POMPONII MELAE

DE

SITV ORBIS

LIBRI TRES

AD PLVRIMOS CODICES MSSTOS VEL DENVO VEL PRIMVM CONSVLTOS ALIORVMQVE EDITIONES RECENSITI

CVM NOTIS CRITICIS ET EXEGETICIS

VEL INTEGRIS VEL SELECTIS

HERMOLAI BARBARI, IOACH. VADIANI, PETRI IO. OLIVARII, FREDENANDI NONII PINTIANI, PETRI CIACCONII, ANDR. SCHOTTI, IO. OPORINI, PETRI IO. NVNNESII, IS. VOSSII, IAC. ET ABR. GRONOVIORVM, ET IAC. PERIZONII, NEC NON MSSTIS IO. GEORG. GRAEVII, IAC. GRONOVII, ET PETRI BVRMANNI, CONLECTIS PRAETEREA ET ADPOSITIS DOCTORVM VIRORVM ANIMADVERSIONIBVS

ADDITIS SVIS

A

CAROLO HENRICO TZSCHVCKIO

A. M. SCHOLAE ELECTORALIS MISNENSIS RECTORE, ET SOCIETATIS LATINAE IENENSIS SOCIO.

VOLVMEN III. PARS I.

LIPSIAE 1806

SVMTIBVS SIEGFRIED LEBRECHT CRVSII.

NOTAE EXEGETICAE

IN

POMPONIVM MELAM

PARS I.

COMPLECTENS

LIBRVM I.

PROOEMIVM.

§. 1.

Situm) Ita, ut noster, alii passim subiecto eodem verbo, vel synonymo. Sallustius Iug. c. 17. in. *Africae situm exponere.* Horat. epistol. 2, 1, 252. *terrarum situs et flumina dicere et arces montibus impositas.* Plinius 3. in. *situs dicere.* Florus in prooem. 3. *Faciam, quod solent, qui terrarum situs pingunt.* Sic Solinus in. *terrarum situs — reddere* et Ammian. Marcell. 15, 9. in. *Galliarum tractus et situs ostendere.* Ipsa vox *situs* seriem et ordinem regionum et locorum indicat, quo se invicem excipiunt. De spatio et ambitu intellexit Orosius 1, 2. p. 29. Haverc. ubi sic: *Situ et populis Africa minor videtur, quia et natura sui minus habet spatii et coeli inclementia plus deserti.* *Dicere* est describere, enarrare, ut saepe in poetis, qui et *canere* sic ponunt. Vid. Ovid. Metam. in. conl. Virgil. in Georg. 1. in. Quod I. Gronovius in nota MSta monuit, *dicere* non *scribere* a Mela positum fuisse, ut opus ingeniosum et tum verbis, tum sententiis exornatum declararet, et argutum nimis videtur, et scriptoris modestiae parum accommodatum. TZSCHVCKE. Propositio plane poetica, qua docilem statim lectorem facit. Sic Italicus: *Ordior arma, quibus coelo se gloria tollit Dardanidum.* [*Aeneadum.*] OPORINVS. Sic Homerus, Virgilius, Ovidius — carminum argumenta indicunt. Ceterum si non imitatus est nostrum, at eandem mutatis verbis sententiam ita expressit Florus c. I. *Quum praecipue hoc — operae pretium sit*

cognoscere; tamen, quia ipsa sibi obstat magnitudo, rerumque diversitas aciem intentionis abrumpit, faciam, quod solent, qui terrarum situs pingunt: in brevi quasi tabella totam eius imaginem amplectar.

adgredior) Signate in re difficili. Nam ea potissimum adgredi videmur, quae maiori conatu et viribus magis intentis perficiuntur. VADIANVS. Sic Iustinus in prooem. *rem magni et animi et operis adgressus*; Cicero de orat. 2, 44. *ancipitem caussam et gravem*, et similia, in quibus ad librorum argumenta transfertur, cum in bello alias saepe occurrat. Eodem, quo noster modo, Sulpitius 1, 1. *res — dicere adgressus sum*. Cf. Manilius in. Gr. sic ἐπιχειρεῖν.

impeditum) Plinius 3. in. in simili caussa: *infinitum id existimatur, nec temere sine aliqua reprehensione tractatum. Haud ullo in genere venia iustiore, si modo minime mirum est, hominem genitum non omnia humana novisse.* VADIANVS. Sic locuti sunt de geographia, quoniam intricata est. Itaque et Cicero de hac materia scribit lib. 2. ad Attic. epist. 6. ut vocet *difficilem ad explicandum*. Ipse auctor mox lib. 3. c. 5. Germaniam dicit *multis fluminibus impeditam*. I. GRONOVIVS *MStus*. Ita vero solent auctores praefari, ut ab operis difficultate veniam sibi et excusationem concilient. Cf. Livius, item Florus in praefat. Sic Augustinus de civit. Dei 1, 1. *suscepi magnum opus et arduum*.

capax) Plinius in praefat. de suis libellis, quos vocat, nostrum forte cum augmento imitatus: *nec ingenii sunt capaces — nec admittunt excessus aut orationes, sermonesque aut casus mirabiles vel eventus varios, non alia iucunda dictu, aut legentibus blanda, sterili materia.* Atque hac asperitate et sterilitate se a simili proposito deterritum fuisse adfirmat Cicero ad Attic. c. l. qui locus

tum nostro comparari potest. Manilius 3, 39. *ornari res ipsa negat, contenta doceri.*

constat — nominibus) Vadianus refert haec ad asperitatem nominum, non Graecorum modo Latinorumque, sed et barbarorum. Ast Mela respicit sterilitatem materiae, quae in continua nominum qualiumcumque serie non admittit facundiam et styli ubertatem. PERIZONIVS. *Fere* intromittit, ne penitus lectorem absterreat ab tam ieiuna materia inquirenda. Nam hoc est artificium auctoris, ut praeter spem praebeat intersparsas satis venustas descriptiones regionum et insularum. I. GRONOVIVS *MStus.* Reddit hic rationem eorum, quae modo dixerat, inverso tamen membrorum ordine, ita ut verba *constat — nominibus* referantur ad proxima *facundiae minime capax;* illa autem *et earum perplexo satis ordine* ad remotius illud *impeditum opus.* Simili inversione utitur 1, 9, 4. in recensendis Nili increscentis causis, quas cum mox denuo summatim complectitur, membrum primum respondet causae in adpositis secundae, secundum primae. Item 2, 2, 4. ubi verba *probae formosaeque in pretio sunt,* referenda sunt ad posterius e membris praecedentibus *veneunt;* illa *ceteras qui habeant* ad prius *locantur ducendae.* Cf. etiam 2, 8, 1. (*multi immitesque.*) I. AVG. MVELLERVS in diatribe scholastica 1789. Luculenta, sed non minus crebra est haec membrorum traiectio maxime in pronominibus *hic* et *ille,* cuius exempla dabunt Perizon. ad Sanctii Minerv. 2, 9. Graevius ad Cicer. pro Roscio Com. c. 2. Duker. et Drakenb. ad Liv. 24, 29, 3. Oudendorp. ad Caes. de B. C. 2, 3, 4. et quos sat magno numero producunt.

perplexo) Infra 1, 9, 5. hoc verbo de labyrinthi erroribus ambiguis utitur. *Deliberationem perplexam* novit Livius 37, 54, 7. *Perplexe loqui* est apud Terent. in Eun. 5, 1, in. Ita nempe dicuntur, quae ita sunt

implicita, confusa, intricata, ut perspicue intelligi vel aperte planeque exponi non possint.

longa) Sic fere Frontinus in praef. *Longum est enim singula et sparsa per immensum corpus historiarum persequi*, ubi quidem ad lectorem pertinet, quod recte contra Tennulium monet Oudendorpius comprobante nexu et sensu. Idem porro *persequi* de iis dici notat, qui ordine enarrant et recensent. Sic Graeci διεξελθεῖν, διεξιέναι, quae sunt nota. Passim tamen iidem etiam διώκειν cum Latinis, uti Xenophon Memorr. 2, 1, 34. (etsi quidam malint διοικεῖν) Plutarch. de discrim. adul. — p. 183. (Vol. 6. Lipf.)

longa) Propter immensam rerum obiectarum copiam, unde magnum volumen possit confici; at hinc, propter perplexum ordinem, eo magis fastidiosa.

benigna) Ab hominibus ad res transferri solet, et significat id, quod largum est, liberale, abundans, copiosum, fertile, uti docet exemplis Vulpius ad Tibullum 1, 3, 62. Sic Gr. ἄφθονος. Hinc *ager* Ovid. Amor. 1, 10, 56. *terra* Tibull. 1, 3, 62. 3, 3, 6. et similia. Sic noster de Thracia 2, 2, 1. *viros benignius alit*, et de Mauretania 3, 10, 5. *fruges benignissime procreat.* Cf. viri docti ad Horat. od. 2, 18, 10. epist. 1, 16, 8. Schwartz. ad Plinii panegyr. in supplem. ad c. 31. f. pag. 115. itemque Arntzen. ad c. 1. Iaeger. ad Nazarii panegyr. 2, 6. Similiter vero Seneca de ira lib. 2. in. *primus liber benigniorem habuit materiam.* Contra dicitur *malignus*. Sic noster 2, 2, 1. *eorum*, quae *feruntur, maligne admodum patiens.* Sic Virgil. Georg. 2, 179. *difficiles terrae collesque maligni*, in connexu, et in obpositione Plinius 2. epist. 17. *terra ferax* et *maligna. Sterilem materiem* eodem sensu dixit alter Plinius in praefatione. Nempe eadem semper verba obstrepunt, nec liberius variare

mutatis verbis et nominibus et exornare licet orationem, etsi subinde adspersit Mela, quae lenirent non solum taedium legendi, sed et suaviter animos adlicerent et lubenter tenerent. Hinc Solinus in. *Inseruimus pleraque differenter congruentia, ut, si nihil aliud, saltem ipsa varietas legentium fastidio mederetur.* TZSCHVCKE. Semper hoc nomine questus Mela. Lib. 3. c. 3. de montibus Germanorum: *quorum*, inquit, *nomina vix est eloqui ore Romano.* Et: *quorum nomina nostro ore concipi nequeant*, de Cantabris. [3, 1. f.] Huc facit et Lucretii de linguae Latinae inopia querela lib. 1. [v. 140.] *Multa novis verbis praesertim cum sit agendum Propter egestatem linguae et rerum novitatem.* SCHOTTVS. Notae sunt querelae Ciceronis similes. At hic non tam linguae copia, quam materia et elocutionis varietas spectatur, uti iam supra monuit Perizonius. TZSCHVCKE. Praecessit Livius 42, 38, 6. *Ibi et Thessalis benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit.* Et sequitur Seneca de ira 2, 1. *Primus liber benigniorem habuit materiam;* et de beneficiis 6, 29. *Sequatur illum materia, qua tam benigne utitur largiendo iuvandoque.* I. GRONOVIVS.

cognosci) Argutatur sic Orosius in praef. libri 3. *Brevitas etsi cognoscendi imaginem praefert, aufert tamen intelligendi vigorem.* At sic, ut noster, Iustinus in praef. *cognitione quaeque dignissima excerpsi.*

si non — at) *At* in hoc nexu idem est, quod *saltem, certe,* uti exemplis larga manu effusis docuerunt Oudendorpius, A. Gronovius et Kappius, quae nolo vel repetere, vel augere. Explicationis tamen causa hoc unum addere liceat, quod auctores etiam subiiciunt *at certe*, (Cicero offic. 3, 7. aliique) vel simpliciter *certe*, (Cic. ad Attic. 3, 15. —), vel *attamen* (Cic. ad diverſ. 9, 6. —) *at saltem*, (Cic. ad diverſ. 9, 8. —) *saltem*,

(Liv. 2, 43, 8.) quorum plura dabit Turfellin. de partic. cap. 243. p. m. 791 fq. Rarioris formae exemplum in Iuftino 12, 8, 15. hoc eft: *fi non militibus, vel ipfe fibi parcat.* De voce *orantis* dictum eft Vol. 1.

pretium operae) Sic Seneca Nat. Qu. 6, 4. *Quod, inquis, erit operae pretium? quo nullum maius eft noffe naturam. Neque enim quidquam habet in fe huius materiae tractatio pulchrius, cum multa habeat futura ufui, quam quod hominem magnificentia fua detinet, nec mercede, fed miraculo colitur.* CIACCONIVS. Florus in prooem. libri 1, 3. *quum praecipue hoc quoque, ficut cetera operae pretium fit cognofcere.* Cf. Livii praef. in.

adtendentium) Sic vocat eos, qui ftudium aliquod impendunt huic generi doctrinae. perinde ut Sueton. in Calig. c. 53. fic dicit *eloquentiae attendere,* et in Galba c. 5. *iuri attendere.* I. GRONOVIVS *MS.* Coniunxit igitur Gronovius *operae adtendere,* quod fit dare fe operae, labori, ftudio. At durius puto et infolentius, cum *pretium* adiunctis genitivis dici foleat pro merces in utramque partem, veluti curae, laboris, pietatis, fceleris — pro quo Terentius Andr. 3, 5, 4. *pretium ob ftultitiam fero,* et Virgil. Aen. 12, 351. *alio pro talibus aufis Adfecit pretio.* In primis ufitata eft formula *operae pretium facere, operae pretium eft,* ubi de gravitate rei et utilitate admonetur, vel labor, opus aliquod efficacius commendatur, quod vel ex Lexicis difcitur. Cf. etiam Corte ad Salluft. Catil. 12, 3. *Adtendentium* igitur melius pendet ab *operae,* ut fenfus fit, fi quis adtenderit, i. e. adtente legerit, f. animum adiecerit. Pro eo dicere poterat, fi ad verbum retuliffet, adtendentibus, quae duplex ratio in his valet, ut ad fubftantivum recte etiam referre potuerit. Denique *abfolvere,* quod finem rei inchoatae, inftitutae indicat, eft conficere, perficere, quae paffim coniunguntur, ut nihil amplius defideretur; alias rependere operam.

§. 2. *alias)* Hic locus indicat, Pomponium aut scripsisse, quae temporum saevitia interciderint, aut maiora his de situ orbis fuisse scripturum. Id quod libro 3. [c. 6, 4.] in Britanniae situ his quoque verbis innuisse mihi videtur: *Britannia qualis sit, qualesve progeneret, mox certiora et magis explorata dicentur:* per me scilicet, ampliori opere instituto, ut ego intelligo, quamquam ad alios quoque referri possit. VADIANVS. Haec vox non innuit, plura illum postea praestitisse, sed potius sunt verba bene ominantia, in quo superstitiosissimi essent gentiles, perinde ut Cicero de offic. 1, 2. *cum statuissem aliquid hoc tempore ad te scribere, et multa posthac.* Ita Paulus ad Hebraeos 6, 3. καὶ τοῦτο ποιήσομεν. Sed addit: ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Eodem modo Octavius apud Minucium Felicem [c. 36, 3.] *ac de fato satis, vel si pauca pro tempore, disputaturi alias et uberius et plenius.* I. GRONOVIVS *MS. Alias* i. e. infra nempe 1, 4, 5. ad quem locum sine dubio Mela respicit. Ibi enim voce *exactius* utitur, sicut hoc loco. Hinc non opus est, ut cum Vadiano, Hagero [v. ei. Geographischer Bücher-Saal T. 2. P. 7. pag. 499. et 509.] statuamus, praeter hos de situ orbis tres libros Melam alium eundemque maiorem librum, temporis iniuria nunc deperditum, scripsisse, aut certe scribere in animo habuisse. KAPPIVS *ad edit.* 2. *p.* 97. Sunt viri docti, qui *alias* idem esse velint, quod *inferius*, putentque Melam innuere ea, quae habet 1, 4, 5. Sed primum velim idoneum afferant locum, unde adpareat, *alias* idem interdum esse, quod *inferius;* mihi quidem reperire non contigit, etsi sedulo quaesivi. Si *alio loco* dixisset, non pugnarem: est enim pro *inferius* apud Ciceronem pro Plancio c. 8. f. coll. c. 16. Apud optimos certe auctores *alias* semper de tempore usurpatur, apud posteriores etiam de loco: (cf. Perizon. ad Sanct. L. 1. c. 17. not. 2.) Deinde, si consideramus, quae se dicturum Mela profitetur, facile apparet, hanc eius totam professionem exhauriri iis, quae his eius

de situ orbis libris continentur. Nam primo ait, se, quae sit forma Totius, quae maximae partes, expediturum, quod fecit libri 1. capitibus 4. prioribus: deinde rursus oras omnium, ut intra extraque sint, persecuturum: en tibi argumentum totius reliqui operis a libri 1. capite 5. ad finem. Quo vero facilius haec omnia sciri cognoscique possint, paulo altius summam repetiturum se ait, idque fecit lib. 1. c. 1. usque ad v. 7. Quod autem cap. 4, 5. eadem voce *exactius* utitur, non videtur rem conficere; nam dicitur comparate ad ea, quae quatuor capp. prioribus proposita erant: sed omnia tamen, quae sequuntur, ex iis sunt, quae *nunc*, non *alias*, se dicturum profitetur. Et quid, quaeso te, per universum opus aliud, quam clarissima et strictim attigit, praesertim si cum aliorum, veluti Strabonis, Ptolemaei et Pausaniae simili in genere libris conferas. Quae cum ita sint, eundum utique videtur in Vadiani sententiam, Melam, existimantis, alium librum, hoc ampliorem scribere in animo habuisse. Quod ille utrum posthac abiecerit consilium, an fato interceptus conata perficere non potuerit, an denique opus temporum iniuria interciderit, quis divinare possit? IO. AVG. MVELLERVS *in prolusione scholastica c. l.* Nolo dissimulare, me etiam olim in eadem sententia, qua Kappius, fuisse, ad quam ipse Mela deducere possit, dum cap. 4. huc respicere videtur. At lubenter victus argumentorum gravitate, singulis accuratius perpensis, temerarii et male pertinacis esse putavi, diutius illi inhaerere, aut argutiis speciem coloremque captare. Moverunt autem haec: Quae memorat noster cap. 4. f. proxime et unice respondent iis, quae se in hoc libello expositurum esse promiserat. Nempe primo hic erat dicturus de forma Totius, maximis eius partibus earumque indole et cultu, quod infra c. l. se praestitisse ait capp. 1. 2. 3. 4. Quod igitur hic est *deinde*, per nexus mutationem, ubi primam promissi partem exegerat, infra est *nunc*, et ita esse ipsa earundem rerum explicatio, etsi variatis verbis

uti recte ſolet, comprobat. Tum in utroque loco alia eſt voculae *nunc* obpoſitio. Hic enim obponitur *alias*, igitur remotum aliquid, ibi aliquid praeſens vel proxime praecedens, quod indicat pronomen *haec, hae* — Porro ſi τὸ *nunc* ad quatuor haec priora capita redigatur, *alias* ad reliquam partem proferatur, quis putet, illis capitibus expoſita eſſe ea, quae in natura regionum incolarumque memoranda maxime cenſeantur? Poſtea linguae uſus parum addixerit in altera ſententia retinenda, cum *alias* apud Latinos aliud tempus ſoleat indicare, atque hoc ſenſu *nunc* obponatur. Sic Cicero in Laelio 1, 4. *Sed de hoc alias; nunc redeo ad augurem.* Idem in Qu. Tuſcul. 3, 5. *Sed id alias; nunc quod inſtat.* Cf. ib. 3, 2. 4, 14. Ita paſſim, ubi ad viam, deverticulo quaſi facto, redeunt: *Sed haec alias.* Neque ſi quis velit de loco intelligere, ut ſit *alibi*, quo ſenſu poſterior maxime aetas frequentavit, ſubſidii aliquid firmi nactus fuerit, cum ne ſic quidem de eodem libro recte valeat. Denique ſuffragari huic ſententiae videtur ipſe Mela, qui 3, 6. in. *perſtringere* dicit de iis, quae antea in hoc libro commemoraverat. Quae Gronovius adtulit, parum morantur.

ſtrictim) Ita fere, in primis ſi ſequentia conferas, Eutropius in praefatione: *res Romanas — conlegi ſtrictim, additis etiam his, quae in principum vita egregia exſtiterunt.* Quid velit illa particula, ex adiunctis vel obpoſitis declaratur. Sic Gellius 1, 3. *ſtrictim atque curſim locum aliquem* (quaeſtionem) *transgredi.* Cicero pro Cluentio c. 10. *Cum ea, quae copioſiſſime dici poſſunt, breviter a me ſtrictimque dicuntur.* Idem de nat. Deor. 3, 19. *quibus de quaeſtionibus tu quidem ſtrictim, noſtri autem multa ſolent dicere.* Sic Ammianus 22, 15. *ſtrictim tangere* et *late digerere* obponit. Hinc Iuſtinus 43, 1, 2. *breviter initia imperii R. perſtringere*, Oroſius 6, 6. *hiſtoriam*, pro quo Sulpicius 1, 1. *res breviter conſtringere*, ubi ſubiicit *carptim dicere*, quae et coniungit

Plinius in panegyr. 25, 1. Quae tamen sic differunt, ut strictim epitomen historiae perpetuae, qualem confecit Eutropius, innuat, et sit quasi ἐξ ἐπιτομῆς, *carptim* autem, in glossis ἐκλογάδην, proprie ad partes hinc inde depromtas spectet, de quo, ne plura adferam vid. Corte ad Sallust. Catil. 4, 2. ubi fere, ut noster: *statui res gestas P. R. ut quaeque memoria digna videbantur, perscribere.*

Totius) Cum inferius [1, 1, 2.] terram universam in quinque Zonas distinguat, earumque unam tantum a nobis habitari tradat, tamen eam nunc partem *totum orbem* appellat, inferius vero [1, 1, 6.] *universum;* et superius [in praef.] *orbem;* ut cap. 4. f. Plinius etiam lib. 3. in. *Terrarum,* inquit, *orbis universus in tres dividitur Partes.* Seneca vero eam terrae portionem appellat *omnia,* in declamationibus [1.] *ita,* inquit, *est rerum natura; post omnia oceanus; post oceanum nihil;* et *universa* in Quaest. naturalibus. Sed adhuc angustius Plinius *terrarum orbem* Asiam vocat lib. 6. cap. 11. [f. 12.] et cap. 1. eiusdem libri de Bosporis: *Alitum quippe cantus canumque latratus in vicem audiuntur: vocis etiam humanae commercia, inter duos orbes manente colloquio,* [*manent*] *nisi cum id ipsum auferunt venti.* Lucanus vero etiam [5, 343.] *orbem Hiberum* Hispaniam appellat. CIACCONIVS.

quo — modo) Sic Tacitus Annal. 4, 6. *congruens crediderim recensere ceteras quoque reipublicae partes, quibus modis ad eam diem habitae sint.* Sallust. Catil. 5. extr. *quomodo rem publicam habuerint,* ubi praeter alia et nostrum locum adposuit Cortius. Ceterum conferri cum hac Melae expositione potest Eumenius in orat. pro restaurand. scholis cap. 20, 3. *Illic* (in porticibus) *omnium cum nominibus suis locorum situs, spatia, intervalla descripta sunt; quidquid ubique fluminum oritur*

et conditur, quacumque se litorum sinus flectunt, qua vel ambitu cingit Orbem, vel impetu irrumpit Oceanus. Ipse autem verborum sensus spectat terrae figuram et incolas.

expediam) De luculenta rerum difficilium expositione. Sallust. Iug. c. 5. *Priusquam rei initium expedio;* Orosius 1, 2. p. 23. Haverc. *Nunc, quidquid Danubius secludit, expediam;* Virgil. Georg. 4. 149. *naturas apum* et sic saepe. Hinc cum *explico* in libris commutatur, uti apud Iustin. 43, 1. in. ubi vid. Graevius et A. Gronovius, et ad Phaedr. 3, 14, 6. Schefferus et Burmannus.

deinde rursus) In altera libri parte. KAPPIVS *in indice s. v.* rursus.

oras —) Sic Seneca [natur. Qu. 6, 1.] *urbes oraeque terrarum, et litora, et ipsum mare in servitutem fati venit.* Sed id inferius cap. 4. *oras* dixit *ac situs*, et lib. 2. c. 1. in. *Asiae in nostrum mare Tanaique vergentis finis ac situs est.* Nisi quis ex hoc loco utrobique *litus* pro *situs* legere velit. CIACCONIVS. *Oras* et *litora* iungit, quoniam solent de mari ubique adhibere, saepe quidem confuse, sed tamen ut in illis certa sit distinctio, cum *litus* intelligatur de ipsa aqua, *ora* de arena vel rupibus, quae extremam aquam terminant, prout aliquoties accurate in hoc auctore patebit, ubi dicit, *oras ita habitari.* [1, 8, 3.] I. GRONOVIVS *MS.* *Oras* et *litora* distinxit cum aliis etiam Cicero de N. Deor. 2, 39. Nempe latius patent orae, quam litora.

intra) Ad sinus, quas terras aperiens Oceanus facit. *Extra* ad extimum Oceanum. VADIANVS. *Intra* ad sinus refertur. OLIVARIVS. *Intra* ad sinus et maria mediterranea, quae continentem subintrant. *Extra* Oceanum versus, quo tota terra ambitur. OPORINVS. *Intra* ad mare mediterraneum, quod *internum* etiam vocant, retulit,

Graeci τὴν εἴσω θάλασσαν; *extra* vero ad Oceanum, quem τὴν ἔξω θάλασσαν iidem appellant: ſic Latini *externum*. Infra cap. 4. *Intra extraque circumvectus orbem;* et Plinius 6, 31. [c. 32. f. ſ. 38.] *abunde orbe terrarum extra intra indicato*. CIACCONIVS. Sic *intra* de mari mediterraneo explicat etiam I. GRONOVIVS *MS.* 1. Referunt haec viri docti Vadianus et Ciacconius ad mare mediterraneum, quod *ſubeat* et intret terras, ac ad Oceanum, quod eas *circumluat*. At vero Auctor loquitur de omni pelago cum mediterraneum appellet noſtrum pelagus cap. 4. extr. et de *omnibus oris ac litoribus*, quae *ſubit* pelagus, quando ſinus facit, ſive in mediterraneo ipſo, ſive in Oceano. Circumluit vero omnia promontoria et terras continentis excurrentes, ſive intra, ſive extra ſint. *Subit* terras totum mediterraneum per fretum Gaditanum, ac dein per partes et ſinus ſuos in Hadriatico, ut et in Ionio et Aegaeo mari verſus Corinthum; *circumluit* vero Peloponneſum et extrema Italiae praeter promontoria variarum regionum. Similia de Oceano dici poſſunt. PERIZONIVS. *Intra* et *extra*, opinor, recte explicant ſuperiores de mari interno et Oceano ex Mela 1, 4. f. 2, 7, 1. et 3, 1. in. At ſequentia recte Perizonius de utroque intelligit, quod utrumque in mari interno et Oceano obſervatur uſuque venit. Ceterum nota orationis commutationem: *quae ſorma* — *quo modo* — *ut ſunt*, qualis fere obiicitur in Salluſtio Catil. 5. extr. Tantum in eo coniunctivus conſtanter ſervatur, cum hic ſubiiciatur indicativus, qui tamen etiam in hoc nexu locum ſuum tuetur.

ſubit) Hoc ad ſinus referendum eſt, quorum potiſſimi quatuor ſunt, duo a Meridie, ab Occaſu unus, et unus a Septentrione, de quibus ſuo loco mentio fiet. [c. 1, 3.] VADIANVS. Eſt ſuperiorum expoſitio; mare enim noſtrum ſubit atque intrat terras, Oceanus circumluit. CIACCONIVS. *Subire* mare ſ. Oceanus terram dici-

tur, cum sinum facit, et intrat terram. GRAEVIVS *MS.* et I. GRONOVIVS *MS.* *Subire* dicitur, quando facit sinum; *circumluere*, quando terra promontorium facit, ubi terra eminet. PETR. BVRMANNVS *MSt.* Sic *Trasimenus subit montes* apud Liv. 22, 4, 2. Curtius de Aorno petra: *radices eius Indus subit*, pro quo Strabo 15. p. 473. s. 688. dicit ὑποῤῥεῖν, et Diodor. 17, 85. προςκλύζειν. Sic Curtius 7, 3, 19. *Mare, quod Ciliciam subit*, quae loca iam notaverat ad Livium c. l. Dukerus. Ibi quidem est proxime accedere, ut intelligit Drakenborchius, etsi ad Issicum sinum pertinere potest; (1, 13. in.) hic intrare, uti 2, 1, 4. *Subit tum ripam mare et — paene insulam reddit.* Infra c. 4. f. ubi haec repetit vel adtingit, *ingredi*, ut *cingere*, quod hic est *circumluere.*

accipi) Cognosci, intelligi. Sic Terentius [2, 3, 23.] *Si te aequo animo ferre accipiet.* Iustin. 20, 1, 15. *quos Lacedaemone profectos Spuriosque vocatos accepimus.* Contra *dare.* Virgil. eclog. 1, 19. *da Tityre nobis.* GRAEVIVS *MSt.* Eodem sensu obponitur etiam *tradere*, quod alias est docere, narrare, ut illud cognoscere, discere. Exempla sunt obvia. Dabunt tamen praeter Lexicographos Arntzen. ad Aurel. Vict. Caesar. 41, 16. Cortius ad Sallust. Catil. 6, 1. Emmenesf. ad Virgil. c. l. At hic potius notanda est tavtologia, quae quidem videatur minus commode adesse in tanta Auctoris brevitate. Ita tamen passim solent auctores. Sic *mater* et *parens* Florus 3, 18, 5. ubi vid. Dukerus. Plura dabunt Staveren. ad Nepot. Attic. 1, 3. et in primis Wopkens in lectt. Tullian. 2, 4. p. 141 sqq. ubi et hunc locum excitavit. Cf. etiam Heusinger. ad Nepot. Miltiad. 1, 2. Timoth. 3, 2. Datam. 8, 5. Home Kritik (ex poetis) T. 2. c. 21. Gronov. ad Arrian. de exped. Alex. 6, 12. p. 284. Cortius Sallust. Catil. 12. in. Oudendorp. ad Caes. B. C. 3, 36, 4. aliique. Similia ex nostro Vol. 1. proposita sunt. Sic *audire* atque *accipere* Cicero de offic. 3, 2. in. *accipere* et *cognoscere*,

etsi magis haec discrepant, id. ad divers. 5, 7, 3. Plerumque in his notio aliqua accedit, aut animi commotio declaratur, quae cognatae significationis verba lubenter cumulat, et in eodem sensu haerere gaudet. Ceterum passivi formae in utroque verbo rarius occurrunt. Habet tamen Cicero de oratore 1, 51. *sciri* et alibi cum aliis post eum.

altius) Hinc et Cicero ad divers. 1, 9, 8. *Quod tibi ut planius exponam, altius paullo rationem consiliorum meorum repetam necesse est.* Ipsa formula saepius legitur.

LIBER I.

CAP. I.

DE MVNDO ET PARTIBVS EIVS.

§. 1. *Omne)* Graeci auctores caelum hoc, cuius complexu cuncta teguntur et continentur, τὸ πᾶν, τὰ πάντα, sive τὰ ὅλα frequenter vocant, et eorum imitatione Latini id ipsum, *omne, totum, universum, omnia, universa, universumque* etiam *mundum* appellarunt; sed exemplis, quae multa sane collegi, brevitatis causa supersedendum duxi, uno tantum Senecae loco contentus ero ex epist. 103. *illi*, inquit, *patria est, quodcunque universa circuitu suo cingunt, hoc omne, intra quod iacent maria cum terris, intra quod aer humanis divina secernens; intra quod disposita tot numina in aditus suos excubant.* CIACCONIVS.

Hoc) Cicero de Vniversitate ex Platonis Timaeo [c. 2.] *Omne igitur coelum, sive mundus, sive quovis alio vocabulo gaudet, hoc a nobis nuncupatus sit.* Plato

sic: [in Timaeo p. 302. Bipont. f. 28.] Ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς, ἢ κόσμος, ἢ καὶ ἄλλο, ὅ, τι ποτὲ ὀνομαζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὀνομάσθω. *Hoc* igitur δεικτικῶς dicebant veteres coelum digito demonſtrantes. Apud Ciceronem de nat. Deor. 2. [c. 25.] Ennius: *cui, quod in me eſt, exſecrabor hoc, quod lucet, quidquid eſt.* Hinc illa Plauto [in Amphitr. 1, 3, 45.] et Terentio [in Heavtont. 3, 1. in.] familiaria: *luciſcit hoc iam.* Plinius lib. 2. [c. 1.] ex Mela: *Mundum et hoc, quod alio nomine coelum appellare libuit.* SCHOTTVS. Veteres in multis, quae putabant, vel non eſſe ſatis expreſſa, vel etiam exprimi non poſſe, ſaepe ſolebant uti hac ratione, ut ponerent voculam *Hoc* maxime in compage univerſi, ut clare ſcribit Cicero ex Platonis Timaeo. — Habet igitur Mela ex antiquioribus, prout praecipue eſt fragmentum Ennii [ap. Ciceronem de nat. Deor. 2, 2. et 25.] *Hoc ſublime candens*, et adludit ad Platonem et Ciceronem. — Hinc ſumſerunt Comici, qui dicunt *luciſcit hoc iam.* — Imitatus eſt Seneca in epiſt. 95. *Omne Hoc, quod vides, quo divina atque humana concluſa ſunt, unum eſt.* GRAEVIVS, I. GRONOVIVS et PETR. BVRMANNVS *MSS.* Forſan nec Mela noſter nunc immemor fuit eius Pacuviani apud Varron. lib. 4. L. L. [c. 3.] *Hoc vide circum ſupraque, quod complexu continet terram.* Vtique Scaliger tale quid conſiderans videtur legiſſe ita Naevianum illud in Varrone lib. 6. L. L. [c. 2.] *Hoc ubi aethra coerula* [vulgo *ubi terra coerulo*] *ſeptum ſtat hemiſphaerium.* Vnde nec poſteriores aut aequales omiſerunt. Seneca epiſt. 95. *Omne hoc* — Vnde ferme apparet, quod Stoicum erat, a Pomponio traduci ad Geographiam; procedit enim inde Philoſophus ad alia, et ipſos potiſſimum homines, ut pateat, eos cognatos eſſe ceteris rebus: ita ſane actum fuit in pluribus. Sed ſcias principium totum eſſe Graecum: unde Suidas [h. v.] Σύμπαν, ὃ λέγομεν κόσμον· τὸ σύμπαν τόδε; ut mirari non oporteat, placuiſſe etiam Lucretio 5, 319. *Denique iam tuere*

Hoc, circum supraque, quod omnem Continet amplexu terram. I. GRONOVIVS.

quidquid est) Nihil amplius valet, quam *Omne Hoc.* CIACCONIVS. (Vid. Vol. 1.) Propter diversas Philosophorum sententias. PETR. BVRMANNVS *MS.*

Mundi) In re simili prope iisdem verbis usus est Plinius [lib. 2. c. 1.] *Mundum,* inquit, *et hoc, quod nomine alio coelum appellare libuit, cuius circumflexu teguntur cuncta.* Cicero de nat. Deor. lib. 2. [c. 13.] *Neque enim,* inquit, *est quidquam aliud, praeter mundum, cui nihil absit; quodque undique aptum atque perfectum expletumque sit omnibus suis numeris et partibus.* VADIANVS. Sic Plinius 2, 1. Graeci eadem ratione οὐρανὸν et κόσμον nominarunt. Plato in Politico [p. 30. Bipont. Vol. 6.] ὃν δὲ οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν. Cicero in Timaeo [c. 10.] *cumque eum similem universi natura* [vulgo *universitatis naturae*] *efficere vellet, ad volubilitatem rotundavit, comiteque eum sapientia quam optimae mentis effecit, circumque caelum aequaliter distribuit, ut hunc varietate distinctum bene Graeci κόσμον, nos lucentem mundum nominaremus.* Varro in Satyra, cui nomen fecit *Dolium,* sive *Seria* [p. 13.] *Mundus domus est maxima homulli — et appellatur a caelatura Caelum, Graece ab ornatu κόσμος, Latine a puritie Mundus.* CIACCONIVS. Mundus ab Aristotele, seu quisquis auctor est, libro de mundo ad Alexandrum [cap. 2. in.] et Cleomede lib. 1. [p. 71.] definitur κόσμος σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις περιεχομένων φύσεων. Sic Cicero ex Timaeo et ipse Plato. [ut supra.] SCHOTTVS. *Mundus* origine sua significat ornatum muliebrem, Graecis item κόσμος. Cf. Plin. 2, 4. [f. 3.] Nomen hoc ei primus dedit Pythagoras. [cf. infra.] Apud poetas idem mundus est, quod coelum. Ovid. Metam. 2, 157. Tibullus 3, 4, [17.] GRAEVIVS et BVRMANNVS *MSS.* *Mundus,* ut *coelum*

modo latiori, modo anguſtiori ſignificatione ponitur. Latiori praeter ſuperiores *mundus* explicatur etiam ab Iſidoro Orig. 3, 28. 13, 1. Sic Ocellus Lucanus c. 1. τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ὀνομάζω τὸν σύμπαντα κόσμον. Et ſic alii. Vtrumque tamen Stoicos diſtinxiſſe ſcribit Plutarchus de placitis philoſoph. 2, 1. Vid. Muncker. ad Hygin. Poet. Aſtron. 1, 1. et quos memorat. Cf. et Lipſius in Phyſiologia Stoicorum lib. 2. differt. 17. Anguſtiori pro *coelo* mundum ponunt Tibull. 3, 4, 17. *nox emenſa quadrigis Aethereum mundum;* Manilius in. *ſidera — deducere mundo Adgredior.* Vid. Plin. 2, 1. Plato et Cicero in Timaeo cc. ll. aliique. Saepe ita Hyginus. Cf. quae notarunt Servius ad Virgil. Georg. 1, 240. Vulpius ad Tibull. c. l. Turneb. adverſar. 19, 24. 28, 14. Gronov. ad Statii Theb. 11, 130. Macrobius in Somnium Scip. 1, 20. et in obſerv. 1, 9. Harduin. ad Plin. 2, 1. Staveren. ad Hygin. c. l. pag. 408. et quos ibi et in indice p. 586. producit. Primus inter philoſophos coelum ſic adpellaſſe dicitur Pythagoras, teſtibus Plutarcho de placitis philoſophor. 4, 1. anonymo apud Photium cod. 259. p. 1318. Diogene Laertio in vita 8, 48. ſ. cap. 25. qui tamen monet, Theophraſtum id Parmenidi, Zenonem Heſiodo tribuere. Vid. ibi Iſ. Caſaub. et Aegid. Menagius, itemque Lipſius in phyſiologia Stoicor. lib. 2. diſſ. 6. Sic etiam Ariſtoteles de coelo c. 9. ubi de vocis vi triplici exponit: τὸ ὅλον, inquit, καὶ τὸ πᾶν εἰώθαμεν λέγειν οὐρανόν.

unum) Hoc loco decepti quidam docti viri ſcripſere, Melam hic de univerſo mundo agere, non de coelo, idque adeo, quia unum eſſe coelum nullus plane philoſophorum, plures vero eſſe mundos quidam, atque hi non obſcuri ſcripſerint; ſed ii nimirum meminiſſe debuerunt, Ariſtotelem lib. 2. de coelo cap. 6. hoc ad verbum tradidiſſe: ὅτι μὲν εἷς καὶ μόνος ἐστὶν οὐρανὸς, καὶ οὗτος ἀγέννητος, καὶ ἀΐδιος, ἔτι δὲ κινούμενος ὁμαλῶς, ἐπὶ

τοσοῦτον ἡμῖν εἰρήσθω. Quem locum enarrans Simplicius ait, Aristotelem unum coelum esse dixisse, non quod planetarum globos sphaerasque non nosset, cum eos ipse et in libris de coelo et in Metaphysicis satis diligenter enumeraret, sed quod unius mundi una esset coelestis regio. Idemque sensit illo loco lib. 2. [c. 1. in. de coelo] ubi Aristoteles scribit: Πᾶς οὐρανὸς εἷς ἐστι καὶ ἀΐδιος. Nam de coelo, non de mundo Aristotelem agere plane confirmat. CIACCONIVS. Contra Democritum et alios, qui infinitos esse mundos crediderunt, Plato unum asserit in Timaeo [p. 306. Bipont.] et inde Cicero in libro de universitate [cap. 4.] ad verbum; et alibi [de Leg. 1, 7. conf. de nat. Deor. 2, 62.] universum hunc mundum unam et communem civitatem deorum atque hominum existimandam dicit. Plinius [2, 1.] *furor est*, inquit, *innumerabiles tradidisse mundos*. OPORINVS. Vnum vocat, quod perpetuum est, quod extra se nihil habet. PETRVS BVRMANNVS. Seneca Natur. Quaest. 2, 2. *Unitas est sine commissura continuatio et duorum inter se coniunctorum corporum tactus. — Unum non ad numerum refero, sed ad naturam corporis nulla ope externa, sed unitate sua cohaerentis. Ex hac nota corporum aer est.*

uno ambitu) Plinius [2, 1.] *extra, intra cuncta complexus in se, idemque rerum naturae opus et rerum ipsa natura.* Vitruvius lib. 9. [c. 4. f. 1.] mundum esse ait *naturae rerum conceptionem summam coelumque sideribus conformatum.* VADIANVS. Igitur sphaericum est. Refertur ad ea verba prooemii: *Quae sit forma Totius.* OLIVARIVS. Haec verba satis ostendunt, Melam de coelo hic solum sermonem instituisse, cum dicat, illud extremitate suprema se cunctaque alia complecti. Declarant id quoque et ea, quae sequuntur. CIACCONIVS. Continuum ac perpetuum inter se partibus iunctum. Plinius 2, 1. *cuius circumflexu teguntur cuncta.* GRAEVIVS *MS.*

Sic Strabo lib. 16. p. 523. f. 761. in. de Mosis doctrina: ἕν τοῦτο μόνον θεὸς, τὸ περιέχον ἡμᾶς ἅπαντας καὶ γῆν καὶ θάλατταν, ὃ καλοῦμεν οὐρανὸν, καὶ κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὄντων (Codd. etiam τῶν ὅλων) φύσιν. Eratosthenes ad Arati Phaenomena p. 261. (in Petavii Uranologio) οὐρανὸς τὰ περιέχον πάντα τὰ ὄντα, qui tamen addit, πλὴν αὐτοῦ. Et sic alii. Similis, etsi in alia re, locus infra c. 13, 3. *totum se nemoroso laterum orbe complectitur;* de Corycio antro. Ceterum his aperte de universo loquitur, quod sit perpetuum, non finitum, nec extra se quidquam habeat.

Partibus differt) i. e. regionibus, s. limitibus, ut libro 2. [c. 22.] Gellius coeli cardines nominat. Nam de partibus mundum constituentibus, elementis scilicet et coelo, quod supra elementa est, nihil ad Melam hic. VADIAVS. Manilius lib. 4. [v. 588.] has etiam coeli partes enumerat, cum ait: *Quatuor in partes coeli describitur orbis, Nascentem, lapsumque diem, mediosque calores, Teque Helice.* Verum eas partes in horizonte cuiusque loci collocandae potius, constituendaeque sunt, quam in ipso coelo. Cum enim id assidue continenterque verfetur, necesse est aliquas ex iis partes frequenter mutari, atque in aliarum locum alias subinde succedere. CIACCONIVS. Talibus nempe, quae non essent separatae et divisae, sed certe coniunctae, ceterum varietatibus appellationum distinctae in ratione docendi. Loquitur Latine, quoniam non erat commodius vocabulum ad id significandum. Vnde Ovidius in Ibide [v. 33.] *Pars eadem coeli Zephyros emittit et Euros.* L. GRONOVIVS *MS.* Rectissime ad numeros et Melam Lucretius 6, 1109. *Quatuor a ventis et [illegible] fi partibus esse.* His partibus primis et maximis deinde minores adstruxit ingenium humanum. Itaque hinc etiam Cicero de Divin. 2, 18. *coelum in 16 partes diviserunt Etrusci.* Sic vero agit auctor, quasi haec excerpsisset ex Agatharchide, cuius

fragmentum est p. 40. [p. 47. Hudf. f. cap. 31.] τῆς ὅλης οἰκουμένης ἐν τέτταρσι κυκλιζομένης μέρεσι, ἀνατολῆς λέγω, δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας. Vid. Schol. in Homer. Odyff. 2, 1. I. GRONOVIVS. Ex his partibus, quod et Gellius 2, 22. notat, duae funt mobiles et variae, ortus et occafus, quia fol non indidem femper oritur, neque in eundem femper locum cadit. Inde vero per totidem mundi partes, quod dicit Plinius 2, 46. f. 47. quatuor olim ventos defignarunt, qui eadem de caufa poft aucti funt numero. Vid. quae de iis conlecta dedit Kappius in excurfu 3. ad Ariftotel. de mundo p. 367 fqq. et olim Plinius c. l. praeter alios, poft Vincentius Bellovacenfis in bibliotheca Mundi T. 1. lib. 4. c. 34 fqq. pag. 253 fqq. Ab iis ipfis ventis faepe ipfae caeli f. mundi partes indicantur, quod et nofter paffim facit. Ceterum illae *partes* vocantur ab aliis etiam *limites*, *regiones coeli* (Gellius c. l.) *cardines mundi* (Quinctilian. 12, 10, 67.) *plagae coeli.* (Cicer. de Divin. 2, 13. et alii.)

nuncupatur) Verbum *nuncupandi* refert Tullius de Orat. 3, 38. inter prifca ac vetufta, *quae poetarum licentiae liberiora effe*, *quam Oratoribus* ait; *fed tamen raro habere etiam in oratione poetica verba aliquam dignitatem.* — At Pomponius faepe hoc verbo utitur, ut hinc appareat, quanto oratio Tulliana elegantior in hoc argumento futura fuerit. NVNNESIVS. At diferte Cicero: *non fugerim dicere*, neque, quod in aliis locis, et hic fugiffet, addicente crebriori ufu.

ortus) Paffim etiam *exortus*, uti apud Gellium c. l. ubi etiam *feptentriones*, quod praeter noftrum et alii frequentant, et Burmannus in notis MSStis Grammaticae rationi accommodatius putat. Sic Plinius 2, 79. f. 77. *exortus* dixit; item auctor ad Herennium 3, 22.

decurrit) Ideo ait *decurrit*, quod nobis, citra aequinoctialem ad multam latitudinem fitis, devexus

Austrinus polus est, elevatus Arctous, quod sphaeram rectam habentibus non contingit. E regione vero trans aequatorem transgressis polus noster devexus esse incipit, quoque latius discesserint illuc, tanto Austrinus sibi polus altior apparet. VADIANVS. Hoc ideo dixit, quod, cum nostrum orbem citra Zodiacum existimaret esse situm, necesse erat omnem solis cursum illi a meridie esse. Sic Macrob. in Somn. Scip. 2, 7. *omne*, inquit, *iter solis in nostro meridie est*. Et Vitruv. 8, 2. *auster vero et venti reliqui, qui a solis cursu impetum faciunt*. Ubi *a solis cursu* pro *a meridie* dixit. CIACCONIVS. Praeclare. Nam ut docet Macrobius, lib. 1. in Somn. Scip. cap. 5. Romani *cardini arctico* nomen imposuerant, quod a nobis ea regio non longe remota esset, quamvis vi frigorum inhabitabilis existimaretur; alteri vero cardini non fecerant nomen proprium, sed *meridiem* a medio diei, cuius linea illi respondet, appellaverunt. *Decurrit* hic accipe pro deorsum currit, ut saepe. Summum enim solis punctum est meridies. Inde decurrit sol, id est, descendit. Nihil manifestius. Viri docti tamen haec non intellexerunt. VOSSIVS. In Vossii sententiam descenderunt variatis verbis GRAEVIVS et BVRMANNVS *MS.* Non hic notat deorsum currere. Id enim contingit demum post meridiem; sed qua cursum peragit. Neque enim in hoc composito praepositio *de* notat deorsum, ut satis docet exercitium equestre, quod Romani appellabant *decursionem*, quae fiebat in plano campo, unde sic etiam passim usurpant auctores. Neque meridies ab auctore nostro ita consideratur, ut sit supremum punctum, quod sol per diem adscendit, sed certe latius spatium, comprehendens proximas horas circa meridiem, ut patet ex cap. 8. huius libri, ubi *fons Solis* per meridiem dicitur *rigere*, non ut minimo momento talis sit, sed certe aliquamdiu durans. I. GRONOVIVS *MSS.* Quod Vossius explicat, deorsum currere, primo *qua* non est aequivocum τῷ *inde;* deinde cur maluit auctor meridiem designare a puncto summo,

unde inciperet decurrere, quam potius a termino, in quem desinit adscensus? Naturalius enim erat describere ab eo, quod fieret ante meridiem, quam quod post meridiem. Tum verbo *decurrere* utitur auctor de Nilo [1, 19, 2.] et Caico, [1, 18, 1.] et Himera, [2, 7, 17.] et Baeti, [3, 1, 5.] non tam ut descensum et lapsum eorum notet, quam spatium, per quod agunt alveum. Quum Manilius scribit lib. 1. [v. 512.] de Orione: *et toto* [Bentlei. *et notio*] *semper decurrere mundo*, notat Scaliger, *Orionem occupare utriusque hemisphaerii magnas partes*, non quia deorsum currit. Omnino meridiem vocat istud spatium, quod et in adscensu et in descensu accenseri solet meridiei. Illud cum peragit sol, est in meridie, et ibi decurrit non aliter, quam miles Romanus in exercitatione campestri, aut funere. Convocari huc debent, quae scribit Festus Pompeius in voce *Posticum: Sic etiam ea coeli pars, quae sole illustratur ad Meridiem, antica utique nominatur; quae ad septentrionem est postica: rursumque dividuntur in duas partes Orientem et Occidentem.* Hinc igitur et ab auctore ad Herennium scribitur lib. 3. cap. 22. *Solis exortus cursus, occursus nemo admiratur.* I. GRONOVIVS. Miror Vossium. — Nec enim Mela spectavit hic quidquam devexi, aut deorsum versi, sed simpliciter id unum, quod Europaeis in septemtrionali plaga habitantibus sol ab ortu ad Oceanum decurrat semper per Meridiem. Quo circa hic *de* in *decurrere* nihil aliud notat, quam cursum et spatium suum absolvere, plane ut in *debellare, decantare* et *desaltare canticum.* Sic Plautus Sticho 1, 2, 14. *decurso aetatis spatio.* Phaedrus 3, 20. in. *Qui natus est infelix, non vitam modo tristem decurrit.* Hinc *decursio campestris* sub armis inter exercitia militum vel praecipua erat. Sic ergo et hic sol curriculum suum decurrit quotidie, qua autem parte aut via decurrit, ab ea parte nobis est Meridies. PERIZONIVS. Vir doctus in edit. 1696. adscripserat: qua descendit ab aequatore ad tropicum

Capricorni tempore, quo apud nos hiems. Quod quorsum hic valeat, non video. Recte, opinor, Gronovius et Perizonius vim verbi vindicarunt, ut nihil aliud velit, quam *currere*. Atque hoc in primis declarat locus auctoris ad Herennium. Sic fere Eumenius de omnibus plagis in panegyr. ad Constant. Caes. cap. 4, 3. *Nec solum, qua dies oritur, et praeterit, et conditur, sed etiam ex illa septemtrionali plaga, salutari beatis luce provincias.* Sic Tibullus 4, 1, 160. *Seu propior terris* (sol) *aestivum fertur in orbem Seu celer hibernas properat decurrere luces.* Comprobat hanc explicationem ipse nexus, et, quibus *decurrere* interponitur, ortus et occasus. Neque adparet, cur descensum tantum, non etiam adscensum indicaverit, quia sic ab utraque meridiei meta aequali spatio sol abest, contra ad eandem tendit et ab eadem recedit in cursu suo. Quae de fluviis ex Mela dedit Gronovius minus rem evincere videntur. Vid. Burmann. ad Phaedr. 1, 1, 8. ubi etiam Melae locum 1, 18. de decursu a superiori parte adposuit. At ita *depugnant* dicit noster 1, 19, 17. quod cum *dimicant* deinceps variatur. Cf. Nepos in Themist. 4, 4. Neque enim semper valet ad finem pugnare, dum cessetur, uti *decertare*. Vid. Burmann. ad Phaedr. 1, 30, 5. Oudendorp. ad Hirt. de B. Afric. c. 29. et quae de hoc verbo aliisque notavit Taubmann. ad Virgil. Aen. 11, 59. Ita hic non est, cursum absolvere, sed facere, ita tamen ut certam viam sequatur et ad metam propositam contendat.

ab adverso) Apparet artificiose ab auctore captatam esse hanc descriptionem, quoniam septemtrioni nihil cum sole, ut quidem praecedentibus tribus partibus. Petit igitur loci demonstrationem non ab cursu solis, sed a meridie. I. GRONOVIUS *MS.*

§. 2. *Huius medio)* Contra Cicero *infimam in mundi medio terram esse* ait, *non sublimem,*

ſexto de republ. libro, [immo cf. Somn. Scip. c. 5.] *Terra*, inquit, *complexa medium mundi locum.* [Praecedit: *ima ſemper ſede haeret.*] Et iterum: [cap. 4. extr. c. l.] *Nam ea, quae eſt media et nona tellus, neque movetur, et infima eſt.* Sed nimirum id eſt, quod idem prima Tuſculana [cap. 28.] ſcribit, *tum globum eminentem e mari fixum in medio mundi univerſi loco.* Eſt ergo *ſublimis* hic eminens e mari atque exſtans. Licet idem de natura Deor. 2. [c. 45.] aquam terra eſſe altiorem tradat his verbis: *Eademque ratione mare, cum ſupra terram ſit, medium tamen terrae locum expetens, conglobatur undique aequabiliter, neque redundat umquam, neque effunditur.* Et Virgilius lib. 3. Aeneid. [v. 522.] *Cum procul obſcuros colles, humilemque videmus Italiam.* Eius interpres Servius, *rem, dicit, phyſicam exprimit, quia omne, quod continet, altius eſt eo, quod continetur.* CIACCONIVS. Thaletis eam fuiſſe ſententiam adfirmat Plutarchus de placitis philoſophorum 3, 11. Parmenidis et quidem primum Diogen. Laert. 9, 2. ſ. 21. Anaximandri idem 2, 1. Zenonis et diſcipulorum, idem lib. 7, 82. ſ. 155. Timaei Locri, Plato in Timaeo p. 13. (Bipont. Vol. 10.) Idem putavit Ariſtoteles de coelo 2, 13, 14. et, quod teſtatur, plurimi. Ita quidem etiam Aratus in phaenom. v. 23. Cicero in Somnio Scip. c. 5. Quaeſt. Tuſcul. 1, 28. Plinius 2, 69. et alii. Contra Manilius 1, 170. *medium totius et imum eſt.* Et ſic Cicero in Somn. Scip. c. 5. *ima ſede ſemper haeret complexa medium mundi locum.* Nempe ut terra aequali pondere librata undique et medium et imum locum occuparet.

ſublimis) Eminens e mari atque exſtans. CIACCONIVS, cuius integram notam antea dedi. Univerſi medio terra ſuſpenſa, et ſupra Oceanum eminens, undique cingitur mari. Sublimis h. l. eſt eminens. GRAEVIVS *MS.* Nempe hactenus, ut a mari non obruatur, prout *ſuſpenſam* dicit Manilius, [1, 180.] *libratam* Ovidius. [Metam.

1, 15.] Seneca dicit *gestatam* et *sustentatam* Nat. Qu. 6, 6. ubi addit, Thaletem iudicasse, terram subiecto humore portari et innatare. I. GRONOVIUS *MS.* Exstans conspicitur ex veteribus philosophis, qui orbem considerant tamquam formam magnae naris exhibentem, vel globum ligneum. Festus in voce *sublimis.* BURMANNUS *MS.* De illa Thaletis opinione cf. etiam Aristotel. de coelo 2, 13. et Seneca in Nat. Qu. 3, 13. ubi, quod antea fecerat Aristoteles, et in priori loco eam refutare conatur, quod terrae motus inde explicari posse ille putarat, uti, teste Plutarcho de placitis philosophor. 3, 15. Democritus. Ita vero etiam Zeno apud Diogen. Laert. 7, 82. s. 155. τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι tradiderat aliique plures. Plinius 2, 66. *in toto suo globo tellus medio ambitu praecincta est circumfluo mari.* Idem 2, 112. f. 108. *Oceano velut innatare* dicit. Πλωτὴν εἶναι ὥσπερ ξύλον vetustissimam fuisse opinionem auctore Thalete refert Aristoteles c. l. Loca multa dedit Lipsius in physiologia Stoicorum lib. 2. dissert. 17. Hinc ipsam terram multi insulam vocant, ut Cicero de Nat. Deor. 2, 66. in Somn. Scip. c. 6. ad quem cf. Macrobius 2, 9. Strabo 1, p. 3. f. 5. Dionys. v. 4. et ex eo Priscianus v. 9. et Avienus v. 12. Vid. Politus in animadvers. in Eustathium ad Dionys. lib. 2. c. 1. p. 162. et quae infra ad §. 3. notantur.

eodemque) Sententiam explicavit Lipsius in Physiologia Stoicorum lib. 2. diss. 17. Nempe terram dicebant duplici Oceano dividi et velut decussari; priorem esse ipsum verum magnum Oceanum, qui terram ab ortu ad occasum [cf. et Herodot. 4, 8.] mediam dividit, sub ipsa zona torrida, i. e. sub aequatore; alterum, qui ab illo ortus eandem terram parte altera mediam secat ab austro in septemtriones. Itaque duplici hoc Oceano tota terra scinditur in partes quatuor, i. e. totidem insulas, e quibus unam duntaxat nos habitamus. Loca veterum et

Hoc, circum supraque, quod omnem Continet amplexu terram. I. GRONOVIVS.

quidquid est) Nihil amplius valet, quam *Omne Hoc.* CIACCONIVS. (Vid. Vol. 1.) Propter diversas Philosophorum sententias. PETR. BVRMANNVS *MS.*

Mundi) In re simili prope iisdem verbis usus est Plinius [lib. 2. c. 1.] *Mundum,* inquit, *et hoc, quod nomine alio coelum appellare libuit, cuius circumflexu teguntur cuncta.* Cicero de nat. Deor. lib. 2. [c. 13.] *Neque enim,* inquit, *est quidquam aliud, praeter mundum, cui nihil absit; quodque undique aptum atque perfectum expletumque sit omnibus suis numeris et partibus.* VADIANVS. Sic Plinius 2, 1. Graeci eadem ratione οὐρανὸν et κόσμον nominarunt. Plato in Politico [p. 30. Bipont. Vol. 6.] ὃν δὲ οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν. Cicero in Timaeo [c. 10.] *cumque eum similem universi natura* [vulgo *universitatis naturae*] *efficere vellet, ad volubilitatem rotundavit, comiteque eum sapientia quam optimae mentis effecit, circumque caelum aequaliter distribuit, ut hunc varietate distinctum bene Graeci* κόσμον, *nos lucentem mundum nominaremus.* Varro in Satyra, cui nomen fecit *Dolium,* sive *Seria* [p. 13.] *Mundus domus est maxima homulli — et appellatur a caelatura Caelum, Graece ab ornatu* κόσμος, *Latine a puritie Mundus.* CIACCONIVS. Mundus ab Aristotele, seu quisquis auctor est, libro de mundo ad Alexandrum [cap. 2. in.] et Cleomede lib. 1. [p. 71.] definitur κόσμος σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις περιεχομένων φύσεων. Sic Cicero ex Timaeo et ipse Plato. [ut supra.] SCHOTTVS. *Mundus* origine sua significat ornatum muliebrem, Graecis item κόσμος. Cf. Plin. 2, 4. [f. 3.] Nomen hoc ei primus dedit Pythagoras. [cf. infra.] Apud poetas idem mundus est, quod coelum. Ovid. Metam. 2, 157. Tibullus 3, 4, [17.] GRAEVIVS et BVRMANNVS *MSS.* *Mundus,* ut *coelum*

modo latiori, modo anguſtiori ſignificatione ponitur. Latiori praeter ſuperiores *mundus* explicatur etiam ab Iſidoro Orig. 3, 28. 13, 1. Sic Ocellus Lucanus c. 1. τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ὀνομάζω τὸν σύμπαντα κόσμον. Et ſic alii. Vtrumque tamen Stoicos diſtinxiſſe ſcribit Plutarchus de placitis philoſoph. 2, 1. Vid. Muncker. ad Hygin. Poet. Aſtron. 1, 1. et quos memorat. Cf. et Lipſius in Phyſiologia Stoicorum lib. 2. differt. 17. Anguſtiori pro *coelo* mundum ponunt Tibull. 3, 4, 17. *nox emenſa quadrigis Aethereum mundum;* Manilius in. *ſidera — deducere mundo Adgredior.* Vid. Plin. 2, 1. Plato et Cicero in Timaeo cc. ll. aliique. Saepe ita Hyginus. Cf. quae notarunt Servius ad Virgil. Georg. 1, 240. Vulpius ad Tibull. c. l. Turneb. adverſar. 19, 24. 28, 14. Gronov. ad Statii Theb. 11, 130. Macrobius in Somnium Scip. 1, 20. et in obſerv. 1, 9. Harduin. ad Plin. 2, 1. Staveren. ad Hygin. c. l. pag. 408. et quos ibi et in indice p. 586. producit. Primus inter philoſophos coelum ſic adpellaſſe dicitur Pythagoras, teſtibus Plutarcho de placitis philoſophor. 4, 1. anonymo apud Photium cod. 259. p. 1318. Diogene Laertio in vita 8, 48. ſ. cap. 25. qui tamen monet, Theophraſtum id Parmenidi, Zenonem Heſiodo tribuere. Vid. ibi Iſ. Caſaub. et Aegid. Menagius, itemque Lipſius in phyſiologia Stoicor. lib. 2. diſſ. 6. Sic etiam Ariſtoteles de coelo c. 9. ubi de vocis vi triplici exponit: τὸ ὅλον, inquit, καὶ τὸ πᾶν εἰώθαμεν λέγειν οὐρανόν.

unum) Hoc loco decepti quidam docti viri ſcripſere, Melam hic de univerſo mundo agere, non de coelo, idque adeo, quia unum eſſe coelum nullus plane philoſophorum, plures vero eſſe mundos quidam, atque hi non obſcuri ſcripſerint; ſed ii nimirum meminiſſe debuerunt, Ariſtotelem lib. 2. de coelo cap. 6. hoc ad verbum tradidiſſe: ὅτι μὲν εἷς καὶ μόνος ἐστὶν οὐρανὸς, καὶ οὗτος ἀγέννητος, καὶ ἀΐδιος, ἔτι δὲ κινούμενος ὁμαλῶς, ἐπὶ

Aristoteles de coelo 2, 2. Initium autem ducebant, ut Plinius 2, 112. f. 108. diserte explicat, ab India ad Herculis columnas.

Zonis) Nota terrae facies dividitur in 5 spatia f. plagas, quae Graecis ζῶναι dicuntur, Latinis *cingula*, *plagae* f. *fasciae*. Quoniam zona est spatium terrae, quod duobus circulis maioribus includitur, nomen acceperunt zonae a natura locorum, in quibus finguntur. Nimirum una torrida, duae frigidae et duae temperatae. Circuli, quibus cinguntur, sunt quatuor, Arcticus, Antarcticus, Tropicus Cancri et Tropicus Capricorni. GRAEVIVS *MS*. Latini etiam plerumque ex solemni usu vocem Graecam retinent. Melius tamen *fascias* vocari monet Martianus Capella 6. p. m. 196. qua voce usus est Iuvenalis 14, 294. *Cingula* sunt Ciceroni in Somn. Scip. c. 6. Zonarum quinque auctorem Parmenidem facit Posidonius apud Strabon. 2. p. 69. f. 94. quot in coelo fecerant Thales et Pythagoras, teste Plutarcho de placit. philos. 2, 12. quorum et hic in terra quinque statuit eodem Plutarcho teste 3, 14. Parmenidem secutus est Zeno, illius discipulus, (Diogen. Laert. 7. f. 83. f. 156.) tum Aristoteles, etsi in earum conlocatione a Parmenide paullo discrepans, (Strabo 2. p. 65. f. 94 fq.) Eratosthenes, (Heraclides in allegor. Homeric. p. 476. Gal.) et plures alii, in quibus Strabo 2. p. 66. f. 96. Virgil. Georg. 1, 233. (qui ut docet Iunius in animadverf. 3, 5. sua duxit ex Eratosthene,) Ovid. Metam. 1, 45 fq. Tibull. 4, 1, 152 fqq. Plinius 2, 168. Prolixe praeter Strabonem de iis disseruit Macrobius in Somn. Scip. 2, 5. et 7. et ad nostrum locum Vadianus. Earum vestigia quaerunt in scuto Achillis apud Homer. 20, 270. qui πτύχας vocat, de quo vid. Heraclides c. l. Contra 6 zonas statuit Polybius, teste Strabone 2. p. 65. f. 96. duas sub circulis arcticis, duas inter has et Tropicos, duas inter Tropicos et Aequatorem. Polybio adsensus est, vel idem putavit,

Posidonius, ut refert Achilles Tatius in isagoge in phaenomena c. 31. torridamque zonam ab iis in duas dividi addit. Alii auctore Cleomede de circulis lib. 1. p. 95. (Basil. 1585.) πάλιν τούτων τῶν εὐκράτων ἑκατέραν εἰς δύο διαιροῦντες, — τέσσαρας οἰκουμένας εἶναί φασιν, ὧν μίαν μὲν ἔχειν ἡμᾶς τοὺς ἱστορουμένους ἀνθρώπους. — Zonas autem circulorum coelestium ope distinxerunt, quod quidem refutat Strabo lib. 2. p. 65. s. 95. quia arctici circuli non sint itidem, ut tropici, apud omnes iidem, alicubi etiam nulli, zonae autem sint immutabiles. Vocantur autem zonae quinque, vel κύκλοι, in quos coelum dividunt, ἀρκτικὸς, θερινὸς τροπικὸς, ἰσημερινὸς, χειμερινὸς τροπικὸς et ἀνταρκτικός. Cf. Plutarch. de placit. philos. 2, 12. Eodem auctore 3, 14. Pythagoras 5 zonas sic designavit ἀρκτικὴν, θερινὴν, χειμερινὴν, ἰσημερινὴν et ἀνταρκτικὴν et illis respondere 5 zonas in coelo statuit, quod et probat Macrobius in Somn. Scip. 2, 7. Illas Servius ad Virgil. Georg. 1, 233. vocat *septemtrionalem*, *aestivalem*, *aequinoctialem*, *brumalem*, *australem*.

aestus,) Plinius 2, 68. *Media, qua solis orbita est, exusta flammis et cremata, cominus vapore torretur.* Martianus lib. 6. p. 196. suo modo: *media flammis atque anhelis ardoribus torridata propinquantes animantum amburit accessus.* Virgil. Georg. 1, 233. *corusco semper sole rubens et torrida semper ab igni.* Et sic alii. Habitabilem esse veterum plerique negarunt; nempe, ut scribit Macrobius 2, 5. c. l. cingulus ille, aeterno adflatu continui caloris ustus, spatium, quod et lato ambitu et prolixius occupavit, nimietate fervoris victuris inhabitabile facit. Latini *torridam* zonam, Graeci διακεκαυμένην vocant. At hodie alia omnia innotuerunt; nec veteres omnes in ea opinione haeserunt, quod omnino notat Achilles Tatius in Isagoge in Phaenomena Arati p. 153. (in Petavii Uranologio) et Posidonii exemplo apud Cleo-

medem c. l. probat Lipsius in physiologia Stoicorum lib. 2. differt. 17. cui et alia addi possunt. Ita enim Eratosthenes et Polybius, teste Strabone lib. 2. p. 66. s. 97. plagam aequatori subiectam temperatam esse contenderant. De Polybio plura in hanc rem edisserit Geminus in elementis astronomiae cap. 13. (in Petavii Uranologio) p. 54. Ponit autem Polybius illum tractum in media zona torrida. Et sic ipse Geminus eam zonam habitari ex Aethiopum sedibus statuit p. 53. Huc in primis valet Ptolemaeus in Aethiopiae descriptione. Alios addit collegium Conimbricense ad Aristotelem de coelo 2, 14. p. 402. subiunctis rei caussis.

infestat) Saepe est laedere, vexare, populari, uti passim etiam in nostro alibi. In glossis σίνειν explicatur. Vid. Muncker. ad Hygin. fab. 18. p. 62. ed. Staver.

ultimas) Septemtrionalem et australem; frigidas solent adpellare Latini, Graeci κατεψυγμένας. Heraclides p. m. 475. δύο τελέως ἀοίκοιτοι διὰ τὸ κρύος, ἥτε τὸν βόρειον εἰληχυῖα πόλον, καὶ τὸν ἀντικρὺ νότιον. Cf. de iis Plinius 2, 68. et, qui exornant, Virgilius et Tibullus cc. ll. Causa haec, quod calor solis ad eas nunquam accedit, ut ex veteribus docet Macrobius in Somn. Scip. 2, 7.

reliquae) Temperatas vocant Latini, εὐκράτους usitate Graeci. De iis cf. antea laudati auctores.

paria — pariter) Eodem scilicet tempore, sed, quum apud nos est ver, tunc in altera ista est quasi auctumnus, et, quum apud nos aestas, apud illos est hiems; sole scilicet nunc ad illam, postea ad nostram secedente. Quod tangit etiam cap. 9. ubi hariolatur de causa exundationis Nili, quasi nonnulli dixerint, solstitio Aegypti respondere hiemem Antichthonum. I. GRONOVIUS *MS.* Observatur, ut notum est, hoc discrimen,

quanto magis obpositi pedibus (antipodes) ab aequatore distant, cum sub aequatore viventibus eadem sint simul et pariter anni tempora. *Pariter* est simul, Sueton. in Vitell. c. 9. Ovid. Fastor. 1, 627. Mela 3, 1, 1.

Antichthones) In MS. quem nos legimus, *Antipodes* omnino legitur et c. 9. huius libri. Nec mirum. Nam et Servius in Virgilii Georg. 1, 235. Aen. 6, 532. atque 8, 671. videtur Antipodas appellare eosdem. In fragmento sive Eratosthenis, sive Hipparchi, quod editum est cum commentariis Hipparchi in Aratum [p. 266. in Petavii Uranologio] et in prolegomenis Achillis Tatii [p. 156. c. l.] *Antipodes* nominantur, qui diversa hemisphaeria incolunt. Cleomedes [lib. 1. p. 94.] autem docet, *Antipodas* proprie nominari eos, qui in altero hemisphaerio κατὰ διάμετρον oppositi sunt. Quam significationem videtur sequi M. Tullius Academ. 4, 39. et hos appellare obliquos 6. de republica, ut exponit Macrobius in Somn. Scip. 2, 5. Martianus tamen Capella [lib. 6. p. 196. Grot.] eos, qui κατὰ κάθετον siti sunt, Antipodas appellat, quos Tullius videtur *transversos* in in Somnio Scip. c. 6. dixisse. Antichthona terram videntur Pythagorici vocasse alterum hemisphaerium, ut apparet ex Plutarcho de decretis philos. [3, 9.] Sic et Taprobane insula Antichthonum appellatione alter orbis existimata, ut Plinius 6, 22. [s. 24.] et Solinus c. 56. [s. 53.] prodiderunt, quem et Lucanus 1, 457. *orbem alium* nominavit. Quod ita visum Hipparcho noster Mela antea observaverat lib. 3. [c. 7.] Tatio [ad Aratum] et Anonymo, qui cum illo circumfertur, Antichthones proprie dicuntur, qui ad perpendiculum sub aliis sunt. — Eratosthеni quidem, aut Hipparcho, ut alii legunt, et Tatio αὐτόχθονες sunt, qui idem hemisphaerium incolunt, et alii austrum, alii septemtrionem spectant. Hi autoeci esse videntur Cleomedi, [de circulis lib. 1. p. 93. Basil.] Macrobio [in Somn. Scip. 2, 5.] et Martiano, [lib. 6.

p. 196.] qui contrarias duas temperatas sub eodem hemisphaerio habent, quos et *adversos* arbitratur Macrobius [c. l.] a Tullio appellatos. Sed malim legere *aversos*, [uti et hodie editur,] cum eos ἀντοίκους proprie esse demonstret Cleomedes. Ex hac accessione illud effici videtur, si Mela hoc loco de uno tantum hemisphaerio et zonis illius disputet, melius αὐτόχθονας dicturum fuisse; sin autem de zonis, quae utrumque haemisphaerium ambiunt, ut videtur, loquatur, recte Antichthonum nomine eos ab illo notatos. NVNNESIVS. Antipodas eosdem etiam dici, adnotant Olivarius et Oporinus, etsi hic de *antoecis* a Mela intelligi addit. Vadianus suo more longius hic exspatiatur, ut lubens nemo sequi velit. Praestat igitur Vossii notam ad breviorem summam redigere. Duplicem terram statuit Pomponius, ut multi alii, hanc nostram et obpositam ἀντίχθονα, unde, qui habitant, ἀντίχθονες. Hic tamen intelligendi ii, qui sunt in obposito nobis hemisphaerio australi, quod vel oceano, vel zonae fervidae interventu a nostro separatum est, ut omnes fere veteres γῆν ἀντίχθονα intellexerunt. At quia sic aliqua illius terrae pars in nostro est hemisphaerio, non sunt proprie antichthones vel antipodes, sed antoeci, etsi, quia maior eius terrae pars sub horizonte nostro mersa est, alicubi etiam κατὰ διάμετρον obposita, recte eam iuxta hypothesin veterum antichthones inhabitare Mela dixit. Ita Vossius. Antichthones ita saepe dicuntur, ut iidem sint, qui Antipodes. Sic in Plinio 6, 24. s. 22. explicat etiam Harduinus. Ἀντάξονα eam terram a Cicerone in Qu. Tuscul. 1, 28. adpellari putant, et de America nostra intelligunt Lipsius in Physiol. Stoicorum lib. 2. diss. 19. et Turnebus in praefatione in Dionys. Alex. V. Opp. T. 3. p. 39. Hic sine dubio sunt antoeci, qui inhabitant hemisphaerium australe et sub eodem, quo nos, iacent meridiano. Geminus in Elementis astronomiae p. 50. in Petavii Uranologio sic: Ἄντοικοι οἱ ἐν τῇ αὐτῇ νοτίῳ ζώνῃ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον κατοικοῦντες.

Contra antipodes in altero hemisphaerio κατὰ τὴν αὐτὴν διάμετρον κείμενοι τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ, ut supra Cleomedes. Cf. Plinius c. l. et in primis Martianus Capella lib. 6. p. 196. qui ab iis antipodes explicatione facta distinguit. Veteres omnino, quod cogebat rei ignoratio, ita saepe de antichthonibus loquntur, ut eam, quam nos incolimus terram, illi obponant. Sic cum Mela Cicero c. l. et Pythagorei apud Plutarch. de placitis philosophorum 3, 9. — ita eos designant, ut australis plaga et adversa vestigiis nostris terra intelligi possit. Cf. Lipsius in physiologia Stoicor. 2, 19. ubi quidem in Mela de adversa terra, ab obposito nobis axe apud Ciceronem c. l. ex vulgari quidem olim lectione explicat. Ad australe hemisphaerium ipse Mela ducit in primis 1, 9. Qui antichthonas ab antoecis distinguunt, ut Achilles Tatius in Arati phaenomena p. 155. (in Petavii Uranol.) hos borealibus obpositos faciunt zonae australis incolas; antichthonas, qui ex diametro similibus in zonis habitant; quod quidem in Mela probari nequit.

plagae) Hanc vocem elegit, quoniam Latini videntur proprie usurpasse hoc vocabulum, ut, quod spatium in coelo appellaverunt *zonam*, id in terra subiecta dixerint *plagam*. Id quod colligi clare potest ex Ovid. Metam. 1, 48. ubi cum dixisset: *utque duae dextra coelum totidemque sinistra Parte secant zonae*, adiicit: *totidemque plagae tellure premuntur*. Hinc quoque dicit Iustinus 42, 3, 2. *Mithridatem eam coeli plagam domuisse*. I. GRONOVIUS *MS*. *Coelestes* tamen etiam *plagas* dixit idem Metam. 12, 40. ut passim alii sic vocem adhibent, quod fit per connexum rerum similium.

incognitus) Tamen lib. 3. [c. 7, 7.] Taprobanem grandem insulam esse dicit, et ex Hipparchi testimonio primam partem orbis alterius. Si orbis alterius i. e. lateris austrini, temperati pars prima, cur incognitam alteram zonam temperatam Mela negas? Si vero est,

unde ſcire potuiſti, ita non eſſe? cum dicas tamen, quod Hipparchus ſcripſerit, prope verum eſſe. Plinius 6, 22. [ſ. 24.] frequentiſſimae eam vel ex recentiorum teſtimonio habitationis eſſe ſcribit. — Adde, quod Pomponius lib. 3. [c. 9. in.] ſcribit, ſupra Aegyptum Meroënos eſſe, qui partim Macrobii nominentur; Meroënos autem intra Cancri tropicum et aequatorem eſſe, Ptolemaeus [cf. lib. 8. in Africae tab. 4. et 1, 10, 23.] auctor eſt. Quid quod lib. 3. [c. 9.] ait, Eudoxum, avorum ſuorum temporibus, cum Lathurum Alexandriae regem profugeret Arabico ſinu egreſſum, per hoc pelagus, ut Nepos affirmat, Gades usque pervectum eſſe, ſicut et Hannonem Plinius 2, 67. per fretum Gaditanum egreſſum et Arabiam usque veniſſe, et ſuam navigationem ſcripto prodidiſſe aſſerit. Mirum, non toſtos fuiſſe Eudoxum et Hannonem in duplici per torridam zonam tranſitu, cum tamen, ut idem ait, propter ſideris incendium temperatae invicem perviae non ſint. Idem Plinius 2, 16. [ſ. 13.] nihil habitari in terris, quam quod zodiaco ſubiacet, conſtanter aſſerit, termini autem obliquitatis zodiaci ſunt paralleli tropici: ſub ardore igitur, teſte Plinio, unica mortalium habitatio erit. Cui opinioni fundamenta ieciſſe Stoici videri poſſunt, qui, ut in placitis [2, 23.] tradit Plutarchus, ſolem ſubiecti ſibi alimenti tractum percurrere dixere: eum autem eſſe oceanum et terram, cuius ex ſpiratibus paſcatur, ut hoc modo zodiacum zonis temperatis obduci falſo crediderint: ut et Maro ex Eratoſthenis ſententia lib. Georg. 1. [v. 239.] qui zodiacum per ambas temperatas tendi, ſuis fortaſſe innixus auctoribus, credidit. — VADIANVS. Niſi immemorem ſui fuiſſe Melam velis, aliter de illarum regionum ſitu ſtatuit. Sed et ita de iis loquitur, ut ex aliorum fide illa commemoret, ipſe, ut 1, 9, 4. poſita conditione dubiusque id proferat. Eſſe tamen et antichthonas in auſtrali zona itemque antipodas, etſi de illorum ſedibus nihil comperti habeatur, ex ratione ſphaerae terraeque figura intelligi cenſuit iam Geminus p. 52. c. L.

§. 3. *ab ortu)* Hoc enim praetulerunt antiqui, cuius exemplum ostendit in cap. 15. huius libri, ubi, quum Taurum adgrederetur describere, definit quidem locum, ubi sic nominatur, sed non vult, ut illic credatur incipere, sed statim transit in ultimum Orientis finem, et ibi dicit *eum exsurgere, donec in Lycia exeat in pelagus.* Videtur antiquos ad hanc sententiam deduxisse cursus et lumen solis, quod ab ortu procedens pedetentim ostendit terras versus occasum. I. GRONOVIVS *MS.* Cf. ad 1, 15, 2. Aliam causam adfert Aristoteles de coelo 2, 2. quod dextrum sit, unde motus ad locum agitur, idque fieri in stellis ab oriente ad occasum. Longitudinem autem mundi ibi metitur a polo ad polum, contra latitudinem. Hinc vero in siderum etiam cursu oriens dextra coeli pars putabatur, contra occidens ex Hygini observatione, de quo pluribus exponit Iunius in animadvers. 3, 3. Terram inversa ratione Eratosthenes, teste Strabone lib. 2. in. ab occasu ad ortum porrexit, sic ut terminos constitueret columnas Herculis et montes Indiae. Cf. Ciacconii nota proxima.

porrecta) Sic lib. 2. c. 7. [§. 5.] de Cypro: *recto iugo inter Ciliciam Syriamque porrigitur,* h. e. extenditur. Alias *proiecta* solet dicere, ut 3, 6. [§. 4.] de Britannia: *Ceterum ut adhuc habuimus inter septemtrionem occidentemque proiecta.* Sic enim in libris MSS. legitur. Et eodem libro cap. 5. [§. 8.] *an tellus infesta frigoribus sine ambitu et sine fine proiecta.* Nonnunquam et *vecta,* ut 2, 3. [§. 3.] *Graecia, dum Myrtoum pelagus attingat, a septemtrione in meridiem vecta.* Ceterum huius habitabilis longitudinem ab ortu ad occasum porrigi, Strabo, [lib. 2. p. 58. s. 85.] Ptolemaeus [1, 6.] Geographique omnes tradunt. Plinius 2, 108. [s. 112.] *pars nostra terrarum Oceano velut innatans longissime ab ortu ad occasum patet.* CIACCONIVS. Est, in longitudinem patet. Iustin. 2, 2. in. Tacit. Annal. 2, 56. Longi-

tudo ab oriente ad occidentem, latitudo a ſeptemtrione. BVRMANNVS *MS.* Sic Horatius epiſt. 1, 7, 41. *locus planis porrectus ſpatiis.* Mela 1, 2, 2. *ſua litora porrigit.* Nempe dicitur de locis planis et in longitudinem extenſis, uti multis exemplis docuerunt Oudendorp. ad Lucan. 9, 432. Burmannus ad Propert. 2, 7, 22. ubi et hic locus adpoſitus eſt, et qui producuntur. Neque tamen, quod vult Ciacconius, idem eſt, quod proiectus, quippe hoc ſitum ſimpliciter indicat, illud ſitus ſeriem et progreſſionem, etſi ſaepe utrumque verbum in libris commiſcetur, de quo Vol. 1. ad 3, 6, 4. Dionyſius v. 6. terram quidem ab ortu ad occaſum εὐρυτέραν dicit, ſed, quod iam monuerunt Papius eumque ſecutus Hillus, non ut obponat latitudini, ſed ut omnino maiorem extenſionem indicet. In notanda autem ſingularum regionum longitudine auctores, et in primis poetae, menſuram regionis ipſam in quamvis partem agunt, uti docuit d'Orville ad Lucan. 4, 672. (ed. Burm.) p. 268.

et quia —) De horum verborum explicatione et ſenſu vid. Vol. 1. Quod iam Caſaubonus monuit ad Strabonem lib. 1. p. 44. ſ. 64. unice haec reſpiciunt terrae eam partem, quam nos incolimus, obpoſitam Antichthonum terrae. Atque ea eſt ab ortu ad occaſum duplo longior, (ita fere ſtatuebant veteres) quam a ſeptemtrione ad meridiem, cum ſub polo frigus, ſub aequatore aeſtus incolas arceat, et illud ſpatium ſic reddat contractius. Nempe omnis haec terrae menſura in longum latumque aeſtimata, ab hominum cognitione pendebat, qui ab ortu ad occaſum longius erant progreſſi. In re ipſa veteres conveniebant; de ipſa ratione, prout aucta eſt, et prolata cognitio, diſputabant.

aliquanto — longior) Immo *multo*, ut Ariſtoteli videtur Meteorolog. 2, 5. et Straboni Geogr. lib. 1. [c. L.] SCHOTTVS. Immo plus duplo eſt maior longitudo

iuxta aliorum veterum opinionem. Nam qui minimum dixere ad centum et octoginta gradus terrae cognitae longitudinem extenderunt. VOSSIVS. Melam etiam hoc nomine reprehendunt Ciacconius, et Politus in animadverſ. in Euſtath. ad Dionyſ. lib. 2. cap. 2. p. 167. omnes falſo ex male percepta ſignificatione vocis *aliquanto*, quae non eſt *paullo*, ſed *haud paullo*, *longe*, *multo*, uti notum eſt hodie poſt admonitionem in primis Erneſtii ad Suetonii Caeſ. cap. 68. Quare noſter a communi fere veterum opinione minime disſidet, quae duplo maiorem faciebat longitudinem, uti iam dictum eſt. De utraque extenſione disſerit Strabo c. l. qui longitudinem ducit ab extremis Indiae finibus ad Hiſpaniae ultimos, uti Plinius 2, 112. ſ. 108. latitudinem ab extremis Aethiopibus ad Thulen, a meridiano ſitu ad ſeptemtrionem. Idem Plinius de utriusque dimenſione plurium opiniones recenſet, et ex eo Martianus Capella lib. 6. p. m. 198. Cf. etiam Strabo lib. 2. p. 79. ſ. 116. Ptolemaeus 1, 7 ſqq. cuius aetate ab Oriente ad occaſum innotuerant 180. gradus, a meridie ad ſeptemtrionem 80. tantum. Hinc vero maior terrae cognitae extenſio ab oriente ad occaſum eius longitudo vocatur, minor a meridie ad ſeptemtrionem eius latitudo, nec ducta eſt haec adpellatio communis hodie a Ptolemaeo primum, ut docet Strabonis locus, lib. 2. p. 58. ſ. 85. qui hinc lib. 2. p. 81. ſ. 118. terrae chlamydis dat figuram.

ambitur) Ita et noſter 3, 5, 8. ex Homero et Phyſicis. Sed nihil, etſi olim dubitavit Herodot. 4, 8. hac opinione vulgatius apud veteres, quorum loca, ſi quis velit producta ſerie perluſtrare, ſiſtent Bochartus in Chanaan 1, 36. et Geſnerus de Phoenicum — navigationibus ad calcem Orphei p. 420 ſqq. Primum id et recte tradidiſſe Homerum adfirmat Strabo lib. 1. p. 2. ſ. 3. adiectis locis cum quaeſtione de varia vi vocis *Oceanus* in eius carminibus. Cf. et Schlichthorſt in Geogr. Homeri

pag. 3. Ita vero habere, adſtruere nititur Strabo lib. 1. p. 3. ſ. 5. et terrarum orbem veram inſulam eſſe inde conficit cum Ariſtotele de mundo cap. 3. Cf. etiam Plin. 2, 67. et ſupra notata. Veritas hodie ſatis conſtat, etſi diverſo longe ſenſu terrae cognitae ambitus intelligitur. Suo tamen idem etiam veteres tantum non omnes ſtatuebant, indiciis quidem minus certis aut falſis, etiam opinionibus ducti, qualis eſt de mari Caſpio, ex quo in Eoum mare curſum agebant. Cf. 3, 7. in.

quatuor) Terram habitatam multos ab Oceano recipere ſinus ſcribit Strabo lib. 2. p. 83. ſ. 121. quorum tamen maximi ſint quatuor, quos ſic recenſet: a ſeptemtrione Caſpium ſ. Hyrcanum, a meridie Perſicum et Arabicum, quartum mare internum. Cum Strabone conſentiunt praeter Melam etiam Dionyſius v. 43 ſqq. Ariſtides in Aegypt. T. 2. p. 354. ed. Iebb. Priſcian. v. 53 ſqq. Avienus v. 66 ſqq. Cf. Plutarchus in Alex. cap. 44. Ampel. c. 7. in. Male autem Caſpium mare inter ſinus referunt, de quo ad 3, 5.

§. 4. *Hoc)* Vltimum, i. e. mare internum. Ceterum, quod iam Ciacconius notavit, totum hunc locum imitatus eſt Plinius 4, 12. ſ. 24. eodem partium ordine verbis tantum variatis ſic: *irrumpit — exſpatiatur aequor rurſusque in artum coit* de Propontide et Boſporo, — *longe refugientis occupat terras* de Ponto Euxino, — *medio flexu iungitur oſtio Maeotii lacus* de Cimmerio Boſporo.

decem milibus) Fortaſſe ex Cornelio Nepote, quem alibi etiam laudat, [3, 5, 8. et 9, 3.] ſumtum. Is enim et T. Livius, [vid. Plin. 3, 1.] ubi plurimum 10. M. P. patere fretum dixerunt, ubi minimum ſeptem, quod et Solinus [c. 26. ſ. 23.] ſequitur de 7. millibus. Martianus [lib. 6. p. m. 201.] ubi minimum quinque,

ubi diffunditur feptem, ubi plurimum decem M. patere fcribit. Turannius tamen Graecula [Turranius Gracilis h. in Plinio legitur] a vico Mellaria ad promontorium Africae Album tantum 5. M. patere fauces Oceani dixit. Quo loco licet mirari fretum non iisdem finiri terminis a Pomponio, quibus circumfcribitur 2, 6. Nam cum ibi illud producat usque ad Iunonis promontorium, neceffe eft illud patere amplius 10. M. P. A Belone enim ad Tingi Mauretaniae 30. M. P. traiectum facit Plinius 5, 1. et in itinerario maritimo Antonini [p. 495. Weffel.] eft 220 ftadiorum. [i. e. fere 28. M. P.] Quare *fretum* Pomponio hoc loco, ut Plinio, tantum porrigetur a Mellaria ad Calpes usque promontorium. Demon [h. Euctemon] Amphipolita tribus millibus paffuum tantum fretum diftineri cenfuit, ut praefert Avienus. [in ora marit. v. 340.] Sed Graecis quantum fit tribuendum in rebus Hifpanicis, ex Strabone intelligitur. NVNNESIVS. Stadia vix feptem habet Damaftes apud Avienum v. 372. c. l. Scymnus Chius v. 139. ftadia 120. i. e. 15. P. M. Omnino autem magna eft de eius latitudine discrepantia, de qua et de longitudine conferri poteft d'Anville in Memoires de l'academie — de Paris Vol. 30. p. 122. Cf. etiam Otto Phyfifche Erdbefchr. T. 1. p. 626. Nempe, quod monet Voffius, prout vel proxima litora, vel promontoria, vel, quas undique ponunt infulas, accipiunt; hanc tamen menfuram parum a veritate abire.

terras aperit) Haec ex Ariftotele de mundo cap. 3. tralata putabat Schottus, quem refutavit Nunnefius, quod eius libri auctor incertus fit; tum minus id neceffe fuiffe, cum haec publica fuerit opinio ex Geographorum teftimoniis, ac praefertim Avieni, qui optimos quosque et clariffimos laudet, [v. 42 fqq.] e quibus fuam disputationem fumferat; quamvis Plinius 4, 13. [f. 27.] contrariam aliorum opinionem proferat, in qua etiam fententia fit Ariftoteles in Meteorologicis. [2, 1.] Haec

HVKNESIVS. Falso Melam alios secutum hoc tradere monuerunt Graevius in notis MSstis et Vossius. Vid. Vol. 1. Nempe dissentiunt veteres. Alii enim per inundationem irrumpentis Oceani ad fretum Gaditanum mare internum nasci credunt; alii a Ponto inde, quod quidem haud improbabili argumento niti putant, quia aestus semper ex Ponto profluens nunquam reciprocetur. Vid. Plin. 2, 100. s. 97. et ex eo Solinus c. 22, s. 18. Ita quidem de Ponto statuunt Aristoteles in Meteorolog. 2, 1. Strabo lib. 1. p. 38. s. 55. Seneca Natur. Qu. 4, 2. Max. Tyr. 52, 5. Agathemer. 2, 14. aliique. Vid. Stuckius ad Arriani peripl. p. 112. et quae attulit Gyllius de Bosporo Thracio 1, 4. De altera opinione Aristotelis de mundo locus cap. 3. qui ad nostrum mirifice facit, sic habet: *ὁ Ὠκεανὸς ἐν τῷ πρὸς δύσιν στενοπόρῳ στόματι διανεῳγὼς κατὰ τὰς Ἡρακλείας λεγομένας στήλας τὸν εἴσρουν εἰς τὴν ἔσω θάλατταν, ὡς ἂν εἰς λιμένα, ποιεῖται.* Consentiunt in ipsa re Plinius lib. 3. prooem. et c. 1. Ampelius c. 7. Isidor. 13, 16. et Mela idem repetit 1, 5, 3. Hinc *limen nostri maris* vocat Flor. 3, 6, 9. At Macrobius Saturnal. 7, 12. ex Oceano quidem aquas interni maris recipi adfirmat, duplicem tamen fluxum Ponti facit, quorum unus supernas eius aquas, quippe dulciores, foras mittat, alter deorsum labatur, unde intelligi possit, cur natantia, quae in Pontum iacta sunt, foras pellantur; columna si deciderit, introrsum minetur. Strato apud Strabon. lib. 1. p. 54. s. 49. loca ad Bosporum Thracium aeque atque ad fretum Gaditanum vi aquae fluviis auctae perrupta esse existimat. Experientia et observationibus constat, Ponti et Aegaei maris aquas in mare internum labi nec inde refluere, et parum effluere per fretum Gaditanum in Oceanum, ut, cum sex horis illud in Oceanum effluat, Oceanus per horas 18 in mare internum ingrediatur, neque tamen hac undarum invectarum copia oras egredi. Vid. Furnerius in hydrogr. 9, 6. p. 338. et Otto Physische Erdbeschreib. T. 1. p. 631. ubi in caussas in-

quirit. TZSCHVCKE. Verbum *aperit* valde placuit auctori nostro in isto loco, adeo ut repetat 2, 6, 8. ubi de hoc loco scribit. I. GRONOVIVS *MS.* In Aristotele c. l. sic dicitur διανοίγειν, ut in sequ. ἐπιπλατυνάμενος ἀναχεῖται. Sic *aperire* de hoc freto etiam Plin. 3. in prooem. Flor. 3, 6, 9. ut ἀνοίγειν de Ponto Agathemer. 2, 14.

abigit) Loquitur tamquam si mare cum terra luctata sit, ut vix valida iam ad resistendum compelleretur mari aditum dare, quoniam ibi vel vallis, vel mollior ora inventa praebet illi facilitatem erumpendi. I. GRONOVIVS *MS.* Notandus hic omnino est color, poeticus fere, quem Mela solet descriptionibus suis inducere, ut modo, indole, forma aliisque, participiorum ope adiunctis res oculis sensibusque quasi subiiciat. Tum, quo spectat Gronovii nota, rerum formas, species, eventus facta inversione in caussas et effecta transfert, de quo in differt. de Mela c. 7.

ex diverso) Ex contrariis partibus, ut saepe. Sic paullo inferius [§. 6.] de Nilo. Coeunt vero ad Hellespontum Europae litora et Asiae, illa a septemtrione, haec a meridie. CIACCONIVS. Idem verbum, ut *cedere* adhibet Apuleius de mundo p. m. 5. *saepius coeuntibus terris — rursus cedentibus.* Infra de eodem loco: *ubi primum se artat.* Plinius 4, 24. s. 12. de Bosporo: *in artum coit* et *latius exspatiatur.* Sic Seneca de vita beata cap. 4. de exercitu obponit *in angustum coartare* et *in latius pandi.* Martianus Capella lib. 6. p. m. 213. in eadem narratione: *rursum diffunditur mare latissimum, iterumque contrahitur.* Solinus c. 18. I. 12. *in angustias stringi* (de Hellesponto) et *aequore patentissimo confundi.* *Coire* de rebus, quae spatio dissitae contrahuntur. Sic Iustin. 4, 1, 16. *promontoria*, Seneca in Herc. fur. v. 1212. *saxa* et similia. Omnino hic tenenda est elegans verborum variatio.

minus mile) Herodotus lib. 4. [c. 85.] Strabo [lib. 2. p. 85. f. 124.] *stadiis septem.* Plinius lib. 6. in. *angustiae ad Hellespontum* 875 *passuum* et lib. 5, 32. [f. 40.] *Abydum oppidum, ubi angustiae 7 stadiorum.* Xenophon vero lib. 2. [c. 1, 21.] Ἑλληνικῶν *quindecim.* CIACCONIVS. Latitudinem eam facit Xenophon ad Aegos potamos, cumque eo consentit Plutarch. in Lysandro c. 11. At nimis ad Abydum contrahit Polyb. 16, 29. dum duo tantum stadia ponit. De septem stadiis constat sibi Plinius etiam 4, 18. f. 11. et ex eo sic repetit Martianus Capella lib. 6. p. m. 212. cum Solino c. 18. f. 12. Vid. ad Melam 2, 2, 7. TZSCHVCKE. Hinc Asia cerni poterat, ut refert Livius 38, 16, 5. I. GRONOVIVS *MS.*

laxat) De Propontide. Aristoteles c. l. πλατύνεσθαι hoc sensu de Ponto Euxino, uti de Propontide Agathemer. 2, 14. cum nostro.

quam fuit) In Hellesponto. Nam qui plurimum, stadia 5. ei tribuunt. Quae proxime subiiciuntur, respiciunt Thracium Bosporum, de cuius angustiis vid. ad 1, 19, 5. Sic vero στενοῦται Agathemer. 2, 14. *Spatium* adposite hic adpellari notat Cicconius.

acceptum) Ita inverse solet de mari, quod intrat in terram, sinum — Eodem sensu etiam passim in aliis legitur, ut *excipere, recipere.* Vid. ad 1, 7, 3. et in indice.

ingens) Sic iterum 1, 19, 6. *Vastum mare* Plinius 4, 24. f. 12. de Ponto Euxino. Cf. 1, 19, 6. *Magna palus* est Maeotis.

ore) De Bosporo Thracio et Cimmerio dici solet, uti multis exemplis, etiam hoc posito, adstruxit Burmann. ad Vellei. 2, 101. Sic Apollon. Rh. 1, 2. πόντοιο στόμα; Pindar. Pyth. 4, 363. Ἀξείνου στόμα. Sed et ad alios

finus et hinc ad fluviorum oftia paffim refertur. Rationem huius adpellationis in eo quaerit Burmannus, quod crederent, Pontum per Bofporum exire in Propontidem. Quod quidem valet de Thracio, fed et mutatis mutandis ad Cimmerium referri poteft; etfi Mela aliter ftatuit. Omnino autem de angufto exitu in latius fpatium dicitur, ut Graecis *στόμα*, *στόμιον*, quod veluti ad *χάσμα* deducit, ut apud Lucian. in dialog. mort. 21, 1. Hinc *ἀναστομοῦν* et *συστομοῦν*. Infra pro eo nofter: *qua paludi committitur*, Tum *ceterum* eft fed, ut paffim in Livio et aliis. Sic Florus 2, 18, 8. Tacit. Ann. 1, 44. Hift. 1, 66. in. Terent. in Eun. 3, 1, 62. Adelph. 4, 7, 18. — Vid. Drakenb. ad Liv. 9, 21. in. et 46. in. Schwartz. in fubplem. ad Plinii Panegyr. c. 5. p. 583.

Noftrum mare) Ita Plinius, Solinus et antiquior his Salluftius [in Iugurth. c. 17. et 18.] et alii fcriptores loquuntur. NVNNESIVS. *Noftrum mare* amat Mela, ut levis lectio docere poteft. Pro eo etiam *noftrum pelagus*, ut 1, 4. f. *noftra aequora* 1, 2, 1. *noftra maria* 1, 2, 6. 15, 2. 2, 6. extr. 3, 8, 5. Hinc *noftrum fretum* 3, 10. extr. *noftra litora* 1, 3. f. Nempe *noftrum* apud hiftoricos Latinos paffim eft Romanum, cum de Suis loquuntur. Vid. Bentlei. ad Horat. odd. 3, 6, 10. Spectari utique debet fitus Romanorum vel auctorum domicilia, cum alias omnino vicinum mare fignificet. Vid. Weffel. ad Diodor. 4, 18. Grotius tamen ad lib. 2. c. 3, 13. de iure belli et pacis ita dictum cenfet, quod erat in ditione Romanorum. Sic *noftrum mare* dicitur etiam ab aliis, ut Livio 26, 42, 4. Caef. de B. G. 5, 1, 2. et aliis, quos memorat Duker. ad Flor. 3, 6, 9. Corte ad Salluft. B. Iug. 18, 4. et qui nominantur. In Graecis dici folet *ἡ δεῦρο θάλαττα*, (Maxim. Tyr. 41, 1.) *ἡ καθ' ἡμᾶς θάλασσα* (Diodor. 4, 18. Maxim. Tyr. 14, 2. Polyb. 3, 37, 6. —) *ἡ ἔσω θάλασσα*, (Ariftoteles de mundo c. 3. Gellius 10, 7. qui diferte id notat, Polyb. 2, 39. in.)

ἡ ἐντὸς θάλασσα, (Strabo lib. 2. p. 83. f. 121. qui addit, eandem τὴν καθ' ἡμᾶς vocari, Appian. in Mithridat. c. 93 94. et alibi) ἡ ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν θάλασσα plenius apud Ariſtotel. Meteorol. 2, 1. Dionyſ. Halic. 1, 3. Plutarch. in Pompeio c. 25. Τήνδε τὴν θάλασσαν paſſim vocat Appianus praeeunte Herodoto 4, 39. et 41. quod notat Schweighaeuſer. ad praefat. cap. 1. Ita vero etiam Ariſtotel. Meteorol. 2, 2. Sicut vero Graeci de eo ἐντὸς et ἔσω adhibent, ſic Latini vocant *internum* (Plin. 3. prooem. 3, 5. in. f. 4.) *inteſtinum* Flor. 4, 2, 76. qui obponit *externum* i. e. Oceanum Atlanticum, (cf. Salluſt. Iug. c. 17, 4.) quem et Graeci τὴν ἔξω θάλατταν adpellant, ut Plutarch. in Caeſ. c. 12. Liban. Vol. 1. p. 395. Reisk. Sic τὴν ἔξω vel ἐκτὸς et τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν obponit Polyb. 3, 37, 9 ſq. Ἑσπερίην ἅλα vocat Dionyſ. p. 45. reſpectu aliorum marium et quod ex Oceano occiduo oriatur. *Mare mediterraneum* ſerius dictum eſt, nec niſi apud poſteriores reperitur, veluti Solin. c. 22. ſ. 18. Ita vero, interprete Iſidoro Orig. 13, 16. vocatur, *quia per mediam terram usque ad Orientem perfunditur, Europam et Africam Aſiamque disterminans.* Generaliter etiam *magnum* dici putat Oroſius 1, 1. Cf. Ioſuae liber 1, 4. Cauſam inde petit Iſidorus c. l. *quia cetera maria in comparatione eius minora ſunt.* Vid. Harduin. ad Plin. 9, 18. ſ. 15. Burmann. ad Valer. Flacc. 1, 50. et quos memorant. Alias tamen *mare magnum* de Oceano dicitur, uti ex auctorum locis docuit Corte ad Salluſt. Iug. c. 18. et aperte declarat Polyb. 3, 37. f. Et ſic Ampelius c. 7. Atlanticum idem vocari ait, ut Plin. 3, 10. ſ. 5. Extendit autem Mela a freto Gaditano ad paludem Maeotida. Quidam de partibus eius paſſim tantum ponunt, ut probat Markland. ad Max. Tyr. 32, 3.

§. 5. *Fretum)* Varie vocatur. 1) *Gaditanum fretum* a Plinio 3, 1. Flor. 3, 6, 9. — Γαδειραῖος

πορθμὸς a Plutarcho in Sertorio c. 8. quod Gades adtingebat (noſter 3, 6. in.) 2) *fretum Herculeum*, ut in Silio Ital. 1, 199. Ἡράκλειος πορθμὸς Ptolem. 2, 4. Cauſam habes infra 1, 5. et 3, 6. in. 3) *Septe Gaditanum* a ſeptem fratribus et urbe Septa in continente adverſa, uti in Geogr. Ravenn. 1, 3, 17. et alibi ſaepe. Cf. Weſſel. ad Antonini itiner. p. 408. Alii alio modo indicant, ut Strabo 1. p. 40. f. 58. et alibi τὸν κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμὸν; Diodor. Sic. 5, 20. τὸν κατὰ τὰς στήλας πόρον; Polyb. 3, 37. τὸ καθ' Ἡρακλείους στήλας στόμα; Scymnus Chius v. 139. τὸ τῆς θαλάττης τῆς Ἀτλαντικῆς στόμα; Livius 23, 5, 11. *fretum Oceani;* Cicero pro lege Manil. c. 12. *oſtium Oceani;* Salluſt. Iug. c. 17. *fretum noſtri maris et Oceani;* Sueton. in Vitell. c. 13. *fretum Hiſpaniae.* Alia vel etiam plura dabunt Ortelius in theſauro Geogr. h. v. et Fiſcher. in proluſione 3. ad Palaephat. p. 44. ad calcem ed. 1789. Quae tamen a regionibus vel populis petuntur cognomina, definit Plinius 3, 10. f. 5. ubi haec: *Gaditanum fretum, qua intrat, cum intravit, Hiſpanum, quatenus Hiſpanias illuit, ab aliis Ibericum, aut Balearicum.* Idem vero etiam ſimpliciter, ut Siculum, adpellatur *fretum*, quod ex nexu facile discerni poteſt. Sic noſter 1, 3, 2. et alibi, Cicero in Vatin. c. 5. Ampelius c. 6. Palaephat. c. 32, 10. Cf. Fiſcher. c. l. et Daviſius ad Iul. Caeſ. de B. Civ. 1, 29. ubi tamen fluctuantur interpretes. Contra ex nexu de Siculo apud Flor. 1, 26. extr. ubi cf. Duker. *Eſtreccho de Gibraltar* Hiſpanis; Italis *Stretto di Gibraltar;* Franco-Gallis *le detroit de Gibraltar;* nobis *Meer-Enge von Gibraltar* vel ſimpliciter *Straſse*, unde *Straſsenfahrer.* De eius latitudine disſerit d'Anville in Memoires de litterature — de Paris T. 30. p. 122 ſqq.

π ο ρ θ μ ὸ ς) Sic Plinius 3, 10. f. 5. *qua intrat πορθμὸς a Graecis, a nobis Gaditanum fretum.* Eſt enim,

ut explicat Suidas, ἀμφίγειος θάλασσα, vel, ut Eustath. ad Dionys. v. 140. πόρος στενὸς ἑκατέρωθεν γῆς μεσολαβούμενος. Hinc I. Gronovius monet, male in Lexicis (olim) *sinum maris in angustias coartati* exponi, cum sit *transitus*, a quo *sinum* diserte distinguit Iustin. 4, 1. extr. Sic Schol. Apollonii ad 1, 938. ἡ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γῆν ἔχουσα στενὴ θάλασσα. Plura dabit Fischer. c. l. pag. 42 sq.

alia aliis) Quorum plurima nominatim collegit iste Ampelius c. 7. I. GRONOVIUS *MS*. Cf. etiam Mela 1, 3. Plin. 3, 10. s. 5. Solin. c. 26. s. 23. Agathemer. 2, 14.

Hellespontus) Cf. ad 2, 2, 7. De *Propontide* ad 1, 19, 2. De iis eodem modo Mela 1, 18. extr. et 1, 19, 2.

expandit) Repete ex praecedentibus hic et deinceps *se;* etsi saepe omnino activa reciproco vel passivo sensu poni notum est, ut *movere, mutare, vibrare, vertere, remittere, ferre, finire, volutare, lavare* et plurima alia. Loca dabunt Acidalius ad Vellei. 1, 8. f. Barth. ad Gratii Cyneget. v. 9. Burmann. ad v. 143. Heinsius ad Ovid. Fastor. 1, 141. Berneccer ad Iustin. 36, 2, 15. et de Graeco usu simili Verheyk. ad Antonin. Liber. c. 37. et in primis Vechnerus in Hellenolex. lib. 1. P. 1. c. 6. cum nota Heusingeri.

effundit) At ex Ponto aqua continuo cursu elabitur, et post per fretum Gaditanum in Oceanum exit. Cf. Plinius 14, 13. Cui adsentitur Belon in observ. 1, 24. p. 24 sq. et Gyllius de Bosporo 1, 4. p. 59. De Thracio Bosporo et quae post commemorantur, suis locis dicetur. Pro *effundit* supra *expandit*. Ita vero hoc verbum Latini, ut Graeci κεχύσθαι, adhibent de amplis et spatiosis. Vid. Ruhnken. ad Vellei. 2, 43, 1.

committitur) Pro coniungitur, ut ſaepe. [et ſupra de eodem.] Sic Flor. 1, 4, 2. Curtius 3, 1, 13. Hinc commiſſurae vocantur corporis, quod membra connectunt. BVRMANNVS *MS.* Cetera maria hactenus terras influere opinio fuit Melae, paludem vero Maeotida non videtur ſenſiſſe donum eſſe Oceani. Et ſane ita quoque Herodotus, [4, 86.] quem paſſim ſequitur, qui Maeotin matrem Ponti nominat, uti quoque multi alii. VOSSIVS. Vid. ad 1, 19, 16.

§. 6. *tres partes)* Hoc et ipſum petitum eſt ex Homero [Il. 15, 189.] τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, de quo agit Meurſius c. 5. de denario Pythagor. I. GRONOVIVS *MS.* Arguta haec potius ſunt, ut alia, quae ibi notavit Heyne, quam vera et ipſa re probata. TZSCHVCKE. Conſtantior quidem eſt opinio de tribus partibus; at fuere tamen, qui in duas tantum dividerent, Salluſt. in Iug. cap. 17. *in diviſione orbis terrarum plerique in parte tertia Africam poſuere; pauci tantummodo Aſiam et Europam eſſe, ſed Africam in Europa.* Plinius 3, 1. *Europam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum aequam in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum univerſo orbe diviſo.* Varro lib. 1. de R. R. c. 2. *Primum,* inquit, *cum orbis terrae diviſus ſit in duas partes ab Eratoſthene, maxime ſecundum naturam ad meridiem verſus et ad ſeptemtriones.* Sic idem de L. L. 4, 6. *Aſiam* habet ad Meridiem et Auſtrum, *Europam* ad ſeptemtriones et aquilonem. Lucanus 9, 411. Europae partem Africam, ſi quis ventos coelumque ſequatur, eſſe dicit. CIACCONIVS. Varro in duas, Aſiam et Europam; veteres apud Herodotum [2, 16.] in quatuor, Aſiam, Africam, Europam et Aegyptum; recentiores in tres tantum; nam Aegyptum Aſiae partem faciunt. OLIVARIVS. Totidem agnoſcit Polybius 3. [c. 37.] unde Mela transtuliſſe videtur. SCHOTTVS. Non puto, quod ea ſententia multo eſt antiquior et ab Herodoto [c. 1.]

communis Graecorum et Ionum fuisse dicitur. Non defuerunt tamen, qui duas tantum facerent orbis partes. — NVNNESIVS. Tres partes statuunt praeter superiores etiam Strabo 1. p. 45. f. 65. Dionysius v. 9. Priscian. v. 14. Geminus cap. 13. Aristoteles de mundo c. 3. Agathemer. 2, 2. Timaeus apud Polyb. 12, 25. Oros. 1, 2. Iornandes de reb. Get. in. Apuleius de mundo p. m. 6. Isidor. de origin. 14, 2. Martian. Capella 6. p. 201. et alii. Quidam eorum de divisione in duas partes simul monent, etsi paucos tantum ita statuisse volunt, e quibus est Isocrates in paneg. c. 48. in. Alios indicat Wesseling. ad Herodot. 2, 16. quibus adde Schol. Pindari ad Nem. 4, 112. Hinc adparet, veteres olim inter se dissensisse, et Eratosthenem primum in duas partes divisisse. Vid. quae de eo disputat Herodotus et Strabo cc. ll. hic etiam 17. p. 567. f. 824. quorum ille malit quatuor, hic pro duabus propugnat, quod terra aequatore in duas partes aequales optime dispescatur. Ita Polybius 12, 25. contra Timaeum disputat de tribus partibus, etsi ipse 3, 37. totidem ponit. Nempe tres illae partes habitatam terram spectant et usum vulgarem; duae ex mathematica ratione et Geographia magis probantur. Hinc etiam passim *orbis uterque geminus*, de quo vid. Broukhus. ad Tibull. 4, 1, 176. et Staveren. ad Fulgent. Mythol. 2, 16. et omnino de varia divisione terrae apud veteres Cellarius in Geogr. ant. 1, 11. et Berkelius ad Stephan. p. 383. Qui duas partes faciunt, Africam dant vel Europae, ut Sallust. c. l. Lucan. 9, 413. Augustin. de civit. Dei 16, 17. Agathemer. 2, 2. — vel etiam Asiae, ut Sil. Ital. 1, 195. etsi prius sit usitatius. Vid. Scaliger. Hypercrit. cap. 6. et Larcher ad Herodot. 2, 16. Tom. 2. p. 191. Hinc forte Stephanus passim pro Libya ponit Asiam, prout veteres secutus erat Geographos, qui duas tantum terrae partes agnoscebant, nec ideo corrigi debet. Cf. Wessel. ad Herodot. 2, 16. Sed in ipsa partium enarratione non omnes eundem ordinem sequuntur. Africam primo loco ponit

Dionysius, patriae amore ductus, ut putat Eustathius ad v. 7. Strabo tamen Amasensis, ut idem addit, ab Europa exorditur, Mela, Hispanus, ab Africa, Plinius ab Hispania, ab Italia Solinus, et sic alii aliter ab arbitrario termino, progressi. Cf. etiam Duker. ad Flor. 2, 8, 1.

Tanais) De hoc et Nilo suis locis. Tanaim autem plerique Europae et Asiae terminum statuunt. Sic Strabo lib. 11. in. et multi alii. Cf. Eustath. ad Dionys. v. 14. Stuckius ad Arriani peripl. Ponti Eux. p. 150. et Cellarius in Geogr. ant. 1, 11, 3. Maeotidem ponit Hippocrates de aere cap. 34. in. Sunt tamen, qui Phasin malint, uti Herodotus 4, 45. Aeschylus in Prometheo soluto apud Arrian. in periplo Ponti Eux. p. 19. Huds. eoque respicere videtur Plato in Phaedone p. 247. Bipont. ubi dicit, nos habitare a Phaside ad columnas Herculis. Antiquiorum eam fuisse opinionem, post dimissam, adfirmat Agathemer. 1, 1. Causam in eo quaerit Cellarius c. l. quod notior ex Argonautarum fabula fuerit Phasis, quam Tanais. De Nilo cf. ad 1, 2, 2. Alii tamen Europam et reliquas partes isthmis separarunt, ut diserte notat Dionys. v. 19. ubi cf. Hill.

mediam) Imo in Maeotidis extimum angulum. OPORINUS. Ideo in mediam Maeotida dicit defluere Tanaim, quia sub eodem meridiano situm esse existimabant veteres ostium Tanaidis et Bosporum Cimmerium. Itaque medium istum lacum transire aiunt et in Pontum egredi per Bospori angustias, tamquam per suum ostium. Sane hunc Bosporum Cimmerium Tanain quoque vocari, alibi [ad Anonymi periplum Ponti Eux. in Geographicis ant. Gronovii p. 140.] ostendimus. Strabo vero etiam [lib. 2. p. 86. s. 126.] totam Maeotida partem vocat Tanaidis. Eadem est ratio, ut puto, quamobrem Hellespontus, quem olim de tota Propontide intellexerunt, Borysthenes dictus sit. VOSSIUS.

diverso) i. e. contrario, uti saepe apud Iustinum. Nilus enim diversus a meridie versus septemtrionem fluit. GRAEVIVS *MS.* Cf. supra §. 4. Plurima loca, in iis hunc etiam, de hoc vocis sensu congessit ad Frontin. 3, 6, 1. Tennulius.

CAP. II.

BREVIS ASIAE DESCRIPTIO.

§. 1. *hanc)* Asiam, quae Gr. Ἀσία. Dionys. v. 20. Ἀσὶς αἶα et v. 25. Αἰθιῆτις αἶα; Ovid. Metam. 5, 648. 9. 447. *Asis terra.* Inde *Asiacus*, *Asiaticus*, *Asianus* passim in Latinis. De Graecis cf. Stephanus h. v. Nomen plerique derivant ab Asia, Promethei uxore vel matre, minus tamen recte, veluti Herodotus 4, 45. Stephanus h. v. Schol. Apollonii ad 1, 444. Eustath. ad Dionys. v. 270. et 620. Tzetzes ad Lycophr. v. 1283. — Quidam etiam ab Asieo Cotyos vel Atyos filio, de quo vid. Eustath. cc. ll. Valckenar. ad Herodot. c. l. Berkel. ad Stephanum p. 177. et Politus ad Eustath. in Homer. T. 1. p. 488. Addit Stephanus cum Eustathio et Schol. Apollonii ad 1, 444. ἀπὸ τοῦ πολλὴν ἄσιν ἔχειν i. e. ἰλὺν, uti hanc vocem explicat Eustath. ad Il. 2, 461. p. 192. f. Bas. Agathemer. 1, 1. ἀπὸ τοῦ ἄσσον εἶναι τοῖς ἀπ' Εὐρώπης ἀπιοῦσι. Bochartus in Phaleg. 4, 53. a Punica voce *Asi* i. e. medium, ex situ inter Europam et Africam. Olim historici Graeci sensu artiori Asiam dixerunt, non de tertia orbis terrarum parte, sed de ea regione, quae ipsis in obposita ora erat proxima, de quo cf. Eratosthenes apud Strabonem lib. 1. p. 45. s. 65. et quae ibi notavit Casaubonus. De vario Asiae sensu disserunt etiam Stephanus h. v. et Eustath. ad Dionys. v. 620. Sic Priamus ad Virgilium Aen. 2, 557. *regnator Asiae* dicitur. Ita certe Troada ab Asio Troem vo-

esse, cum antea Ἐπίτροπος vel Ἐπίῤῥοος nominaretur, scribunt Malalas in Chronogr. lib. 5. p. 45. Ven. et Cedrenus p. 105. Ven. Homerus, quod et notavit Stephanus, Asiam et Europam plane ignoravit, certe nomen non adtulit. Nec occurrit apud Hebraeos in V. T. ubi reliqua omnia איים vocantur. Primum reperitur in libris Maccabaeorum. Post accuratius cognita et ad tertiam terrae partem prolata, vel sic tamen varie descripta est, uti docuit Cellarius in Geogr. ant. 3. 1. Sic strictiori sensu Asia dicta regio circa Sindicam (Strabo 11. p. 339. s. 492. et 7. p. 213. s. 311.) *Maeonia*, (idem lib. 13. p. 431. f. 627. et Schol. Apoll. 2, 779.) quae tamen antiquiora maxime tempora spectant. Latiori sensu diviserunt Halyos fluvii termino, (Herodot. 1, 28.) post Tauri montis, ut esset Asia intra et extra Taurum, (ἐντὸς et ἐκτὸς) illa Graecis versus septemtrionem, haec ad meridiem. (Strabo 2. p. 88. s. 129.) Quae quidem divisio invaluit post pacem a Romanis cum Antiocho M. factam, apte quidem, quia συνεχὲς ὄρος δι' ὅλης τῆς Ἀσία διήκει. (Diodor. 18, 5.) Cf. ad Eutrop. 4, 4. Eius partes et regiones recenset Livius 38. 39. Post latius progressi Romani Asiam simpliciter dixerunt, propriam etiam, quam in duas partes divisit Agrippa, uti refert Plinius 5, 28. s. 25. etsi prior usitatius de Asia propria intelligi solet, in quam praetores et proconsules mitti solebant; et sic a Syria aliisque regionibus Asiae occupatis, quippe quae suos haberent magistratus et rectores, distinguitur, veluti apud Dionem 38, 38. 47, 29. 51, 58. Vid. etiam Cellarius in Geogr. ant. 3, 1, 4 sqq. Usserius in disquisitione de Asia proconsulari in. Norisius ad Cenotaphia Pis. diss. 2. c. 11. et quae adferuntur ad Guthrie Allg. Welt-Gesch. T. 2. p. 95 sqq. Regiones, quas complectebatur, recensent Strabo lib. 12. in. et Ptolemaeus 5, 2. Passim etiam ex nexu et serie narrationis de parte aliqua Asiae dicitur. Sic Eumenes et Pharnaces reges Asiae vocantur apud Liv. 40, 2, 8. qui proprie fuerunt Ponti; sic Atta-

lus passim, qui fuit Pergami. Vid. ad Eutrop. 4, 6. 4, 18. Asia maior et minor posteriori tempore usum obtinuit, etsi ad antiquiora tempora ex actibus apostol. 19, 31. minus probabiliter referre malit Constantin. Porphyrog. de them. 1, 3. Alia porro divisio civilis fuit, alia geographica. Sed revocat Mela ad tertiam terrae partem, quam eodem modo definierunt Plin. 6, 14. s. 13. et Orosius 1, 2.

tangit) i. e. adluit, ut 1, 19, 16. *lacus, qua terras tangit.* Pro eo 1, 5. in. *contingere.* Quare etiam Ciacconius improbat, nescio quos, qui hic maluerunt *cingit.* Illud etiam ex ipso nexu hic est magis accommodatum. Saepius tamen ipsum proprium verbum *adluere* ponit.

ita —) Notanda elegans conversio pro simplici forma *et — et* ex comparata diversarum rerum similitudine.

Eous) Multum tribuit hic auctor Graeco sermoni, dum vitat vocem *Orientalis*, quae utique in L. L. commode derivatur a substantivo participiali, quod adiungit, nempe *Oriente.* Forsan quia nec a meridie, nec a septemtrione deducit, adiecit, sed diversas appellationes ibi praebet Oceanus. Sic voluit etiam respectu Orientis dicere potius *Eoum*, quam *Orientalem*, idque plane mordicus tenet, ut patet ex cap. 15. ubi maluit dicere *Eoa litora*, non Orientalia. I. GRONOVIVS *MS.* Eodem modo etiam Plinius 6, 14. s. 13. *Eous oceanus;* 10, 30. s. 23. *Eoum mare* et 5, 27. *Eoa litora*, etsi idem *meridianum Oceanum* habet 6, 35. s. 29. et *septemtrionalem* 4, 27. s. 13. Nempe nondum invaluerat usus, ut vox Orientalis adhiberetur, quippe quae primum occurrit in Iustino et hinc in aliis. Quare Plinius praetulit 37, 11. s. 2. *Oceanum excortivum*, et 13, 48. s. 25. *Orientis Oceanum.* Attamen dixit idem 18, 77. s. 34. *Occidentalis.* Nempe adeo dominatur usus. Graecis est Ἠῶος s. Ἑῷος vel πρὸς

ἀνατολὰς Ὠκεανὸς, uti Diodoro 18, 5. ἡ πρὸς ἕω θάλαττα Straboni 11. p. 349. ſ. 507. Ἠὼς autem pro ἀνατολὴ, unde ἀνατολικὸς explicat Euſtath. ad Dionyſ. v. 36. Idem vero ad v. 28. eundem etiam Indicum vocari ſcribit, et τὸν νότιον intelligit de Erythraeo et Aethiopico praeeunte ipſo Dionyſio v. 36 ſq. quem et reddiderunt Priſcian. v. 46 ſq. et Avienus v. 67 ſq. Sic et Agathemerus 2, 14. ad ortum ſolis habet Eoum et Indicum Oceanum, ad meridiem τὸν νότιον, ita ut pars orienti propior ſit mare rubrum, occidenti Aethiopicum. Contra Strabo 15. p. 474. ſ. 689. Eoum mare ſecernit etiam ab Indico, dum Indiam extendit ab Ariana ad mare Eoum, auſtrale et orientale latus Indiae in Atlanticum pelagus procurrere dicit. Cf. 11. p. 349. ſ. 507. Sic ad meridiem Indicum mare habent Ptolemaeus 7, 1. et 2. et Marcianus p. 25. et 28. Hudſ. ad orientem ſinum magnum iidem cc. ll. Nempe alii Indicum mare latiſſime in Orientem et occidentem (alio ſitu eſt in meridiem) porrigunt, uti patet ex Agathemero 2, 14. et ſic in ipſa re conſentiunt. Conſtat autem ſibi Mela cum Plinio, ut ſeries huius capitis declarat; et loca alia. Cf. 3, 7, 1. et 2. ubi noſtrum locum reſpicit. Et ſic iisdem fere verbis Plinius 6, 21. ſ. 17. Hinc Taurum ab Eois litoribus ducit 1, 15, 2. cum Plinio 5, 27. et diverſa progreſſione ad Orientalem Oceanum promovet Arrian. in Ind. cap. 2.

Indicus) Atqui ab Oriente ſic appellari potuit. Sed geographia vetus Indorum terras maxime ſtatuit, quae reſpicerent verſus meridiem, quod ita longo tenore continuatur, ut partes litorales prope ipſum Nilum adhuc deſcriberent ſub nomine Indorum; unde apud Martialem 7, 29. [7, 30, 4.] *navigata rubris et niger Indus aquis.* Vnde etiam Victorinus apud Servium ad Virgil. Aen. 4, 378. dixit, mare rubrum eſſe, quod eſt iuxta Indiam. I. GRONOVIUS *MS.* Cf. proxime notata.

Scythicus) Dionyf. v. 32. vocat πεπηγότα et Κρόνιον, ut v. 48. ubi cum Cafpio coniungit, quod de Scythico poft adfirmat nofter. Νεκρὸν etiam vocari notat Euftath. ad v. 28. et 32. ubi fimul nominis Κρόνιον cauffam adfert ex fabulis. Alia dabunt interpretes ad Plin. 4, 27. f. 13. etfi ex Ptolemaeo 3, 5. minus recte Harduinus. Ipfe tamen ibi Plinius et poft 4, 30. f. 16. fenfu ftrictiori de parte feptemtrionalis Oceani dicit. Scythas autem communi nomine univerfas gentes feptemtrionales vocabant, etfi etiam verfus orientem ad mare Eoum et Indiam promovent. Cf. 3, 7. in. et Strabo 11. p. 340. f. 507.

perpetua) Continua nec multis curva finibus. Id evidens eft ex vetuftis tabulis, quae extremae Indiae frontem admodum aequam ftatuerunt. Hodie autem non adeo planam eius oram effe, compertum eft. VADIANVS. Quafi directo, quod neque finus admittat, neque promontoria proiiciat. Cf. 3, 1, 9. CIACCONIVS. Ipfe Mela hic paullo poft dicit *folida*, cui voci 2, 4, 1. opponit *in duo cornua finditur*, ut τῷ *perpetuus* 3, 6, 4. *obliqua retro latera abftrahit* de Britannia. Gr. eft διηνεκὴς, προσεχής. Cf. etiam ad 1, 5, 3.

fronte) *Frontes* fcriptori dicuntur illae continentis partes, quae maxime in mare procurrunt et eminent; Graecis μέτωπα. GRAEVIVS *MS.* et fic fere Burmannus. *Frontem* translate dicunt, quidquid advenientibus adverfum occurrit. Et univerfe quidem liberum eft, quam quis partem five oram velit frontem conftituere; hac vero conftituta, quae ex obliquo aut transverfo adiacent, latera erunt v. c. 2, 2, 1. Itaque poteft eadem ora modo frons effe, modo latus, prout ad diverfa refertur: veluti 2, 1, 1. quae ora latus eft Ponti Euxini, fit frons earum terrarum, quae verfus Illyricum porriguntur. Ita etiam 1, 3, 5. 2, 3, 7. Illud tamen obfervaffe

mihi videor, Melae fere frontem esse oram eam, quae mari obversa est, velut 1, 3, 1. 2. cui *Ponticum latus* respondet §. 4. 1, 2, 6. 1, 3, 2. 17, 3, 2. 2, 2, 7. coll. 8. 2, 3, 3. 2, 4, 8. coll. §. 9. 2, 6, 3. 3, 1, 3. 6, 4, 8, 6. 10. in. Recessisse tamen ab hoc more suo videtur 2, 6, 1. ubi latera dicuntur rami iugi Pyrenaei et ibidem §. 3. — Latera interdum simpliciter sunt partes, 1, 1, 6. et fortasse 1, 19. Ita etiam dicuntur orae exiguo intervallo oppositae, ut in fretis, ceterum similes et propemodum parallelae, ducta similitudine a lateribus corporis humani, velut 1, 18. extr. 2, 7, 19. MVELLERVS, Rector de schola Electorali Misnensi meritissimus, *in specimine altero animadvers. in Melam ad h. l.* Sic frons castrorum, quae hostibus est obversa, in obsidione, quae urbi. Vid. Oudendorp. ad Iul. Caes. de B. G. 1, 80. et quae disputantur ad Liv. 26, 42, 6. Sic *arietis frons*, qua murus subvertitur, apud Veget. de re milit. 4, 14. De anteriori statuae parte Rutil. itiner. 1, 250. Sic Graecis *μέτωπον* de acie in primis, de quo Schweighaeuser. in ind. Polybii. Hinc ad locorum situs refertur, et illam regionum, urbium, montium, fluminum etiam (uti apud Rutil. itiner. 1, 179.) partem indicat, quae in conspectum maxime procurrit vel prominet, et adeuntibus obiecta est. Quod contendit Anchersen de valle Deae Herthae P. 1. c. 2. (in origin. Dan. P. 1.) p. 32. accuratissime Tacitus observat, ut illam plagam mundi, cui oculos quasi et faciem describenda regione obvertit, *frontem* semper adpellet; illam, unde orsus est, *tergum*, ceteros, per quos incedit, *latera*. Atque ita solet etiam Mela, ubi locum vel tractum aliquem undique describit, etsi unum alterumve verbum signis suis passim denotat. Sic 1, 15. de Tauro ponit *latera*, *dorsum*, at *frontem* infert verbis: *ab Eois litoribus exsurgens*, *vaste satis adtollitur*; 2, 2, 10. de Atho *exsiare* de fronte et *dorsum*; 1, 9. in. de Aegypto *dorsum*, *litus* de fronte, et pro lateribus *immitti*, ut 2, 2. in. 1, 17, 3. de Teo et Clazomenis *terga*

et *frontes*. Sic *frontem* vocat eam regionis, loci partem, quae mari, in quo cursum agit, obiecta est, *latera*, qua in obliquum illa invertuntur; quod apertum est 2, 6, 3. in Lusitaniae descriptione; et sic 3, 1, 7. de eadem *frons* et *flexus*. Sic 3, 1, 3. *ora Baeticae frontis*. Cf. 3, 10. in. 2, 3, 3. Mastusiam 2, 2, 7. *frontem* vocat, quae aliis est promontorium, uti fit aperte 1, 3, 2. Cf. Voss. ad 3, 8, 6. et Perizon. ad 1, 13, 1. Et sic de montibus, qui recto impetu extentaque forma ad plagam aliquam vel terram porriguntur, uti de Pyrenaeo 2, 6. in. ubi frons in terras convertitur, latera versus mare procedunt. In latere enim est linea progressionis, in fronte progressionis initium. Cf. ad 2, 3, 7. Hinc frons potest esse angusta, ut Arabiae. Tum vero frons alio respectu et progressione potest etiam esse dicique *latus*, uti praecedens nota etiam recte declaravit. Sic Asiae *frons* dicitur infra §. 2. ad Hellespontum et 1, 18. extr. *latera*. Cf. loca iam ante notata. Sic et alii. Dionysius v. 242. Aegypto dat τρισσὰς πλευρὰς, pro quo *margines laterum ternos* dicit Priscian. v. 229. et Avienus v. 364. *trinam frontem*, ubi cf. Schrader. Tractum tamen incurvum et sinus excludere videtur. Vid. infra §. 2. *dein fit venienti obviam*. Aliis verbis frontem et latus 1, 12, 4. sic describit: *Inde iam non obliqua pelago, sed adversa adiacens Asia*.

versa) Sic 3, 1, 8. CIACCONIVS. Orosius 1, 2. *per totam transversi plagam Orientis extenditur*. De ipso hoc verbi usu multa legi possunt ad Vellei. Vol. 2. p. 1116. ed. Ruhnk. Cf. etiam Longolius ad Taciti German. p. 5.

effundit) Longe porrigitur, extenditur. Infra §. 3. coniungit *late patere*, uti solent auctores proprio verbo tropicum adnectere, et contra, ad amplificationem et variationem.

quantum) Hoc si ad Melae et Ptolemaei tempora referimus, verum est. Hodie autem, ut deprensus est Africae circuitus, maioris latitudinis Europa cum Africa et mari mediterraneo exsistit, praesertim si ab extimis utrimque terminis metiamur. VADIANVS. Maior tamen hodie illarum cum mediterraneo latitudo cernitur. Sed etiam Strabo Africam Europae coniunctam non aequari Asiae scribit lib. 17. [p. 567. f. 824.] De propria vero huius apud veteres mensura Plinius 5, 27. ad finem. [f. cap. 28.] OPORINVS. Idem monuerunt Graevius et I. Gronovius MSS. nempe quia versus meridiem parum esset cognita.

Inde) Ab illa fronte Orientali sive in Eoum mare versa. GRAEVIVS *MS.* Latera describit a fronte recedens. *Aliquatenus* ut *aliquamdiu* Kappius in indice explicat: per satis longam regionem locorum, tractum, uti 2, 4, 4. quo sensu hoc saepius occurrit. Ita quidem ex consecutione, non simpliciter et proprie. Potest enim modo ad longum, modo ad parvum intervallum et spatium referri, prout fert rei modus et mensura.

solida) H. e. nullo mari interrupta, sed ita, ut coepit, occidentem versus procedens. Sic de Italia 2, 4, 1. CIACCONIVS. *Solida* sunt continua, quae non interrumpuntur. Sic *solidus dies* apud Horatium; [1. od. 1, 20.] *solidus orbis* apud Ovid. Metam. 1, 31. BVRMANNVS *MS.* Non admodum solida, quia inter magnum sinum et eum, qui Gangeticus dicitur, ingenti peninsula procurrit in Oceanum, quae aureae Chersonesi nomen habet. Ptolemaeus. [7, 2.]. Verum Oceanus illic curvare magis litora, quam sinus facere videtur, cum amplo illapsu late ea distendat, nec angustis intret faucibus, ut per sinus solet supra nominatos. VADIANVS. Forte huic dubitationi succurrere voluit voce *aliquatenus*, etsi non satis illa valet.

Arabicum) Si ab orientali fronte Asiae in occidentem progrediamur, prius occurrit Persicum, quam Arabicum mare, sed in locorum nominibus ordinem persequi non est facundiae admodum benigna materia, ut in prooemio testatus est Mela. Ideo provinciarum locorumque ordinem interrumpit aliquando, ut hoc ipso capite: *In flexu*, inquit, *ipsa Cilicia; extra autem Lycia et Pamphylia*, cum Ciliciae propior sit Pamphylia, quam Lycia. CIACCONIVS. Est haec aliqua, at parum valida excusandi causa, et quae negligentiae culpam non diluat. Nimirum haec ex progressionis serie diiudicari debent.

ex Scythico) Vti supra. De ipso errore, quem interpretes notarunt, alibi.

angustior) Quia in nostrum mare inclinans, latera contrahit. VADIANVS. Nimis hoc praemature, cum de sequentibus valeat. Immo, quod ipsum indicat noster, propter Scythicum Oceanum, a quo tractum illum occupari credebant, ubi hodie est terra continens. *Recipit, accipit* noster de mari, sinu, terra, in quae Oceanus, amnes exeunt, vel penetrant. Vid. 3. 1, 6. 3, 8, 2. 1, 1, 3. Sic hic postea *excipere*.

quam fuerat) Hoc ad vetustae picturae fidem retulit. Hodie falsum esse nemo nescit. VADIANVS.

finem) Hoc est ad caput Bonae Spei, versus meridiem, et Tanain, versus septemtrionem. OLIVARIVS. Ad terminos, quibus separatur Africa et Europa. GRAEVIVS *MS.* Vbi vel homines, vel ipsa natura terminavit appellationem Asiae, et regiones alio nomine occurrunt. I. GRONOVIVS *MS.* Europae a septemtrione, Africae a meridie. Ideo ait altero cornu ad Tanaim eam, altero ad Nilum pergere. Nam mediam aestus maris nostri cohibent. VADIANVS. Recte haec. Nam de capite Bonae

Spei nemo hic ſerio cogitet. In ipſa oratione formae variatio notanda eſt.

aequoribus), Aegaeo, Helleſponto, Propontide, Euxino, Maeotide. OPORINVS. Mediae Aſiae parti adfunditur mare mediterraneum in Syria nimirum et Aſia minori. GRAEVIVS *MS.* Res ipſa docet, hanc partem Aſiae primo Graecis fuiſſe cognitam, unde huc egregie convenit, quod docuit Bochartus in Phaleg. 4, 33. *Aſi* notare medium in ſermonibus Orientis. I. GRONOVIVS *MS.* Cum Mela in utroque latere mediae Aſiae cornua notatis locis ponat, ſatis adparet, mediam latius hic valere et intra duo illa cornua quaerendam eſſe.

excipitur) Venuſtum verbum, quod indicat, curſum, vim, impetum alicuius intercipere et ſiſtere, quocunque id fiat modo. Sic *ruentem* Virgil. Aen. 10, 387. *fugientes* Cicero Catil. 3, 4. *progreſſos* Solin. cap. 27. ſ. 24. — Plura in Lexicis proſtant. Cf. etiam de vi huius verbi Garaton. ad Cicer. pro Sextio c. 66. Eſt igitur hoc loco: Continua ſerie inde ab Eoo mari procurrens Aſia ad mediterraneum mare in curſu recto deſinere cogitur, et hinc dextrorſum et ſiniſtrorſum in Scythiam et Aegyptum avertitur. Vid. Burmann. ad Lucan. 2, 420. ubi hunc locum explicavit.

cornu) Metaphoram ab hiſtoricis R. uſurpatam in ordinatione acierum, ubi cornu dicitur pro latere, hic auctor traducit quoque ad Geographiam ſatis commoda ratione, ubi non tantum latera ſic notantur, ſed laterum quoque extremitates aut prominentiae. I. GRONOVIVS *MS.*

§. 2. *Ora eius)* *Orae* nomine videtur intelligere tantum eam partem Aſiae, in qua confinia ſunt Africae et Europae. Nam in alveo Nili confinia Africae

et Asiae collocat; ab ostiis autem Nili mare nostrum usque ad Tanaim, et huius ripa Europam ab Asia separant. Capite tamen 3. *oram* vocat ambitum totius Europae. NVNNESIVS. *Ora* hic extremitatem et terminum notat, ut apud Ciceronem lib. 2. de finibus [c. 21.] *regiones, quarum nulla ora, nulla extremitas.* Sic cap. sequ. de Europa: *Ora eius a Tanai ad Hellespontum.* CIACCONIVS. Recte de extremitate et finibus sensu verbi proprio, uti etiam explicat Servius ad Virgil. Aen. 9, 528. *Ripa* autem eadem ratione ad Nilum, qua post ad Tanaim.

cum alveo) Sensus: Ora Africae secundum Nili alveum ripis in pelagus descendit. Nam in ortum porrecta Libya ad Nilum ripas facit, sicut a septemtrione et occasu, mari terminata, litus. VADIANVS. Loquitur paullo indistincte, quia noverat Geographos de accurata distinctione Asiae ab Africa dissentire, aliis statuentibus sinum Arabicum, aliis Nilum, aliis denique integram Aegyptum separantibus et ab Africa et ab Asia. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Asiae Africaeque terminos cum nostro hic ad Nilum statuit etiam Plinius 3, 1. et Agathemer. 1, 1. Canopicum eius ostium Marcianus p. 7. Huds. Alexandriam, quod perinde est, alii teste Hirtio de B. Alex. c. 14. Cf. etiam Plinius 5, 9. s. 4. 6, 38. s. 33. De pluribus in Aegypto terminis disputat Herodotus 2, 16, 17. Alii isthmis orbis terrarum partes separant, et hic ponunt eum, qui est inter Arabicum sinum et Aegyptum, veluti Dionys. v. 24. aliique teste Agathemero 1, 1. Sinum vero Arabicum melius terminum fieri existimat Strabo 1. p. 24. s. 35. Infra 1, 8, 2. noster Catabathmon Africae finem dicit. Cf. Sallust. Iug. c. 19. Cellarius in Geogr. ant. 1, 11, 3. et quae ad 1, 9. in. notavi. *Descendit* post apte propter connexum cum fluminis delabentis cursu.

incedit) Ab occidentali ostio Nili ad sinum Issicum; neque omnino adversa pelago obiacet terra neque

omnino cedit, ac ſe patitur demergi, ſed obliqua quodammodo venienti litora porrigit, et ab eo flexu vi maiori reſiſtere incipit, et quaſi victrix ingentem frontem in altum agit. Sic cap. 12, 4. CIACCONIVS. Nempe iuxta eandem lineam, quam tenuit in parte ſua Africana, ita patitur iſtud pelagus adhuc aliquantiſper procedere. I. GRONOVIVS *MS.* Ita. Nam, quod ad ſinum Iſſicum hic proferunt, uti Vadianus, Ciacconius, Oporinus, Graevius MS. id ad ſubſequentia pertinet; hic ad initium Palaeſtinae, quod et viderat et contra Vadianum notaverat Soouus. *Diu* autem de progreſſione et tractu, ut §. 3. 1, 3. 5. 1, 9. 2. 2, 1, 8. et alibi. Sic *aliquamdiu* 1, 13, 3. 2, 5, 5. Porro *ripa* de flumine, *litus* de mari, quae diſerte diecernit 3, 9, 3. ut Ovidius Metam. 1, 42. *pro ripis litora pulſant.* Cf. ad 2, 1, 4.

venienti obviam) Tamquam pelagus non admiſſura. VADIANVS. ' Atqui iam ante veniebat. Nempe ita deſcribit acrem et vehementem impetum, qualis ſolet eſſe aciei, cum vehementia aggredientis hoſtem, ut notet, quoniam terra illic reſiſtit impetenti ac porro irrumpere conanti, prout illud verbum aliquoties eo ſenſu uſurpat Florus. I. GRONOVIVS *MS.* *Venire* de vario motu motusque conſilio valet, quippe eſt verbum generis, prout nexus definit. Hic accedit vox *obviam;* et ſic *obviam venire* hoſtili ſenſu dicitur, de quo vid. Dukerus ad Flor. 3, 14, 14. et, quem adlegat, Barth. ad Claudian. 4. Conſul. Honor. v. 484. Pro eo Florus 4, 11, 4. *venienti bello occurrere.* Explicat hunc locum ipſe Mela 1, 12, 4. Deſcribit autem hic Aſiae litora ab initio Palaeſtinae ad ſinum Iſſicum, unde deinceps ad Cariam et Troada progreditur.

ingenti ambitu) Sic vocat ſinum Iſſicum, quem *grandem* dicit 1, 12, 4. et *maximum* 2, 7, 5. Sic Dionyſius [v. 119.] κόλπος ἀπείρων. CIACCONIVS. Hic

totus locus de forma Asiae, artificiosus et subtilis est. Describit enim a Nilo ad Tanaim sinus et promontoria. *Porrigit litora*, quum iacet utrimque pelago submovente latera et disiungente; *fit venienti obviam*, quum sinus aut promontoria facit. SOONVS.

incurvat) Apte et ad sensum, uti solet noster, poeticam formam imitatus, pro facit ambitum.

fronte) Igitur ubi latus contra obiectum mare et diversa progressione trahitur. Sic *diversas frontes* Hispaniae dat 1, 3, 5. *Latus* poterat dicere, at *frontem* praetulisse videtur propter longiorem extensionem, uti contra Ponticum latus. Quia vero in definienda hac parte ad Hellespontum subsistit, cum prope Cariam litus inflectatur, *extendit* omnino de longo tractu et latiori sensu posuit. Nempe sic ad Troade usque procedit, ut diserte scribit §. 6.

Hellesponticum) Vid. in notis criticis ad h. l.

transverso margine) Leniter reflexo litore ab eo angulo, qui infra Colchidem est ad usque Bosporum Cimmerium. VADIANVS. *Margine* posuit pro litore, ut in Hispania 3, 1, 7. et *transverso* pro obliquo. Nam de hoc aditu Maeotidis sic scribit c. 19, 15. *obliqua tunc regio et in latum modice patens, inter Pontum Paludemque ad Bosporum excurrit.* CIACCONIVS. Nempe linea obliqua illi, quam in Asia litore supposuit, a meridie in septemtrionem; nunc opposita lineam ab oriente versus occidentem exhibet, plane ut in charta agnoscit Iuvenalis [6, 483.] *longi relegit transversa diurni*, quae scilicet in margine per aliter ductam lineam interdum solent addi. I. GRONOVIVS *MS.* Discrepant hic omnino interpretes in constituendo initio transversi marginis et ipsa lineae eius progressione. *Transversus* intelligitur ex iis,

quae veteres de forma epiſtolarum et libellorum memorialium commemorant, in quibus paginas et tabulas ſolebant ſitu et ordine, quo ſit hodie in libris, ſequi. Quodſi impleta verſibus, recto ordine ſubſequentibus, pagina aliquid ſupereſſet, quod illa non caperet, nec tamen in novam paginam coniicere vellent, tum vero transverſo pagina ſcribebant in margine. Hinc Cicero ad Attic. 5, 1. *Nunc venio ad transverſum illum extremae tuae epiſtolae verſiculum.* Hinc transverſa charta, qua ante Iul. Caeſarem conſules et duces in epiſtolis ad ſenatum mittendis utebantur ſec. Sueton. in Caeſ. cap. 56. ita deflectit a vulgari epiſtolarum forma, ut maior eſſet latitudo chartae, quam longitudo a ſummo ad imum. Sic omnino poſita aliqua linea intelligitur transverſa, uti lineae a meridie in ſeptemtriones ductae, quod hic vult Gronovius, transverſa eſt ab oriente in occidentem. Porro cum transverſa facto angulo a priori linea diſcedant, illud latus hic intelligi debet, quod inde a Colchide, ubi curvum eſſe litus deſiit, ad os Maeotidis ſ. Boſporum Cimmerium extenditur. Atque ita idem valet, quod dixit *flexus in ſinu adverſi litoris ſe adtollens* 1, 19, 12.

ipſam gremio —) Clarius nunc loquitur, quam ſupra de Nilo, quia fere omnes ſtatuerunt, Tanaim eſſe limitem Aſiae et Europae. I. GRONOVIVS *MS.* 2. Recipit paludem ſinu facto ſc. circa iam reducta. GRAEVIVS *MS.* I. e. incurvat ſe primum usque ad oſtia, per quae Tanais in paludem evolvitur; deinde uti Tanais deſcendit, ita ipſa aſcendit. Cf. antea de Nilo. MVELLERVS *in proluſione ſcholaſtica* 2. *ad h. l.* *Gremium* quod quidem abeſſe poterat, ſed ad ampliorem et inluſtriorem orationis formam acceſſit, de medio litorum ſinuum interiori flexu ſic etiam dicitur 2, 3, 1. 3, 3, 4. De lectione et ſenſu verborum, quae diſputarunt viri docti, vid. not. crit. Equidem mutata maxima diſtinctione ita explicanda puto:

Aſia penitus nunc in anguſtiſſimum ſpatium retracta, quo paludem continet. —

§. 3. *primos)* Quod iam notarunt I. Gronovius MS. et Perizonius, non reſpectu temporis et originis dixit, ſed ſitus et initii Aſiae ab Oriente deducendae. Sic 2, 1, 2. et paullo poſt 1, 4, 4. ubi, quod hic eſt *accipimus*, dixit etiam *audimus*, quo ſenſu illud et alibi ponitur. Cf. etiam praef. extr.

Indos) De his et aliis ſuo loco, niſi qui cum regionibus in hoc tantum capite commemorantur. Indi vero et Seres ſaepe coniunguntur, veluti ab Horatio 1, 12, 56. Floro 4, 12, 62. Cf. Broukhuſ. ad Propert. 3, 3. in. 4, 3, 8. et noſter infra 3, 7. in.

Spectant) De gentibus habitare, de locis ſitum eſſe. Sic et Graeci βλέπειν ponunt. *Aeſtus* non maritimi, ſed ſolis, ut 1, 9, 4. propter viciniam torridae zonae, uti contra poſt *frigoribus*. De voce *diu* ad §. 2.

continuis) Nullis aliis gentibus interiacentibus. *Continuus* eſt non interruptus. Sic Vellei. Paterc. 2, 110. *ſilva;* Sueton. in Caeſ. c. 38. *agri.* GRAEVIUS *MS.* Sic ſaepe. Supra *perpetuus*. Vellei. cap. 109, 5. *continentes ſilvae*.

Ariane) Plinius 6, 23. ſ. 25. Arianen ab Aria nihil ſeparaſſe videtur, quia conſtat, Ariam fuiſſe fertiliſſimam, Arianen ad Auſtrum maxime ambuſtam fervoribus, quod utrumque de Ariana narrat Plinius. Strabo certe, ſicut Pomponius, lib. 15. [p. 497. ſ. 723. f.] omnino ſeparat, nomenque Arianes ad usque quandam partem Perſarum ſecundum oram Auſtrini Oceani ad Medos et Bactrianos, tum et Sogdianos ſeptemtrionales extendi aſſerit. Gentes vero eius eſſe Paropamiſadas in

ditionem referri debet. Arii unius regionis dicuntur incolae. Longe alia est Ariana. Illa enim extenditur ab Indo flumine usque ad os sinus Persici. Comprehendit vero praeter ipsam Ariam has quoque regiones: Gedrosiam, Drangianam, Arachosiam, Paropanisum, Bactrianam, Sogdianam, Parthiam, Carmaniam, et si quas alias regiones subegerunt aut Menander, aut alii, vel ante, vel post illum Ariorum duces. *Aria* itaque nomen unius tantum regionis, *Ariana* vero totum continet Ariorum imperium. Attamen quaedam ex supra dictis provinciis non totae sub Arianes nomine continentur. Carmaniam vero integram contineri testatur Strabo tum alibi, [lib. 15. p. 495. s. 720.] tum etiam, cum inquit, Carmaniam ultimam esse partem Arianae. [lib. 15. p. 499. s. 726.] In priori vero loco, ubi Ariana dicitur prima portio Asiae Persis subditae, cum sic Carmania, pars Arianae, postrema esse non possit, pro ἡ Ἀριανὴ μερὶς πρώτη leg. ἡ Ἀριανῆς μερὶς πρώτη. Sic omnia clara et manifesta sunt. Melae autem verba sic accipienda, ac si dixisset, Indo proximam esse Arianam, deinde ipsam Ariam, unde reliquis nomen. Verum in eo peccavit, quod littoralem fecerit Ariam. VOSSIVS. Ita etiam explicat Harduinus ad Plin. 6, 23. s. 21. Arios et Arianos discernunt etiam alii, in quibus Plinius 6, 29. s. 25. cum Strabone lib. 11. p. 355. s. 515. et lib. 15. p. 495. s. 720. Latius Arianos ad Indiae fines extendit Diodor. 2, 37. contra alibi Arios. Alii alterutrum populum commemorant, ut *Arios* solos Arrian. de exped. Alex. 3, 25. et alibi; *Arianos* Dionys. v. 714. et 1098. Alii promiscue utrumque ponunt, in iis Curtius 6, 6, 20. et 7, 3. in. in eadem narratione. Cf. ibi interpretes; Arrianus c. l. suo more hic habet Arios. Ita Arios laxiori sensu intelligit Plinius 6, 23. s. 21. dum Gedrosios, Arachotas — iis contineri scribit. Contra Arianos idem strictiori sensu 12, 18. s. 8. ubi a Gedrosiis distinguit, et Theophrastus hist. plant. 4, 5. de eadem re Ariam habet; item Strabo 15. p. 498. s. 724.

p. 89. ſ. 130. ſterilem Dionyſ. v. 1099. et ex eo Priſcian. v. 1005. et Avien. v. 1300. In Aria tamen vini fertilitatem praedicat Strabo 11. p. 355. ſ. 516. et aliquot urbes commemorat; plures Ptolemaeus 6, 17. et iis adeo abundare adfirmat Ammian. 23, 6. quae partim ex ſuperioribus iudicari debent. Ariana complectitur h. orientalem Perſiam; Aria h. *Iran*, vel aliis *Herat* eſſe putatur. Vid. Borhek Beſchr. von Aſien T. 3. p. 436. Mannert Geogr. 5. p. 4 ſqq. de Perſia.

Cedroſis) Carmaniam omiſit, quam tamen inter Gedroſiam et Perſida mediam recenſere debuerat. Ipſum hoc non ignoraſſe adparet ex eo, quod infra [3, 8, 4.] Carmanios ad introitum ſinus Perſici recte collocaverit. VOSSIVS. Si verum et integrum Melam dederunt librarii, parum ille certa lege agit, ut antea iam monui. Ariana videtur complexus eſſe; at ſic Ariam, Cedroſin poterat cum aliis quibusdam etiam omittere, aut omnes debebat memorare, quarum in primis in uberiori expoſitione mentionem fecit. Tum vero ex hac comparatione magna vel inconſtantia, vel depravatio elucet. De ipſa Cedroſi vid. ad 3, 8, 4.

Perſarum) Non proprie ipſi Perſae, ut ipſi Arabes ſinum Arabicum, quoniam Perſia non tetigit Oceanum, ſed tantum populi Perſarum, ſeu Perſis ſubiecti, ſeu a Perſis progeniti. I. GRONOVIVS *MS.* Hinc vero dixit non Perſae, ut Arabes, ſed populi Perſarum. *Alterum* i. e. Arabicum.

Aethiopum) Quia Nilo Africam terminavit. VADIANVS. Cf. 3, 9. in.

Illic) Ad latus ſeptemtrionale in occaſum. VADIANVS. Verſus ſeptemtrionem. Hactenus enim expoſuerat litorales populos Aſiae Orientalis et auſtralis. GRAE-

§. 5. *Interiora)* Sequuntur gentes mediterraneae. Nempe quando de terris loquitur noſter, *interius* ſignificat regiones a mari remotas. Vid. 1, 6, 2. ubi ipſe explicat ſic: *interius et longe ſatis a litore.* *Oram* obponit 1, 19. in. ubi cf. notata. Et ſic alibi. Contra de mari eſt in medio mari, ut 2, 7, 11.

Gandari) Incipit rurſus a parte Aſiae orientali. De ipſis his populis ſive ſcripturam ſpectes, ſive ſitum, fervet interpretum disputatio, uti ex not. crit. patuit. Efferuntur enim varie, veluti Γανδάριοι, Γάνδαροι, Γάνδαραι, quod ibi notavi. Iidem etiam dicuntur Γανδαρίδαι a Diodor. 2, 37. 17, 91. et alibi, Plutarcho in Alex. M. cap. 62. etſi ibi in fine per τ, et in orat. 1. de fortit. Alex. p. 295. Lipſ. ubi quidem vulgo Γανδρίδαι. Pro eo Γαργαρίδαι exſtat in Dionyſio v. 1144. Priſciano v. 1050. et Avieno v. 1349. etſi dubie in his, cum in Dionyſio libri quidam Γανδαρίδαι, quod et probant viri docti, et in Priſciano *Gangaridae*, qua forma utuntur Latini, ut Virgil. Georg. 3, 26. Curt. 9, 2, 2. Plin. 6, 22. ſ. 19. Solin. c. 55. ſ. 52. (etſi hic minus recte *Gangarides* habet) Valer. Flacc. 6, 67. et ipſe Ptolemaeus 7, 1. qui tamen ſitu diſtinguit a Gandaris. Ita vero, quaſi a Gange adpellati, unde et *Gangaridae* probat Cellarius in Geogr. ant. 3, 23, 34. et in Diodoro emendat, uti Oberlin. ad Vibium p. 396 ſq. Cf. ad 3, 7, 6. Sic utraque forma variatur in libris Oroſii 1, 2. p. 21. Haverc. Ipſorum regio Straboni 15. p. 481. ſ. 699. dicitur Γανδαρὶς, et ib. p. 479. ſ. 697. Γανδαρῖτις. Cf. Salmaſ. ad Solin. c. l. etſi hic falſa ex auctoribus admiſcet. Γανδαρικὴ eſt apud Stephanum ſ. v. Ῥῶν. Gravior de ſitu diſputatio. *Gandaridas* ſuos Diodorus circa Gangis oſtia et verſus Oceanum ad Orientem locat, in quo cum Curtio et Ptolemaeo, in quibus tamen ſunt *Gangaridae*, conſentit. Plinius etiam 6, 22. ſ. 19. noviſſimam gentem ad Gangem eſſe ſcribit; et parum discrepant alii quidam.

quae duae formae variantur adeo in libris apud Arrian. de exped. Alex. 4, 17. ubi Gronovius et Schmiederus praetulerunt prius. Et sic 4, 15. et alii multi auctores, qui tamen nec ignorant posterius, ut ipse Arrian. 4, 1, 6. qui sic modo Susii scribit, modo Susiani, de quo Blancard. ad 3. 11. p. 179. Sic Βάκτροι et Βακτριανοὶ in libris Herodoti 3. 92. Bactranos etiam a Βάκτροι dici posse, uti est in cod. Palat. arbitratur Salmas. ad Spartiani Hadrian. c. 21. extr. quae tamen forma vix alibi occurrat. Si latius patent Bactriani, quam Bactri, ipsi auctores discrimen turbant. Ipsa regio Βακτριανὴ usitate, at et Βακτρία apud Strabon. 11. p. 355. s. 516. Ctesiam in excerpt. apud Phot. p. 120. Plin. 8. 26. in. s. 18. dicitur; eius urbs primaria τὰ Βάκτρα. *Bactrum* tamen etiam reperitur apud Plin. c. l. Solin. c. 52. s. 49. et a Stephano memoratur Βάκτριον. Dicta olim *Zariaspe* (Strabo 11. p. 354. s. 514 sq.) et μεγίστην vocat Arrian. de exp. Al. 4, 1. Plures urbes recenset Ptolemaeus 6, 11. et Strabo 11. p. 356. s. 516. Alias condiderat Alexander M. alias everterat. (Strabo 11. p. 356. s. 517.) A Sogdiana dirimebatur Oxo fl. (Strabo 2. p. 59. s. 73.) et vicina erat Ariae et Indiae, (idem paullo ante) Margianae et Paropamisadis. (Ptolem. 6, 11.) Alexander Persis eripuit, quo mortuo in satrapias distincta fuit, et Arianae adscripta. Idem 2. p. 50. s. 73. et 11. p. 356. s. 516. excepto oleo omnium feracem praedicat. H. ubi habitant *Tatari Usbeks* s. ubi *Chorasan*, omninoque versus orientem a Caspio mari in Tataria libera. De Sugdianis ad 3. 5. 6.

Harmatotrophi) Eodem nexu coniungit Plinius 6, 18. s. 16. Vid. plura in not. crit.

Comarae) *Gomarae* esse videntur Martino in hist. des Gaules Tom. 1. differt. 12. p. 134. quos explicat Gomariens, Cimmeriens, Aborigines, qui post Celtae et

Strabo, cum Herodoto Araxum f. Araxem in illorum regione memorant, de quo vid. disputata ad 3, 5, 5. Nempe Araxes fine dubio hic non eft Armeniae, fed Oxus, qui Bactrianam et Sogdianam dividebat. Ita concinit fitus in Herodoto. Tum Sogdianos ipfis conterminos declarat etiam Arrianus de exped. Alex. 4, 16. et in primis 17. Sacae autem, quos adiungunt, Scythicus populus fuerunt ultra Sogdianam et Bactrianam verfus feptemtrionem et orientem. Cf. omnino de iis ad 3, 7, 1. Quia vero Maffagetae Scythae fuerunt, et vel fic diferte, vel ex nexu dicuntur, apud Stephan. h. v. Arrian. 4, 16, 17. — intelligitur, cur in funefta illa Cyri expeditione pro Maffagetis Scythas quidam referant, ut Iuftinus 1, 8. Diodor. 2, 44. et utrumque nomen variet Lucianus in Macrobiis c. 13. cum plerique duce Herodoto Maffagetas commemorent. Fecit autem Scytharum nomen, ut illam Cyri expeditionem et ipfos Maffagetas propter Araxis in eorum regione mentionem ultra Armeniam a Sacis removerent, uti ad 3, 5, 5. notavi. Ita Synefius de regno p. 12. (Parif. 1553.) Getas trans Iftrum coniungit, in ultima Germania Schol. Lucani ad 3, 283. At quia Araxen Maffagetarum de Armeniae Araxe intelligerent, factum etiam poftea videtur, ut nomine mutato Maffagetas ad illum tractum prope Pontum reiicerent. Hinc Albanos pofterioris aevi eos fuiffe adfirmat Dio 69, 15. ex quo repetiit Zonaras 11, 24. Pro Albanis alii ponunt Alanos, uti docent interpretes ad Dionem c. l. et Lucan. 8, 223. Et fic Maffagetas vocat Alanos Ammian. 23, 5. quos tamen diftinguit Claudian. in Rufin. 1, 312. (prope Maeotin) et in Scythia intra Imaum refert Ptolem. 6, 14. Hunnos in illa fede conlocat Procopius de B. Vandal. 1, 11. et faepe alibi promifcue ponit. Sic Evagrius 3, 2. Alii ad Abafgos referunt. Sed vid. Stritter. in memoriis populorum — T. 1. p. 531. not. h. et quae notantur ad Ammian. c. l. Equidem hic per feriem recenfus ad Hyrcaniae orientem in Margiana cum Ptolemaeo pofuerim.

dianos ante commemoravit, ad Mediam potius refero, etsi Hyrcanos debebat praeponere, ut infra Pamphyliam Lyciae.

Hyrcani) Cf. ad 3, 5, 4. de *Iberis* ad 3, 5, 6. et de *Hyperboreis* ibidem §. 1.

Cimmerii) A כמר *camar* i. e. nigrescere ducit Bochart. in Chanaan 1, 33. Gomeritas fuisse putat Uphagen in parergis hist. p. 20. et ante eum Bayerus p. 126. c. l. praeeunte, quod dicit, Bocharto, qui tamen ipse in Phaleg 3, 8. ultra Pontum Euxinum versus aquilonem removet, et terram Gomer Phrygiae κατακεκαυμένῃ adsignat. Quod vult Bayerus, ex Armenia versus septemtrionem profecti substiterunt tandem ad utramque Tanais ripam, ubi et Homerus Odyss. 11, 14. ponat, etsi alii aliter sentiunt. Cf. ibi Eustathius. Antiquissimas sedes illis adsignant plerumque in confinio Asiae et Europae septemtrionalis. Sic ad Bosporum Strabo 3. p. 103. s. 149. ad Bosporum et Tanain Dionys. v. 167. et 681. eiusque interpretes Priscian. v. 662. et Avienus v. 866. ultra Rhipaeos montes in Oceani Asiaeque ora cum Scythis Orpheus Argon. v. 1118 sq. Apollodor. 2, 1, 3. Plutarch. in Mario c. 11. Plinius 16, 14. s. 15. et ex eo Solinus c. 21. s. 17. Martianus Capella lib. 6. p. 214. Hinc vero Σκυθικὸν ἔθνος dicunt Eustathius ad Dionys. v. 163. Schol. Apollon. 2, 168. Hesychius h. v. Proxime ad fidem accedere videtur Herodoti narratio, qui olim conlocat ad Bosporum et Tanain, quod declaret Bospori Cimmerii cognomen aliaque loca, (4, 12.) inde pulsos a Scythis et in fuga agitantibus ex Europa in Asiam concessisse, (1, 15. 103. 4, 1. 11. 12.) Ioniam ante Croesi tempora devastasse, (1, 6.) Sardes expugnasse (1, 15.) tandem Chersonesum Sinopicam condidisse et ibi quievisse. (4, 12.) Sic in dextram Ponti partem et contigua loca irruisse refert Strabo 1. p. 40. s. 61. circa Homeri tempora ad Ioniam et Aeolida progressos esse lib. 1. p. 4.

Zygi) Gr. Ζυγοὶ vel, ut Straboni 11. p. 342. f. 496. Ζύγιοι, qui lib. 2. p. 89. f. 129. inter Hyrcaniam et Pontum; lib. 11. p. 339. f. 492. inter Maeotas et Colchida; p. 341. f. 495. ad mare ponit. Et fic Dionyf. v. 687. Probatur hic fitus maxime ex notis fedibus aliorum populorum veluti Achaeorum, Heniochorum, Maeotarum, Colchorum — quorum alii modo cum Zygis eadem progreffionis ferie coniunguntur, (Strabo 11. p. 339. f. 492. et p. 342. f. 497. Dionyf. c. l.) vel feorfum commemorantur. (vid. Scylax p. 31. Hudf. Appian. in Mithrid. cap. 102.) De *Heniochis* cf. ad 1, 19, 14. De *Gorgippis* Vol. 1. de *Mofchis* ad 3, 5, 4. de reliquis ad 1, 19, 14.

Matiani) Herodoto 1, 72. 3, 94. 7, 72. Ματιηνοὶ, ut Stephano f. v. Μόσχοι, Dionyf. v. 1002. et *Matieni* Prifciano v. 927. et Avien. v. 1196. Ufitata et vulgari forma dicitur Ματιανοί. Variat tamen Strabo, qui lib. 1. p. 38. f. 49. fcribit Ματτιηνοὶ et lib. 2. p. 50. f. 73. Ματτιανή. De illorum fitu confuli poffunt notae criticae. Regionis fertilitatem praedicat Strabo lib. 11. p. 350. f. 509.

ubi — Tibarani) Vid. de his Vol. 1. A Maeotide defcendit in meridiem.

nomina) Populi. Cato [in diris 90.] *felix nomen agelli.* Virgil. Aen. 6, 777. *Haec tunc nomina erunt, nunc funt fine nomine terrae.* Sic apud Livium [2, 22. extr.] *nomen Latinum.* GRAEVIUS *MS.* Ita faepe in fimilibus Livius aliique nomen hominis, rei pro ipfo homine, re ponunt: Exempla dabunt Corte ad Salluft. Iug. 39, 2. Drakenb. ad Silium 14, 70. Liv. 3, 8, 10. et praeter alios in primis Daumius ad Catonis dift. 47. et quos laudant. TZSCHUCKE. Dubium, utrum intelligat refpectu aetatium, quafi pofterioribus temporibus magis

peculiariter dicta, de qua prolixe disseruit Salmas. ad Solin. c. 21. s. 24. p. m. 172 sq. Alia, veluti *laser*, *mala*, *silphion* passim commemorat Plinius cum aliis. De illorum cultu et vestitu cf. Xenoph. in Cyrop. 1, 3, 2. et ibi Zeunius. Urbs primaria fuit *Ecbatana*, Medorum, Persarum regia. (Strabo 11. p. 360. s. 522.) Alias recensent Plin. 6, 17. s. 14. Ptolemaeus c. l. et receptiores Geographi, prout vel angustos vel latos terminos constitueris, ubi *Irak Adschemi* vel *Iran Azerbidshian*, *Gilan* et *Mazanderan* ex parte occidentali. Cf. Mannert Geogr. T. 5. p. 115. De *Armeniis* vid. ad 3, 8, 5. de *Commagenis* ad 1, 11. in. de obscuris *Murranis* not. crit.

Veneti) Gr. Ἐνετοί, quos et noverat Homerus. Vid. Il. 2, 852. *Henetos* vocat Nepos apud Plin. 6, 2. et Liv. 1, 1, 3. Inde Ἐνετίδες ἵπποι apud Stephanum h. v. Ἐνετικὸς apud Strabon. 5. p. 147. s. 212. Ἐνετήϊος Πέλοψ apud Appollon. Rhod. 2, 358. De ipso nomine vid. Freinshemius ad Curt. 3, 1, 22. ubi addi potest, quasi αἰνετοὶ explicari a Diacono de gestis Langobardor. 2, 10. Ante Troiana tempora Caucones dicti secundum Schol. Apollonii ad c. l. Eorum sedes praeeunte Homero tantum non omnes in Paphlagonia vel vicinia ponunt; si loca spectes, ad Cromnam, (Nepos c. l.) ultra Parthenium fl. ad Cytorum. (Strabo 12. p. 374. s. 542.) Idem primariam Paphlagonum gentem vocat, et de illorum sedibus plura ex aliis etiam adfert: Inde vero alias terras petierunt, et sic inveniuntur Antenore duce in Thracia, (Strabo 12. p. 374. s. 543. lib. 13. p. 418. s. 608.) in Moesia prope Triballos, (Eustath. ad Homer. c. l. ex codice Stephani, qui inde suppleri potest) in Illyrico, (Herodot. 1, 196. et ex eo maxime Bardetti de' primi abitatori dell' Italia, articola 10. p. 196 sq. Cf. Heyne ad Virgil. Aen. 1, 243.) ad sinum Ionium versus Italiam (Chalcondylas p. 99. Vid. Stritter. in memoriis populorum — T. 1. p. 532.) donec in Hadria,

nepote; (Iofeph. ant. Iud. 1, 6. f. 7. in.) *Galatae*, a Gallo Cyclopis et Galatiae filio (Timaeus in Etymol. M. h. v.) melius, ut plerique volunt, a Gallis, qui abundante multitudine, in varias regiones migrarunt. (Iuftin. 24, 4. 25, 2. extr. Strabo 4. p. 129. f. 187. Liv. 38, 16. Memnon. cap. 20. apud Photium, Paufan. 1, 4. 7, 6. 10, 23. et plures.) Ita vero Bithyniae partem adpellaffe, quam ob praeftitum auxilium a Nicomede acceperant, tradit Iuftin. 25, 2. extr. Phrygiam, Cappadociae et Paphlagoniae finitimam, impofito eo nomine occupaffe cum Appiano in Mithridat. c. 114. et aliis Strabo lib. 4. c. l. et lib. 12. in. ubi etiam habes Galatiae defcriptionem et in Plinio 5, 42. f. 43. Male igitur ab iis Gallis, quos ibi Auguftus reliquerit, nomen ducit Etymol. M. cum Malala in Chronogr. lib. 9. p. 93. Ven. *Gallo Graecia* dicta ab utriusque populi commiftione, unde *Praef. Graeciae Galliae* apud Gruter. p. 450. n. 1. Hinc vero duplex Γαλατία apud Diofcoridem ἡ κατὰ τὴν Ἀσίαν 3, 1. et ἡ κατὰ τὰς Ἄλπεις 3, 28. De divifione in 4 partes, tetrarchias et reipublicae forma vid. Strabo 12. p. 390. f. 567. qui tandem in unius Deiotari poteftatem Galatiam veniffe addit, poft Amyntae, unde Romani occuparunt. Cf. etiam Dio 53, 26. Eutrop. 7, 10. — Tetrarcharum aliqui regum etiam titulo ornati funt, veluti Mithridates a Iulio Caefare (Dio 42, 48.) et alii. At vid. de iis Reinerus Reineccius in hift. Iul. T. 3. p. 233. et 499 fq. et in primis, quae conlecta dant Pelloutierius et Wernsdorfius. Nota eft epiftola Paulli ad Galatas.

Lycaones) Gr. Λυκάονες, unde Λυκαόνιος tefte Stephano, ubi addi etiam poteft ex Strabone 12. p. 370. f. 537. Λυκαονικός. Regio Lycaonia. Nomen a Lycaone, (Stephanus) Arcade, qui oraculi monito ibi urbem condidit. (Euftath. ad Dionyf. v. 857.) Ad Cappadociam refert Ptolemaeus 5, 6. ad Orientem Pamphyliae ponit Dionyf. v. 856. Terminos facit Strabo 12. p. 391.

Isauri) Gr. Ἰσαυροὶ, vel etiam Ἰσαυρεῖς, uti apud Diodor. 18, 22. et qui ad Stephanum a Berkelio p. 424. indicantur. Regio *Isauria*, unde Ἰσαυρῖτις, una ex 10 praefecturis Cappadociae apud Strabon. 12. p. 368. f. 534. etsi dubium censet Casaubonus. Hinc Ἰσαυρικὸς ex Servilii cognomine notum, et Ἰσαυρικὴ regionis pars Lycaoniae adtributa. (Strabo 12. p. 391. f. 568.) Isauria contingebat Lycaoniam, Pisidiam, Ciliciam; Plinius etiam 5, 23. f. 27. Anemurii regione ad mare decurrere scribit, et Strabo posteriori loco munimenta eorum ad mare commemorat. Prius, cum Anemurium ad Ciliciam pertineat, de terrae declivitate intelligi potest, posterius varie explicatur, de quo cf. etiam Cellar. 3, 4, 23. Post sensu maxime civili latius patuit. (Vid. ad Eutrop. 6, 3.) De urbibus Strabo et Plinius, Ptolem. 5, 4. quarum Ἴσαυρα, (-τὰ, rarius genere feminino, de quo Stephan. et Valef. ad Ammian. 14, 8. in.) celeberrima. Incolae latrociniis et infestationibus terra marique factis noti, a Servilio domiti, etsi nec postea ab iis moribus eos descivisse patet ex Ammiano 14, 2. et 27, 9. Vid. Bandurii comment. in antiquit. Constantin. lib. 7. p. 608. (Ven.)

Lydi) Gr. Λύδοι, unde Λύδιοι. Hinc etiam Λυδαῖος, (Stephanus) f. Λύδειος, ut in Hesychio. Λυδιακὰ scripserat Xanthus, (Stephanus. —) etsi Λύδια etiam vocant, de quo ad Strabon. 12. p. 399. f. 579. Olim dicti Μῄονες vel Μαίονες, (Herodot. 1, 7. 7, 74. Strabo 13. p. 430. f. 625. Diodor. 4, 31. alii) quos solos novit Homerus. Μαίονες posterioris aetatis formam dicit Strabo, quae etiam adparet in numis, etsi prior, Ionia, etiam reperitur praeter poetas in Dionysio Halic. 1, 27. Neque tamen olim omnes in hac synonymia consenserunt, uti ex Strabonis posteriori loco discitur, et auctorum loca probant, de quo ad Strabonem. Multi tamen, in primis poetae, promiscuo sensu ponunt. Ptolemaeus 5, 2. et coniungit et dirimit, sic ut Maeoniae fines contrahat.

154. Polyaen. 7, 6, 4. Nempe ut frangerentur animi, cum antea essent fortes et equites periti. Cf. Herodot. 1, 79. Homer. Il. 10, 431. H. pars est Natoliae.

Syrocilices) Dionysius in periegesi [v. 971.] trans Ciliciam alteram Syriam facit interprete Rufo. [Avieno v. 1151.] In eadem autem Cilicas esse Ptolemaeus [5, 6.] auctor est, quos Pomponium Syrocilices nominasse crediderim ad aliorum differentiam: aut eos certe, qui per Ciliciae montana in Syriam vergunt. Nam duplicem Ciliciam Strabo [14. p. 459. s. 668.] facit campestrem et tracheam, id est asperam, in Syriam vergentem. VADIANVS. Hos Trachiotas Strabo [12. p. 391. s. 568. et 2. p. 89. s. 130.] vocat, hoc est, Ciliciae Tracheae, quae et Trachitis, incolas, quae extra Taurum Syriae contermina est. OPORINVS. Inter Ciliciam et Syriam. GRAEVIVS *MS.* *Syrocilices* dicuntur eadem forma, qua Λιβυαιγύπτιοι, (Ptolem. 4, 5.) Ἀραβαιγύπτιοι, (ib.) Μαιδοβιθυνοὶ, (Strabo 7. p. 204. s. 295. et Stephanus s. v. Μαιδοὶ) Syrophoenices, (Marc. 7, 26. Iuvenal. 8, 159 sq.) unde Συρομηδία iuxta Persida. (Ptolem. 6, 2.) Videtur autem indicasse, qui erant intra Taurum et in Cappadocia sedem habebant, uti adparet ex Strabone 16. in. et Ptolem. 5, 6. At cum Leucosyri etiam Strabonis aetate (vid. c. l.) de Cappadocibus dicerentur, et Mela supra Cappadoces produxerit, debent esse illi, qui ad Taurum, uti et Strabo dividit, habitabant in confinio Ciliciae et Syriae ex utraque gente conflati, sicut intelligit Burmannus MS. At tum ordinem considera, quem tenet. Nam quasi saltu facto a Lydis defertur ad Syrocilices.

§. 6. *spectant)* De conversione regionis, loci ad obpositum s. conterminum terrae tractum coelive plagam; et sic saepe noster modo addito, modo omisso *ad;* de quo not. crit. ad 2, 3, 6. Graeci sic βλέπειν, ὁρᾷν. Cf. ad 1, 4, 3.

ſtin. 41, 4. in.) Seleuci, (Iuſtin. c. l. Appian. Syr. c. 55.) Antiochi et ſucceſſorum. (Iuſtin. c. l. Appian. Syr. c. 1.) Tandem a Seleuco Arſace duce defecerunt, (Appian. Syr. c. 65. Iuſtin. 41, 4, 6. Dio 40, 14. Arrian. c. l. Strabo 11. p. 354. ſ. 515.) unde *Arſaces* publicum regum et commune nomen factum eſt, cum et privatum et proprium ſinguli gererent, (Iuſtin. 41, 4. Strabo 15. p. 483. ſ. 702.) et *Arſacidae* omnino dicti, de quibus ex numis ſcripſit Vaillantius. Sub iis ita crevit Parthorum regnum, ut Perſas etiam ſubigerent. (Dio 40, 14. et ibi Fabricius.) Bella cum Romanis geſta ſatis ſunt nota, et promiſcuus inde Parthorum et Perſarum uſus. Saeculo demum tertio Artaxerxes Perſarum in oriente imperium inſtauravit. (Dio 80, 3. —) Hinc vero duplici ſenſu Parthia ſumitur, latiori ſ. civili de priſtino Perſarum regno (cf. Plin. 6, 16. ſ. 13.) et anguſtiori ſ. geographico, quo propter connexos populos hic intelligi debet. Ita vero terminos habuit ab occaſu Mediam, a ſeptemtrione Hyrcaniam, ab ortu Ariam, a meridie Carmaniam deſertam. (Ptolemaeus 6, 5. aliique) Ex urbibus notanda Hecatompylos (Polyb. 10, 28.) caput et regia. (Ptolem. c. l. Plin. 6, 17. ſ. 15.) Regio ipſa parva, ſilvis denſa, montoſa, inops; ſic Strabo 11. p. 354. ſ. 514. etſi discrepat Dio 40, 15. forte de Parthia civili. De Parthorum inſtitutis et legibus ſcripſerat Strabo, ut ipſe adfirmat 11. p. 355. ſ. 515. de illorum moribus — multa Iuſtin. 41, 2 ſq. profert, de armatura et proeliorum ratione cf. Dio 40, 15. de aſtuta fallacique fuga narratio frequens. Vid. Burmann. ad Propert. 3, 7, 54. Hodie, ſi Hecatompylos *Damegan* nunc habeatur, ubi *Comis*. Vid. Borhek Erdbeſchr. von Aſien T. 3. p. 401.

Aſſyrii) Gr. Ἀσσύριοι, vel etiam, Ἄσσυρες teſte Euſtathio ad Dionyſ. v. 492. qui cum Stephano Eratoſthenis auctoritatem profert ad v. 775. Quod ex eodem Stephanus Ἀσσυριχοὶ addit, codex etiam Palat.

rationem propter poli noſtri elevationem et frequentiſſime habitatum latus noſtrum' ita menſus eſt, ut ſurſum verſus abeant, quae in ſeptemtrionem vergunt, eo modo, quo Ptolemaeus et indubie vetuſtiores deſcripſerunt, polo ſcilicet noſtro elevato. Hinc et eam, quae Aegypto proxima eſt, in meridiem, Aethiopiam ſub Aegypto Ptolemaeus [4, 7.] nominat. VADIANVS. Fuerat hic magis dicendum, *infra Aethiopas* ſitam Aegyptum, cum Nilus ex Aethiopia deſcendat. Sed videtur Mela reſpectum habuiſſe ad polum arcticum, ut ea ſuperiora eſſe dicantur, quae illi ſunt propinquiora. MVNSTERVS. Docte quidem, minus tamen vere. Vid. ſupra de hoc particulae uſu in quavis progreſſione ſimpliciter frequentato. De *Ripis* vid. not. crit.

Aegyptii poſſident) Quia a litoribus maris noſtri utraque Nili ripa ad usque eius Cataractas Aegyptus tenditur, ut infra Pomponius aſſerit. Bene ergo inquit, Nili ripis et mari illic proxima poſſidere Aegyptios. Nam paulo remotius Aſiam verſus Arabes ſunt et Palaeſtini, Libyen verſus Cyrenaici ſiti. VADIANVS.

Arabia) Petraea, quae prope Idumaeam tenui fronte mare noſtrum proſpicit, uti Ptolemaeus tab. Aſiae 4. indicat. VADIANVS. Poſt Canopicum Nili oſtium ſupra mare rubrum prominet frons quaedam Arabiae usque in mare mediterraneum, cui in flexu ipſo iungitur Syria. MVNSTERVS.

ſequentia) Hoc eſt ea litora, quae Aegypto coniuncta ſunt. Sic cap. 19, 3. *Is flumen Rhyndacum in ea, quae ſequuntur, emittit.* Cf. 2, 1, 8. 2, 3, 9. 3, 4. in. CIACCONIVS. Iſthmo, qui eſt inter mare mediterraneum et ſinum Arabicum, (*anguſtam frontem* vocat) quae ſunt inter Aegyptum et Phoeniciam attingit. GRAEVIVS *MS.* Ita recte.

patet, circa Colchos. I. GRONOVIVS *MS.* Apertius poterat haec declarare et brevius forte etiam complecti. Latiori fenfu funt, certe effe poffunt, Ponti accolae. Invaluit tamen ex Mithridatis priftina ditione notio, ut fenfu dicerentur artiori, et quos fic nofter hic intelligat, ex recenfu populorum facile difcitur, nempe ultra Bithyniam ad Maeotas usque. Sic vocat Appianus in praef. c. 2. qui Armeniis et Cappadocibus erant contermini, et idem in Mithrid. c. 41. feparat a Bithynis et Cappadocibus, et ab his ib. cap. 9.

CAP. III.

BREVIS EVROPAE DESCRIPTIO.

§. 1. *Europa)* Gr. Εὐρώπη. Nominis originem obfcuram dicit Herodot. 4, 45. nifi quis ab Europa Tyria (Agenoris filia) ducat; et fic plerique. Aliqui tamen etiam ab Europo viro, ut Euftath. ad Dionyf. v. 270. Tzetzes ad Lycophr. v. 1283. Ex Punico ducit Bochart. in Phaleg 4, 33. Εὐρώπεια et Εὐρωπία paffim in poetis, de quo Stephanus et eius interpretes. Incola Εὐρωπαῖος et Εὐρωπὶς apud Stephanum confentientibus auctoribus. Alia in locorum expofitione.

terminos) Cf. etiam Orofius 1, 2. De ambitu Plin. 4, 37. f. 23. et quae ibi notantur item 6, 38. f. 33.

Maeotida) Martianus Capella lib. 6. p. m. 202. *Europam terminari Propontidis faucibus dixere quam plurimi; quae Propontis per anguftum defcendens ad Maeotidem quoque perfertur.* (al. *profertur.*)

Pontum) Sic κατ' ἐξοχὴν vel, ut eft apud Stephanum h. v. ἰδίως, Pontus Euxinus. *Noftrum mare.* Cf. ad 1, 1, 4.

Atlanticum) Proprie est, qui litus Libyes occiduum alluit, ab Atlante monte, ut est notum. Sed Pomponius eum quoque, qui extimae Hispaniae litora cohibet, Atlanticum ob terrarum illic mariumque vicinitatem dixit. Ptolemaeus [2, 5. in.] occidentalem nominat. VADIANVS. Nomen ab Atlante monte. Solinus c. 27. f. 24. Eustath. ad Dionys. v. 66. Additur *mare, aequor, pelagus, Oceanus* a nostro et aliis. *Mare* etiam vocatur *magnum* (Cic. in Somn. Scip. 1, 6.) vel simpliciter *Oceanus.* (Polyb. 16, 29, 6. Cic. c. l.) De *Atlantico* et *Magno* idem adfirmant Plin. 3, 10. f. 5. Ampelius c. 3. Usitate *Atlanticum mare* dicitur, et pro mari in poetis *salum* (Avien. in ora v. 398.) *gurges.* (idem in descr. O. Terr. v. 676.) *Atlantis unda* apud Prisc. v. 72. uti Ἄτλας apud ipsum Dionys. v. 30. Qui a coeli plagis, quatenus terrarum orbem ambit, distinguunt, opponunt Eoo, et Ἑσπέριον, δυτικὸν, Hesperium vocant Dionys. v. 28 sq. Priscian. v. 39. Avien. v. 19. et in Ora v. 398. Ptolem. 2, 5. in. Hinc proprie sensuque strictiori est illud mare, quod Europam et Africam ab occidente adluit, et prope Gades in terram irrumpere dicitur. Vid. Strabo 3. p. 96. f. 139. Polyb. c. l. Plin. c. l. et alii, ut hic Mela per nexum. Hinc vero *mare exterius* etiam vocatur (Ptolem. c. l. —) et *interiori* obponitur a Floro 4, 2, 16. Latius tamen etiam et vage dictum occurrit. Sic Herodot. 1, 202. Atlanticum et Erythraeum mare idem facit; Strabo 15. p. 474. f. 689. Indiae australe et orientale latus ad illud extendit, totam terram illo cingunt Aristoteles de Mundo c. 3. Cic. c. l. pro quo noster simpliciter 1, 1, 3. *Oceanum* dixit. Sed cf. quae pluribus in hanc rem disserit Strabo lib. 1. p. 3. f. 4 sq.

Britannicum) Septemtrionalem, qui et *Caledonius* saepe dicitur, ad mare, quod est inter Galliam et Britanniam. Hoc loco autem totum mare septemtrionale. GRAEVIVS *MS.* Hunc rursus iactat lib. 3. [cap. 6, 3.]

ſed quod mirari oportet, quum Mela bene ominetur de expeditione Claudii in Britanniam, etiam audiverit, quae geſta fuerint Iulii Caeſaris, unde iſti inſulae tanta gloria, ut noluerit potius a Gallia aut Celtis hunc appellare. Sed mirabiliter iſta inſula fuit in ore Romano, ut Iuvenalis 10, 14. dicat *balaenam Britannicam*. I. GRONOVIVS *MS.* Plinius 4, 33. ſ. 19. ſic diſtinguit: *Ad Rhenum ſeptemtrionalis Oceanus*, (et ſic alibi) *inter Rhenum et Sequanam Britannicus, inter eum et Pyrenaeum Gallicus*. Mela igitur latiori ſenſu de ſeptemtrionali Oceano in his finibus conſtituendis ponit. Sic Pyrenaeum in Britannicum mare procurrere ſcribit 2, 6. in. ubi Ptolemaeus 2, 6. in. et alii habent *Cantabricum*. Cf. et 3, 6, 3. Anguſtiori ſenſu *Caledonius* idem vocatur, uti in Valerio Fl. 1, 8.

Ora) Orientalis, cuius hic tantum effigiem proſequitur; reliqua maris noſtri partitur in ſinus. VADIANVS. Ora litoralium regionum Europae talem habet formam, qualem litora a Tanai ad Helleſpontum. *Ora* eſt genus, cuius ſpecies ſunt *litus* et *ripae*. GRAEVIVS *MS.* Disputationes doctorum virorum addita explicatione dedi in not. crit.

latere) Latera terrarum ſolet vocare et agnoſcere Mela, ubi mare ſic arctatur, ut duae terrae poſſint conſpici, et ſic altera vocari dextrum latus, altera ſiniſtrum. Talia latera praecipue agnoſcit in Helleſponto, ut clare oſtendunt verba ultima cap. 18. *facitque, ut iterum terrae, qua fluit, latera ſint*. I. GRONOVIVS *MS.* Cf. 2, 1. in. *Contrariis* i. e. contra ſe poſitis.

§. 2. *Inde)* Ab Helleſponto ad fretum Gaditanum.

retracta) Terra dicitur retrahi et recedere, cum mari ſpatium dat et ſinus excipit. Sic Liv. 26, [42, 6.] *Sinus eſt maris media fere Hiſpaniae ora, maxime Africo*

Sed eodem libro cap. 1, 9. hos recessus *modicos* appellat, nempe respectu totius lateris terrarum. CIACCONIVS.

abducitur) Ita pro *retrahere* Mela. Sic 3, 1, 3. et 6. 3, 6, 1. Pro eo ex variatione *recedere* 3, 1, 7.

paene ut directo) Recte *paene*. Nam quo minus aequum id litus sit, Dacia [vid. mox] facit peninsula, longe in oceanum procurrens, alioquin satis aequa. VADIANVS. Haec suppositio erronea est, sed quae in antiquis tolerari possit, qui ignorabant totum Sueciae hodiernae regnum, unde directum limitem quasi supponunt per mare Balticum, quod habuerunt pro Oceano. I. GRONOVIVS *MS.* *Directo* est recto, ut Lucan. 9, 712. Valer. Flacc. 4, 614. ubi vid. Burmann. De usu verbi *extendere* cf. not. crit. ad 1, 1, 4.

§. 3. *Aegaeum)* Vid. de hoc et *Ionio* ad 2, 3, 3. de *Hadriatico* et *Tusco* ad 2, 4, 1.

in ore) *Os* appellat, et non sinum Corinthiacum; quamquam re vera sinus est. OLIVARIVS. Quod est prope Peloponnesum versus Epirum, cuius insignem notitiam praebet locus Taciti in lib. 2. annal. c. 53. ubi scribitur *Germanicus venisse Nicopolim per Illyricam oram, viso fratre Druso in Dalmatia agente, Hadriatici ac mox Ionii maris adversam navigationem perpessus.* I. GRONOVIVS *MS.* Diversa progressione Agathemerus 1, 3. τὸ στόμα τοῦ Ἀδρίου, ὃ καλοῦσί τινες Ἰώνιον πέλαγος. Varie dictum est modo latiori, modo angustiori ambitu mare Ionium, de quo ad 2, 3, 3. Hac quidem aetate, ut Strabo docet lib. 7. p. 219. s. 317. totum Hadriaticum, proprie antea interius usque ad intimum sinus recessum, exterius Ionium, ita ut utrumque eodem ore contineretur. Sic idem 2. p. 85. f. 123. Ionium mare Hadriatici partem constituit, quod ἀκριβεστέρους facere

Thraciam a Pontici lateris fronte usque in Illyricos penitus immittit. Hinc etiam in prolixiori descriptione, tamquam minus olim notas, omisit. De ipsis regionibus productis infra, ubi de iis exposuit. Ceterum tenenda hic est elegantia elocutionis in notando regionum situ ad earum formam apte simul composita *adiungitur, prominet, dirimit, occupat, procurrit* —

diversis frontibus) Sic 1, 17, 3. Ciacconius explicat ad septemtrionem et meridiem versis; melius de septemtrione et occidente, ipso Mela interprete, Perizonius.

CAP. IV.

BREVIS AFRICAE DESCRIPTIO.

§. 1. *Africae)* Graecis Λιβύη, ut de utroque nomine monet Eunapius in vitis philosophorum p. m. 76. cum Africa. *Libya* etiam passim a Latinis vocetur. Ἀφρική tamen sensu artiori de Africa propria et ex usu Romanorum occurrit in Ptolemaeo 4, 3. Dione 36, 8. 41, 41. et alibi, in primis 43, 9. ubi diserte ad illum Romanorum usum refert; et hinc in eodem 38, 38. — Ἄφροι de incolis, cum alias latiori sensu dicantur Λίβυες. Nomen varie derivant, nempe ἀπὸ Ἄφρα τινὸς συνεκδημήσαντος τῷ Ἡρακλεῖ ἐπὶ τὰς Γηρυόνου βοῦς; (Eustath. ad Dionys. v. 175.) ab Afro et Afra Abrahami liberis Cleodemus, qui et Malchas dictus, apud Eusebium de praeparatione Evangel. 9, 20. p. 422. ab Afro, Libys Herculis filio; (Solinus c. 27. s. 24.) ab עפר pulvere, quia sit arenosa regio; (Bochartus in Chan. 1, 25. in. ubi alia de nominis caussis leguntur.) Sic *Libya* deducunt a Libya Epaphi filia; (Solinus c. l. cf. Herodot. 4, 45.) a Libe vento; (Isidor. Orig. 14, 5. ubi et alii) a להב

ftis (Bochartus in Phaleg 4, 33.) alii etiam aliter, uti disci poteſt ex Euſtathio ad Homer. Odyſſ. 4, 85. p. 152. Baſ. et ad Dionyſ. v. 175. Varia eius nomina recenſet Stephanus h. v. ita tamen, ut ad eius partes alia tantummodo pertineant, uti docet Cellarius in Geogr. ant. lib. 4. §. 2. Quae a Λιβύη deſcendunt gentilia et poſſeſſiva dabit Stephanus h. v. ab Africa *Afer*, *Africus*, *Africanus* in Latinis dici, Lexica docent. Ipſa Africa et latiori ſenſu dicitur, ut hic, et ſtrictiori, ut infra cap. 7. etſi diverſo aliis uſu et ambitu, de quo vid. Appian. de B. Civ. 4, 53. De eius terminis et natura deinceps. Quatenus veteribus fuerit cognita, disquirunt praeter alios Cellarius in Geogr. ant. lib. 4. c. 8. et Paris in Memoires de l'academie des inſcrr. — Paris Vol. 7. p. 79 ſqq. Circumnavigari poſſe, auctor noſter aliorum teſtimoniis evincere ſtudet lib. 3. c. 9, 3. Incognitam tamen fuiſſe ultra gradum 10. ex Ptolemaeo 4, 9. adparet. At accuratiorem habuiſſe veteres interioris Africae ſcientiam, docent ea, quae a Ptolemaeo commemorantur et olim in Herodoto, cuius narrationibus noſtra aetate fides acceſſit certiſſima. Cf. de Ptolemaei deſcriptione Buache in hiſt. de l'academie des Sciences de Paris an. 1787.

Nilo) Africam Catabathmo [vel Aegypto] terminari, auctor Herodotus Melpomene, [4, 41.] Salluſt. Iugurth. [c. 17. ſ. 22.] Strabo Geogr. ult. [17. p. 549. ſ. 798. et 576. ſ. 838.] et Pomponius ipſe infra cap. 8. Sed ſunt, qui Nilum usque ad Catabathmon pertinere putent. Aliter vero Ptolemaeus lib. 2. cap. 1. Africam terminat. SCHOTTVS. Pauci illi Catabathmo dirimunt, nec apte ſatis, cum lateris brevitate Aſiae minime reſpondeat. Adnumerari tamen his illi debent, qui Aegyptum totam Aſiae partem faciunt, quamquam, ut ipſe Mela, parum ſibi in hoc conſtant. Maiori tamen numero utramque Nilo terminant, in quibus etiam eſt Mela

1, 1, 6. Sic Strabo 2. p. 87. s. 126. Dionys. v. 18. Varro apud Charisium Lib. 1. p. 45. (in Putsch. Grammat.) Silius Ital. 1, 196. Plin. 3, 1. aliique, quos etiam innuit Agathemer. 1, 1. Contra quam opinionem insurgit Herodotus 2, 17. quia sic Aegyptus Nilo divisa et in Asia ponenda sit et in Africa. Alii Alexandriam terminum statuunt, in quibus Hirtius de B. Alex. c. 14. Orosius 1, 2. Melius alii cum recentioribus Arabico sinu et isthmo disterminant, ut Strabo 1. p. 24. s. 35. (ubi praefert adpositis causis) Agathemer. 2, 2. et 14. Cf. de hoc et Aegypto Eustath. ad Dionys. v. 18. et 176. Si Ptolemaeum inspiciamus, retulit ille 4, 5. Catabathmon cum Aegypto et occidentale latus sinus Arabici ad Africam.

brevior) Minus longa, quod verum esse experientiae indices tabulae docent, maxime ubi mari nostro imminet. VADIANUS. Respicit omne spatium magnitudinis, ut sit magis exigua, nec tantopere porrigatur spatio suo, quam quidem alterutra istarum partium; prout *brevis* usurpatur pro parvo; ut *scopulus brevis* apud Ovidium Metam. 9, 226. et *brevior Ossa* apud Martial. 8, 36, 6. unde patet fuisse in hoc antiquorum errorem, quia ignoraverunt, quantopere Africa versus meridiem porrigeretur. I. GRONOVIUS *MS.* Nempe concepit Mela animo lineam rectam, quae ab ora Mauretaniae occidentali ad Catabathmon aut Nilum, Africae ex veterum sententia finem, extenditur, hancque comparat simili lineae, quae a Lusitania ad Tanain, Europae terminum, protracta cogitari potest; quae, quia illa maior deprehenditur, Africam breviorem, quam Europen esse dicit. KIRSCHIUS *in prolusione scholastica* de vera Africae figura secundum Pomponium Melam, Hofae 1791. 4.

nec usquam — obtenditur) *Nusquam* inquit Asiae, etiam in pelagus nostrum procurrenti, suis lito-

nunquam invenerunt. Sed hoc potuerunt affirmare, ibi per plures dies se potuisse progredi, cum vel per Mauritaniam, vel per Carthaginis imperium, ubi, inter parvum tempus incidentes in arenas ac deserta et feris belluis possessa, nequibant in tantum progredi. I. GRONOVIVS *MS.*

Utque inde procedit) Solet Mela, quando magnarum orbis partium descriptionem generalem praemittit, non de litoribus eorum tantum, sed de tota earum superficie, quanta quanta est loqui, et, in quam mundi plagam procurrat, quibus ex litoribus maria recipiat, et alia huius generis annotare. Hoc eodem modo lib. 1. c. 2. in brevi Asiae descriptione, postquam Asiam ingenti ac perpetua fronte ad orientem versam dixerat, pergit sic: *Inde cum aliquatenus solida processit, recipit ex oceano Indico Arabicum.* Verba igitur *utque inde procedit* totius Africae inde a Nilo ad occasum procurrentem superficiem denotant, in qua media magnos attolli dicit montes, quos deinde in iuga coniunctos ad occasum procurrere. HIRSCHIVS *c. l.*

media) Vadianus ad Numidiae fines duosque Ptolemaei Atlantes in primis refert. De Numidia consentit Olivarius, qui tamen addit inde a Catabathmo usque ad fretum Africam semper exsurgere. Et sic ex Herodoto 4, 181. docet Ciacconius non ad Mauretaniam tantum adtolli, sed per mediam Africae longitudinem ab Aegypto ad Herculis columnas montium dorsum excurrere. Bene igitur noster *iuga* dicit, et apte adiungit *exsurgit*, ut planae obponat. *Surgere* autem omnino eleganter de montibus, uti apud Ovid. Metam. 1, 44. Tacitum Annal. 1, 64. (iuga.) Sic noster 3, 10, 1. Similis locus exstat 2, 4. in. ubi posuit *adtolli.*

incurva) I. e. nullos facit sinus, nisi voles Syrtes appellare sinus. OLIVARIVS. Hoc est, in modum

molliter in planum devexum. Idem l. v. Pectuscum *mollissime aditur urbs.* Caesar de B. C. 2, 10. *molle fastigium.* Minucius Felix in Octav. c. 3, 4. *ora curvi molliter litoris.* Solinus c. 14. l. 8. *collis dextra laevaque molliter curvus.* At ipse Mela subministrat exempla 2, 2, 8. 1, 18, 2. 19, 6. Est autem *paullatim, leniter.* Prius verbo fastigare addit noster 2, 15. posterius Caesar de B. G. 2, 8. et sic *fastigium lene* Livius 25, 36, 6. Caesar de B. C. 2, 24. Curtius 6, 6. Cf. omnino de hoc usu vocis *leniter* Drakenb. ad Liv. 2, 50, 10.

ex spatio) Post spatium, postquam fuit spatiosa. Sueton. in Caes. c. 18. [*ex praetura* ut c. 71. Cf. interpretes ad Vellei. 2, 33, 1.] BVRMANNVS *MS.* *Ex* pro *post* saepe ponitur, nec exemplis eget. *Spatium*, quod recte monuit Kirschius c. l. absolute positum Mela saepe pro latitudine adhibet, v. c. 1, 1, 4. de Bosporo Thracio; 1, 5, 5. de portu Magno; 1, 6, 1. de Numidia; 1, 7, 5. de Syrti minore; 2, 2, 8. de loco clauso, quo Xerxes copias mensus est, et alibi. Cf. Burmann. ad Propert. 2, 23, 3. et, quem laudat, d'Orvill. in Miscell. Observ. Vol. 5. T. 3. p. 14 sqq.

adductior) Post latitudinem fit strictior, locutione desumta ab aurigis, qui dicuntur adducere lora, quum equorum cursum volunt inhibere, quo fit, ut breviora fiant. Hoc transfert Mela ad terras. Pari translatione Tacitus [Hist. 3, 7.] *adductius imperitare* [cf. in Germania c. 43.] pro *severius.* I. GRONOVIVS *MS.* 2. Sic Valer. Flacc. 6, 271. *adductae habenae.* Eodem modo dicitur de arcu, veluti apud Ovid. epist. 2, 131. *adductus nervus* apud eundem Metam. 1, 455. Hinc transfertur ad alia, quae adstringuntur, contrahuntur, uti in Suetonii Tiber. c. 68. *adductus vultus.* Et sic de terra. Avienus v. 266. reddit: *Artius angusto conducit litora tractu.* Ceterum priorem sententiam

ad Virgil. Aen. 2, 604. a quibus etiam exempla proferuntur. *Libyae arenas* autem frequenter in primis apud poëtas commemorantur, de quibus vid. Bentleius ad Horat. 3. od. 4, 31. et Nodell. in notis criticis, quas Aviani fabulis adnexuit cap. 5. p. 117. Ita omnino de ignotis regionibus loca aestu et frigore exusta, feris plena, vastis obsita montibus fingebant, uti docet Vossius ad Scylacem p. 126. (ed. Gronov.) etsi hic vere ea narrantur. Cf. praeter alios Poiret voyage en Barbarie, praefat. p. 2 sqq. Nota sunt in primis deserta Barcae et Saarae.

sitim) Nempe, qui sub tropicis sunt, magnum aestum sustinent. Diodor. lib. 4. [lib. 3. c. 34.] ad Aegypti et Troglodytarum fines tantum Solis circa meridiem aestum esse scribit, ut in vas aeneum cibi, cum aqua positi, extemplo solis ardore absque igne alio decoquantur, nec ullus nudo pede terram attingere queat. Quae, inquit, ignorantibus incredibilia videntur, iis vero, qui experti sunt, facilia. Credibile igitur fuerit, Androclum illum Gellio [5, 14.] celebrem, opimiora membra praedae leonis, quocum in Libya triennio victitavit, meridiano sole torruisse, cum ignem non haberet. Id autem circa Capricorni tropicum frequentius obtingit. Nam sol illic terrae vicinior est, et omnium planetarum ob loci subditi radiis propinquitatem maior vis, et maior humoris depastio. Hinc Homerus [Il. 1, 423 sq.] Iovem cum diis omnibus in Aethiopia apud Neptunum convivium agere finxit. VADIANVS. Sallustius Iug. B. c. 17. §. 13. *coelo terraque penuria aquarum.* Eadem et Curtius 4, 7, 6. CIACCONIVS. In hac Africae descriptione secutus est in multis Sallustium Mela. VOSSIVS. Haec verba egregie explicat Livius 4, 30, 7. *nec coelestes modo defuerunt aquae, sed terra quoque, ingenito humore egens, vix ad perennes subfecit aquas.* I. GRONOVIVS MS. *Sitis coeli* quando non pluit; *sitis terrae* quando fontes non sunt. BVRMANNVS. Praeter ea, quae in criticis notavi, huc

Maro; [Aen. 5, 37.] tametsi neget Plinius, [4, 54. s. 36. et c. 83. s. 58.] quod minime mirandum est, cum illius et Pomponii aetate nondum satis notum Romanis Aethiopiae primum clima ultra aequatorem, ut ex hac Africae descriptione apparet. SCHOTTUS. De cervis negant praeterea Aelianus Hist. anim. 17, 10. (hic et de apris) Antigonus cap. 11. Eustathius ad Dionys. v. 175. At secus habere recentiorum testimonia adfirmant. Cf. quae in utramque partem attulerunt Rittershusius, Bodinus et Ballu ad Oppian. c. l. Wesseling ad Herodot c. l. et quos memorat. Addatur Buffon Gesch. der Thiere (ed. Berol.) T. 3. p. 114. De ursis adsentitur aliis Martialis 1, 105. ex recentioribus Shaw voyage T. 1. p. 323. Sed cf. Dalechamp ad Plin. 8. extr. Cerda ad Virgil. c. l. Lipsius Elector. 2, 4. Salmasius ad Solinum cap. 29. f. 26. p. m. 221. contra Lipsium in primis, qui de leonibus illa explicaverat, Larcher ad Herodot. 4, 191. TZSCHUCKE. *Malefico* vel generaliter est infesto hominibus, quales sunt leones et similes, vel speciatim pro venenato, in quo eminent serpentes, prout Romani deprehenderunt in bello Punico apud flumen Bagradam, cuius meminit Florus 2, 2, 20. I. GRONOVIUS *MS.* De illa serpente plures, qui memorantur ad Florum c. l. Sed et omnino de serpentibus in Africa multorum est narratio. Cf. infra 3, 10. in. Huius vero caussam mythographi et poëtae ex fabula de Medusae guttis repetunt, de quo cf. Apollon. 4, 1513 sqq. Ovidius Metam. 4, 616 sqq. Silius 3, 314 sqq. Lucan. 9, 619 sqq. De venenatis bestiis intelligunt *malefico* etiam Barth. in advers. 10, 6. p. 469. Burmannus MS. et fera animalia in media Africa maxime produci adfirmat Strabo lib. 2. p. 90. s. 131. Venenata recenset Lucianus in Dipsad. cap 3. et Λιβύη proprie dicta θηριώδης, uti commemoratur ab Herodoto 2, 32. et 4, 181. ubi meridionale latus Atlantis, cum vicinia hodie *Biledulgerid* ad desertum magnum *Saara*,

sed Mauri) Hinc patet, Mauros esse extremos ex gentibus Libyco mari adiacentibus. I. GRONOVIVS *MS.*

expositi) Hoc est, non tantum nostro mari adiacent, sed usque ad Atlanticum etiam pertinent. Sic cap. 6. in. CIACCONIVS. Plane eodem situ, quo Indi non modo mare Eoum, sed et meridianum spectant supra in cap. 2, 3. I. GRONOVIVS *MS.* 2. *Expositum* nostro est patens, extensa in latitudinem vel longitudinem. Cf. 1, 5, 5. 6, 1. Sic Ovidius Fastor. 4, 563. ubi vid. Burmannus.

Nigritae) Vid. ad 3, 10, 4. de Pharusiis ad 3, 10, 3. de Aethiopibus 3, 10. in. *Ultra* est versus meridiem; *reliqua huius* sc. Atlantici litoris.

spectat) Sic Graeci, veluti Strabo, βλέπειν, ὁρᾷν. Latini sic saepe *spectare, prospectare, adspicere,* etiam *prospectare* in notando situ versus coeli plagam terraeve partem. Vid. Tacitus de Germ. cap. 5. Orosius 1, 2. p. 31. Haverc. et qui exempla plura contulerunt I. Gronov. infra ad 2, 3, 6. Oudendorp. ad Lucan. 2, 429. et Burmann. ad Phaedr. 2, 5, 10.

Asiae confinia) Ad Aegyptios usque et Arabas.

§. 4. *super)* Enumeratis gentibus, quae mare nostrum et Oceanum attingunt, interiora terrarum describit. CIACCONIVS. De voce *super* cf. ad 1, 2, 5. in utroque volumine, et in priori de voce *abluere.*

Libyes Aegyptii) Plinius 5, 8. in. versus superque Gaetulos ponit; Ptolemaeus 4, 5. inter Oasitas et Aethiopas sub Aegypto. Adtigerunt autem Oasitae Moeridis lacum versus septemtrionem, quod etiam ex Strabone lib. 17. p. 559. s. 813. discitur, qui vocat testibus

nius, male illum haec conferre in unam lineam ab Oriente ad Occasum, cum Mela hic procedat ab Aquilone in Austrum, ut ultra litoralem tractum ponantur *Libyes Aegyptii* et *Leucoaethiopes* et *Gaetuli*, tum versus Meridiem occurrat terra inhabitabilis, denique ultra eam ab Oriente in Occasum *Garamantes* primo, dein *Augilae* et *Troglodytae*; denique *Atlantes*.

multiplex) Non enim hic tantum, sed et in interiori Numidia et alibi ad Atlanticum Oceanum describuntur Gaetuli. Hinc Tertulliano contra Iudaeos cap. 7. memorantur Gaetulorum varietates et Maurorum multi fines. Inepte haec interpretatur vir doctus de pantherina pelle, cui assimilatur Libya. VOSSIVS. Adsentitur I. Gronovius MS. Scilicet quia haec gens non fuerit solita se continere in uno et certo loco, sed cum suis mappalibus erraverit per omnia. Talem producit Sallust. in Iug. c. 18. At Kappius in indice h. v. explicat πανοῦργος, ut obponatur stupidae, de quo laudat Lactantium 2, 11, 16. ibique Bunemannum. Docte quidem, sed nimis argute, cum in contractiori hac descriptione sedes, non mores indicentur. Hinc vero μέγιστον ἔθνος Λιβυκὸν vocavit Athenodorus teste Eustathio ad Dionys. v. 215. ut Strabo lib. 17. p. 568. s. 826. Sic prope Syrtes commemorantur apud Isidor. Orig. 9, 2. iisque adponit Virgil. Aen. 4, 40. Marmaridas conterminos desuper (ἐφύπερθε, procul a mari) facit et ulterius Nigritas Dionys. v. 215. super Numidiam ponit Sallust. Iug. c. 19. et cum Numidis coniungit vel secundum Codd. multos Numidas etiam facit Hirtius de B. Afr. c. 32, 3. ubi vid. Davisius et Oudendorpius. *Accolas Syrtium* vocat Florus 4, 12, 40. Sic alii plures late dispergunt, tum etiam illorum populos memorant. Cf. quae conlegit Cellar. in Geogr. ant. 4, 8, 9. et infra notata ad 3, 10, 4.

late vacat) Supra Gaetulos in ortum et meridiem expansa. VADIANVS. Virgilium videtur imitatus

Intra) In interioribus regionibus et remotius a litore, uti post cap. 6, 2. addit. *Si* in hoc nexu ponitur, ubi iudicium de rei veritate fideque ad alios reiicimus adiuncta dubitatione. Sic Plinius 4, 26. f. 12. *gens felix* (*si credimus*) *quos Hyperboreos adpellavere.* Cf. post cap. 6, 2.

semiferi) Hoc verbo plerumque utuntur poetae de Centauris, quibus certe affingebant dimidiam partem humanam et dimidiam equinam. Noster his monstris attribuit, quibus vix quidquam humani aderat, quales erant Aegipanes, quos rursus tangit in cap. 8. extr. I. GRONOVIUS *MS.*

habent) *Habere* tamen saepe pro habitare, ut lib. 3. c. 5. [3, 9. in.] *Meroen habent*, ubi *habitantes* temere Pintianus. SCHOTTUS. Obtinent ita, ut alios meliores inde pellant, sed non colunt. I. GRONOVIUS *MS.* Recte. *Habere* est omnino possidere, ubi abesse usus potest rei et cultus, veluti in avaris, levibus, negligentibus. Hinc Virgil. Georg. 1, 3. *qui cultus habendo Sit pecori*, ubi vid. Burmann. Livius 5, 35, 3. *agrum latius possidere, quam colere* eodem sensu dixit. De Anthedoniis alia de causa, quippe qui fere omnes in mari agebant piscatores, Dicaearchus in statu Gr. p. 18. (Hudf.) τὴν χώραν οὐκ ἐργαζόμενοι, οὐδὲ ἔχοντες.

§. 5. *Haec summa*) In primo capite; *maximae partes* in 2. 3. et 4. capite. Igitur paucis illa retractat.

oras situsque) Subiunxerat superioribus in prooemio: *Deinde rursus Oras omnium et litora, ut intra extraque sunt. Orae* autem fines significant. Sic enim 2, 1. in. *Asiae in nostrum mare Tanainque vergentis finis ac situs est.* CIACCONIUS.

diuerraneum. Τὸ ἐν ante *mare* omifit etiam Seonus. Vid. not. crit. *Curfus* de navigatione, ut *ire*, Gr. τρέχειν et adfinia, non infolitum. Multa conlegit Staveren. ad Nepot. Miltiad. cap. 1. extr. Ceterum in rerum defcriptionibus etiam alii remotius ex re nautica verba mutuantur. Vid. Ovid. Faftor. 1, 4. Nemefianus in Cyneget. v. 59 fqq. et qui huc propius valet Cicero in Bruto c. 13.

CAP. V.

PARTICVLARIS AFRICAE DESCRIPTIO.

§. 1. *Dictum)* Cf. fupra cap. 3. in. 4, 2. *Terras;* fic accurate dixiffe notat I. Gronovius MS. ut duas diftinctas intelligamus, nempe Europam et Africam. *Contingeret* alias *adlueret*. *Hinc* eft ex Oceano.

Mauretania) De fcriptura fatis dictum eft in not. crit. Graecis ufitate vocatur Μαυρουσία, vel etiam Μαυρουσίων γῆ, ut Strabo 17. p. 570. f. 829. Hinc Vitruvius 8, 2. *Maurufia, quam noftri Mauretaniam adpellant.* Rarius Μαυριτανία, (vulgo) ut apud Ptolem. 4, 2. Procop. de B. Vandal. 1, 14. et 25. Incolae Graecis Μαυρούσιοι, Romanis Mauri, uti etiam diferte monet Strabo 17. p. 567. f. 825. et ex eo Euftath. ad Dionyf. v. 185. Hinc Plinius 5, 2. videtur intelligendus: *Mauri, quos plerique Maurufios dixerunt.* Maurufios tamen dixit Livius 24, 49, 5. Utrumque omnino adfert Stephanus. Plura dabunt Lexica, veluti Gefneri. Addo tamen *Mauritani*, quod legi in Gorii infcrr. ant. P. 2. p. 347. Unde fuerint adpellati, varia fertur opinio. Salluftius Iug. 18, 21. putat pro Medis; alii a μαῦροι i. e. nigri ducunt, alii longius ex Orientis lingua repetunt, varia quidem ratione. Vid. Allgem. Welt-Gefch. Vol. 6. p. 175. ubi plura, quae non moror. Cf. Bochart. in Chan. 1, 25. et

Strabone 17. p. 570. f. 829. Massaesyliorum rex dicitur, quorum regionem finitimam facit Mauretaniae a Molochat fl. ad promontorium Tritum, f. Tretum, Τρητὸν Ptolemaeo 4, 3. qui ponit post Ampsagam fl. in fine Mauretaniae Caesar. ubi noster exorditur Africam propriam. (1, 5. in.) At eundem Mauretaniae regem facit Flor. 4, 2, 65. ut Eutropius 6, 23. f. 18. ubi cf. notata; eundem Numidarum regem Dio 41, 41. quod et innuit Caesar de B. Civ. 2, 25. Maurorum Numidarum Appian. de B. Civ. 2, 44. in. Idem eius patrem Hiempsalem 1, 62. f. Numidarum regem dicit. Tum Iubae regia Cirta nominatur, quam in Numidia ponit Pomponius. Illo vero tempore Bogudes et Bocchus Mauretaniae reges fuisse ex connexu narrationum discitur apud Strabonem 17. p. 570. f. 828. Dion. 41, 42. Appian. de B. Civ. 2, 96. De Plinii loco, qui turbas dedit, infra. Sic Livii epitome 89. Hiarbam Numidiae regem dicit, illique Numidiam ereptam Pompeium restituisse narrat Aurel. Victor de V. I. cap. 77. in. at Eutropio 5, 9. f. 6. est rex Mauretaniae. Masanissa Numidiae rex Livio in epitome 50. et aliis, at Luciano de Macrobiis cap. 17. Maurorum. Sed repressis aliis, quae in schedas coniecta tenebam, aliqua de ambitu et finibus addere placet. Cum Strabo 17. p. 570. f. 829. veterem Mauretaniam ad Mulucham fl. extendat, unde Massaesylorum regio tunc incepit, idemque in Mauretania faciat noster, adparet hunc antiquo sensu eam descripsisse. Ptolemaeus 4, 1. Mauretaniam Tingitanam ex posteriori Claudii divisione usque ad vicinum fl. Maluam ulterius promovet. Cum Mela consentit Plinius 5, 1. f. 2. in. quo tamen difficultatem moverunt verba praecedentia: *Mauretania Bocchi, quae nunc Caesariensis;* quam vario conatu tollere studuerunt viri docti, in quibus Vossius ad finem capitis, Shaw voyages T. 1. p. 18. 26 sqq. et p. 50. Belley in hist. de l'academie des inscrr. — à Paris T. 38. p. 97 sq. praeter Cellarium in Geogr. ant. 4, 5, 61. Eos igitur, qui diligentius explorare et diiudicare velit, adeat.

Equidem paucis tantum hic summam complectar, in qua auctores praecipue consentire videntur. Antiqua Mauretania (Strabonis) pertinuit ad Massaesylos, finemque habuit ab hac parte amnem Molochat s. Mulucham. Haec autem fuit Mauretania Bocchi, quae ad eundem fluvium pertinuit, (Sallust. Iug. c. 19. f. quem sequitur Mela in fine cap.). et Numidiam inde, ubi Massaesyli a Strabone ponuntur, tenuit Iugurtha. (Sallust. c. l.) At illi termini mutati sunt in divisione Mauretaniae Tingitanae et Caesariensis. Nempe Mauretaniae antiquae pars, quae etiam fuerat Bocchi, inde a flumine Mulucha ad Maluam adscripta est Mauretaniae Caesariensi, ex quo iudicandus est Mela et alii. Ita vero recte Plinius utrumque indicat 5, 1. f. 2. ubi scribit: *Siga alterius iam* (nempe ipsius aetate) *Mauretaniae* (i. e. Caesariensis, in quo consentit Ptolem. 4, 2. in.) *Namque diu regum nomina obtinuere, ut Bogudiana adpellaretur extima;* (i. e. propius ad Oceanum) *itamque* (ut alio exemplo idem in hac regione declararet) *Bocchi, quae nunc Caesariensis.* (sc. pars est, ex nova illa divisione, priori mutata.) Hinc recte subiicit, quae apud nostrum et Sallustium leguntur, simulque adparet, quid de disputationibus circa fluvium Mulucham statuendum sit. Cf. post. Elucet item, Pomponium antiquam divisionem de Bocchi Iugurthaeque regnis retulisse, neglectis posterioribus mutationibus. Falso etiam hinc Shaw c. l. putat, Claudium terminos inter Bocchi Iugurthaeque regna tenuisse. Terminos autem Mauretaniae Pomponius ex instituto cursu ad mare internum et versus orientem indicat; de iis, quos habuit versus Oceanum, loquitur 5, 10. ubi Nigritas Gaetulosque Maurorum facit vicinos, ut alii; Ptolemaeus 4, 1. ad montem Atlantem maiorem (duos enim memorat) promovet; Orosius 1, 2. ad Atlantem et Oceanum Atlanticum, sub Africo ad Hesperium montem, a meridie ad gentes Aulolum, usque ad Oceanum Hesperium contingentes. Neque tamen in his auctores consentiunt, quia non satis constat, quoad Gae-

tuli versus septemtrionem pertinuerint, et quem montem veteres vere et accurate Atlantem dixerint. Conlegit ea Shaw p. 11. c. l. qui ibi finiisse existimat Mauretaniam et Numidiam, ubi h. *Wadreag*, *Wurlagh* et *Arabes* dicti *Beduini*. Idem ibi, quae de utriusque longitudine leguntur in auctoribus, ut Plinio 5, 1. f. 2. Martiano Capella lib. 6. p. 216. leguntur, pluribus disputavit. Aliae vero Mauretaniae divisiones, veluti *maritimae*, *Gaditanae* ad posteriorem aetatem pertinent. Pomponii Mauretaniam complecti hodie putant regna *Fes* et *Marocco* Graevius MS. et Poiret in voyage en barbarie, discours preliminaire; quod ex variis notionibus et terminis regi debet. Maximis insulis miro errore adnumerat Hygin. fab. 276. et in circuitu 76 stadia habere dicit. Eius et Numidiae historiam exposuit Belley in hist. de l'academie des inscr. — de Paris T. 38. p. 99 sqq. De Maurorum moribus infra §. 4. In numis propter summam equorum praestantiam, maxime velocitatem, (cf. Strabo 17. p. 569. f. 828.) equum habet adpositum, vel elephantum. Vid. Patinus in numism. Imper. R. p. 191. et omnino Rasche in Lex. num. T. 3. P. 1. p. 3820 sq.

Mulucha) Ita et Plin. 5, 1. f. 2. Sallust. Iug. 12, 5. aliique. Straboni 17. p. 569. f. 827. et post Μολοχὰϑ, in quo Massaesyliorum et Maurorum fines constituit. Μολοχὰϑ est etiam in Ptolemaeo 4, 1. et deinceps *Malua*, quo terminat Mauretaniam Tingitanam et Caesariensem, uti faciunt Orosius 1, 2. Antonin. in itiner. p. 12. Wessel. Aethicus in Cosmogr. p. 782. ed. Gronov. ad calcem Melae. Hinc vero eundem quidam putarunt, veluti auctores historiae catholicae Vol. 16. p. 183. Ritter. ad Guthrie — histor. Vol. 2. p. 133. In Plinio tamen 5, 1. f. 2. ab illo discernitur et *Maluana* vocatur; ut antea de Ptolemaei Malua notavi. At ex eodem Ptolemaeo difficultas obiicitur, quod Sigam urbem post Molochath et Portum Magnum ponit et hinc aliam

fluvium *Chylemath*, fubiicit. Negat igitur Voffius ad finem huius capitis Strabonis et Ptolemaei Molochath huc referri poffe, eiusque *Chylemath* (Χυλημαθ) eundem putat, depravato nomine pro Μυλυχαθ; eius *Molochath* longe hinc abfuiffe. Teftem autem provocat Plinium c. l. qui Mulucham fimiliter inter Portum Magnum et Quizam conlocet. In Strabonis tamen Molochath Voffium erraffe, ex locis conlatis monuit Cellarius in Geogr. ant. 4, 6, 19. adfentiente hic Perizonio. De Ptolemaei Χυλημαθ minor fit dubitatio, in quo etiam praeter alios accedit Shaw c. l. cap. 2. p. 15. qui putat, Mulucham poftea, mutato nomine, vel ad Maurorum linguam magis accommodato, Malvam dictum effe inde a Ptolemaeo, ita ut pofteriores fubpreffo Mulucha femper dixerint Malua, contra priores; neque enim, fi diverfi fuiffent fluvii, fic alterutrum nomen incognitum manere potuiffe, et aperte Malvam dici duas Mauretanias diremiffe; ab Arabibus hodie vocari Malouïa f. Mul-looïa, et maximum effe eius regionis fluvium, qui contra Almeriam Hifpaniae evolvatur. Poft tamen cap. 2. p. 18. Melam erraffe, et Mulucham pro Malva cum Plinio male prope Portum Magnum pofuiffe exiftimat; ubi nullus reperiatur fluvius, in quo quidem fibi repugnare videtur, cum antea Mulucham et Malvam eundem fluvium fecerit. — Ptolemaei Χυλημαθ Mulucham etiam putat, et, quia Melam et Plinium fecutus fit, procul a Malua pofuiffe; Molochath autem prope Maluam Strabonis narratione ductum; Molochat plane cum Malua fitu convenire, fic ut rectius omitti hic potuiffet. Sed plura apud illum p. 18 fqq. legi poffunt, fi quis putet, ita difficultatem expediri poffe. Si locorum fitum fpectes in Ptolemaeo, eius Χυλυμαθ utique videtur effe Melae Mulucha. Praeponuntur enim, ut hic, *Portus Magnus* et *Siga* urbs cum fluvio cognomini. Quod vero *Rufadir* prope Molochath conlocavit, forte cum Tamuda Melae eum commifcuit, vel idem habendus eft. Malua autem bene habet, quam diferte etiam

a Mulucha distinguit Plinius. Tueri quidem Ptolemaei Muluchath antiquo illo sensu videtur adposita urbs cognominis, quam et commemorat Florus 3, 1, 14. qui, quod cum Frontino 3, 9, 3. sua maximam partem ex Sallustio hausit, hic non longe a Mulucha, regnorum Bocchi Iugurthaeque termino, montem cum mediocri castello commemorat, quod huc transferri possit. At prior Ptolemaei error hunc etiam adtraxit, atque ex nexu et serie rerum gestarum adparet, Iugurthae illam urbem fuisse, et hinc in Numidia vetere sitam, quae tamen ex Ptolemaei indicio cum Siga fuit Mauretaniae veteris. Si de hodierno nomine quaeritur, *Mulloiiah* olim Malua idem esse non potest, qui Mulucha, uti statuebat Shaw, cuius etiam Siga, quam *Tackumbreet* h. esse putat, post Mulloiiah remotius iacet prope *Tafna* fluvium, qui videtur esse Mulucha veterum, vel etiam vicinus fluvius, quorum plures in tabula proposita memorantur. Quod scribit Chenier in recherches — sur les Maures T. 1. p. 69. Malua s. Malucha, nam eundem etiam habet, hodie regnum Maroccanum et Algerianum separat.

caput) Ipse explicationem subiicit, uti passim solet. Cf. not. crit. ad 1, 12, 4. *Caput* autem de principio rerum poni notissimum est, in primis de fluviorum fontibus. Ut hic, sic 2, 6, 3. de extrema terrae parte. Eodem modo Avienus in perieg. v. 104. *caput autem principiumque Europae et Libyae.* Apte vero etiam de promontorio, quod exstat.

ἀμπελουσίαν) Sc. ἄκραν. Patet, hanc vocem illi datam propter ubertatem vinearum, quas certe laudatissimas illic fuisse docent hodieque numi Tunetani, quorum moneta plerumque est racemus. I. GRONOVIUS *MS.* Hoc etiam nomine redit in nostro 2, 6. f. et 3, 10. f. et commemoratur a Plinio 5. in. et Boccatio de montibus h. v. ubi totum hunc locum mutatis subinde

Scylacem p. 52. Hudſ. *Cotta* olim urbs Plin. 5, 1. et *Cotta* locus 32, 6. ſ. 2. Eodem autem ſitu commemorat Ptolemaeus prope Ziliam, ubi noſter 3, 10. extr. oſtendit, prope Lixum Strabo et Plinius, qui et 5, 1. Cottam urbem adponit Ampeluſiae. Accedit nominis poteſtas ſimilis, quam ex Punica lingua explicavit Bochart. in Chanaan 1, 37. f. quippe in qua קוטף (*cotef*) i. e. τοῦ τρυγῶντος, vindemiantis valeat. Mirum tamen, cur Ptolemaeus et alii, omiſſa Graeca adpellatione, peregrinam dederint; forte quia magis haec eſſet uſitata et ſolemnis. Contra noſter peregrinum nomen plane ſubpreſſit, quod excuſat infra 3, 3, 3. Referri huc poteſt locus Plinii 5, 1. in. ubi haec: *Populorum eius oppidorumque nomina vel maxime ſunt ineffabilia, praeterquam ipſorum linguis.* Quare etiam Plinius promontorium Graeco nomine expreſſit, etſi de urbe barbarum, forte quod ſolum exſtaret, adtulit.

§. 2. *Herculi)* Herculis hic omnia plena, fretum, columnae, delubrum, (Plin. 2, 100. ſ. 97. 19, 22. ſ. 4.) hic ſpecus ob beneficium interfecti gigantis immanis. Atque hic ſpecus eſt ſine dubio, quem deſcribit Lucanus 4, 601 ſqq. Cf. etiam Strabo 17. p. 568. ſ. 826. Tingitani etiam numi et Iubae II. regis Herculis caput oſtentant, de quo cf. Holſten. ad Stephan. p. 323. Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 4. p. 157.

Tinge) De varia eius terminatione dictum eſt in notis criticis. An *Tinga* Strabonis 17. p. 568. ſ. 825. recte huc quidam referant, de eo ad illum melius dicetur. Inde vero Τιγγίτης, Τιγγιτανὸς, (Stephanus) et Mauretania Tingitana nota. Antaeum conditorem facit etiam Plinius 5, 1. et cum eo Solinus c. 21. ſ. 24. Plutarchus tamen a Tinge Antaei occiſi uxore, quae cum Hercule congreſſa fuerit, eam nomen accepiſſe narrat in Sertorio cap. 9. ibique ſepulcrum Antaei ponit. Τιγέννην enim

ibi propter nexum vox est corrupta. At Phoeniciae originis urbem fuisse contendit Bochartus in Chanaan 1, 24. neque Graecum Herculem, sed Phoenicium huc venisse; Tyrium etiam huc, remoto Thebano, deducit Appian. de rebus Hisp. cap. 2. extr. Cum *Tanger* post editum fuerit, transfert hanc scripturam ad Phoenicum linguam, et per emporium explicat Bochartus, quod quidem apte refutavit Ritter. ad Guthrie — Gesch. Vol. 5, 2. p. 130. Cf. tamen etiam de Phoenicia origine Casselii observatio de columnis Phoeniciorum in Mauretania, quam insertam exhibent Tempe Helvet. T. 5. Sect. 4. p. 594—601. Faciunt huc etiam Punica inscriptio memorata a Procopio de B. Vandal. 2, 10. et Phoenices ex Africa transvecti apud Melam 2, 6. f. si cum aliorum, Strabonis maxime, narrationibus compares, de quibus ibi. An postea, quod adfirmat Plinius 5, 1. a Claudio Caesare, cum coloniam faceret, dicta fuerit, *Traducta Iulia*, varie disputatur, quae paucis complectar. Salmasius ad Solin. c. 27. s. 24. p. 204. Bochartus c. l. in primis magni erroris Plinium incusant, quibus adsentitur Vossius ad Melam 2, 6, 9. qui emendat *C. I. Caesare*, et cum Vossio Prideaux ad marmora Oxon. n. 57. p. 141. ed. 1676. Nempe cum Strabo 3. p. 96. s. 140. Romanos ex *Zele* incolas, adsumtis Tingitanis, in Hispaniam traduxisse, urbemque *Iuliam Iozam* i. e. *Traductam Iuliam* adpellasse tradat, nec ad Mauretaniam id recte referri nec Claudio tribui potest, quo imperante obierat Strabo. Et sic Patinus in Sueton. p. 115. ex numis probat, ipsis Augusti temporibus Iuliae Traductae nomen Tingitanae civitati adhaesisse. Cf. etiam Vaillant in num. colon. I. p. 46. Spanhem. de usu — num. P. 2. p. 603. Sic Ptolem. 2, 4. in. aliique in Hispania producunt Transductam. Quae cum concedere cogatur Harduinus ad Plinium c. l. ita tamen elabi studet, ut a Claudio in pristinas sedes revocatos fuisse incolas contendat, eaque de causa etiam Plinium, in describenda Hispania diligentissimum, Transductae

nomen plane praeteriisse, quippe cuius tenue tantum ipsius aetate vestigium superfuerit. Speciosa ratio, cui id solum monente Cellario in Geogr. ant. 2, 1, 36. obstat, quod Plinio posteriores eam commemorant, veluti Ptolemaeus 2, 4. Marcianus p. 39. Hudf. Geogr. Ravenn. 3, 42. f. Gregorius Turon. 2, 2. f. p. 45. ed. Ruinart. At si probetur, intelligi inde possit, cur *Tingis* in Anton. itin. p. 8. et 24. in Geogr. Ravenn. 3, 11. colonia adpelletur, in Martiano Cap. 6. p. 215. *colonia Mauretaniae Caesariensis*, quae olim non fuit. Inde porro alia difficultas ex Ptolemaeo 4, 1. mota tollitur, dum scribit: Τίγγις, ἣ καὶ Καισάρεια, pro quo Vossius ad Melam 2, 6, 9. emendabat Καιτραρία, ne Tingitana provincia simul Caesariensis inepte dicta videretur. Nempe cognomen illud spectat deductae coloniae auctorem, Claudium Caesarem. Forte etiam hinc Mauretaniae pars a Claudio adpellata est, ut coloniam suam inlustraret. Plura vero de ea urbe dabunt Aldrete in antiguedades de España 4, 3. p. 495 sq. (Antwerp. 1614.) et Seldenus ad marmora Oxon. p. 141. Hodie *Tanger* esse creditur. Cf. Chenier T. 1. p. 70. c. l.

pervetus) Mirifice hanc compositionem amat Mela in augenda vocabulorum significatione, rariori etiam usu. Exempla sunt obvia et in indice proposita. Ex aliis similia, rariora etiam, excitarunt Tennul. ad Frontin. 3, 12, 1. Staveren ad Nepot. 16, 3, 2. et recensent Lexica; veluti *persspeculatus*, *perimpeditus*, *permetuere*, *perfervere*, *perfortiter*. —

Antaeo) Fuit vastus gigas, quem Terrae filium faciunt alii, alii Neptuni, quos memorat Staveren ad Hygin. fab. 31. p. 88. Terrae filium recte Procopius de B. Vandal. 2, 10. inde explicat, quod αὐτοχθόνων rex fuerit; ex fabulae argumento Apollodor. 2, 5, 11. Eius corpori longitudinem 60 cubitorum tribuunt quidam, in

his Plutarch. in Sertorio cap. 9. cum quo consentit Strabo 17. p. 570. s. 829. at Herodorus apud Schol. Pindari ad Isthm. 4, 87. corpus illi tribuit tantum quatuor cubitorum et unius pedis. Cf. etiam ex Herodoro Tzetzes Chil. 2, 264. (qui tamen ἑξηκοντάπηχυν refert) et omnino de prodigiosae magnitudinis hominibus Plin. 7, 16. et quae conlegit Magius in miscell. 1, 4. Quod fert fabula, hospites secum luctari cogebat, delassatos interficiebat, cum ipsi id terra mater dedisset, ut, quoties prostratus occubuisset, geminatis viribus resurgeret. Quare eum Hercules constrinxit, suspensumque tam diu tenuit, donec exspirasset. Adtigere luctam plures poetae, aliqui etiam exornarunt, ut Statius Theb. 6, 890. copiosius Lucanus 4, 613 sqq. pictores et statuarii exhibuerunt, uti adparet ex Philostrati icon. 2, 21. et Montefalconio in antiqu. expl. T. 1. P. 2. tab. 150. numi etiam excepe- runt Nicaeensium, Pergamenorum, Perinthiorum, Rabbathamenorum et Tarsensium, item quorundam Imperatorum, de quibus vid. Rasche in Lex. rei num. T. 1. P. 1. p. 795. h. v. Eam fabulam vero ad Herculem Phoenicium transfert Bochartus in Chanaan 1, 24. quod olim Phoenices illa loca tenuerint. Cf. etiam Ritter p. 149. c. l. Martin in differt. sur Espagne, quae adnexa est eius hist. des Gaules T. 1. p. 596. Et sic Graevius MStus a Phoenicibus repetit, qui a Iosua fuerint victi et fugati, Punica inscriptione teste apud Procopium c. l. Suo more i. e. allegorice explicat Fulgentius Mythol. 2, 7. I. Gronovius MSt. auctoritate Cleodemi apud Iosephum antiqu. Iud. 1, 15. f. ad aetatem filiorum Abrahami eam fabulam reiicit. Plura de Antaeo conlegit Aldrete c. l. et ex veteribus maxime, quos producunt Staveren. c. l. et Sturtz. ad Pherecyd. p. 147. Ceterum ob insigne corporis robur Imperator Maximinus vocatus est *Hercules* et *Antaeus*, uti narrat Capitolin. in vita c. 7.

Exstat) Apte et ex usu verbi vero. Non enim valet simpliciter *est*, sed ut adpareat, in oculos incurrat, emineat.

parma) Parmas Numidis vicinis tribuit etiam Livius 22, 48. in. Carthaginiensibus Suidas h. v. Clypeos autem olim ex corio maxime bubulco confecta fuisse et munita, docent loca Homeri plura, quae exhibuit Feithius in antiqu. Homer. 4, 8. p. m. 466 sq. Haec vero arma *caetras* adpellare solebant, et Afris maxime tribuere, uti adfirmant Servius ad Virgil. Aen. 7, 732. Isidor. Orig. 18, 12. Schol. ad Iuvenal. 11, 140. Et sic suo tempore Mauros praecipue equites ex corio graves parmas confecisse, quibus totum paene corpus tegerent, *Adargas* ipsorum lingua, notavit ad h. l. Ciacconius, unde duxit Vossius. Adhibebant autem maxime coria elephantina, et quidem tergora, quae sunt durissima, et, ut Plinius scribit 11, 39. s. 93. *impenetrabiles caetras habent.* Hinc etiam *elephanti corio circumtentus* apud Plautum in mil. glor. 2, 2, 80. de homine stupidissimo et durissimo dicitur. Diserte id de Maurorum clypeis adfirmat etiam Strabo 17. p. 569. s. 828. Sic Masinissae scutum elephantinum tribuit Appianus de reb. Pun. cap. 46. De Numidis id testatur Sallust. in B. Iug. c. 94. 1. etsi hic omnino habet coria, ut de Carthaginiensibus Suidas c. l. Cf. etiam Dionys. Vossius ad Iul. Caes. de B. G. 1, 1. Dantur item Hispanis a Servio et Hesychio s. v. καίτρεαι, et hinc Spartacus eiusque copiae scuta habuerunt ex vimine coriis tecta, auctore Frontino 1, 7, 6. ubi similia plura congessit Tennulius. Alios populos praetereo. Cf. Bochart. in Chanaan 1, 42. et quos producit Pitiscus in Lex. antiqu. T. 1. p. 411. et quae in notis criticis adposui. Perizonius autem in nota putat, Antaei parmam toto tergore pelli exsecto constitisse, uti Herculis scutum ex Nemaei leonis pelle, quia nulli habilis dicatur. De elephantis autem Mauretaniae cf. Plin. 5, 1. s. 2. 8, 1.

Hodie ibi nulli. Vid. Buffon Natur-Gesch. vierfüssiger Thiere T. 8. p. 161. ed. Berol. Ceterum gravem et vastum Antaei discum (σόλον) commemorat Quintus Calaber 4, 435 sqq.

tergori) Est pars corii elephantum, quod fuit loco caetrae s. parmae. Tergus enim in genere notat corium, idque dicitur *exsecari*, ut *exsectae pelles* apud Ovid. Fastor. 2, 446. I. GRONOVIUS *MS.* 1. Bene *tergus* posuit, si ad dorsum propius referas. Sicut enim in omnibus bestiis tergus est reliqua cute durius, ita maxime in elephanto. Hinc diserte Plinius 8, 10. *durissimum dorso tergus, ventri molle*, unde et repetiit Solinus cap. 28. s. 25. *osseamque cutem* vocat Cassiodorus Var. Lectt. 10, 30. Quam quidem crassitudinem testatur et 3—4. linearum esse adfirmat Buffonius. Vid. ei. Natur-Geschichte P. 8. p. 196. ed. Berol. ubi simul monetur, penetrari tergora a globulis, plumbeis etiam, et duritie superari a corio rhinocerotis. Clypeis autem conficiendis tergora inserviisse patet ex Ausonii idyll. 12, 109.

habilis) Nulli apta aut commoda. Cicero de oratore [1, 54.] *calcei habiles et apti ad pedem.* GRAEVIUS *MS.* Proxime ad nostrum locum facit Livius in epit. libri 57. ubi haec: *Alii, scutum parvum habiliter ferenti, scutum amplius iusto ferre iussit.* Sic et Orosius 5, 15. *scuta quae elephanti corio extento atque durato habilia et tuta gestabant;* et post ex obpositione *scutum intractabile.* Tacitus in Germ. c. 6. *ferrum ad usum habile.* Vid. de hoc verbo I. Fr. Gronovius ad Liv. epit. c. l. Iac. Gronov. ad h. l. Burmann. ad Gratii Cyneg. v. 122. Drakenb. ad Liv. 7, 10, 7. Ernesti ad Tacit. Annal. 2, 14. et quae in Lexicis congesta reperiuntur. *Habiliter uti elephantis* noster 3, 7, 3. Ceterum Boccatius de montibus sub v. Abila nostrum locum sic auctum exhibet: *ut nulli hominum aevo Neronis principis usui esse potuisset.*

colunt) Videtur ad cultum divinum pertinere, quod Ritterus ad Guthrie — histor. Vol. 2. p. 142. ex Cypriano et Tertulliano probat. Nimirum ille de idolor. van. p. 12. ed. Brem. *Mauri manifeste reges colunt.* Hic in apolog. cap. 24. *unicuique provinciae suus Deus est, ut Mauretaniae reguli sui.* Regem autem Maurorum fuisse, supra ex Procopio de B. Vandal. 2, 10. notavi. Hic tamen proprie de parma illa valet.

§. 3. *adtollit)* More poetarum luculentius, ut alia, indicat, pro *qui — est.* Exempla obvia.

obiectus) Scylax in. de columnis: ἀλλήλων καταντικρύ. Suidas f. v. Ἄβιλυξ dicit ἀντικείμενον ὄρος. Orosius 1, 2. *contraria sibi promontoria.* Et sic alii varie.

Abylam) Discrepant auctores in nomine. Strabo 17. p. 569. f. 827. ut noster vocat Ἀβύλην. Plinius 3. in. 5, 1. Avien. in descr. orbis 111. et in ora maritima v. 87. *Abilam,* ut hic libri quidam. Ptolemaeus 4, 1. ex Cod. Palat. habet Ἀβύλη στήλη, vulgo Ἀλύβη, quod et legitur in Tzetze chil. 2, 239. Strabo tamen lib. 3. p. 117. f. 170. vocat etiam Ἀβύλυκα, (Cod. Moscov. cum Paris. Ἀβίλυκα) quo referri potest Hesychius, in quo legitur Ἀβιλύκη; in Suida h. v. Ἄβιλυξ, Eustath. ad Dionys. v. 64. Ἀβύλιξ. *Abylena* habet Aethicus p. 732. ed. Gronov. Alii longius hinc discedunt. Sic Philostratus apud Photium p. 1008. Ἄβιννα. Orosius 1, 2. *Avenne,* quod et sine dubio primum fuit in Martiano Cap. lib. 6. p. 201. Nempe in libris legitur *ab Acthnae,* pro quo Grotius reposuit *Abyla;* melius debebat *Abenna* f. *Avenne,* indice etiam Salmasio in Solin. p. m. 203. qui monet *Abinna* etiam esse in libris Solini c. 26. f. 23. ubi hodie legitur *Abila.* Ampelius cap. 7. *Abinna.* Eustathius c. l. Ἄβεννα. Suidae h. v. Ἄβιννα urbis nomen est. Ex quo videtur *Abinna* nomen poste-

quod nexus declarat, simpliciter στῆλαι, ut Strabo 11. p. 357. ſ. 519. Appian. de reb. Hiſpan. c. 2. Ariſtides in Aegypt. T. 2. p. 354. Iebb. Dionyſ. v. 185. Suidas ſ. v. Γάδειρα — Ex Latinis Plinius 2, 67. et ſaepius Solinus c. 26. ſ. 23. Martian. Cap. lib. 6. p. 200. et ex poſteriori aevo Aethicus p. 723. ed. Gronov. *Herculis columnae;* Silius Ital. 1, 142. *Herculeae columnae.* Alii alio modo indicant, ita ut vel ab Hercule, vel a ſitu, vel aliunde deſignent. Sic Pindarus apud Strabon. 3. p. 118. ſ. 172. dixit πύλας Γαδειρίδας, (pro quo Γαδειρικὰς mavult Berkelius ad Stephanum p. 265.) Plin. 3. in. *laborum Herculis metas*, uti explicat etiam Martianus Capella lib. 6. p. 201, Lucan. 9, 654. *Heſperias columnas.* Hinc omnino τέρματα Ὠκεανοῖο Dionyſ. v. 454. Uſitatum et ſolemne verbum στῆλαι cum alio commutavit Pindarus in Nem. 3, 36. ubi κίονες Ἡρακλέος, etſi nec alterum ſprevit in Olymp. 3. f. Cf. Fiſcher. in indice Palaephati h. v. Olim tamen non Herculis, ſed primum Saturni, deinde Briarei columnas dictas fuiſſe notat Euſtath. ad Dionyſ. v. 64. et de poſteriori etiam Aelianus V. H. 5, 3. Mutatio nominis ex fabulis intelligitur et Melae explicatione. Alii tamen ad Herculem Phoenicium referunt, ut ſupra notavi, et ſic ab eius templo nomen ducit Martia c. l. Numerus inter auctores non convenit. Alii non duas, ſed unam, alii tres, ut Palaephatus cap. 32. alii quatuor, ut Heſychius ſ. v. στήλας memorant. Nec qui duas ſtatuunt, in nominis cauſa et explicatione conſentiunt. Quidam ibi terrae terminos ab Hercule poſitos tradunt, (Philoſtrat. in Apollon. 2, 14. 5. in.) vel etiam maris finem. (Schol. Pindari ad Olymp. 3. f.) Hinc etiam vulgo iactatum, ultra eas navigari non poſſe. Alii duas columnas in templo Herculis Gaditano habent, quibus terrae et Oceani compages conſtent. (Cf. Philoſtrat. in Apollon. 5, 5.) I. Gronovius MS. hac voce olim montem indicatum fuiſſe putat, quo ſenſu Ἄτλαντος κίων apud Aeſchylum in Prometheo [vincto v. 349.] legatur,

de eoque laudat Petitum in miſcell. obſerv. 3, 24. cui adiungo Perizonium ad Aelian. V. H. 5, 3. Aliis fuerunt vel Herculis ſtatuae, vel urbes, vel colles cognomines, quod ſcribit Euſtath. ad Dionyſ. v. 64. Inſulae aliis creditae ſunt ſecundum Heſychium c. l. qui plures opiniones recenſet et in primis Strabo 3. p. 117. ſ. 170. qui terminis indicandis olim columnas inſerviiſſe contendit et exemplis probat, quae et ex hiſtoria augeri facile poſſunt. Eadem cauſa arae olim poſitae, ut Philaenorum infra 1, 7. f. et Alexandri in India apud Curt. 8, 3, 19. et alibi. Atque id vero ſimillimum putat Iebbius ad Ariſtid. T. 2. p. 540. Quae de duabus inſulis, maiori et minori ſuo more protulit Martin. in hiſt. des Gaules T. 1. lib. 2. p. 309. not. d. et in adnexa diſſert. ſur Eſpagne p. 593. cui lubet, ex ipſo cognoſcat. Omnino autem de illis columnis data opera ſcripſit Schwartzius Altorf. 1749. cum quo conferri poteſt Bircherodii ſchediaſma in Timaeum Platonis c. 3. (ib. 1683. 4.)

perpetuo) Continuo, ut 1, 2. in. *perpetua fronte.* Hinc Seneca Qu. natur. 4, 29. [immo 6, 29.] *Sic et Hiſpanias a contextu Africae mare eripuit.* GRAEVIVS *MS.* Plura exempla dabit index et Staveren. ad Hygin. 83. f. Pro eo *continuus.* Sic Curtius 5, 3, 16. 7, 3, 21. *continuum dorſum;* Horat. epiſt. 1, 16, 5. *montes,* Plin. 5, 1. *perpetui.* Eodem modo de tempore dicitur, ut *noctes, dies, menſes.* Vid. Arntzen. ad Aurel. Vict. Epit. 16, 9. Gr. διηνεκής, προσεχής.

mole montium) Velut aggere interiecto. I. GRONOVIVS *MS.* Horatius 3. od. 1, 34. *iactis in altum molibus.* Apte autem utitur hoc verbo et ad montium altitudinem et impedimenti obiecti magnitudinem declarandam. Ceterum de ipſa re ſic Plinius lib. 3. in. ex noſtro forte: *Laborum Herculis metae. Quam ob cauſam indigenae columnas eius Dei vocant, creduntque perfoſſas*

exclusa antea admisisse maria, et rerum naturae mutasse faciem. Melam etiam passim refert Boccatius, veluti de Geneal. Deor. 13, 1. 7, 13. de montibus s. v. Abila et Calpe, etsi non iisdem semper verbis. Seneca in Herc. fur. v. 237. sic: *Utrimque montes solvit abrupto obice, et iam ruenti Oceano fecit viam.* Cf. Diodor. 4, 18. ubi cum facto simili in Graecia confertur, quale etiam commemorat Pausan. 8, 19. extr. De re ipsa omnino varie tradunt auctores. Aristoteles ille de mundo c. 3. ὁ Ὠκεανὸς τὸν εἴσρουν εἰς τὴν ἔσω θάλατταν ποιεῖται. Strabo 1. p. 26. s. 38. ἔκρηγμα adpellat. Quo autem tempore id factum sit, disputatur. Eratosthenes quidem apud Strabonem c. l. post Troianum bellum id demum accidisse tradidit ex Menelai navigatione ad Aethiopas, quem refutat Strabo. Tempestatibus perruptum fuisse canit Valer. Flaccus 1, 585 sq. terrae motu, ut Siculum fretum, Seneca Qu. natur. 6, 29. Cf. de his Brietii parallela Geogr. T. 1. p. 107.

submotusque) Supra 1, 1, 4. *Terras aperit atque intrat. Tum longe lateque diffusum abigit vaste cedentia litora.* Cf. ad. 2, 3, 7. ubi idem verbum usurpat. TZSCHVCKE. Hoc de Mauritania tantum intelligendum est; sequitur enim: *regio ignobilis. Terras* autem Mela appellare solet, quum describit provinciam, ut infra c. 8. *Atque unde terris nomen est, ipsa Cyrene;* et in Hispania: [2, 6, 7.] *Hinc iam terrae magis in altum eunt.* Sic Dionysius [v. 882.] γαιάων Ἀσίης dixit, ubi Eustathius ait: γαίας, χώρας λέγει. CIACCONIVS.

§. 4. *ignobilis)* Nam Plinio auctore [5, 1. s. 2.] *bellis attenuata est,* [Maurorum gens] *et ad paucas familias redacta.* VADIANVS.

parvis oppidis) Plinius 5, 1. *castella ferme inhabitant.*

Nullius autem ponderis eſt, ſi quis obiiciat, hodie nullos illic vagari elephantos, cum neque caetera Mauritania ullos hodie ferat. [Vid. ſupra ad §. 2.] Sane Strabo lib. 3. [17. c. I.] montem Abylae πολύθηρον καὶ μεγαλόδενδρον appellat. — Montes iſti hoc tempore confertim ab hominibus inhabitantur, olim vero propter elephantorum, leonum aliarumque ferarum copiam credo factum eſſe, ut Graeci *Abinnam* interpretati ſint Κυνηγετικήν. Aliud tamen ſignificat *Abinna* vel *Abila*, uti oſtenſum Bocharto, [in Chanaan 2, 9. in.] quem vide. VOSSIVS. Si modo conſtiterint Mauri intra hanc explicationem, et non aliud fabuloſum de hac excogitaverint. Nam hoc, quod ſcribit Mela, convenit ſermoni Latino, ubi vocabula iſta cognationis ſolent attribui rebus inanimatis ſimilibus, ut apud Martialem 14, 148. [ſ. 146.] de lodicibus: *Nulla ſtragula ne toro paterent, iunctae nos tibi venimus ſorores.* Plautus in Poenulo 1, 3, 9. *Nunc obſecro hanc per dexteram perque hanc ſororem laevam.* Plinius 13, 9. ſ. 4. de palmis: *ſapore caryotarum ſorores, ob hoc Adelphides dictae.* Tertullianus de pallio c. 1. *ſoror civitas.* GRAEVIVS et I. GRONOVIVS *MSS.* Ita vero *fratres* etiam ſaepe ponuntur, quod vel Lexica docent. Graeci ſic ἀδελφὸς, ut de Euphrate et Araxe Stephanus ſ. v. Εὐφράτης, ubi vid. Berkelius. In Etymol. M. inde ἀδελφὰ explicantur per ὅμοια. Vid. Cuperus ad Lactant. de mort. perſecut. c. 8. in. et ad Petronii Satyr. c. 84. f. Cum noſtro conferri poſſunt Plinius, Solinus cc. ll. Martianus Capella lib. 6. p. 216. (qui a parilitate cacuminis illam adpellationem ducit.) In Ptolemaeo 4, 1. m. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ὄρος. Strabo c. l. ſeptem fratrum μνήματα, quibus finitimum facit Abylam montem, ut Plinius, quare et noſtrum notandum putavit Voſſius. Neque tamen ideo ſecrevit Mela, ſed tantum modo interſeruit explicationem de columnis Herculis, Abyla et Calpe. Punico autem idiomate propriam adpellationem habuiſſe, quae per ſynonymiam Gr. et Lat. linguae conveniret, exiſtimat Rez-

zonici in disquisition. Plin. T. 2. p. 68. et fortasse, quae h. incolis usurpetur, *Beniaros*. Vid. Gastald. apud Ptolemaeum lib. 4. p. 106. Procopius de B. Vandal. 1, 1. Σέπτον vocat, et ex Latino *septem* nomen natum esse censet. Ceterum mansionem facit Antonini itiner. p. m. 9. *septem fratres* prope Abylam, et Procopius c. l. (cf. 2, 5. et de aedificiis 6, 7.) ibi diserte φρούριον ponit, quod indigenae *Septum* vocent; uti post alii. Cf. Wesseling. ad Antonin. c. l. Isidoro Orig. 15, 1. illud castrum oppidum est *Septa*, ex quo Ritter. ad Guthrie — histor. p. 132. coniicit post natum esse *Ceuta*, simulque refutat Anglos, qui ex Aldretio in antigued. 3, 31. putant, Septum Procopii esse *Exilissam* Ptolemaei 5, 1. cum tamen postponat *Heptadelphos*. A Geogr. Ravenn. 3, 11. in illius regionis oppidis producitur *Septem fratres*, ut nomen variatum esse videatur; et hinc saepe *fretum septem* — *Gaditanum*. Majansius veterum loca diligenter conlegit et prope castrum s. urbem conditam probat, h. *Ceuta*; quem reddit Wehrs vom Papier T. 1. addit. ad p. 124. Prope *Ceuta* hodie ponit etiam Chenier recherches sur les Maures T. 1. p. 70. et idem oppidum diversa dialecto putat Hoestius von Marökos p. 88. Ita vero in Norwegia, quod adscripserat hic Geislerus, mons est, qui *septem sorores* adpellatur, auctore Pontoppidano in Versuch einer natürlichen Gesch. von Norwegen T. 1. p. 85. et in agro Placentino, notante Rezzonico c. l. *Sette sorori*.

Tamuada) Ptolemaei 4, 1, *Thaludas* esse videtur. Plinius 5, 1. s. 2. *navigabile* flumen dicit. Hodie secundum Olivarium, qui ista loca lustravit, est *Bedie*.

Rusgada) De nominis varietate dixi in notis criticis. Ex mutata igitur, quod videtur, terminatione Plinius 5, 1. s. 2. oppidum habet et portum *Rusader*; Antonin. in itiner. p. 11. promonterium *Russadi*, et in

vicinia coloniam *Ruſſader*. In Ptolemaeo 4, 6. *Ryſſadium* promontorium commemoratur, ſed procul hinc in interiori Libya. Illud ab urbe nomen tulit. Vid. Weſſeling. ad Antonin. c. l. Urbem omnes non procul a Malva removent, et quidam hodie putant eſſe *Melilla*, uti Chenier p. 69. c. l. ſ. *Melela*, alii *Arcadia;* Olivarius *Aſtora*. Vid. Simlerus ad Anton. c. l. Ortelius in theſauro Geogr. ſ. v. *Ryſſadirum*. Hodie tamen nomen *Ruſſadir* Mauros dare τῷ *Cap bon* monet Shaw voyage T. 1. p. 9. quod ab Adyris, Atlantis nomine, derivat, ut ſit grandis, potens. Ex ſerie Pliniana videtur eſſe h. *Manila* ſ. *Melilia*, uti ſcribit Hoeſt. p. 89. De prima ſyllaba *Rus* eiusque vi cf. ad 1, 6, 1.

Siga) Falſo fluvium eſſe ex noſtro notavit Ortelius h. v. etſi eiusdem nominis fluvium fuiſſe adparet ex Ptolemaeo 4, 2. in. Haec vero *Siga* in Ptolemaeo adpellatur πόλις κολωνία, Plinio 5, 1. ſ. 2. Solino c. 28. ſ. 25. f. *oppidum*, Antonino in itin. p. 12. *municipium*, prout tempora tulerunt fatorumque vices; corrupte *Signa mune* in Geogr. Ravenn. 3, 8. uti quidem putat Porcheron, niſi potius deinceps eſt *Sita colonia*. In Scylace p. 51. Hudſ. Σίγον rariori terminatione. De ſitu Plinius c. l. *ex adverſo Malachae in Hiſpania ſitae*, et Martian. Capella 6. p. 216. *Siga Malacam urbem Hiſpaniae contemplatur*, quamquam minus accurate iudice Shaw. in voyages T. 1. c. 2. p. 27. ipſe quidem, quod videtur, minus accuratus, cum *Tackumbreet* non ante, ſed poſt *Mulloiiah* fluvium, quem Mulucham putat, ſita ſit, quod nec Mela, nec alii concedunt, de quo ſupra dictum. Clarius inde ſitus intelligitur, quod non procul disſita fuit a Malva flumine, et Portu magno, quamvis, quod hodie nomen habeat, ſi manſit, ambigitur, uti ex Ortelii theſauro diſci poteſt. Ita enim creditur h. eſſe *Teſnete*, *La Guardia* (ſic Olivarius) *Areſgol* (etiam Mariana in hiſt. Hiſpan. 2, 23. p. 80.) Harduino ad Plinium c. l. eſt *Velez;*

Shaw contendit esse *Tackum-breet*, forte apud Leonem *Tebecritum*, cuius adhuc rudera conspici putat prope litus *Tafna* fluvii, quem forte Sigam adpellet Ptolemaeus 4, 1. esse quidem etiam hodie *Sikke* s. *Sigg*, qui fluvius *Siga* haberi possit; sed Sigam veterum ad occidentem magis fuisse, et *Sikke* nomen esse potius Arabum i. e. rivum ad irrigandos agros. Inde vero Shaw et quod in Antonini itiner. c. l. *Siga* 27. M. P. versus occidentem ad Salsum flumen conlocetur, coniicit. Sigam urbem certe quaerendam esse inter *Tackum-breet* et *Wed-el-Mailah*, quod sit flumen Salsum veterum, immo ipsum esse *Tackum-breet*. Vid. T. 1. p. 26 sqq. et p. 40. Hae quidem variationes oriuntur ex ignoratione hodierni nominis, quod obtinuit Siga veterum. Ipsam urbem varias vicissitudines expertam esse, superiora declarant; refectam fuisse inde adparet, quod Strabonis aetate diruta iacebat, ut ipse narrat lib. 17. p. 570. s. 829. Hinc et parvam noster dicit. Portum Sigensem memorat Antonini itiner. p. 13. et Geogr. Ravenn. 5, 4. Plures Syphacis regiam faciunt, et Plinius alteri Mauretaniae i. e. Caesariensi tribuit, in cuius principio etiam conlocat Ptolemaeus 4, 2. in. Recte, nec contra Melam, dummodo superius notata teneantur, Melam non recentiorem illam divisionem sequi, sed priorem, quae valuit Boccho Iugurthaque regnantibus. Non igitur est, cur Melam incuset Shaw in voyages T. 1. p. 18. quasi is Muluchae situm ignoraverit.

Magno) Sic et Ptolemaeus 4, 2. Πόρτος μάγνος. Plinius 5, 1. s. 2. *Magnus a spatio adpellatus.* Harduinus ibi putat hodie esse *Melilla*. Non recte. Nam ultra fluvium Maluam quaerendum esse, omnes suadent. Rectius Poiret in voyage en barbarie, praef. p. 20. hodie portum urbis esse adfirmat *Masalquivir*, ut Simlerus ad Anton. itiner. p. 13. tutum montibus. Shaw T. 1. p. 29. c. l. θεῶν λιμένα Strabonis 17. p. 570. s. 829. eum esse suspicatur, et hodie dici *Mers' el Kebeer*, quod et nomen

indicet, quamquam omnia hic veteres turbasse queritur, quod divisionis illius rationem diligentem minime habuerint. Fallitur tamen in eo Shaw, quia et Ptolemaeus, Antoninus cc. ll. et Geographus Ravenn. 3, 8. utrumque illum portum distinguunt. Porro Ptolemaeus portum Magnum prope Sigam ponit, ut Plinius c. l. qui statim subiicit Mulucham, quod et cum Ptolemaeo congruit, cuius hic est χυλημάϑ. Idem ultra ponit Deorum portum, et Strabo 600 stadiis, Antoninus 98. M. P. i. e. 784. stadiis inde removet. Sed quia hic ante portum Magnum versus Sigam memorat, minime componi potest Antonini portus Magnus cum eo, quem habet Ptolemaeus, cuius textus minime corruptus videtur, cum contraria progressione usus Geogr. Ravenn. 3, 8. eundem ordinem sequatur. Portus autem Magnus non est unius loci, ut in Hispania (Ptolem. 2, 4.) et arbitraria discriminis faciendi causa adpellatio est, vel tempore orta. Ceterum structurae forma haec Latinis, Livio maxime, usitata est in nominibus fere domesticis vel usu adtritis. Sic Sueton. in Claudio cap. 20. Sed vid. Gronov. et Drakenb. ad Liv. 1, 1, 5. hic etiam ad Silium Ital. 11, 58. Corte ad Sallust. Iug. 5, 4. 79, 5. et quos memorat Duker. ad Flor. 2, 6, 27.

Mulucha) De eo supra dictum est. Consentit et inlustrat Melam Sallust. Iug. 19. f. *Numidia usque ad flumen Mulucham sub Iugurtha erat.* Idem 92, 5. *flumen Mulucha, quod Iugurthae Bocchique regnum disiungebat.* Cf. c. 110. f. *Gentes* sunt Mauri et Numidae; factumque id est post reges a Romanis eiectos.

terminus) Plinius [5, 1. f. 2.] dicit Bocchi regnum Mauritaniam Caesariensem, Tingitanam vero regnum Bogudis. Quod si est, Mulucha non potuit esse terminus regnorum. Bocchi autem et Iugurthae regnorum terminus fuit Ampsaga, quia Bocchus Maurus,

quem errorem veteribus non infrequentem notavit Vossius ad Melam 1, 7. in. Numidas vero Nomades fuisse scribit Plinius 5, 2. s. 3. et caussam repetit a vita vaga et pabulorum permutatione, ut Sallust. Iug. 18, 7. Solinus c. 29. s. 26. Martian. Cap. lib. 6. p. 216. Ita fere Strabo 2. p. 90. s. 137. illud nomen eos populos nactos esse putat, quia olim non potuerint γεωργεῖν διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων. Alia adfert etiam Festus s. v. *Numidae.* Ipsos ise Numidas vocasse refert Sallustius c. l. Graecum nomen a barbara regione alienum ex sono forte et similitudine veri nominis enatum est, quod et existimat Cellarius in Geogr. ant. 4, 5, 2. Numidiae fines vario tempore varii fuerunt. In Punicis bellis ad Carthaginiensium ditionem permittebatur, bifariam divisa, duosque habebat reges, quod ex Livio 24, 48. adparet. Utriusque autem partis incolae peculiaribus nominibus insigniebantur. Sic Gala in altera Numidiae parte regnavit, ubi erant Massyli, Syphax in altera rex Numidarum producitur, (Livius c. l.) idemque 28, 17, 4. Masaesylorum rex vocatur. Quod quidem optime consentit cum Strabone 17. p. 570. s. 829. ubi horum regionem dicit a Mulucha pertinere ad Tretum promontorium, et inde Massylios ad Carthaginem usque habitare. Plinius 5, 2. s. 3. Numidiam suam ab Ampsaga fl. ad Tuscam fl. unde Africa propria initium habet, promovet, diversam a Mela rationem secutus. Nostrae enim Numidiae partem sub Mauretaniae Caesariensis nomine describit, quam ipse Numidiam vocat, alii Numidiam novam, cuius adpellationis caussam adfert Dio 43, 9. et Appianus de B. Civ. 4, 53. Nempe Africae alteram provinciam Carthaginiensibus ereptam *veterem Africam* adpellarunt, alteram, Iubae antea regnum, a C. Caesare imperio Rom. adiectam, *novam Africam* s. *Numidicam,* quo tamen etiam pertinet Masaesyliorum regio, si Strabonem audiamus 17. p. 570. s. 829. cuius regia dicitur Zama varie ab auctoribus conlocata. Vid. Cellarius 4, 5, 19. et quae de

Numidia disputant Aldrete in antiguedades de España — 3, 16. Ritter ad Guthrie — Welt-Gesch. Vol. 2. p. 2. et Shaw in voyages T. 1. p. 11. Alia in sequentibus oblata occasione notabuntur. De moribus populorum Avienus v. 282. *certi laris inscia gens est*, in quo consentiunt Dionys. v. 186 sqq. Priscianus v. 178. et quos supra memoravi. *Infrenos Numidas* dicit Virgilius Aen. 4, 41. quia equos sine frenis regebant, quod et alii adfirmant, uti Silius Ital. 1, 215. Lucan. 4, 682. Martialis 9, 23, 14. aliique. Cf. Taubmannus et Cerda ad Virgil. c. l. Tennul. ad Frontin. 1, 5, 16.

exposita) Extensa, patens. Cf. Burmann. ad Ovid. Fastor. 4, 563. et supra ad 4, 3.

Ampsaci) In Plinio 5, 2. s. 3. *ab Ampsaga.* Ptolem. 4, 2. Ἀμψάγα (in genit.) et Ἀμψάγαν. Eundem in Procopio de B. Vandal. 2, 13. Ἀμίγαν dici, et 2, 19. Ἀβίγαν, existimat Holsten. ad Ortel. p. 10. repugnante tamen Porcherone ad Geogr. Ravenn. 3, 6. ubi *Masaga* (sic inversis literis pro *Amsaga*) ab *Abiga* distinguitur, ex quo prius nomen in Procopio corruptum esse adparet. Fluvium Cirtensem vocat Victor Viterb. lib. 2. de persecut. Vandal. c. 5. quia Cirta haud procul inde posita fuit. Boccatius de fluminibus h. v. initium Numidiae sc. novae dicit, et prope coloniam Augustam in mare decurrere, etsi illam nemo hic commemorat. Forte, cum plurimae Augustae fuerint, Cirta intelligi potest, aut, si fides habenda Goltziano thesauro, ubi *Augusta Karcinna, Cartinna.* Forte et huc *Augustensis limes* pertinet, quem ex Notit. libro excitat Ortelius in thesauro h. v. A Caesarea hunc fluvium removet 322. M. P. Martian. Cap. 6. p. 216. ex Plinio 5, 1. s. 2. adstipulantibus MSS. cum vulgo legatur 233. Bochartus suo more nomen ab Arabica voce *aphsach* derivat in Chanaan 1, 24. ut sit amplus, latus, et sic *Wed-el-Kibeer* i. e. magnus flu-

[redacted]

vius, quo nomine nunc vocari putant auctores Anglicani hist. cathol. Vol. 16. p. 113. et epitomatores Vol. 2. in. At rectius Shaw T. 1. p. 115. c. l. eum hodie ab Arabibus adpellari dicit: *Suf - jim - mar* s. *Kummel.* Probat id Cirtae situs h. *Constantia*, et quod *Wed - el - Kibeer* longius hinc ad occidentem fluit. Conspicitur ibi, quod refert Poiret (voyage en barbarie P. 1. lettre 24. p. 166. s.) pons bene servatus, itemque haud procul inde arcus triumphalis. Ceterum *Ampsaci* pendere in hoc nexu videtur a *fluminis*, ut alibi saepe, etsi poetis solis largiri malit Cerda ad Virgil. Aen. 5, 504. cum tamen et sic prosaici soleant, ut flumen Rheni, Eridani — Vid. Dukerus ad Flor. 2, 6, 18. Staveren. ad Hygin. poet. astron. 3, 30. p. 533. et quos laudant. Sed et simpliciter eodem casu nomen proprium et adpellativum, sive illud praecedat, sive sequatur, ponunt, de quo Corte ad Sallust. Iug. c. 12. f. Oudendorp. ad Iul. Caes. de B. Gall. 5, 9. in. Staveren ad Nepot. 1, 1, 4. et quos hic producit. Sic urbs, arbor et similia.

angustior) Increscenti enim a faucibus Gaditanis pelago litora cedunt. VADIANVS. Errat hic Mela; nam est latior. GRAEVIVS *MS.* Iuxta mare mediterraneum non est tam lata. Id vero ita esse satis inde constat, quod haec vetus Numidia postea etiam fuit attributa Mauritaniae sub nomine Caesariensis. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Shaw T. 1. p. 19. c. l. propter ea, quae antea de Mulucha et Caesareae situ dixerat, arbitratur Mauretaniam Caesariensem aeque late patuisse, ac Numidiam Massaesyliorum. Si, positis, quae de Mauretaniae et Numidiae terminis supra sunt dicta, Ptolemaeum inspicias, Numidia ad Ampsagam, ultra quam praeterea Cirtam ponit, versus mare est latior. Ex Antonini tamen computatione p. 9 sqq. conficiuntur a Tingi ad Portum Magnum 639. M. P. et hinc ad Chulli municipium, quod excipit Rusicade, 556. M. P. quae quidem Melae narrationem tuentur.

urbes a Mauretania versus Africam propriam, sed maximas tantum eligere. IDEM.

Cirta) Sic et Graecis Κίρτα. Incolae *Cirtenses*, et sic *Cirtensium respublica* in Digest. 22, 6, 5. Κιρτήσιοι Ptolemaeo 4, 3. Plinius 5, 2. s. 3. addit *colonia*, ut Martian. Cap. 6. p. 216. Anton. in itiner. p. 28. 41. tabula Peuting. 3. D. (ed. Scheyb.) *urbs* Solinus c. 29. s. 26. Ἰουλίου Ptolem. 4, 3. A Punica voce *Cartha* derivat Bochart. in Chan. 1, 24. Antiquam certe urbem vocat Orosius 5, 15. Iugurthae aetate fuit validissima et munitissima, quod intelligere licet ex Sallust. Iug. cap. 25. et hinc εὐερκεστάτην vocat Strabo 17. p. 572. s. 832. ubi addit, Masinissae et successorum (vid. post) regiam fuisse, a Micipsa, deductis eo Graecis, mirifice amplificatam et auctam. Quare in praecipuis urbibus ponit, et opulentissimum oppidum regni Iubae vocat Hirtius de B. Afr. cap. 25. Post, teste Aurelio Vict. de Caes. cap. 40. s. cum obsidione Alexandri cecidisset, excitata et exornata *Constantinae* nomen obtinuit, in honorem quidem Constantini M. quem tamen male instauratorem eius putant Angli in hist. cathol. T. 16. p. 115. et in epitome Vol. 2. p. 10. ut ibi docuit Ritterus. Hoc vero nomine occurrit in scriptoribus Christianis, et prolixius descripta est a Cupero ad Lactant. de mort. persecutor. cap. 44. Ultra Ampsagam ponunt Plinius, Ptolemaeus aliique, et post Tretum in Massyliorum ditione Strabo c. l. ex quo adparet, aut non satis accurate Melam Numidiae hunc terminum statuisse, aut laxius a flumine notare maluisse, et Massyliorum portionem huc etiam referendam esse. De situ versus mare post. Hodie in Constantinae nomine consentiunt, quamquam veterem non aequat. De eius ruderibus adeundus maxime est Shaw c. l. pag. 156 sq. Cf. etiam Cuperus c. l. Partem veteris aquae ductus se ibi invenisse narrat Bruce in Reisen. Vid. eius proleg. pag. 25.

procul a mari) Salluftius [Iug. cap. 21.] non procul a mari eam effe fitam oftendit. Mela tamen eas urbes, quae mari non abluuntur, procul ab eo effe fcribit. CIACCONIVS. Cum Mela confentiunt alii auctores. Sic Strabo c. l. ponit ἐν μεσογαίᾳ, Plinius c. l. in mediterraneo, Ptolemaeus urbibus accenfet μεσογείοις. Nec minus hodie Conftantina longe a mari eft remota. Quae quidem repugnantia ita adfecit Cuperum c. l. ut, quomodo conciliari poffet, fe non videre fateretur. Expeditur tamen, fi cogitemus, Iugurthae et Adherbalis exercitus, quas haud longe a mari prope Cirtam confediffe narrat Salluftius c. l. inter Cirtam et mare caftra habuiffe, et hinc non longe a mari. Tum particulae *longe*, *procul*, *poft*, *ante*, ut *nuper* non femper artiori fenfu intelligi debent, ut ad Salluftium docuit Corte. Nam tantum 48 miliaribus Anglicis a mari remotam fuiffe Cirtam, evicit Shaw T. 1. p. 156. ubi plura de fitu. Quod enim *procul* quidam interdum explicant *prope* cum Servio ad Virgil. Aen. 6, 16. vel *iuxta* cum edoem ad Aen. 10, 835. conl. loco eclog. 6, 16. nec improbante Heynio, ambiguitatem id verfatilem efficiat. Recte igitur monuit Perizon. ad Sanctii Minerv. 1, 16. not. 7. etfi de fpatio non longo dicatur, feparationem tamen ac remotionem a loco adpofito denotare. Adparet hoc luculentiffime in primis ex narratione Melae 2, 3, 5. *fons faces, ubi fine igni procul admoventur, accendit.* Sic quod de interioribus Afris tradit 1, 8, 4. de Afris procul a mari refert Salluft. Iug. c. 89. f. 94. Procul Emodo monte Oxum defcendere dicit Avien. v. 926. ubi fimpliciter id adfirmant Dionyf. v. 747. et Prifcian. v. 724. Quod quidem etiam notandum eft contra Claudium Verderium iniquum et Melae plerumque cenforem, in cenfione in auctores p. 74. qui ideo carpit locum 2, 4, 2. *Urbium, quae procul a mari habitantur.* *Longe* autem et *procul* promifcue ponuntur, ut in eadem narratione apud Eutrop. 9, 13. f. 9, et Sextum Ruf. c. 24. Tum Cirtefios ad mare

usque extendi adfirmat Ptolem. 4, 3. unde forsitan narrationis illa diversitas nata est.

Sittianorum) Plin. 5, 2. f. 3. *Cirta Sittianorum cognomine;* quod additum a P. Sittio Nucerino, de quo et Sittianis vid. Sallust. Catil. c. 21. Hirtius de B. Afr. c. 36. Dio 43, 3. f. in primis Appian. de B. Civ. 4, 54. Perizonius addit Ciceronem pro Sulla, ubi tamen cap. 20. *Cincius* editur, etsi codices quidam habent *Siccius*, quod tuetur Corte ad Sallust. c. l. Hic cum Romae iudicium evasisset, conlectis ex Italia et Hispania copiis, adiunctis exsulibus quibusdam, in Mauretaniam traiecerat, post, cum Caesarem contra Pompeium adiuvisset, praemium tulerat Masinissae aliquam portionem, quam militibus suis divisit. Hanc cognominis causam docet Appianus, quam minus recte ab urbis eius expugnatione repetit Ritterus ad Guthrie — Gesch. p. 9. c. l. etsi post priorem ipse praefert. Expugnatam tamen a Sittio utique fuisse, narrat Hirtius c. 25. Surita ad Antonini itiner. p. m. 28. coniicit, in fidem ab eo receptam fuisse, unde ex more maiorum patronus eius sit factus. Sed praestat Appianum sequi.

regum domus) Strabo 17. p. 572. f. 832. vocat Masinissae eiusque successorum βασίλειον. Confirmat id de Micipsa illius filio natu maximo Appian. de reb. Pun. cap. 106. itemque de Iuba de B. Civ. 2, 96. Quod Syphax Sigam in Mauretania regiam habuisse dicitur a Strabone 17. p. 570. f. 829. et Plinio 5, 1. f. 2. non impedit, quo minus et haec fuerit in Numidia, uti expositum est Vol. 1. Quippe magnum atque late eius in Africa imperium valuisse, ex Sallust. Iug. 5, 4. constat. Ita enim diserte tradit Appian. de reb. Pun. cap. 27. in. et Livius 30, 12, 3. *caput regni Syphacis* vocat. *Domus* autem hic, quae paullo post dicitur regia. Salmasius in Solin. p. m. 337. vocem de iis urbibus intelligit, in

triumpho Caesar duxerat. (Plutarch. in Caes. c. 55. Flor. 4, 2, 89.) Eius filius Ptolemaeus ex Cleopatra. (Strabo c. l. Sueton. in Calig. c. 26.) Ex barbaris Numidis inter eruditissimos Graecos historicos celebratur a Plutarcho in primis, qui ideo eius captivitatem Romanam μακαριωτάτην vocat. Mortuum sua aetate scribit Strabo c. l. De colonia a Claudio deducta supra ex Plinio dictum, ex quo confirmat etiam Solin. c. 28. s. 25. et praeterea nummi apud Vaillant in numism. col. I. 105. Hinc vero primum maxime nobilitata est urbs, Mela etiam teste, et nobilissima Mauretaniae urbs ab Orosio 7, 33. vocatur. In posterioribus auctoribus, veluti Procopio de B. Vandal. 2, 5. Antonino in itiner. p. 5. 15. 20. Geogr. Ravenn. 3, 8. — vel simpliciter *Caesarea* dicitur, vel addita voce *colonia*. In Ptolemaeo 4, 2. legitur Ἰὼλ Καισάρεια et post in fine Ἰουλία Καισάρεια, etsi Vossius infra ad *Icosium* ex cod. Arundelliano etiam in altero loco adfert Ἰὼλ, uti pro Ἰουλίου ἄκρα πόλις καὶ λιμὴν certe legi debet in Scylace p. 50. Huds. quia illud nomen minime cadit in Scylacis aetatem. Ἰὼλ etiam legere vult in Ptolemaeo Shaw in voyages — T. 2. p. 27. Sita fuit ad mare (Procop. c. l.) portumque habuit (Strabo 17. p. 571. s. 831. Scylax c. l.) et obiectam insulam. (Ptolem. c. l.) Historiam urbis eiusque monumenta docte exposuit Belley in hist. de l'academie des inscrr. — Paris, T. 38. p. 90 sqq. In hodierno eius nomine valde discrepant viri docti. Superiorum opiniones recensuit Ortelius h. v. Plurimi inde putant esse h. *Alger*, ut Holsten. ad Ortelium p. 37. Wesseling ad Antonin. p. 15. ubi laudat Leunclavii Pandect. hist. Turc. c. 227. Dapper et alii. Quidam *Tenes* s. *Tnis* putant, in quibus Harduin. ad Plin. c. l. Sanson — Cf. etiam d'Anville Geogr. anc. T. 3. p. 98. Olivario ad h. l. est *Bugia*. Alii aliter, quos Belley indicavit; qui ipse p. 92. in *Ser-Sel* (Angl. *Sher-Shell*) subsistit, quod in primis evincere docte studuit Shaw T. 1. p. 52. argumentis sat validis usus, ex indicio veterum auctorum

Arsinna) In Plinio 5, 1. f. 2. *Arsennaria*, Ptolemaeo 4, 2. Antonino p. 14. Geogr. Ravenn. 3, 8. 5, 4. *Arsenaria*. Hinc posteriori saeculo ductum *Arsennaritanus*, ex quo variatio adparet. Inter Deorum portum et Carinnam ponit Ptolemaeus ad mare, a quo tamen Plinius removet 3. M. P. Inter Cartennam et portum magnum producit Geogr. Ravenn. cc. ll. *Coloniam* vocat Ptolemaeus, (cui falso adiungit Antoninum Cellarius 4, 6, 19.) Plinius *Latinorum*, unde, qui coloni fuerint, declaratur. Quidam putant h. esse *Arzen*, de quo Ortelius h. v. et sic Simlerus ad Antonin. c. l. Harduinus ad Plin. c. l. forte *Marsalquibir*, de quo ad 1, 5, 5. Shaw T. 1. p. 37. *Arzew*, quocum consentit Belley p. 93. c. l.

Quiza) De nomine dictum. Plin. 5, 1. f. 2. *Quiza Xenitana*, *peregrinorum oppidum*; nempe illud Maurorum, hoc Graecorum. Ptolem. 4, 2. addit *colonia*, Antonin. p. 13. *municipium*. Multi putant esse h. *Oran*; Harduinus ad Plin. c. l. *Aresgol*, vel in vicinia; Shaw T. 1. p. 36. *Geeza*, quia non procul a portu magno ponatur. Scriptoribus Christianis fere solet adpellari *Quidia*, f. *Quidium*, unde Tiberianus, Quidiensis episcopus, dici putatur in notit. Afr. p. 58. Cf. Ruinart. ad notit. p. 165. Holsten. ad Caroli a S. Paulo Geogr. Sacram p. 113. et Wessel. ad Antonin. p. 14.

Laturus) Ignotus plane aliis, et ideo ab interpretibus hic pro derelicto habetur. Crediderim tamen, conferendum esse cum Ptolemaei [4, 2.] *Lagnuto*, oppido huius tractus iuxta Cartinnam cis Iol, a quo oppido sinus, ut solet, videtur suum traxisse nomen, in quo incertum est, utrum Ptolemaei, an Melae codices aliquantum peccaverint. PERIZONIUS. Ignorationem eius notavit etiam Ciacconius. Ortelius et Ferrarius h. v. putant, esse forte Ptolemaei 4, 3. *sinum Numidicum*, quod tamen locorum series indicata non patitur. Possit etiam videri Deorum

portus apud Ptolem. 4, 2. quem inter Quizam et Arsenariam ponit, et alii in hoc tractu commemorant. Vossio et Graevio in notis MSStis h. est *Golfo de Zereni.* Shaw T. 1. p. 25. coniicit esse, quem Mauri adpellant *Harshgoone*, Leonis *Hares-goll.* Sed confer, quae notavit Hartmann ad Edrisii Africam p. 187.

Sardabale) Plinio 5. 1. s. 2. *Sardabal.* Verum is amnem hunc iungit cum Ave [Savo] et Nabare fluminibus, ad alteram Numidiae partem sitis; unde adparet, eum male admodum accepisse verba Melae. Auctor enim noster hic auspicatur Numidiae descriptionem a medio litore. Itaque primum enumerat omnia ea loca, quae sita sunt ab Iol, sive Caesarea usque ad Mulucham amnem. In his postremum obtinet locum Sardabal fluvius. Adparet itaque, eum esse proximum Muluchae. Deinceps loca et flumina aliquot recenset, quae sunt ultra Caesaream, Ampsagam usque. In his sunt Aves [Savus] et Nabar amnes. Aliud itaque agens Plinius iunxit haec flumina, quae quam longissime a se invicem absunt. Sed forsan ideo ea in finem capitis descriptionisque Mauritaniae coniecit, quod ignoraret, ubinam collocanda essent. VOSSIVS. Contra legitima illa serie a Plinio recenseri et Ptolemaei Χινάφαλ s. Χιναλάφ esse putat Harduinus iuxta Caesaream (cum Ptolemaeo) hodie *Tenez*, ut sit *Sefaia*, quae quidem propter ea, quae de Caesarea paullo ante notata sunt, locum habere non possunt. Aliis est *Serbes* Ptolemaei, uti adparet ex Ortelio et Ferrario. Alii aliter, quos in re incerta non moror. Cis Caesaream tamen quaeri debet, et si sit Χιναλάφ Ptolemaei, prope *Sersel* nunc cursum habeat, et tum forte est *Schelliph.*

ultra) Scil. Iol, sicut ante memoraverat, quae *citra hanc* erant sita. PERIZONIVS.

monumentum) Prout antiquissimi eligebant ad sepulcrum loca vicina mari, et hinc etiam ipsae insulae,

ut 3, 8, 6. de Erythra. Sed similiter id patet de heroibus in bello Troiano, ut 1, 18, 5. de Aiace. Similiter de Diomede testatur Antonin. Liber. cap. 37. Itaque regiam gentem non aliam intelligit, quam quae pertinebat ad consanguinitatem regum Numidiae. I. GRONOVIUS *MS.* Cf. Cerda ad Virgil. Aen. 6, 212. de illo more; ipsa vis vocis de sepulcro satis ex usu et Lexicis prostat. Perizonius hoc monumentum inter Iol et Icosium ponit, in quo intervallo Ptolemaeus habet Tipasam et Oviam s. Viam. Qui ad insulam vicinam referunt, de ea quidem omnino auctores habent Strabonem 17. p. 571. s. 831. et Ptolemaeum 4, 2. f. De eius hodierno nomine, cum proxime huc non valeat, consuli possunt Shaw T. 1. p. 58. et Borhek de Africa T. 1. p. 549. Alia, quae hic disputantur, exhibui in notis criticis.

Icosium) Gr. Ἰκόσιον, unde *Icositanus* in notit. Africae. *Coloniam* facit Antonin. p. 15. ut Martian. Cap. 6. p. 216. Plinius 5, 1. s. 2. Latio donatum a Vespasiano scribit, Solinus c. 28. s. 25. a 20. comitibus Herculis, qui desciverant, nomen derivat, neglecta Graeca scriptura et sine idonea auctoritate. De hodierno nomine, olim in primis, diversae exstiterunt sententiae, uti docent Ortelius et Ferrarius. D'Anville in Geogr. anc. T. 3. p. 99. *Sher-Shell* credit, quem refutant Belley p. 92. c. l. et Shaw T. 1. p. 89. qui docet ex situ maxime apud Ptolemaeum 4, 2. esse h. *Alger*, incolis *Al-Je-Zeire*, cui suffragantur Ritter. ad Guthrie — Gesch. Vol. 2. p. 17. Poiret c. l. et alii. Nempe Saraceni omnes magnas urbes destruxerunt, et post parvas in earum locum condiderunt.

Ruthisia) Nomen suspectae fidei faciunt aliorum narrationes alibi prolatae. In *Ruth* latet sine dubio usitatius *Rus*, ex lingua Punica vel Hebraica ductum, ut sit caput s. promontorium, hodie Arabibus *Ras*. Vid. Bochart. in Chanaan 1, 35. De ipsa urbe eiusque no-

p. 571. f. 830. de Libano monte Syncellus p. 68. f. 85. et quos memorat Relandus in Palaestina 1, 48. f. de Thessalia Solinus cap. 15. f. 9. de aliis Eratosthenes c. l. et qui ad eius fragmenta p. 28 sq. memorantur a Seidelio. Ex recentioribus de Nowogrodio Magnicki (cf. Sammlung. zur Physik — T. 1. P. 1. p. 83. Lipf. 1778.) de Suecia Iusti in Gesch. des Erdkörpers p. 198 sqq. de Ukrania le Vasseur in Beschreibung der Krimm p. 13. de Germania Preuschen in Denkmaehler von alten Revolutionen in Deutschland p. 4 sqq. et quae alia conlegit Hollmannus de corporum marinorum in terra continente origine, in eius commentationum sylloge altera. Multa etiam hodie in hanc rem adtulerunt viri docti, ut Popowisch de mari, Woodward, Bergmann, de Buffon, de Luc, Scheuchzerus aliique, qui ad diluvium fere referunt, cuius documentum praedicat etiam Orosius 1, 3.

saxa adtrita) Sunt exesa, excavata a mari, quemadmodum scopuli. Graeci Χηραμοὺς et Χηραμίδας vocant. vossius. Χηραμίδες in utroque Strabonis loco.

uti solent) Sc. esse s. fieri, quae saepe omittunt auctores. Posterius addidit Boccatius de maribus s. v. *Numidicum*, ubi h. l. repetiit. Sic absolute ponuntur, *consuevit*, *potest*, *volui*, etsi libri in his non semper consentiunt, et alii addunt, alii omittunt. Sic *uti solet* quidam apud Lactant. 1, 15, 2. ubi vid. Bunemann. et Corte ad Sallust. de B. Catil. 29, 2. Iug. c. 25, 3. ubi multi addunt *fieri*. Cf. Canter. ad Cicer. ad divers. 1, 2. Modius ad Curt. 4, 3, 7. Burmann ad Petron. cap. 49. idem et Ernesti ad Suetonii Neron. c. 34. Scheller. in observatt. p. 193. et 200. Sic *fieri* post *consuevit* deleri ex uno codice malit Gruterus cum Cortio apud Sallust. de B. Cat. c. 22, 2. et *efficere* post *volui* sine codice Guilielmius apud Ciceron. in Bruto c. 3. quia alias omittere in simili nexu soleat. Certe frequentius *fieri* praecedente

solet omittitur, quod ex Livio docuit ad 6, 34, 5. Drakenborch. neque sine bonis vel probatis codicibus obtrudi debet. Agnoscunt tamen omnes *fieri* in Ciceron. Verr. 5, 26. Petronio c. l. et passim in aliis.

marinis) Insolentior structura, cum usitate alias praeponi soleat *a*. Ita tamen Plinius 9, 54. s. 35. *origo conchae est haud multum ostrearum conchis differens*. Lactantius 1, 8, 3. *animalibus mutis differentes*, ubi multi libri *a* addunt. Possit vero esse dativus Graeca imitatione positus, (διαφέρειν) quem sic usurpant poetae, ut Horat. Satyr. 1, 4, 48. Cf. Vechnerus in Hellenol. p. 340. et quae notarunt Bosius et Staveren. (in ed. min.) ad Nepot. Agesil. c. 7. extr. et Oudendorp. ad Caes. de B. G. 5, 14. etsi renititur de prosaicis ad Nepot. c. l. Heusinger. Sed et sic Cicero de Fin. 5, 15. Tum noster Graecas formas captat, etsi alias τὸ *a* facile in hoc connexu absorberi potuerit.

vestigia) Ita fere Solinus c. 15. s. 9. in simili narratione: *Durant vestigia non languidae fidei, quibus adparet, hos locos superstites undosae tempestati fuisse.*

CAP. VII.

AFRICA PROPRIE DICTA.

§. 1. *Regio, quae sequitur) Zeugitanam* Plinius [5, 3. s. 4.] nominat, quae proprie Africa vocetur, et Solinus [c. 30. s. 27.] *a Zeugitano*, inquit, *pede omnis Africa incipit*; ut a loco nomen ortum videatur. A Tusca fluvio Plinius eam, Pomponius ab Ampsaga orditur, quemadmodum et Ptolemaeus; [4, 3.] quamquam ipse quoque Plinius, nescio quomodo connivens, cap. 4. libri 5. ad hunc finem inquit: *Africa a fluvio Ampsaga*

populos XXV habet, qui Romano parent imperio. Hic tractus omnium, quos habet Libya frequentissimus celeberrimusque est agris, oppidis, populis, et magnae olim Romanorum atque Carthaginiensium virtutis monumentis maxime insignis. VADIANVS. Cum Plinio ex more, concinit etiam Martianus Cap. 6. p. 216. An Zeugitana illa regio ab Africa propria differat, disputant viri docti. Vid. Salmas. ad Solin. p. m. 225. et Cellarius in Geogr. ant. 4, 4, 41. qui tamen cum Harduino malit in Plinio explicare: eademque proprie Africa vocitata, ut vere intellexerunt Aethicus p. 731. (ed. Gronov.) Martianus c. l. et Isidor. Origin. 14, 5. quippe qui in ea ponunt Carthaginem. Eo etiam tandem inclinat Salmasius.

Metagonio) Hic erraffe puto accuratissimum alias auctorem. Neque enim ullos Metagonitas, aut ullum istius nominis promuntorium fuisse hic existimo. In Tingitana erat Metagonitis regio, ita dicta a Metagonio urbe et promuntorio. Vid. Stephanus h. v. Polybius, [3, 33.] Strabo [17. p. 569. f. 827.] et Ptolemaeus [4, 1.] omnes gentem illam haud procul a freto collocant; ipsum vero promuntorium Metagonium flumini Molochath vicinum faciunt. Aristoteles in mirabilibus [cap. 123.] promuntorium, sive montem hunc videtur appellare Γώνιον in ditione Carthaginiensium, et fieri sane potest, ut ita primitus dictus sit hic locus, et Μεταγωνῖται nomen acceperint, quia siti essent μετὰ τὸ Γώνιον. [At cf. ibi Beckmannus, qui ad Carthaginiensium Siciliam revocat.] Unde itaque Mela id Africae minori tribuit? Legerat, ut opinor, apud Graecum aliquem auctorem, a Metagonio ad Tretum promuntorium esse sex millia stadiorum. Sic Strabo. [c. l.] Eius verba male accepit Mela, et Metagonium collocavit, ubi Tretum fuerat collocandum, aut saltem promuntorium istud binomine esse putavit. Multo autem crassior est error Plinii, [5, 2. f. 3.] qui et ex Pomponii loco, et praeterea ex eo,

Melae, aliam *Metagonitin* terram Plinii. Saepe autem hoc accidit in Africa, ut in diversis regionibus reperiantur loca, iisdem nominibus insignita. Sic *Rusicade*, *Molochath*, *Apollinis promontorium* in Ptolemaeo. PERIZONIVS. Angli in historia catholica T. 16. p. 135. ex Orientis lingua nomen derivant מתג ינדח, ut sit, qui seorsum ponit frenum, quia infrenes erant Numidae. At gravior de vero situ est quaestio, in qua expedienda interpretes laborarunt. Erroris Melam incusat etiam Graevius MS. Quod ex Polybii loco vindicat I. Gronovius, dubitationis aliquid admittere videtur. Nempe Hannibal, ut certiori fidei vinculo diversos milites contineret, Hispanos in Africam, Afros in Hispaniam traiecit; item ex Metagonitarum oppidis milites Carthaginem misit, ut et obsidum et praesidii loco essent. Cum vero Mauros et Numidas socios haberet, eadem causa motus eodemque iure, quo in Hispania, id fecisse videtur. Quod de duobus diversis eiusdem tamen nominis promontoriis adtulit Perizonius, idem antea visum erat Holstenio ad Ortelium p. 121. et post repetiit Harduinus. Nempe Mauretaniae Metagonium memorare Strabonem et Ptolemaeum, h. *Capo di tres Forcas*, alterum Melae nunc esse *Capo di Ferro*, quod aliis sit *Tretum* s. *Tritum*, uti etiam putat Schweighaeuser. ad Polyb. c. l. Eandem vero, quae Melae, Timosthenis fuisse sententiam, qui Massiliae obpositum illud fuisse scripserat, ex Strabone c. l. adparet, a quo tamen reprehenditur. Shaw T. I. pag. 29. illud hodie dici putat *Ras-el Harsh-fa*, hoc, quod aliis *Tretum*, respondere promontoriis *Sebba Rous* i. e. septem promontoriis, *Bouiarone* in recentioribus tabulis, Abulfedae *Bounam*. De Treto tamen turbat Strabo 17. p. 572. s. 832. qui post illud ponit Cirtam; at in Ptolemaeo etiam, ut in Mela praecedit.

aras Philaenorum) Aliter haud dubie se habuit hoc nomen, si verum illorum hominum id fuit.

castellum Strabo lib. 17. c. I. ut Ptolemaeus 4, 4. cui dicitur Αὐτομάλαξ, et ante Borion promontorium, ultra quod et Phycunta reiicere videtur Mela, qui tamen sic intelligi debet, ut hac obportunitate usus totam hic Syrtim simul complectatur et inde ad has aras describendas accedat, quem morem sequi passim auctores ad seriem narrationis uno ambitu continendam ex Sallustio docuit Corte ad Iug. cap. 19, 3. Iuxta eas vero ὅρων Ἀφρικῆς constituit etiam Ptolemaeus 4, 3. et Cyrenaicam inde incipit, ut Strabo 17. c. l. Polybius 3, 39, 2. Orosius 1, 2. Borion tamen terminum facit Plinius 5, 5. cum id in Cyrenaica commemoret Ptolemaeus 4, 4. Inter Tagulin et Anabucin haud procul a Syrtibus minoribus ponit tabula Peutinger. VII. adscripto duplici ararum signo cum adnotatione, fines ibi esse Africae et Cyrenensium. Sic inter superiores urbes ponit Geogr. Ravenn. 3, 4. 5. et 5, 6. in quo consentiunt cum Ptolemaeo 4, 3. apud quem *Thagulis* in earum vicinia adparet, tantum quod hic ad Syrtin maiorem conlocat. Quodsi notatum in tabula situm cum Antonini itinerario p. 65. compares, conspicitur ibi *Banadedari* f. coniectante Wesselingio *Bamadedari* i. e. arae cursorum, in quo Punicum nomen deprensum esse videatur. Inter utramque Syrtin proferuntur etiam ab Orosio 1, 2. et ab incerto auctore apud Salmas. ad Solin. p. m. 226. Olivarius ad nostrum locum hodie putat dici: *Porto de Saba*. Cum Syrtis maior hodie vocetur *Golfo di Sidra*, cum Strabone aliisque quaeri debent versus ortum Tripolis et ultra Sidram.

Hippo Regius) Ptolem. 4, 3. Ἱππὼν βασιλικός. Stephanus unum tantum in Libya novit; duos Strabo 17. p. 572. f. 832. alterum prope Uticam, alterum prope Tretum, qui est *Regius*, uti vocant etiam Livius 29, 3, 7. Plin. 5, 2. f. 3. Geogr. Ravenn. 3, 6. 5, 4. Antoninus in itiner. p. 6. et alibi cum aliis. Utrumque oppidum a Graecis equitibus conditum fuisse adfirmat Solinus c. 30.

Rusicade) Ptolem. 4, 3. in. 'Ρουσίκαδα. Plinius 5, 2. f. 3. tab. Peuting. segm. 2. Vibius Sequ. p. 19. et inscriptio lapidis, quam exhibuit Shaw T. 1. p. 158. ut Mela, *Rusicade;* sed duplici c Antonin. itiner. p. 19. *Rusiccada* Orosius 1, 2. p. 31. ed. Haverc. ubi libri etiam *Rusicada.* In Geogr. Ravenn. 3, 6. *Russicada,* et 5, 4. *Rusicade.* Orosius cum Hippone Regio in Numidia ponit, distinctius ante Hipponem prope Collopa f. Cullu Ptolemaeus, Plinius, Antoninus, Geographus Ravenn. et tabula, ex quibus adparet, ordinem verum a Mela neglectum esse. Dimidio tamen maiorem distantiam Antonini itinerarium adposuisse existimat Shaw T. 1. p. 117. eumque secuti Angli in histor. cathol. Vol. 16. p. 116. At in Antonini MSS. ut in tabula ex ed. Scheybii tantum 50. M. P. ponuntur. Quod addit Shaw, hodie dicitur *Spigata,* apud recentiores *Stora,* quod et refert Poiret P. 1. pag. 171. c. l. Cf. etiam Ortelius h. v. Thapsum fl. iuxta ponit, cui omnino nec tabulae recentiores repugnant, nec Shaw T. 1. p. 117.

Thabraca) Plerique sine adspiratione efferunt, in iis Plinius 5. 2. f. 3. Iuven. 10, 19, 4. Claudian. de laud. Stilic. 1, 357. Geogr. Ravenn. 3, 6. 5, 5. Et sic *Tabracensis* episcopus commemoratur in Norisii operib. Tom. 3. p. 1113. Alii inter utramque scripturam pendent, de quo monui in notis criticis. *Tabrachia* est apud Martian. Capell. 6. p. 216. Originem nominis ex lingua Syriaca vel Arabica petit Bochartus in Chanaan 1, 24. ut sit *frondosa,* testemque adlegat Iuvenalem 10, 195. qui *saltus umbriferos* ibi commemorat. Plinius oppidum civium Romanorum dicit, Ptolemaeus coloniam. Portum eius notat Claudianus. Hodie, quod equidem sciam, consentiunt in nomine *Tabarka,* Shaw T. 1. pag. 123. Poiret P. 1. p. 180. c. l. rudera ibi conspici adfirmant, et vestigia murorum, columnarum eversarum multasque cisternas, ex quibus hic conficere studet ad mare sitam

olim fuisse, partim in campo plano, partim in adiacentibus collibus, ambitu autem complexam fuisse fere miliare. (lieue.) Rubricatum fl. quem iuxta eam ostendit Ptolemaeus, Poiret h. *Ma-Fragg* esse putat.

§. 2. *Candidum)* Simpliciter agit auctor, et linguam suam praefert, quum Polybius id vocet Graeca λευκὸν, ut appareat, aliud habuisse nomen ex lingua Phoenicia, quod istis vocabulis respondeat. I. GRONOVIVS *MS.* Polybius 3, 22. et 23. quae loca respexisse videtur Gronovius, καλὸν ἀκρωτήριον habet; de quo postea. *Candidum* vocant etiam Plinius 5, 3. s. 4. ubi Mela iisdem verbis redditur, Solin. c. 30. s. 27. Martian. Capell. 6. p. 216. Quod *album* etiam Plinius 3. in. in Africa commemorat, aliud id est, et quia Mellariae obponit, *Ampelusia* alias. Ptolemaeus non habet, sed pro eo in eodem situ ponit 4, 3. ἵππου ἄκραν iuxta Stoborrum. Cum Livius 29, 27. in hoc tractu duo promontoria adferat, alterum *Mercurii*, alterum *Pulchri*, quale hoc esset, varie quaesitum est et disputatum. Shaw T. 1. p. 177. contendit esse *Candidum* et propter situm, et quod alias Scipio frustra classem Uticam misisset, immo nec mittere potuisset, cui adsentitur Heeren in Ideen über die Politik — der alten Völker p. 71. Cellarius in Geogr. ant. 4, 4, 56. dubius haeret. Schwartzius ad eum de Mercurii promontorio intelligit, quod superstitionis Romanae gnarus gubernator Scipioni quaerenti ita adpellaverit, etsi Livius ab eo primo intuitu secernere videatur. Quam quidem sententiam confirmat Polybius cc. ll. qui Carthagini a septemtrionibus obversum dicit, eoque transito Byzacium ponit et Syrtim minorem. Porro cum hoc unum versus Siciliam excurrat, accedit Plinii auctoritas, qui id Mercurii promontorio tribuit. Sed si quis plura desiderat, cum ad Melam proxime referri non possint, consuli debet Heynius in opusc. Academ. Vol. 3. p. 47 sq. In hodierno nomine dissentiunt viri docti,

quod ex Ortelio et Ferrario diſci poteſt. Harduino ad Plinium eſt *Capo Mabra* tabularum; Shaw vocat *Ras-el Abeddh*, i. e. promontorium album, quod creta conſtet.

Apollinis) Hoc praeter ſuperiores eodem nomine habent etiam Strabo 17. p. 572. ſ. 832. et Ptolemaeus 4, 3. Sardiniae adverſum fuiſſe ſcribit Plinius 5, 3. ſ. 4. Idem aliud eiusdem nominis commemorat prope Iol. 5, 1. ſ. 2. ut Ptolem. 4, 2. Utrumque miſcent Angli in hiſtoria cathol. Vol. 16. p. 127. dum noſtrum *Cap Tennes* hodie eſſe dicunt, quippe quod remotum hinc eſt prope Alger. In recentiori nomine discrepant. In Bertii theſauro adſcriptum *Raſamuzath;* Harduino ad Plinium eſt *Cabo Negro;* Shaw T. 1. p. 48. etſi dubitanter, putat eſſe *Nackos* ſ. *Nackouſe.* Kappius notavit in indice *Ras-Zebib.* In recentioribus tabulis Sardiniae obpoſitum notatur *Cabo Serrat.*

Mercurii) Ptolem. 4, 3. Ἑρμαία ἄκρα, ut alii. Siciliae adverſum ponit Plin. c. l. quocum conſentit Polyb. 1, 29. in. Cf. 1, 36. f. et Scylax p. 50. Hudſ. Praeiacebat toti Carthaginis ſinui (Polyb.) verſus Uticam inde a Carthagine. (Scylax.) Iuxta Uticam et contra Carthaginem ponit Strabo c. l. An idem *Pulcri promontorium* ſit in Livio 29, 27. de eo ſupra dictum eſt. Shaw Tom. 1. p. 178. et 182. h. adpellat *Ras-addar, cap bon;* in tabulis vulgo *cap de Bonne.*

proiecta) Plinius in eadem narratione: *in altum procurrentia.* Pro eo Livius aliique ſaepe *excurrere*, ut noſter etiam alibi *abire.* Vid. Duker. ad Liv. 44, 11, 3.

Hippone Diarrhyto) Ptolem. 4, 3. Ἵππων Διάῤῥυτος. Geographi Latini, ut noſter *Diarrhytus* v. c. Plin. 5, 3. ſ. 4. Solin. c. 30. ſ. 27. Quod Plinius *Hipponem dirutum* vocari ſcribit, Graecis *Diarrhytum*, tur-

bavit, cum dirutum Plinii aetate non fuerit. Pintianus ex interpretatione Graecae vocis temere adiectum illud putat; ut fere Harduinus; Salmasius ad Solin. p. m. 227. vult *Diarrutum* et post Διάῤῥυτον, inepta tavtologia; *Dilutum*, quod emendabat Surita ad Antonin. p. 21. etsi reiicit Harduinus cum Wesseling. ad Antonin. p. 21. multis postea tuitus est Rezzonici in disquisit. Plin. T. 2. p. 69. et antea probaverat Politianus, qui MSS. vetustos consuluit, quod hoc sit Latinum, alterum Graecum. In Antonino p. 21. *Zaritus* adpellatur ex mutatione literarum *z* et *d* in Aeolica maxime dialecto non infrequenti. Cf. etiam Bochart. in Chanaan 1, 24. et Salmas. ad Capitolini Antoninum Pium c. 12. Ita vero etiam vel contracta adeo forma a posterioribus dictum esse, exemplis docuit Porcheron ad Geogr. Ravenn. 3, 6. p. 118. ubi *Hippone Zareston*. Cf. §. 5. Priscum nomen leviter adfectum exhibet tabula Peuting. IV. *ipponte diarito*. Ita vero propter aquarum irrigua cognominatum esse, adfirmat Plinius, ab interfluente freto Solinus, in quo eum nugari putat Salmasius, cum nullum fretum interfluat, et, si ad mare referas, etiam alter Hippo eundem positum habuerit. Optime autem caussam illam sustinet alter Plinius epistol. 9, 33. ubi scribit: *adiacet navigabile stagnum, ex quo in modum fluminis aestuarium emergit, quod vice alterna, prout aestus aut repressit, aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur stagno.* Hinc Ἱππονῖτις λίμνη a Ptolemaeo 4, 3. m. quod et hic Vossius notavit, iuxta ponitur. Strabo 17. p. 572. f. 832. ἄμφω βασίλεια dicit, etsi usus cognomen *Regius* priori adnexuit. An vero, quod hic notaverat Graevius MS. et putaverat Shaw T. 1. p. 180. Ἵππου πόλις sit apud Scylacem p. 50. Huds. incertum facit narrationis detruncatio, etsi probabilitas accedit ex vicina palude, et quod Aristoteles de miris auscultat. c. 146. Apollinis promontorium olim Hippi dictum fuisse innuit, dum inter hoc et Mercurii ponit Uticam, etsi Ἵππου ἄκραν propius ante

alterum Hipponem conlocat Ptolemaeus. At illam ἄκραν cum palude prope Uticam ostendit Diodor. 20, 55. unde duplex illa fuit, ex indicio etiam Diodori 20, 57. Sed et utramque urbem ab vicinis illis promontoriis hoc nomen fortitum esse, inde adparere videtur, doctique viri contendunt. Certe Ἵππου ἄκρα Libyae urbs vocatur a Stephano h. v. a qua incolae illi Ἱππαρίται, quos cum Uticensibus coniungit Polybius 1, 70. 73. *Hippagreta* adpellare videtur Appianus de reb. Pun. cap. 110. inter Uticam quidem et Carthaginem, quod tamen ad librarii lapsum vel temeritatem reiicit Schweighaeuser. Vol. 3. p. 480. Sed plura de hoc dabunt Bochart. in Chanaan 1, 24. et Wesseling. ad Diodor. cc. ll. qui simul Berkelium ad Stephanum p. 422. refutat, cui duo Hippones et duae Hippuacrae fuisse videbantur. Certe Hipponem seorsum memorat post Stephanus. Nostram urbem sic saepe simpliciter et nude produci, docuit Schweighauser. c. l. quod quidem ex nexu etiam diiudicatur. Hodie est *Bizerta* corrupto prisco nomine, quamquam incolae ab Arabico *Ben-Shertd* i. e. filius canalis s. rivali derivant. Vid. Shaw c. l. et Poiret voyage P. 1. p. 127. Ipse sinus hinc *Golfo di Bizerta*. Tractus arenosus, sed tamen amoenus. Shaw T. 1. p. 181. et Poiret c. l.

In altero) Sic et Plin. 5, 3. s. 4. Sed Strabo 17. p. 572. s. 832. κόλπον Καρχηδονιακὸν vocat. Hunc sinum etiam innuit Scylax c. l. quippe in quo Carthaginiensium regionem ponit.

castra) Quae fuerunt oppida altero in sinu sita, quibus originem dederunt castra Romanorum. Romanorum nimirum castra erant hiberna, munita et ordine instar vicorum instructa, quo confluebant mercatores commerciorum causa. Haec multis haud ignobilibus oppidis originem dederunt, quae postea nomen aliquod retinuerunt. GRAEVIVS *MS.* Castra multis urbibus causae exstiterunt.

in mare, utraque parte praeruptum atque asperum — et M. P. ab Utica removet. Descripsit etiam Lucan. c. l. Scipionis maioris Africani castra vocat Orosius 4, 22. Shaw T. 1. p. 189. c. l. quaerit, ubi h. *Gellah*, duobus miliaribus Anglicanis versus orientem ad Uticam, quam h. esse dicit *Boo-Shatter Gellah*, nempe in extremitate cervicis illius terrae versus orientem aestivum. Sic vero Bagrada fl. nunc infra fluit versus occidentem hibernum.

Bagrada) Frequens eius mentio obiicitur in auctoribus, in quibus sunt Iul. Caes. de B. Civ. 2, 24. et 38. Plin. 5, 3. s. 4. et 8, 14. Valer. Max. 1, 8. ext. 29. Gellius 6, 3. praeter eos, quos produxi Vol. 1. ubi etiam de varia scriptura librorum dictum est. Straboni 17. p. 572. s. 832. est Βαγάδρας, non Βαγάρδας, ut vitiose redditum exstat. Polybius 1, 75. 86. Βακάραν et 15, 2. Βάκραν vocat, uti quidem dedit pro Μακάραν et Μάκραν Schweighaeuser, qui et prolixe de hac forma et similibus disseruit, ut antea Bochartus in Chan. 1, 24. In Suida s. v. Τενάγη legitur Βουκάρα, in tabula Peutinger. IV. *Bagamada*, in Edrisii Africa p. 275. *Nagerda*, ubi cf. Hartmann. Verum eius nomen *Braca* fuisse vel *Bractha* i. e. stagnum, putat Bochartus, cui quidem non adversantur notationes auctorum. Sic Lucano 4, 589. dicitur *lentus*, et Sil. Ital. 6, 143. *stagnante vado patulos involvere campos;* antea *limosus;* Statio Silvar. 4, 2, 91. *Poenos inter agros serpere.* I. Gronovius MS. ideo a Mela positum hic fuisse censet, quod celebrari coeperit Punico bello, cum serpens immensae magnitudinis castra Romanorum vexavit, de quo cf. Flor. 2, 2, 20. Sil. Ital. 6, 678 sq. Martian. Cap. 6. p. 216. quibus alios addunt interpretes Flori. Mirum igitur est, qui Aethicus in Cosmogr. p. 722. ed. I. Gron. scribere possit, a maioribus inter fluvios Africae non memorari. Originem eius e monte Mampsaro ducit Ptolem. 4, 3. Fluebat prope Musti (Vibius c. l. etsi renititur Shaw T. 1. p. 227.)

etiam Wesselingio ad Anton. c. l. etsi ex maritimo cursu recteque Appianum tueri studet Schweighaeuserus. Plinius c. l. *civium Rom.* urbem dicit, eoque adtingit Augusti beneficium dato civitatis iure an. U. C. 718. uti notat Dio Cassius 49, 16. Hinc *municipium Iulium Uticense* in numis, de quibus Rasche in Lex. num. h. v. et Eckhel. in doctrina num. P. 1. Vol. 4. p. 147. Cf. et Gellius 16, 13. et Fabricius ad Dion. p. 581. Deinde transiit in ius coloniarum, et hinc *colonia* vocatur in tab. Peutinger. IV. consentiente Gellio c. l. ubi de tali mutatione disputatur. Urbem maritimam faciunt omnes, multi portum etiam memorant, ut Scylax c. l. Olim prope Bagradam iacebat ad septemtrionem, nunc mutato alveo ad meridiem, quod quidem ex praecedenti nota intelligitur. Nec amplius hodie mari adiacet, nec alia signa situs antiqui adparent, v. c. tumulus apud Liv. 29, 35. 7, Inde conficit Shaw T. 1. p. 189. terram maris accessibus limoque Bagradae auctam, quem etiam fluvium mutato cursu fluere putat. Quidam h. nunc vocari volunt *Porto Farino* vel *Bizerta*. (cf. Ortelius h. v.) Shaw tamen in primis propter distantiam a Carthagine rectius quaerendam sedem eius monet, ubi cernitur *Bog-Shatter*, ut postea Poiret voyage P. 1. p. 127. Quodsi est, 7 miliaribus Angl. a mari recessit. Bruce in introduct. ad iter Vol. 1. p. m. 20. nil ibi, nisi congeriem lapidum et aggeres, obpugnationis signa, reperiri adfirmat.

Carthago) De hac, ut cum Sallustio Iug. c. 19. loquar, melius est silere, quam parum dicere. Tanta enim subpetit copia, ex qua saltem aliqua delibabo. Gr. Καρχηδών. In numis etiam passim et quibusdam edd. Lat. *Karthago*, uti et semper scribi vult Heinsius ad Sil. Ital. 1, 3. ubi tamen cf. Ruperti. Alia nomina dat Stephanus h. v. in quibus est καινὴ πόλις, Καδμεία, Οἰνοῦσσα et Κακκάβη. Cf. etiam Eustath. ad Dionys. v. 195. Primum nomen dubium et sub eo latere videtur anti-

quum illud *Carthada*, quod et sic ex Punica lingua interpretatur Solinus cap. 30. s. 27. aliis consentientibus. Vid. Salmas. p. m. 228. ad c. l. et Bochart. in Phaleg 3, 7. et in Chanaan 1, 24. unde sua se hausisse non dissimulat Berkel. ad Stephan. p. 455. *Cadmea* a Cadmo, quia Tyriorum colonia ex Phoenice. Hinc Sil. Ital. 1, 6. *gens Cadmea* de Carthaginiensibus. Cf. v. 106. et 17, 551. et 581. Cur *Oenussa* disquirit Baumgarten. ad histor. cathol. T. 15. p. 198. *Caccabe* Stephanus et Eustathius explicant ἵππου κεφαλὴ, quae in condenda urbe eruta fuit omine fausto. Cf. Virgil. Aen. 1, 444. Sil. Ital. 2, 410. Iustin. 18, 5. s. et quae ibi notant viri docti. Hinc in numis equi caput adpositum cernitur, de quibus Rasche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 410. et Aldrete in Antiguedades — 2, 1, p. 179. et 2, 2. p. 226 sq. Hinc idem signum ad colonias eius transiit, veluti Panhormum. Nomen Ὀρίγο exstat apud Syncellum p. 145. s. 181. qua fide, satis dubium. Carthaginis nomen e lingua Chaldaica repetit Patinus in num. imper. Rom. p. 15. ut sit colonia nova sc. prope Uticam. In Phoenicibus conditoribus constant auctores, qui et nominatim fere dictitant ducem Didonem s. Elissam. (Iustin, Solinus, Orosius 4, 6. in. sed et Strabo c. l.) Quidam Carchedona, ut Stephan. h. v. Eusebius in Chronico p. 34. utrumque memorat Syncellus c. l. Zorum Carchedoni adiungit Appian. de reb. Pun. in. etsi urbium ea potius nomina censent Bochart. c. l. aliique, quos producit Schweighaeuser. ad Appian. Vol. 3. p. 384. Hinc vero vocatur *urbs Phoenissa* ab Avieno v. 289. Tempus incertum fertur; alii ante, alii post captum Ilium ponunt. Cf. Iackson chronologische Alterthümer p. 346. Salmas. ad Solin. p. m. 228. et qui curiosa opera diversas temporis notationes in tabula spectandas exhibuit Cluver. in Sicilia ant. 1, 2. p. 44. Urbis commemorantur tres partes, *Cothon*, *Megara* et *Byrsa*. *Cothon* de portu plerique explicant, quod Michaelis in Geogr. T. 2. p. 4. ex Punica lingua adstruit,

quo et redit explicatio Bocharti in Chan. 1, 24. *Byrſa* a corio diſſecto nomen traxit, quo area urbis ſtrata fuit, ut narrant Iuſtin. 18, 5. aliique. Vid. Bochartus c. l. et quos laudat Meuſel. in bibl. hiſtorica Vol. 3. P. 1. p. 107. Pinart et Valckenarius. Ita vero Carthaginis arx dicta eſt, reliqua pars *Megara*. Cf. Bochart. c. l. et quae congeſta ſunt ad hiſtor. catholic. Anglor. Vol. 15. p. 190 ſqq. Incola Gr. Καρχηδόνιος, Lat. *Carthaginienſis*, paſſim etiam *Carthaginenſis*, priſcis *Cartacinenſis*, de quo dictum Vol. 1. ad 3, 9, 3. Latinis ſaepe etiam dicuntur *Poeni*, ut Ποινοὶ poſterioribus Graecis. De magnitudine, celebritate urbis et excidio omnia nota ſunt. Situm eius curioſe in primis inveſtigavit Shaw T. 1. p. 174. qui illam regionem diligenter perluſtraverat. Pauca eius veſtigia reperiri iam olim notavit Leo African. in deſcr. Africae 5, 57. Partem eius hodie ſub mari latere maxime borealem narrat Bruce in introd. ad iter p. m. 20. Vidit tamen Shaw luculenta veſtigia aquae ductus, lapidum congeriem aliasque ruinas inde a Goelette ad Gomert; alia in agros frugiferos tranſierant vel paſcua, uti devoverat olim Scipio auctore Appiano de B. Civ. 1, 24. alia pagis erant conſtructa; locum autem ipſum, ubi olim ſtetit, adpellat *El-Merſa* prope *Saka-rah*. Prope Tunis ponit Poiret voyage en Barbarie, in praef. p. 10. et tenuia veſtigia antiquae urbis conſpici adfirmat. Ante Punica bella ſub ſua ditione habuiſſe 300 urbes narrat Strabo c. l. Qui de Carthagine ſcripſerunt perſequitur Meuſel. in bibliotheca hiſtor. Vol. 3. P. 1. p. 103 ſqq. ubi tamen recte addi poteſt Campomanes.

fato Catonis) Morte, quam ſibi ipſe intulit in bello civili ne in Caeſaris manus incideret. Dictus eſt *Uticenſis*, quod cognomen ab illa urbe eum accepiſſe, diſerte notat Dio 43, 11. vel etiam *minor*. Eius vitam deſcripſit Plutarchus. De Catonibus autem omnino diſſerit Gellius 13, 19. Eius mortem praedicant multi,

Dionem 43, 50. Ex numis huc referunt inſcriptos C. I. C. i. e. colonia Iulia Carthago, de quibus vid. Vaillant num. Imperr. — in coloniis T. 1. p. 2 ſq. Havercamp. ad Morell. Imper. 218 ſq. et quae conlegit Raſche T. 1. P. 2. p. 11. et 414. Deducta eſt eodem tempore, quo Corinthus inſtaurata, ut tradunt Dio 43, 50. Strabo et Plutarchus. Strabo de ſua aetate: νῦν εἴτις ἄλλη καλῶς οἰκεῖται. Martian. Capel. 6. p. 216. *incluta quidem armis, nunc ſelicitate reverenda*, quod et teſtatur Solinus, ipſo Mela addicente verbis *ope praeſentium*, quae explicat Perizon. in animadv. hiſt. p. 253. ed. Harleſ. Alia quaedam dabunt Cellarius in Geogr. 4, 4, 53. et Bandurius ad numos Imperator. T. 2. p. 56. 66. 148. 151. Inde in numis *Felix* dicta videtur.

pertinax) Reſpicit tria illa bella Punica, quod eleganti brevitate declaravit. Ita autem *aemula* et alii de Carthagine, ut Vellei. 2, 1. in. Salluſt. Catil. 10. in. Flor. 2, 15, 5. A Plinio 15, 20. ſ. 18. vocatur *urbs de terrarum orbe per* 120 *annos aemula.*

Hadrumetum) De ſcriptura dictum eſt Vol. 1. quatenus adſpiratio maxime ſpectatur, etſi, quod addo, *Adrumetum* legitur in Muratorii theſ. 827, 3. 959, 6. Sed et in aliis diverſitas obſervatur. Scylax p. 49. Hudſ. Ἀδρίμητος pro Ἀδρύμητος uti volebat Voſſius; Strabo 17. p. 574. ſ. 834. Ἀδρύμης (ita voluit quidem Caſaubonus male redditus pro Ἀδρύμη) cum Polybio 15, 5. et 15. et Stephano h. v. Plutarchus in Catone min. cap. 59. Ἀδρούμητος; Ptolemaeus 4, 3. Ἀδρούμηττος; Appian. de reb. Pun. 33, 47. Ἀδρυμητὸς; Procop. de B. Vandal. 1, 17. 2, 23. Ἀδράμητος, pro quo male de aedific. Iuſtin. 6, 6. Ἀδράμυτος. Latini plerumque *Adrumetum* cum et ſine adſpiratione. Poſteriores etiam *Adrumetus*, ut Martian. Cap. 6. p. 216. Iſidor. Orig. 14, 5. Aethicus in Africae ſitu p. 731. (Gron.) *Adrymeton* vocat

Iug. c. 19. Livio 30, 25. f. simpliciter *Leptis*. In posterioribus legitur contracte *Leptiminus*, ut in Antonini itin. p. 58. *Leptis minus* Geogr. Ravenn. 3, 5. *Lepte minus* in eodem 5, 5. et tab. Peutinger. V. Cf. Salmaf. ad Spartiani Sever. c. 1. et Wesseling. ad Antonin. c. l. *Leptim minorem* dixit tamen Aethicus p. m. 721. Ex priori forma natum *Leptiminensis*. Vid. notitia — Africae in Sirmondi Opp. T. 1. p. 203. Caroli a S. Paulo Geogr. sacra p. 104. Olim *Leptitanus* dicebatur; rarissime et forte semel *Leptini* in Taciti Annal. 3, 74. in. pro quo etiam aliqui volunt *Leptitani*. Ex Punico derivat Bochart in Chanaan 1, 24. et ad emporium transfert. Certe Phoenices conditores facit Sallust. c. l. *Oppidum liberum* dicit Plinius, consentiente Hirtio, et in tabula Peutingeriana maioris oppidi signum adpositum habet. Olim singula in dies talenta Carthaginiensibus dedisse refert Livius 34, 62, 3. Aberat prope ab Hadrumeto, et Antonini itiner. habet 18. M. P. unde Vari iter iudicari potest apud Hirtium de B. Afr. c. 62. f. *Lempta* hodie esse putat Shaw T. 1. p. 237. et 243. et nil nisi lapidum struem et castelli aliqua vestigia ibi reperiri scribit.

Clupea) Ptolem. 4, 3. Κλυπέα, ut Strabo 6. p. 191. f. 277. Κλιπέα apud Procopium de B. Vandal. 2, 11. Auctores Latini modo *Clupea* scribunt, modo *Clypea*, quod ex plurimis locis adparet, libri etiam passim *Clipea*, et *Clepea*. Cf. Drakenb. ad Liv. 27, 29, 7. et Oudendorp. ad Lucan. 4, 586. Variatur item in numero, sic ut *Clupeis* etiam reperiatur, veluti in Caesare de B. Civ. 2, 23. Hirtio de B. Afr. c. 3. Antonini itiner. p. 57. Geogr. Ravenn. 3, 5. 5, 5. tabula Peutinger. V. de quo cf. Oudendorp. ad Hirtium c. l. etsi Berkelius ad Stephan. p. 182. pro singulari propugnat. Graecis tamen plerumque vocatur Ἀσπὶς, ut diserte adfirmat Strabo c. l. Causam adfert Silius Ital. 3, 244. *In clypei speciem curvatis turribus Aspis*,

et sic a similitudine ἀσπίδος de cognomini colle Strabo 17. p. 573. f. 834. Nam hic collem ponit, habitatum tamen, urbem habet ad Syrtim maiorem, qualis et ibi fuit, teste Ptolemaeo 4, 3. a nostra discrepans. At male ab eodem Ἀσπὶς et Κλυπέα tamquam diversae urbes secernuntur, quod et in aliis factum notant Salmas. ad Solin. p. m. 227. et Bochart. in Chanaan 1, 44. f. Secutus est Merula ad Ennium Annal. 7. p. 424. quem carpunt hac de causa Dausqueius et Drakenb. ad Sil. Ital. c. l. Gentilia Graeca, ut Ἀσπιδίτης, Ἀσπίδιος, Ἀσπιδεύς habet Stephanus; Κλυπιεων Νεωκορων ex Galbae numo notat Goltzius in thes. p. 218. *Clipiensem* episcopum memorant notitiae ecclesiasticae. Conditores facit Siculos Solin. c. l. collem illum incolis frequentasse Agathoclem, Siculorum tyrannum eo tempore, quo classem in Carthaginienses duxerit, refert Strabo c. l. Idem ponit post Mercurii promontorium et Neapolim in promontorio Taphitide; Plinius et Martianus Capella in promontorio Mercurii, quod videtur esse Ταφῖτις ἄκρα Strabonis, ut ex navigatione Romanorum a promontorio Mercurii ad Clupeam intelligitur apud Polybium 1, 29. Cf. etiam Cellar. in Geogr. 4, 4, 47. Ptolemaeus hunc ordinem tenet: *Clypea, promontorium Mercurii, Aspis — Neapolis.* Tum Strabo praeposuit Neapolim, quam tamen postponunt, si diversam progressionem compares, Antoninus et Geographus Ravennas, probante navigationis cursu apud Hirtium c. l. Omnino autem noster promiscue ordine urbes adposuit, quod in primis docet Hadrumetum aliaque loca in tabula Peutingeri notata. *Liberum oppidum* vocat Plin. 5, 3. s, 4. Plerique hodie putant esse *Zafaran*; Shaw c. l. *Clybea*, ubi congeries fit casarum vilium, antiqui aedificii nulla adpareant vestigia.

Macomades) Sic plerique adpellant in notis criticis memorati. Hinc in episcopis *Macomadiensis*

commemoratur. Vid. Norisii censura in notas Garnerii ad inscrr. epistol. synodal. p. 1145. (T. 3. Opp. Norisii) et Caroli a S. Paulo Geogr. sacra p. 96. *Municipium* addit Antonin. p. m. 59. Plures fuisse adparet ex Antonino, et de earum situ exponunt Simlerus et Wesseling. p. 27. et 65. Shaw T. 1. p. 250. coniicit hodie esse *Maha ress*, parvum pagum, in quo conspiciuntur magnae arcis rudera.

Thenae) Varie scribitur. Strabo 17. p. 574. s. 834. Θαίνα, ante p. 572. s. 831. Θένα, Ptolemaeus 4, 3. Θέαιναι, Agathemer. 1, 5. Θήνη. Ex Latinis Plin. 5, 3. s. 4. *Thenae*, uti aliquoties in itinerario Antonini; sed ignorant tab. Peutinger. et Geogr. Ravennas. Incola *Thaenitanus* in Gruteri thes. p. 363. et inter episcopos *Pascasius Thenitatus* memoratur in notitia — Africae p. 263. in Sirmondi Opp. T. 1. tum *concilium Thenitarum* in Ferrandi Breviario canone 79. *Coloniam* vocat inscriptio apud Gruterum et Antonini itiner. p. 59. A Carthagine distabat urbs 215. M. P. a Macomadibus 28. sita ad mare iuxta initium minoris Syrtis. (Strabo.) Hodie, ut censet Shaw T. 1. p. 249. *Thainee.*

Neapolis) Magna hic struitur difficultas ex nomine et situ. Nempe duae commemorantur in hac regione urbes cognomines situ diversae, (Strabo 17. p. 573. s. 834 sq. Ptolem. 4, 3. —) quae facile commisceri possunt, et commistae etiam videntur a Cellario in Geogr. ant. 4, 3, 7. Neapolis enim commemoratur inter Hadrumetum et Clupeam, unde traiectus erat brevissimus 2 dierum et unius noctis in Siciliam (Thucydid. 7, 50. in.) stadiorum 1100. (Antonini itiner. p. 493.) Altera versus Syrtim maiorem, quae et Tripolis et Leptis magna vocatur in libris Ptolemaei 4, 3. De priori nomine cf. etiam Solin. c. 30. s. 27. Nostro post *Leptis altera.* Male *Neapolis* nomen ad Leptim

minorem trahit Eustath. ad Dionys. v. 205. quod auctoris notatio impedire poterat. Emporium ibi fuit Carthaginiensium (Thucyd.) qualia omnino plura fuisse in illo tractu ex Polybio 3, 23. adparet. De situ, quem noster turbat, antea dictum est. Ceterum hanc unam Neapolim posterioris aevi scriptores memorare solent, de quo infra. Hodie quaerenda est non procul ab urbe *Nabal*, uti iudicat Shaw T. 1. p. 204. qui multas inscriptiones disiectas ibi conspici narrat.

adiacent) Alias cum dativo, ut 1, 3, 1. *Propontidi;* 1, 4, 3. *mari Libyco;* et sic alii; vel cum simplici accusativo. Utriusque formae exempla conlegit Oudendorp. ad Frontin. 3, 9, 5. et repetitae praepositionis in aliis Staveren. ad Nepot. Themist. c. 7. in.

inter ignobilia) Sic 2, 7, 10.

§. 3. *Syrtis)* Utriusque frequens mentio in auctoribus. Luculentam descriptionem praeter nostrum exhibent Strabo 17. p. 574. s. 834 sq. Dionys. v. 198 sq. Eustathius ad eum et Sallust. de B. Iug. c. 78. in. ubi nomen ex re inditum dicit, sc. ἀπὸ τοῦ σύρειν. Hinc vero vicinum mare Libycum vocatur etiam *Syrticum* a Seneca de beata vita cap. 14. et accolae *Syrticae gentes* ab eodem epist. 90. Alii etiam, ut Strabo, Plinius, Ptolemaeus illum tractum ex Syrtibus designant. Nostram hanc varie auctores cognominant, Polybius 1, 39. in. Strabo c. l. — μικρὰν, Dionys. v. 479. ἑσπερίην, quod μικρὰν recte explicat Schol. corrupte Eustathius μακρὰν, uti ex obpositis insulis Meninge et Cercinna (cf. Mela 2, 7, 7.) etiam discitur; Agathemer. 2, 14. δυτικωτέραν τῆς ἑτέρας; (maioris) Priscian. v. 507. *occiduam;* alii, ut Plinius minorem. Ab vicina insula Cercinna cognominata etiam Κερκιννῖτις, (Scylax p. 48. Huds. ubi vulgo Καρκινίτης.) a Meninge, altera insula, Λωτοφαγῖτις.

(Strabo c. l.) De singulis deinceps. Ambae hodie vocantur a Franco-Gallis *les Seches de Barbarie;* minor *le Golfe de Cabes.* Cf. Poiret voyage en barbarie p. 7. discours préliminaire.

centum) Polybius apud Plinium 5, 4. centum M. P. aditu, tercenta M. P. ambitu. Scylax p. 49. Hudſ. ambitum facit 2000 stadiorum, Strabo 17. p. 574. s. 834. Agathemer. 1, 3. in. et 2, 14. m. Eustath. ad Dionys. v. 198. 1600. latitudinem ostii Strabo c. l. Agathemer. 1, 5. 600 stadiorum i. e. 75. M. P. Initium ducit Strabo c. l. cum Agathemero 1, 5. ab insula Cercinna, et ad Meninga extendit inter duo promontoria. Cf. etiam de extensione Shaw T. 1. p. 248. *Cingit* sc. acceptum mare. Infra *flexum agit.*

importuosus —) Portibus carens, innavigabilis. Sic contra Cicero [de orat. c. 19. in.] *portuosum mare,* multos portus habens. Floro [1, 16, 4.] dicitur *hospitale.* GRAEVIUS *MS.* Sic contra noster 2, 1, 5. *sinus portuosus,* et ut hic de Caspio mari 3, 5, 3. *atrox, saevum, sine portubus.* Ita vero et alii describunt Syrtes. Sic Horat. 1. od. 22, 5. *aestuosas* vocat conf. 2. od. 6, 4. *inhospita Syrtis* Virgil. Aen. 4, 41. Lucan. 1, 367. Cf. Lucan. 9, 303 sqq. Sallust. de B. Iug. c. 17. et ibi Corte.

brevia) *Vadorum brevia* est elegans pleonasmus, cum alterutrum suffecisset. Vadum proprie esset fundus sub aqua. Hoc respiciens Mela dicit *brevia,* ubi nempe aquae non essent profundae, uti solent Latini *breve* dicere pro exiguo, non tantum respectu latitudinis vel longitudinis, sed quocunque. I. GRONOVIUS *MS.* 1. Idem bis dicit, ut solet interdum. Sicut Iustinus [2, 6, 16.] dicit *offensae simultatium;* idem 7, 2, 6. Cicero ad div. 2, 4. *gloria laudis.* I. GRONOVIUS *MS.* 2. Graecis βράχεα s. βράχη, quae et in Tritonide memorat Herodot.

urbe designari probat ex Callimacho, de cuius et incolarum situ vid. Herodot. 4, 170. Holsten. ad Stephan. Salmas. ad Solin. p. m. 270. et Wessel. ad Anton. p. 63. Hodie putatur esse *Gabs*, qui influit in mare prope cognominem urbem, quae olim dicta est *Tacape* apud plerosque. Vid. Shaw T. 1. p. 253. Quod a monte Vasaleto ducit Ptolem. 4, 3. et plures in eo loco lacus s. paludes facit, idem suo iure dubitat et omnino incerta veteres tradidisse censet. *Gabs* enim non longe ab ostio oritur, ubi forte olim fuerunt aquae Tacapitanae, quas memorat Antonini itin. p. 78. et a Tacape 17. M. P. removet. Ceterum quidam hunc fluvium cum palude male hinc in ultimam Mauretaniam ad montem Atlantem traduxerunt. Vid. Diodor. 3, 53.

Tritonis) Gr. Τριτωνὶς etiam. Ptolemaeus tamen 4, 3. Τριτωνῖτις, Callimacho teste Plinio 5, 4. *Pallantias* adpellata, cuius caussa non est obscura. A Scylace p. 49. Huds. hic commemoratur Τρίτωνος νῆσος, pro quo Salmasius et Vossius volunt Τριτωνὶς, etsi corruptio verborum dubium id facit; in primis cum in ipsa palude insulam commemoret, quam et Strabo 17. p. 575. s. 836. adtingit, et Herodotus 4, 178. *Phila* nominat: Εὐρεῖαν vocat Dionys. v. 267. In ipso situ discrepant: Inter duas Syrtes ponit Mela; quod de multis etiam adfirmat Plinius, etsi ipse circa minorem Syrtim producit; ad Syrtim minorem, vel infra eam Ptolemaeus 4, 3. qui et plures paludes a Tritone natas memorat, quas tamen partes nostrae habet Shaw T. 1. p. 275. Strabo ad Syrtim maiorem iuxta Berenicen promovet, in quo consentientem habet Lucanum 9, 355. ex vicinia Lathonis s. Ladonis fl. (conl. Strabone et Solino c. l.) cum tabula Peuting. VIII. versus Atlantem reiicit Diodor. Sic. 3, 53. Herodoti Tritonis iuxta Syrtim minorem ponenda videtur, de quo cf. Heeren Ideen der alten Welt p. 48. Quod veteres adfirmant, Tritonem, h. *Gabs*, hanc palu-

s. v. Tritonia;) vel quod ibi educata fuerit, (Pausan. 9, 33. s.) etsi Tritonem fluvium in multis locis ponunt, ut iam supra notavi, ubi ex Ortelio h. v. plures addi possunt, Orteliano recensui etiam Nilus, quem et olim ita dictum fuisse tradunt Lycophron v. 576. Plinius 5, 10. s. 9. Schol. Apollon. Rh. ad 4, 269. unde etiam Nili filia Minerva iactatur apud Ciceron. de nat. Deor. 3, 23. et Firmicum de error. prof. relig. p. 49. ed. Wower. Cf. notata ad Ampelium p. 117. Aliunde tamen alii causam repetunt, vel quod apud Tritonem Deum fuerit educata, (Apollodor. 3, 12, 3.) vel a τριτὼ voce Aeolica s. Cretensi i. e. caput, quod e Iovis capite nata fuerit, quod ad Homerum transferendum putat Heyne ad Il. 4, 515. et Hesiodus in Theog. v. 924. indicare videtur, ubi cf. interpretes. Sunt tamen, qui a τρεῖν derivent, ut Phurnutus de Nat. Deor. c. 20. idque adeo Homericum censet Schol. ad Il. 8, 39. cum recentiores eius natales ad Tritonem referant. Sed vide de cognominis huius causa haec et plura apud Schol. Homeri c. l. Eustathium ad Il. 4, 515. p. m. 385. ibique Politum T. 3. p. 1094. et illum ad Odyss. 3, 378. p. m. 135. Servium et Taubmann. ad Virgil. Aen. 2, 171. Fulgent. in Allegoria Virgil. p. 753.

faciuntque) I. e. adiiciunt fidem, faciunt, ut fabula credatur, s. credi possit, de qua loquendi forma pluribus disserit Duker. ad Flor. 3, 16, 6. Nempe cum dativo rei valet confirmare, de quo cf. ad Nepot. Agesil. 8, 3.

natalem) Prout aliorum quoque Deorum crediderunt se habuisse natales, qui etiam in Calendariis antiquis notabantur, perinde ut natales hominum praebebant festum diem, ut in cap. 9. patebit de Aegyptio Api. I. GRONOVIUS *MS.*

ludicris) Spectaculis Livius 1, 9. [immo 1, 5. in.] Tacit. Annal. 1, 54. GRAEVIUS *MS.* Plane in simili re

rum formas saepe incertas dedisse et ad libidinem expressisse. Forte et hic. Quidquid est, Bochartus c. l. nomen ex orientis linguis derivatum explicat, *villa* f. *oppidum in deserto.* Una vero fuit urbium, ex quibus Tripolis constabat. Cf. Isidor. Orig. 14, 5. et ex emendatione Salmasii Solin. cap. 30. f. 27. Vide post. *Coloniam* vocat Antoninus, et Siculis adscribere videtur Sil. Ital. 3, 257. Situs ex nostro intelligitur. Antoninus a Lepti magna removet 93. M. P. a quo parum dissentit tabula. H. putatur *Tripoli.*

Cinyps) Graecis etiam Κίνυφος, unde Κινύφου ὕδωρ Nonnus in Dionys. 13, 31. Plura dedi in notis criticis. Inde vero passim finitima loca, populi, res — adpellantur, ut *Cinyphius Maces* (Sil. Ital. 2, 60.) *tonsor* (Martial. 8, 51, 11.) *Syrtis* (Sidon. Apollinar. carm. 2, 124.) aliaque in Lexicis notata. Fuit etiam urbs cognominis (Scylax p. 47. Hudf.) et regio, (Plin. c. l.) unde Scylax χωρίον καλὸν vocat consentiente Herodoto 4, 198. Hinc *per uberrima arva decidens* vere Pomponius. Fluvii nomen ex Punico *Kinphod* i. e. amnis hystricum, adiutus Herodoto 1, 192. deducit Bochartus in Chanaan 1, 24. Origo in monte Zuchabaro, (Ptolemaeus) in colle χαρίτων. (Herodotus.) H. creditur *Wadi - Quaham.* Vid. d'Anville Geogr. T. 3. p. 71. et in primis in Memoires de l'academie des inscrr. T. 26. ubi studiose inquirit Africae interioris fluvios p. 78.

uberrima) Quod egregie omnium testimonio ostendit Bochartus in Chanaan 1, 24. cum haec etiamnum adnexa essent Byzacio, quod docet, sic Afris dictum fuisse, ut Italis *rumen.* Virgil. Aen. 1, 531. *Terra antiqua potens armis atque ubere glebae.* I. GRONOVIUS *MS.* Vid. proxime antea et ad 1, 4, 2. Transferri huc in primis potest locus Ovidii ex Ponto 2, 7, 25. *Cinyphiae segetis citius numerabis aristas.* Sic Polyb. 3, 23. ἀρε-

τὴν τῆς χώρας sc. ad Syrtim minorem praedicat. Cf. Liv. 34, 62, 3.

Leptis altera) *Quae cognominatur magna,* quod addit Plinius 5, 4. Contra in obpositione diversa dicitur *altera* de minori in Codice 1, 27, 1. Secundum Strabonem 17. p. 574. s. 835. eadem dicta etiam est *Neapolis*, in quo consentit Ptolemaeus 4, 3. ex fide codicis Palatini, cum vulgo addatur ἢ καὶ Τρίπολις, quam tamen alii provinciam faciunt, tribus urbibus compositam, *Oea*, *Sabrata*, *Lepti magna*, uti tradunt Isidor. orig. 14, 5. et ex emendatione Salmasii Solinus c. 30. s. 27. Sic *Tripolitana provincia* dicitur in Orosio 1, 2. et Eutropio 8, 18. s. 10. inque ea Leptis ponitur, ubi natus erat Imperator Severus. Cf. Casaubon. ad Spartiani Sever. c. 18. Municipium *Gutti* in ea commemoratur ab Antonino in itiner. p. 519. Ex quo Palatini codicis lectio potior videtur. At nova subnascitur difficultas ex Plinio, qui Leptim hanc a Neapoli distinguit, probante Harduino, renitente Cellario in Geogr. ant. 4, 3, 7. Sed ut duplex fuit Leptis, sic et duplex Neapolis, quarum altera in eodem hoc tractu, omissa Leptis mentione ponitur a Scylace p. 47. Huds. Posteriores solam hic proferunt Leptim magnam, quam plerumque *Leptimagnam* vocant, ut Procop. de B. Vandal. 2, 21. et alibi. An vero eadem *Leptimains* etiam adpelletur, ut *Leptiminus*, quod simpliciter refert Salmasius ad Spartiani Sever. c. 1. merito dubitat Wesseling. ad Anton. itiner. p. 63. Ex priori forma *Leptimagnensis* effictum est a posterioris aevi auctoribus, ut idem ibi docuit. Et sic in Codice c. l. Videtur igitur Neapolis esse nomen antiquius, pro quo post invectum et iam Strabonis aetate magis frequentatum fuit alterum Leptis, illud vero ita sensim plane evanuisse, ut Leptim tantum usurparent, veluti Sallust. de B. Iug. c. 19, 3. Tum vero Plinius, qui utrumque in diversis auctoribus invenisset, facile in illum errorem, nec novo exemplo, induci potuit.

ut duplex oppidum crederet. Haesit tamen antiquum nomen, ut solent talia adfectare poetae, in Avieno v. 301. Originem urbis ad Phoenices refert Sallust. Iug. cap. 19. ad Sidonios idem c. 78. in. ad Tyrios Plinius 5, 17. f. 19. genere coniunctos. De nomine supra. Posteriores vocant coloniam, veluti Antoninus in itiner. p. 63. et tabula cum numis, quos exhibent Eckhel in doctrina num. P. 1. Vol. 4. p. 130. et Rasche in Lex. T. 2. P. 2. p. 1623. f. Patria fuit Imperatoris Septimii Severi. Incolae *Leptitani* apud Sallust. Iug. cap. 77. et alios. H. creditur esse *Lebeda* f. *Lebida* in variorum scriptura. Ex Aureliana aetate multa aedificia minus tamen concinna et arenis fere obruta ibi conspici, tradit Bruce in introduct. ad iter. p. m. 35.

Syrtis) Straboni 17. p. 575. f. 835. Ptolemaeo 4, 3. — μεγάλη, *maior* Plinio 5, 4. In aliis utraque ex situ et nexu discerni debet. H. Italis *Golfo di Sidra*, nautis: *Golfo di Zalocho.*

ingenio) Ita hoc verbum passim de rebus etiam inanimatis dicitur ad exprimendam earum naturam et indolem, unde Sil. Ital. 4, 91. *Explorare collis ingenium, et campis quae sit natura.* Livius 28, 12, 11. *locorum hominumque ingenia.* Noster 1, 15, 3. *ingenium specus,* 3, 10, 2. *fontis.* Sed plura dabunt Drakenb. ad Silium c. l. Berneccer. ad Iustin. 2, 2, 5. Longol. ad Plin. 1, 20, 17. Corte ad Sallust. fragm. lib. 6. p. 998. Burmann. ad Ovid. Metam. 6, 574. et quos producunt. Totum vero hunc locum reddidit Boccatius f. v. Syrtium geminus sinus, sed pro *ingenio* posuit *opere.* Aestum eius describit Avienus v. 293 sqq. utriusque, et periculosam navigationem Strabo 17. p. 575. f. 836.

altero spatio) Hoc est dimidio spatii prioris Syrtis, qua mare intromittit, et, qua ambitur, amplior. Hic enim loquendi modus Melae peculiaris est. VADIANVS.

Igitur duplo maior. *Qua dehiscit* est, qua se aperit, quod huic verbo explicandi, vel amplificandi etiam caussa adiicitur a Virgilio Aen. 1, 106. Plinio 5, 27. Supra de maiori Syrti: *qua mare accipit*, et *qua cingit*, quod hic est *flexum agit* de circuitu.

amplior) Ex descriptione minoris Syrtis iudicandum. In ipsa re consentiunt parvo discrimine veteres. De ambitu Plinius 5, 4. Martian. Cap. 6. p. 217. habent 625. M. P. et, quod eodem redit, 5000 stadia Agathemer. 1, 3. in. et 2, 14." Eustath. ad Dionys. v. 198. et olim Eratosthenes apud Strabon. 2. p. 84. s. 123. qui tamen notat, alios tantum 4000 stadia numerasse. Ex quo adparet, alterum ipsius Strabonis numerum 930 stadiorum corruptum esse 17. p. 575. s. 835. Idem in utroque loco aditus spatium dicit 1500 stadiorum i. e. 188. M. P. ut Agathemerus 2, 14. Auget centenario forte obtruso numero Plinius, in quo leguntur 312. M. P.

Borion) Gr. Βορεῖον. Strabo 17. p. 575. s. 836. vocat μικρὸν δ ποιεῖ τὸ στόμα τῆς Σύρτεως, Ptolemaeus 4, 4. in. τὸ τέλος τῆς Σύρτεως, et in Cyrenaica ponit. Nempe Mela statim Syrti adiicit, quia ad terminum eius constituendum faciebat, de quo ad cap. 8. in. et ad huius initium. In termino consentit etiam Plinius 5, 4. sed post Philaenorum aras ponit. At aliter etiam in situ discrepant auctores. Ptolemaeus enim circiter 15. M. P. a Berenice removet, Antonin. in itin. p. 66. (ubi alia forma legitur *Boreo*) 126. Hinc Cellarius in Geogr. ant. 4, 2, 27. censet, aut enormiter a vero, quod vix credibile sit, alterutrum aberrasse, aut utriusque Borion diversum esse, quod quidem videtur. Tum is Boreon non in septemtrione et in summo litore conlocandum esse iudicat, sed in medio, quod ex Berenices situ adpareat, cuius nomen manserit. Ita tamen veteres locant, ut in septemtrionem excurrat, quamvis hinc longius commemoratur Phycus

promontorium, quod cum Candido duas prominentias facere dicit Solinus c. 30. f. 27. in. Huc forte pertinet urbs Borion, quam Pentapoleos ultimam dicit Procop. de aedific. 6, 2. Quidam etiam huc referunt *Borion* f. *Boream* Ciceronis ad Attic. 16, 4. etfi discrepant fententias. Hodie noftrum putatur effe *Capo di Teiones*.

Lotophagi) Nempe a principe huius narrationis Homero Odyff. 9, 91 fq. unde hauferunt omnes alii. I. GRONOVIVS *MS.* Graecis Λωτοφάγοι dicuntur, ipfa arbor λωτὸς, cuius dulciffimus fructus patriae oblivionem inferebat. (Homerus c. l.) Defcribunt eam plures; quidam etiam apud Munckerum ad Hygin. fab. 125. herbam faciunt. Herodotus 4, 177. eius fructum magnitudine comparat cum lentifco, (σχῖνος) fuavitate cum palmis; Scylax p. 47. Hudf. cum arbuto; Plinius 13, 22. f. 17. cum piro; Theophraftus hiftor. plantar. 4, 4. cum fabis Prolixe defcribit arborem Euftath. ad Homer. Odyff. 9, 84. p. m. 337. cum quo etiam conferri poteft Schol. Platonis p. 186. ed. Ruhnk. In primis autem notanda eft defcriptio Polybii αὐτόπτου, quam fervavit Athenaeus 14, 18. p. 651. ex qua arbor eft non procera, afpera tamen et fpinofa, folia rhamno fimillima, fructus initio colorem et magnitudinem referre myrti baccarum, poft fumere colorem puniceum, oleae magnitudine, nucleo pufillo; fructum maturum cibo et vino conficiendo infervire. Ab incolis *Celtin* vocari adfirmat Plinius, quod nomen et hodie Linneus aliique de ea retinuerunt. Diverfa eft Aegyptia, quam Νειλῷον vocat Heliodor. in Aethiop. 10, 3. p. 457. ed. Bourdel. Aegyptii *Nenuphar* (Plin. c. l.) Herodotus 2, 92. ad κρίνεα ex Nili aquis prognata refert, et cum Plinio defcribit. Plura huius nomina adfert Mafcrier ad Maillet voyage p. 296 fq. Sed quod iam olim voluit Alpinus de plantis Aegypti p. 73. hodie, *Nymphaeam lotum* effe, fatis conftat. Vide praeter eos, quos memorat Heyne in opufculis

Acad. Vol. 1. p. 244. Roy Abhandlung von der Aegyptischen Lotus-Pflanze in dem Bremischen Magazin T. 5. P. 3. p. 521—531. et in primis Sonnini Reise T. 1. p. 209 sqq. At cum plura omnino eius genera commemorentur, subsistendum est in nostra loto, quam ab Arabibus *Seedra* adpellari scribit Shaw T. 1. p. 292. frequentem in deserto *Sahara* aliisque eius regionis partibus, similem *Zizipho* s. *Jujeb.* Poiret in introduct. ad iter p. 9. et 13. cum Jujubier confert, et Rhamnum lotum Linnei putat, qua abundet illa regio. Diligenter de ea exposuerunt ex recentioribus Desfontaines in Flora Atlantica et Park in Travels of Africa, qui eius etiam icona exhibuit n. 4. Plura, qui de loto omnino desiderat, consulere potest praeter alios Delachamp. ad Plin. 16, 53. s. 30. Salmas. ad Solin. p. m. 728 sq. et in Hyle Iatrica cap. 4. Rajus in histor. plantar. T. 2. p. 1483. Linnée Pflanzen-System P. 2. p. 503. et nuper Sprengel. in antiquit. botanicar. Spec. 1. n. 4. ut omittam, quae ad Polybium, Herodotum aliosque veteres notantur. De ipsis simul Lotophagis Manetti dissertatio exstat in bibl. Itala T. 2. P. 2. n. 9. Eorum situs varie constituitur, et Homericos in Sicilia etiam aliqui quaesierunt, qui Agrigentini post dicti fuerint, ut discitur ex Eustathio ad c. l. quos refutat Cluver. in Sicilia ant. 2, 17. p. 457. Meninga eorum sedem existimari refert Strabo 17. p. 574. s. 834. quod signa quaedam comprobent, et praeter Ulyssis aram ipse fructus. Cf. Eustath. ad Dionys. v. 479. Inde etiam Meninx Lotophagitis dicta est. Cf. Eustath. c. l. et infra ad 2, 7, 7. Dicta inde porro Lotophagia insula Pharis, auctore Theophrasto in histor. plantar. 4, 4. Sed Mela continentis terrae loca hic describit, et latius utique per hanc oram Lotophagi producuntur. Sic inter Syrtes ponit Scylax p. 47. in intimo sinu Plin. 5, 4. *Alachroas* dictos, quos cum Vossio hic Harduinus in *Machlyas* Herodoti 4, 178. mutatos velit, quos ille contermines facit et ad Tritonem fluvium permittit.

Artemidorus apud Strabonem 3. p. 108. f. 157. et 17. p. 570. f. 829. ab Hesperiis Aethiopibus inde ad Cyrenaicam usque perducit, quem Strabo ridet; circa Cinyphem ponit Ptolem. 4, 3. circa Neapolim Avien. v. 303. Ex quibus adparet, initium dubium, vel varium fuisse, habitasse tamen maxime circa Syrtes, unde minor dicta etiam est Λωτοφαγῖτις (Eustath. ad Dionys. v. 198.) nec ultra Philaenorum aras promotos videri. Igitur h. in tractu Tripolitano.

Phycunta) Gr. Φυκοῦς contracte ex Φυκόεις, cui olim additum fuisse χῶρος docet Grotius ad Lucan. 9, 40. Promontorium etiam vocat Plinius 5, 5. f. 4. quod per Creticum mare excurrat. Idem cum aliis in Cyrenaica ponit, et diserte Cyrenarum promontorium vocat 4, 20. f. 12. cum Strabone 8. p. 250. f. 363. Videtur noster eius mentionem hic inserere propter Lotophagorum terminos. Ptolemaeo 4, 4. praeterea est χωρίον, Κυρηναίων ἐπίνειον, etsi posterius, quod ex Strabone 17. p. 575. f. 837. adparet, ad proximam Apolloniam potius videtur referendum esse. Scylaci p. 46. Hudf. est κόλπος, Stephano urbs Libyae, et novit in promontorio hoc πολίχνιον eiusdem nominis Strabo. Idem humile dicit et ad septemtrionem maxime vergens. Cf. etiam Solin. cap. 30. f. 27. Nomen a copia algae inditum creditur, ut insulis quibusdam Libyae apud Stephanum. Nautis dicitur h. *Capo Rusato*, quamquam aliqui ulterius vario modo quaerunt. Cf. Ferrarii Lex. Geogr. h. v.

pertinet) Verbum proprie Geographicum, quo saepius utitur Mela, et alii Latini, pro quo vulgo, sed barbare, videmus dici *pertingere*. I. GRONOVIVS *MS.* 1. De posteriori verbo monuit etiam I. Fr. Gronovius ad Liv. 25, 24, 7. ubi idem et Drakenborchius verum prioris usum confirmarunt, ut et idem Gronov. ad Plauti mil. glor. 2, 5, 58. et Davis. ad Iul. Caes. de B. Gall. 1, 1, 6. Ita vero noster 1, 3, 4. 10. in. 2, 1, 1. 3, 7. in. In libris

verbis Caes. de B. G. 1, 36. *si in eo manerent, quod convenisset.* Frequens autem est huius verbi usus in auctoribus bonis, veluti *manere promissis, dictis, in conditione, pactione, fide* — et sic infra 2, 1, 12. *mansura fides.* Vid. Gronov. ad Statii Theb. 6, 631. Duker. ad Flor. 4, 2, 17. Gronov. ad Liv. 23, 7, 1. Drakenb. ad eundem 21, 55, 4. Staveren. ad Nepot. Agesil. 2, 4. Ita et Graeci ἐμμένειν usurpant. Dicitur autem pro vulgari *praestare, servare*, quod coniungit Virgil. Aen. 2, 160.

de integro) Loci sensum, diligenter a Perizonio expeditum, dabunt notae criticae. Nempe, adhibitis Sallustii et in primis Valerii narrationibus, ita res habet: Philaeni, vel vere, vel ex criminatione Cyrenensium maturius domo egressi, in longius terminos promoverant. Ne tamen pax conturbaretur, ita Cyrenenses eum finem ratum fore dixerunt, si Philaeni vivos se ibi obrui passi essent. Hi pacti de integro, accepta conditione, vivos se obrui passi sunt, eo consilio, ut, quidquid citra esset versus Carthaginem, et maturato cursu praeoccupatum esset, popularibus cederet. Formula pactionis tacite inclusa latet in verbis: *hic se vivos obrui* pertulerunt.

obrui) Quo verbo et hic utitur Sallust. c. l. est *sepeliri.* Vid. Muncker ad Hygin. 171. f. Valer. Max. c. l. *terra operienda his tradiderunt corpora.* Sil. Ital. 15, 704. sic: *possessor harenae, Qua celebre invicti nomen posuere Philaeni.* Postero tempore Euphratas turris utriusque terrae limes successit, auctore Ptolemaeo, ut refert Strabo 17. p. m. 575. f. 836. Ceterum narrationis eius fidem nuper adstruere tentavit Roos in prolusione scholastica, quae repetita est in ei. libro: Probleme aus der alten und neuen Geschichte, Sect. 1. an. 1798. et post illum alius vir doctus in conlectione menstrua Kosmopolit. 1797. Partic. 7. p. 70. Agnovit cum aliis eius fidem etiam Gatterer in historia.

CAP. VIII.

CYRENAICA.

§. 1. *Inde)* Praecessit narratio de Philaenis fratribus, itaque videtur ab eorum aris Cyrenaicae principium statuere. Sed vero iam superius Phycunta promuntorium recensuit, tamquam si eo usque Africa proprie dicta extenderetur. Et sane Artemidorus apud Strabonem [3. p. 108. f. 157.] cum nostro huc usque Lotophagos habitasse tradidit. Sed et Solinus [c. 30. f. 27.] Phycunta Africae tribuit. Salmasius tamen hoc loco eum nugari inquit; sed errat. Quidquid enim inter Mauritaniam et Cyrenaicam iacet, id Africae proprie dictae tribuitur. Iam vero Cyrenaicae non eosdem faciunt terminos veteres. Alii enim Cyrenaicae initium sumunt ab aris Philaenorum, [ut Mela] alii a Βρυῶν promuntorio sive Boreo, uti Plinius, [5. 4.] quidam ab Hesperidibus, [Scylax p. 44. Hudf. quippe qui sub Marmarica complectitur] aliqui etiam a Phycunte. [Cf. ad cap. 7, 6.] Itaque ex eorum sententia arae Philaenorum non sunt termini Africae proprie dictae, sed ditionis Carthaginiensium. Quidquid vero Afrorum ultra istas habitat aras, id ipsum quoque Africae propriae dictae tribuitur. Afri vero sunt Lotophagi, qui usque ad Phycuntem pertingunt. Quemadmodum ergo Graecia vocatur, ubicunque Graeci habitant, ita quoque Africa, quacunque sunt Afri. Africa autem vel Libya multis modis accipitur, tribus tamen potissimum; 1) de parte habitati olim orbis; 2) angustissime de Carthaginiensium ditione; 3) de terra, quam Afri tenent. VOSSIVS. Tabula Peutinger. VII. utriusque regionis terminos Philaenorum aras disertis verbis ponit, quas tamen Syrti minori admovet versus maiorem, ita ut hanc Cyrenaicae adscribat. Nec discrepant tamen a tabula Antonini itiner. p. 65. et Geogr. Ravenn. 3, 4. si Anabucin subiectam respicias. In Philaeni aris con-

ſentit etiam Ptolemaeus 4, 4. in. at diverſo ſitu, unde ipſa diverſitas terminorum orta eſt. Alia ſuperiori capite adtigi. De *Catabathmo* vid. infra.

Cyrenaica) Gr. Κυρήνη, ut urbs, Strabo 17. p. 576. ſ. 837. Ptolemaeus 4, 4. — vel Κυρυναία, ut Strabo 17. p. 576. ſ. 838. ex Latinis Salluſtius Iug. cap. 19. — *Cyrenaica provincia* et *regio* 5, 4. et 5. Plinius et 2, 44. ſ. 45. Sic Herodot. 4, 199. Κυρηναίη χώρη, Ptolem. 4, 4. in. Κυρηναϊκὴ ἐπαρχία, et ſimpliciter 4, 6. in. Κυρηναϊκὴ, Iuſtin. 39, 5, 2. *Cyrenarum regnum* Eadem dicta *Pentapolitana* (Plin. c. l.) Πεντάπολις (Euſtath. ad Dionyſ. v. 213.) ex 5 urbibus poſt recenſitis. Ex poſterioribus Sextus Rufus, cap. 13. Iornandes de ſucceſſ. c. 57. *Libyam Pentapolitanam* vocant. Oroſius tamen 1, 2. *Libyam Cyrenaicam* et *Pentapolim* ſeparatim ponit. Nempe Cyrenaica apud veteres vel late, vel anguſte dicitur. Cf. infra ad *Paraetonius portus*. Alii opponunt *Libyam Pentapolim*, in qua Cyrene urbs, *Libyam aridam*, (Ammian. 22. f.) ſ. *Libyam ſiccam;* (Schonhovii libellus provinc. Rom.) *Libyam* et *Pentapolim* diſcernit Aethicus in Coſmogr. p. 721. ed. Gronov. Procopii aetate (vid. de aedif. 6, 2.) Libyae uno nomine Pentapolis adpellabatur. Marmaricam ea ſimul complectitur noſter cum Strabone 17. p. 576. ſ. 838. Plinius, Salluſt. Iug. c. 19. quippe qui etiam ad Catabathmon extendunt, et Oroſius 1, 2. qui ad Paraetonium promovet; contra ſeparat Ptolemaeus 4, 4. et 5. Agathemer. 2, 5. Sed ad Marmaricam Cyrenen refert Scylax p. 44. Quod inter duas Syrtes inde a Catabathmo porrexit Solinus cap. 30. ſ. 27. graviter caſtigavit Salmaſius p. m. 225 ſq. Celebrantur in ea regione *oleum*, (Theophr. de plantis 4, 3.) *roſae*, (Athenaeus 15, 8. p. 682.) *crocum*, (idem c. l. et Callimach. in Apoll. 83. et ibi Spanhem.) maxime *ſilphium*, Latinis *laſerpitium* vel ideo notandum, quod numi Cyrenaici adpoſitum gerunt; de quo ad Stra-

bon. 17. p. 576. f. 837. Hinc Catull. 7, 4. *laserpitiferae Cyrenae.* Olim libera, post Aegyptiis victa paruit, denique Ptolemaei Apionis testamento provincia Romanorum facta est a. U. C. 657. ut ex Iulio Obsequ. c. 109. discitur. De ipsa re plures. At eius regni civitates tunc liberas esse senatum iussisse, narrat Livii epitome 70. quod quidam sic conciliant, ut dicant, liberam initio fuisse, post a tyrannis obpressam iterumque occupatam in provinciae formam transiisse. Sed de hoc vid. Duker. ad Liv. c. l. interpretes Eutropii 6, 11. f. 9. Sexti Rufi c. 13. Sigon. de antiquo iure Provinc. 2, 16. et Cellar. in Geogr. ant. 4, 2, 37. H. dicitur *Barcan.*

Hammonis) De etymologia variant sententiae. Cf. Plutarch. de Iside — p. 396. (Lips.) Freinshem. ad Curt. 4, 7, 5. et in indice, Bochart. in Phaleg. 1, 2. Strauch. in diss. de Iove Hammone, Viteberg. 1669. 4. simulque de eius oraculo Voss. de idolol. 1, 27. et 32. 2, 11. Banier Götterlehre T. 1. p. 690 sqq. T. 2. p. 609 sqq. Bosius in indice Nepot. h. v. Staveren. ad Hygin. fab. 133. Oudendorp. ad Lucan. 9, 512. 518. et quos memorant. Ἀμοῦν Iovis apud Aegyptios nomen esse, a Graecis inversum, tradit Plutarchus, c. l. Herodot. 2, 42. ubi cf. Wesseling. tum idem Herodotus 4, 181. Iovis templum Thebis fuisse in eoque ἄγαλμα κριοπρόσωπον, quae propius originem spectant. Occasionem condendi oraculi Herodotus 2, 55. a Thebis etiam repetit, unde vel duae sacerdotes a Phoenicibus adductae fuerint, vel geminae atro colore columbae evolarint, quorum altera hic considens humana voce id praeceperit. Alia adfert Hygin. c. l. cui addi potest Ovid. Metam. 5, 327. et Servius ad Virgil. Aen. 4, 198. Ipse Iupiter in numis et gemmis capite arietino fingitur, et in poetis saepe *corniger* dicitur. Vid. Ovid. Metam. 15, 309. Lucan. 9, 646. Sil. Ital. 14, 572. — Hinc Lucan. 9, 511. tortis *cornibus*, Ovid. Metam. 5, 328. *recurvis cum cornibus*

Hammon, Athanaf. in orat. adv. gentes T. 1. p. 8. ed. 1600. κριοκέφαλος Ἄμμων, Lucian. de aftrolog. cap. 8. κριοπρόσωπος, Pheftus apud Scholiaft. Pindari ad Pyth. 9, 89. κεράτηφόρος — Hinc ex gemmis *Hammonis cornu* nomen accepiffe adparet ex Plinio 37, 60. f. 10. Huc adludunt etiam voces, ut apud Avien. v. 316. *mugire*, Sidon. Apollinar. carm. 5, 264. et fimilia. Wachterus in archaeol. num. c. 7. p. 65. in cornibus fignum paftoris bellicofi et praepotentia quaerit, qualis antea Hammon fuerit. Ad ovem refert Athanafius c. l. Galeam hoc figno ornatam inque bellis geftatam explicat Diodor. 3, 72. ubi plura de eo. Et fic Nabis eius facerdos *caffidem cornigeram* geftavit fec. Silium Ital. 15, 682. et Hiarbas accola loci 1, 415. *galeam flexo cornu*. Idem etiam volunt recentiores quidam, et Lippertus in cornu arietino gemmae galeam agnofcit. Vid. eius Dactylioth. p. 3. Tali vero etiam habitu, ut patrem referret, adparuit Alexander M. de quo vid. Spanhem. de ufu — num. diff. 7. p. 388 fq. quod et pofteriores imitati funt. Inde vero dicta eft *Hammoniaca regio*, *Hammon urbs* apud Ptolem. 4, 5. (in India cognominis conditore Baccho apud Hygin. fab. 275. plures adtingit Diodor. 17, 49. f.) *Hammoniacus nomus* Plin. 5, 9. *Hammonii populi* Herodot. 2, 42. 3, 25. 4, 181. qui etiam 2, 32. prope oraculi fedem Etearchum regem memorat. Cf. de Hammoniis illorumque domiciliis Curtius 4, 7, 29. Diodor. 17, 50. de virtut. et vitiis p. 557. qui et 17, 113. mutata forma Ἀμμωνιεῖς fcribit. Late vero Hammoniae nomen patuiffe et toti adeo Libyae datum fuiffe, docet Bochart. in Phaleg. 1, 1. In qua quidem Libyae parte oraculum vere fuerit, non eadem eft omnium fententia. Ptolemaeus ponit in Marmarica mediterranea; Herodot. 4, 181. a Thebis removet 10 dierum itinere; 12. a Memphi Plin. 5, 9. et 400 M. P. a Cyrene 5, 5. in. unde adparet, propius afuiffe ab Aegypto. Alii, poetae maxime, vage errant, et hinc Silius Ital. 14, 440. (conf.

Lucano 9, 513.) *Hammon Garamanticus;* Lucanus 10, 38. *Syrticus;* Claudianus rectius in Eutrop. 1, 180. *Marmaricus.* Situs prope Aegyptum probatur etiam ex expeditione Cambyſis, in qua exercitus Thebis miſſus inter illud et Oaſin arenarum cumulis obrutus periit; (Herodot. 3, 26.) in primis ex itinere Alex. M. quod ad illud viſendum a Mareotide palude ingreſſus ultra quatriduum perfecit. Vid. Arrian. de exp. Alex. 3. in. et ſq. Curtius 4, 7. Diodor. Sic. 17, 49 ſ. ex cuius deſcriptione adparet, in mediterranea eum profectum, verſus meridiem fuiſſe Troglodytas, verſus ſeptemtrionem Naſamones, gentem Syrticam, ab Oriente Aethiopas. Hinc et proxime vero apud Garamantas a Lucano 9, 513. poni, in eius apologia p. 43. cenſet Palmerius, etſi verum locum omnino ignorari concedit. In mediterraneis conſentit etiam Eratoſthenes apud Strabon. 1. p. 34. ſ. 50. qui tamen celebritatis cauſa olim ad mare ſitum fuiſſe putarat. Cf. etiam de ſitu Oudendorp. ad Lucan. 9, 512. et 518. Omnes autem in eius aditu commemorant ſolitudines et arenas, (vid. antea de Cambyſis exercitu) ipſam tamen ſedem arborum denſarum umbris et aquarum dulcium fontibus amoenam praedicant. Locum et hodie quaeſierunt; Olivarius ad h. l. dici putat *El Cancarron de Mahoma.* Maillet p. 296 ſq. Arabice *Comt-Ammon*, cuius ruinae priſtinam celebritatem indicent, etſi templi ne veſtigium quidem reperiatur; Poiret in introd. ad it. p. 4. ignorari cenſet, cum propter arenas ardentes inde ab aliquot ſaeculis nemo adire ſuſtinuerit; ſed dum prope regna Tripolitanum et Barcanum templum ponit, a vero ſitu aberraſſe videtur. Nuper tamen illa loca diligenter perluſtravit Hornemannus, et deſcriptione edita teſtatam fecit fidem narrationis Herodoti 4, 181 ſq. Quaerit autem ille, ubi h. *Siwah.* Vid. ei. Reiſe nach Murzuk p. 25 ſqq. et quae addidit Young de ipſo templo ex auctoribus p. 106 ſqq. Contra negat Browne (Reiſen ed. Lipſ. p. 39.) et *Siwah* Ptolemaei (4, 5.) Siropum putat, ut

d'Anville Mareotida; ultra Siwah versus meridiem stetisse, quod et ex Alexandri M. itinere evincere conatur.

fidei inclutae) Hinc *certus* dicitur Hammon, de quo multa dedit Oudendorp. ad Lucan. 9, 512. Inclaruit autem praesertim responsis Alexandro M. datis, (de corruptione Iustin. 11, 11, 6.) licet iam Croesi tempore in Asia celebre fuisse iactetur, quippe qui, auctore Herodoto 1, 46. illud consuli iussit. Post sensim auctoritas eius imminuta est, donec tandem plane conticuit. Cf. Prudent. in apotheosi v. 443.

Austro) Nam et solebant ventos consecratos habere, unde Boreas apud Ovid. Metam. 6, 683. adpellatur *Deus*. I. GRONOVIUS *MS*. Ventos Deos habitos fuisse et sacrificiis honoratos placatosque, satis ex Virgilio discitur. Plura dabit Cerda ad Aen. 2, 116. et 3, 120. Plinius 2, 44. s. 45. idem sic reddidit: *In Cyrenaica provincia rupes quaedam Austro traditur sacra, quam profanum sit adtrectari hominis manu, confestim Austro volvente arenas. Ille* in nostro est Auster, *haec* rupes.

fluctibus) Comparatio haec non infrequens. Ita de hoc tractu Curtius 4, 7, 11. *ut aperuere se campi, alti obruti sabulo, haud secus quam profundum aequor ingressi.* Seneca in Herc. fur. v. 319. *cum per arentem plagam Et fluctuantes more turbati maris abiit arenas.* Arrianus de exp. Alex. 3, 3; 7. quem excitavit hic Ciacconius, de iis locis: οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι, ἵνα χρὴ πορεύεσθαι, καθάπερ ἐν πελάγει, τῇ ψάμμῳ. Similia alia dabunt Corte ad Sallust. Iug. cap. 79. et quos producit. Simile fere exemplum in lacu commemorat Ampelius c. 8, *Cum subplodas, pix alte adtollitur et quasi ab aqua bullescit.*

Fons) De hoc solis fonte plurimi dixerunt, ducem, quod videtur, secuti Herodotum 4, 181. in quibus

Arrian. de exped. Alex. 3, 4. Diodor. Sic. 17, 50. Antigon. hist. mirab. c. 159. Curt. 4, 7, 22. Plin. 2, 106. f. 103. Ovid. Metam. 15, 309. Sil. Ital. 3, 669 sq. Lucret. 6, 848 sq. qui et caussam eruere tentavit, Solin. c. 30. f. 27. Vibius Sequ. p. m. 24. Ex nostro sua duxit Boccatius sub h. v. Adtigerat etjam Aristoteles in libro deperdito. Graecis fere vocatur κρήνη ἡλίου, πηγὴ simpliciter Arriano. Locum illi tribuunt prope Hammonis templum eadem varietate. Sic in Cyrenaica Plin. 5, 5. f. 4. qui tamen reprehenditur, quod paullo post talem fontem ad Garamanticum oppidum Dorbi proferat, sequentibus Solino c. 32. f. 29. Isidoro in Orig. 13, 13. aliisque ab Harduino productis, tum etiam similem 2, 106. f. 103. in Troglodytis et proxime ante stagnum Iovis Hammonis memoret. At nisi et hic variorum narrationes de situ reddidit, eam regionem fontibus abundasse adfirmat Curtius c. l. Sic Antigonus c. l. alium illi fontem vicinum addit, qui interdiu tantum fluat. (Nempe πιδύει videtur leg. ex obposito ἵσταται pro πηγνύει.) Stagnum quidem praetergressum esse Alexandrum in itinere illo, refert Diodor. Sic. 17, 49. sed amarum vocat et a templo aliquantum removet. Amaritudinem in fonte Solis Troglodytico notat etiam Plinius, quam in nostro ignorant omnes. Unde cognominis ille videtur, et ad stagnum Diodori referendus. Ita etiam Solinus alia natura fontem Solis ibi commemorat. At nullum eiusmodi omnino fuisse, censuit Gassendus ad Diogen. Laert. lib. 10. p. 551. quem probat Beckmannus ad Antigonum p. 205. Similia tamen duo exempla Melae suo ad me misso adscripserat b. Geislerus, nuper bibliothecae Gothanae praefectus officiosissimus, unum in insulis Maldives (vid. Hist. Gener. des voyages T. 10. p. 288.) alterum in balneo Weissenburgico in Helvetia. (Vid. Berliner Real-Schul-Zeitung an. 1756. n. 145. p. 1195.) In vicinia templi Hammoniaci Hornemann fontem in silva vidit amoeno situ, quem nostrum putat Young. Vid. ad Hor-

nemann Reiſe nach Murzuk p. 111. qui eundem fontem putat, quem ea natura praeditum deſcripſit Brown in Reiſe in Afrika — p. 27. (ed. Germ.)

fervet) Herodotus, quem ſequitur maxime, c. l. ſic: τὸν ὄρθρον γίνεται χλιαρὸν, ἀγορῆς δὲ πληθυούσης ψυχρότερον· μεσαμβρίη τέ ἐστι, καὶ τὸ κάρτα γίνεται ψυχρόν. Magis expoſite, ut Mela, deſcripſit Arrianus, qui cum Curtio et Silio variationis diſcendae cauſa conferri poteſt.

ut ſol ſurgit) Cum ex aliorum narrationibus, quod praecedit *luce* primo mane ſignificet, τὸν μὲν ὄρθρον (Herodotus) ἕωθεν (Arrianus) ἅμ' ἡμέρᾳ (Diodorus) *ſub ipſum diei ortum* (Curtius) et proxime ſequatur *per meridiem*, verba *ut ſol ſurgit* tempus indicant medium, et ſic noſter interpretatus eſt Herodoti ἀγορῆς πληθυούσης, quae verba id declarare docuerunt Graevius lectt. Heſiod. cap. 10. Perizon. ad Aelian. 12, 30. Fiſcher. in indice Theophraſti ſ. v. ἀγορὰ, Deſ. Heraldus in adverſar. 1, 10. aliique. Diodorus habet: προϊούσης ἡμέρας.

riget) Per gradus deſcendit ad ſummum frigus, et contra inde ſurgit et inde ad ſummum calorem. Ille eſt *rigor*, (Oroſius 1, 2. *rigor frigoris*) hic *fervor*.

perfervet) De hac compoſitione, quam amat noſter vid. ad 1, 5, 2. Antea autem de eodem tempore dicit ſimpliciter *fervet*. Hic forte ita propter luculentiorem progreſſionem et orationis numerum. Herodotus ἰὸν (ὕδωρ) ἐς τὸ θερμὸν ἐς μέσας νύκτας πελάζει· (vel quod habent aliqui libri et mavult Voſſius ad h. l. πελαγίζει) τηνικαῦτα δὲ ζέει ἀμβολάδην.

§. 2. *Zephyrion)* Strabo 17. p. 576. ſ. 838. duo hoc nomine memorat, quorum unum habeat πρόσορμον. Ptolemaeus 4, 4. Ζεφύριον ἄκρον, quo nomine

plura occurrunt in aliis oris. Idem post Naustathmon ponit versus orientem et iuxta urbem Dardanin ad Cyrenaicae finem, ex quo adparet Darnin eandem esse in Antonini itinerario p. 70. et Ammiano 22, 16. ubi cf. de scriptura Valesius. Sed et eadem Darnis vocatur a Ptolemaeo 4, 7. H. *Derne.* Ipsum promontorium quibusdam h. est *Bonandrea;* ex ordine tamen Ptolemaei, qui praeponit Naustathmon, *Rasettin* in tabulis nostris ibi conspicitur.

Naustathmos) Portum vocat Scylax p. 45. Huds. cum Ptolemaeo 4, 4. In locis eius orae praecipuis producit Strabo c. l. neutro quidem genere. A Cyrenis distabat 180 stadiis (Scylax c. l. si recte habet numerus) H. *Bonandrea* putatur.

Paraetonius) Παραιτώνιον vocat Polyaen. 2, 28, 2. item Strabo 17. p. 549. s. 798. etsi *o* habent libri quidam, et editiones in Diodoro 1, 31. Plutarch. Antonio cap. 70. in. Ptolemaeo 4, 5. Stephano h. v. Hierocle in Synecdemo p. m. 733. et sic levi immutatione Procopius de aedif. 6, 2. Chron. Paschale p. 29. ed. Ven. Παρατένιον, Lucianus in Vera hist. 1, 62. Παραιτονία. Sic et poetae antepenultimam corripiunt, ut Ovid. Amor. 2, 13, 7. Metamorph. 9, 772, Lucan. 3, 295. aliique. Παραιτωνίων tamen producit ex numis Rasche in Lexi num. T. 3. P. 2. p. 596. quam vere, equidem non dixerim. Urbem plerique faciunt, cui spatiosum portum 40. fere stadiorum dat Strabo. Regionem etiam Paraetonii commemorat Plinius 5, 5. Urbem ab aliis Hammoniam etiam vocatam fuisse notat Strabo. Idem a Catabathmo removet recto quidem navigationis cursu 900 stadiis i. e. 112. M. P. terrestri itinere Plinius 80. M. P. a quo parum discrepat tabula VIII. (74. M. P.) Ita vel magis vel minus etiam dissentiunt in regione, cui adscribunt. Ad Aegypti initia refert Strabo, et Orosius 1, 2. cum Ste-

phano iuxta Alexandriam ponit, a qua tamen Plinius 5, 6. removet 200 M. P. et ex eo Martianus 6. p. 217. Hinc et Statius Theb. 5, 12. *Paraetonium Nilum* dixit. Alibi Orosius (6, 19.) primam Aegypti a Libyae parte civitatem adpellat, et 6, 19. duo Aegypti cornua facit Paraetonium et Pelusium, ut Florus 4, 11, 9. In Libya Aegypto conterminam ponunt etiam Ptolem. 4, 5. Diodor. 1, 31. in. in inferiori Libya Hierocles p. 733. et *Libyam Paraetoniam* habet Stephanus s. v. Ἀρσινόη, si vera est lectio. Ultra Catabathmum in Libya Mareotide prodit apud Plin. 5, 6. in. et 35, 18. f. 6. simpliciter adeo in Aegypto. Longius aberrat Lucanus 3, 295. qui *Paraetonias Syrtes* novit, nimirum quia Syrtes propius Aegypto iungit, uti 8, 444. et 540. Fuit igitur in Libyae et Aegypti confinio, et Aegypto datur, quod Aegyptii se his locis immiscuerunt, ut docet Berenice, aliaque ex rebus civilibus populorum ad geographiam translata. Nam et postea Aegyptus provincia diserte in Schonhovii libello provinciarum p. m. 767. a Libya sicca, quae haec est, separatur. Ita vero in Catabathmi situ fluctuantur auctores, de quo cf. Cellarius in Geogr. ant. 4, 2, 4. At cum omnes ultra Catabathmon Aegyptum versus ostendant, contra Geographicum ordinem peccasse Mela videtur, quem ut revocarent, tentarunt hic *Cataeonium*, de quo in notis crit. In hodierno etiam nomine dissentiunt, et adferunt *Raxa*, *Alberton*, *Baretoun*.

urbes) Has recenset numero quinque, ut sic tacite probet, illam regionem Geographis dictam fuisse *Pentapolin*, quod ex hoc numero contigit. Eas fere conditas esse illo tempore, quo fuit Cyrene sub Aegypto, tempore Ptolemaeorum, docent nomina priorum, et omnia Graeca et ex palatio Ptolemaico profecta. I. GRONOVIVS *MS.* Vid. Strabo 17. p. 544. f. 791. Plin. 5, 5. Ptolem. 4, 4. Eustath. in Dionys. v. 213. et alii. Πενταπολιτάνη χώρα ἐλίγη vocatur in vetere orbis descriptione cap. 55. *Libya*

Pentapolis in Schonhovii libello Provinc. Rom. p. m. 767. ad calcem Eutropii Verheyk.

Hesperia) Nomen antiquius, etsi ab aliis vocatur *Hesperis*, ut a Stephano h. v. vel plerumque *Hesperides*. Sic idem Stephanus s. v. Μάσκωτος, Scylax p. 46. Hudſ. Strabo 2. p. 84. ſ. 123. 10. p. 315. ſ. 458. Ptolem. 4. 4. — Plinius 5, 5. *urbs Hesperidum*, ut *urbs Romae*, quomodo etiam intelligit Salmaſ. ad Solin. p. m. 264. qui et in plurali Enallagen agnoſcit, ut *Cyrene* et *Cyrenae*. Eandem etiam dictam eſſe *Evesperidas* diſerte tradit Stephanus h. v. et ſic occurrit apud Herodot. 4, 171. Theophraſt. Hiſt. plantar. 6, 3. et Ἐυεσπερῖται in Pauſania 4, 26. aliquoties, Diodoro Sic. 4, 56. quos in Callimachi epigr. 39. ſe ignorare fatebatur Anna Fabri et in Strabone 14. p. 445. ſ. 647. laceſſebat Caſaubonus, ſed huc aperte refert Stephanus ſ. v. Ἑσπερίς et περὶ τὴν Σύρτιν ponit Theophraſtus c. l. An ibi fuerint decantati Heſperidum horti, disquiretur ad 3, 10, 1. Eadem vero poſt adpellata eſt *Berenice*, a Berenice Ptolemaei uxore, a qua munitam fuiſſe ſcribit Solin. c. 30. ſ. 27. Librarii et poſterioris aevi auctores ſaepe dant *Beronice*, ut Stephanus ſ. v. Ἑσπερίς, Antonin. in itiner. p. 67. Βερνίκην vocat Procop. de aedif. 6, 2. In tabula Peutinger. VIII. legitur *Bernicide* pro *Berenicide*, quod habent etiam veteres auctores, veluti Sil. Ital. 3, 249. Lucan. 9, 524. ſed non tam de ipſa urbe, quam de toto urbis tractu. Strabo 17. p. 575. ſ. 836. in promontorio, quod ab eo *Pseudopenias* vocatur, conlocat, iuxta lacum Tritonidem et Boreum ad Syrtis fauces, quibus etiam admovet Ptolemaeus, etſi a Boreo ſeiungit 126. M. P. Antonini itiner. p. 66. In Syrtis maioris extimo (Martian. Cap. 6. p. 217. *extremo*) cornu Plin. 5, 5. uterque ab Arſinoe 43. M. P. Antonini itin. 46. et tabula Peutinger. 53. M. P. Cf. de hac urbe Weſſeling. in diatribe de Iud. Archont. cap. 3. H. putatur eſſe *Bernic.*

Apollonia) Cognomines urbes 25 recenset Stephanus, quibus 7 addit Ortelius. Nostram et hic ponit Ptolem. 4, 4. Plinius 5, 5. et alii. Strabo 17. p. 575. f. 837. habet Ἀπολλωνιὰς et Κυρηναίων ἐπίνειον facit, quo et Ptolemaeus referri potest. A Phycunte 170 stadiis (21. M. P.) removet Strabo, Plinius 24. M. P. Attamen inter πολίχνια Cyrenae contermina ponit Strabo, et Libyae urbem vocat Stephanus, unde emporium cum amplissimo portu fuisse recte iudicat Cellarius 4, 2, 18. An vero eadem *Sozusa* dicta fuerit, quod in tabula notat Anvillius, de eo dubitare licet ex Hierocle etiam p. 732. qui discernit. Cf. ibi Wesseling. de nomine, quod occurrit apud Epiphan. Haeres. 73, 26. in Pentapoli. Adposuit etiam Oberlinus in orbe. ant. p. m. 260. cum hodierno *Marza Susa*, in quo consentientem habet Belley de la ville de Cyrene in Memoires — de Paris T. 37. p. 390. ubi sic Cyrenes portum vocari adfirmat. Aliis est *Bonandrea*, ut Ferrario in Lex. Geogr. h. v. Harduino ad Plinium.

Ptolemais) Nomen recentius, antiquius *Barce*, ut tradunt multi, Strabo 17. p. 575. f. 837. Stephanus h. v. Plinius 5, 5. aliique producti a Berkelio ad Stephan. p. 211. In poetis, ut solet, antiquum fere viget, ut Sil. Ital. 2, 62. 3, 251. Claudiano de B. Gildon. v. 160. — et hinc *Barcaei* apud Virgil. Aen. 4, 43. quod gentile latiori sensu etiam de Libye poni monet Stephanus, auctorum exemplis minime refragantibus. Cf. Herodot. 4, 171. ubi in Barcaea ponit Tauchira (Arsinoen postea) Bochart. in Chanaan 1, 25. f. Ritter ad Guthrie — Welt - Gesch. T. 5. P. 2. p. 184. Male ad Indiam usque adeo protulisse Augustinum notavit Bochartus. Βαρκῖται etiam dicuntur in Ptolem. 4, 4. quam formam omisit Stephanus. Βαρκαῖοι ὄχοι, quod idem adtigisse videtur, passim memorantur, de quo vid. ibi Berkelius et Holsten. p. 63. Conditores urbis Arcesilai regis

Cyrenarum, fratres facit Herodotus 4, 160. a Barce re**gina nomen** ducit Servius ad Virgil. c. l. A Didonis fratre **conditam** putant auctores historiae Univerf. Angli Vol. 16. **p. 240.** et Ritter ad Guthrie — Gefch. c. l. Poftea no**men commutavit** cum *Ptolemaide*, ex quo Ptolemaeus **eam vel** inftauravit, vel ampliavit. Ita quidem fuadent **fuperiores** auctores. Ptolemaeus tamen utramque feparat, **Barcen mediterraneam** facit, maritimam alteram. Quae **difficultas** fic tolli poteft, fi Ptolemaida in Barcaeorum **portu conditam**, et inde ad Barcen productam dicamus. **Nempe portum** commemorat Scylax p. 46. Hudf. urbem **ipfam 100** ftadiis a mari removet. Ita quidem conciliauda **ea exiftimarunt** etiam alii, ut Cellarius in Geogr. ant. 4, **2, 21.** Bochart. c. l. Harduin. ad Plin. c. l. Hofmann. ad **Oracula** Sibyll. lib. 5. p. 581. ed. Gallaei, Spanhem. **de ufu** — Vol. 1. diff. 6. p. m. 296. Weffel. ad Antonin. **p. 67.** Neque tamen Barcen poft divifionem auctae urbis **ignotam** fuiffe, ex monumentis docuerunt Spanhemius et **Weffelingius.** Celebritatem Ptolemaidis declarat adiecta **in Ptolemaeo** vox ἐπίσημος. H. *Tolometa* f. *Ptolometa*. **Cf. Bruce** Reifen p. 38. Einleitung, ubi rudera fatis ad**huc** confpicua defcribit.

Arfinoe) Geffit et haec olim aliud nomen, uti tradunt Strabo 17. p. 575. f. 837. Ptolem. 4, 4. Stephan. h. v. et Ταύχειρα, Plin. 5, 5. Martian. Cap. 6. p. 217. etfi auctores hi aliique in fcriptura eius variant. Nempe Τεύχειρα Strabo, (ex emend. Cafaub.) Ptolemaeus, Diodor. 18, 20. Lycophron v. 877. Procop. de aedific. 16, 2. Plinius, Martianus, Geogr. Ravenn. 3, 4. 5, 6. Antonin. itin. p. 67. Hierocles in Synecd. p. 733. Schol. Pindari ad Pyth. 4, 26. — Ταύχειρα alii, in quibus Herodot. 4, 171. Stephanus cc. ll. et fub v. Χεῤῥόνησος, tabula Peutinger. VIII. D. et quod evincere videatur vetus monumentum apud Reinef. 8, 84. De utroque numero et genere monuit etiam Stephanus.

neutrum usitatius est et forte antiquius, ut similia Orientis nomina; feminino legitur apud Procopium. Mutatum nomen transiit in Arsinoe a Ptolemaei Philadelphi sorore et uxore, ut refert Stephanus h. v. ex Cyrene auctam, certe Tauchira, tradit Schol. Pindari. A Ptolemaide removent Plinius et Martianus 22. M. P. Antonini Itin. 26. tabula 20. Posteriori aetate priscum nomen abolito altero revocatum esse, probat una illius repetita mentio in his auctoribus. Imperator Iustinianus novis operibus muniit. (Procop. c. l.) Hodie aliis est *Trochara*, aliis *Teukera*.

atque unde) Sic 2, 3, 1. 6, 6. et 9. 7, 13. bis. Sed omnino talibus formulis periodos finire Mela solet, ut exempla docent in differt. de Mela cap. 7. proposita.

Cyrene) Gr. Κυρήνη. Latini etiam *Cyrenas* dicunt, ut monuerunt Salmas. ad Solin. p. m. 264. et Wesseling. ad Antonini itiner. p. 68. docentque exempla Lexicographorum. Conditor Battus, de quo plurima Pindar. Pyth. 4. Herodotus 4, 155 sq. aliique, qui ibi producuntur a viris doctis, a Spanhemio ad Callimach. in Apoll. v. 65. et a Stavereno in Miscell. observatt. Vol. 10. p. 388. Hinc Cyrenaei dicuntur *Battiadae* a Silio 2, 61. 3, 253. et Callimachus *Battiades* vel eadem de causa, vel quod ex progenie Batti fuit. Hinc vero Batti memoriam in nummis, qualem hic produxit etiam Vossius, servatam esse putat Spanhem. de usu — num. Vol. 1. p. 297 sq. refragantibus tamen aliis, quos nominat Rasche in Lex. num. T. 1. P. 1. p. 1479. Quia vero Theraeus ille fuit, Theraeorum alii coloniam vocant. Cf. Sallust. Iug. c. 19. Strabo 17. p. 575. f. 837. Callimach. in Apoll. v. 73 sq. Pausan. 3, 14. Quia porro Thera Spartanorum fuit colonia, (Pindar. Pyth. v. 81 sq. Strabo c. l. Eustath. ad Dionys. v. 213.) inde et Cyrenaeorum genus ad Spartanos refert Iosephus de B. Iud. 2, 16, 4.

in Libyae litore, et μικρὸν in mediterraneis ultra Paraetonium versus Aegyptum. Et sic Solinus cap. 30. f. 27. Aegypto insinuari scribit. Stephanus in Libya ponit inter Hammonem et Paraetonium, quod de parvo intelligit Berkelius, ut hic Vossius; minus, opinor, recte. Sic alii auctores de magno fere loquuntur, quippe qui Paraetonium ultra Catabathmon ponunt, ut Strabo 17. p. 576. f. 838. Plin. 5, 6. tabula Peuting. VIII. Geogr. Ravenn. 5, 2. ubi frustra dubitat Porcheron, uter intelligatur. Parvum tamen innuit Antonin. itin. p. 69. ubi ab Alexandria removet 9. M. P. etsi in eo haerent interpretes. At tuetur ipse Antoninus, qui p. 57. a Lepti magna ad Alexandriam omnino numerat 902. M. P. et post ex singularum mansionum computatione 915. M. P. quae discrepantia exigua est, et in alios numeros reiici forte debet. De magno intelligit Plinius, dum a Paraetonio distare ait 86. M. P. (tabula 74.) et Apin urbem cum Ptolemaeo interponit. Sed omnis diversitatis caussa quaerenda videtur in Catabathmi extensione et terminis. Sic Strabo inde ad Apolloniam statuit 2200 stadia, (257. M. P.) Plinius 5, 5. vero 304. M. P. Mela latissimo sensu sic posuit, ut in eius exitu consistat, et Cyrenaicae Aegyptique fines ponat. Ridicule, quod iam a Vossio notatum est, ad fontes Nili profert Aeschylus in Prometh. v. 817. ubi Scholiastes in confinio Libyae et Aegypti ponit, etsi contra Vossium de Nili catarrhactis interpretatur Waltherus c. l. Cf. ibi Schützius Vol. 1. p. 192. In hodierno nomine non constant. Invenitur *Cabo de Alber*, *Carto*, *Akabet Assolom*, *Akaba*, quod habet Anvillius in description du Golfe Arabique (vid. Memoires sur l'Egypte) pag. 239. de magno quidem. Ceterum terminationem Graecam retinuit Mela, quam et in aliis vulgari usu frequentatis nominibus poetica sectatus amat. Neque tamen sine codicibus obtrudi debet, neque in omnibus valet. Sic Valerius Probus in Cathol. p. 1462. (Grammat. Putsch.) nullum se nomen in *cos* Latinis terminatum reperisse ad-

Liv. 22, 20, 5. Garaton. ad Cic. Verrin. 1, 5. ubi *liberum*, quod in Livio saepe occurrit. Disserit de hoc usu Cicero in Oratore cap. 46.

patrios) Prout Graeci et Latini dicunt, vetustate religionis commendabiles, quorum prima consecratio ignoratur, ut obponantur novis ac nuper adscitis, de quibus notat aliquid Valesius in notis ad Eusebii histor. eccl. p. 209. Talis apud Harpocrationem [p. m. 54.] dicebatur Athenis Ἀπόλλων πατρῷος. I. GRONOVIUS *MS.* Ita passim dicuntur *Dii patrii* cf. Horat. 2. od. 7. 4. Cicero in Verrin. 1, 3. Virgil. Georg. 1, 498. Aen. 7, 229. — *patrii Divi* in Gratii Cyneg. v. 453. An iidem sint *penates*, disputatur. Adfirmaverat olim Hyginus in libro de diis penatibus, quem testem citat Macrobius Saturn. 3, 4. ubi plura adferuntur. Et sic Virgilius passim; quos penates Troia avexerat Aeneas, Deos patrios adpellat, ut Aen. 7, 229. Cf. Heyne in excursu 9. ad Aen. lib. 2. Alii contra distinguunt, ut Nepos 2, 7, 4. *Deos publicos, suosque patrios ac penates.* Negat adeo Graevius ad Cicer. in Philipp. 2, 30. cum penatibus patrios iungi, adsentiente Ernestio ad Cicer. Verrin. 4, 8. At non succurrebat, ita et iungere Virgil. Aen. 2, 717. ipsumque Ciceronem pro domo c. 57. ubi nihil illi monuerunt, et in aliis locis, quae in Ernestium suum congessit Scheller. in observ. p. 66. Nec ipsa res pugnat. Cum enim patrii sint a maioribus traditi acceptique, et iidem esse possunt iungique, contra separari et distingui, prout res et nexus rerum patiuntur. Cf. quae de iis disputavit Gronov. in diatribe in Statium cap. 44. Graecis πατρῷοι quasi domestici, ut Sophocles in Trachin. v. 753. de Iove, Demosth. pro corona p. 274. (Reisk.) Plato in Euthyd. p. 63. (Bip.) de Apolline et sic alia. In quo vero quanta fuerit veterum superstitio, docet exemplum Didonis in Iustino 18, 4. f. quae Tyrii Herculis sacra secum vexit. TZSCHUCKE. Ut longa eos con-

Isidor. Orig. 15, 12. *Magalia* autem Virgilium dixisse monet Servius pro *magaria*, quia *magar*, non *magal*, Poenorum lingua villam significet. Sed pluribus magaria vindicavit Bochartus in Chanaan 1, 24. et docuit, *magalia* corrupte fere vocari, et esse, ut in Carthagine antiqua, portu et arce demtis, reliquum urbis civium habitationi destinatum. Diserte etiam Nepos apud Servium ad Virgil. Aen. 1, 372. Carthaginis partem interiorem vocatam esse dicit *Byrsam*, exteriorem *magalia*. Salmasius ad Solin. p. m. 220. a Syriaca voce *magal* i. e. falx derivat, ut sit aedificium lateribus falcis instar incurvis. Sed ex prioribus et aliunde utriusque vocis discrepantia elucet. Huc accedit primae syllabae mensura, qua in *magalia* producitur, contra in *mapalia* corripitur. Illa igitur stativa domicilia, haec (*mapalia*) plaustris vecta et mobilia, quare etiam pro tentoriis erant. Vid. Tacit. Annal. 3, 74. 4, 25. Liv. 29, 31, 8. Et hinc Plinius 5, 2. s. 3. *mapalia sua, hoc est domus plaustris circumferentes.* Plura dabunt praeter superiores de utraque voce Bosius ad Nepotis fragm. c. 3. Savaro ad Sidon. Apollinar. p. 112. Salmas. in Solin. p. m. 219 sq. in primis Ritter ad Guthrie — Welt - Gesch. T. 5. P. 2. p. 33 sq. qui tamen magalia unice tuetur, magaria vocem nihili putat, et qui data opera de vocibus *mapalia* et *magalia* disquisivit (Magdeb. 1736.) Casselius. Similia autem mapalibus alia etiam tuguria per Africam Asiaeque aliquas partes, veluti apud Paropamisadas in cannae modum coeuntes, sed laterculis structas, in usu fuisse discitur ex Diodoro Sic. 17, 82. et Curtio 7, 3, 8. Sic a tabernaculis vel tentoriis dicti in Arabia *Scenitae*, de quibus Plin. 8, 32. s. 28. Solin. c. 36. s. 33. Utramque autem consuetudinem in mapalibus et magalibus etiam nunc servare istarum regionum populos notat hic Vossius et confirmat Shaw c. l. T. 1. p. 369 sq. de *Kabylis* et *Beduinis*, quorum illi montana, hi plana loca tenent. Hi sub tentoriis agunt, quae Arabice adpellantur *Hhymas* s. *Beet el Shar*,

vel ab umbra, quam ſpargunt, vel a pilis, quibus ſunt contexta. Illi (Kabyli) magalia habitant i. e. caſas ſ. tuguria limo, arundine, ramis — contorta, quae adpellantur *Gurbies.* Cf. etiam Poiret in voyage T. 1. epiſt. 1. p. 35. qui refert vocari *douare* et loco ſaepe moveri et transvehi.

Victus aſper) Alterum explicatur per alterum. Nam eo usque aſperitas illa venit, ut non ſit inſtructa decoris vaſis et iuſta ſupellectile, cuius reſpectu dixerunt *mundos homines* et *munditiam*, ut eſt apud Sueton. in Iulio c. 46. Alioquin *victus aſper* videtur aliquid truculentius eſſe, quaſi quod ſupponerent *ſpinas* et *ſentes*, quo ſenſu etiam occurrit apud Plautum in Captiv. 1, 2, 85. [Ibi tamen iocus trahitur ex voce *aſper*, uti *ſentes aſperae.* Virgil. Aen. 2, 379.] Sed h. l. non notat, niſi ſqualidum, ſine ullo nitore. I. GRONOVIVS *MS.* Ex adpoſito *victus* intelligitur *aſper.* Ita *aſpera coena* apud Plautum in Capt. 3, 1. f. *Victus* autem nomine non ſolum cibus continetur, ſed quod ex Cajo L. 44. D. de verbor. ſignif. notavit Ciacconius, intelligi omnino poſſunt, *quibus vivendi curandive corporis noſtri gratia utimur;* quae vocis vis ex bonis etiam auctoribus adſtruitur a Dukero de Latinitate ICtor. vett. p. 228 ſqq.

ſagis) Sagum veſtis brevior humeros ſolum et terga tegens ad nates usque demiſſa et craſſior, quali milites utebantur et ruſtici. Saga Afrorum erant ex Cinyphiis hircorum pilis. GRAEVIVS *MS.* Habebant fere formam pallii, et ſuperiora tantum corporis velabant. Hinc Tacitus de Germanis cap. 17. *tegumen omnibus ſagum fibula, aut, ſi deſit, ſpina conſertum. Cetera intecti.* Poterant illud expandere, ut pallium, unde ludicri genus, ut *diſtento ſago impoſitos in ſublime iactarent* apud Sueton. Oth. c. 2. Diſtinguuntur tamen *ſagati* et *palliati.* Id. in Caeſ. c. 48. Illi milites, hi Graeci et philoſophi. PERIZONIVS. Similem veſtitum praebet viris apud Ger-

matios 3, 3, 2. Eundem vero veſtitum etiam hodie de illis populis notat Shaw T. 1. p. 376. vocatque *Burnooſe*, qui *Bardocucullum* referat, vel demto cucullo penulam Romanorum. Cf. ad 3, 3, 2.

humi) Sic Salluſt. Iug. cap. 18. *Gaetuli et Libyes aſperi, inculti, quis cibus erat caro ferina atque humi pabulum, uti pecoribus;* pro quo Geſnerus in Theſauro L. L. malit *ſtabulum* (vid. h. v.) et ſine Codd. et praeter rem. Vid. quae monuit Ouwens in Noctibus Hagan. 2, 13. p. 264 ſq. ubi etiam hunc locum Melae fuſius explicavit. Sententia eadem de avibus apud Apulei. de Deo Socr. p. m. 70. *eſt enim ſemper illis victus omnis in terra, ibidem pabulum, ibidem cubile.* An vero ſit, herbis et radicibus aluntur, propter ſubiecta dubito. Omnino enim hoc vult, humi iacentes et dormire et edere. *Quies*, ut ſaepe, ſomnus, et ſic infra §. 5. *Epulae* autem in ſimili nexu poſuit Valer. Flaccus 6, 333. *aſt epulas quodcunque pecus, quaecunque ferarum.*

Vaſa) Quaecunque partes ſupellectilis, quae Romae hoc vocabulum comprehendebant, unde toties in exercitibus *conclamare vaſa*, et in legatis agnoſcimus *vaſa* et *comites*, ut aliquoties occurrunt apud Livium. I, GRONOVIVS *MS.* Ita certe 1, 24, 5. quem locum inluſtrat Turneb. adverſar. 10, 26. addito alio ex Gratii Cyneg. v. 219. ubi, ſi ſana eſt lectio, inſtrumenta venatoria ſic dici videntur. Vid. interpretes. Sed latior vocis ſignificatio illa ex aliis conſtat.

lac) De lacte et carne ferina cf. Salluſt. Iug. c. 18. et 89. et ibi Corte, qui hunc victum antiquiſſimum fuiſſe docet. Γαλακτοφάγους, novit Homerus Il. 13, 6. et hinc plures.

baccarum) Quae non cultu producebantur, ſed ſponte ex terra proveniebant in fruticibus vel arboribus,

at sunt *olivae*, *cerasa*, *pruna* et, quae hodieque ex Africa huc advehuntur, *dactyli*, ut os habeant in medio, quod circumdatum est esculento vel potulento, prout lotum etiam considerat Ovid. Metam. 9, 341. *in spem baccarum florebat aquatica lotos*. Adde Plin. 15, 34. f. 28. I. GRONOVIUS *MS*.

opimum) De conspicua abundantia, opulentia, ut argute simul greges respexisse videatur. Sic fere Livius 29, 31, 8. (quem locum iam adhibuit Ciacconius) *familiae aliquot cum mapalibus pecoribusque suis (ea pecunia illis est) persecuti sunt regem*. Hinc olim apud Romanos *peculium* dictum est, ut notant Plutarch. in Valerio Poplic. c. 11. f. et Servius ad Virgil. Eclog. 1, 33.

parcitur) Possint haec accipi de regione σιλφιοφόρῳ. Quia enim valde silphium appetunt greges, ideo eas arcent, vel omnino non alunt. Usque adeo enim oves amare silphium prodit Arrianus, [de exped. Alex. 3, 28, 11.] ut, si vel e longo admodum spatio eius odorem perceperint, cursu eo convolent. Itaque Cyrenenses loca, ubi nascitur, sepiunt. Maius enim illis lucrum e cultura silphii. VOSSIUS. Pessime Vossius, quum manifeste hic agatur de gregibus non ita facile et saepe mactandis in cibum, qui idcirco iis erat *caro ferina* potissimum. Plautus Casin. 2, 8, 65. *argento parci nolo*. PERIZONIUS. Dura utique est et ab hoc nexu aliena explicatio Vossii, etsi eandem probaverat etiam I. Gronovius MS. Accedit τὸ *id*, quod aperte spectat ad τὸ *gregibus*, sensumque verum regit. Nec aliter ceperunt Vadianus, Burmannus MS. et interpres Hispanus; at Germanus: *weil es allein fett wird*.

§. 4. *Interiores)* A mari longius remoti, ubi etiam illos populos ostentat Ptolemaeus 4, 5. aliique.

incultius) Sic Salluſt. Iug. c. 19. ſ. 15. *Gaetulos accepimus partim in tuguriis, alios incultius vagos agitare;* et c. 89. ſ. 85. *Africa, quae procul a mari incultius agebat.* Sic idem c. 18, 3. ſ. 14. proxima confirmat: *vagi, palantes, qua nox coëgerat, ſedes habebant.* Poſt de Nomadibus Strabo 7. p. 211. ſ. 307. ἀκολουθοῦσι ταῖς νομαῖς.

promovent) Graphice Virgilius Georg. 3, 339 ſqq. unde: *omnia ſecum Armentarius Afer agit, tectumque laremque.* Silius Ital. 2, 442. *omnia Poenum Armenti vigilem patrio de more ſequuntur.* Cf. et Valer. Flacc. Argon. 6, 331. Lucan. 4, 683. Idem de Scythis tradit Iuſtin. 2, 2. et de iisdem Ammian. 22, 8. et Alanis et Hunnis 31, 2. Eam autem antiquiſſimorum populorum vitam fuiſſe, elucet ex Scripturis ſacris v. c. Geneſ. 4, 20. et pluribus docuit Perizonius de origin. Babyl. cap. 12. p. 242. ubi et hunc Melae locum adpoſuit. Ceterum eundem morem adhuc iſtos Africae populos, Beduinos, ſervare, ut vix remota abhinc aetate illa auctores ſcripſiſſe videantur, adfirmat Shaw T. 1. p. 371 ſq.

in commune conſultant) I. e. publico commodo ſtudent. Sic Tacitus in Agricola [cap. 12.] *in commune non conſulunt;* et lib. 15. [Hiſt. 4, 67.] *Per Gallias edixere, ut miſſis legatis in commune conſultarent.* CIACCONIVS. Non habent ſocietatem civilem, rem publicam, ſed ſibi quisque vivit ſuisque commodis inſervit. Tacitus in Agric. cap. 12. GRAEVIVS *MS.* Horat. 2. od. 15, 11. *Commune magnum.* Auctor reſpicit Gr. κοινόν. BVRMANNVS. Sic paſſim et alibi *in commune conſulere* vel *conſultare*, ut in Tacito Annal. 12, 5. f. Curt. 9, 1, 21. Terent. Andr. 3, 3, 16. Liv. 32, 21. in. Plin. 6. epiſt. 16. Similes formulae *in commune diſſerere, loqui, dicere* — quas et Lexica adferunt, et viri docti inluſtrant. Cf. Bunemann. ad Lactant. 3, 25. Oudendorp. ad Fron-

tin. 3, 2, 6. Pro eo Liv. 24, 22, 15. 26, 12, 7. *in medium consulere.* Infert notionem sociétatis et in populó civitatis, quam consilio, opera adiuvamus. Gr. κοινὸν, et sic Ovid. Metam. 12, 7. *commune gentis Pelasgae.* Ita autem priscorum hominum fera vita et vaga passim describi solet, ut a Cicerone de Invent. 1, 2. pro Sextió cap. 42.

agnati) Egregium hunc locum vocat Perizonius ad inlustrandum ius civile in hereditatibus ab intestato; quae tamen, cum huc proprie, vel proxime non faciant, in summam contracta dabo. Nempe olim agnatorum nomine filii, vel filii minores, unde de fratribus dici potest, ut apud Auctorem ad Herennium 1, 13. frater minor Malleoli, qui damnatus testamentum fecerat, hereditatem eius suam vocat *lege agnationis.* Post paullatim latius extensa est agnatio ad sextum vel septimum gradum, et hinc in nostro loco ad familias refertur ab uno minimum avo vel proavo ortas, in quas passim dispersi agebant. Ultra remoti erant gentiles. Quam media Iurisprudentia intulit voci mutationem, huc minime pertinet. Hactenus Perizonius. Cf. Isidor. Orig. 9, 6. in. Ad primam vocis significationem lepide Plinius 11, 94. s. 39. congenitos pilos et agnatos in homine obponit interpretatus Aristotelis in Hist. An. 3, 10. Τρίχας συγγενεῖς et ὑστερογενεῖς. Si verborum in nostro loco nexum perpendimus, agnati minime esse possunt minores filii, quia a liberis omnino diserte distinguuntur. Valet igitur explicatio Perizonii, ut agnati sint quasi liberis nati, aut, si quis de avis et proavis dubitet, possit latissime complecti coniugum consanguineos, unde familiarum numerus modusque augetur, dummodo usus addixerit.

§. 5. *Atlantes)* Ducta haec sunt ex Herodoto 4, 184. qui tamen duplices facit et moribus et institutis diversos, locorumque intervallo distantes. Con-

ſentit Stephanus h. v. et ab utroque Atlante et maiori et minori dictos ſcribit. Mela iisdem tribuit, quae duobus Herodotus, Melamque ſecuti Plinius 5, 8. Solin. c. 34. ſ. 31. et Martian. Capel. lib. 6. p. 217. Alii cum Herodoto diſtinguunt, de quibus dictum eſt in notis criticis. Sic etiam ſolos Atlantes memorat Ammianus 15, 3. qui ſomnia non videant, cum ſolis exſecrationem Atarantibus tribuant, uti et quibusdam cum Reizio viſum eſt in Herodoto nunc reponere, ſic et antea coniectantibus Weſſelingio et Valckenario. Strabo 17. p. 565. ſ. 822. idem de Aethiopibus ſub zona torrida narrat, conſentiente Diodoro 3, 8. Populum ipſum, cum poſtea nullum ejus in hiſtoria veſtigium reperiatur, devictum coaluiſſe cum Phoenicibus in unam gentem, Maurisque originem dediſſe, putat Uphagen in parergis hiſtor. p. m. 69. Atlantum ſitus autem ex Atlante intelligitur; Atarantum, ſi curſum Herodoti perſequaris, quaerendus ſub regno Tripolitano verſus meridiem. Cf. etiam Heeren über die Politik — der alten Welt p. 169 ſqq.

dum oritur, dum occidit) Ita vertit verba Herodoti οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶνται. Euſtathius, qui haec Herodoti verba citat, ad Dionyſium [v. 66.] legit ὑπερβαλλόντως. Verum puto ita mutaſſe, quia alterum non intelligeret. Ὑπερβάλλοντι interpretantur Grammatici ὑπερβαίνοντι. Hoc ſenſu imprecantur ſoli, quam diu ſupra ipſos eſt; vel, ut Mela vertit, *dum oritur et occidit.* Damaſcenus [Nicolaus Damaſcenus apud Stobaeum Sermon. 42. p. 293.] hic habet ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ut quoque Diodorus Siculus [3, 8. adde Strabonem c. l.] haec accepiſſe videtur. Attamen non probo hanc interpretationem, nec ſane ita veteres locuti ſunt. Omnino exiſtimo ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι apud Herodotum vertendum eſſe *ſole ſuperantiſſimo.* Ita apud Lucretium [6, 395.] *ſuperantior ignis* pro vehementiſſimo Gellius 3, 2. *ſole magno.* VOSSIVS. Non nego, flagrantem ſolis

in visere) Herodotus l. οὔτε ἐνύπνια ὁρᾷν. Suis quisque modis referunt idem superiores, quibus adde Tertullian. de anima 3, 49. unde innuitur, aut ipsos adfirmasse, aut somniantium signum non edidisse. Ita Cleo apud Plutarchum de oracul. defectu p. 722. Vol. 7. (Lipf.) negavit, se per totam vitam eamque satis longaevam ullum somnium vidisse. Hoc autem est *in quiete visere*, pro quo Hygin. fab. 91. in. *uxor praegnans in quiete vidit, se facem ardentem parere;* alii etiam *per quietem* s. *somnium videre*. Sic Cicero de divin. 1, 24. in. *secundum quietem videre*, post *in somnis*. Vid. praeter Lexica Cannegieter. de Catone ad calcem ed. Arntzen. cap. 13. p. 63. et, qui multa dabit, Torren. ad Valer. Max. 1, 7. ext. 10. *Quies* de somno etiam in prosaicis obvium. TZSCHUCKE. Fabula haec praecipue annotata fuit sub Constantino, quando narrat Ammianus 15, 3. virum innocentem ob somni relationem fuisse condemnatum, qui tunc optabat vixisse in Atlantibus. I. GRONOVIUS MS.

§. 8. *Troglodytae*) De scriptura vid. not. crit. ad 1, 4, 4. Troglitas etiam a quibusdam vocatos probare studet Salmas. ad Solin. c. 56. f. 60. p. m. 894. Penultimam corripiendam docet Homeri Batrach. v. 205. 212. Caussam nominis subiicit noster; Eustath. ad Dionys. v. 180. διὰ τὸ τὰς τρώγλας ὑποδεδυκέναι. Hebraeis dicuntur Suchaei, (סכיים) quia סכה non solum est tabernaculum, sed et spelunca, unde de bestiis dicitur v. c. leonibus. (ψ. 10, 9. —) Vid. Bochart. in Phaleg 4. 29. in. qui hinc putat, *Sucha* h. *Suachen* in ora rubri maris apud Plin. 6, 34. f. 29. inde potius nomen traxisse, quam, quod vult Strabo 16. p. 530. f. 770. a Sucho conditore. Ita quidem Suchaei vertuntur 2 Chron. 12, 3. a Iudaeis Alexandrinis et in vulgata. Usitate tamen tales τρώγλαι in V. T. adpellantur חרים. Cf. in primis Hiob 30, 6. et quae de Troglodytis Michaelis, data hic quidem opera, in Syntagm. commentat. Goettingens. p. 195 sqq.

dolfus in commentar. hist. Aethiop. p. 145. Sed cum late fusi fuerint, vix artis limitibus illorum sedes contineri potest. De moribus multa Artemidorus apud Strabon. 16. p. 533. s. 755. et Diodor. c. l. Omisit noster ex Herodoto, quam hic notat, insignem pedum velocitatem, qua et equos superare tradit Plinius 7. 2. et de suis Hanno c. l. Cf. etiam Heliodor. c. l. Solin. cap. 60. s. 56. Iidem vero etiam videntur dicti esse *Erembi* apud Homerum Odyss. 4, 84. ubi Schol. explicat παρὰ τὸ εἰς τὴν ἔραν δύνειν, Strabo 1. p. 28. s. 42. et 16. p. 539. s. 784. ἀπὸ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν, ubi copiose de illis eorumque sedibus disputat, quas in Arabia constituit. Prope Aethiopas producit etiam Avien. v. 271. et hinc nigros vocat. Cf. etiam Eustath. ad Dionys. v. 180. et Tzetzes ad Lycophron. v. 827. Ceterum prope Arianum, in ducatu Ferrariensi, aliquot hominum milia in antris suffossis etiamnunc habitare, itinera, veluti Zimmermanni, narrant.

strident) Quod Ovidius Fastor. 6, 140. attribuit *strigibus* alii *vespertilionibus*, alii denique *serpentibus*, ut adpareat, undique ingratum fuisse istum strepitum. I. GRONOVIUS *MS.* De serpentibus vid. Drakenb. ad Sil. Ital. 2, 537. De iis et vespertilionibus proprie, quae bestiae tantum id possunt. Attamen et ad alias transfertur, v. c. *anseres* (Petron. Satyr. 136, 4.) *sues* (Plin. 8, 9.) — et ex comparatione de *puella* Ovid. in A. A. 3, 289. *sonat raucum, quiddamque inamabile stridet*. De Troglodytis nostris Herodot. 4, 183. τετρίγασι, καθάπερ αἱ νυκτερίδες. Plin. 5, 8. *stridor, non vox;* Martian. Capella 6. p. 218. *strident, potius quam loquuntur.* Tales populos Africae audivit esse *Febabo* et *Birgu* Hornemann. Vid. ei. Reise nach Murzuk p. 143.

specus subeunt) Plinius: *specus excavant. Hae illis domus.* — *Subeunt* apte. Sic Ovid. Metam. 1, 121.

Tum primum subière domus, domus antra fuerunt. Sic idem passim, ut Metam. 12, 417. Fastor. 2, 315. *antra subire*, et eodem modo saepe *casas*, *tecta* — *subire*.

§. 7. *Garamantas*) A *Garamas*, quod passim legitur, ut in Silio Ital. 5, 194. 6, 676. 705. Senecae Hippol. v. 67. Hinc *Garamantum* in genitivo Avien. v. 324. Oros. 1, 2. Ex Hebr. גר *gar* s. *ger* habitare s. advena derivat Bochart. in Phaleg. 4, 3. Dubium facit Schol. Apollonii ad 4, 1494. an a Garamante, an hic a populo nominatus fuerit. In Libya ponunt omnes, at diverso situ. Herodotus 4, 173. super Nasamones ad austrum in Macarum confinio, per quos Cinyps fluit. Nec procul ab hoc fluvio ostentat Ptolem. 4, 6. qui tamen extendit a Bagrada fl. ad Nubam paludem; ipsos autem μέγιστα ἔθνη vocat, ut Herodotus 4, 183. ἔθνος μέγα ἰσχυρῶς. Strabo 2. p. 90. s. 131. infra Aethiopas prope Nigritas, Pharusios et inferius Gaetulos ponit, ut contra Garamantas ὑπὲρ τῶν Γαιτούλων 17. p. 574. s. 835. Alio loco, 17. p. 576. s. 838. hac serie versus ortum in interiori Libya procedit: Nasamones, Psylli, Gaetulorum pars, Garamantes, Marmaridae. Quem situm noster illis tribuat, docet 1, 4, 4. etsi illum ordinem mirum, aut dubium censet Cellarius in Geogr. ant. 4. 8, 10. quia Gaetulos ultra Garamantas in ortum ad Libyas Aegyptios removeat. Tenet tamen eundem Plinius 5, 8. Alibi (5, 4.) ab Augilis removet 12. dierum itinere, ut fere Herodot. 4, 183. Tacitus Annal. 3, 74. in suffugia Garamantum prope Letinos ponit, quo merito offenditur Ernesti, etsi Leptim parvam non recte hic intelligit. Utique sub Lepti magna versus meridiem habitabant, sed aliquantum remoti, ut ex Ptolemaeo 1, 10. discitur, nisi de finibus late propagati populi intelligas. Cum Marmaridis coniungit Flor. 4, 12, 4. et ex alia parte Aethiopas producit Solinus cap. 33. s. 30. quibus adnumerat adeo Ptolemaeus 1, 8. Alii magis vage disiiciunt.

Sic Vibius Sequester p. 35. *Mauros Libyae* facit; templum Iovis Hammonis illis tribuit Lucan. 9, 514 sq. repugnante Strabone 17. p. 577. s. 838. qui ultra Garamantas ad orientem Marmaridas illud adtingere adfirmat, sic ut adeo inter illos intersit. Quod Virgilius Aen. 6, 795. cum Indis coniungit, notare ille voluit remotos utrimque populos, quare etiam Eclog. 8, 44. *extremos* vocat. Ad situm diiudicandum facit *vallis Garamantica* Ptolemaei 4, 6. ad fluvium *Gir*, quam ad radices montani tractus *Dyre* et *Tegla*, ubi habitant populi *Gubas* et *Nubas*, quaesivit Bruce Vol. 2. p. m. 555. Lalande in Memoires sur l'interieur de l'Afrique prope Bournu p. 12 sq. qui in fl. *Gir* agnovit h. le fleuve de Gazelles. Accedit, quod primarium eorum oppidum (*caput* in Plinio 5, 5. et Solino c. 32. s. 29.) *Garama* non procul a fontibus Cinyphis ponit Ptolemaeus 4, 6. Edrisius in Africa p. 137. ed. Hartmanni, in terra *Fezzan*. Recentiores igitur Geographi Garamantum sedem statuunt maxime in regionibus Fezzan, Gaddemz, veluti Harduinus ad Plin. c. l. Shaw T. 1. p. 170. aliique, quos laudat Hartmann ad Edrisium p. 138. H. *Germah* s. *Jermah* primaria urbs regni Fezzan putatur *Garama* veterum. Hornemann vocat *Yerma*. Vid. ei. Reise p. 76. et quae notantur p. 187. Quod quidem in his et similibus populis valet de illo tempore, quo exculti magis et stabiles fuerunt. Regem illorum memorat Plin. 8, 61. s. 40. bella cum Romanis gesta plures, et Corn. Balbi triumphum in primis Plin. 5, 5. De moribus praeter ea, quae noster adnectit, Tacitus Hist. 4, 50. f. *gentem indomitam* vocat, *et inter accolas latrociniis fecundam;* Avienus v. 324. *truces, pernices pedibus et arundinis usu nobiles.* Qui plura cupit, consulat Aldrete antiguedades de Espan. 3, 23. p. 421 sq. Allgem. Welt-Gesch. Vol. 16. p. 227 sq. et eius epitomen T. 5. P. 2. p. 173 sqq.

directa.) Narratio etiam ducta est ex Herodoto 4, 183. ex quo ad alios manavit. Ita autem ille: ὀπισθονόμοι βόες γίνονται — τὰ κέρεα ἔχουσι κεκυφότα εἰς τὸ ἔμπροσθεν· διὰ τοῦτο ὀπίσω ἀναχωρέοντες νέμονται. *Trogoditam* vocari talem bestiam deiectis cornibus obliqua cervice depascentem tradit Vincentius Bellovacensis in bibl. mundi Tom. 2. lib. 15. c. 104. p. 1446. ubi describit. At non in una regione eos producunt auctores. Ita Aelian. in Hist. An. 16, 33. in Libya ponit prope Indiam, (i. e. Aethiopiam, ut hic pluribus docuit Vossius) causamque hanc adfert, quod praetenta oculis cornua gerant. In Africa torrida omnino Phile de animal. propr. 69, 3. Herodotus ultra Garamantas et Lotophagos. Garamantibus largiuntur Plinius 8, 70. f. 45. Solin. c. 32. f. 29. Troglodytis tamen idem Plinius 11, 45. f. 37. Athenaeus 5, 20. p. 221. auctore Alexandro Myndio, tales boves omnino ponit in Libya, sed parum credibile censet, praesertim cum nullus alius id tradiderit, Herodoti hic immemor, quem adhibuisse alia loca declarant. Diodorus Sic. 3, 50. ultra Cyrenaicam versus austrum deserta esse refert, nec ibi quadrupedes praeter dorcadas et boves (ita simpliciter) conspici. Boves et hodie crassa quidem duraque cute ibi inveniri testatur Marmol in l'Afrique Vol. 1. p. 52. at in cornibus nihil eiusmodi vidit.

certa uxor.) Plinius 5, 8. *matrimoniorum exsortes passim cum feminis degunt.* Solin. c. 33. f. 30. *Garamantici Aethiopes matrimonia privatim nesciunt, sed omnibus vulgo in Venerem licet.* In re consentit Martian. Capella 6. p. 218. et olim Herodotus 4, 180. etsi Ausensibus adscribit. At idem mos in aliis etiam populis usum obtinuit, et ipse Herodotus 4, 172. de Nasamonibus et Massagetis idem tradit iisdem fere verbis usus, et de Massagetis antea 1, 216. Sic Diodor. 3, 32. in. de Troglodytis; de Tuscis Theopompus apud

Athenaeum 12, 3. p. 517. Plura aliorum populorum antiquorum exempla recensuit Valckenar. ad Herodot. 4, 172. et Fabricius ad Sext. Empir. Pyrrhon. Hypotyp. 3, 24. omninoque Cicero de invent. 1, 2. de hoc incultorum populorum more sic: *nemo nuptias viderat legitimas; non certos quisquam adspexerat liberos.* Nec desunt hodie exempla barbarorum populorum in itineribus obvia. TZSCHVCKE. Habet hoc Aristoteles de rep. 2, 3. f. qui haud dubie id duxit ex antiquioribus, ut pateat, non utique debere intelligi de Pomponii Melae aetate, quamvis ita loqatur. I. GRONQVIVS *MS.* Hic omnino Λιβύων κοιναὶ γυναῖκες et post ait τὰ τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας.

colant) Eadem cura habeant, qua solent parentes liberi. Sic loquitur Curtius 4, 14, 6. *in militibus colendis ornandisque.* Quod verbum ibi non notat reverentiam, sed modum instruendi. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Nempe de officio etiam dixerunt, quod maiores minoribus praestant, ornando disciplinis, formando moribus, adiuvando liberalitatibus, ut apud Liv. 2, 22. f. Sic Curtius 4, 14, 6. I. GRONOVIVS *MS.* 2. Plura adposita in not. criticis. Solinus c. 33. f. 30. *filios tantum matres recognoscunt. Nam paterni nominis nulla est reverentia.* Idem fere apud Limyrnios, ignotos populos, valuisse narrat Nicolaus Damasc. de moribus Gr. h. v. Communes enim ait habere uxores, et natos inde liberos ad annum 5. communi sumtu nutrire; tum convenire, καὶ τὰς ὁμοιότητας πρὸς τοὺς ἄνδρας εἰκάζειν, et suos quemvis inde sumere. De tali autem similitudine inter parentes et liberos, si quis loca veterum legere cupiat, conlegit multa Germanus ad Virgil. Aen. 5, 576. Ceterum alia tradit Herodotus o. l. Nempe cum infans apud mulierem robustior factus fuerit, congregatos viros ex similitudine iudicare, cuius vere sit.

§. 8. *Augilae*) Ptolem. 4, 5. Αὐγύλαι, ubi vero cod. Medic. notante A. Gronovio ad 1, 4, 4. per ι. *Augylae* tamen legitur etiam in Plinio 5, 4. et 8. Solino cap. 34. f. 31. Sed *Augilae* Martian. Cap. 6. p. 218. quae ſcriptura verior videtur, cum et ſic nomen urbis (Αὔγιλα) efferatur in Ptolemaeo, ut in Herodoto 4, 172. et 182. Stephano, in quo literarum ſeries probat. Attamen ob Plinium, et quod in vetuſtis Solini libris *Augulae* exſtet, alteram ſcripturam praefert Salmaſ. in Solin. p. m. 292. Ab *Augilis*, urbe, ſolum gentile Αὐγιλίτης novit Stephanus. Sed nec altera forma analogiae repugnat, ut exemplis ſimilibus probavit Salmaſius c. l. et ex eo Berkelius ad Stephan. p. 196. ad quae uſus aliorum accedit. Si ſitum quaeras, Herodotus 4, 182. decem dierum itinere a Garamantibus ſeiungit; Plinius c. l. refert 12 dies, et haec addit: *Augylae ipſi medio fere ſpatio locantur ab Aethiopia, quae ad occidentem vergit, et a regione, quae duas Syrtes interiacet, pari utrimque intervallo*, ex quibus coniicit Harduinus ad Plinium; ibi nunc eſſe *Biledulgerid* deſertum, qua regioni inter utramque Syrtim ſubiacet. Rectius nuper Hornemann locum conſtituit eodem hodie nomine adpellatum, *Augila*, cui verſus ſeptemtrionem eſt deſertum Barka, et deſcripſit. Vid. eius Reiſe nach Murzuk p. 46 ſqq.

manes) Plin. 5, 8. *inferos tantum colunt*, uti Solinus c. 33. f. 31. et Martian. Cap. 6. p. 218. Herodotus 4, 172. ſic: μαντεύονται ἐπὶ τῶν προγόνων φοιτέοντες τὰ σήματα καὶ κατευξάμενοι ἐπικατακοιμέωνται. Sed de Naſamonibus haec refert, ut aliqua ex ſequentibus Tertullianus de anima cap. 57. qui et alios veteres auctores hac de cauſa excitavit. Melam igitur notarunt hic Pintianus et Ciacconius, alibi Salmaſius ad Solin. p. m. 292. Voſſius de Theologia gentili 1, 11. — Contra Voſſius, ut auctoritas Melae ſuſtineatur, con-

tendit, Augilas esse Nasamones; Augila enim esse oppidum Nasamonum, idemque satis ex Herodoto colligi posse. Certe Augila utrique populo tribuit Ptolemaeus 4, 5. et Augila Nasamonas palmas decerptum, quibus ille ager abundet, comprobante id nuper Hornemanno, petere, adfirmat Herodotus, quam quidem erroris caussam Melae fuisse iudicat Pintianus, cum diversi illi fuerint, etsi contermini, quod adparet ex Ptolemaeo. Vix igitur indiligentiae immunis esse videtur noster, quod et censuit Wernsdorfius in excursu 10. ad Prisciani perieg. p. 582. Accurate magis versatus hic est Tertullianus. Aliam accusationem ex memorato manium cultu divino instruit Ciacconius, quippe quem etiam sic ignoret Herodotus, et optimorum tantum virorum et iustissimorum animabus tribuat, quod quidem Vossius nimis argutum censet, tum Plinium, qui *inferos* hic omnino posuerit pro manibus, contra Salmasium ad Solin. p. m. 293. tuetur, cum *Dii manes* et *Dii inferi* promiscue in lapidibus occurrant, *Diique superi* et *inferi* in auctoribus saepissime obponantur. Sed haec prolixius disputata ad Plinii locum proxime dicta valent. TZSCHVCKE. Quales sint manes Dii, patet satis clare hic ex mentione tumulorum, quod scil. illic dormientes crediderunt, esse instar templi, in quo, aut circa quod hi qualescunque Dii versarentur, quos non possumus alios intelligere, quam quos Romani dixere *sub umbris mortuorum;* quae opinio clarissima est in antiqua inscriptione apud Sponium in Miscell. eruditae antiqu. p. 335. ubi aliquis dedicavit *monumentum suum sempiternum Diis manibus suis.* Id quod magis inde apparet, quod, cum Philippus circa Athenas disiecisset sepulcra prae ira, et Athenienses de hac re quererentur apud Romanos, dicunt *nudatos Deos manes* apud Livium 31, 30, 5. I. GRONOVIVS *MS.* Manifestum, designari hic certorum tantum hominum, qui mortui sunt, veluti iustissimorum et fortissimorum hominum, ut et

additur, de quo cf. Bunemann. ad Lactant. 1, 11, 3. ubi tamen libri quidam omittunt.

incubuere) In tumulis dormierunt. GRAEVIUS MS. Herodotus c. l. ἐπικατακοιμέωνται. *Incubare* autem, notante Servio ad Aen. 7, 88. proprium eorum, qui dormiunt ad accipienda responsa. Plura dabit Villoison. in prolegom. ad Homer. p. 51. Sic, qui Calchantis oraculum consulunt, mactati arietis corio indormiunt (ἐγκοιμώμενοι) Strabone teste 6. p. 196. f. 284. Idem de Iudaeis ex Mosis praecepto 16. p. 523. f. 761. et alibi. Hinc 11. p. 350. f. 508. μαντεῖον ἐγκοιμωμένων. Nempe ἐγκοιμᾶσθαι, ἐγκοίμησις solemnem in hoc habent usum. Cf. Wesseling. ad Diodor. 1, 53. et de *incubare* viri docti ad Virgil. c. l. Hinc et χαμευναὶ et similia dicuntur. In primis incubationes illae captandorum somniorum causa in aegrotis valebant, de quibus ad Strabonem 14. p. 447. f. 650. Quantum vero somniis omnino veteres tribuerint, satis notum est vel ex Artemidoro et Cicerone de divinatione.

patere) Signate ad pronam libidinem. Ceterum idem, sed de Nasamonibus, refert etiam Herodotus 4, 172. νόμος ἐστὶ τὴν νύμφην νυκτὶ τῇ πρώτῃ διὰ πάντων διεξελθεῖν δαιτυμόνων μισγομένην. Adtingit etiam munera; de ceteris silet. Sic vero Adyrmachidae prope Aegyptum regi nupturas offerebant. (Herodot. 4, 168.) Simile de Armeniis Strabo 11. extr. de Lydis Herodot. 1, 93. de Cypriis Iustin. 18, 5, 4. ubi plura conlegit Berneccerus. De libidine barbararum feminarum multa et hodie in itineribus narrantur.

§. 9. *Gamphasantes)* Melam hic ex more sequuntur Plinius 5, 8. Solinus cap. 34. f. 31. Martianus Cap. 6. p. 218. Alii de Garamantibus referunt, veluti Herodotus 4, 174. Stephanus h. v. Eustath.

ad Dionys. 217. Fundus rei in Herodoto, qui haec habet: πάντα ἄνθρωπον φεύγουσι, καὶ παντὸς ὁμιλίην (hactenus inde repetit Stephanus) καὶ οὔτε ὅπλον ἐκτέαται ἀρήϊον οὐδέν, οὔτε ἀμύνεσθαι ἐπιστέαται. Quos auctores sic conciliandos censent Pintianus et Ciacconius, ut in Herodoto et aliis Gamphasantes reponatur, invito Salmasio ad Solin. p. m. 293. adnuente contra Valckenario ad Herodotum. Utitur certe Pintianus ad evincendam sententiam suam argumentis haud invalidis. Nempe Garamantes habuerunt urbem Garama, de qua supra; omnia Romanis armis superata sunt postea; (Plin. 5, 5.) in exercitu Hannibalis Garamantes passim a Silio commemorantur, ex quo adparet, arma utique tractasse; denique gentem magnam vocat Herodotus 4, 183. quod sine commercio aliorum cogitari nequit. Salmasius tamen vindicat Herodoti lectionem ex situ ibi notato prope Nasamones s. Psyllos, quem et alii iis tribuunt. Probant Holsten. ad Stephan. p. 80. et Berkelius p. 262. Tum vero Mela alios secutus est, uti omnino in his ab Herodoteis discrepat, adeoque Blemyas subiicit, quos ille plane ignorat. *Gamphasantes* tuetur ipse Mela 1, 4, 4. Situs vix definiatur. Si tamen seriem institutam persequitur, in interiori Libya propius ad Aegyptum habitarunt.

ingenii) Eiusdem naturae, eorundem morum, GRAEVIUS *MS*. Sic 1, 19, 6. *colentium saevum ingenium*, pro quo deinceps *mores* ponit. Et sic alii.

§. 10. *Blemyis)* De scriptura dictum in notis criticis ad 1, 4, 4. Adde quod a Graecis vocari solent Βλέμυες, a Latinis plerumque *Blemyae*. In Herodoto non occurrunt, quare aliunde sua petiit Mela. Nomen a Blemye, uno ex tribus Deriadae ducibus, qui cum ipso contra Herculem militarunt, derivat Stephanus cumque eo Eustathius ad Dionys. v. 220. Cf. etiam Nonnus lib. 17. f. et Etymol. M. h. v. Illis sedes adsignat Era-

tosthenes apud Strabonem 17. in. infra Meroen a Nilo ad mare rubrum in Aegypti confinio, et coniungit in eodem tractu Megabaros, ut Ptolemaeus 4, 8. vicinos facere videtur, etsi Megabarados vocat et Nubas adiungit cum Eratosthene etiam; nec discrepat ipse Strabo p. 563. f. 819. ubi Aethiopes dicit. Prope Nili catarrhactas ponit Ammian. 14, 4. (cf. et Dionys. v. 220. et ibi Eustathius) cum Meroe et Syene iungit Claudian. de Nilo idyll. 4. 19. prope Elephantinen Procopius de B. Pers. 1, 19. Cum Nasamonibus et Lesthophagis (sic) coniungit Geogr. Ravenn. 3, 3. et se nunquam civitates in ea patria legisse adfirmat. Posteriori igitur aetate mutatis sedibus propius ad Aegyptum a mari rubro removentur. Cf. etiam Agathemer. 2, 5. et Solin. c. 34. f. 31. qui nostros ab iis diserte distinguit, qui vicina rubro mari accolebant. Hinc Zosimus 1, 71. in. narrat Ptolemaida, Aegypti urbem, in seditione adiuvisse, quam etiam, et Copton post tenuerunt (Vopiscus in Probo c. 17.) et a Probo victos fuisse, tum et ad eos coercendos Diocletianum ab Oasi ad Elephantinen Nobatas migrare iussisse. Stephanus omnino Libyae gentem dicit; Eustathius c. l. propius Aethiopiae admovet. Si quid igitur de vago illo populo (cf. Ammianus c. l.) statui potest; situs eorum antiquus quaerendus videtur in confinio Nubiae et Abyssiniae. Eorum vitam vagam et incultam describit Ammianus c. l. humana Solis sacrificia notat Procopius c. l.

capita absunt) Plin. 5, 8. *capita traduntur abesse, ore et oculis pectori adfixis.* Similia Solinus c. 34. f. 31. et Martianus lib. 6. p. 218. hi omnes Melam secuti, qui, unde petierit, latet. Fabulae manifestae origo ea fuisse videtur, quod illi genti brevius collum fuit, ut caput cum pectore cohaerere videretur. Cf. etiam de Pauw recherches sur les Americains T. 1. p. 153. et Robertson de America P. 1. p. 344. Quidam tamen volunt, sine rege fuisse, vel vestibus caput involvisse,

narrat Plutarch. in vita cap. 27. eum fuisse addit, qualem fingant, et vocem edidisse asperam equinae hircinaeque similem. Vid. Philostrat. in vita Apollonii 6, 27, ubi similia iactantur, et Satyrorum forma et rei veritas adstruitur. Alia dabit Casaubonus 1, 2. c. l. et in notis Crenius et Rambachius. Tales fuisse videntur, qui, silvis innutriti, ab hominum consortio remoti, vitam egerunt; ni ipsi ad simias relegari debent, in quibus ponit etiam Plinius 7, 2. 8, 80. l. 54. Cf. etiam Bochart. in Chan. 1, 18. et Vitringa ad Ies. 13, 19. — Redeunt infra 1, 9, 6. cum Panibus.

Aegipanum) Satyrorum Aegipanumque in Libya eodem modo, iisdemque pene verbis meminere Plinius, [5, 8.] Solinus [cap. 34. l. 31.] et Martianus Capella; [lib. 6. p. 215.] nemo tamen addit, qualis fuerit forma Aegipanum. Posteriores duos ignorasse, facile crediderim: an vero etiam Plinius ignorarit, non attinet quaerere. Sane neque in forma huius monstri conveniunt, si tamen monstris sunt accensenda, quae sunt mera Graeculorum commenta. Salmasius in notis ad Solinum [p. m. 293.] ex parallelis minoribus Plutarchi [Vol. 7. 236. ed. Lips.] adstruere conatur, Aegipana illum esse, quem Romani Silvanum vocant. Sed vero valde infirmo nititur tibicine; neque enim quidquam certius, quam libellum istum esse prorsus indignum Plutarcho. — Et profecto tantum inter sese differunt Silvani et Aegipanes, ut difficilius aliquid reperias, in quo conveniunt, quam in quo discrepant. Aegipanes enim non ut Silvani cum facie humana pingebantur, verum caprina prorsus, imo αὐτόχρημα capri erant superne. Pingebantur praeterea cum cauda piscis. Causa nominis haec est. Aegipan Iovis filius ex capra Boeotia esse fingitur, quam etiam Oleniam vocavere. Alii Iovis collacteum faciunt, natumque ex Aega Panis coniuge. Hinc Aegipana dictum aiunt. Iuvisse hic dicitur Iovem in bello contra Typhonem. Quia

Plinius 5, 1. 6, 35. f. 30. *Aegipanes* fubftituit. Alii tamen diverfos faciunt. At discrepant utique a Silvanis, quorum facies humana, cum Aegipanum fuerit caprina. Omnino autem fingebantur αἰγοπρόσωποι, οὐρὰν ἰχθύων ἔχοντες, ut Capricorni fpecies, faepius expreffa, declarat. Sed mitto has fabularum nugas, Hoc unum addo, quod Plutarchus in Gryllo (Vol. 10. p. 119. ed. Lipf.) credidit, haec et fimilia monftra ex coitu hominum cum beftiis prognata effe. Et fic hodie paffim tales homines cum caudis commemorantur. Ita Gemelli Careri in voyages T. 5. p. 68 fq. tradit, in infula Mindoro prope Manilam effe homines eius formae. Plura Buffon in Allg. Natur-Gefchichte T. 6. p. 44 fq. (ed. Berol.)

quae celebratur) Plin. 5, 8. *Aegipanum, qualis vulgo pingitur, forma;* ubi cf. Harduinus et Banier Götterlehre Vol. 3. pag. 666. Linneus *Mangianos* longis comis caudisque inftructos hac forma excepit. Simiae potius habendae funt, quarum aliquae hominum externam fpeciem referunt, veluti *Orangoutang* f. *Pongo Jocko*, de quibus fufius quaerit Buffon in Gefch. der Thiere T. 17. p. 170 fqq. (ed. Berol.)

CAP. IX.

PARTICVLARIS ASIAE DESCRIPTIO AEGYPTVS.

§. 1. *prima pars)* Non fcilicet tota; nam Mela illam nec Afiae, nec Africae adnumerat, quum c. 4. dixerit, Africam Nilo terminari. I. GRONOVIVS *MS.* I. Nilo et alios utramque terrae partem terminare fupra notatum eft, cuius caufa cum Strabone 1. p. 22. f. 32. in eo quaerenda videtur, quod verfus meridiem longiffime porrigitur magnaque eft latitudine, ut praetendi Africae, fi quis a maribus vel fluviis terrarum regionumque fines

constituere velit, commode possit. Qui tamen ipsam Aegyptum, nulla Nili habita ratione, spectant, et continentem continenti obponunt, Aegyptum vel Asiae tribuunt, vel ad Africam reiiciunt. Prius volunt Herodotus 2, 17. Plinius 5, 9. s. 4. Solinus c. 34. s. 31. extr. Martianus Cap. lib. 6. p. 218. Africae partem facit Ptolemaeus 4, 5. et lib. 8. in Africae tab. 8. et sic omnes, qui Africam ab Asia Sirbonide lacu et sinu Arabico disterminant, ut Agathemer. 2, 2. Cf. et Strabo lib. 1. p. 24. s. 35. Sic vero posteriori etiam aetate disceptatum esse, cui terrarum orbis parti adscriberetur, patet ex Geogr. Ravenn. lib. 1. f. qui tamen ipse post in Africa recenset, uti Abulfeda, Edrisius. Recentiores Geographi Africae adsignant. Cf. etiam supra ad 1, 2, 2. et 1, 4. in.

Aegyptus) Gr. Αἴγυπτος; Hebr. מצרים, nostris vulgo *Egypten*, rectius quidem *Aegypten*; sed et haec et aliae formae ex Gallo-Francorum lingua ad nos defluxerunt. Antiquissimum nomen et primum a Chamo, Noachi filio, fuit impositum; (cf. ψ. 78, 51. —) usitatius Mizrajim a Chami filio, de quo vid. Perizon. in origin. Aegypt. c. 1. p. 5 sq. A Mizrajim Μεστραῖα eadem dicta est, uti docent Eusebii Chron. in vita Mosis, Syncellus p. 30. f. 37. p. 33. f. 41. ubi vid. Goar et Hartmann. ad Edrisii Africam p. 324. In Graecis varia antiquitus nomina gessit, quae cognomina potius habenda sunt, ut in aliis regionibus et insulis observatur. Talia sunt Ἀερία, Ποταμία, Αἰθιοπία, Ὠγυγία, Μελάμβωλος, Ἡφαιστία, quae memorat Eustath. ad Dionys. v. 239. Idem etiam ad Homer. Il. 1, 42. p. 28. Bas. Μελαμπόδων χώραν dictam refert. Quod successit Aegypti nomen, ductum volunt ab Aegypto rege (Diodor. 1, 51.) Beli filio (Eustath. ad Il. 1. c. l.) Danai fratre. (Syncellus p. 33. f. 41.) Ad Grammaticorum argutias relegandum, quod παρὰ τὸ αἶγας πιαίνειν adpellatam scribit Eustathius ad Homer. Odyss. 4, 355. p. 173. Bas. Sed ne his immorer,

plura aliaque dabunt auctores historiae universal. T. 1. p. 362. Ditmar Beschr. des alten Aegyptens init. De eius ambitu et divisione veterum auctorum loca exhibuerunt iidem, quibus addi potest in primis d'Anville in Memoires sur l'Egypte ancienne et moderne, et quos ex recentioribus maxime produxit Hartmann ad Edrisii Africam p. 325 sq. alia in ipsa Melae narratione obiicientur. Quia Nilus dextra laevaque divisus inferiorem eius partem amplexu suo determinat, quosdam Aegyptum inter insulas retulisse scribit Plinius 5, 9. s. 4. certe maximis adnumerat Hygin. fab. 275. et Nili insulam vocari posse ait Martian. Cap. lib. 6. p. 218. unde etiam δῶρον τοῦ ποταμοῦ cum aliis dicit Eustath. ad Dionys. v. 222. Sed cf. Herodot. 2, 5. Aristotel. Meteorol. 1, 14. Diodor. 3, 3. Manilius Astron. 4, 774. Germanicus in Arati phaenom. v. 235. de Delta maxime, et quae ad Diodorum notavit Wesselingius. Operose idem adstruere nititur Shaw in itin. T. 2. p. m. 185 sqq. Qualis in numis adpareat, veluti crocodilo, ibide, sistro, loto, Nilo aliisque signis adpositis, docebunt Rasche in Lex. num. T. 1. P. 1. pag. 115 sqq. et Eckhel. in doctrina num. P. 1. Vol. 4. p. 29 sqq.

immissa) Declarat hunc locum Plinius 5, 9. his verbis: *Proxima Africae incolitur Aegyptus, introrsus ad meridiem recedens, donec a tergo praetendantur Aethiopes.* Sic Mela 3, 8. [§. 3.] de Arabico sinu: *Init penitus introrsusque, dum Aegyptum paene et montem Arabiae Casium attingat.* Solinus cap. 32. [s. 35.] *Aegyptus a meridie introrsus recedit, quoad praetendunt Aethiopes a tergo.* Martianus [lib. 6. p. 218.] *Verum Aegyptus introrsus ad meridiem tendit, donec a tergo Aethiopes adversentur.* CIACCONIVS. Ab hoc litore maris Aegyptii longius porrigitur, longeque in interiores regiones patet. Translatio sumta est ab equis, quorum frena cum relaxantur, dicuntur *immitti.* Ovid. Metam. [1, 280.]

Fluminibus vestris totas immittite habenas. [Cf. Virgil. Aen. 6. in.] Inde, quoniam frena remissa largius porriguntur, transtulit Pomponius ad regionem, et dixit *penitus immissa* i. e. longissime in interiora porrecta. GRAEVIVS *MS.* uti et summatim I. GRONOVIVS I. et BVRMANNVS *MSS.* Similem ex nostro locum excitavit Ciacconius, alium I. Gronovius MS. Addi praeterea possunt 2, 2. in. 2, 6, 1. 2, 7, 12. 3, 4. in. Nempe ita de extensione in longitudinem dici solet. Cf. ad 2, 7, 5. *Penitus* auget, et sic Gellius 9, 4. *penitissimos Scythas* dixit. In ipsa re consentiunt etiam alii, et Iosephus de B. Iud. 2, 16. ita idem Graece refert sic: ἐκτεινομένη μέχρις Αἰθιόπων. Ceterum terminos hic Aegypti Noster constituit ab oriente Arabas, ab occasu catabathmon, a meridie mare internum, a septemtrione Aethiopiam. TZSCH. Respectu processus ab mari ad mediterranea, quum sic continuetur, donec veniat ad confinia Aethiopiae, quod dicit *dorso contingere*, quoniam frons semper est versus mare. Sic 2, 7. [§. 5.] dicitur *Cypros ad ortum occasumque se immittens*, prout immissas comas dicit Pedo Albinov. in mortem Drusi v. 86. I. GRONOVIVS *MS.*

dorso) Est terminus australis, sicut frons septemtrionalis, nimirum maris Aegyptiaci. Nam ut *frons* illa est pars regionis ad mare patens, sic *dorsum* de oppositis finibus et interioribus regionibus. GRAEVIVS *MS.* Propterea vocatur Aethiopia sub Aegypto. OLIVARIVS.

refugit) Recedit, retrahitur. Refugere, retrahi, recedere dicuntur ea loca, quae introrsum patent, ut sinus, valles. Auson. in Mosella v. 323. *Haec refugit, captumque sinu sibi vindicat amnem.* Sic *reducta vallis* apud Horatium. [1. od. 17, 17.] GRAEVIVS *MS.* Sic *refugientes terras* ad Pontum Euxinum dixit Plin. 4, 24. f. 12. Pro quo noster supra 1, 1, 4. *vaste cedentia litora.* Pro eo Livius et alii dicunt *retractus*; Statius *recedens.*

Vid. Drakenborch. ad Liv. 36, 17, 11. et Gronov. diatribe in Statium cap. 20. p. 107. Sic noster supra 1, 3, 2. de Europa *vaste retracta*, ubi obpositio *prominens* docet, quibus finibus sensus verbi contineri debeat.

expers imbrium) Hoc ad aestatem referas, ubi tota pluviarum materia a radiorum solis prope ad perpendiculum assurgentium vi consumitur; alias pluere in Aegypto indubitatum est. VADIANVS. Plinius in Panegyrico: [cap. 30. in.] *Aegyptus alendis augendisque seminibus ita gloriata est, ut nihil imbribus caeloque deberet.* CIACCONIVS. Hinc Claudian. epigr. 4, 5. *Aegyptus sine nube ferax imbresque serenos Sola tenet, secura poli, non indiga venti. Sereni imbres* sunt irrigationes Nili, quo perfunduntur, irrigantur ac fecundantur agri Aegypti. Vid. Plin. Panegyr. cap. 30. Haec intelligenda sunt de Aegypto superiore in tractu, qui est a Thebis ad Syenen. In inferiore Aegypto pluviae cadunt copiosae. Inde Martialis 9, 35, 7. *Scis quoties Phario madeat Iove fusca Syene; Scis quota de Libyco litore puppis eat,* i. e. Scis, quoties pluat in Aegypto superiore. GRAEVIVS *MS.* Seculi nostri admiratores et hoc quoque antiquiorum simplicitati adscribunt. Una omnes voce contendunt, imbres in Aegypto non minus esse frequentes, atque alibi locorum. Alexandriae enim et in itinere Memphin versus pluvias se expertos esse continentes, oculati et complures affirmant testes. Sed desinant, rogo, boni viri non veteribus, sed sibi illudere. In inferiore Aegypto, quae mari vicina est, nonnunquam pluvias descendere, non illos fugit. Proclus in Timaeum lib. 1. εἰ καὶ γίγνοιτό ποτε ὄμβρος περὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' οὐ περὶ πᾶσαν, ἀλλὰ περὶ τὴν κάτω γίγνεσθαι εἰώθασιν. Inferiorem vero Aegyptum ne Aegypti quidem nomine, aut vix certe, dignati sunt Graeci vetustiores. Sed in superiore Aegypto nullae cadunt pluviae, in tractu nimirum, qui est a Thebis Syenen usque. Hoc est illud, quod veteres unanimiter

adfirmant, Aristoteles, inquam, Strabo, [lib. 17. p. 543. f. 790.] Plutarchus [de facie in orbe lunae p. 704. ed. Lipf.] aliique. Quaerit vero caufam Aristobulus apud Strabonem lib. 15. [p. 476. f. 692.] quare, cum in Syene imbres cadant, intermedia tantum loca pluvia omnino careant. Quaestio haec ibi proponitur, fed non folvitur. Ratio tamen eft manifesta, quia nempe illa Aegypti pars, ubi nullae cadunt pluviae, plana, humilis, ficca, arenofa ac calida eft admodum, utpote torridae zonae vicina. Vapores itaque, qui a terra arida egrediuntur, cum rari admodum et tenues fint, aut noctu decidunt in rorem mutati, aut toti ab aeftu confumuntur, priusquam in pluviam abeant. At vero tractus Syeniticus, quia excelfus ac montofus eft, neceffario pluviis abundat. Ubi enim montes, ibi nivium et aquarum lapfus perpetui. vossivs. Penuriam pluviae in Aegypto teftatur etiam Diodor. 1, 41. Heliodor. 9. pag. 423. aliique, quorum loca indicavit Isaeus ad Lactant. inftit. 2, 15. In oftentis adeo converfi imperii praenunciis pluviam delapfam commemorat Dio 51, 17. At non folum pluvias demitti, fed et imbres adeo nonnunquam deiici, docent narrationes recentiorum, quas fat multas adlegat Faber ad librum: Betrachtungen über den Orient T. 1. p. 4 fq. T. 2. p. 347. plures Nordmeyer in Calendario Aegypti p. 11. 20. et alibi, ex quorum teftimoniis difcitur pluvios menfes effe Januarium, Februarium, Martium, Novembrem et Decembrem, quibus Nilus intra ripas fuas devolvitur. Menfe Aprili pluviam etiam delabi vidit Niebuhr, ut ipfe adfirmat Reifebefchr. T. 1. p. 498 fq. Contra eodem tefte in regionibus Habbefch et Yemen per aeftivos menfes Septembrem, Octobrem, Novembrem propemodum quotidie pluit. Inde vero Nili incrementum recte explicat Wansleben in Reife nach Aegypten p. 21. (vid. Paulus Sammlung von Reifen T. 3.) Quod per aeftatem in Delta Aegypti nunquam pluere fcribit Volney (Reife nach Syrien und Egypten) T. 1. cap. 4. p. 44. fecus tamen id

eveniſſe anno 1761. teſtatur Niebuhr c. l. etſi id ipſum propter copiam etiam mirum incolis viſum fuiſſe addit. Omnes tamen in eo conſentiunt, in inferiori id tantum Aegypto obſervari, et quo propius ad Thebaida (Said) accedatur, eo etiam rarius et tenuius pluere. (cf. Pococke Reiſen T. 1. p. m. 290.) quod iam veteres noverunt. Hinc Seneca in Nat. Quaeſt. 4, 2. in. *In ea parte, quae in Aethiopiam vergit, aut nulli imbres ſunt, aut rari;* Ariſtides in orat. Aegypt. T. 2. p. 359. ed. Iebb. ψεκάδι ἄνω. Inde vero a Dirrd pluviam fere eſſe miraculoſam narrant. Et ſic Herodotus 3, 10. tamquam rem inſolitam, neque ante ſe unquam, neque ad ſuam aetatem viſitatam (φάσμα μέγιστον) refert, quod apud Thebas pluerit. Ex recentiori aetate teſtis adeſt Sonnini (Reiſen —) p. 172. et 199. Cf. et Browne (Reiſen, Lipſ.) p. 198. Ea tamen pluviae penuria rore reſarcitur, qui fertilitatem adiuvat. Cauſam a montibus altis ad orientem obiectis petit Maillet (deſcr. de l'Egypte) p. 16. Templemann ad Norden (Reiſen —) p. 183. ab arenoſo ſolo, unde humores adſurgere et in nubes colligi non poſſint. Cf. antea Voſſius.

fertilis.) Inde Aegyptus dicitur commune orbis terrarum horreum. GRAEVIUS *MS. Fertiliſſimam frugum* vocat Plin. 21, 50. ſ. 15. tam feracem Plinius in Paneg. cap. 30. in. ut cum feraciſſimis terris quaſi nunquam certet, prior etiam 18, 21. ſ. 10. ut cum centeſimo grano fenus reddat; poſtero tempore Ammianus 22, 15. cum augmento ſeptuageſimo. Et ſic alii. Omnino tanta eius fertilitas a priſcis auctoribus praedicatur, ut quotannis binas etiam meſſes tulerit. Notae ſunt Alexandrinae naves, quae in alias regiones frumentum vehebant, adeo ut Aurelius Victor in epit. 1, 6. ex Aegypto urbi annua ducenties centena milia frumenti Imperante Auguſto inlata fuiſſe narret. Maxime hinc inclaruit Delta. Imminutam eam hodie eſſe incolarum deſidia, infrequentia etiam, Tur-

Sed et idem illum numerum maxime imminutum existimat, cuius causae in bellis, pestilentia et imperii forma quaeri debent. Cf. quae disputat Heyne in opusc. Acad. Vol. 1. p. 224. et 259.

animalium) Diodor. Sic. 1, 3. [1, 36.] *Terra inculta pecori ad pastum relicta adeo exuberans herbis, ut oves bis in anno pariant, bis lanam praebeant.* Vide et Solinum. [c. 35. s. 32.] Strabo 15. [p. 478. s. 695.] *Nilus ceteris amnibus fecundior est, et producit ingentia animalia, tum etiam amphibia. Aegyptiae quoque mulieres interdum uno partu quatuor pueros enituntur; auctorque est Aristoteles,* [in hist. an. 7, 4.] quandam septem *peperisse uno partu;* qui Nilum τρόφιμον καὶ γόνιμον [πολύγονον habet Strabo] appellat propter moderatum solis ardorem coctionemque relinquentis nutrimentum evaporantisque superflua; qua de causa evenire solet, ut Nili aquae dimidio minori igne decoquantur, quam ceterae. CIACCONIVS. Feminas fecundare tradunt et alii, quorum loca indicant Bourdelot. ad Heliodori Aethiop. lib. 2. p. 53. et Ludolfus in comment. histor. Aethiop. 1. n. 53, 20. Nili aquis, Iulio et Augusto auctis, animalia concipi, ex recentioribus tradunt etiam Lucas (dritte Reise nach Aeg.) T. 1. p. 250. et Bruynius (voyages au Levant) Tom. 2. p. 102. Ipsa animalia recensuit praeter alios Pocockius T. 1. p. m. 308 sq. et adpositis veterum locis Ditmarus p. m. 105.

generatrix) Vox rarior. Hinc vero apud Strabonem c. l. vocatur γόνιμος, πολύγονος, (uti apud Diodor. Sic. 1, 10.) τρόφιμος, et Xenagoras teste Schol. Apollonii ad 4, 262. γονιμώτατον τὸ Νείλου ὕδωρ dixit. Ita vero Mosellam *magnum parentem frugumque virumque* vocat Auson. in Mosella v. 381. Alias latius *mater, genitrix, altrix* de terra occurrunt.

ad *Sichor* redire videtur. Cf. de Osiri Heliodor. in Aethiop. 9, 9. p. 424. ed. Bourdelotii, qui plures ibi memorat. Sed de antiquioribus Nili nominibus consuli possunt, Eustathius ad Dionys. v. 222. Mausacus ad Plutarch. de flumin. p. 766 sqq. Lips. Ortelius in thes. Geogr. h. v. Lobo in voyage d'Abissinie (Paris. 1728. 4.) p. 209. viri docti ad auctores indicatos et, ut alios omittam, Muellerus in satura observatt. philolog. c. 1. Mansit receptum *Nili* nomen, quod vel ab Hebr. נחל derivant, (v. supra) vel a limo (ἰλὺς) advecto (Heliodor. 9, 22. p. 444. Eustath. ad Dionys. c. l. Boccatius c. l.) vel a Nilo rege, Tantali filio; (Hermippus apud Schol. Apoll. 4, 269. aliis Atlantis apud Eustath. c. l.) Nileum vocat Diodor. 1, 19, 63. Prima Nili mentio occurrit in Hesiodo, (Strabo c. l.) unde eum Homero iuniorem existimat Eustathius ad Homer. Odyss. 4, 581. p. m. 187, 49. In numis adponuntur crocodili, hippopotami, papyrus et alia, de quibus Rasche in Lex. num. T. 3. P. 1. p. 1530 sqq. Alia deinceps.

maximus) At quarto libro Herodotus (cap. 50.) Ister, inquit, omnium, quos novimus, fluviorum maximus. Sed maiorem esse Danubio Nilum ex his intellexi quandoque, qui utrumque amnem haud longe ab ostiis navigarunt; quamquam et ille septem ostiis Euxinum illabitur, de quibus suo loco. VADIANVS. Melam in hoc ab Herodoto recte discedere, et omnino Istrum Nilo esse minorem, recentiores, qui amborum ostia videre, tradunt, et Diodorus Siculus 1, 3. Sallustius *proxima magnitudine Nili esse Istrum* ait apud Agellium 10, 7. CIACCONIVS. Accurate hic agit etiam Mela, quoniam in Oceanum certe permeant maiores amnes, ut testantur de Indo et Gange Arrianus et alii. I. GRONOVIVS *MS.* Maximum vocat etiam Diodorus c. l. qui cum ambagibus illi tribuit 12000 stadia, Strabo 1. p. 22. s. 32. stadia 1000.

Dio apud Zonaram 12, 9. in Atlante fontem habere putat, idemque credidiſſe alios ex Pauſania 1, 33, 4. diſcitur; alii, notante Oroſio 1, 2. haud procul ab Atlante, unde orientem verſus in Aethiopiam feratur, etſi ipſe Oroſius ad alium fluvium id refert; Nilum autem in litore maris rubri e loco, qui Moſſylon emporium vocetur, emergere. De priori opinione, quae ex Atlante evocat, cf. ad Melam 3, 9, 8. Ex Euphrate ſubterraneo meatu huc penetrare quidam teſte Pauſania 2, 5, 2. voluerunt; ex Libya arceſſit Dionyſ. v. 222. Ultra Aethiopiam prope Aethiopes Andropophagos Ptolemaeus 4, 9. Lunam commemorat montem, a quo Nili paludes nives liquefactas ſuſcipiant. In India eius fontes repertos a ſe putabat Alexander M. (cf. Strabo 15. p. 479. ſ. 696.) meliora poſt edoctus, ut narrat Arrian. de exped. 6, 1. fruſtraque etiam per legatos quaeſiiſſe refert Lucan. 10, 272. Ex India tamen ducit Virgil. Georg. 4, 293. Poſt hac de cauſa a Ptolemaeo Evergeta expeditionem in Aethiopiam ſuſceptam fuiſſe, conſtat ex monumento Adulitano, quod praeter alios dedit Chiſhul in antiquit. Aſiat. P. 1. p. 73 ſqq. Nero etiam emiſit, qui fontes exquirerent, dubio tamen eventu, uti diſcitur ex Seneca in Quaeſt. Nat. 6, 8. Aliorum conatus irritos commemorat Lucanus c. l. Adiiſſe tamen aliquos eius fontes ex Eratoſthene refert Proclus in Comment. in Platonis Timaeum p. 37. quem locum praeteriit Seidelius. Plerique veterum ignotos fontes, aut certe obſcuros eſſe ingenue fatentur, in his Diodor. 1, 37. Lucan. 1, 20. 10, 214. Seneca Natur. Qu. 4, 2. Eumenius in panegyr. ad Conſtantin. Aug. cap. 9. Sed cf. quae congeſſerunt Hofmann. ad oracula Sibyll. lib. 4. p. 496 ſqq. ed. Gallaei, Titius ad Nemeſiani Cyneg. v. 68. et Voſſius in peculiari libro de Nili — origine, et quos recenſet Meuſel. in bibl. Hiſt. Vol. 3. P. 1. p. 85 ſqq. Recentiori aetate detectos fuiſſe fontes putant in regno Goyam 10° cis aequatorem a Petro Paiſio, Ieſuita Luſitano, anno 1618. cuius narrationem dedit Kircherus in Oedipo

simplex) Sensus verbi ex obposito *diffunditur* et subiunctis adparet. Cf. 5, 1, 5. Pro eo Curtius 6, 4, 4. de Zioberi amne: *tria fere stadia in longitudinem universus fluit; deinde — duo itinera velut dispensatis aquis aperit.* *Saevus* ad catarrhactas referri non potest, quippe de quibus postea loquitur. Igitur omnino fluminis vim et impetum indicat. *Descendere* hic et 3, 8, 5. simpliciter explicat fluere Oudendorp. ad Lucan. 3, 207. et addit Priscian. Perieg. v. 384. Minus tamen aptum in hoc nexu videtur, cum gravius desideretur.

Meroen) Gr. Μερόη, inde apud Stephanum gentilia Μεροαῖος et Μερούσιος, quibus sub v. Φολόη accedit Μεροεύς, et deinde *Meroeticus* ex iudicio interpretum Lucani ad 10, 117. Nomen a Cambysis uxore vel sorore derivant Strabo 17. p. 543. s. 790. Diodor. Sic. 1, 33. ubi confer, quos adlegat Wesselingius, addito Ampelio cap. 13. Aethiopibus noster tribuit 3, 9. in. aliique. Eorum urbem primariam facit Herodot. 2, 29. s. Cf. Plin. 2, 75. s. 73. Strabo 1. p. 22. s. 32. Aristides in orat. Aegypt. Tom. 2. p. 346. (ed. Iebb.) cui est πόλις μεγίστη τῶν ἐν Αἰθιοπίᾳ et οὗ τὰ βασίλεια τῶν Αἰθιόπων. Alii et urbem et insulam fuisse volunt, ut Strabo 17. in. et p. 565. s. 821. at alibi, Plin. 6, 35. s. 29. Heliodor. 10, 5. p. 460. (ed. Bourdel.) ubi μητρόπολις Αἰθιόπων, τὰ μὲν ἄλλα ἐστὶ νῆσος τριγωνίζουσα ποταμοῖς ναυσιπόροις, Nilo, Astabora et Asasoba, circumflua. Omnino insulam eam plures norunt, ut Solin. c. 30. s. 33. Oros. 1, 2. quae urbem tulerit (Ioseph. antiqu. Iud. 2, 10, 2.) ab introitu insulae 70. M. P. remotam, (Plin. 6, 35. s. 29.) ut ipsam insulam 5000 stadiis a Syene. (Plin. 2, 75. s. 73. et Strabo 2. p. 78. s. 114.) Forma eius θυρεοειδής, longitudo 3000 stadiorum, latitudo 1000, ut tradit Strabo 17. p. 565. s. 821. quocum consentit in magnitudine Heliodorus c. l. in forma etiam Diodor. Sic. 1, 33. qui in illis locis maximam insulam habet. Et sic

Sennaar. Browne in tabula ibi producit *Emdurmān* ab una, ab altera parte *Halfeia*, quod, si intervallum a Syene h. *Assuan* spectes, a vero parum, aut nihil abesse videtur.

Astabores) De terminatione in *as* et *es* dictum in notis criticis. Secundum Strabonem 17. p. 541. s. 786. hic ad orientale Meroes latus fluit, alter Astapus, quem ab aliis Astosaban vocari dicit, a meridie in Nilum effunditur. Diverso respectu apud Plinium 5. 10. s. 9. Astabores a laeva, a dextra Astusapes decurrit. De utriusque terminatione variata dictum est suo loco. Prior *Astabores* et *Astaboras* vocatur, posterior *Astapus* a Iosepho, Strabone, Eustathio, aliisque, quos iam notavi. Neque tamen sibi in eo auctores constant. Quod enim Strabo c. l. refert, ab aliis vocatur *Astosabas*. Attamen occurrit etiam *Astusapes*. Sic Plin. et Solinus, etsi in illo *Astasupes* vult Harduinus, in hoc cod. regius habet *Astosapes*, et Salmasius praefert *Astasobas*, uti Vitruv. 8, 2. ubi cf. Castilionius et Rodius, quorum hic dedit *Astabosas*. Neque solum in nominis scriptura variatur, sed et in eius notatione. Noster utrumque alveos Nili facit; alii flumina a Nilo diversa, quae quidem in Nilum exonerentur. Cf. Strabo, Iosephus, Vitruvius, Eustathius — cc. ll. Iosephus c. l. Meroen cingit Nilo et his duobus fluviis, Ptolemaeus 4, 8. ab occasu memorat Nilum, ab oriente Astaboram, quem cum Astapode s. Astape utrumque, post cum Nilo coniungi tradit. Cum nostro consentiunt Plinius et Solinus, ita ut Astabores laevo, Astape dextro alveo currat. Ille etiam nomina, sine dubio Aethiopica, explicat, ut prius indicet ramum aquae venientis a tenebris, posterius latentem; quod repetit inde Boccatius de fluminibus s. v. Nilus. Pro *latentis* tamen codices quidam et Salmasius ad Solin. c. 32. s. 35. p. m. 297. volunt *lateris*. Cf. de his etiam d'Anville des sources du Nil in Memoires — de Paris Vol. 26. p. 47. Recentiores ta-

de Nilo: *vectus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, novissimo cataracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere.* Prope Syenen vix catarrhactes vocari debet, quia tantum parvo delapsu inter insulas et rupes fertur Nilus. Vid. Browne (Reisen, Lips.) p. 200.

navigia patiens) Usitatius quidem dixisset: *navigiorum patiens*, ut Livius 21, 31. *navium patiens;* sed haec participia non raro etiam habent accusativum, si a comparativo et superlativo recesseris, quibus semper genitivus, nunquam accusativus iungitur. Cf. Perizon. ad Sanctii Minerv. 1. c. 15. p. 121. MVELLERVS *in animadversionibus ad h. l.* Iustinus consueta forma 36, 3, 7. *navigationis patiens;* Plinius epist. 5, 6, 12. *navium* et sic plurima; quae ex Lexicis cognoscuntur.

lacum) Qui *locum* legunt, *Catadupa* huc ex Plinio c. l. arcessunt, quorum strepitus auditum accolis obtundat. Cf. Seneca in Natur. Qu. 4, 2. et Macrob. ad Ciceron. Somn. Scip. 2, 4. *Lacum* tamen satis vindicavit Perizonius. Vid. notae criticae p. 310. Recentiorum observationes cum indiciis hic adpositis evincunt, esse *Tzana* lacum in Abyssinorum regione *Dembea.*

praecipiti) Hic in primis Nili catarrhactas innuere videtur, et quidem superiores. Consulendi de iis omnino praeter superiores Diodor. Sic. 1, 32. ex recentioribus Pococke Tom. 1. p. m. 182. Norden Reise pag. 575 sq. Maillet p. 42. Savary Tom. 2. p. 120. f. Adiit et ex suo adspectu descripsit Aristides Tom. 2. p. 344. Iebb. Hic autem, ut ex locorum vicinia adparet, de eo loquitur, qui a Ptolemaeo 5, 7. vocatur ὁ μέγας in Aethiopia; post de altero supra Syenen et Elephantinen, μικρὸν vocat Ptolem. 5, 5. f. et pluribus describit Strabo 17. p. 562. f. 817. D'Anville p. 216. c. l. ex legato

Elephantinen) Gr. Ἐλεφαντίνη, uti cum Herodoto 2, 29. Strabone 17. p. 541. f. 817. Heliodorus in Aethiop. passim, Aristides T. 2. p. m. 348. Agatharchides de mari rubro c. 9. p. 22. Hudf. Theophrastus de lapid. p. m. 396. aliique. De diversa terminatione dictum in notis criticis. Inde Ἐλεφαντῖνος et Ἐλεφαντίτης dicuntur. Noster urbem Aegyptiam dicit, ut Strabo c. l. et Stephanus; ille ponit in finibus Aethiopiae et Syenen addit 17. p. 541. f. 787. utramque Tacitus in Annal. 2, 61. f. *claustra olim Romani imperii* fuisse scribit. Ad eam usque se progressum esse in itinere Aegypti narrat Herodotus 2, 29. ulteriusque paullo ad catarrhactas Aristides. Loca dabit Iebb. de Aristidis vita 6, 2. Alii, ut Ptolemaeus 4, 5. Plin. c. l. Strabo c. l. insulam faciunt, dimidii hic stadii ambitu cum urbe, in qua Cnuphidis templum fuit et Nilometrium in puteo. Ex superioribus adparet, vicinam fuisse Syenae, uti et diserte tradit Theophrast. de lapidibus p. m. 396. (ed. Heinf.) utramque in ripa Nili interfluentis sitam fuisse tradit Aristides Tom. 2. p. m. 344. Errare igitur videtur Plinius 5, 10. f. 9. qui supra Syenen 16. M. P. ponit, licet Strabonem potius depravatum velit Harduinus. Vid. d'Anville p. 214. c. l. et in primis Salmaf. ad Solin. p. m. 311. qui Elephantinen et Philas ex errore mnemonico miscuisse putat, et Wesseling. ad Antonin. itiner. p. 164. Strabonem probat etiam narratio Pocockii T. 1. p. m. 176. Quodsi hodie Syene dicitur *Assuan*, Elephantine est *Ell-Sag*, parva insula, quam describunt Norden p. 355. Pococke T. 1. c. l. (qui tamen in tabula adposuit *hod. Bertisar*) Savary Tom. 2. p. 118. qui urbem intercidisse et eius ruderibus exiguum oppidum superstructum fuisse refert. Rudera nuper exhibuit Denon Reise p. 203 sq. ubi plura de insula et urbe. *Aegyptiam* autem noster addit, ut innuat, inde initium esse Aegypti, cum Tachompso insula a quibusdam Aethiopiae adtribuatur, quod et diserte adfirmat

triplex esse incipit, tum inde in ipsa illa regione ad dictas urbes denuo in varias partes diffluebat divisus, Nilus. *Iterum iterumque* est saepius, ut docuit Schwartz. ad Plinii Panegyr. c. 79. in. (Ita in notis criticis leg. pro 78.)

Delta) Ad eandem huius literae similitudinem referuntur et aliae regiones et loca. Sic infra 2, 7, 14. Sicilia. Τὸ Δέλτα τῆς Θράκης dixit Xenophon de exped. Cyri 7, 1, 21. Cf. cap. 5. in. *Delta* insulam Indi, alias Pattala, memorat Arrian. in Indic. c. 2, 6. Sed in Aegypto praeter Delta regionem duo alia novit, quae regio complectebatur, Ptolemaeus 4, 5. parvum et tertium. Haud longe ab Alexandria occurrit Delta apud Hirtium de B. Alex. c. 27. in. adeoque hoc nomine locus in ipsa illa urbe exstitisse videtur, auctore Iosepho de B. Iud. 2, 21. Ceterum innuitur hic simul Delta regio, de qua acrius quaeritur, an ex Nili limo nata prodierit. Adfirmat ipsis incolis adsentientibus Herodot. 2, 15. aliique, et hinc Heliodorus in Aethiop. 9, 22. p. 444. Nilum τῆς ἄνω Αἰγύπτου σωτῆρα, τῆς κάτω πατέρα καὶ δημιουργὸν in Aegyptiorum sacris dictum esse narrat. Negant alii in placidissimo Nili cursu. Sed quia proxime haec ad Melam non pertinent, qui in utramque partem disputata cognoscere cupiat, satisfacient Maillet p. 92 sq. Savary T. 1. p. 9 sq. Pococke T. 1. p. 369 sqq. Niebuhr. Reisebeschr. nach Arabien Vol. 1. p. 95. Bruce Reisen Vol. 1. p. 86. Freret de l'accroissement — du sol de l'Egyte par le debordement du Nil, in Memoires — de Paris Tom. 16. p. 333 sqq. (qui operose refutat, ut d'Origny l'Egypte ancienne T. 1. p. 1 sqq.) aliique.

se scindens) Pro eo alibi *findere*. Cf. not. crit. ad 2, 4, 1. et quae Gronov. ad Tacit. Annal. 1, 50. in. habet.

§. 3. *aestivo sidere)* I. e. sole, hinc aestate. Nempe sidus saepe κατ' ἐξοχὴν de sole dicitur,

novit 8. sua aetate 15 vel 16 cubitos. Plutarchus de Iside p. 452. Lips. qui lunae incrementa in diversis locis diversa adscripta fuisse refert, maximum apud Elephantinen esse 28 cubitorum, (18 ex aliis emendat Brodaeus Miscell. 6, 22. contra nexum tamen) minimum apud Medetem 6, medium apud Memphin 14. Et sic Aristides Tom. 2. p. 338. Iebb. πληροῖ περὶ Μέμφιν τέτταρας ἢ πεντεκαίδεκα πήχεις. Eandem variis locis diversitatem confirmat etiam Pococke c. l. simulque recensum agit incrementorum per aetates digestum p. 374. Cf. et Herbelot bibl. orient. s. v. Nil. Cubitorum (πήχεων) mensura usos esse veteres adfirmat Suidas s. v. Σάρα πις. Discrepantiae autem in auctoribus causa inde oritur, quod alii totam aquarum congeriem notant, alii, ut Strabo, adfluentem tantum, de quo monuit Pococke Tom. 1. p. 372. Sic in nostris auctoribus mensurae ambiguitas turbat, prout sua quisque ratione et modo utitur. Vid. Norden p. 102, 130 sq. c. l. Sic Pococke T. 1. p. 373 sq. frugiferum incrementum facit 20 — 22 cubitorum; (*Peeks* vocat) 23 — 24 Lucas voyage dans la Turquie T. 2. p. 75. Rooke 32 pedum; Shaw T. 2. p. 175. (vers. Francog.) ubi etiam varietatem auctorum commemorat, 16 cubitorum; Volney pag. 32. c. l. in Delta 22. qui mutationis causam nec in ipso Nilo, nec in adaucta terra quaerit, sed in Nilometro turbato, cuius testem producit Pococke, qui se vidisse adfirmet. Contra Shaw c. l. eandem hodie cubitorum mensuram valere contendit, ex statua Nili cum 16 pueris et numo Traiani, in quo puer stans numerum 16 digito monstrat. Cf. Plin. 36, 11. s. 7. Philostrati icon. 1, 5. et Lucian. in rhetorum praeceptore cap. 6. Olearius ad Philostrat. c. l. De simili imagine in numo Hadriani Spanhem. de usu — num. T. 1. p. 174. in statua Ficoroni in singolarità di Roma lib. 2. c. 2. p. 15. Nempe ut incrementi tempus modumque scirent, structum erat Νειλομέτριον, in insula Elephantine. (Strabo 17. p. 562. s. 817. f. Heliodor. 9. p. 443.) Νειλοσκοπεῖον, Memphi

menſe creſcat, Novembri ſubſidat. Cf. quos producit Nordmeyer in Calendario Aegypti p. 54. et 87. ubi etiam discrimina obſervata notavit. Quia tempus a tranſitu ſolis per leonem (quo quidem maxime abundat) ad virginem producunt, ſymbolum eius eventus quidam ſphingibus declaratum fuiſſe putant, uti Dalechampius ad Plin. 5, 10. ſ. 9, Maillet p. 222. c. l. aliique, quas tamen alii ad Nilometra referunt; (Vid. Ditmar Beſchr. des alten Aegyptens p. m. 21.) alii ex Aegyptiorum rationibus explicant. (Vid. Spanhem. de uſu et praeſt. num. diſſ. 5. p. 241.)

alendumque) Aquarum ſalubritatem, certo nempe anni tempore, laudant multi, quas produxit Ludolfus in comm. hiſt. Aethiop. 1, 53, 14. p. 116. Hinc forte *σωτῆρα* eum vocat Plato in Timaeo p. 291. (Bipont.) proprius *populorum altorem* Pacatus in panegyr. ad Theodoſ. Aug. cap. 33. m. et hinc *πολυγονώτατον* eius *ὕδωρ καὶ γλυκύτατον* Euſtath. ad Homer. Odyſſ. 4, 351. p. 173. 19. ſed, cum ſit *νιτρῶδες*, alvum laxare; ſolum bibiſſe Aegyptiorum reges; quod ex Theophraſto ductum, adparet in Athenaeo 2, 4. p. m. 41. Plura dabit Iablonski in Pantheo Aegypt. P. 2. p. 164 ſqq. Cf. et ſupra §. 1. ad vocem *generatrix*, et hic paullo poſt ad vocem *vitalia*.

ſcatet piſcibus) Recte *ſcatet*, quod confirmat Diodor. Sic. 1, 36. in. Νεῖλος ἔχει *παντοῖα γένη ἰχθύων καὶ κατὰ τὸ πλῆθος ἄπιστα* — Idem teſtatur Strabo 17. p. 566. ſ. 823. eorumque potiora genera recenſet; numerum auget Athenaeus 7, 17. p. 312. Ex mari tamen crocodilorum metu praeter mugilem, thriſſam et delphina nullum piſcem intrare, auctore Ariſtobulo refert Strabo 15. p. 486. ſ. 707. et 17. p. 567. ſ. 824. Ex recentioribus plures Nili piſces memorant Belon in obſervat. 2, 32. p. 103. B. Pococke T. 1. p. m. 300. Alpinus rer. Aegypt. 1, 17. 3, 9. 10. Maillet p. 108 ſq. Browne p. 93. et alii. Ipſa vox *ſcatere*, quam temere in noſtro repre-

hippopotamum descripserunt, a Geislero in notis MSS. nominati erant Thevenot voyage T. 2. p. 788. Aldrovandus de quadruped. 1, 12. Ludolf. hist. Aethiop. 1, 11. Belon la nature des poissons Lib. 1. p. 17. Columna in aquatil. et terrestr. animal. observ. c. 15. p. 28. Merolla in Sammlung aller Reisebeschr. T. 5. p. 96. Kolbe Vorgebürge der g. Hoffnung P. 1. p. 167. Dapper Beschr. von Afrika p. 123. et alii quidam, qui historiam naturae composuerunt. Egregiam eius imaginem exhibet Allamand in historie van den Hippopotamus — door Klockner, Amsterd. 1775. 4. cui addi potest Sparmann in itinere, et inprimis Buffon Natur-Gesch. der vierfüssigen Thiere P. 10. p. 78. (ed. Berol.) ubi ipse sqq. diligenter descripsit aliosque magno numero laudavit; quibus nunc addi potest Vaillant Reise in Afrika T. 1. p. 268 sqq. Bochartus in Hieroz. P. 2. lib. 4. cap. 15. contendit esse Iobi בהמות, etsi Michaelis omnino de animalibus hanc vocem intelligit.

crocodilosque) Gr. Κροκόδειλος, quod nomen ab Ionibus impositum scribit Herodotus 2, 69. cum ante Χάμψαι vocarentur. Κρωκόδειλος etiam veteres scripsisse contendit Faber ad Phaedrum 1, 25, 4. ubi alii praeferunt *corcodilus*. Cf. interpretes. Aegyptii, secundum alios, Arabes, vocant *Timsah*. De historia eius animalis consuli possunt superiores auctores, et quibus usus est Bochart. in Hieroz. T. 2. lib. 15. cap. 16. 17. Lobo p. 138. c. l. nullum fluvium praeter Nilum eos alere adfirmat; sed et alibi reperiri ex veterum locis docet Spanhem. de usu — num. T. 1. p. 177. Plurimos etiam nunc in Nilo degere, ex quo in terram exspatiari soleant, narrat passim Norden; at infra catarrhactas non reperiri, adeo ut cupide eos visere gestiant Aegyptii, Shaw in voyage — T. 2. p. 167. quem refutat inscitiae in hoc convictum Sonnini (Reisen in Aegypten) T. 1. p. 197. qui Aegyptum superiorem ab iis vexari adeo narrat, quam Shawius

Gallerii morte, pro quo Aurel. Victor in epit. 40, 4. *genitalibus consumtis.* Ceterum Nili aquam non putrescere et reconditam per tres pluresve annos tamquam vinum fieri generosiorem, praeterea dulcissimam esse, adfirmat Aristides in orat. Aegypt. T. 2. p. 362. Iebb. In utramque partem recentiores de Nili aqua disputant; alii laudant tamquam salubrem et fertilem, alii contra deprimunt, in quibus de Pauw recherches sur les Egyptiens T. 1. p. 148 sq. ubi aliorum testimonia contulit; contra ipso usu edoctus laudat Sonnini T. 1. p. 270 sq. et sic alii, quos interpres in nota subiecta produxit. Malignitatis tempus intra inundationis spatium concludit Pococke T. 1. p. 296. alvumque solvere adfirmat. Consentit Wansleb Reise nach Aegypten p. 160. (in Paulus Sammlung — P. 3.) Hinc percolatio, de qua cf. Iablonski in Pantheo Aeg. P. 2. p. 165. et quos memorat.

se sibi reddidit) Apparet hoc elegantissimum poeticae locutionis exemplum placuisse auctori, unde, quum satis explicuisset sententiam suam, hoc tamen voluit addere, quo intelligitur fluvius rediisse intra alveum suum et ordinario cursu contentum esse. Huic simile est, quod Ovidius dicit Metam. 2, 303. ubi terra precatur Iovem, ne penitus exsiccaretur incendio Phaetontis, tandem *retulit os in se.* I. GRONOVIVS *MS.* Cf. etiam Metam. 1, 423. ubi idem magis exposite indicat: *antiquo sua flumina reddidit alveo.*

animalia) De serpentibus dicit Scholiastes Iuvenalis 15, 3. ut de illis, quae sunt illis similia, hoc intelligi oporteat, quod etiam testatur Ovidius Metam. 1, 423. [vid. supra.] Sed tamen apparet hoc eventu naturali quosdam abusos esse, ut credere voluerint, etiam homines sic potuisse primum nasci; [cf. Diodor. 1, 10.] eoque respectu auctor noster videtur scripsisse, Aegyptios sese praedicavisse vetustissimos hominum, ut est circa finem

huius capitis. Quam adfirmationem etiam agnofcit Iuftin. 2, 1. fed ex alia caufa, nempe ex tempore folis et frigoris, I. GRONOVIVS MS. Adtingit hic opinionem veterum, quae et ipfius aetate multorum animis infidebat, hodie acriter explofam, ex putredine vel limo animalia oriri.

§. 4. *Crefcit porro)* Breviter et eleganter hac recenfione Nili crefcentis varias caufas perfequitur, de quibus omnino multi veterum expofuerunt, in iis Herodot. 2, 20 fq. Diodor. 1, 38. Lucret. 6, 715 fqq. Seneca natur. Qu. 4, 2. Lucan. 10, 219 fqq. Plin. 5, 10. f. 9. Solin. c. 32. f. 35. Ammian. 22, 15. Plutarch. de placitis philofoph. 4, 1. Scholiaft. Apollon. Rhod. ad 4, 269. qui etiam alios memorant; poffunt illi ad obfervandam elocutionis varietatem utiliter inter fe comparari. Plures etiam recentiores in ipfa caufarum enarratione interponam. Sunt ex inftituto ordine hae: 1) Solutae in Aethiopiae montibus nives. Ita, Seneca tefte, exiftimavit cum Anaxagora omnis vetuftas, nominatim etiam Aefchylus, Sophocles, Euripides, cuius verfus exhibent Diodorus et Scholiaftes Apollonii. Refutant Herodotus et Seneca, etfi propter nives refutatione non opus effe indicat Diodorus. Et fic omnino reiicit Ammianus. At nec nives in montibus, nec grandinem adeo, etfi rariorem deeffe adfirmant Ludolfus in hift. Aethiop. 1, 5. et Lobo in hift. Abiffin. p. 141. Neque tamen inde tanta et tam diuturna exundatio intelligi poteft, quod praeter alia monuit Seneca. 2) Solis a fonte per aeftatem diftantia maior, unde pleniffimus ille furgere tunc poffit. Sic et alii varie caufam in Solem reiiciunt, ut Herodotus 2, 24. 25. Diogenes Apolloniates, (Seneca c. l. Scholiaft. Apollon. c. l.) Timaeus, (Plin. c. l.) Ariffon, (Scholiaft. Apoll. c. l.) Ennius. (Scholiaftes Lucani 10, 252.) Tum vero idem in aliis Libyae fluviis eveniat, quod monet Diodorus, ut praeteream alia, quae et contra Herodotum adtulit Ariftides T. 2. p. m. 341. 3) Etefiae actaeque

ab iis a septemtrione ad meridiem nubes, vel retardatus fluvii decursus, vel obducta ostia. Etesias praetexuerunt etiam Democritus Abderita. (Diodor. 1, 39. in.) Thales. (Seneca c. l. Scholiast. Apollonii c. l.) Sed et hoc falsum esse docuerunt Herodotus, Seneca, Diodorus, Aristides in primis T. 2. pag. 332. Iebb. quod nec idem tunc alia flumina experiantur, et minime flantibus, aut cessantibus Nilus crescat. Cf. infra. Sed alias alii causas adtulerunt, quarum aliquas breviter adtingam. Sic 1) calor per hiemem terra conclusus, unde venae exsiccentur, quod statuit Oenopides, facile a Diodoro et Seneca c. c. l. l. explosus. 2) Terra Aegypti pumicosa, quae humores hieme constrictos per aestatem reddat, quae fuit sententia Ephori (cf. etiam Schol. Apollonii c. l.), a Diodoro 1, 39. improbata, tamquam adversa solo Aegypti et in primis loco, unde fons editur. 3) Oceani in Nilum influxus, uti voluit Democritus (Schol. Apollon. c. l.) et quod ex Herodoti castigatione acriori 2, 21. videtur intelligi posse, alii. 4) Nili ortus ex obposita terrae plaga, in quam hiemales imbres tunc deiiciantur, quibus intumescat. Quam Memphiticorum philosophorum opinionem adtingit etiam in sequentibus Mela et refutat Diodorus 1, 40. Sic ab Antoecis adfluere credidit etiam Nicagoras. 5) Crebriores et largiores pluviae in Aethiopia per aestatem delapsae, quam veram causam ab Agatharchide prolatam iudicat Diodor. 1, 41. Adsentiuntur, idoneis testibus moti, Strabo 17. p. 543. f. 789. et quos laudat Ludolf in comment. hist. Aethiop. 1, 61, 3, p. 126. Cf. et Heliodor. in Aethiop. lib. 2. p. 109. ed. Bourdel. Cleomedes de circulis lib. 1. p. 129. ed. Basil. Glycas Annal. P. 1. p. 13. Venet. Aristoteles et Eudoxus apud Eustath. ad Odyss. 4, 477. p. 181. Basil. qui id se ex Aegyptiis sacerdotibus cognovisse dixerint. Improbat tamen et contra disputat Aristides Tom. 2. p. 336. Iebb. quia per hiemem idem ob easdem pluvias fieri debeat, nec paullatim et tam diu crescere possit. Idem antea p. 334. de nivibus illis omnino du-

propterea sol est propior illis terris. OLIVARIVS. Hoc intelligendum est de hieme nostra, quando circa Nili fontes est aestas, et radii solares ad angulos rectos incidunt in terram illam, tunc exsiccari possunt ardore solis Nili fontes. At eo tempore, quando apud nos est aestas, et sol his, qui sub Capricorno agunt, longe abest, augentur aquae in illa regione, et intumescere faciunt Nilum. MVENSTERVS. Non enim semper in eadem Eccentrici linea versatur, sed aestate in altissimo et remotissimo loco a terra extollitur: Ἀπόγειον seu Augem Astrologi vocant. Hieme vere terris propior est Eccentrici differentia, id est diametris XXIV. ut placet Ptolemaeo.. Non esse autem idem centrum solis et poli ex Theoricis planetarum didicimus. Hinc etiam Indi et Aethiopes sub Capricorno, quam sub Cancro magis perusti. SCHOTTVS.

Etesiae) Duplicem adfert etymologiam vocis Hyginus in poet. astron. 2, 4. p. 234. Staver. ab ἔτος et αἰτέω, unde quidam *Aetesiae* maluerint. Addit tertiam Munckerus ex Theone in Aratum p. 22. (Phaenom. v. 152.) ab ἐτεόν, διὰ τὸ μηδέποτε μεταβάλλειν αὐτοὺς, ὅταν ὁ καιρὸς αὐτῶν ἐνστῇ. Sed vid. de iis omnino Manut. ad Cicer. epist. ad divers. 2, 15. idemque prolixius ad Iul. Caes. de B. Civ. 3, 107. et quos addit Staveren. ad Hygin. c. l. Latius intelligi a veteribus, diserte declarat Diodor. Sic. 1, 39. quippe qui refert, non solos Boreas aut Aparctias, (septemtrionales ventos) sed et Argestas (Cauros) ab occasu aestivo flantes hoc nomine notari. Cf. ibi Wesselingius. Gellius 2, 22. Etesias certo anni tempore cum Prodromis oriente Cane ex alia atque alia coeli parte spirare dicit. Aristoteles ille de Mundo c. 4. μίξιν habere ait τῶν τε ἀπὸ τῆς ἄρκτου φερομένων καὶ ζεφύρων, et per aestatem dominari, ut Notum per hiemem. Vid. Ludolf comment. ad hist. Aethiop. 1, 62. in. A septemtrione in occidentem et hinc in orientem ferri ex Aristotelis Meteorol. 2, 6. probare studuit Manut. ad

adverso spiritu) Lucan. 10, 245. eadem sic *aquas Nili Adsiduo feriunt coguntque resistere flatu.* Plinius 5, 10. s. 9. *Etesiae eo tempore ex adverso flantes.* Ad sensum omnino alter Plinius epistol. 4, 30, 8. *flumina adversantibus ventis obvioque aestu retorquentur.* Fuit autem haec opinio olim in primis Thaletis, uti docent Diogenes Laert. 1, 1, 3. s. 37. Seneca nat. Qu. 4, 2. Diodor. Sic. 1, 38. aliique plures commemorati a Menagio ad Diogen. Laert. p. 21. c. l. Adversatur praeter alios Ludolfus in histor. Aethiopiae 1, 8. et in comment. c. l. praetenta experientia; nempe cum Etesiae sint omnium temperatissimi, et interdiu tantum spirent, noctu quiescant, id eos solum efficere posse, ut inaequaliter Nilus crescat. Pluribus telis impugnavit Aristides Tom. 2. p. 332. Iebb. 1) quia, iis minime flantibus, idem tamen eveniat; 2) id alibi ab aliis ventis fieri non legatur; 3) Etesiae non tam contra ostium Nili, quam adversum orientalem ripam spirent, cum plerique sint Zephyri, qui ab Oriente in Occidentem ferantur; 4) tantam vim illi non habeant, quippe quae rapidioribus adeo non insit: 5) manifesto iis flantibus Nilus effluat; 6) aestate magis fere, quam hieme aqua emittatur. Attamen Wansleb Reise nach Aegypten p. 21. (in Paulus Sammlung — P. 3.) ex aliorum sermonibus suaque ipsius experientia confirmatus refert, per illud tempus Thrasciam (Nord-Nord-West-Wind) spirare et effluvium Nili, prout spirat aut acrius, aut lenius magis minusve retardare et hinc incrementum augere. Idem adfirmat etiam p. 160. etsi p. 166. praecipuam causam defert in pluvias, ut Volney p. 43. Sed vid. supra.

Antichthones) Antoecos hic habet Nicagoras apud Schol. Apollonii ad 4, 296. unde, quo sensu valeant, intelligitur.

caeco) Sic cum flumina dicuntur procedere non tantum sub terra, sed etiam sub ipso mari, prout talis

natat) Prout plures insulas natantes notas habuerint antiqui, et similem insulam in lacu Vadimonis Plinius epist. 20. et ipse noster 3, 2. tale quid notat de insula Antro in Gallia; sed quod miraculum Aegyptium est, ut sustinere possit Apollinis non modo templum, sed etiam grande. l. enonevive *MS.* In China multas insulas natantes arte tamen factas reperiri narrant itinerum auctores. At dubitat, et ad Graecorum fabulas ablegat Larcher ad Herodot. 2, 156. ex iis, quae ibi narrantur, cum ferri alias natantes insulae possint in Theophrasti Hist. plantar. 4, 13. Plinio 2, 96. l. 95. Seneca Quaest. natur. 3, 25. Ipse etiam Herodotus ab Aegyptiis id iactatum fuisse scribit; se nihil eiusmodi animadvertisse. Cf. etiam de ea d'Anville p. 79. c. l.

Pyramides) De iis praeter narratores itinerum multi multa scripserunt, quos produxerunt Plinius 36, 17. l. 36. 12, 3. et Meuselius in Biblioth. Hist. Vol. 3. P. 1. p. 66 sqq. et nostra aetas auxit. Accessit nuper Grobert aliique Franco-Galli. Sic multiplex fertur etymologia; de qua multa nuper collegit Dornedden (Theorie der Gr. Mythologie) p. 343 sqq. Quidam ab Aegyptiorum lingua derivant, quasi *Pi-ramu-e* i. e. radius solis; (la Croze in Iablonski Prolegomenis ad Pantheon Aegypt. §. 34.) vel etiam Πιρωμὶς i. e. καλὸς κἀγαθὸς sec. Herodotum 2, 143. (Perizon. in origin. Aegypt. c. 21. p. 393.) vel a *Bur* i. e. antrum et *Muth* i. e. mortuus; (vid. Volney Reise p. 215. c. l.) alii ab Arabico *Haram*, quod paullatim transierit in Πύραμις i. e. locus Deo sacer; (Sacy voyage) alii a Chaldaicis vocibus *Amud* praemisso πῦρ vel Or amüd cum articulo Aegyptiaco *pi*; (nuper 1801. Hager in dissertat. on the newly discovered Babylonian Inscriptions, ut ex commentariis liter. novi) ex Coptica lingua Χρὼν i. e. πῦρ arcessito articulo πι. (Langles ad Norden voyage p. 246. ubi et sqq. multa ex Orientis maxime scriptoribus con-

tres) Vide ſupra. Plinius c. l. tres etiam, quae terrarum orbem fama impleverunt, commemorat inter Memphin et Delta poſitas.

quatuor — iugera) Sic ſcribit haud dubie interpretans auctorem Graecum, qui de his fundamentis uſurpavit vocem Graecam πλέϑρον, quippe qua plerumque utantur in menſuris agrorum, quum interim magnopere diſtet iugeri magnitudo a ſpatio πλέϑρου, quo ferme alterum tantum deſignatur. Quod videtur etiam ſatis attendiſſe hic auctor, dum addit verbum *fere*, quod oſtendit numerum incertum. Tum etiam ipſe Herodotus 2, 124. in iis deſcribendis verbum πλέϑρον adhibet. I. GRONOVIUS *MS. Iugerum* apud Romanos cenſetur longum 240 pedes, latum 120. ut diſerte docet Quinctilianus 1, 10. additque adeo, nec quemquam fere eſſe, qui id ignoret. Conſentiunt in ipſa re Varro de L. L. lib. 4. p. m. 7. (in auctorr. L. L.) et Plinius 18, 3. Unde adparet, iugerum ne viceſimam ſeptimam quidem partem hubae, quam vocant, aequare, morgas contra noſtras, uti vulgo vertunt, ſuperare, uti contra Fabrum in theſauro L. L. monet Heuſinger. in Obſerv. antib. cap. 3. p. 43. Cf. quae notavi ad Eutrop. 1, 17. p. 51. Porro ſi Mela hic Herodotum reddidit, qui habet ὀκτὼ πλέϑρα, videtur ille iugerum et duo πλέϑρα eandem menſuram cenſuiſſe, et ſic ab aliorum computatione diſceſſiſſe. Quod enim Plutarchus in Camillo cap. 39. πλέϑρα ſcribit, apud Livium in eadem narratione ſunt iugera numero quidem rotundo, quem vocant, ſeu pleno, ſi πλέϑρον habuit 104 pedes Romanos, vel 8 decempedas Rhenanas, 3 pedes et 1650 lineas, de quo cf. Eiſenſchmidius de ponderibus et menſuris p. 111. 180 ſq. Beverinus de ponderibus et menſuris p. 114. Xylander ad Plutarchi Aemil. Paullum cap. 15. Perizon. ad Aelian. V. H. 3, 1. et Rambach ad Potter Archaeologie T. 3. p. 202 ſq. In rebus Graecis

πλέθρον 100 pedes significare, eique respondere in Romanis Graece expositis indicat Perizonius. At hic de dimensione operis Aegyptiaci quaeritur, ubi schoenus proprie adhiberi solet, cuius tamen mensura et ipsa parum sibi constat, cum et minor sit 30 stadiorum spatio (Plin. 5, 11. s. 10.) et maior stadiorum 60. (Herodot. 2, 6. Strabo 17. p. 553. s. 804. etsi in ipsa Aegypto variari ibi notat.) Quodsi in minori subsistamus, cum iugerum 28,800 pedes □ aequet; 4800 pedes □ efficiant 8 stadia □, ad schoenum unum et dimidium summa revocabitur. Forte Mela latitudinem iugeri respexit, cum alias longitudo simul intelligatur. Variorum et veterum et recentiorum narrationes de latitudine conlectas proposuit Savary T. 1. p. 148. nuper Sonnini Reisen T. 2. p. 123. Pertinet autem Herodoti mensura ad Cheopis pyramida, ad Chemmis Diodori.

aequa sede) Haec pars desiderabatur ad veram notitiam huius pyramidos, nempe ut prorsus esset quadrata et aequalis tum in longitudine fundamentorum, tum latitudine. Id vocat *aequam sedem*, prout *sedes* apud Latinos, pro fundamentis dicitur, praesertim ex imitatione Virgilii Aen. 1, 86. *totumque a sedibus imis Una Eurusque Notusque ruunt.* Similiter dicit Seneca lib. 1. n. 2. [natur. Qu. 1, 1.] *cito intercidere, quae sint creata sine sede et fundamento.* I. GRONOVIUS *MS.* Sic Noster 3, 1, 6. promontorium *lata sede procurrens.*

altitudinem) Discrepant et hic scriptorum mensurae, quod facit ad spatium sedis. Herodotus 2, 124. habet 8 πλέθρα, i. e. 800 pedes; Diodor. plus quam sena; Strabo lib. 17. p. 555. s. 808. σταδιαίαν facit et post p. 558. s. 811. τετράπλεθρον, a se ipse discrepans, cum stadium complectatur 6 πλέθρα; Plinius 17, 36. s. 12. statuit 883 pedes. Excidit igitur in Hygino fab. 223. s. ante 60 pedes numerus centenarius, uti recte censent

Strabo c. l. Diodor. c. l. ex recentioribus in primis Templemann ad Norden Reisen p. 150. Pococke Tom. 1. p. 97 sqq. Larcher. ad Herodot. 2, 149. T. 2. p. m. 481. et, qui de eo commentationes emiserunt d'Anville et Gibert. (Vid. Memoires — de Paris Vol. 28. p. 149 sqq. et 225 sqq.) Duae olim in illo erectae steterunt pyramides, (Herodot. 2, 149.) quas tamen se non vidisse adfirmat Lucas, voyage dans la Turquie Tom. 2. p. 297. Veteres laudant eius et magnitudinem et utilitatem. Nili enim exsuperantes aquas, ne stagnarent, vel praeter modum adsurgerent, excepit, et magnam multorum piscium copiam aluit, unde vectigal pendebatur, uti narrant Herodotus et Diodorus. Quis sit hodie, disceptatur. Alii diversa quidem etiam scriptura eum agnoscunt in *le lac de Kern* s. *Caroun*, s. *de Fäium*, (ab urbe vicina) vel, ut accolae efferunt, (vid. Lucas T. 2. p. 246. c. l.) *Birque Querron;* alii prope Nili fossam h. *Bahr Baten* quaerunt. Priorem sententiam sequuntur Samson de l'Isle in tabulis Maillet pag. 266. Lucas voyage dans la Grèce — P. 2. p. 42 sqq. Sicard Tom. 2. p. 261. aliique, in primis acerrimus eius defensor Gibert p. 225. c. l. Posteriorem tuetur maxime d'Anville p. 154 sq. qui propter ambitum a veteribus traditum lacum illum hodiernum intelligi posse negat, refutatus a Giberto. Larcher c. l. *Bahr* (i. e. canalis, fossa) *Jusef* h... esse censet. Adparet certe fossa *Bahr Jusef*, etiam *Galitz il Menhi*, quae Nili aquam per Fium urbem, olim Arsinoen, in lacum *Birket il Kern* devehit, qui, cum alius ibi non reperiatur, de Moeridis lacu intelligi debet. Vid. Wansleb Reise (in Paulus Sammlung — P. 3.) p. 269. et 277. Ex aliis eadem dabit Hartmann ad Edrisii Africam p. 471. Videtur utique progressu temporis mutatus, et vel partim in fossam abiisse, vel ea addita hoc nomen post accepisse. Plinius enim 5, 9. s. 4. *Inter Arsinoiten*, inquit, *ac Memphiten lacus fuit — Moeridis adpellatus.* Et alio loco (36, 16. s. 12) *ubi fuit Moeridis lacus, hoc est, fossa grandis.*

res et incredibilis paene, tam vastum terrarum tractum humano labore unquam effodi et excavari potuisse. VOSSIVS. Obstupuit ipse Herodotus et ad quaestionem, quo exportata fuisset egesta terra, responsum tulit, in Nilum fuisse deiectam, quod 2, 150. inlustrat effossis cuniculis ad gazam Sardanapali spoliandam actis. Sed recte dubitavit Vossius, cui etiam praeter alios adsentiuntur Wesseling. ad Diodor. 1, 51. et Pococke T. 1. p. 98. qui hodie longitudinem illi tribuit 50 miliarium, latitudinem 10. Vossium refutare studuit d'Anville du schène Egyptien in Memoires — de Paris Tom. 26. p. 89.

altior) Herodotus 2, 149. habet βάθος πεντηκοντόργυιον, consentiente etiam Diodoro c. l. A Plinio 5, 9. adferuntur 50 passus, qui fere, cum 5 pedes efficiant passum unum, et ὀργυιὰ 6 pedibus constet, eandem summam reddit. Nempe ὀργυιὰ respondet fere passui Romano, unde etiam Latini auctores, ubi verbum Graecum interpretando reddunt, *passus* ponere solent, uti multis docuit Perizonius ad Aelian. V. H. 12, 22. Quod autem a glossis male per *ulnam* exponi dicit, adversatur Plinius 36, 19. s. 3. qui dicit *pyramides quadragenarum ulnarum*, ubi Herodotus 2, 148. f. habet totidem ὀργυιάς. Cf. et Rambach ad Potteri Archaeologiae — Vol. 3. p. 202.

navibus) Non sc. longis vel bellicis, quae non tam alte, quoniam harum contemplatio nulla potest esse in profunditate notanda, nec illae erant aut sic oneratae, aut sic fabricatae, ut carinae; quare naves mercium sumit, et miratur, terram ita desedisse. I. GRONOVIVS *MS.*

Psammetichi) In Graecis libri plerique Ψαμμήτιχος, passim etiam Ψαμμίτιχος, ut et Scholiast. Aristoph. ad Plutum v. 178. de quo cf. Wesseling. ad Diodor. 1, 66. Illud plerique probant, Latinorum usu confirmatum.

[illegible] tamen in observatt. p. 265. et 332 sq. per ι Aegyptiacum magis putat a Ψάμμις, per η ex terminatione Graeca proferri. Cf. etiam ad Herodot. lib. 2. in. qui quidem 2, 142. olim a 12 regibus, in quibus hic in primis celebratur, tamquam commune monumentum exstructum fuisse narrat. Strabo. 17. p. 557. f. 811. conditorem nominat *Imanden*, pro quo epitome p. 220. Hudf. habet *Maïnden*, uti fere Diodor. Sic. 1, 61. in quo legitur Μένδης, quem aliquos *Marrum* vocasse addit. Post tamen (1, 97.) Μένδητα profert, aliis Marrum, qui labyrinthum, sepulcri nomine, exstruxerit. Hoc sepulcrum late patens in operis illius extrema parte (cf. etiam Herodotus) ponit, pyramidis quadrangulae forma, unde d'Anville coniicit, ubi h. *Havara*, quaerendum esse labyrinthum. Ita tamen Strabo intelligi posse videtur, ut labyrinthi illa pars huc prolata fuerit maiori adnexa. At Plinius 36, 19. f. 13. 1. ante annos 4600 a Petesucco, vel Tithoe rege eum conditum, a Psammeticho perfectum fuisse, tradit, variosque producit auctores, qui vel regiam, vel sepulcrum, vel Solis templum fuisse scripserint. Lucas (voyage dans la Turquie T. 2. p. 289.) Pantheon credit. Ipsum autem Psammetichum Scholiastes Aristophanis c. 1. Χαλεπὸν vocat Αἰγυπτίων τύραννον, καὶ σκαιότατον Βούσιριν ὑπερηκοντηκότα, etsi diversa tradit Herodotus. Septingentos autem annos ante Chr. N. regnasse chronologi fere tradunt.

Labyrinthus) Qui de eo exposuerunt auctores veteres sunt Herodot. 2, 148. Strabo 17. p. 557. f. 811. Diodor. 1, 66. Plin. 36, 19. f. 13. Ex Herodoto sua hausit Noster. Veterum autem de eo loca inter se contulit Templemann ad Norden Reise (a. 1779.) p. 309. An de eodem loquantur Herodotus et Strabo, etsi in dubium vocavit d'Anville Memoires sur l'Egypte p. 160 sqq. fecit tamen id sine idonea causa, quia diversa uterque via eum adierunt, ille a septentrione ad meridiem, hic ab oriente

ad occasum progressus. Cf. etiam Larcher ad Herodot. 2, 148. Tom. 2. p. m. 474 sqq. qui pluribus argumentis, eundem ab auctoribus intelligi, evicit, unumque tantum in Aegypto fuisse docuit. Qualis hodie conspiciatur, enarrant Lucas voyage fait en 1714. T. 2. p. 18 sq. et voyage dans la Turquie Tom. 2. p. 259 sq. 267 sqq. ex quo cum figuris expressum dedit Montfaucon in supplément — de l'antiquité expliquée T. 3. p. 144 sqq. item Pococke Reisen T. 1. p. 93 sqq. etsi alieni potius operis rudera describit, Savary T. 2. p. 18. aliique. Eius hodie vestigia superesse negat Maillet, alii adeo describunt, in primis Lucas; qui ipse accuratius fili ope perlustravit, ut olim Herodotus, eumque et Strabonem vera tradidisse adfirmat, secus Plinium, qui in lacu ponat, cum situs sit ad Moeridis partem meridionalem, 10 miliaribus ab Arsinoe. Ita quidem Herodotus conlocat ad lacum Moeridis versus Crocodilorum urbem, quae post vocata est Arsinoe. Neque hic pugnat cum Strabone, quippe qui ad eam urbem 10 stadiis a labyrintho navigari ait, quum Herodotus omnino praecipuae urbis viciniam indicavit. Plinius ponit in Heracleopolite nomo. Quod autem tradit Lucas, manent adhuc signa magnitudinis, porticus 4. marmoreis columnis suffulta, in medio porta, domus, etsi devastatae. Alia addit p. 267 sq. quae nolo repetere. Diligenter vero eius et veterum narrationes inter se comparavit Gatterer de metempsychosi Vol. 9. comment. — Goettingens. p. 56 sqq. quod antea in Herodoto tentaverat Lucas, etsi passim minus recte. H. vocant *Cassr-Carun* (Wansleb Reise in Paulus Sammlung — P. 3. p. 278.) vel *Kasr-Karoon*, (Pococke T. 1. p. 101.) vel, ut Lucas, *Palais de Caron*, quod perinde valet, quia *Kasr* significat arx et *Karoon*, quem Aegyptii fabulantur regem antiquum fuisse adeo opulentum, ut 200 cameli claves thesaurorum portarint. (vid. Pococke c. l.) Negat tamen d'Anville et cum illo de Pauw sur les Egyptiens T. 2. p. 51. veram hanc fuisse eius sedem, cum ambitus repugnet, et Lucam,

vel qui eius iter evulgavit, ad veterum descriptiones suam effinxisse. Ex huius autem labyrinthi forma exemplar Cretensis a Daedalo instructum fuisse, existimant Diodorus 1, 66. et Plinius c. l. qui ibi omnino de veterum labyrinthis, quippe Aegyptio, Cretensi, Lemnio et Italico disserit. Cf. etiam Germanus et Cerda ad Virgil. Aen. 6, 588.

domos) Aliud domum, aliud regiam intelligimus: quamquam ita accipi potest, regias duodecim domos mille adnexas habere, quibus constet. Strabo scribit, per cryptam egressis, 27 regias ordine sitas obviam fieri. VADIANVS. Hoc quoque habet ex Graecis, ubi verbum οἴκους ita interpretatus est, cum tamen illa vox notaret frequenter apud Graecos aliquos *conclave*, prout sane hoc quoque in loco videntur Graeci intellexisse. I. GRONOVIVS. Herodotus 2, 148. habet οἰκήματα, Plinius c. l. etiam cum nostro *domos*. Ex tribus autem millibus domibus, quas continuit labyrinthus, iuxta Herodotum dimidia pars supra terram, reliquae sub terra erant, quas subire non debebat. Ceterum, quod traditur, mirandum hoc existimat Vossius, ut olim Plinius, introitum labyrinthi columnas habuisse e lapide Pario, cum ipsa Aegyptus tot indigenis, et quidem praestantissimis abundet marmoribus. Nempe, si vera habentur, aut sua bona tunc ignorarunt, aut neglexerunt.

regias) Herodoto c. l. sunt αὐλαὶ κατάστεγοι; Straboni αὐλαὶ περίστυλοι, συνεχεῖς ἀλλήλοις. Totidem autem hic fuisse dicit, quot fuerint nomi, nempe 27. seu, ut Plinius, praefecturae; qui tamen sedecim habet. Alii aliter, quia, si ad nomos pertinebat, non satis definitus est illorum numerus pro temporum diversitate. Vid. d'Anville p. 34. c. l. Igitur illo tempore fuerunt 12, quibus alii post additi, uti ex recensu eorum in auctoribus intelligitur, et ita regiarum auctus numerus. Quod enim

Strabo refert, nomi per legatos, ut ibi in commune consultarent, convenerunt.

perpetuo parietis) Herodotus: τοῖχος ἔξωθεν ὁ αὐτὸς σφέας περιέργει. Strabo ἐφ' ἑνὸς τοίχου. Plinius extra murum alias aedificiorum moles fuisse refert, forte pyramidem illam, de qua supra, innuens.

marmore) Plinius: *lapide polito fornicibus tectus.* Herodotus: ὀροφὴ πάντων λιθίνη, καθάπερ οἱ τοῖχοι. Strabo: μονολίθοις ἐστέγασται πλαξίν.

ambagibus) Eodem vocabulo utitur Ovidius Metam. 8, 161. *ducit in errorem variarum ambage viarum.* I. GRONOVIVS *MS.* 2. Σκολιὰς ὁδοὺς dicit Strabo; Herodotus ἑλιγμοὺς ποικιλωτάτους; de Cretensi Apollodor. 3, 15, 8. πολυπλόκοις καμπαῖς τὴν ἀγνοουμένην ἔξοδον ἀπέκλειε. Comparari hic utique potest Virgil. 5, 588. Ovid. Metam. c. l. Ita autem fere de Trinacrio specu Gratius Cyneget. v. 431.

anfractu) Frequenti interruptione et aversione ex directo in obliquum. I. GRONOVIVS *MS.* 2.

revocatis) Quae in errorem ducuntur, quae recedunt, retrorsum flectuntur. Ovidius c. l. comparat cum Maeandro: *refluitque fluitque.* GRAEVIVS *MS.* Quae ultra procedere solebant, antequam exieris; finitis, ut reverti cogaris. I. GRONOVIVS *MS.* 2. *Porticus* apud Strabonem κρυπταί.

§. 6. *aliter)* De illorum moribus multa in primis Herodotus, Strabo lib. 17. Diodorus lib. 2. De dictione *fimo obliti* vid. not. crit.

arte medicatos) Plinius lib. 16. [c. 21. s. 11.] scribit, in Syria picis genus *cedrium* vocari, cuius tanta

Caussam adfert Plutarch. in 7. Sapient. conv. p. 560. (Lips.) nempe ut mortales se esse monerentur.

perverse) Scilicet ut versiculos ducant ex Hebraeorum — more a dextra ad sinistram, contra ac Graeci et Romnai solebant. Herodot. 2, 36. γράμματα γράφουσι φέροντες τὴν χεῖρα ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Quod quidem intelligitur de vulgaribus literis et populari scriptura, cum fuerit etiam sacra, unde Herodotus c. l. memorat ἱρὰ et δημοτικὰ γράμματα; ἱερὰ et δημώδη Diodor. Sic. 3, 3. f. vel ἱερατικὰ et δημοτικὰ Heliodor. in Aethiop. 4, 8. p. 174. Illa sacerdotibus in usu erant, quibus αἰνιγματώδη σοφίαν occulerent. Cf. Tychsen in Bibliothek der alten Literatur P. 6. p. 1 sqq. ubi de Aegyptiorum scriptura docte et accurate disserit; ἱερὰ ad hieroglyphica refert, quae, qualia fuerint, exemplis subiectis declarat, de quibus quidem plurimae exstant quaestiones et disputationes doctorum virorum in itineribus et in suis libris expositae.

lutum) Herodotus 2, 36. sic: φυρῶσι τὸ μὲν σταῖς τοῖσι ποσὶ, τὸν δὲ πηλὸν τῇσι χερσὶ, quod ex eo repetit Strabo 17. p. 567. s. 823.

farinam) Secus fecisse Romanos, constat ex iocosa Antonii exprobratione adversus Augustum apud Sueton. cap. 4. I. GRONOVIVS *MS.*

Forum —) Eleganter haec Sophoclis cothurnus Oedipo Colonaeo, qui de filiis conqueritur, quod patris curam negligerent, quum virgines Antigona et Ismena γηροβοσκίαν praestarent: [v. 338 sq.] Ὦ πάντ' ἐκείνω τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ νόμοις φύσιν κατεικασθέντε καὶ βίου τροφάς. Ἐκεῖ γὰρ οἱ μὲν ἄρσενες κατὰ στέγας θακοῦσιν ἱστουργοῦντες· αἱ δὲ σύννομοι τὰ ἔξω βίου τροφεῖα πορσύνουσ' ἀεί. Ubi Scholiastes antiquus ex Nymphodori

et quos producit; item Allgemeine Reisen — Vol. 5. pag. 33.

humeris) Qui tamen in viris solent esse lati et onerari, unde apud Virgilium [Aen. 2, 721.] Aeneas ostendit *latos humeros;* et hinc Vespasianus apud Suetonium cap. 8. collo suo primus extulit rudera Capitolii. I. GRONOVIVS *MS.* Herodotus, unde et haec duxit, c. l. sic indicavit: τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὤμων. Sequentia sic: τρέφειν τοὺς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ οὐδεμίη ἀνάγκη, μὴ βουλομένοισι· τῇσι δὲ θυγατράσι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ μὴ βουλομένῃσι.

et extra) Τὸ *et* licentioris explicationis causa interponere solet; de quo vid. I. Gronovius in notis criticis ad prooem. §. 1. p. 7. Infra de Mossynis 1, 19, 10. *propatulo vescuntur.*

obscoena) Sordes naturales. Sic Ovid. in remediis am. v. 437. *reddente obscoena puella.* BVRMANNVS *MS.* Herodotus c. l. εὐμαρίῃ χρέωνται ἐν τοῖσι οἴκοισι, ἐσθίουσι δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι.

intimis aedium) Quum Graeci et Latini ante tempora Melae id fecerint in locis publicis et vel in plateis, modo esset aliqua solitudo, sicut legimus tarde demum apud Romanos inventas esse *sellas Patroclianas,* ut vocat demum Martialis, [12, 77.] unde patet, post tempora Melae istas fuisse inventas et *latrinas publicas* agnoscit Suetonius in vita Lucani, cuius demum a fama increvit sub Nerone, atque ita post Melam. Quin etiam apud Graecos fuisse latrinas publicas patet ex eo, quod dicit Suetonius in Nerone; [vid. cap. 24.] et nobilissimum exemplum est Arii in historia ecclesiastica, qui, cum incederet in foro Constantinopoleos, eumque alvus

urgeret, non dubitavit secedere in huiusmodi publicum locum. I. GRONOVIUS MS. Multa debit Casaubonus ad Theophrastum cap. 14. 2. Tum ad inlustrandum hunc locum valet id, quod adnotante b. Geislero, narrat Hasselquist Reise nach Palaestina p. 597. Damiatae in Aegypto latrinas in culina inveniri. Publicae etiam nunc in amplis et copiosis urbibus, quibusdam Europae adhibentur, ut Hamburgi.

§. 7. *multorum animalium)* Quidquid apud Aegyptios boni speciem prae se tulit, id divinitatem obtinuit; [pro diversitate quidem regionum, in quibus hoc aut illud videbatur magis utile. I. GRONOVIUS MS.] praeterea multa noxia, ne obessent, venerati sunt. — VADIANUS.

animalia) Nimirum hircos, ciconias, anguillas, simias, serpentes, canes, feles, tum allium, cepas, de quibus legi potest Iuvenalis 15, 1 sqq. [et quae ibi nuper contulit Ruperti.] In primis vaccas venerantur. Herodotus [2, 42. de Thebanis] affirmat oves quoque veneratos esse. Cf. Iuvenal. 15, 11. Inde intelligimus, Aegyptiis exosos [invisos] esse pastores pecudum; (cf. Genes. 46, 34.) quales erant Hebraei, quia nimirum pascebant et edebant illorum Deos, vaccas et boves. GRAEVIUS MS. Notum est ex Polyaeno 7, 9. strategema Cambysis, qui, cum Pelusium obpugnaret, eiusmodi animalia sancta, ut canes, oves, feles, ibides ante exercitum constituit, et sic urbem facile et sine clade cepit. Ipse vero tot bestiarum cultus a multis auctoribus veteribus celebratur et ridetur, et peculiaribus libris expositus nunc legitur, quorum recensum egit Meusel. in bibl. hist. Vol. 3. P. 1. p. 37 sq. ut taceam eos, qui omnino de rebus Aegyptiorum sacris, veluti Iablonski, scripserunt ibidem p. 18 sqq. commemoratos. Eodem vero more Indiae gentes, quae priscam religionem tuentur, plurima ani-

malia tamquam numina colunt iisque abstinent, uti narrant praeter alios Bernier voyage Tom. 2. p. 136. Mac-Intosh travels T. 2. p. 52. Recte autem Noster addit *alii alia*, quod auctorum aliorum testimoniis probatur. Sic Herodotus 2, 69. narrat crocodilos circa Thebas et Moeridis stagnum sacros haberi, contra eosdem circa Elephantinen adeo comedi, et a Tentyritis etiam occidi Strabo 17. p. 560. s. 814. A cultu eorum nomina etiam urbes aliae alia acceperunt, ut Crocodilopolis, Cynospolis, Lycopolis. Sed vid. Strabo, qui 17. p. 550. s. 812. id diserte monuit.

capital) De scriptura in terminatione disquirunt notae criticae. Ad ipsam rem locus inlustris exstat in Ciceronis Quaest. Tuscul. 5, 27. a Schotto et I. Gronovio MSto indicatus: *Aegyptiorum mores quis ignorat? quorum imbutae mentes pravitatis erroribus, quamvis carnificinam prius subierint, quam ibim, aut aspidem, aut felem, aut canem, aut crocodilum violent: quorum etiam si imprudentes quippiam fecerint, poenam nullam recusent.* Idem non solum adfirmat Diodor. Sic. 1, 83. sed et inlustri exemplo comprobat. Certissimam mortem consecutam esse, si quis vel consulto, vel casu ibim aut accipitrem necasset, refert etiam Herodotus 2, 65.

Apis) De eo consulendi Herodot. 3, 28. Strabo 17. p. 555. s. 807. Diodor. Sic. 1, 85. Aelian. H. An. 11, 10. Plin. 8, 71. s. 46. Ammian. 22, 14. Solin. cap. 32. s. 35. aliique, quos indicaverunt Montfaucon in antiquité expl. T. 2. P. 2. p. 306. (qui tab. 126. expressum dedit) du Fresnoy ad Lactant. 5, 21. p. 418. Salmas. ad Solin. p. m. 311 sq. Observatt. miscell. Vol. 6. p. 341. Iablonski in Pantheo Aegypt. P. 2. p. 178 sqq. praeter eos, qui omnino de animalium cultu scripserunt, et de eo disseruerunt. Epaphum Graecorum esse dicit Herodotus c. l. et 2, 153. cum Aeliano c. l. Sacer-

coelesti igne.) Sic loquitur Auctor satis dubie, cum quicumque lector merito isto igne combustam iri cogitare possit vaccam; sed sic interpretatur, quod Herodotus [3, 28.] σέλας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ dicit, illud ipsum scilicet, quod in cap. 19. in de Lampsaco interpretatur, ubi primum fulsisset. Ceterum notari debet, quod non modo dicit coelestem ignem, quo intelligi possit fulmen, aut quodcumque genus fulguris, sed praemisisse etiam vocem *divinitus*, innuens, eos statuere, tunc certa divina providentia fulgur mitti de coelo, ut hic Apis conciperetur. I. GRONOVIVS MS. Divinitus idem obscurius, vel latius indicat, quod deinceps clarius et angustius *coelesti igne*. Et sic Aelianus c. l. uti Herodotus: γίνεται ἐκ βοὸς, εἰς ἣν οὐράνιον σέλας ἐμπεσὸν σπορᾶς αἴτιόν ἐστι. Paulo aliter apud Plutarchum Sympos. 8, 1. f. τὸν Ἆπιν οὕτως λοχεύεσθαί φασιν ἐπαφῇ τῆς σελήνης. Sic Suidas s. v. Ἄπιδες· ἐκ τοῦ σέλαος τῆς σελήνης. Et alibi Plutarchus (de Iside p. m. 452. ed. Reisk.) genitali lunae lumini tribuit. Sic *igni coelesti urbes flagrarunt* apud Tacitum Histor. 5, 7. Solet autem omnino divinitus singularem Dei vim indicare.

festus.) Non solum ipse dies, uti narrant auctores producti, sed et sex deinceps sequuti, sic ut omnino per 7 dies illud festum celebrarint, uti referunt Plinius et Solinus, et, quod ille addit, usque ad octavi diei horam sextam, quod valet ad Aegyptiorum dies describendos.

§. 8. *vetustissimi.*) Sane, quum a diluvio ad Abrahamum statuantur anni 940. (alii pauciores] et illo istuc veniente iam frequens et celebre regnum fuerit, non multis post diluvium annis id iam coepisse apparet. I. GRONOVIVS MS. 1. De Aegyptiorum vetustate cf. Diogenes Laert. in prooemio §. 2. et, qui ridet, Augustinus de civit. Dei 18, 40. Vetustissimos omnium se iactabant Thebaei. (Diodor. 1, 50.) Narrat tamen Herodo-

quae moverunt Solonem, ut eum conveniret. (Herodot. 1, 30.) Obiit sub Cambysis expeditionem in Aegyptum. Herodot. 3, 10. Diodor. 1, 68.

supra tredecim —) De Herodoti et Melae dissidio dixi in notis criticis. At mota hic est alia quaestio, de annorum ratione et ambitu apud Aegyptios. Alii enim menstruum μηνιαῖον, faciunt ad lunae cursum; (Eudoxus apud Proclum in Platon. Timaeum lib. 1. p. 33. Diodor. 1, 50. Varro apud Lactant. 2, 12, 22. Plutarch. in Numa cap. 18. Plinius 7, 49. s. 48. Suidas s. v. ἥλιος.) alii bimestrem; (Censorinus de die natali cap. 19.) trimestrem alii ad quatuor anni tempora; (Suidas c. l.) alii quadrimestrem; (Solinus c. 1. s. 3. ante Augustum, Censorinus c. l.) denique perductus est ad 13 menses et 5 dies. (Censorinus c. l.) Quod ex Palaephato cap. 53, 3. et Suida s. v. Ἥφαιστος addi potest, antiquissimis temporibus dies tamquam annos numerabant Aegyptii. Sed cf. quae de eorum annis disseruerunt Perizon. in origin. Aegypt. cap. 2. Vignoles in chron. de l'histoire sainte T. 2. p. 651. aliique chronologi. Quales hic intelligi debeant praeter ea, quae de siderum cursu subiiciuntur, declarat etiam addita vox *aetates* et Herodoti, quem Noster reddidit, ratio. Hic enim aetates (γενεὰς) ad consuetos Graecorum annos exigit ita, ut 3 aetates, 100 annos complexae fuerint; (cf. 2, 142.) cum alii aetatem 30 annorum spatio metiantur, de quo Graevius ad Iustin. 3, 5. Wesseling. ad Herodot. c. l. et ad Diodor. Sic. 1, 24. Meziriac. ad Ovid. epist. T. 1. p. 77. et quae omnino de vi vocis contulit Gibert in Memoires — de Paris T. 19. p. 4. et disputantur apud Plutarchum de oraculor. defectu p. 635 sqq. ed. Reisk. Neque tamen ipse sibi constat Herodotus, quippe qui 1, 7. annos 505 contineri 22 aetatibus, unde ad singulas revocantur 23 tantum anni. Alii, qui longissime extendunt, saeculo aequant, ut Ovidius Metamorph. 12, 188. de Nestore, cuius aeta-

tes in censum plurium venerunt et olim ad Homer. Il. 1, 250. Quod si sic intra 30 annos substiteris, 13000 anni redigentur ad aetates 433. Si Dicaearchum audias apud Schol. Apollonii Rhod. ad 4, 276. post Isidis et Osiridis tempus rex fuit Sesonchosis, ab eo ad Nilum effluxerant anni 2500. inde a Nilo ad Olympiada 1. anni 436, omnino 2936. Iam vero si Amasis obiit Olympiadis 60, anno 3. (Diodor. 1, 68. f.) adiectis priori summae his annis, efficientur inde 3179 anni. Videntur autem Aegyptii in computando maiori temporis spatio hanc vocem adhibuisse. Vetustatem ipsam annis declaratam varie auctores producunt. Sic Plato in Timaeo p. 294. Bip. Saitanae urbis res inde a Solonis aetate ultra 8000 annos removet; Macrobius in Somn. Scip. 9, 2, 10. infinita annorum milia in Aegyptiorum monumentis librisque relegi adfirmat.

certis annalibus) Ἱερὰ γράμματα, monumenta, libri in nota proxima adfuerunt. Solebant autem Aegyptii, quod sacerdos ait apud Platon. in Timaeo pag. 292. Bip. omnia memoratu digna literis tradita in templis conservare, qui mos in iactanda gentis vetustate etiam apud alios populos observatur. Sic Babylonii 470,000 annorum monumentis comprehensa continebant, uti adfirmant Cicero de divinat. 1, 19. 2, 46. Diodor. Sic. 2, 31. aliique. Cf. qui de eo docte multa disputat Perizon. in origin. Babyl. c. 1. p. m. 8 sq. et in addendis p. m. 334 sq. Turdetani, auctore Strabone lib. 3. p. 96. s. 139. antiquitatis monumenta et carmina servabant inde a 6000 annorum spatio.

quater cursus) Prolixae sunt virorum doctorum, in primis Vadiani, de vero huius loci sensu reique ratione disputationes, quas nec lubet, nec licet repetere. Respicitur sine dubio annus ille magnus astrologorum, de quo multa dabit Macrobius in Somnium Scip. 2, 11. *mundanum* vocat, qui 15,000 annorum efficiat. Describit vero

fit: *cum ſtellae omnes omniaque ſidera, quae aplanes habet, a certo loco ad eundem locum ita remeaverint, ut ne una quidem coeli ſtella in alio loco ſit, quam in quo fuit, cum aliae omnes ex eo loco motae ſunt, ad quem reverſae anno ſuo finem dederunt: ita ut lumina quoque cum erraticis quinque in iisdem locis et partibus ſint, in quibus incipiente mundano anno fuerunt.* Fundus huius opinionis a Mela propoſitae eſt in Herodoto 2, 142. ubi dicit: intra 11340 annos τετράκις ἔλεγον (Aegyptii) ἐξ ἠθέων τὸν ἥλιον ἀνατεῖλαι· ἔνθα δὲ νῦν καταδύεται, ἐνθεῦτεν δὶς ἐπαντεῖλαι· καὶ ἔνθεν νῦν ἀνατέλλει, ἐνθαῦτα δὶς καταδῦναι. Eadem fere tradit Solinus c. 32. ſ. 35. f. et de ſimili ſolis converſione Plato in Polit. p. 28. Bip. Ex Herodoto autem, cum praecedant anni 11340 intra quorum ſpatium id contigerit, intelligitur, ſolis ſingulas converſiones abſolvi 6000 annis. Voſſius, praeeunte Giacconio, iuxta opinionem Platonis et ipſorum etiam Aegyptiorum ſidera non redire notat ad eundem ſitum, niſi quadraginta novem annorum milibus exactis, ſic ut iam tum effluxerint 196,000 annorum, quippe quod ſit ſpatium quatuor annorum Platonicorum. Richter, ſcholae Electoralis Grimmenſis Mathematicus, qui fuſius hunc locum in Wittembergiſchen Wochen-Blatt an. 1777. p. 28. tractavit, explicat, ſolem bis ex ſignis aeſtivis in hiemales moviſſe, quod ſpatium 50,000 annorum requirat. Verſarunt hanc quaeſtionem et alii de la Nauze et de Brequigny, quorum ſententiae proſtant in hiſtoire de l'academie des inſcrr. — de Paris Vol. 29. p. 76 ſqq. ubi plurima adferuntur. Equidem, cum Mela ex Herodoto ſua et hic petierit, ultra huius indicia evagandum eſſe non puto; quae quidem an vera ſint ipſaque re probata, hic non quaeritur.

§. 9. *viginti milia)* In Delta 150. urbes fuiſſe Martianus [lib. 6. p. 218.] ſcribit. Ceterum, quod ait *habitarunt*, intelligo tot urbes extra intraque Aegypti

limites eos tenuisse; alioqui res vix capit fidem. Nam Capella Martianus libro sexto, [p. 223. cf. et Plin. 6. 21. s. 17.] quinque millia oppidorum Indos habitasse refert; et terrae tamen prope tertia pars credita est. Imperio igitur rectius, quam terrae Aegyptiorum, tot urbes tribuimus. Plinius quoque lib. 5. [c. 11. s. 9.] *Aegyptus*, inquit, *supra ceteram antiquitatis gloriam 20 millibus urbium ibi Amase regnante habitata praefert.* Strabo libro ultimo [p. 516. s. 816.] ad Thebas Aegyptias scribit obeliscos esse, quorum vetustissimis literis, quanta regum illic potentia fuerit, declaretur: et imperium tenuisse eos usque ad Scythiam, Bactrianam Indiamque, et, quae nunc Ionia dicitur, propagatum significare. Quamquam et hoc mihi horum iactantiae tribuendum videtur. Nam imperatores et rerum gestarum scriptores, ut ornatiora efficiant negotia, ad hoc mentiendi genus aliquando efferuntur; ut libro tertio. [p. 112. s. 163.] Ita Polybius [c. I.] Celtiberorum in Hispania 300 urbes a Tib. Graccho subversas esse, in Gracchi gratiam memoriae prodidit: illorum more, qui triumphales pompas apparant, et pro singulis turribus singulas urbes spectandas exhibent. VADIANVS. Ex Herodoto 2, 171. Noster duxit, ex nostro Plinius 5, 11. s. 9. Dissentiunt alii. Amplius enim 33,000 habet, Ptolemaeo Lagi imperante, Tzetzes Chil. 3. hist. 67, 72. Theocritus 17, 82 sq. 33,033. amplius 18,000 ex commentariis sacris profert Diodor. 1, 31. et plures 30,000 sub Ptolemaeo Lagi et sua aetate, etsi alii codices, quos omnino magno numero adhibuit d'Origny, (Egypte ancienne Tom. 1. p. 125.) admittunt tantum τρισχίλιοι. Delta secundum Artemidorum, ut refert Martianus Capella 6. p. 218. habuit 250 oppida. Eorum situs, ubi hodie rudera supersunt, indicavit Niebuhr in Reisebeschr. nach Arabien — Vol. 1. p. 95. ipsa nomina ignorantur. Plurima se eruisse literis ad me datis significaverat Forsterus. Cf. quae de urbium multitudine disseruerunt d'Origny in Egypte ancienne Tom. 1. p. 57 sqq. 189 sq.

[redacted]

et de Schmidt in opuſculis p. 311 ſqq. Idem de Magna Graecia commemoratur. At et vicos et loca eminentiora inter Nili diverticula et foſſas adnumerabant. Tum non ſolum de Aegypto id valet, ſed de Aegypti ditione, uti adparet ex Theocrito c. l. Et ſic Euſtathius ad Homer. Il. 2, 654. p. m. 238. ubi etiam Amaſi regnante 20,000 urbes commemorat, in iis fuiſſe Ionum Chium, Teum, Phocaeam, Clazomenas, Dorienſium Rhodum, Cnidum et nonnullas alias. Hinc recte Salvinus ad Euſtath. c. l. de omnibus urbibus etiam externis imperio regum ſubiectis intelligit. Poſſit addi, quod plurimae urbes duplicia nomina geſſerunt, etſi non inde in tantum auctam fuiſſe multitudinem contendam. Ita etiam frequentia hominum. Diodorus enim c. l. commemorat 7,000,000. et Ioſephus de B. Iud. 2, 16, 4. exceptis Alexandrinis ſub Veſpaſiano 7,500,000. Plura de hoc dabit d'Origny l'Egypte ancienne T. 1. p. 76 ſqq. Hodie Aegypti incolae aeſtimantur 1,500,000. ut quidem putat Browne.

Amaſi) Vel *Amaſide*, uti eſt apud Tacit. Annal. 6, 28.

et nunc) Plinius c. l. eadem ſic: *nunc quoque multis, etiamſi ignobilibus, frequens.* Inde recenſus ſequitur.

Sais) Gr. Σάϊς, de cuius inflexione et derivatis dicit Stephanus. Quidam olim coloniam Athenienſium fecerunt, ut Apollonius Tyaneus epiſt. 70. magis ex vero, alii contra ſtatuerunt, de quo cf. Olearius ad Apollon. c. l. et Weſſeling. ad Diodor. 1, 28. Μητρόπολις τῆς κάτω χώρας (Delta) vocatur a Strabone 17. p. 551. ſ. 802. et Ptolemaeo 4, 5. diſtans 2 ſchoenis a Nilo; a Platone in Timaeo p. 290. Bipont. μεγίστη πόλις. (Strabo c. l.) Hinc Σαΐτης νομός; Herodot. 2, 165. Ptolemaeus c. l. Plinius 5, 9. In ipſa urbe memorantur regia, (Herodotus 2, 163.) templum Minervae, (idem 2, 170.) quae

Sais Aegyptiis dicebatur (Pausan. 9, 12, 2.) aliaque insignia aedificia. De templo Minervae cf. etiam Plutarchus de Iside pag. 396. Reisk. qui hanc inscriptionen refert: Ἐγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς, καὶ ὂν καὶ ἐσόμενον· καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον οὐδείς πω θνητὸς ἀπεκάλυψεν. Addit tamen Plutarchus, Isin ab aliis Minervam habitam fuisse. Plato autem Aegyptiorum Νηϊθ de Minerva Atheniensium explicat, eamque urbis conditorem facit. De ostio Nili, quod Saiticum vocat Herodotus 2, 17. f. infra. Hodie, ut adfirmat Maillet lettre 8. p. 297. ruinis obruta iacet. Plura dabunt de ea Larcher ad Herodot. 2, 99. Tom. 2. p. m. 362. et in peculiari libro Fourmont, Parisiis 1755. 12.

Memphis) Gr. Μέμφις, ιδος et ιος, unde Μεμφίτης et Μεμφιτικός. (Stephanus h. v.) Conditorem Epaphum facit Hygin. fab. 149. Menen regem Herodotus 2, 99. Alii aliter, de quo cf. Wesseling. ad Diodor. Sic. 1, 50. Sita erat non procul a Pyramidibus et tribus schoenis a Delta (Strabo 17, p. 555. s. 807.) vel 15. M. P. (Plin. 5, 9.) Ambitus fuit 150 stadiorum, situsque commodissimus; (Diodor. 1, 51.) olim arx Aegypti regum, (Diodor. et Plin.) palatiis et aliis operibus ornata, (Diodorus c. l.) inlustris et primaria Aegypti urbs. (Stephano h. v. Ptolemaeus 4, 5.) Commemorantur porro Vulcani templum, (Herodotus c. l. et alii) Apidis, qui in septo alebatur, Veneris, Serapidis. (Strabo c. l.) Inde Μεμφίτης νομός. In S. S. uti quidam putant, *Noph*, (Ies. 19, 13. Ierem. 2, 16.) vel *Moph;* (Hos. 9, 6.) ab Arabibus, uti quidam putant, *Misr*, de quo Michaelis ad Abulfedam p. 241. et d'Anville p. 131. 138. c. l. vel *Mens;* de utroque Hartmann ad Edrisii Africam p. 378 sqq. et passim. Sic hodie, quo loco steterit, diversa adferuntur. Quidam enim putant, ubi h. *Gize* s. *Dsjise*, ut Sicard, Shaw; aliis est *Manof* s. *Manuf*. (Maillet lettre 7. p. 275.) D'Anville p. 149. c. l. *Sacara* eius κοιμητήριον vocat, in quo con-

ſentit Norden p. 116. c. l. Prope *Mocanán* et *Metrahenny* quaerendam cenſet Pococke T. 1. p. m. 62. quod non improbant Niebuhr Reiſebeſchr. nach Arabien T. 1. p. 104. et Bruce Vol. 1. p. m. 117 ſqq. a quo etiam Shaw refutatur, Roos Reiſe — p. 20. nuper etiam Langles ad Norden voyage p. 241. ubi plura dedit de Memphi. Et ſic plerique nunc inter Pyramides et cryptas ſ. coemeteria (vulgo catacombae) urbis Tacara conſtituunt in occidentali Nili ripa circiter 4 miliaribus a Kahira.

Syene) Gr. Συήνη, unde Συηνήτης et Συηνητικός. (Stephanus h. v.) Reperitur etiam Συηνίτης et Συηναῖος, uti monet Holſten. ad Stephan. p. 306. poſterioris formae exempla praebet paſſim, v. c. libro 9. Heliodorus. Συΐνη legitur apud Ariſtid. T. 2. p. 344. Iebb. Nomen accepit a Syeno quodam. (Stephanus h. v. et Euſtath. ad Dionyſ. v. 223.) Quod Aegypti et Aethiopiae urbem dicit Stephanus, ut ex aliis intelligitur, confinia utriusque regionis ſpectat. Sic enim Plinius 5, 10. ſ. 9. *Ditionis Aegypti* (Nilus) *eſſe incipit a fine Aethiopiae Syene.* Strabo 17. p. 562. ſ. 817. Aegypti urbem ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Αἰθιοπίας vocat. Et ſic Pauſanias 8, 38, 5. aliique. Hinc ante Traianum Syene et Elephantine Romani imperii clauſtra habita ſunt. (Tacitus Annal. 2, 61.) Sita erat in Thebaide (Ptolem. 4, 5. Macrob. in Somn. 2, 7. —) ad Nilum, unde *Niliaca Syene* adpellatur a Martiale 5, 13, 7, contra Elephantinen, a qua Nilo dirimitur. (Herodotus 2, 28. Ariſtides, qui ibi fuerat, in orat. Aegypt. Tom. 2. p. 344. Iebb.) Quod Herodotus ex ſcribae narratione duos montes, unde Nilus oriatur, interponit, refutat Ariſtides et ad nugas relegat Strabo lib. 17. p. 563. ſ. 819. in. Disceptationem movit Plinius c. l. qui paene inſulam M. P. ambitu facit, de quo vid. interpretes et Pococke T. 1. p. m. 174. qui ex Nili foſſa intelligi poſſe putat. Celebratur ibi in primis puteus, qui, quod ſub ipſo aeſtivo tropico conſtitutus eſt (Strabo 17. p. 541.

ſ. 817. Macrob. in Somn. 2, 7.) die medio totus, remota umbra, inluminatur, (Plin. 2, 75. ſ. 73. Arrian. in Indic. cap. 25.) ſic ut in medio ſacro puteo ſolis orbis adpareat. (Ariſtides Tom. 2. p. 347. Iebb.) Ita omnino ſolſtitii die medio nullam umbram ab arboribus et animalibus iaci praeter Plinium c. l. tradit Pauſanias 8, 38, 5. quia ſol ſupra verticem tunc decurrat. (Strabo 2. p. 91. ſ. 133.) Hinc Lucanus 2, 587. *umbras nusquam flectens Syene*, et ipſa ἄσκιος dicitur. Vid. quos de hac re producunt Kuhnius ad Pauſan. c. l. Oudendorp. ad Lucan. c. l. et quae disputant in primis Macrobius in Somn. Scip. 2, 7. et Palmerius in apologia pro Lucano p. 918. (in ed. Oudendorp.) Plura dabit de la Nauze in Memoires de l'academie — de Paris Tom. 26. p. 101 ſqq. Antiquae urbis rudera exigua ſunt terraque obruta, ut teſtatur Norden p. m. 558. Adſentiuntur Lucas voyage au Levant T. 1. p. 103. (ed. 1731.) Pococke T. 1. pag. 174. Browne Reiſen p. 199. Denon Reiſen p. 200. Plura, ſi vera tradidit, adfert Savary T. 2. p. 119. Locus, in cuius vicinia olim ſtetit, nunc vocatur *Aſſuan*, *Eſſuan* vel ſimiliter, pro diverſa gentium ſcriptura et pronuntiatione. *Asvan* iam legitur in Edriſii Africa. Vid. ed. Hartmanni p. 72. et alibi.

Bubaſtis) Gr. Βούβαστις apud Herodotum paſſim, ut 2, 59. quem ſequitur Noſter. Alii plerumque efferunt Βούβαστος vel Βουβαστὸς, in quibus Strabo 17. p. 553. ſ. 805. Utramque formam notat Stephanus h. v. qui priorem Herodoto vindicat. Inde *Bubaſtius*, et nomus *Bubaſtites*, quem praeter alios commemorat Ptolemaeus 4, 5. Ita vero Dianam ab Aegyptiis adpellatam fuiſſe, tradit Herodotus 2, 156. de quo vid. Iablonski in Pantheo Aegypt. T. 2. p. 56 ſqq. Stephanus felem interpretatur, admonitus forte fuga Deorum habituque beſtiarum ab iis adſumto. Tunc nempe Diana in felem mutata transiit. Vid. Muncker. et Verheyk. ad Antonin. Liber.

cap. 28. et quos indicant. Inde vero Dianae templum ibi commemoratur ab Herodoto 2, 137. et Stephano, ac prope hinc Leontopoli a Iosepho in Antiquit. Iud. 3, 3, 2. פִּי־בֶסֶת apud Ezechielem 30, 17. Βουβαστὸς vertitur ab Alexandrinis, quod nomen Coptis adservatum putat in *Basta* d'Anville p. 106. c. l. a Sicardo memoratum prope alveum Nili, qui a Pelusio in austrum tendit. Plura, adscitis etiam numis, de hac urbe conlegit Belley in Memoires de l'academie — de Paris Tom. 28. p. 534. *Benalhassar* hodie ibi stare coniicit Pococke T. 2. p. 35. De *Elephantine* supra §. 2. dictum est.

Thebae) Gr. Θῆβαι, (Homer. Il. 9, 381. Herodot. 3, 10. Strabo 17. p. 561. s. 816. alii) vel etiam Θήβη, (Dionys. v. 249. Nonnus Dionys. 3, 293. bis, 4, 266.) ut ex Latinis auctoribus Iuvenalis 15, 6. Plin. 5, 11. s. 9. Quae de causa nominis disputantur, dabit Ditmar Beschr. des alten Aegyptens p. 92. s. 121. ed. alt. et, ex quo duxit d'Anville p. 200. c. l. Urbis originem antiquissimam faciunt auctores; Osiridi tribuit Diodor. 1, 15. nomenque primum a matre inditum addit, quae tamen vario nomine prodit, de quo Iablonski in Pantheo Aegypt. P. 1. p. 139 sqq. In Osiride consentit Schol. Homeri ad Il. 9, 383. Isidem illi adiungit Stephanus s. v. Διὸς πόλις. Priorem tamen iactat Synesius 1. Provid. p. 94. et 2. p. 117. Sed nec inter Aegyptios sacerdotes verum tempus constitisse, notat Diodorus c. l. Post Aegyptiis נֹא אָמוֹן. (Nahum 3, 8. ubi vid. Michaelis et ad Abulfedae Aegyptum p. 86 sq.) Graecis Diospolis dicta est et Thebae. (Diodor. Sic. c. l. Strabo c. l. Eustath. ad Dionys. v. 248. Scholiast. Villoison. ad Homer. Il. 9, 393.) Ut ab alia Diospoli prope Abydum (Strabo 17. p. 560. s. 814.) discernatur, eandem *parvam*, nostram *magnam* passim vocant auctores, ut Diodor. Sic. 1, 45. Plin. 5, 11. s. 9. De vasto urbis ambitu, templorum magnitudine, aedificiorum magnificentia, Memnonis colosse

Dionyſ. 4, 266. p. 127. Dionyſ. v. 240. Heliodor. Aethiop. 3, 14. p. 149. Bourdel. Diodorus tamen monet, alios credidiſſe non veras portas, ſed προπύλαια τῶν ἱερῶν πολλὰ καὶ μεγάλα, et ἑκατόμπυλον nihil aliud velle, quam πολύπυλον. Varias opiniones de illo Homeri loco, quas ipſe Mela adtingit, recenſet Schol. Villoiſon. p. 228. Vir doctus ad Bruce iter T. 2. p. 113. (ed. Rintel.) figmenta Homeri exiſtimat, cupide ab aliis excepta et propagata. At in maius rem auctam poetarum more et ὑπερβολὴν cum Diodoro recte dixeris. I. Gronovius MS. ex uſu Aſiatico de aulis intelligendum eſſe cenſet, quo et hodie *porta* a Turcis dicatur. Et ſic Heyne ad Homer. c. l. Orientis more de palatiis explicat.

dena arm. milia) Quis non obſtupeſcat tam portentoſo numero, aut credat in una urbe vel mille millia armatorum, vel ſeptuagies centena hominum millia claudi potuiſſe et comprehendi? Docet tamen id ipſum etiam Strabo, qui eos centum myriadum exercitus habuiſſe ſcribit. Aliquanto pauciores refert Tacitus; is namque lib. 2. [Annal. cap. 60.] Thebas olim habitaſſe, inquit, ſeptingenta millia aetatis militaris. Nonnulli viri eruditi et hanc ſummam nimiam eſſe exiſtimant, ideoque *ſeptuaginta millia* pro *ſeptingentis* reponunt. Verum illos errare, ſatis indicat is, quem adduximus locus. [ex Schol. Homeri. Vid. in notis criticis.] Sunt tamen et in hoc nonnulla, de quibus aliquis merito poſſit inquirere. Qui enim fieri potuit, ut hic centum equitum millia alerentur, cum tantum centum illic numerarit equilia Diodorus Siculus, [1, 45.] quorum unum quodque ducentos caperet equos? Poſſit tamen hoc ita excuſari, ut nempe centum iſta equilia dicantur deſtinata fuiſſe equis tantum curulibus. Strabo ſuo tempore, cum minimae eſſent Thebae, in longitudine occupaſſe inquit octoginta ſtadia. Sed vero, antequam Cambyſes urbem eam vaſtaret, tum longe maximam fuiſſe certum eſt. Euſtathius ad Diony-

sum [v. 248.] inquit, eam tum extensam fuisse ad quadringenta et viginti stadia. Porphyrius in optimis scholiis ad Iliada Homeri, aliquando a nobis in lucem edendis, [cf. de iis Heyne in praefat. ad Homer. T. 3. p. 63 sqq.] nec non Stephanus Grammaticus [c. l.] similia supra memoratis ex Catone citant, ac quadringentorum stadiorum faciunt longitudinem. Sed quomodo tanta potuit esse longitudo Thebarum, si mille tantum et septingentas ἀρούρας comprehenderit? iste enim ἀρουρῶν numerus commode contineri potest ambitu ducentorum et sexaginta quatuor stadiorum. Videtur autem haec urbs in longum fuisse porrecta ad ripas Nili, ac non multum possedisse latitudinis. Sed vero omnia prius credam, quam tantam incolarum copiam in ulla unquam fuisse urbe. Unum adferam, unde quam maxime absurdum id esse adparebit. Tradunt Diodorus Siculus et alii, Aegyptum, cum maxime populo abundaret, habuisse in universum septuagies centena hominum millia. Atqui si totidem quoque Thebis fuissent, iam oporteret ceteras Aegypti urbes vacuas fuisse habitatoribus. Hinc adparet, quaecunque de Thebanis Aegyptiis eorumque potentia dicuntur, accipienda esse de tota Aegypto. Verum id esse, et universam Aegyptum Thebas olim fuisse vocatam, luculentissimus testis est Herodotus, cuius verba sunt lib. 2. [cap. 15.] ubi de Delta agit, πάλαι αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο. Sed et Aristoteles Meteorolog. 1. [cap. 14.] τὸ ἀρχαῖον ἡ Αἴγυπτος Θῆβαι καλούμεναι. VOSSIVS. Si comparentur ea, quae supra ad §. 1. de hominum frequentia in Aegypto ex auctoribus conlecta adposui, recte dubitatur de huius narrationis veritate. Ferri possit Homerus, si vel ad Thebaida totam retuleris, vel illo spatio extensas fuisse Thebas sumseris, quod illi tribuitur in longitudine 400 vel 420 stadiorum. At insigne quantum Mela illum Homeri numerum auget, et pro ducentis myriada ponit. Quare etiam vel Melam memoria lapsum errasse, vel corruptum a librariis exiisse censent

viri docti, ut Brodaeus Miscell. 6, 16. Bochart. in Phaleg. 4, 27. Omnino autem ὑπερβολικῶς incolarum multitudo ab Homero declaratur. Cf. etiam Heyne ad Homerum Tom. 5. p. 610 sq. et quae ego supra adtuli de incolarum frequentia. Ceterum Plinius 36, 20. s. 14. refert exercitus armatos subter educere solitos fuisse reges, nullo oppidanorum sentiente. *Effundere* autem bene ad copiam et celeritatem. Factum id videtur tunc, cum ab Osiride obsidebatur, ut suadet Scholiastes Homeri.

Alexandria) Passim etiam *Alexandrea*, de quo cf. Staveren. ad Nepot. de regib. 3, 3. et quos indicat. Gr. Ἀλεξάνδρεια. Conditor, Alexander M. notus, unde Lucan. 10, 511. *Pellaeos muros* dicit. Architectus Plinio 5, 11. s. 10. *Dinocrates*, ubi de nominis inconstantia Harduinus; de tempore disquirit Popma ad Vellei. 1, 14. Varia eius nomina recenset Stephanus h. v. quae tamen proprie partes spectare videntur, unde ipsa conflata erat; ut *Racotis*, (cf. Strabo 17. p. 545. s. 792.) quam instaurasse et auxisse Alexandrum inde intelligitur, quod Strabo huius originem primis Aegypti regibus adscribit; etsi quidam paullo aliter, de quo dixit Holsten. ad Stephan. p. 24. Porro *Pharos*, (in quo neminem habet consentientem Stephanus) tum *Leontopolis*, (Eustath. ad Dionys. v. 254. conl. Plutarcho in Alex. cap. 2.) denique per excellentiam πόλις. (Eustath. ad Homer. Odyss. 1, 4. p. m. 9.) Alia nomina in rebus Romanis usitata adiungit haec: *Sebaste*, *Iulia*, *Claudia*, *Domitiana*, *Alexynteria*. Addi potest, quod ab Antonio triumviro *Roma* adpellata est, de quo vid. Liebe Gotha numism. p. 331. Vaillant P. 2. p. 76. Urbs magni olim ambitus, hodie contracti, commodi situs inter mare Aegyptium et Mareotim lacum, quatuor portubus obportuna (nunc duo vetus et novus supersunt) aedificiis splendida, incolis frequentissima, (cf. supra ad §. 1.) bibliotheca celebris, quae omnia a multis auctoribus vel coniuncta, vel singulatim memorantur, in primis

ab Strabone 17. p. 544. ſ. 791. Diodoro Sic. 17, 52. Ioſepho de B. Iud. 2, 16. Hirtio de B. Alex. Plinio 5, 11. ſ. 10. — Ex recentioribus conſuli poſſunt d'Anville p. 52 ſq. c. l. et quos producit Meuſel. in bibl. hiſtor. Vol. 3. P. 1. p. 15 ſq. ubi, qui de bibliothecis recentiori tempore ſcripſerunt, addi poſſunt Reinhardus (1792.) St. Croix, (Magazin encyclopedique an. 4. T. 4. p. 433.) et ad Norden voyage Langles p. 169. Multa etiam praeclare de Alexandria conlecta dabit Cuperus in Apotheoſi Homeri p. 159 ſqq. *Verticem omnium civitatum* vocat Ammian. 22, 16. Hodierna urbs eum locum occupat, ubi olim Heptaſtadium fuit inter continentem et Pharum (Maillet p. 150. Niebuhr T. 1. p. 43.) veteris tamen ruinae per ſpatium duarum horarum disiectae cernuntur. (Volney Reiſe nach Syrien — T. 1. p. 6.) Superſunt Pompeii, immo Severi, columna, (alii aliter, de quo Sonnini T. 1. p. 73 ſqq. Domitiani ex nuper eruta inſcriptione) obeliſcus Cleopatrae, ciſternae ſubterraneae arcubus nixae, quibus ex Nilo aqua deducebatur. Haec et plura dabunt Lucas voyage dans la Turquie Tom. 2. p. 28 ſq. Pococke T. 1. p. 4 ſqq. Bruce Reiſen Vol. 1. p. 77 ſqq. multique alii, in primis noſtra aetate Franco-Galli. Arabes hodie vocant *Scanderie*. Fertilitas eius olim celebrata, quare etiam in numis ſpicas adpoſitas habet; notae naves eius frumentariae.

Peluſium) Gr. Πηλούσιον. Secundum Strabonem 17. p. 552. ſ. 802. nomen habet ἀπὸ τοῦ πηλοῦ καὶ τῶν τελμάτων. Inde apud Stephanum ducuntur Πελουσιώτης, Πηλούσιος, Πηλουσιακός. Arabiae et alii conterminam faciunt, de quo Salmaſ. ad Solin. cap. 37. ſ. 34. p. m. 401. Latinus interpres Ezechielis 30, 15. *Sin* reddidit Peluſium, et Arabes *Sineh* vocant, quod idem ſignificat. Vid. Michaelis ad Abulfedam n. 12. Ambitu patuiſſe 20 ſtadia et difficilem reddidiſſe aditum in Aegyptum adfirmat Strabo c. l. unde eam Suidas h. v.

κλεῖδα vocat τῆς Αἰγύπτου εἰσόδου καὶ ἐξόδου; claustra Aegypti Livius 45, 11, 4. quare et illud praesidio imposito tenuit Antiochus Epiphanes, post Antonius occupavit (Plutarch. in Anton. c. 3.) cum Paraetonio, quae duo Aegypti cornua vocant Flor. 4, 11, 9. et Oros. 6, 19. In eius locum successit *Al-Farmah* s. *Farameh*, (d'Anville p. 97. c. l.) *Farama*. (Savary Tom. 1. p. 262. c. l. qui magis ad orientem ponit.) Arabicae originis, sed brevis aetatis. Plurimi, ut Prosper Alpinus descr. Aeg. p. 38. Maillet p. 127. — *Damiette* putant, quod tamen oppidum a Pelusii ruderibus aliquantum abest. Nec valet eo, quod in locis palustribus situm est, unde probare nititur Maillet, cum idem de aliis dici etiam possit. Occasionem dedisse videtur, quod devastato Pelusio ostium oppidi Damiette orientale factum est. Cf. d'Anville p. 90 sqq. et Harduinus ad Plin. 5, 11. s. 10. Urbs inclaruit Ptolemaei, Geographi, natalibus.

Canopicum) Septem hic enumerat Nili ostia, in quo et alii varie consentiunt. Sic *Nilus septemfluus*, (Ovid. Metam. 1, 422.) *septemplex*, (idem 5, 187.) *septemgeminus*, (Virgil. Aen. 6, 801. Catull. 11, 7.) *septena ora Nili* (Avien. v. 22.) et omnino *Nili ora multifida*. (Eumen. in orat. pro restaurandis schol. fin.) Graecis dicitur ἑπτάστομος, ἑπτάπορος — Sed haec et alia conlegit Hofmannus ad oracula Sibyll. lib. 4. p. 503. Plura tamen etiam quidam commemorant. Sic Plinius 5, 11. s. 10. omnino 12. reperiri scribit, superque quatuor, quae falsa ora adpellent, sed celeberrima septem. Et sic Ptolemaeus 4, 5. ψευδόστομα duo septem illis addit, *Pineptimi* et *Diolcon*. Τυφλοστόματα adtingit etiam Eustathius ad Homer. Il. 2, 637. p. m. 233. Potiora duo inde a Delta, ubi Nilus scinditur Strabo 17. p. 542. s. 788. facit *Pelusium* ad dextram, *Canobicum* s. *Heracleoticum* ad sinistram, atque inter ea post quinque alia recenset, etsi tenuiora quaedam praeterea esse monet.

Priora illa duo vocat στόματα, reliqua ἐκβολάς; Heracleoticum utroque etiam nomine deſignat Heliodor. in Aethiop. 1. p. 59. 5. p. 249. ed. Bourdel. Herodotus 2, 17. ſimili modo inde a Delta ad orientem ponit *Peluſium*, *Canobicum* ad occidentem; medium ab alveo, qui Delta ſecat, *Sebennyticum*, a quo diverſa duo ſubiungit *Saiticum* et *Mendeſium*, nativa quidem haec; *Bolbitinum* et *Bucolicum* effoſſa. Ptolemaeus 4, 5. haec habet: *Heracleoticum* ſ. *Canobicum*, *Bolbitinum*, *Sebennyticum*, *Pathmeticum*, *Mendeſium*, *Taniticum*, *Peluſiacum* et ſpuria illa duo. Eodem igitur ordine, quo Mela, perſequitur, tantum quod pro *Catapty ſto* ponit *Taniticum*, quod idem eſſe ex Plutarcho de Iſide p. 405. ed. Lipſ. diſcitur. Qui in Herodoto Saiticum pro Tanitico ſubſtituere conati erant, refellit Weſſeling. p. 112. quia Herodotus ducat ex Sebennytico, cum Taniticum in Strabone 17. p. 552. ſ. 802. etſi Saiticum etiam ab aliis vocari notet, ex amne Bubaſtico ſive Peluſio divergat, unde etiam utrumque a Strabone miſceri monuit Larcher. ad Herodot. c. l. Differt autem a Mela Herodotus, quod pro Pathmetico et Cataptyſto ponit *Saiticum* et *Bucolicum*. Diodor. Sic. 1, 33. ab oriente exorſus hoc ordine perſequitur: *Peluſiacum*, *Taniticum*, *Mendeſium*, *Phatmicum*, *Sebennyticum*, *Bolbitinum*, *Canobicum*, aliis etiam *Herculeum*. Eundem omnino ordinem tenent et alii, ut Strabo c. l. et poſtea, Plin. 5, 11. ſ. 10. Ammian. Marcellin. 22, 15. qui tamen Sebennyticum, ab occidente progreſſus, Bolbitico praeponit. Secundum Ariſtotelem Meteorol. 1, 14. omnia, excepto Canobico, χειροποίητα antiquiſſimis temporibus fuiſſe videntur. Herodotus c. l. ὀρυκτὰ duo novit, ut antea dictum eſt. Quod ſi verum habetur, aliquanto ante Herodotum acceſſerunt alia illa, quae tamen ipſe nativa dicit. Maiorem poſteriora tempora mutationem adtulerunt, et, quod foſſae omnes, in quas Nilus exaeſtuat, Auguſti aetate ita longa vetuſtate oblimatae erant, ut militari opere detergi deberent, ita etiam paullatim oſtiorum

numerus accumulato limo imminutus eſt. Nempe hodie quatuor alii, alii tria, duo etiam quidam tantum norunt, ubi Roſetta et Damiata, velut Thevenot Reiſen T. 1. p. 319. Wansleb Reiſe nach Aegypten p. 163 ſq. (in Paulus Sammlung — P. 3.) qui addit, tertium prope Alexandriam rarius aqua impletum. Pococke Tom. 1. p. m. 25. difficulter ſeptem illa oſtia Nili nunc conſtitui poſſe adfirmat, cum aliqua limo obducta ſint. Ex recentiſſimis Franco - Gallorum narrationibus (cf. ad Sonnini Reiſen T. 2. p. 477 ſq.) intelligitur, Peluſiaci tantum veſtigia agnoſci, Taniticum et Mendeſium lacu *Menzaleh* abſorpta evanuiſſe; duo alia non amplius navigari poſſe; ipſe Sonnini T. 1. p. 124. Canopicum non niſi in ſummis Nili exundationibus accreſcere adfirmat. Sed nunc de ſingulis aliqua dicenda ſunt. *Canopicum* primum, quod ab urbe Canopo nomen traxit, de qua ad 2, 7, 6. Graeci efferre ſolent per β, etiam poſteriores, ut Manaſſes in compendio Chron. p. 21. Ven. Eunapius in vitis philoſoph. p. m. 59. 61. Quidam etiam Heracleoticum vocari diſerte monent, in quibus Strabo 17. p. 542. ſ. 788. Diodor. 1, 33. aliique. Vid. Politus in animadverſ. ad Euſtathium in Dionyſ. 2, 8. p. 198. Nomen hoc alterum ducunt ab Heracleo, ubi erat Herculis templum (Strabo 17. p. 551. ſ. 801. Manaſſes c. l.) vel ab ipſo Hercule, qui raptis malis aureis huc venerit. (Euſtath. ad Dionyſ. v. 13.) An idem *Naucratiticum* a Plinio 5, 11. ſ. 10. adpelletur, cum obſcuriora ſint verba et impeditiora, diſputatur, de quo vid. praeter interpretes et Cellarium in Geogr. ant. 4, 1, 6. p. m. 775. Salmaſius ad Solin. c. 35. ſ. 32. p. m. 338. et Politus ad Euſtath. in Dionyſ. 2, 8. et 9. p. 199 ſqq. Ptolemaeus per id oſtium Nili alveum unum deducit, quem ἀγαθὸν δαίμονα vocat, Herodotus ſimpliciter occidentalem Nili diviſi amnem. At turbant, quae in Ptolemaeo adiecta ſequuntur. Dicit enim magnum fluvium illum, ἀγαθὸν δαίμονα, excurrere per Heracleoticum oſtium in amnem Bubaſtiacum, qui effluit

per Pelusiacum ostium. Tentavit ea Salmasius c. l. sed non satis, opinor, sanavit. Sensus hic subesse debet, ut ordo constituatur. Ad Delta Nilus in duos alveos dividitur, quorum unus, ἀγαθὸς δαίμων, excurrit per Heracleoticum s. Canopicum ostium, alter, dictus Bubastiacus, per Pelusiacum. Hinc pro εἰς τὸν καλούμενον — quod natum est ex superiori verbo ῥέων, male huc accommodato, legendum est καὶ ὁ καλούμενος, et pro καὶ ῥέων cum Salmasio ἐκρέων. Maximum vero hoc ostium vocat Seneca natur. Qu. 4, 1. Diversa tamen male componit Lucan. 8, 543. dum *Pelusiacum Canopum* dixit.

Bolbiticum) Aliis Βολβίτινον στόμα, ut Ptolemaeo 4, 5. de quo dixi in notis criticis, a finitima urbe *Bolbitine*. Hoc, ut supra notavi, manu, non natura factum dicit Herodotus 2, 17. Exibat in illud *Taly* amnis ex Nilo deductus. (Ptolemaeus c. l.) Hodie quaeritur paullo infra urbem *Raschid* s. *Rosetto*. Cf. d'Anville p. 76. c. l. cui propter rudera adsentitur Savary Tom. 1. p. 47. contra Maillet, qui putaverat Canopum, longius hinc dissitum, ubi h. est *Abukir*, satis nostra aetate celebratum.

Sebennyticum) Ut Graeci, ab urbe *Sebennyto* apud Stephanum, qui eodem etiam nomine et lacum et fluvium novit. *Sebennytus nomus* a pluribus memoratur. Secundum Ptolemaeum c. l. in id effluit *Thermuthiacus* amnis; ab Herodoto 2, 17. per medium Delta deducitur. Hodie prope urbem *Semennud* s. *Samanud*, pro dialecti ratione, a quibusdam ostenditur. Cf. d'Anville p. 85. c. l. Savary T. 1. p. 228. Aliter tamen videtur Pocockio T. 1. p. 34. qui longius ab ostio illo prope Nilum eam urbem ponit.

Pathmeticum) Sic, Παθμητικὸν, Ptolemaeus 4, 5. Alii alia forma proferunt: Strabo 17. p. 551. s. 801. Scylax p. 43. Hudſ. Φατνικόν; Diodor. Sic. 1, 33. Φατ-

μικὸν, codices etiam Φα
ticum, ut Ammian. Marc
ant. 4, 1, 6. p. m. 778
bonis, Scylacis et Plinii
mianus. Cauſa nomini
praefectura ponit Vale
fluvius iuxta parvum I
per hoc oſtium excurri
eſſe *Bucolicum* evince
tamen recte, ad Tar
Ipſum illud nomen,
ad Dionyſ. v. 226.
Plin. 5, 11. ſ. 10.
Migny; an recte, nc

Mendeſium)
11. ſ. 10. ex inve
Mendeſiacum notat
Nilus. Nomen ind
et hircum cultum f
Stephanus h. v. al
et Iablonski in Pa
Mendete poſterioı
T. 2. p. 361. in
quod nomen et i
(d'Anville p. 91
catur Cellarius c
Baraugner. D'
quod oppidum i
p. 33. canalem
deinceps. De
telligunt. alii,
Strabo 17. p.
2, 17.

Catapt
ſunt, dabunt

disertum Plutarchi testimonium idem esse volunt, quod aliis est *Taniticum*. Nomen dedit *Tanis* urbs, quam μεγάλην vocat Strabo c. l. cum Stephano. Harduinus ad Plin. c. l. nunc esse putat *Brás de Tacari;* d'Anville p. 94. urbis antiquae vestigia servari dicit prope lacum *Tennis*, eumque locum adpellari *San*, quo referunt Iudaei Alexandrini apud Mosen 4, 13, 23. *Zoan.* De ipso lacu amplissimo quidem, quae narrarunt recentiores, conlegit Hartmann ad Edrisii Africam p. 335. Plerumque nunc vocatur *Menzaleh*, quo Taniticum et Mendesium ostium; illud h. *Omm-Faredje*, hoc *Dibeh*, quod ex narrationibus Francogallorum de nupera expeditione Aegyptiaca comprobatur, cum mari coniunctum est. Potiora exhibuit interpres ad Sonnini Reisen Tom. 2. p. 477.

Pelusiacum) Sic et Strabo c. l. Plinius et alii. Scylax tamen p. 43. Hudf. Herodot. 2, 17. Πηλούσιον vocant; utrumque notat Stephanus f. v. Πηλούσιον. Nomen tulit ab urbe, de qua supra dictum est. Secundum Ptolemaeum c. l. efferebat in mare Bubasticum amnem. Cum Canopico olim praecipuum Nili fuit ostium. Nunc et idem, quod alia, subinde successu temporum, mutationem subiit, ut ex lacu illo Menzaleh, quo priores duo alvei, Mendesius, et Taniticus excipiuntur, in mare effluat.

CAP. X.

ARABIA.

Arabia) Gr. Ἀραβία. Quaesitum est, an etiam *Arrabia* dicatur, vel dici recte possit. Ἀῤῥαβίη certe exstat in Dionys. v. 925. *Arrabius pontus* in Avieni perieg. 865. Cf. Burmann. ad Propert. 2, 8, 20. Metri id causa fieri putant, etsi in polysyllabis cognatae nomine voces eadem diversitate observantur, ut in *Italia*, *Italus*, *Sicania*, *Sicanus*, *Siculus*, *Sicelides* — Sed et in pro-

faica narratione legitur Ἀῤῥαβία et Ἀῤῥάβιος κόλπος apud Agathemer. 2, 6. et 11. et e MSStis quibusdam adfertur in Dione 68, 31. cuius dubiam inde auctoritatem minus recte excitat Relandus in Palaeftina 1, 16. in. Multos tamen illam fcripturam olim probaffe, refert ad Dionyf. c. l. Euftathius, ipfe tamen renitens. De origine nominis vid. idem ad c. l. et ex Hefiodo ad Homeri Odyff. 4, 84. p. m. 152. ut alios taceam. Nota eft triplex eius divifio in *Felicem*, *Petraeam* et *Defertam* ex Ptolemaeo in primis, cuius diligentiam (σπουδὴν ἔθετο ἱστορῆσαι ἀκριβῶς) in Arabiae defcriptione laudat Stephanus f. v. Χαράκμωβα. Sic dividunt Marcianus Heracleota p. 15. Hudf. Agathemer. 2, 6. et 11. Feruntur tamen paffim etiam alia nomina, uti *Inferior*, *Petrodes*, *Eudaemon*. (Servius ad Virgil. Aen. 1, 416.) Alii dividunt in εὐδαίμονα et ἔρημον καὶ ἄνυδρον, quae inter Syriam ponitur et Aegyptum, ut Diodor. 2, 48 fq. etfi cap. 54. in interiori Arabia felici conlocat Arabes Scenitas et interiectam regionem ἔρημον καὶ ἄνυδρον vocat. Ita vero etiam Strabo lib. 16. p. 526. f. 765. Cf. lib. 2. p. 89. f. 130. Duplicem etiam facit Stephanus h. v. unam, quae ad occafum habet Aegyptum, ad feptemtrionem Syriam, atque hanc eandem effe, quam Plinius 5, 12. f. 11. ultra Pelufiacum Nili oftium ad Rubrum mare extendat et ad beatam referat, cum Berkelio ad Stephanum p. 150. monet Salmafius ad Solinum p. m. 346. Illam igitur priorem Stephanus non ufitata adpellatione, fed fenfu latiori intellexit; de quo deinceps. Felicem etiam alii vocant Superiorem, Inferiorem, quae Syriam adtingit, de quo cf. Salmaf. ad Solin. c. 33. f. 36. p. m. 343. Quidam etiam olim Arabiam ulterius undique promoverunt, ad Mefopotamiam, Meroen — quae hic perfequi non licet. Vid. Bochartus in Phaleg 1, 5. 2, 23. Et fic Ptolemaeus 4, 5. commemorat Arabas Aegyptios; Syros etiam ob viciniam Arabas a nonnullis vocatos fcribit Euftathius ad Dionyf. 924. Omnino autem paffim Arabes

varie dicuntur, veluti apud Plinium *Arabes Ascitae*, (6, 34. f. 29.) *Autei*, (6, 33. f. 29.) *Orei*, (6, 31. f. 27.) *Betavi*, (5, 21. f. 24.) *Scenitae*. (ib. et alibi.) Ipsi populi, quod notum, *Arabes* vocantur; *Araps* in MSStis etiam legi notavit Pierius ad Virgil. Aen. 8, 706. At, nomine Arabs omisso, alia recenset Stephanus, uti *Arabicus*, *Atabius*, *Arabissa*. Exclusit Berkelius *Arabus*, quia nusquam apud idoneos scriptores occurrat. Occurrit tamen apud Avien. in perieg. v. 1099. immo apud Virgil. Aen. 7, 705. aliosque, uti docuerunt Pierius ad Virgil. c. l. Holsten. ad Stephan. p. 41. et Relandus in Palaestina 1, 16. Ἀράβιος, quod ex Hesychio et Eustathio protulit Berkelius, legitur etiam in Agathemero 2, 11. et Suida f. v. Ἄραβες. Quod vero ad hanc Melae Arabiam pertinet, minime ille spectat triplicem illam divisionem, quae nec olim fuit, sed persequitur cursum suum in ora maris interni, et, quae ibi adiacent regiones complectitur, additis etiam iis locis, quae paullo inde remota sunt, quod supra in primis facit. Ita Plinius 5, 12. f. 11. nostrum secutus, et qui hunc reddunt Martianus Capella lib. 6. p. 219. et Solinus cap. 36. f. 33. Aegypto Arabiam adnectunt, et ad mare usque Rubrum et odoriferam illam ac divitem, beatae cognomine, proferunt. Neque enim Noster omnem Arabiam complectitur, uti putat Salmasius in Solinum p. m. 341. et adnuit Vossius, quia terminum facit mare Rubrum, et ture odoribusque abundare dicit, sed Petraeam tantum intelligit, vel, quam Eratosthenes apud Strabonem lib. 16. p. 528. f. 767. septemtrionalem vocat et sinus Arabici recessu terminat, uti Petraeam Agathemerus 2, 6. aliique. Sed vid. deinceps disputata ad voces *Rubrum mare*. De eius terminis varie versus Palaestinam constitutis diligenter exposuit Relandus in Palaestina 1, 16. Petraeae autem nomen ab urbe primaria Petra impositum fuisse, satis hodie constat. Ceterum qui de Arabia et rebus Arabicis scripserunt, recensuit Meuselius

in bibl. histor. Vol. 2. P. 1. p. 167 sqq. Cf. etiam Eichhornii monumenta antiquissima hist. Arabum.

hinc) i. e. ab ostio Nili Pelusiaco, uti diserte scribit Plinius 5, 12. s. 11. *Pertinet* est extenditur, de quo cf. ad 1, 7, 5.

ad Rubrum mare) Non ad sinum Arabicum, quem indocti quidam mare Rubrum appellant, sed ad mare Rubrum, de quo lib. 3. [cap. 8.] Mela, cuius partes sunt Persicus et Arabicus sinus. CIACCONIVS. Re vera Arabia ipsa longe maximam partem supra Arabicum sinum est sita, et auctor hunc videtur distinguere a Rubro mari infra 3, 7. extr. et 8. in. Neutiquam tamen cum Ciacconio *indoctos* dixerim, qui etiam Arabicum sinum appellant *Rubrum mare;* sed eos tantum, qui solum hunc sinum ita appellatum olim putant. [Multis hos refellit Relandus de Rubro mari in dissert. miscellan. P. 1. n. 2.] Quin hoc ipso in loco per *Rubrum mare* designari putem a Mela Arabicum sinum: siquidem hic describit tantum Arabiam Petraeam, quae ad Oceanum non pertinet; at Arabiam Felicem reiicit in librum tertium. Est autem illa ad sinum Arabicum fertilior et ditior, quam in sterilibus arenis. Accedit Plinius, qui Melam in his sequitur. Ille ergo lib. 5. c. 11. [s. 12.] *Ultra Pelusiacum Arabia est, ad Rubrum mare pertinens et odoriferam illam ac divitem et beatae cognomine inclitam.* Vides hic manifeste Arabiam hanc superiorem *ad Rubrum mare* distingui ab illa Beata, de qua agit demum, aeque ac Mela, alibi 6, 28. [s. 32.] Utrobique autem diserte Arabicum sinum vocat *mare Rubrum.* Istic enim sinus extremos Arabici sinus versus Syriam et oppidum Arsinoen dicit *Rubri maris;* hic Arabiam Felicem dicit *inter duo maria, Rubrum et Persicum, procurrere.* Et cap. 29. [s. 33.] alveum ab Rubro mari intimo ad fluvium Nilum tradit deduci coeptum. PERIZONIVS. Bene et probabiliter de

hoc disseruit Perizonius, ipso comprobante nexu et Plinii loco simili. Ita vero passim Rubrum mare angustiori sensu dici, declarabunt ea, quae ad lib. 3. cap. 8. notata sunt. Rubrum igitur mare debet esse Rubri maris ab hac parte initium. Neque tamen diffiteor, apertius non solum, sed et constantius versari in hoc auctorem potuisse.

pertinet) Id est dirigitur, extenditur, pervenit. Ita interpretatur edicti verba Ulpianus in L. 1. 9. 10. D. *de cloacis*. CIACCONIVS. Plura de hac verbi significatione dedi ad 1, 7, 5.

illic) In meridiem et ortum. VADIANVS. Illic non respondet remotiori, sed propinquo. Sic *hic* et *illic* saepe contra Grammaticorum regulas usurpantur a veteribus. GRAEVIVS *MS.* Sic et *hic*, *ille*. Exempla plurima ex auctoribus conlecta dederunt viri docti, Perizon. ad Sanctii Minerv. 2, 9. p. 279 sqq. ed. Baueri, Duker. et Drakenb. ad Liv. 24, 28, 3. Ernesti ad Tacitum Annal. 2, 77. et 82. Oudendorp. ad Caes. de B. G. 1, 1, 4. aliique, quos memorant. De sensu antea dictum est. Nempe ad mare Rubrum i. e. Arabicum sinum.

magis laeta —) Alludit ad nomen Arabiae Felicis, quam Εὐδαίμονα dicit 3, 8. 1. GRONOVIVS *MS.* *Laeta* autem passim de terris dicitur. Sic *agri* Noster 3, 10, 4. Tibull. 2, 3, 3. Virgil. Georg. 1, 102. de fertilitate et ubertate. Sic ipsae res *laetae* a Nostro vocantur, ut 2, 1, 6. *pabula;* 3, 6, 6. *herbae*, et sic ab aliis aliae, ut docet Burmann. ad Phaedr. 2, 5, 14. et Lexica. Tum in adiectivorum efferendis gradibus formam variat, quod et fit ab aliis. Utramque, ut unum exemplum adferam, habes apud Aurel. Victor. de Caesar. cap. 12. in. *quid Nerva prudentius magisque moderatum*, pro quo in epit. cap. 12. in. *moderatius* legitur. Sed eodem modo, quo

hic, supra 1, 6, 1. de Numidia: *culta magis et ditior*, ubi cf. notata. *Dives* autem cum cognatis et synonymis sic et apud alios occurrit. Sic Plinius 12, 30. s. 13. s. tura et myrrham *divitias* Arabiae vocat, et *opes maris atque terrarum* Noster 1, 12, 4.

ture) In primis Sabaei propter tura clarissimi, ut dicit Plinius 6, 32. s. 28. et in primis 12, 30. s. 14. *tura praeter Arabiam nullis, ac ne Arabiae quidem universae. — Regio eorum turifera Saba adpellata.* De ipsa arbore seu virgulto idem post. Cf. etiam Theophrast hist. plant. 9, 4. Qui plura cupit, adeat Salmasium ad Solin. p. m. 355 sqq. Hinc vero *Sabaeum tus*, *Saba turifera* et similia occurrunt in auctoribus.

odoribus) Ita passim herbae odoriferae, aromata vocantur. Sic Tibullus 1, 2, 3. aliique. Idem vero 4, 2, 18. hinc: *cultor odoratae dives Arabs segetis*, et Apuleius Floridor. lib. 1. p. m. 302. *odorum divites Arabes.* Utrumque *tus* et *odores* coniungit etiam Noster 3, 8, 6. Plinius 6, 26. s. 23. et alii. Hac de causa etiam Arabia in numis adpositum habet ramum turis, seu calamum odoratum, uti docent ea, quae conlegit Rasche in Lex. num. T. 1. P. 1. p. 1019. Respicit autem Arabiam, quam adpellat Plinius 5, 12. s. 11. *odoriferam, divitem et Beatae cognomine inclutam*, cuius maiorem partem Sabaei tenebant, ut ait Noster infra 3, 8, 6. Cum igitur Arabiam, quam hic adtingit, ad alteram illam extendat, eius opes sic breviter huius inopiae obponit.

Casio) De scriptura adeundae notae criticae. Κασιῶτιδα πέτραν vocat Dionys. v. 260. Neutro genere ab Herodoto efferri, monet Pintianus. Ita quidem recte propter adpositum ὄρος, ut 2, 6, 158. 3, 5. Sic et alii. Casius eadem causa Latini. Nomen a Caso, Cycladum insula, vel Caso, Cleomachi filio, derivat Stephanus s. v. Κάσιον;

a Syriaca voce *Cassi* Bochartus in Phaleg 4, 22. m. i. e. terminalem, quia Aegyptum et Syriam disterminat, uti scribit Herodot. 2, 158. f. Varie autem vel Arabiae datur, vel Aegypto propter harum regionum confinia, in quibus erat situs. Sic Mela hic et 3, 8, 3. cum Plinio 5, 12. f. 11. c. 14. f. 13. et Solino cap. 36. f. 33. Strabo 17. p. 522. f. 758. τὸ Κάσιον, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ. Alibi 17. p. 522. f. 759. tamen ad Pelusium ponit, et Aegypto tribuunt omnino Stephanus h. v. Ptolem. 4, 5. Appianus de B. Civ. 2, 84. in. omnes hi ad Pelusium. Oppidum etiam cognomine noverunt Ptolemaeus 4, 5. et Stephanus, de quo cf. Cellarius in Geogr. ant. 4, 1. 8, 9. p. m. 790. *Cassion* etiam in urbibus numeratur a Geographo Ravennate. Porro Diodor. Sic. 20, 74. Casium prope Nilum memorat importuosum et tempestate coorta stationi ineptum, quod non nisi de urbe vel loco maritimo intelligi potest. Non igitur posteriori demum aetate ibi urbs seu mansio innotuit, quae tamen saepe reperitur. Vid. Wesseling. ad Antonini itiner. p. 152. qui plura loca indicat, quibus addi potest tabula Peutingeri 9. E. Ipse autem mons misceri non debet, quod nec Mela cavit, cum cognomini monte in Syria prope Antiochiam et Laodiceam, h. *Dschebal-Okrab;* noster cum promontorio vocatur nunc *Cap del Cas.* De utroque Plinius 5, 14. f. 13. et 18. f. 22. ubi quidem de Syriae Casio idem, quod Noster de Aegyptio. Ita vero subinde ambigunt viri docti, uti videre est apud Oudendorp. ad Lucan. 8, 470. vel ex coniectura aliarumque rerum connexu iudicant, ut in Dione 68, 25. Antiochenus tamen notior fuit; in utroque autem Iupiter, Casius inde dictus, colebatur, et in numis (vid. Eckhel. in doctrina numorum P. 1. Vol. 3. p. 326.) et apud auctores (Strabon. 16. p. 523. f. 760. Stephanum h. v. Lucan. 8. f. Plin. 5, 12. f. 14. f. —) occurrit. Diversa tamen uterque specie adparet. In Syria enim rupis arduae formam habebat, hic iuvenis prodit, qui in dextra Punicum malum sustinet.

qualem defcribit Ach. Tat. 3, 6. in. Plura dabant Carpzovius in Obfervatt. in Palaephatum c. 3. p. 139. et Penzelius ad Strabonem Vol. 4. p. 2513. Deum Terminum interpretatur Bochartus c. l. et eius habitum explicarunt de Bary in Relandi Palaeftina p. m. 689. et inde Penzelius de arte hiftorica p. 75. Secundum Epiphanium in ancor. cap. 105. Cafius ὁ Ναύκληρος apud Pelufiotas colebatur, quibus Achilles c. l. dat Iovem Cafium, qui etiam apud Corcyraeos memoratur. Vid. Sueton. in Nerone c. 22. f. et Plin. 4, 19. f. 12. et de numis Eckhel in doctrina numor. P. I. Vol. 2. p. 179. Ipfe mons vel vicina urbs Pompeii M. fepulcro inclaruit, (Plin. 5, 14. f. 12. Dio 45, 4. —) quod conlapfum magnificentius inftauravit Hadrianus. (Spartian. in vita c. 14. Dio 69, 11.) Errant, qui montem Sinai putant, ab litore remotum et altitudine fuperantem. Diferte enim a Strabone (lib. 19. p. 523. f. 760.) adpellatur nofter λόφος ἀκρωτηριάζων et θινώδης. Melius igitur hodie, ut fupra notavi, cum promontorio creditur effe *Cap del Cas*, vel fimpliciter *Cas*, quod in Aegypti tabula adpofuit Pocockius, cum in ipfa narratione T. 1. p. m. 29. a nautis *Tenere* vocari fcribat. Ceterum, quod adnotavit Ciacconius eadem forma Plinius 5, 31. f. 29. de Ephefio agro dicit *adtollitur monte Pione*, et Lucanus 8, 539. *Perfida qua tellus Cafiis excurrit arenis.*

plana) Intelligit Arabiam Petraeam, quae ad Palaeftinam et Aegyptum extenditur. GRAEVIUS *MS.* Apparet fententia antiquorum et certe noftri Pomponii, quantum commodi ftatuerint in tractu montano, et quantopere fpreverint omnia plana, quippe in quibus nihil regium provenit, nifi loci vitia magno incolarum labore corrigantur. I. GRONOVIUS *MS.* Plus hic fumit, quam oftenditur. Ὁμαλὸν καὶ ἐπίπεδον χωρίον hoc facit etiam Strabo lib. 16. p. 536. f. 779.

admittit) Recte *admittit*, quia Azotus non eft Arabiae, fed potius Idumaeae. OLIVARIUS. Ordo litorum

requirebat, ut Gaza et Afcalon praecederent. Verum quia Azotus aliquamdiu Arabum fuit emporium, ideo eam hic nominat. VOSSIVS.

Azotum) Graecis dicitur Ἄζωτος, unde Ἀζώτιοι in numis etiam, auctoribus facris V. T. אשדוד, quod plerumque interpretes Graeci reddunt Ἄζωτος, itaque etiam vocant act. apoftolor. 8, 40. Ab profugo aliquo conditum fuiffe et ab eius uxore Aza i. e. capra, nomen accepiffe, refert Stephanus, quae quidem fabulis adnumerat Bochart. in Chanan 2, 12. in. cum in Hebraicis fit Afdod i. e. robur, propter munimenta. Olim adfcripta fuit Iudae tribui, (Iof. 15, 47.) poft a Philiftaeis diu pofseffa (1 Sam. 5, 1 fq. 2 Chron. 26, 6.) ab Affyriis expugnata (Ief. 20, 1.) a Pfammeticho, Aegypti rege, poft obfidionem 29 annorum (Herodot. 2, 157.) devaftata, (Ierem. 25, 20.) a peregrinis advenis occupata (Zachar. 9, 5 fq.) ab Romanis, auctore Gabinio, refecta. (Iofephus antiquitt. Iud. 14, 10.) Auctores noftri vel omnino in Syria ponunt (Herodot. 2, 157.) vel propius in Palaeftina. (Stephan. c. l. cf. et Plinius 5, 14. f. 13. Ptolemaeus 5, 16.) Locum autem illi adfignant inter Iamniam et Afcalonem, ut Plinius 5, 14. f. 13. Ptolemaeus 5, 16. Geographus Ravennas 5, 7. tabula Peuting. 9. E. de qua diftantia disquirit Cellarius c. l. Poft Afcalonem ponit, inverfa quidem fic progreffione, auctor anonymus in Geogr. Hudfoni minor. Vol. 4. Notandum tamen videtur, quod Iofephus de B. Iud. 1, 7, 7. diferte cum Iamnia, Samaria, Pella aliisque inter urbes mediterraneas cenfet, et a maritimis, veluti Gaza, Ioppe diftinguit. Idem etiam in antiqu. Iud. 5, 2, 4. cum Afcalone ἐν τῷ πεδίῳ καὶ πρὸς θάλασσαν ponit, cui difficultati fic fuccurritur, ut duplex hoc nomine urbs agnofcenda fit. Sed et diferte duplex Azotus in Hieroclis Synecdemo p. 718. commemoratur, μεσόγειος et παράλιος. Vid. ibi Weffeling. qui iudicat, conlatis aliorum teftimoniis, a

mari paullum fuiſſe remotam, ſed portum habuiſſe eiusdem nominis, quod et alii obſervarunt; Gazaeorum hunc habendum portum eſſe apud Ptolemaeum 5, 16. exiſtimat Mannert. Geogr. Vol. 6. P. 1. p. 262. Ita vero Mela hunc portum intellexiſſe videtur, etſi omnino poſteriorum aliqui, ut Epiphanius de vitis prophetar. p. 246. Azotum mari adponunt. Hodie ab Arabibus locus, ubi olim ſedit, nunc pagus, vocatur *Esdud* ſ. *Atzud*. Reddidit Melam Boccatius ſ. v. Arabicum mare. De Azoto autem plura dabunt Relandus in Palaeſtina p. m. 452 ſq. Mignot in Memoires — de Paris Tom. 34. p. 336 ſqq. et Bachiene von Palaeſtina Vol. 2. P. 3. p. 58 ſqq.

quarta vigilia) I. e. hora noctis nona, vel tertia ante lucem, quae noctis diviſio in 4. vigilias nota eſt ex Cenſorino de die natali cap. 23. et Vegetio de re militari 3, 8. Cf. Drakenb. ad Silium Ital. 4, 89. Pro eo Ammianus Marcellin. 22, 14. dicit *ſecundis galliciniis*, quae ſunt medio inter μεσονύκτιον et auroram ſpatio, ut multis docuit Bochart. in Hieroz. P. 2, lib. 1. cap. 17. Τριφύλακτον noctem facit Homer. Il. 10, 253. notante etiam ibi Euſtath. p. m. 720, 41. Nempe Graeci contra tres tantum habebant noctis vigilias, uti docent interpretes Nepotis ad Eumenem c. 9, 3. aliique, quos memorat Ruperti ad Silium Ital. 7, 154. Recte autem reprehendunt Melam, qui Caſio Arabiae ſ. Aegypti tribuerit, quod tantum Caſius Syriae ſibi vindicat. Quare Plinius aliique Melam deſeruerunt, atque id unice de Syriae Caſio retulerunt. Sic enim de hoc Plinius 5, 18. ſ. 22. *Eius excelſa altitudo quarta vigilia orientem per tenebras ſolem adſpicit.* Solin. c. 39. ſ. 36. *cuius e vertice vigilia adhuc quarta conſpicitur globus ſolis. — Talis e Caſio ſpecula eſt, ut lucem prius videas, quam auſpicetur dies.* Cf. Martian. Capella 6. p. 220. variatae orationis cauſa, et de ſententiarum discrepantia Salmaſ. ad Solin. cap. 37. ſ. 34. p. m. 401. Miſcuit etiam in hoc utrumque mon-

tem Lucan. 10, 434. Movit autem id spectaculum, ut de nocte quidam eum adscenderent; idque de Hadriano narrat Spartian. cap. 14. Idem Noster infra 1, 18, 4. de Ida narrat, et de aliis montibus alii tamquam altitudinis signum adferunt, ut de Atho Strabo in epitome lib. 7. p. 108. Hudf. de Alpibus Avienus in descr. orbis v. 429. de Caucaso Aristoteles Meteorolog. 1, 13. Neque tamen id de Syriae Casio vere tradi, etsi sit altissimus, adfirmat Pococke (Reisen) Tom. 2. p. m. 272. De ipsa autem re quaesivit omnino Bredow. (im Genius der Zeit an. 1797. p. 303 sqq.) TZSCHUCKE. Hinc poetis data est occasio fingendi, solem oriri in montibus. Sic apud Phrygas de Ida Virgilius Aen. 2, 801. Graecis aliis credebatur ab Oeta surgere, unde *Oetea lampas* pro sole apud Statium Silvar. 5, 4, 8. i. GRONOVIUS *MS.* 1. In Statio *Oeteae lampades* legitur, quae indicant sidera, in primisque Hesperum, quem hinc oriri fabulabantur. Cf. Virgil. eclog. 8, 30. Catullus 62, 7. ubi cf. quae notarunt viri docti, et quae de hoc poetarum more omnino monuit Cerda ad Virgil. c. l.

CAP. XI.

S Y R I A.

§. 1. *Syria*) Nomen accepit a Phoenicum metropoli Tyro, quae ab Hebraeis *Sor* vel *Sur* nominatur, incolae *Sorim* vel *Surim*, qui ipsi sunt Syri. Unde apparet, olim proprie sic vocatos fuisse Phoenices, quorum metropolis Tyrus. Postea circumfusis gentibus hoc nomen quoque tributum est, ex quo *Hassurim* i. e. Assyri (1 Paralipom. 22, 4. Nehem. 13, 16.) exsistunt. [Cf. Bocharti Phaleg 4, 34. f. unde haec repetita sunt.] Homero et antiquissimis Graeciae scriptoribus [non item Herodoto] ignotum fuit Syriae nomen, noti tamen ipsi populi, qui ab illis vocantur Ἄριμοι (Homer. Il. 2, 783

Hesiod. Theogon. v. 304. Strabo 16. extr.) Hoc nomen Graeci ceperunt ab Hebraeis, quibus Syria dicitur Aram a conditore suo Aramo, Semi filio. [Cf. Iosephus antiqu. Iud. 1, 6. s. 7, 4.] Inde Aramaei dicuntur Bethuel et Laban Genes. 25, 20. unde tandem Aram praeponitur Syriae regionibus. Sic *Aram-Naharajim* i. e. Syria duorum fluviorum in sacris literis dicitur Mesopotamia. GRAEVIUS *MS*. Ducta et haec sunt de Arimis ex Bocharto in Phaleg 2, 5. et 6. qui simul docet, veteres in hoc nomine designando fluctuatos esse, quod in primis adparet ex Eustathio ad Homer. Il. 2, 782. ubi veterum varias sententias proposuit, et olim ex Strabone lib. 13. p. 439. s. 626. Ex recentioribus cf. Heyne in excursu ad Virgilii Aen. 9, 715. Discrepantiam movit fabula de Typhoei caede, quam cum in variis regionibus factam tradant auctores, quod Arimis tribuit Homerus, inde etiam de Arimis ipsis varie disputatum est. Cf. etiam Heyne ad Apollodor. 1, 6, 3. ubi eam fabulam in Syria natam, et inde in alias terras, sumto incremento, traductam putat. De Syris etiam intellexit olim Posidonius apud Strabonem lib. 16. extr. Alias aliorum sententias recenset Strabo lib. 13. p. 430. s. 626. Cf. etiam interpretes Homeri ad c. l. et Schlichthorst de Geogr. Homeri p. 44 sq. Ipsum vero etiam Syrorum nomen multis gentibus commune fuisse, notavit Stephanus h. v. et Strabonis auctoritate lib. 16. in. probavit. Hic enim adfirmat, Syrorum nomen latissime patuisse a Babylonia ad sinum Issicum et inde ad Pontum Euxinum; utrosque enim Cappadoces, et prope Taurum, et prope Pontum Leucosyros vocari. Sic, ut quibusdam exemplis declaretur, ad Casium et Libanum, qui sunt in continenti (ἐπ' ἠπείρῳ) Syros vocat Dionys. v. 904. qui maritimum tractum habitant; Syros Cappadoces commemorat Herodotus 1, 72. quem ideo adlegat Strabo lib. 12. p. 375. s. 544. ex confusione Syriae et Assyriae, de qua deinceps, Assyriam ad Thermodonta producit Scylax p. 33. Hudf. ad Sinopen Plutarch. in Lu-

accepit tota illa regio, quae infra Seleucidem ad Aegyptum et Arabiam usque extenditur. Vid. Strabo lib. 16. p. 520. [f. 756.] Ita vero Graecis dicuntur regiones, quae non in montanis, fed in planis et humilioribus locis fitae funt, in primis quae inter montes in vallibus iacent. Sic Homer. Odyff. 1. [Il. 2, 581.] κοίλην Λακεδαίμονα dicit. GRAEVIVS *MS*. A Strabone lib. 16. p. 519. f. 754. vocatur Κοίλη καλουμένη Συρία, ut ab Eunapio in vitis philofophor. p. m. 22. poft p. 520. f. 756. Κοιλησυρία vel in libris divife Κοίλη Συρία. Pofteriori forma legitur in Ptolemaeo 5, 15. et lib. 8. in Afiae tabula quarta, in Scylace p. 42. Hudf. aliisque; priori in Chron. Pafchali p. 26. Ven. De vi praemiffae vocis κοίλη eadem tradidit Euftathius ad Homer. Odyff. 4. in. et ad Dionyf. in Schneideri analectis criticis, fafc. 1. p. 19. Alia de locis comparavit Heyne ad Homer. T. 4. p. 528. Addi poteft Κοίλη Ἦλις ex Strabone lib. 8. p. 232. f. 356. adiuncta inluftratione ex Euftathio ad Homer. Il. 2, 615. Eadem de caufa κοίλη ὁδὸς dicitur ab Herodoto 6, 103. m. ubi cf. Valckenarius; *cava vallis* a Livio 7, 34. in. et faepius, ut exempla ibi conlata docent. A Latinis varie effertur, vel fimpliciter *Coele*, etfi ex nexu fere, ut hic, intelligitur; fic a Plinio 5, 13. f. 12. cap. 19. f. 23. Avieno v. 1057. ex Graecis ab Appiano in Mithridat. c. 106. in. Eunapio in vitis philofophor. p. m. 22. vel etiam *Coele Syria*, ut a Plinio 5, 17. f. 20. — Vetus infcriptio apud Gruter. p. 346. *Syria Coele*, ut in Schonhovii libello provinciar. Romanar. p. 767. (ad calcem Eutropii Verheyk.) pro *cile*, quod eft in libris legendum videtur. Cf. Salmaf. in Solin. p. m. 566. Et fic forte in Geogr. Ravenn. 2, 15. *Syria Cilenfin*. Quod enim ibi fufpicatur Porcheron *Seleucidem*, nimis a vulgata recedit. Quod vero Bryant in Niew Syftem of ancient Mythologie κοίλη a *Co - el* i. e. coeleftis, facra, derivat, de eo vid. biblioth. Critica Amftel. P. 1. p. 65. Praeftat ad limites progredi, quos non eosdem ftatuunt auctores veteres. Sic Strabo lib. 16.

p. 519. f. 754. Libano et Antilibano includit cum Plinio 5, 17. et quidem sic proprie, ut diserte adfirmat Strabo lib. 16. p. 520. f. 726. Sed quod addit, ita post tota dicta est regio, quae ultra Seleucidem in Aegyptum et Arabiam recedit. Sic Ptolemaeus 5, 15. quod recensus locorum declarat, profert inde a Libano ad Arabiam. Dionysius v. 901. inter occidentalem Casium et orientalem Libanum ponit, quem quidem frustra, propter Strabonis auctoritatem refutare conatur Penzelius ad Strabon. Tom. 4. p. 2299. quod ipsi Casius sit Libanus, Libanus Antilibanus. Cf. etiam de hoc Relandus in Palaestina Lib. 1. c. 48. p. m. 231. et quae infra notantur de Orontis fontibus. Arabes vocarunt *Algaur*, Hebraei *Amuca*, Syri *Amyca*, de quibus cf. Bochart. in Chan. 1, 1. Ubi hodie quaeri debeat, ex situ Libani discitur.

Mesopotamia) Gr. Μεσοποταμία. passim etiam ἡ μέση vel ἡ μέση γῆ τῶν ποταμῶν, uti dicunt Arrian. de exped. Alex. 3, 11, 5. Herodianus 3, 9, 5. Stephan. h. v. Paeanius in versione Gr. Eutropii 9, 6. aliique, in primis usitato more Zosimus. At Dionysii v. 993. ἡ μέσση ποταμῶν satis insolenter Priscianus v. 917. reddidit *Medamna*, cum et praeterea *Mediamna* dicendum fuisset, uti recte monet Salmas. ad Solin. p. m. 492. vel *Interamna*. Certe sic *terras interamnanas* dixit Lampridius in Severo c. 56. ubi forte Mesopotamiae ex glossa adiicitur, ut Strabo adpellative posuit μεσοποταμία lib. 3. p. 95. f. 193. de regione Hispaniae, quam interluunt Anas et Tagus. Nomen traxit a situ inter Euphratem et Tigrim, ut diserte tradunt Strabo lib. 16. p. 513. f. 746. Dio 35, 6. Arrianus de exped. Alex. M. 7, 7, 6. Plinius 5, 13. f. 12. Hebraei vocant *Paddan Aram*, vel *Aram Naharajim* i. e. Syriam duorum fluviorum. (Genes. 24, 19. 31, 18. —) Cf. Bochart. in Phaleg 2, 6. ut taceam Geographos recentiores alios. Alia eius nomina in historiis passim obvia sunt, ut *Osroëne*, *Anthemusia*, *Mygdonia*, *Sophanene*,

Mesopotamia propria et *Arabia Scenitarum*, de quibus prolixius exposuit Cellarius in Geogr. ant. 3, 15, 2. Ipsum vero nomen vulgare adiunctum *Syriae*, veluti in Alexandrina bibliorum interpretatione, rarius in Vulgata. Sed et ita legitur in Aristotele de mirabil. auscult. c. 161. Incola dicitur Μεσοποταμίτης apud Stephan. c. l. In fragmentis tamen Sallustii ex glossis in Iuvenalem p. 1012. (ed. Cort.) occurrit etiam *Mesopotameni*; in Vopisci Aureliano cap. 11. *Mesopotamii*. Situs satis ex ipsa nominis explicatione discitur. Superior, quae dicebatur, complectebatur regiones Transtigritanas, ut adparet ex pace Ioviniani cum Persis, si contuleris invicem Orosium 7, 31. Ammianum 25, 7. et Eutropium 10, 17. Hodie, ubi *Diarbek*, Turcis *Al-Dschezira*.

Damascene) Gr. Δαμασκηνὴ sc. χώρα, quod et addit Strabo lib. 16. p. 520. s. 756. et sic incolae Δαμασκηνοὶ, ut et in Latinis. In sacris literis vocatur *Aram Dammesek*, sita in valle, quam variis nominibus proferunt literae, uti *Hoba*, *vallis Aven*, *Beth-Eden*, *Hadrac*, de quibus exposuit Bochart. in Phaleg 2, 7. f. Straboni lib. 16. p. 519. s. 755. est Κοῖλον πεδίον, Polybio 5, 89, 10. Ἀμύκης πεδίον, ubi cf. Schweighaeuser. Nomen traxit a urbe Damasco, quam alii in Coele Syria ponunt, ut Ptolem. 5, 15. — in Decapolitana regione Plinius 5, 16. s. 18. Si latiori sensu Coele Syria intelligitur, de quo supra est dictum, adparet eius olim partem constituisse. Ortelius in thes. Geogr. h. v. putat, eandem in concilio Chalcedonensi vocari Phoeniciam Libanisiam. Cf. etiam Mannert Geographie Vol. 6. P. 1. p. 403. Ex urbis Damasci situ, ubi nunc quaeri debeat, iudicari potest. Urbs enim hodie ab incolis vocatur *Demesk*, teste Pocockio Tom. 2. p. m. 171 sqq. ubi etiam prolixam habebis eius descriptionem. Cf. etiam Browne Reisen p. 551. Lips. Causam nominis fabulosam commemorat Stephanus h. v. a Damasco rege ducit Iustinus 36, 2, 1. Διὸς

πόλις a quibusdam vocatur ob victoriam a Iove de gigantibus ibi reportatam (etsi hoc excellentiae causa factum videtur) in numis ἱερά, ut docet Holsten. in Stephan. p. 90. Laudantur *pruna Damascena* et *myxa*. Vid. Plin. 15, 12. f. 13. et quae habet Salmas. ad Solin. p. m. 951. forte nobis *Aprikosen*, quorum ibi sex fere genera egregie proveniunt, ut adfirmat Pococke p. 184. etsi aliis haec sunt *mala Armeniaca* et *Epirotica*. Hodie celebratur *ferrum*. Inclaruit maxime conversione Pauli ad doctrinam Christianam.

Adiabene) Gr. Ἀδιαβηνὴ sc. χώρα. Incolae Adiabeni. Bochart. in Phaleg 4, 19. nomen deducit a Chaldaica voce *Hadjab*, causamque quaerit in duobus fluviis, qui ibi sunt; Ammianus Marcellinus 23, 6. qui illos se transiisse adfirmat, nomina adponit *Diabas* et *Adiabas*. Priorem Bochartus explicat ex Chaldaicis *lupus*, Λύκος, quo nomine fluvium etiam ibi vere commemorant Strabo lib. 16. in. Curtius 4, 9, 9. et alibi, Plinius 6, 30. f. 26. Polybius 5, 51. aliique; atque hinc emendat Ptolemaeum 6, 1. ubi falso Λευκὸς vocatur, ut et alii monuerunt, in quibus Harduinus ad Plin. c. l. Cellarius in Geogr. ant. 3, 17, 5. Ita vero olim exhibuerunt vetustae edd. in Gr. et Lat. ut Argentor. 1520. f. Bertius posuit Λευκός. Idem Bocharto c. l. et Michaeli in spicileg. Geogr. p. 243. videtur esse Xenophontis (de exped. Cyri 3, 3, 5. conf. 2, 5, 1.) Ζάτη vel Ζάβατος, de quo legendus Hutchinson in diss. p. 20. De altero Ammiani fluvio, Adiabas, Κάπρος aliterque nominatur, de quo, ne praeter rem iis hic immorer, consulendi sunt Bochart. c. l. Valesius ad Ammian. c. l. Schwartzius ad Cellarii Geogr. p. 656. qui multa adtulit. Eustathius autem ad Dionys. v. 772. ita nominatam scribit διὰ τὸ δυσδιάβατον τῶν ῥείθρων ὑδάτων, cum quo consentiunt Ammianus c. l. et Suidas. TZSCHUCKE. Male ab α et διαβαίνω quidam deducunt. Nomen habet a fluvio *Adiabas* vel

Diabas ad urbem Ninum. BVRMANNVS *MS.* Male vero etiam hinc Stephanus f. v. Μέσῃ, et Tzetzes ad Lycophron. v. 704. ut recte omnes monent, decepti scilicet duorum fluviorum ambitu, cum vere tamen discrepent. Sic diserte utramque regionem distinguit Herodian. 3, 9. 5. et hinc apud Tacitum Annal. 12, 13. *transmisso amne Tigri, permeant Adiabenos.* Holsten. ad Stephan. p. 8. ubi idem monet, Mesenen diversam facit ab Adiabene, et in Mesopotamia ponit. Nempe Messenen etiam dictam esse Adiabenen et Mesopotamiam scribit Stephanus c. l. falso quidem, quia scriptores, a quibus commemoratur, separant, ut Plin. 6, 31. f. 27., qui inter duos Tigridis alveos ponit. Recte igitur Messene est Mesopotamiae pars, non item Adiabene, quae trans Tigrin erat, ut superiora docent, et nomina urbium, Nini, Arbelorum, Gaugamelorum, quas alii Assyriae adscribunt. Plinius etiam 6, 16. f. 13. Adiabenen Assyriae initium facit, ut Solinus cap. 48. f. 46. et Tigride montibusque inviis includi dicit 6, 10. f. 9. Causam aperit idem 5, 13. f. 12. his verbis: *Ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta,* quod et confirmat Ammian. c. l. Sic et olim Mesopotamia Assyriorum fuit. (Plin. 6, 30. f. 26.) Antea tamen 20, 4. ab Assyria distinguit Ammianus. Σακχόποδας dictos fuisse Adiabenos tradit Strabo lib. 16. p. 513. f. 745. cuius nominis causam non exquisivit. Salmasius ad Solin. p. m. 662. a mollioris incessus hominibus ex Hesychii Σαυκρόποδες petit, itaque emendat Bochart. in Phaleg 4, 19. quem ad Strabonem probat Penzel. Vol. 4. p. 2286. Ab *Adiabenus* autem, de quo initio notae, descendit *Adiabenicus,* quod legitur in marmoribus Arundelianis aliisque monumentis. Cf. Gruter. p. 264. Reinesius in syntagm. inscrr. 3, 35. de numis cf. Rasche Lexic. num. T. 1. P. 1. p. 64. Severi cognomen fuisse testatur Spartianus in vita cap. 9. f. Hodie trans Tigrin quaeri debet, ubi ostenditur urbs *Monsoul,* quam Ninum f. Niniven putant, (Pococke T. 2. p. m. 234.) ubi regni

Curdistani s. *Kiuerdistani* pars. Plura dabit Maius in notitia imperii Adiabeni ex antiquis idoneis monumentis in Martini thes. dissert. T. 3. P. 1. n. 9.

Babylonia) Sic et Graece, Βαβυλωνία. De nominis causa disquisivit de Brosses in Memoires — de Paris Tom. 27. p. 29. Hanc regionem multi memorant, magis meridianam dicit Syriae partem Plinius 5, 13. s. 12. terminos autem non uno spatio concludunt auctores; artiores enim alii, alii latiores constituunt, ut Mesopotamiae etiam et Assyriae pars feratur, uti adpellatur diserte a Plinio 6, 30. s. 26. modo a Chaldaea separetur, modo illi adtribuatur; (Ptolem. 5, 20.) uti nec Mela separatim Chaldaeam adtingit; nempe Babyloniae partem Chaldaei inhabitabant. (Strabo lib. 16. p. 509. s. 739.) Contra Babylon urbs in Chaldaeorum terra antiquitus ponebatur, (Ezech. 12, 13.) Isidorus Characen. pag. 2 sqq. Huds. solam Mesopotamiam agnoscit, dum eius et Babyloniae fines extendit a Zevgmate ad Seleuciam. Cum vero Persicam urbem Stephanus Babylonem facit, ad imperium Persicum id retulit, uti recte monet Berkelius p. 206, quia sic discrepat Περσικὸς et Περσίδος. Quaeri autem debet ad Tigrim versus Persicum sinum, ubi hodie *Irak Arabi* s. *Babeli*. Plura de nomine et situ peti debent ex Geographis. Antiquitus dicta fuit Sinear. Dan. 1, 2. et in primis Genes. 10, 10. 11, 2. 9. ubi diserte *Babel* i. e. Babylon in illa terra ponitur. Plura legi possunt apud Bochartum in Phaleg 6, 5. Postero tempore, cum antea Persae, Parthi, tenerent, cepit Traianus, cessit Hadrianus, in formam provinciae redegit Septimius Severus an. Chr. 201.

Iudaea) Sic et Gr. Ἰουδαία. Nomen derivat Stephanus vel a Iuda Semiramidis filio, vel a Iudaeo, Spartonis filio, unde et fraternitatem Iudaeorum et Spartanorum quidam explicant, quae commemoratur a Mac-

cab. 12, 21. Cf. etiam Ioseph. ant. Iud. 13, 5, 8. et quae disseruit Bochart. in Chanaan 1, 22. in. Nos certiora de nomine ex Scr. S. edocti novimus. Ipsa regio modo anguste, modo late ponitur. Saepe enim omnem Palaestinam continet, modo est aliqua eius pars, quare etiam urbes infra memoratae ab iisdem adeo auctoribus variis regionibus adsignantur, Syriae, Palaestinae, Phoenicae vel Iudaeae. De Palaestinae parte Noster aperte hic intelligit, et, quia Palaestinam iuxta Arabiam ponit, Idumaeam, Galilaeam, Samariam complectitur, quas alii separatim etiam considerant. Sic Plinius 5, 14. s. 13 sq. Idumaeam et Samariam seiungit, Galilaeam et Peraeam Iudaeae partes facit. Alii, poetae in primis, *Idumaeam* s. *Idumen* pro Iudaea ponunt, ut Valer. Flaccus 1, 12. Silius Ital. 3, 600. 7, 456. Lucan. 3, 216. Virgil. Georg. 3, 12. Idumaei enim ab Hyrcano subacti Iudaeis adscripti sunt. Vid. Ioseph. ant. Iud. 13, 9. in. Cf. Strabo 16. p. 523. s. 760. ubi refert, loca iuxta mare ad Sirbonida usque ad Hierosolyma tenuisse. Ptolemaeus 5, 16. Iudaeam etiam Palaestinam Syriam dictam fuisse scribit, eiusque partes recenset Samariam, Galilaeam, Idumaeam. Iosephus, qui optime nosse poterat, de bello Ind. 3, 2. angustiori quidem sensu eius terminos constituit Arabiam, mare internum, lacum Asphaltiten et Samariam. Alia dabunt praeter Geographicos auctores, qui omnino in his conferri possunt, Relandus in Palaestina 1, 6. p. m. 24 sqq. et Bachiene von Palaestina Vol. 2. P. 1. p. 12 sqq. et quos recenset Fabricius in bibliogr. antiqu. cap. 5. §. 4. p. 184. Incolae *Iudaei* dicti, ut in vulgus est notum, atque hinc *Iudaicus* manat.

Commagene) De scriptura dictum est in notis criticis ad 1, 2, 5. p. 131. Regio Graecis etiam Κομμαγηνή, et sic incolae Κομμαγηνοί in auctoribus et numis. Syriae est regio maxime septemtrionalis, contermina Amano, et Euphrati, de quo plura disseruntur a Geo-

graphis. Praecipua urbs, quam Noster non adtigit, celebratur Samosata. (Strabo lib. 16. p. 516. f. 749.) Postero tempore aucta aliqua parte dicta est *Euphratesia*, vel *Euphratensis*, de quo praeter Geographos cf. Valesius ad Ammian. 14, 8. et Wesseling. ad Hieroclem. pag. 712. Victoris aetate *Augustophratensis*, ut ipse adfirmat in epit. 9, 13. Nunc quaerenda est ultra *Amanum* montem, h. *Almadaghy* versus Euphratem ante *Diarbek*.

§. 2. *Palaestine*) Gr. Παλαιστίνη. Variant tamen numi et lapides, in quibus etiam Παλεστ. et Παλαιστήνη legitur. Vid. Rasche in Lex. nummar. Tom. 3. P. 2. p. 412. 417 sq. Dousa etiam in itinere Constantinopolitano (vid. Gronovii thes. Vol. 6. p. 3373.) inscriptionem adfert, in qua scriptum exstat: Συρίας Παλαιστείνης. Notum est, in scripturis sacris dici *Chanaan*, pro qua saepe Phoenicen ponunt Iudaei Alexandrini, propter Phoenicum ex Chananaeis originem. Exempla dabunt Bochart. in Phaleg 4. 34. Relandus in Palaestina 1, 7. et Bachiene T. 1. P. 1. p. 45. Contra Iosephus in antiqu. Iud. 6, 4 sq. Philistaeos V. T. reddit Palaestinos, quippe a quibus hoc nomen manavit, ut docet Reland. c. l. De aliis nominibus v. c. *Israel, regio Israëlis, regio Hebraeorum, Iudaea* — cf. Bachiene p. 45 sqq. c. l. Sumitur autem sensu latiori et angusto, et modo Syriae adtribuitur, modo demitur, variaeque hinc commemorantur eius partes. Noster Syriae adscribit, atque ita etiam alii *Palaestinam Syriam* dicunt et *Palaestinum Syrum*. Cf. Orosius 1, 2. p. 16. Haverc. Plin. 12, 40. f. 17. Ioseph. antiqu. Iud. 8, 10, 3. Ptolem. 5, 16. Ovid. A. A. 1, 416. Tibull. 1, 7, 18. et quae conlegerunt loca Reland. in Palaest. 1, 8. p. m. 32 sq. et lebb. de Aristidis vita in opp. T. 1. §. 6, 7. De lapidibus cf. Gruter. p. 495. n. 2. de numis Rasche c. l. Tamen et sic Ptolemaeus 5, 16. in. ipsa Syria terminat. Sic et *Iudaea* saepe vocatur, (in Ptolem. a. l. — maxime in literis sacris) ab illa etiam seiun-

gitur, ut hic. *Iudaea Palaestina* in inscr. apud Gudium p. 116, 4. quod Eusebii, Hieronymi — temporibus in usu fuisse docet index p. 31. Hinc vero termini variantur, ut infra in urbibus declarabitur. Latiori sensu inclusa erat Syria, Arabia et mari interno. Quod Palaestinam Arabiae vocat Diodor. 3, 42. ex vitiosa verborum coniunctione ortum videtur. Post enim demum Palaestina in 3 partes est divisa; quarum tertia Arabiae Petraeae urbes complectebatur, uti docuerunt Relandus in Palaest. 1, 34. p. m. 151 sqq. Bachiene T. 1. P. 3. p. 426. et Wesseling. ad Diodor. c. l. et Hieroclem p. 721.

Phoenice) Vid. proximo capite.

committit) I. e. coniungitur, ut ipse ad variandam orationem de eadem re utroque utitur 1, 1, 4. et 5. Curtius 3, 1, 13. opponit *dividere*, et sic apud eundem passim reperitur. Vid. Savaro ad Sidon. Apollinar. carm. 2, 47. Pro eo Plinius 5, 13. s. 12. dicit: ubi *Ciliciam adtingit.*

Antiochia) Gr. Ἀντιόχεια; Latini etiam, ut in his solet, *Antiochea.* Syriae partem cum nostro 1, 12. f. facit etiam Plinius 5, 13. s. 12. et 5, 18. s. 22. *promontorium Syriae Antiochiae* memorat. Dubitationem tamen movit Salmas. ad Solin. p. m. 866. errorisque non levis et Nostrum et Plinium incusavit. Nempe Mela, inquit, cum legisset Ἀντιόχειαν Συρίαν, quae Antiochia est cognomento Syriae, Syriae aliquam partem sic dictam esse putavit. Similia etiam adfert exempla, v. c. *Antiochia Pisidia,* [tab. Peuting. 9. F.] *Seleucia Pieria,* [Ptolem. 5, 15. in.] et sic alia. Cf. de hac forma Holsten. ad Stephan. p. 287. In hac vero distinctione propria pro gentilibus adposita esse videntur, ut *terra Italia, Graecia.* Vid. Heusinger. et Staveren. ad Nepot. de regib. c. 1. in. et de Graecis Davis. ad Maxim. Tyr. 4, 2. Renititur tamen Vossius, ut solet, Melaeque partes agit, quod Pagrae Ἀν-

τιοχίδος oppidum esse scribat Strabo, [16. p. 517. f. 751.
locumque istum cum Ptolemaeo 5, 15. ad portas Aman
das conlocet; absurdum fuisse, ut ab illis 4 urbibus, qu
in hac Syria condidit Seleucus Nicator dictae sint regic
nes Apamena, Seleucis, et Laodicena, solam vero An
tiochiam, omnium metropolin, nullam sibi habuisse sub
ditam regionem. Tum Vossius quaerit, cur in exempli
non potius usus fuerit Μαυριτανίας Καισαρείας, quand
pro regione accipitur; immo vel ipsam Καππαδοκία
Καισάρειαν aliquando pro altera Cappadociae parte accipi
Denique 'Αντιοχίδος adpellatione in primis nititur. Du
bitare tamen licet, an praeter Nostrum et Plinium *Syri*
(non *Syriae*) *Antiochia* de regione occurrat. *Pagra*
quidem Strabo c. l. 'Αντιοχίδι dat, sed deinceps pro e
ponit 'Αντιοχέων πεδίον, et Pieriae adscribit Ptolem
5, 15. Sic Antiochiae vicum *Hymmas* (al. *Inimas*) com
memorat Iornandes de regn. success. cap. 84. p. 236. (in
Muratorii scriptor. Ital. T. 1.) at eundem locum in Seleu
cide ponit Ptolemaeus c. l. Itaque ad agrum Antioche
num possint illa referri et de ditione, seu iure intelligi
etsi Pagris 16 M. P. ab Antiochia distare scribit Antonin
in itiner. p. 146. Neque tamen in hoc tam turpiter errare
potuit Mela, adeoque Salmasius p. m. 442. c. l. regio
nem agnoscit, cuius pars fuerit Cyrrhestica, minus recte
a nostro neglecta. Ipsa urbs Antiochia, unde haec par
nomen nacta est, a Strabone 16. p. 516. f. 749. ponitu
in Seleucide, in Cassiotide a Ptolemaeo c. l. Nemp
fuerunt plures hoc nomine, quae caute distingui debent
et 14 recenset Stephanus h. v. quem in numero quiden
sequitur Eustathius ad Dionys. v. 918. duabus auge
Appian. in Syriac. cap. 57. m. Plures congessit Orteliu
h. v. 40 adeo iactat Rakhe in Lex. num. T. 1. P. 1
p. 743. Nostra haec plerumque designatur a vicinia v. c
ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου, (Ptolem. c. l.) πρὸς τῷ Ὀρόντῃ, (Syn
cell. p. 218. f. 273.) vel ab amoeni loci vicinia ἐπ
Δάφνῃ, (Strabo c. l.) ἐπὶ Δάφνης, (Plutarchus in La

callo c. 21. in. Plin. 5, 18. f. 21. *Epidaphnes*, uti additur) πρὸς Δάφνην. (Hierocles p. 711.) In numis additur πρὸς Δάφνῃ vel Δάφνην. Quod in Taciti Annal. 2, 83. *Epidaphnae* scribitur seorsum ab ipsa Antiochia, vitiatum est. Antiochenses et Daphnenses accurate separat Eutrop. 6, 14. f. 11. Propter viciniam tamen Antiochiae προάστειον vocatur a Dione 51, 7. et aliis, de quo cf. praeter ea, quae adtuli ad Eutrop. c. l. Cellarius in Geogr. ant. 3, 12, 35. et du Fresne ad Chron. Paschale p. 448. Venet. Ipsa Antiochia fuit τετράπολις, quia ex 4 urbibus paullatim accreverat, uti narrat Strabo c. l. aliique. Conditorem habuit Seleucum Nicatorem, ut cognomines 15 reliquae, (Appianus c. l.) a cuius patre ipsum nomen ductum erat, (Appian. c. l. Libanius Vol. 1. pag. 301. Reisk.) etsi a filio volunt Malalas in Chron. lib. 8. p. 86. et chron. Paschale p. 34. Ven. scilicet quia a patre mortuo id minime fieri putant; atque hinc forte pro πατρὸς margo Cod. Bavar. παιδὸς substituebat. Memorabilia (sunt autem plurima) haec fere adferuntur. Fuit primaria urbs Syriae (Iosephus de B. Iud. 3, 2, 4. Cf. Wesseling. ad Hierocl. p. 711.) adeoque caput Asiae et Orientis. Hinc in numis saepe μητρόπολις additur. (Vid. Eckhel doctr. num. P. 1. Vol. 3. pag. 268 sqq.) Fuit praeterea sedes doctrinarum doctorumque hominum; (Cicero pro Archia c. 3.) Christianis eadem nomen dedit, (Actor. 11, 26.) unde et postera aetate Θεοῦ πόλις s. Θεούπολις dicta est, (Procop. de aedific. 5, 5. —) quod tradit Malalas in chronogr. sub Iustiniano p. 61. Ven. a Symeone Thaumaturgo ob repertum ibi hoc oraculum: Καὶ σὺ, τάλαινα πόλις, Ἀντιόχου οὐ κληθήσῃ; at nominis huius auctorem Iustinianum facit Theophanes in chronogr. p. 121. Ven. cum terrae motu paene dirutam excitasset, qualem calamitatem sub Traiano experta erat. (Orosius 7, 12.) Amoenitatem loci etiam hodie laudant itinerum enarratores, veluti Niebuhr, etsi viles humilesque domos successisse in pristinae magnificentiae locum monent.

ſenſu intelligi voluiſſe. Hinc *Syra* vocatur *Semiramis* apud Plutarch. in Amatorio p. 20. ed. Lipſ. quam *Aſſyriam* vocat Ioſephus contra Apion. 1, 20. in. Syrum autem vocari, ut Ninum Syrum, diſerte refert Strabo 2. p. 58. ſ. 84. Utrumque exhibent igitur libri in Suetonii Iulio Caeſ. c. 22. f. Sic in Syria Babylonem conſtitutam fuiſſe, ſcribit etiam Hyginus fab. 275. f. Supra tamen noſter 1, 2, 1. *Aſſyrios* commemorat, nempe ſtrictiori ſenſu, de regni priſci parte aliqua, quae priſcum nomen, deſtructo Aſſyriae imperio ampliſſimo, retinuit. Et ſic Aſſyriam deſcripſit Ptolemaeus 6, 1. Contra Aſſyria de Syria eiusque partibus ſaepe dicitur, v. c. de Palaeſtina, (Ioſeph. de B. Iud. 5, 9, 4. ubi vid. Hudſ. p. 348.) Babylonia. (Vid. Perizon. in orig. Babyl. cap. 1. p. m. 10. cap. 4. p. m. 48.) Contra pars Meſopotamiae et Aſſyriae Babylonia adpellata etiam eſt. (Plin. 6, 30. ſ. 26.) De ipſa Semiramide in primis adeundus eſt Diodor. Sic. 2, 4 — 20.

duo) Haec non pertinent ad Palaeſtinam Syriam, ſicut etiam ipſe auctor oſtendit de Syria loquens, quum mox demum de Palaeſtina inchoet; itaque, licet de Euphrate locuturus eſſet lib. 3. c. 8. noluit tamen nobiliſſimam hanc memoriam nunc praeterire. I. GRONOVIVS *MS.*

conſtituta) Condita. Vid. ad 1, 19, 14.

Babylon) Gr. Βαβυλών. Latinis, poſterioris maxime aevi, etiam *Babylonia*. Sic Iuſtin. 1, 2, 7. ubi cf. viri docti et ad Valer. Max. 9, 3. ext. 4. Torrenius. Sic promiſcue agunt ſaepe codices, uti docetur ad Frontin. 3, 7, 4. Oroſium 22, 2, 6. Diſerte ſic Corippus 3, 279. *fruſtra celſis Babylonia muris Cincta foret.* Sed eadem forma, conſpirantibus MSStis omnibus, legitur in Livio 38, 17, 11. qui contra ad antiquam revocandam in Diodoro 2, 11. Weſſelingium adiuverunt. Incola Βαβυλώνιος et

Βαβυλωνεὺς apud Stephanum h. v. In literis ſacris, quo notum eſt, *Babel* vocatur. In conditore non omnes conſentiunt, etſi de Semiramide fama viguit, unde et urbem γυναικὸς ἔργον vocat Ariſtides T. 1. p. 219. ed. Iebb quod tamen ad Graecorum commenta quidam reiecerunt in primis Beroſus, Chaldaeus ipſe, cuius teſtimonium producit Ioſeph. in Apion. 1, 20. p. 451. Haverc. Alii auctores, qui de rebus Chaldaicis et Phoeniciis expoſuerunt, originem urbis ad remotiora tempora referunt conditoremque iactant Belum, quorum excerpta dedit Euſebius de praepar. Evang. 9, 14. 15. 17. 18. et 41. Hinc explicatur a nonnullis *Bab - bel* quaſi aula Beli. Atque eos etiam ſecuti ſunt quidam ex Graecis et Romanis auctoribus. Hinc Curtius 5, 1, 24. *Semiramis eam condiderat, vel, ut plerique credidere, Belus, cuius regia oſtenditur. Babylonem* adeo, Beli filium, conditorem facit Herennius apud Stephanum h. v. Nimrodum, gigantem, Oroſius 2, 6. Chron. Paſchale p. 30. Ven. Cedrenus p. 15. Ven. priſcorum ſcriptorum auctoritatem ſine dubio ſecuti. Qui quidem Nimrodus Ioſephi in antiqu. Iud. 1, 4, 2 ſq. Νεβρώδης eſſe videtur, uti et quidam Codd. in Oroſio legunt *Nebrot* ſ. *Nebroth*, in quo S. S. *Nimrodus* facile agnoſcatur. Plura dabit Perizon. de Origin. Babylon. cap. 7. Alii, ut Ammianus 23, 6. arcem tantum a Belo exſtructam volunt, poſt urbem a Semiramide additam, uti quidem antiquitus primum ſolebat, quod docent in Carthagine *Byrſa*, in Thebis *Cadmea*, in Roma *Capitolium*. Et ſic Athenis. Vid. Perizon. cap. 7. p. m. 91 ſq. Poteſt vero illa arx ad notam turrim pertinere. Belus tamen Babylonius intelligi debet, non Tyrius. Plura, qui de his deſiderat, inveniet apud Perizon. cap. 5. 7. c. l. Salmaſ. in Solin. p. m. 866. Bochart. in Phaleg 4, 14. viros doctos ad Curtium c. l. Iuſtinum 1, 2, 7. ut alios praeteream. Sed ſi urbem ipſam Semiramis minime fundaſſe credatur, inſtauravit certe et ornavit, quamvis et hoc Nino ſoli tribuit Oroſius c. l. Tribuunt autem

illi vulgo, quod moenibus urbem cinxit, quorum latitudo fere dicitur fuisse 50 cubitorum, altitudo quater tanta, ambitus 450 stadiorum, cum ipsa coctili latere et interfuso bitumine compacta essent. In notando ipso urbis ambitu, quem Noster etiam adtingit, secutus sum Herodotum 1, 178. Ampliorem enim alii faciunt, alii contractiorem, quorum discordes opiniones conciliare conatus est Olearius ad Philostrati Apollon. 1, 25. Cf. etiam, quos laudat Wesseling. ad Diodor. 2, 7. Muncker. ad Hygin. fab. 224. — Maior consensus est in *coctili latere*, nec nisi in verbis parva discrepantia obiicitur, ut docet locorum comparatio a Munckero instituta c. l. Hinc *coctam Babylona* argute nimis vocat Sidonius Apollinar. carm. 9, 26. Pro *bitumine* alii sulphur commemorant, propter utriusque vicinam naturam. (Plin. 35, 51. in. f. 15.) Ἄσφαλτον habet Herodotus 1, 179. Aristides Tom. 2. p. 219. Iebb. aliique, quos producunt Muncker. ad Hygin. et Freinshem. ad Curtium cc. ll. Aheneum murum ex aliis iactat Eustath. ad Dionys. v. 1005. quod tantum ad portas alii revocant. Bitumine vero istam regionem abundasse patet ex Herodoto 1, 179. Strabone 16. p. 508. s. 759. Iustino 1, 2, 7. Vitruvio 8, 3. aliis. De utroque, et bitumine et latere cocto, multa adtulit Salmas. ad Solin. p. m. 867. Celebrantur porro *horti pensiles*, (Gr. κρεμαστὸς παράδεισος.) Post, auctore Nabuchodonosoro, alia ornamenta accesserant, unde conditorem se eius superbe ostentat apud Daniel. 4, 27. etsi adeo originem illi adstruere operoso studio nititur Vitringa ad Iesaiam 19. p. 533. Certe eius opera recenset Berosus apud Ioseph. in antiqu. Iud. 10, 11. in. et in Apion. 1, 19. Cf. ad Guthrie hist. universalis T. 2. p. 77. Tanta urbs, aeternitati devota, sensim sensimque exhausta corruit. Ad quod perficiendum valuerunt Persarum expugnatio, temporis iniuria, Macedonum negligentia, et novae urbis, Seleuciae, 300 abhinc stadiis a Seleuco Nicatore exstructio, quas caussas enumerat Strabo 16. p. 508. s. 738. conf.

Plinio 6, 30. f. 26. etsi postero tempore saepe in libr commemoratur, et cum Seleucia coniungitur, veluti apu Liv. 38, 17, 11. Eutrop. 8, 3. f. 2. (sub Traiano) – Strabo tamen suo tempore maxima ex parte desertam fuis scribit c. l. Pausanias 8, 33. nil nisi muros relictos nov et sic alii. Ubi hodie situs eius poni debeat, quaeritu Sic Rauwolf (Reisen T. 2. cap. 7. §. 164.) qui an. 156 devectus est Euphrate 36 milliaribus versus occidente aestivum ab urbe Bagdad rudera se eius vidisse narrat, ul nunc vicus *Elugo* s. *Felujia*. Pietro della Valle (Viag P. 2. lett. 17.) ruinas in planitie magna 2 dierum itin ribus infra ad Euphratem huc refert; Lucas (voyage a Levant T. 2. p. 338.) prope Bagdad statuit. Sed u omissis aliis, recentiorum aliquorum opiniones afferan Niebur (Reisebeschr. nach Arabien Vol. 2. p. 287.) co tendit, haud procul ab *Helle* s. *Helleh* stetisse, quod i colae eum tractum etiam nunc hodie vocent *Ard Babe* et urbis ibi rudera conspiciantur, quae alius esse no possint; convenire etiam lapides propter terrae indolen quae saxa rarissima ostendat. Post etiam idem p. 28 hortorum pensilium vestigia quaedam inveniri putat contra Sauveboeuf (Reisen — T. 2. p. 72.) frustra ei rudera quaeri, aut falsa iactari adfirmat. Sed gravi testis audiendus est Niebuhrius, cuius sententiam etia ex locorum comparato situ operose adstruxit d'Anville s la position de Babylone in Memoires — de Paris T. 2 p. 246 sqq. qui simul refutat eos, qui crediderant, h. es *Tel-ak-karkuf* ad Tigrim, cum Babylon sita fuerit a Euphratem. Cf. etiam idem sur l'Euphrat et Tigris pa 113 sqq. De inscriptionibus Babylonicis, quae hodi agitantur, vid. praeter alios Hager in Klaproth Asiatische Magazin an. 1802. n. 3. p. 246 sqq. n. 4. p. 292 sq n. 6. p. 478 sqq.

siccis) In Assyriorum terra parum pluit. Quod i ea frumenti germinat, id demum est, quod ex flumin

[redacted]

irrigatur; irrigatur autem ſeges; et frumentum provenit, non quemadmodum in Aegypto flumine, ſed manibus et ſcrobibus irrigatum. Babylonica regio omnis, quemadmodum Aegyptica, dividitur in foſſas, ut Herodotus ſcribit lib. 1. [cap. 193.] De foſſis multa lib. 16. Strabo. [p. 509. ſ. 739. Cf. lib. 11. p. 346. ſ. 402.] VADIANVS. Id non Semiramidi, ſed Nitocri [ω] adſcribit Herodotus 1, 185. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Semiramidem tamen, quae 5 aetatibus i. e. 150. circiter annis ante Nitocrim regnavit, Euphratem reſtagnantem antea congeſtis aggeribus coercuiſſe, idem autea narrat cap. 184. eiusque inſignem operam exſtitiſſe circa fluvios in aquae ductibus, ſtagnis, pontibus, aggeribus adfirmat Strabo lib. 16. in. Idem vero, quod hic Mela narrat, de Ecbatanis in Media praedicat Diodor. 2, 13. *ἀνύδρου οὔσης τῆς πόλεως — ἐποίησεν αὐτὴν πᾶσαν κατάῤῥυτον, ἐπαγαγοῦσα πλεῖστον καὶ κάλλιστον ὕδωρ μετὰ πολλῆς κακοπαθείας τε καὶ δαπάνης.* Quod effecit etiam Oronte monte perfoſſo, ut lacus, qui erat in averſa parte, in fluvium ſe exoneraret, eiusque aquas augeret. Plura autem eius opera commemorat idem 2, 7 ſqq. De Euphrate et Tigride vid. ad 3, 8.

immiſſi) Sic Frontin. 3, 7, 3. *fluvium in caſtra hoſtium immittere.*

§. 3. *munita)* Quod potuit teſtari ex oppugnatione Alexandri M. quum haec progreſſus eius verſus Aegyptum tardaverit, ut patet ex lib. 2. Arriani de exp. Alex. cap. 25. et inde contigit illi urbi nomen, ut docet poſt alios Bochartus in Chanaan 2, 12. Idem docuerat Druſius Qu. Hebr. 3, 54. ubi oſtendit *Gazam* aliis, ſed Philiſtaeis *Aza* notare munitionem, praeſertim quod chronologia refutet id, quod additur a Pomponio, et quod diu ante Cambyſen exſtiterit urbs Gaza. I. GRONOVIVS *MS.* Vid. deinceps.

Gaza) Sic et Graece. In literis sacris saepe occurrit sub nomine עזה, cuius formae vestigia exstant etiam in Stephano, qui a Syris repetit, sed male cum Eustathio ad Dionys. v. 910. nomen ab Azone, (o) Herculis filio, derivat. Nempe ע initiale in multis solet per G efferri, ut docet exemplis Bochart. in Chan. 2, 12. Nomen Noster Cambysis tempore ex Persica lingua impositum tradit, eumque secuti Isidor. in Origin. 15, 1. et Servius ad Virgil. Aen. 1, 119. etsi omnino pecuniam regiam a Persis *gazam* vocatam fuisse et alii adfirmant, in quibus Curtius 3, 13, 5. Vid. Hide λείψανα veteris linguae Persicae p. 81. et in primis quae conlegit Freinshemius in indice Curtii h. v. Cum tamen ultra Cambysis tempora urbis origo descendat, uti iam antea monitum est, rectius alii ex Hebraico fonte derivant, ut sit *munitus*, etsi alias a גזן duci possit, quod in orientis linguis thesaurum significare docuit Bochart. in Phaleg 2, 2. Quod tradit Stephanus, eadem etiam vocata est Ἰώνη, ab Io, quae ibi adpulsa est et mansit. Cf. idem s. v. Ἰόνιον et Eustath. ad Dionys. v. 92. ubi tamen Ἰόνη exstat. Ius memoriam servavit etiam cultus apud Gazaeos (vid. Eckhel. num. vet. p. 79.) et numi ferunt. (Vid. idem de doctrina numor. P. 1. Vol. 3. p. 449 sq.) Adiicit aliud nomen Μινώα Stephanus, (sub utraque voce) quod a Minoe Cretensi petit, et numorum etiam signa inlustrarunt, ut adparet ex Eckhelii doctrina num. p. 451. c. l. ubi plura habes de nominis causa. Hinc apud Gazaeos Iovis Cretasi, nomine *Marnan*, cultus, quem adtingit etiam Stephanus et numi comprobant, et docte, ut ipsam vocem, explicant praeter Eckhelium c. l. Berkelius ad Stephan. p. 256. Holstenius ad eundem p. 78. et Bochart. in Phaleg. 1, 15. et praecipue in Chan. 1, 15. et 2, 12. De eius et aliorum Deorum templis cf. Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 587. Fabulae, ut et monet Stephanus, originem urbis ad ipsum Iovem retulerunt, ex quo quidem vetustas eius vulgo celebrata cognoscitur,

confirmata S. S. testimoniis gravissimis. Cf. Genes. 10, 19. Deuter. 2, 23. — In eius situ mire dissentiunt auctores. Noster in Palaestina ponit. Stephanus h. v. πόλις Φοινίκης, νῦν δὲ Παλαιστίνης πρὸ τῆς Αἰγύπτου, etsi alibi s. v. Ἰόπη promiscue de utraque regione loquitur. Eum repetit Eustathius ad Dionys. v. 910. In ultima Phoenice prope Aegyptum producitur ab Arriano de exped. Alex. 2, 26. in. in Palaestina a Iosepho Antiqu. Iud. 9, 13, 3. et alibi; in Palaestina, quam et Iudaeam vocari ait, a Ptolemaeo 5, 16. Iudaeae oppidum dicit Plin. 12, 32. s. 14. qui tamen in Palaestina ponit, ut Noster 3, 14. s. 13. Syriae tribuit Plutarch. in vita Alex. cap. 25. et sic *Gaza Syriae* legitur in inscriptione apud Reinesium 8, 77. Ex quo quidem adparet, quam laxe vageque fines illarum regionum constituerint, temporum etiam rerumque, ut solent, conversiones secuti. Certe Anacaeos, (עֲנָקִים) qui Philistini s. Phoenices fuerant, olim hanc tenuisse adparet ex Iosua 11, 15. Cf. Bochart. in Chanaan 1, 1. Phoenices autem partem a Graecis Palaestinam vocatam esse, notat Iosephus in antiqu. Iud. 1, 6, 2. Syriae autem urbs vocatur, quod illi Augustus adscripserat, auctore Iosepho 17, 11, 4. c. l. A mari removet Arrian. c. l. 20 stadiis, Strabo a Gazaeorum portu tantum 7. (lib. 16. p. 522. s. 759.) quam discrepantiam sic componit Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 217. ut ex amplitudine urbis et dimensionis terminis intelligi debeat. Omnino autem viciniam maris indicat portus, cuius nomen posteriores ferunt *Majumas*, (Sozomen. hist. 5, 3. —) unde Constantinus M. urbem fecit *Constantinam*, quam tamen, ademto civitatis iure, maritimam Gazaeorum *partem* adpellari voluit. (Sozomenus c. l. et quos memorant Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 586. et Penzel. ad Strabon. T. 4. p. 2311.) Hinc vero urbem παραλίαν passim vocat Iosephus, ut de B. Iud. 1, 7, 7. 1, 20, 3. cum alias, et seorsum posito portu, in mediterraneis recenseatur a Ptolemaeo 5, 16. Quodsi propius situm

[s]pectes, a Mela indicatum, recte miratur Claeconi. [Q]uod superiori capite Azotum in Arabia praemiser[it], [q]uum ceteri auctores primam ab Aegypto urbem oste[n]dant Gazam, et hinc subiiciant Ascalonem et Azotum. C[f.] Strabo 16. p. 522. f. 759. Plin. 5, 14. f. 13. Geogr. Ravenn. 1, 14. et 5, 7. Ad quae monuit Perizonius, in ordine regionum et urbium parum sibi Melam constare, (quod quidem simpliciter negari non potest) idque probat maxime ex recensu 6 urbium Aegypti, quae, si numeris notaveris, hoc ordine sistuntur 1. 3. 5. 2. 6. 4. (At ibi ex tota Aegypto insigniores tantum in unum locum cogit.) Tum mutari quidem ille addit locorum dominos, vel alterutri conterminarum regionum adscribi; verum adeo ab Arabia remotam esse Azotum urbem, ut, quia ibi erat Arabicarum mercium emporium, ipsius Arabiae portum existimasse delusus Mela videatur. Cf. et supra ad 1, 10. Varias haec urbs experta est fortunae vicissitudines et dominorum successiones. Nempe diruta est ab Alexandro M. (Arrian. de exped. 2, 26. Curtius 4, 6. —) ab Antiocho, (Polyb. 16, 40.) a Maccabaeis. (1. Maccab. 11, 61. 13, 43. Ioseph. 13, 13, 3.) Quod igitur Strabo c. l. adfirmat, inde ab Alexandro devastatam iacuisse, in dubium vocatur. At ἔρημος etiam vocatur Actor. 8, 26. qui locus variis disputationibus agitatur, cum alii praesidiis orbatam fuisse explicent, alii ad incolarum paucitatem referant, quidam de via intelligant. Vid. Relandus p. m. 583. Casaubon. ad Strabon. c. l. et praeter Geographos viri docti ad c. l. Cum tamen Mela *ingentem* et *munitam* adpellet, nisi antiquiora tempora eum respexisse velis, non temere putant multi, in veteris excisae illius locum novam parum dissitam successisse, atque hinc discrepantiam auctorum de situ portus intelligi posse. Duplicem quidem non obscure indicant Hieronymus de locis sacris, auctor anonymus in Hudsoni Geogr. minor. T. 4. p. 38. Vid. Wesseling. ad Antonini itiner. p. 151. Casaubonus tamen ad Strabon. c. l. ad Gazaeorum portum id refert,

de quo supra. Excitatam tamen vel ipsam antiquam fuisse, vel novam in vicinia Gazam prodiisse, adparet ex nummis sub Tito, Hadriano — ibi percussis. Et sic Abulfeda tab. Syr. p. 77. (ed. Koehleri) non ignobilem fuisse patitur. Plurima de urbis fatis conquisivit Burscherus, Theologus Lipsiensis, in disputatt. academicis ann. 1764. et 1768. editis. *Gazetica vina* laudant Corippus 3, 88. vetus Orbis descriptio 17, 7. Sidonius Apollinar. carm. 17, 15. ubi plura de iis adtulit Sirmondus. Incolae olim dicti Γαζαῖοι, (ut saepe a Iosepho) Γαζῖται, Γαζηνοὶ teste Stephano; alias Latinorum formas dabit nota Sirmondi ad c. l. Si quis plura de hac urbe conlecta cupiat praeter Relandum de Palaestina p. m. 583 sqq. Bochartum passim in Geogr. sacra, Bachienum Tom. 2. P. 3. p. 2 sqq. aliosque Geographicos auctores, satisfacere etiam poterit Mignet in Memoires — de Paris Tom. 34. p. 341 sqq. De hodierna urbe *Gaza* ex itineribus multa depromsit Bachiene p. 19 sq. Arabes h. *Razze* vocant. [Volney T. 2. p. 252. ubi et de ruinis.]

aerarium) Vid. antea. Addi possunt Brissonius de regio Persarum principatu p. m. 120. et notae doctorum virorum ad Hesych. T. 1. p. 789. Transiit hic eius vocis usus etiam ad Graecos et Latinos, de pecuniis, divitiis. Cf. Polyb. 11, 34, 13. Virgil. Aen. 5, 40. — Inde nostrum *magazin* ducit Bochart. in Phaleg. 2, 27.

opes) Sunt subsidia omnium rerum ad bellum gerendum necessariarum. Plautus Amphitr. 5, 1, 1. *spes atque opes vitae meae.* Rud. 4, 4, 101. *Huc opesque spesque vostrum cognoscendum condidi.* Sic *inopes* dicuntur *alienas opes*, hoc est, subsidia et auxilia exspectare apud Sallust. Catil. cap. 58. et Iugurth. cap. 24. *Annona tuis opibus tuaque cura usque illuc redundavit,* Plinius Panegyr. cap. 31. hoc est, tuo auxilio et opera. Ipse Mela 3, 4, 2. de Sarmatis: *Res opesque secum trahunt,* hoc est, subsidia vitae. PERIZONIUS.

Ascalo) Gr. Ἀσκάλων, vel Ἀσκαλών. Hebr. אשקלון. De terminatione Latina dictum est in noti criticis. Posteriores vocant *Ascalonam*; ut Ambrosiu epist. 40. Wilhelm. Tyrius histor. Hierosol. 11, 3. — Quod notat Stephanus, eadem dicta etiam est Ἀσκαλώνιοι et ab Eudoxo Ἀἰσκαλών. Nomen, teste Stephano, veteres ab Ascalo, Lydorum duce repetierunt, de quo merito dubitat Bochart. in Phaleg 2, 12. Vetustissimam fuisse urbem ex 5 primis Philistinorum urbibus, docent Iosua 13, 3. Iosephus antiqu. Iud. 6, 1, 1. qui et sic vocat de B. Iud. 3, 2. in. In Syria iuxta Iudaeam ponit Stephanus, in Syria Palaestina Ptolem. 5, 16. in Phoenice Strabo 16. p. 522. s. 750. in Iudaea s. Palaestina Plin. 5, 14. s. 13: magis aperte in Iudaea 12, 51. s. 24. 19, 32. s. 6. ut Geogr. Ravenn. 2, 14. Nec constantior est Iosephus ipse, qui sensu latiori ponit in Syria (in antiqu. Iud. 12, 4, 5.) et in Palaestina. (ib. 13, 5, 10.) Ex quo illustrantur ea, quae antea de illa auctorum fluctuatione notata sunt. Distabat ab Hierosolymis 520 stadiis auctore Iosepho de B. Iud. 3, 2. in. a quo tamen aliquantum discrepat tab. Peutinger. 9. E. quae dimidium numerat. Situm autem ostendunt auctores inter Iamniam et Gazam. (Ioseph. de B. Iud. 4, 11. s. Antonini itiner. p. 151. Geogr. Ravenn. 2, 14. et 5, 7. —) Infra Gazam tamen meridiem versus ponit Ptolemaeus 5, 16. in quo nominum seriem traiectam esse hac de causa existimat Cellarius in Geogr. ant. 3, 13, 217. quam tamen ad veram rationem libros revocare notat Relandus p. m. 438. Urbis fata varia commemorantur a Iosepho passim et in Scr. sacris, ex quibus summam confecit Bachiene T. 2. P. 3. p. 25 sqq. Homines doctos, quos illa tulit, recenset Stephanus, in iis Apollonium, Artemidorum, historicos, Ptolemaeum, Aristarchi discipulum et Dorotheum, Grammaticos, aliosque. Eandem patriam fuisse Antiochi philosophi, quo praeceptore usi erant Varro et Cicero, refert Strabo 16. p. 522. s. 759. Fabulae natalem locum Semi-

ramidis (Diodor. 2, 4.) celebrant, quam peperit Derceto, religiose a Syris culta. (Diodor. 2, 4. Lucian. de Dea Syra cap. 14. et quae adfert Relandus p. m. 439 sqq.) Hinc in numis urbi turrita mulier adponi solet, de quo cf. Eckhel in doctrina numor. P. 1. Vol. 3. p. 445. Ipsam urbem πόλισμα μικρὸν, secus ac Mela, vocat Strabo c. l. oppidum liberum Plin. 5, 14. s. 13. Quae ad eius formam civilem pertinent, ex numis composuit Eckhel. c. l. Vinum Ascalonium laudat Alex. Trallian. 8, 3. magis praedicantur cepae, quae hinc Ἀσκαλωναῖα κρόμμυα dici solent. Cf. Strabo 16. p. 522. s. 759. Theophrast. hist. pl. 7, 4. Stephan. h. v. Plinius 19, 32. s. 6. et quos adlegat Relandus p. m. 449. Hinc vero nomen Germanicum *Schalotte*. Gentilia inde descendunt Ἀσκαλωνίτης, Ἀσκαλώνιος, Ἀσκαλωναῖος. Disseruit de ea, praeter superiores, etiam Mignot in Memoires de litterature — de Paris Tom. 34. p. 337 sqq. Ab Abulfeda vocatur *Ascalan*, quod et hodie nomen tenet pagus prope antiquam urbem.

Iope) Gr. Ἰόπη, cui Stephanus addit Ἰοπία et Ἰόπεια; Hebr. יפו, quod sic vertunt 2 Paralipom. 2, 16. et alibi Alexandrini. Ἰάφα etiam dixit Anna Comnena Alexiados lib. 11. pag. 328. De scriptura suo loco dictum. Nomen a Iope, Aeoli filia, Cephei, ipsius conditoris, uxore ducit Stephanus et ex eo Eustath. ad Dionys. v. 910. Alii, ut Leunclavius in pandectis hist. Turc. num. 209. cum Rabbinis a Iapheto, Noachi filio, quod tamen idoneo teste niti negat Bochart. in Phaleg 4. 34. Tribuunt, quod antea in aliis notavi, modo Phoenicae, modo Palaestinae. Phoenicae Strabo 16. p. 522. s. 759. Stephanus h. v. Plinius 5, 14. s. 13. (Iudaeae tamen 9, 4. s. 5.) Avien. v. 1067. adeoque ab hac urbe Phoenicen olim dictam fuisse Iopen tradit Conon narrat. 40. Palaestinae Syriae Ptolemaeus 5, 16. male Tzetzes in Lycophr. v. 836. Aethiopiae, cuius erro-

ris caussa inde orta est, quod multi Cephea Aethiopum regem faciunt, ut Hygin. in poet. astron. 2, 9. Apollodor. 2, 4, 3. (qui et Andromedae historiam in Aethiopia ponit cum Ovidio Metam. 4, 668.) Eratosthenes in Cataster. cap. 15. ex Euripide. Cf. Salmas. in Solin. p. m. 402. Quod quidam sic componunt, ut Aethiopiam in Asia etiam quaerant. Cf. Banier Götterlehre T. 4. p. 356. et quae infra notabuntur ad Melam 3, 9. in. Παράλιον oppidum dicit Iosephus de B. Iud. 1, 20, 3. eiusque αἰγιαλὸν commemorat ib. 1, 4, 7. ἐπιθαλασσίδιον Conon c. l. Situm urbis et litus describit etiam Hegesippus 3, 20. Portus mentio in Strabone c. l. Iosepho ant. Iud. 11, 4, 1. occurrit, et in S. S. etiam frequentatur. (1. Reg. 5, 9, 2. Chron. 2, 16. Esr. 2, 7. Ion. cap. 1. et 2.) Hodie arenis obrutus et vix navigiis patens. (Thevenot Reise T. 1. p. 285. Pococke T. 2. p. m. 5.) Quod a Simone ex Maccabaeor. 1, 14, 5. exstructum eum dicit Brunsius in Handbuch der alten Erdbeschr. T. 2. p. LVII. nec ille locus indicat, nec superiora patiuntur. Strabo c. l. ita porro eius situm describit ex aliorum quidem narrationibus, ut inde Hierosolyma prospectare licuerit; contra in locis planis et campestribus stetisse ex lib. 1. Maccab. 10, 73. probat Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 641. qui locus tamen de area ante urbem intelligi potest. Nam diserte Plin. 5, 14. s. 13. *insidet*, inquit, *collem*; arcem eius commemorat Ioseph. de B. Iud. 3, 9, 4. et montem Thevenot c. l. At propter interiectos montes altiores id rectius in dubitationem vocat Pococke c. l. Prope Iamniam auctore Philone ponit Stephanus, quocum consentiunt et alii, inter Iamniam et Apolloniam Plin. 5, 14. s. 13. Ptolem. 5, 16. Geogr. Ravenn. 5, 7. tab. Peutinger. 9. E. Belli calamitatibus graviter vexatam fuisse, docent libri Maccabaeorum (1, 10, 74 sqq. 14, 5.) a Romanis post devastatam Iosephus de B. Iud. 2, 22. 3, 15. Quae ad sequentis temporis historiam pertinent,

diligenter exposuit Bachiene von Palaestina T. 2. P. 3. p. 153 sqq. Incola dicitur Ἰοπίτης, uti pro Ἰοπήτης reposuit Berkelius in Stephano, qui et ipse id comprobat s. v. Αἰθάλη; certe Ἰοπήτης Goltzii dubium est. Ab Ἰοπία et Ἰόπεια Stephanus adfert Ἰοπείτης et Ἰοπεύς, quibus ex Iosepho ant. Iud. 13, 4, 4. addi potest Ἰοπηνός. *Ioppicam toparchiam* commemorat Plinius 5, 15. s. 14. H. quod notum, vocatur *Jaffa*; ab Italis *Jaffo* s. *Zaffo.* Consuli praeter superiores Geographos de hac urbe potest Mignot in Memoires de litterature — de Paris Tom. 34. p. 334 sqq. Hodiernam descripsit etiam Mariti in Reise durch Syrien T. 1. cap. 5. p. 65. f.

diluvium) Dubium est, quod intelligat, cum multa fuerint. At, quoniam aetatem indicat, verisimile est, vetustissimum ab eo intelligi. Lege Augustin. de Civit. Dei 18, 8. VADIANVS. Tum vero sit *Ogygium.* Plinius 5, 14. f. 13. sic Melam reddit: *Ioppe Phoenicum, antiquior terrarum inundatione, ut ferunt.*

ut ferunt). Ita solet de fabulosis, incertis narrationibus. Cf. ad 1, 19, 7.

Cephei) Beli filium faciunt alii, alii Phoenicis, unde etiam duplex in hac historia locus commemoratur, ipsa etiam urbs *Iope* in disiitis regionibus ponitur, de quo antea dixi. Prolixe de eo disputavit Salmasius in Solin. p. m. 402. et 867. De patris diverso nomine conferri etiam possunt viri docti ad Hygini poet. astron. 2, 9. Plures tamen Cepheos fuisse monet Eustathius ad Dionys. v. 910. et in primis Burmannus in catalogo argonautarum, qui praefixus est editioni Valerii Flacci h. v. Duos commemorat Schol. Apollonii ad 1, 162. quorum unus Alei filius fuit, ab Apollonio intellectus. Ex quibus adparet, passim eos, ut fit, inter se fuisse

confusos. TZSCHVCKE. Non quod auctor innuere velit hunc quoque regem ante diluvium vixisse, quem ipsae fabulae Graecae manifeste adtribuunt temporibus Persei, unde patet eius chronologia, sed quod etiam post diluvium aliqua ibi contigerint, quae istius urbis memoriam faciunt nobilem. I. GRONOVIVS *MS.*

signo) I. e. argumento. Sic Graeci σημεῖον pro τεκμήριον, μαρτύριον ponunt. Cf. Gottleberus, quem pietatis etiam caussa nomino, in indice Graecitatis in Platonis Menexenum f. v. σημεῖον. Tum vero argumentum hoc sensu dici posse puto, cum in sensus incidit notis, formis, gestibus, externo habitu, moribus — Sic Nepos 25, 17, 2. *hoc est signum, nullam inter eos querimoniam intercessisse* — et sic alibi, ut vel Lexica docent.

titulum) H. e. inscriptionem; ut adeo videantur *arae*, quae hic memorantur, fuisse illis, tamquam Diis, aut heroibus inscriptae. PERIZONIVS. Est elogium, nomen aris inscriptum, addita etiam forte, ut solet, rei insignioris gestae notatione. Vid. Suetonii Iul. Caes. cap. 37. f. Galba cap. 2. Caligula c. 32. et ibi Pitiscus, item Polletus in historia fori Romani extr. Hinc saepissime de inscriptionibus sepulcralibus dicitur, de quo vid. Kirchmann. de funeribus 3, 19, 2. Verstius ad Valer. Max. 6, 8, 6. et quos producit Bunemann. ad Lactant. 1, 15, 30. Sic infra in Nostro 3, 1, 8. *turris Augusti titulo memorabilis.* Nota est vocis vis ex historia mortis Christi. Ceterum de aris illis nulla apud alios invenitur mentio.

fratrisque) Consentiunt Ovidius Metamorph. 5, 13 sqq. Apollodor. 2, 4, 3. Tzetzes ad Lycophron. v. 838. aliique plures. Faciunt autem haec ad Andromedam, quippe cuius pater fuit Cepheus, sponsus Phineus, ut tradunt auctores, antea commemorati.

Cf. etiam Conon cap. 40. qui Phoenicem alterum procum addit; Hyginus tamen fab. 64. sponsum facit Agenorem. Et sic alii alia de Phinei cognatione et parentibus tradunt, plures etiam Phineos producunt; de quibus cf. Salmasius ad Solin. p. m. 402. Heyne ad Apollodor. 1, 9, 21. et quos commemorat Staverenus ad Hygin. p. 62.

celebratae) Recte. Multi enim olim dedita opera hanc fabulam excoluerunt, eodemque argumento tragoedias composuerunt poetae, ut Sophocles, Euripides, Livius Andronicus, Ennius, Accius, de quibus in utraque bibliotheca suis locis dixit Fabricius. Plures adtigerunt, in quibus Strabo 16. p. 502. s. 759. Ovidius Metam. 4, 662 sqq. Lucianus in dialog. mar. 14. Apollodor. 2, 4, 3. Plin. 9, 4. s. 5. Iosephus de B. Iud. 2, 17. Pausan. 4, 35, 6. Solin. c. 37. s. 37. Hyginus fab. 64. et in poet. astron. 2, 9. Lactantius Placidus in narrat. fab. 4, 19. aliique. Accedunt auctoribus numi, gemmae, aliaque monumenta. De rei explicatione multi multa ex recentioribus adtulerunt, uti Salmasius c. l. Vossius de theologia gentil. 1, 23. et 30. Banier in Götterlehre Tom. 4. p. 354 sqq. Bachiene Tom. 2. P. 3. p. 146 sqq. Quidam de pirata explicant, (cf. Conon narrat. 40. et Muncker. ad Fulgentii mythol. 1, 25.) plures (in iis Relandus de Palaestina lib. 3. p. m. 640.) ex historia Ionae ad fabulam informata deducunt. Ipsa narratio summatim haec: Andromeda ob matris Cassiepiae superbiam formaeque fiduciam, qua se Nereidibus praetulerat, saxo adligata ac marinae belluae obiecta a Perseo servata et in matrimonium ducta est.

vestigium) In ossibus belluae ponit Noster, a quo alii recte discrepant. Nam, auctore Plinio 9, 4. s. 5. ossa illa Romam devecta et a M. Scauro in aedilitate ostensa fuerunt. Consentit ita Solinus c. 37. s. 34. ut

rem annalibus notam dicat. Intelligitur autem sine dubio M. Aemilius Scaurus, qui Consul fuit a. u. 638. et a Cicerone saepe commemoratur. Recte igitur Vossius monet, Melam secutum esse auctores Graecos, qui id scripserant, antequam illa ossa Romam essent translata; et sic serva fide parumque curiose egit. Neque enim quis contenderit post Scauri aedilitatem Iopen revecta fuisse, ut monet Salmasius in Solin. p. m. 405. Hinc verius alii alia vestigia commemorant, *Andromedae vincula*, ut Plinius 5, 14. s. 13. Iosephus de B. Iud. 3, 9, 3. Solin. c. l. Saxa tantum suo tempore monstrari potuisse, quibus adligata fuerit puella, adfirmat Hieronymus ad Ionae cap. 1. Addit aliud Pausanias 4, 35, 6. fontem rutilae aquae, cuius causam accolae ex deterso belluae occisae cruore repetant. Penzelius ad Strabon. Vol. 4. p. 2303. ex Eusebio s. v. Bezatha ad stagna rubra transfert prope Hierosolyma, in quibus victimas purgare solebant. De ipso loco antea dictum est. Plinius tamen 5, 34. s. 31. ante Iopen ad insulam *Pariam* ponit, quam quidem Vossius nullam putat, Schwartzius ad Cellarium in Geogr. ant. T. 1. p. 443. ex usu Graecae vocis νῆσος de saxo eminente explicat, et certe Iosephus c. l. fabulae vestigia in rupibus et saxis eminentibus inveniri scribit. Frustra igitur Harduinus ad Plinium c. l. huc advocat *Parianos* apud Ioseph. in antiqu. Iud. 14, 10, 8. quippe qui ex nexu ad incolas Pari insulae referri debent, etsi Apollonium notat Stephanus s. v. Πάρος, quod *Parianos* pro *Parios* dixerit. Praeiacens saxum etiam alibi (5, 14. s. 13.) in hac fabula commemorat Plinius.

belluae) Sic et alii quidam omnino vocant, ut Ovidius Metam. 4, 688. Plin. 5, 34. s. 31. 9, 5. s. 4. Solin. cap. 37. s. 34. Lactantius Placidus c. l. vel pro eo *feram* (Ovidius Metam. 4, 707.) *monstrum pelagi*. (Germanicus in Arateis v. 345.) Alii *cetum* fuisse tra-

dunt, in quibus Hyginus fab. 64. et in poet. Astron. 2, 9. Apollodor. 2, 3, 4. Eratosth. in Cataster. cap. 16. et 17. et plures. Quidam, poetae maxime, *pistricem* fuisse volunt, ut Cicero in Arateis v. 413. (etsi Aratus ipse κῆτος habet) Germanicus v. 354. Cf. Harduinus ad Plin. 9, 4. s. 5. et Buhle ad Germanic. c. l. Ipse Plinius 9, 4. s. 3. cum balaena maximum animal in Indico mari esse adfirmat, etsi hic, ut in anguillis, modum excedit, iudice Blochio in Natur-Gesch. der ausländischen Fische P. 1. p. 41. Sed eadem varietas notatur in simili Hesiones fato, quam ceto expositam fuisse tradit Hyginus fab. 31. et 89. pro quo pistrin habet Valer. Flacc. 2, 531. Nempe *pistrix*, *pistris* et *pristis* eadem habentur, ut docet Gronov. observ. 1, 18. etsi saepe in libris commutantur, ut in Virgil. Aen. 3, 427. Cf. etiam Iunii animadv. 2, 13. de hac voce. De varia eius fabulae explicatione supra.

ossa) Longitudine pedum 40, *altitudine costarum Indicos elephantos excedente, spinae crassitudine sesquipedali;* ita Plinius 9, 5. s. 4. et ex eo cum varietate aliqua Solinus cap. 37. s. 34.

CAP. XII.

P H O E N I C E.

§. 1. *Phoenicen)* Gr. Φοινίκη. An *Phoenicia* etiam a Latinis dictum fuerit, de eo cf. notae crit. p. 397. Incolae Phoenices. Stephanus h. v. adfert etiam gentile Φοινίκιος, et sic apud Latinos occurrit *Phoeniceus* et *Phoenicius*, quod tamen saepissime ad purpureum colorem referunt, in poetis metri causa *Phoeniceus*, uti contendit Heinsius ad Ovid. Amor. 3, 7, 29. Metam. 12, 104. Reperitur etiam passim *Phoenissus*, et in multis numis Φοινεικαιων, Φοινεικεων et Φοινικαρεων,

(vid. Rasche Lex. num. T. 3. P. 2. p. 1245.) quas tamen rectius ad Phoenicen Epiri pertinere existimat Eckhelius in doctrina num. P. 1. Vol. 3. p. 353. Φοινοὺς etiam Graecis Phoenices dictos fuisse, atque inde Poenos, origine Phoenices, ductos censet Salmas. in Solin. p. m. 956 Cf. etiam Relandus in Palaestina 1, 50. p. m. 242 sq Hebraeorum Cananaeos passim ita intelligi, docuit Relandus in Palaestina 1, 1. et 9. Phoenices nomen derivat Phoenice, Agenoris filio, (alii tamen aliter) Stephanus h. v. et antea Ῥαββῶθις et Κολπίτης dictam refert, pro quibus Bochartus in Chanaan 2, 12. f. vult Ῥαββῶτις et Κολπῖτις sc. γῆ, quorum utrumque sinus et hinc sinuosam terram significet, quare etiam melius ad Phoenicen Libycam referatur. Ipse nomen ducit ab Hebr. בני ענק (bene Anak) ib. 1, 1. Sed, quod fit, multae sunt multorum opiniones, quas non moror. Cf. Vaillant in num colon. Vol. 1, p. 106. Vol. 2. p. 72. Relandus in Palaestina 1, 9. Allgem. Welt-Gesch. Tom. 2. p. 204. ei. epitome T. 1. p. 412. et ibi Heyne et p. 420. de origine et priscis Phoenicum sedibus. Terminos eius varie descripserunt veteres, ita ut modo ampliores facerent, modo angustiores, quod ex situ multarum urbium notato intelligitur, et ex superioris capitis descriptione. Cf. etiam Relandus 1, 8. et 9. Porro Syriae pars dicitur, uti a Strabone 16. p. 515. f. 749. et Nostro, Syriae etiam opponitur, ut apud Strabonem 2. p. 86. f. 125. Cf. Ioseph. in antiqu. Iud. 7, 4, 1. Iudaeis plerumque Chanaan fuisse supra dixi. Sic, quod Moses in Abrahami historia vocat Chanaan, ab Eupolemo apud Eusebium in praepar. Ev. 9, 17. dicitur Phoenice, cuius etiam exempla subministrant Iudaei Alexandrini. Sic Συροφοίνισσα et Καναναία γυνὴ tamquam synonyma ponuntur a Marco 7, 26. et Matth. 15, 22. Et sic *Syrophoenix*, spectata Syriae divisione, apud Iuvenalem 8, 159. ut superiori capite *Syrus Palaestinus* adfuit. Vestigia eius haesisse putant in Stephani Χνᾶ, (h. v.) f. Χνᾶ, quo nomine Phoenicen ad

pellatam fuisse addit, etsi Salmasius ad c. l. propter subiecta ad Phoenices urbem inflectere malit, et quia nemo id veterum tradiderit. At vid. Bochart. in Phaleg 4, 34. et in Chanaan. 2, 2. Holsten. ad Stephan. pag. 358. et Reland. in Palaestina 1, 1. f. Pro Phoenice autem saepe Syria per synecdochen ponitur. Sic per continuam seriem in act. Apostolor. 21, 2, 3. adeoque ἡ ἐν Παλαιστίνῃ Συρία dicitur apud Euseb. in praepar. Evang. 8, 12. et οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύροι apud Ioseph. in antiqu. Iud. 8, 10, 3. Palaestinam etiam ita dici notat Stephanus f. v. Ἰόπη. A Syria et Aegypto contra separat Strabo 2. p. 86. f. 125. Fines eius urbesque describit Plinius 5, 17. f. 19. quocum fere consentit Ptolemaeus 5, 15. Tum vero, ut potiora adferam, reliqua Geographis relicturus, ad occasum erat mare internum, ad meridiem Aradus insula et Eleutherus fluvius, alia includebat Libanus. Noster, ut solet, aliquas tantum urbes eximit oram ex more legens, quam et paene tota occupat. Quod enim etiam Herodotus 7, 89. tradit, Phoenices a rubro mari egressi Syriae maritima tenuerant, de qua migratione cf. Heyne ad Guthrie allgem. Weltgesch. T. 1. p. 420. et Gesnerus in prolusione 1. de navigationibus extra columnas Herculis 5, 2. ad calcem Orphei p. 424. Quod praeiacet mare, Phoenicium adpellatur. (Plin. 5, 13. f. 12.) Ceterum quae ad Phoenicum historiam latissime diffusam pertinent, diligenter conlegit et pluribus commentationibus exposuit Mignot in Memoires de l'academie des inscrr. — de Paris Tom. 34. p. 56—174. p. 193—375.

genus) I. e. gens. Sic Plin. 5, 13. f. 12. *ipsa gens Phoenicum in magna gloria literarum inventionis, et siderum, navaliumque ac bellicarum artium.* Plura de hoc vocis usu ad 1, 16, 1. Sollertia autem, quae spectatur acri et acuto ingenio ad res versandas, maxime Sidoniis tribuitur, quos antiquissimis temporibus καλλιτέχνους fuisse ex Homero probat etiam Strabo 1. p. 28.

f. 42. Ita Il. 23, 743. vocantur πολυδαίδαλοι. Hinc Il. 6, 289. ἔργα Sidoniarum feminarum laudantur πέπλοι παμποίκιλοι; Il. 23, 741. Odyff. 15, 115. crater Sidonius fcite elaboratus. Aftronomiae et arithmeticae olim peritos fuiffe contendit Strabo 16. p. 521. f. 757. Sed et omnino Phoenices ab Homero Odyff. 15, 418. πολυπαίπαλοι vocantur.

munia) Eodem modo Livius 1, 42. f. *belli pacisque munia* dixit; *Militiae munia* Nazarius in panegyr. cap. 19. Alia in Lexicis proftant. Pro eo *munera belli* legitur in Ovidio Metam. 13, 296. ubi tamen quidam codices habent *munia*, ut in Cicerone pro Sextio cap. 66. de qua commutatione vid. Heinfius ad Ovid. c. l. Drakenb. ad Liv. 36, 31, 12. qui et ipfe multa exempla adfert alioseque hoc nomine memorat, quibus addi poteft Garaton. ad Cicer. c. l. qui aptius *munia* dici putat in rebus, quae magnum laborem habent. Alias *opera* in primis de bello dicuntur, neque tamen minus de pace, cuius exempla dabit Duker. ad Flori praef. §. 1. Infra 1, 17, 1. Nofter: *belli pacisque artes.*

literas) De primis literarum inventoribus gravis omnino disceptatio eft inter viros doctos. Fabulofa funt, quae tradidiffe fertur Berofus, beftiam Oannem literas docuiffe, de quo vid. Fabricius in bibl. Gr. Tom. 14. pag. 175 — 211. (ed. pr.) Fabulofa item, quae de Mufis, Parcis — narrantur apud Diodor. 5, 74. Hygin. fab. 277. — Alii tribuunt Affyriis, Aegyptiis, Syris, Phoenicibus. Vid. Plin. 7, 57. f. 56. et quos de eo excitarunt Shuckford hift. du monde T. 1. p. 228. T. 2. p. 216. 288. et in primis de Vaines in dictionaire de diplomatique Tom. 1. p. 414. qui vindicat Phoenicibus latiori quidem fenfu, ut etiam ad Palaeftinos Iudaeos omninoque Hebraeos pertineat. In Phoenicibus fubfiftunt plerique, ab iisque Graecos traditas accepiffe veterum

opinio est fere omnium consentiens, quibus et Iosephus suffragatur contra Apion. 1, 2. Qui auctorum loca magno numero conlecta desiderat, adire potest Muncker. et Staveren. ad Hygini fab. 277. aliosque a Fischero ad Welleri Gramm. Gr. P. 1. p. 8. laudatos. Hinc vero Plutarchus Sympos. 9, 3: dicit τὰ πρῶτα (γράμματα) καὶ Φοινίκεια διὰ τὸν Κάδμον ὀνομασθέντα, Diodor. 5, 74. Φοινίκια, Timo apud Sext. Empir. adv. mathemat. 1, 2. p. 227. Φοινίκικὰ σήματα Κάδμου. Similia dabunt Wesseling. ad Diodor. 3, 66. et Fischerus c. l. Πελασγικὰ γράμματα eadem adpellata esse notat Dio 3, 66. quod a Pelasgis ea Cadmiis acceperit. Sed de his omnibus satis disseruerunt viri docti, quos indicavi. Vossius tamen, praeeunte Ciacconio, *literas* explicat numeros, de quo deinceps.

literarum operas) Varie haec verba intelligunt interpretes. Schottus de siderum numerorumque disciplina; Soonus de libris; Ciacconius de summis, quia Arithmetica et Astronomica Phoenices invenisse dicat Strabo; [lib. 16. p. 521. f. 757.] Graevius MS. de libris aliisque instrumentis ad scribendum et legendum; I. Gronovius MS. de scriptura et studiis, simul etiam de numeris et ratione computandi; Burmannus MS. de instrumentis, quibus ad scribendum utimur, veluti chartis, membranis etc. Muellerus passim laudatus in prolusione scholastica ad h. l. explicat munia, quaecunque literae praestant, maxime ad numerandi usum adhibitae, et de raritate et novitate literarum inter rudes olim artium Romanos adfert duo ex Livio loca 1, 7. et 7, 3. Prolixissime omnium de loci sensu exposuerunt Vossius et Perizonius, quorum notas in summam contractas repetere unice licet. TZSCHUCKE. Literas Mela hic vocat Arithmeticam et scientiam mathematicam, quae numerorum beneficio indiget. Sic quoque Cicero de divinatione lib. 2. [c. 3.] *Eadem in literis ratio est reliquisque rebus, quarum est disciplina.* Manifeste hic literae ponuntur pro numeris. Sic etiam hoc voca-

tores literarum, et tum semper intelligunt literas ad legendi et scribendi usum adhibitas. PERIZONIUS. Reliqua pars eademque maior ad disputationem a Vossio de cifrarum origine institutam pertinet, hinc alienam. Cum *literae* proprie dicantur, *literarum operae*, ex usu linguae debent esse ea, quibus literae inserviunt, et hinc idem est, quod earum usus, in quacunque re v. c. epistolis, libris scribendis ille cernatur. Declaravit hanc vim vocis adposito etiam nostro loco Gronovius ad Livium 3, 68. 3.

artes) Celebrantur arithmetica, astronomia (Strabo lib. 16. c. l. Plinius 7, 57. s. 56. s. Propert. 2, 27, 3. s. 2, 20, 61. et al.) *ballista, funda.* (Plin. c. l.) Alia de operibus manu factis, aedificiis, fingendis texendisque vestibus conlegerunt Bochart. in Phaleg 4, 35. Reinesius de L. Punica §. 3 sq. in Graevii syntagm. dissert. p. 44 sq. Allgem. Welt-Geschichte Vol. 2. p. 227 sq. et quae antea de Sidoniis notavi. Primos eos etiam numorum inventores fuisse ex Alcidamantis testimonio (ex rhetorr. Gr. 13. ab Aldo editis p. 180.) probat Michaelis in Comment. de siclo ante exsilium Babyl. p. 45. (in Comment. Soc. Reg. Goetting. Tom. 2.)

navibus) Sic Curtius 4, 4, 19. *diu mare, non vicinum modo, sed quodcunque classes eius* (Tyri) *adierunt, ditionis suae fecit.* De ipsa re, si summam spectes, idem Plin. 5, 13. s. 12. *gens Phoenicum gloria inventionis navalium ac bellicarum artium.* Τὴν Φοινίκων ναυτιλίαν tamquam rem in vulgus notam refert Strabo lib. 1. p. 33. s. 48. illorumque ἐμπειρίαν ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἔργοις antiquitus spectatam Diodor. 11, 18. Certe eos iam Homerus Odyss. 15, 414. ναυσικλύτους vocat. Quare etiam eorum in hoc opera usus est Salomo (1. Reg. 9, 27.) et Necus Aegypti rex ad perlustrandam Africam, (Herodot. 4, 42.) quam et colonis auxerunt (Diodor. 5, 20. Strabo 1. c. l.) Celebrantur porro antiquissimae

illorum navigationes, quas iam ante Homerum tentarunt ultra columnas Herculis, coloniaeque in Hispaniam aliasque regiones deductae; de quibus cf. Gesner. de navigationibus extra columnas Herculis, in prolus. 1. §. 2. (ad calcem Orphei p. 425 sqq.) et in primis Bochartus in Chanaan, qui hanc alteram Geographiae sacrae partem Phoenicum rebus dedit. Phoenicum autem primi Tyrii mare experti dicuntur, in quam rem Tibullus 1, 7, 20. *Prima ratem ventis credere docta Tyros*, ad quem locum cf. Heyne. Valuit hue siderum cognitio, cui Phoenices maxime studebant, ut ex supra dictis discitur. De ipsarum autem navium variarum inventoribus breviter exposuit Plinius 7, 57. s. 56. prolixius et data opera Schefferus, accessit nostra aetate le Roy. Ex iis *cymbam* Phoenices invenisse scribit Plinius, Danaumque primum nave in Graeciam ex Aegypto advenisse, cum antea ratibus navigaretur, inventis in mari Rubro inter insulas a rege Erythra; quod quidem non repugnat propter priscas Phoenicum sedes ad illud mare, unde terrae motu vexati in hanc oram concessere, uti tradunt Herodot. 1, 1. 7, 89. Strabo 2. p. 29. s. 42. aliique apud Fullerum in Miscellan. Sacr. 4, 20. p. 577. De Danai autem navigatione cf. quae disputat Schefferus de militia navali 1, 2. p. 20.

classe confligere) Cretensibus Solinus tribuit cap. 17. [s. 11. ubi: *Prima, Creta, mari potuit navibus.*] SCHOTTVS. Prima navalis pugna dicitur commissa a Semiramide ad Indum flumen cum rege Indorum, de qua Diodor. Sic. 2, 18. GRAEVIVS. Haec videtur ab Herodoto haberi in princ. libri 1. propter raptum Europae, quam voluerunt vindicare. I. GRONOVIVS *MS.* Solini locus spectat Cretensium in primis sub Minoe θαλαττοκρατίαν satis notam, in qua tamen antea Phoenices valuerunt, quorum latrocinia conlectis navibus compescuit Minos, ut refert Thucydides 1, 8. Plura de hoc disseruit Scheffer, de Militia navali 2, 1. p. 56 sq. De Semira-

mide dubium, si cogites a tenuibus exordiis in maius sensim augeri, cum eius non solum classis amplissima et instructissima describatur, sed et Phoenices adiutores arcessiti a Diodoro 2, 16. producantur. Ceterum Plinius 6, 18. s. 12. ita haec reddit: *inventio navalium bellicarumque artium.*

imperitare) Respicit Assyriorum imperium omnium antiquissimum. GRAEVIUS *MS.* Propter Ninum id ipsis tribuitur, ab cuius regno incipiunt omnes gentilium historiae. GRONOVIUS *MS.*

proelium) Plinius 7, 57. s. 56. *Proelium Afri contra Aegyptios primi fecere fustibus, quas vocant phalangas*, de quibus vid. ibi Harduinus. Idem tradit Hyginus fab. 274. Bellum primum gladio pugnasse, unde bellum dictum sit. De armorum inventoribus idem Plinius c. l. narrat, aliique, quos nominant viri docti ad Hyginum. Proelium autem de acie instructa iustoque ordine intelligendum. Hinc et τῆς διαφορῆς αἴτιοι inter Graecos et Asiae populos ex Persarum sermonibus ab Herodoto lib. 1. in. vocantur.

§. 2. *Tyros*) Priscum nomen צר vel צור, quod Punicis literis in Tyriorum nummis notari putant. Cf. Eckhel. doctr. numor. P. 1. Vol. 3. p. 408. Hinc vero Σὰρ (al. etiam Σὼρ) incolarum lingua adpellari tradit Theodoretus in Ezechiel. cap. 26. et sic occurrit in Eugesippo de distantiis locor. terrae S. in. et Chron. Paschali p. 119. Ven. Orientis etiam populos semper nominasse *Tsour* s. *Sour* contendit Volney Reise d. Syrien Tom. 2. p. 157. Ipsum nomen in Phoenicum lingua, ex qua derivat Bochart. in Chan. 4, 17. significat rupem, ad situm apte. Graeci dixerunt Τύρος, a Tyro Phoenice, (Stephanus h. v.) vel a Tyro Agenoris coniuge, (Eustath. ad Dionys. v. 911. Chron. Pasch. p. 85. Ven.) ipso Age-

nore conditore. (Curtius 4, 4, 15. ubi vid. Freinshemius. Priſcum tamen nomen haeſiſſe videtur apud Latinos in voce *Sarra*, quae paſſim occurrit, veluti apud Gellium 14, 6. Feſtum h. v. — et frequentius *Sarranus* apud poetas, Silium in primis, ut *oſtrum*, *murex*, *viola* — in Lexicis notata et a Bocharto in Chan. 2, 10. in. Cf. etiam Reineſius de lingua Punica cap. 3. §. 6. 7. Antiquitate cedit Sidoni, quippe quam novit Homerus, non item Tyrum, uti et notat Strabo 16. p. 520. ſ. 756. et ab illius civibus anno ante Troianam cladem condita fuit, auctore Iuſtino 18, 3, 5. ſecundum Ioſephum in antiqu. Iud. 8, 3, 1. annis 240 ante conditum templum Hieroſolymitanum, etſi, quod fit, in his aliqui paullum diſcrepant, ut ibi monet Havercampus. Sed vid. Weinrich de prima Tyri origine, obſerv. 67. in Miſcell. Lipſ. Tom. 3. p. 264 ſqq. et de Fontenu recherches ſur la fondation de la ville de Tyr in hiſt. de l'acad. des inſcrr. — de Paris T. 18. p. 17 ſqq. qui eius antiquitatem ultra aliquot ſaecula ante Nabuchedonoſoris regnum removet. Ipſa vero etiam multas urbes fundaverat, quas commemorant paſſim auctores, ut Leptim, Uticam, Carthaginem, Gades — Vid. Plin. 5, 17. ſ. 19. Curt. 4, 19, 20. — Quae autem de eius antiquitate memorantur, ad Palaetyron referri debent, quae Latinis, veluti Curtio 4, 2, 18. Iuſtino 11, 10, 11. *vetus Tyros*, paſſim etiam, uti fit in Graecis, ἡ Παλαίτυρος vel πάλαι Τύρος dicitur, Diodoro 17, 40. f. ἡ παλαιὰ Τύρος. Atque haec fuit *Sarra*, de qua ſupra dixi, et monet Voſſius ad Scylacem p. 101. ed. Gron. ubi plures Tyri memorantur, etſi corruptis nominibus. Diſtabat haec Palaetyros a Tyro inſulari ſec. Strabonem c. l. 30 ſtadiis. Alexandri tempore everſam iacuiſſe, certe parum habitatam fuiſſe, adparet ex eo, quod inde magnam ſaxorum vim ad opera obſidionis inſulae conquiſivit, auctore Curtio 4, 2, 18. Cf. etiam Diodor. c. l. A quo autem fuerit everſa, an ab ipſis incolis, cum in novam Tyrum migrarent, ſponte fuerit relicta, de eo pugnant

viri docti, in primis quod ad obsidionem Nebucadnezaris pertinet, quam de alterutra intelligunt. Cf. Perizon. in origin. Aegypt. c. 24. p. 482 sqq. Relandus in Palaestina lib. 3. s. v. Tyrus p. m. 775. Cellarius in Geogr. ant. 3, 12, 96. et in primis Vitringa ad Ies. 23. p. 665. qui rem expediisse videtur. Antiquissimis temporibus Tyrum insulam habitatam fuisse, intelligitur ex mentione templi Herculis omnium vetustissimi, ὧν μνήμη ἀνθρωπίνη διασώζεται, ut scribit Arrianus de exped. Alex. 2. 16. in. Idem ex Iosephi pluribus locis adparet, maxime in antiqu. Iud. 8. 27. ubi Hiramus, Tyriorum rex, a Salomone petit, ut sibi frumentum mittat, quo ipse indigeat διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν. Vid. Reland. in Palaestina c. l. Angusto autem freto a continenti erat divisa, quod 700 passuum dicit Plin. 5, 17. s. 19. quatuor stadiorum Diodor. 17, 40. et Curtius 4, 2, 7. De mutatione consecuta post. Inclaruit autem cultu Herculis, navigationibus aliisque rebus, in primis *purpura*, quam plurimi celebrant. De murice tamen nuper dubitavit Bruce in praef. p. 56. qui existimat, hoc nomine occuluisse notitiam Coccinilae (Cochenille) vermiculi. Contra, etsi concha illa vel ipsa tingendi ars interciderit, purpuram tamen de Rondelet, quam vocat, ovis rubris frequentem ibi esse, testatur Shaw voyages Tom. 2. p. 13. unde etiam de pisce illo dubitandum non censet. Cf. etiam quae contra Brucium monuit Gmelin ad eius iter T. 2. app. p. 7 sq. (ed. Kintel.) et alii ibidem p. 92. Idem Bruce loci hodiernam speciem talem esse adfirmat, qualem praedixit in vaticiniis Ezech. 36, 5. *Sour* s. *Zur* enim nunc vilis pagus, qui vix 10 incolas fert, (Hasselquist Reisen p. 187.) et piscatorum casas (Browne Reisen p. 516.) in paene insula, ubi Isthmus cohaeret cum continente, quem vis arenae ad molem Alexandri coniectae effecit. Portus arenis obductus est. Vid. pluribus Shaw p. 12. c. l. Volney Reise Tom. 2. p. 157 sqq. Sauveboeuf Reisen T. 2. p. 136. Septemtrionalem tamen (nam duos habuisse adfirmat

Strabo c. l.) etiam nunc commodum esse refert Pococke T. 2. p. m. 123. De ruderibus, quae plurima adhuc (Thevenot Reisen T. 1. p. 304.) in australi parte insulae cernuntur, idem Volney p. 159. Maundrel Journey from Aleppo p. 49. de la Roque voyage de Syrie p. 238. Pococke c. l. ubi eorum exempla habes aere expressa, aliique laudati in Allgem. Welt-Gesch. Vol. 2. p. 210. De Tyro prolixe disseruit Mignot in Memoires — de Paris Tom. 34. p. 277.

deficit) De sensu verbi, multum iactato, satis abunde dictum est in notis criticis. Equidem, obpositionis lege adiutus, ex vocis usu explicavi; insula esse desiit. Sic ἐκλιπεῖν Graecis.

opera) Ad munitiones omnino referri solent; peculiariter etiam ad obsidiones urbium. Ita Liv. 5, 19, 10. *Operum omnium longe maximum et laboriosissimum* vocat cuniculum; idem 9, 4, 8. fossam et vallum. Hic autem Noster propter adiectum verbum *iacta* moles et aggeres in freto illo indicat, quibus tamquam fundamentis iactis superstrui alia possint. Sic Horatius 3. od. 1, 34. *iactas in altum moles.* Curtius 4, 2, 16. in hac obsidione: *ante iacienda moles erat, quae urbem continenti committeret.* Graeci fere hic utuntur voce χῶμα, ut Strabo lib. 16. p. 520. f. 757. Plutarch. in Alex. cap. 24. Arrian. de exped. Alex. 2, 18, 4. Diodor. 17, 40. f. — Quam vero difficilis labor, quot quantaeque exhauriendae fuerint molestiae, luculenter declarant Arriani, Curtii — narrationes. De ipso isthmo, qui inde Tyrum a continenti seiungit, cf. Maundrel pag. 51. Post effoderunt Franci in expeditionibus cruciatis, de quo vid. Paulus Sammlung der Reisen in den Orient Tom. 1. p. 320. Browne Reisen p. 516. simpliciter isthmum, quo continenti adhaeret; memorat longum 4 circiter milliaria Anglicana; ipsam insulam saxosam et desertam dicit.

vici) Varie hanc vocem intellexerunt interpretes et ad narrationis caussam transtulerunt, ut docent notae criticae. Verum vidit Perizonius, et facta meliori distinctione vindicavit. Cum enim non solum olim regiones χωρηδὸν habitarentur, tum etiam, ut solet, urbibus, maioribus maxime, vici suberant, quales in Palaestina plures commemorat Iosephus de B. Iud. 3, 9, 4. (de Ioppe) 3, 7. in. (de Gadaris) idemque in vita sua cap. 45. f. soli Galilaeae, urbes vicosque 204 tribuit. Cf. Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 385. Alias rectius Mela interiecta oppida poterat commemorare, quae recensent Scylax p. 42. Hudf. et Plin. 5, 17. f. 19. Ut vero nunc habet loci forma, cur sua etiam aetate continenti adnexa haeserit, apte declarat.

Sidon) Hebraeis צידון, Gr. Σιδών. In casibus obliquis modo ω, modo ο reperitur. Nomen traxit a Tzidone, Chanaanis filio, (Genef. 10, 15.) quem Σιδώνιον vocat Iosephus antiqu. Iud. 1, 6, 2. urbisque conditorem auctores. A *sidone*, quod piscem significat apud Phoenices, derivat Iustinus 18, 3, 4. in quo non repugnant Bochart. in Phaleg 4, 35. in. Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 746. et Michaelis in Geogr. Hebr. P. 2. pag. 2. tantum quod per *piscatum*, non piscem explicant. Hinc vero etiam Michaelis in loco Genef. 10, 15. filius de urbe mallit intelligere. Alii, maxime scriptores Byzantini, ut Malalas in chronogr. lib. 3. p. 23. Ven. a *Sido*, Aegypti filio; Eustath. ad Dionyf. v. 912. a *Side*, Beli filia. De *Cothonis* etymo cogitaverat etiam Michaelis, et plura c. l. de eo adfert. Urbis antiquitas, qua et Tyrum superat, ex dictis adparet. Quod duplicem producit Hieronymus in Onomastico f. v. *Cana*, dubium est ex aliorum silentio. In Phoenice ponunt omnes, eiusque celebritatem variis epithetis declarant, ut ἀνθεμόεσσαν (Dionyf. v. 913.) ἐπίσημον, (Eusebius in Onomast. h. v.) רבה, (Iof. 19, 28.) μητέρα Φοινίκων (Achilles Tatius init.) metropolin numi etiam sub Caracalla, Diadumeniano, et Eliogabalo. Cf.

proposita. In nummis tamen plerumque ω dominatur. Σιδὼν gentile novit etiam Stephanus, unde Σιδόνες apud Homerum Il. 23, 743. ad quem cf. Eustath. p. m. 1451, 16. Hodie in eius loco stat *Saida*, *Said*, *Saide*, exiguus pagus; portus arenis obductus, quamquam navigatio et mercatura adhuc exercetur. (Volney Reise T. 2. p. 155 sq. Pococke Tom. 1. p. 127. Bruce Reise Vol. 1. pag. 71.). Rudera commemorant plures, ut Maundrel Journey — p. 45. Lucas voyage dans la Grèce Tom. 1. p. 372. — veteres aquae ductus Hasselquist Reise p. 188. Quod Bruce adfirmat, ne umbram quidem priscae urbis cerni, Volney c. l. exiguum pagum novit, coarguunt alii diversae aetatis viri, qui urbem satis etiam amplam vocant, ut Thevenot Reisen Tom. 1. p. 304. Pococke c. l. Browne Reisen p. 517. Cf. etiam Mariti Reise durch Syrien Tom. 1. p. 161. et quae conlegit Borhek in Erdbeschr. von Asien P. 3. p. 224. qui et in aliis consuli omnino potest.

Persis) Sub Artaxerxe, cognomine Ochi, ut adparet ex Diodoro Sic. 16, 40. ubi et sqq. expeditionem in Phoenicas et cap. 45. ubi Sidonis eversionem et conflagrationem cum incolis describit. Urbem prodiderat eius rex Tennes. Brevi tamen tempore post instauratam fuisse, docet Alexandri historia, in qua reges eius commemorantur. Vid. Curt. 4. 1, 16. At sedit inveteratum in Persas odium, effecitque, ut in Darii bello cum Alexandro M. se huic ultro traderent, quod notat Arrian. in exped. Alex. M. 2, 15. In bello illo Persico amplius 100 naves habuisse, supra ex Diodoro 16, 44. f. monui. Hinc *maritimarum urbium maxima* a Nostro dicitur.

§. 8. *Euprosopon*) Graeci adpellare solent Θεοῦ πρόσωπον, de quo in notis criticis disserui. *Lithoprosopon*, quod, iudice Vossio, prius nomen offenderet, vocatum a Cedreno p. 207. Ven. at Malala in chronogr.

lib. 18. p. 79. Ven. qui et narrant, sub Iustiniano partem eius avulsam et in mare deiectam Botryi urbi portum quo antea caruerit, fecisse. Scylax p. 42. Hudf. non promontorium, sed ὄρος vocat, quae facile conciliantur. Quod vero Ortelius h. v. Phoenices urbem facit, idoneis destituitur testibus, uti iam monuit Gonzalez ad interpretationem Hispanicam p. 269. A recentioribus eodem nomine memoratum legi. Shaw tamen (voyage) Tom. 1 p. 12. vocat h. *cap Greego*. Alii aliter, de quibus Penzelius ad Strabon. T. 4. p. 2296.

Byblos) Gr. Βύβλος, de qua scriptura per η, cum posteriores ı praeferant, dixi in notis criticis. Antiquissimam Phoenices urbem fuisse, adeoque Κρόνου κτίσμα habitam, scribit Stephanus, et nomen a Byble, Mileti filia deducit, quam Byblida alii vocant, ut docuit ibi Berkelius p. 247. et viri docti ad Antonini Liber. Metam. cap. 30. Alia congessit Eustathius ad Dionys. v. 912. e Stephano etiam aucta. Diserte eius antiquitatem praedicaverat Sanchuniathon, teste Eusebio in praep. Evang. 1, 10. Quod tradit Malalas in chronogr. lib. 8. p. 89 Byblus dux circa Pompeii tempora vicum hunc ante Phoenices maritimum, moenibus cinctum, urbem a se cognominem fecit. Prius nomen fuisse *Gabala* s. *Siabla* contendunt quidam, qui memorantur in nota ad Allgem. Welt-Gesch. T. 2. p. 208. *Giblii* occurrunt Ios. 13, 6 Reg. 5, 18. quos pro Bybliis certe Alexandrinos interpretes habuisse, ex illorum versione Ezech. 27, 9. adparet. Videtur tamen potius nostra Byblos illorum fuisse colonia mutato paullum nomine, quia *Gabala* et *Byblos* in auctoribus simul producuntur, ut in Strabone 16. p. 518 s. 753. conl. p. 520. s. 755. Ptolemao 5, 15. aliisque a litore Syriaticum, interiecto brevi spatio. Occurrit etiam *Palaebyblos* inter Lycum et Adonidem fluvios (Strabo c. l. in MSStis quibusdam. Plin. 5, 17. s. 20.) in urbibus quidem mediterraneis (Ptolem. c. l.) quam solam posteriore

indicant, corrupte quidem, ut docet Mannert, Geogr. Tom. 6. P. 1. p. 381. Nostra, quod et ipse Mela indicat, sita fuit teste Strabone 16. p. 520. f. 755. inter Sidona et Theuprosopon in loco excelso non procul a mari, olimque Cinyrae fuit regia. Inclaruit autem maxime sacris Adonidis, quare et in numis saepe vocatur ἱερὰ, Astartenque, Deam, in templo adpositam habet. Vid. Rasche in Lex. num. T. 1. P. 1. p. 1634 sq. Ita nempe, vel Dea Syria, vocatur Venus, Syria Tyroque concepta, quam Adonidi nupsisse traditum est, ut ait Cicero de N. D. 3, 23. et hinc Ἀφροδίτην Βυβλίαν vocat Lucianus de Dea Syria cap. 6. ubi plura de ea. Cf. etiam, quae conlegit Seldenus de Diis Syris 2, 3. Quod Byblinum vinum passim laudatur, alio referendum est. Ita enim de eo Tzetzes ad Hesiodi opp. v. 2. p. m. 135. Βύβλινος οἶνος ἀπὸ Βυβλίας ἀμπέλου Θρακίας, quibus subiicit: ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων τῶν περὶ τὴν Βίβλον. Et sic Eustathius ad Homer. Il. 11, 638. p. m. 819, 26. a Thraciae regione, ubi proveniat, repetit. Alii Naxium etiam vocari, alii a vite dictum putant. Sed vid. qui plurima dabit, Mazochius ad tab. Heracl. p. 199 sqq. In hodierno urbis nomine dissentire vidi recentiores. Sic Harduinus ad Plin. 5, 17. f. 20. vocat *Gebail;* Ferrarius in Lex. Geogr. p. m. 141. adfert *Giblet, Zibellet, Gibeleto.* Sed praeter alios rem expedit Pococke Tom. 2. p. m. 142. qui a Francis adfirmat vocari *Gibele,* (Maundrel: *Gebile*) ab incolis *Esbele.* Et sic plures, populari sua quisque scriptura. Gentilia olim, notante Stephano, Βύβλιος et Βυβλίτης. Historiam urbis pleniorem composuit Mignot sur les Pheniciens in Memoires de litterature — de Paris Tom. 34. p. 251 sqq.

Botrys) Gr. Βότρυς. Pro eo tab. Peutinger. 9: F. *Botrus;* Hierocles pag. 716. Theophanes in Chronogr. p. 193. Βόστρυς; Strabo 16. p. 520. f. 755. f. Βόστρα, (quae fuit urbs Arabiae) pro quo tamen in MSStis legi-

tur Βόστρυν vel Βότρυν; Βοτρυῶν ex concil. Chalcedon act. 6. notat Holsten. in Ortelii thesaur. Geogr. p. 33 etsi pro Βοτρυῶνος legendum esse Βοτρύων in genit docet Relandus in Palaestina lib. 3. p. m. 394. Gentile teste Stephano, comprobantibus numis Βοτρυηνὸς, und simul ipsius urbis scriptura diiudicatur. Ab Ithobalo Tyriorum rege, urbem conditam esse tradit Ioseph. in antiqu. Iud. 8, 13, 2. Nihil praeterea memorabile obser Hodie creditur esse *Patrone*. Cf. Pococke T. 2, p. m. 144

Tripolis) Gr. Τρίπολις. Nomen hoc nacta est e trium urbium coloniis, unde constabat, Aradi, Tyri e Sidonis. Scylax p. 41. f. Hudf. Strabo 16. p. 519. f. 754 Diodor. 16, 41. — quare Plinius 5, 17. f. 20. *Tripolin* inquit, *quam Tyrii et Sidonii et Aradii obtinent*. Singulae, quod singulis stadiis adtingit Mela, muris erant divisae, (Scylax, Diodor. c. c. l. l.) etsi, quia unius tantum hodie vestigia reperiuntur, de eo dubitationem move Shaw, voyage T. 2. p. 11. adsentiente Pocockio Tom. 2 p. 146. ubi de iis plura adfert. De distantia cum Nostr consentit Diodorus c. l. ubi σταδιαῖον, inquit, ἀπ' ἀλλήλων ἔχουσι διάστημα, causamque ita compositae urbi addit hanc, ut in commune ibi Phoenices consulerent Situm eius (Λιβάνου περὶ τοὺς πρόποδας) ad mare optime descripsit Phocas in Leonis Allatii Symmictis T. 26. i scriptorr. Byzant. ed. Ven. p. 3. Re etiam nautica valuisse declarat Eliogabali nummus, in quo ναυαρχίς adpellatur (Eckhel. doctr. num. P. 1. Vol. 3. p. 375.) cui ex Wesselingio ad Antonini itiner. p. 149. similis Caracallae add potest. Quod refert Malalas in chronogr. lib. 4. p. 26 Ven. sub Imperatore Marciano saeculo 5. terrae motum experta est, cui addit historia alium an. 1170. tum an 1289. eius devastationem a Saracenis factam, unde tame post instaurata est. Cognomines alias urbes, in Afric maxime, recensent Geographi. Nostra hodie a variis vari effertur, ut a Turcis *Trapoli*, Arabibus *Tarabolos*, Itali

Tripoli di Suria. Cf. Volney Tom. 2. p. 127. *Traploes* scribit Pococke c. l. Distat vero ab antiqua urbe, etsi est satis ampla et mercatura floret. Pococke c. l. Antiquae rudera conspiciuntur non procul a fluvio Eleuthero, (h. *Naha el Berd*) Shaw p. 10. c. l. Contra tamen recentiori aetate Browne in Reisen p. 528. se nulla antiquitatis vestigia vidisse adfirmat; exiguam esse nunc urbem et infrequentem, omninoque Syriae oram magis magisque desolatam negligi. Incola olim Τριπολίτης (Stephanus) vel, ut numi produnt, Τριπολείτης. Plura de hac urbe conlegit Mignot (vid. supra) p. 246 sq.

Simyra) Gr. τὰ Σίμυρα. Ptolem. 5, 15. Plin. 5, 17. s. 20. De corruptione in Strabone dictum in notis criticis. Stephanus Σίμυρος habet et Σίμυρα neutro genere, etsi *Simyram* etiam dant libri Pliniani, et in Stephano Σίνηρα et Ἴμυρα huc pertinere videntur. Semaraeos, (צְמָרִי) ex Chanaani posteris, qui commemorantur Genes. 10, 18. 1 Chron. 1, 16. conditores habuisse quidam suspicantur, ut Bochart. in Phaleg 4, 37. Clericus ad Genes. c. l. Michaelis in Geogr. P. 2. p. 52. Situm erat hoc sive oppidum, sive castellum, nam varie adpellant, ad Eleutherum fluvium, et hinc in confinio Phoenices et Syriae. Cf. Ptolem. c. l. et ex narrationis serie Plinius c. l. et Strabo 16. p. 518. s. 753. qui Phoenicae conterminum facit. Non enim, ut putat Shaw T. 2. p. 8. Simyra in Coele Syria et pro Arca male posuit, qua Libanus finiatur, cum hunc etiam usque ad promontorium Theuprosopon; haud procul inde disitum, extendat Strabo lib. 16. p. 519. s. 754. Eius ruinas hodie *Sumrah* vocari ait Shaw c. l. de quo ex praecedentibus iudicari debet. Coniecturas de situ fecit etiam Maundrel p. 24. (ed. 1740.)

Marathos) Gr. Μάραθος secundum Arrian. 2, 13. 8. Alexandri M. tempore πόλις μεγάλη καὶ εὐδαι-

μων, sec. Strabonem c. l. πόλις ἀρχαία Φοινίκων κατεσπασμένη, cuius agrum forte divisisse inter se Aradio addit. De utriusque populi litibus plura commemoran tur apud Polybium 5, 68. Diodorum Sic. in excerptis d virtut. Tom. 2. p. 593. et in legation. cap. 29. p. 628 ed. Wessel. Hinc vero Cellarius in Geogr. ant. 3, 12, 47 caussam explicat, cur neque in notitiis, neque in itinera riis recenseatur. Habet tamen Geogr. Ravenn. 2, 16 ex quo instaurata videatur. Obiectam fuisse insulae Arado praedicant omnes, qui de eius situ loquuntur, fre toque 8 stadiorum interiecto dirimit Diodor. in excerpti de virtut. c. l. At non omnes in Phoenice conlocant; nempe Ptolemaeus 5, 15. in Cassiotide, a quo non dis crepat omnino Strabo c. l. qui urbibus inde a Laodicea versus Phoenicen sitis adnumerat; Eustathius ad Dionys. v. 914. circa Phoenicen; in ipsa Phoenice cum nostro Plinius 5, 17. s. 20. quod facit utriusque terrae confinium. Inde in Phoenicem descendisse Alexandrum M. referunt Arrian. c. l. et Curtius 4, 1, 15. In Acarnania tamen cum Stephano h. v. et Eustathio c. l. nemo eam quaesivit, unde etiam Iac. Gronov. ad Polyb. 4, 9. adsentiente Schweighaeusero ad Polyb. 5, 68. ut ante Berkelio ad Steph. p. 335. non temere emendat Ἀραδίας, et Strabo sustinet. Quod Mela *urbem non obscuram* dicit, ex superiori loco Arriani probatur, etsi, cum post devastatam esse scribit Strabo, minus opportune Mela sic producit. *Marathunta* eandem videtur adpellare Plinius 12, 55. s. 25. quia coniungit in situ Phoenicen, Gabala et Casium. Μανάφις eadem videtur esse Ortelio in thes. h. v. apud Tzetzen Chil. 12, 45. inter Libanum et Casium. Tum *Antaradum* cognomine, ex situ contra Aradum, dictam fuisse, contendit Harduinus ad Plin. 5, 17. s. 20. quod, qui Marathon commemorent, omittant Antaradon, et contra, praeter Ptolemaeum 5, 15. qui tamen sic et alia confundat, ut Clupeam et Aspida. Quodsi est, post excitata et dicta est *Tortosa*, uti refert Wilhelmus Tyrius

7, 17. et Phocas in Leonis Allatii Symmictis p. 2. c. I. Antea vero etiam Constantiam a Constantio vocatam esse, tradit Theophanes in Chronogr. p. 25. Ven. in quam rem cf. etiam Wesseling. ad Antonini itiner. p. 148. Tum vero miras et fati et nominis vicissitudines subiit. A Marathos vero Stephanus deducit Μαραθηνὸς et Μαραθούσιος. Prius in Diodori locis cit. occurrit, et apud Ciceron. in Bruto c. 26. *Marathenus.* Quae inde in disceptationem deducta sunt, exposita patent ad Diodorum T. 2. p. 593. in Valesii et Wesselingii notis, item in Holstenio ad Stephan. p. 189. Hodie ruinis submersa iacet, de quarum sede post Maundrelium quaerunt Shaw T. 2. p. 6. et Pococke T. 2. p. m. 295.

§. 4. *non obliqua)* Grandem enim illic sinum facit, et oram, quae excursu suo a Palaestina declivis est, pelago obvertit. VADIANVS. Hoc est, non porrigit amplius sua litora, sed venienti pelago fit obviam. SOONVS. Quasi itentidem cedens, prout ab Aegypto huc usque fecit. I. GRONOVIVS *MS.* Sensus omnino Pomponiana formula comprehensus est: latus in frontem abit; vel, si latiorem explicationem quis velit, ipse 1, 2, 2. ita eandem mutationem sic describit: *Ora* (Asiae) *cum alveo Nili amnis ripis descendit in pelagus, et diu, sicut illud incedit, ita sua litora porrigit; deinde fit venienti obviam et primum se ingenti ambitu incurvat.* Sic contra 2, 3, 7. *Inde ad meridiem terra convertitur, Atticae ut modo latere, ita nunc fronte pelago adiacens.*

sinum) Issicum, de quo cap. 13. in.

circumsident) Supra 1, 2, 4. *Caspiani sinum Caspianum cingunt.* *Sedere* et *sedes* de habitationibus populorum dici solent. Vid. ad 3, 9. in. Ut hic, sic fere 1, 19, 14. *incultae gentes vasto mari adsidentes.*

permutat) De synonymia, quae offendit quosdam, dictum in notis criticis. Ad hunc sensum Tacitus de Germ. cap. 5. dicit: *permutatione mercium utuntur.*

§. 5. *Antiochiae*) De parte Syriae, ubi Ciliciae committit, ut supra 1, 11, 2. loquitur, ad quem locum cf. notata. Mirum quidem videatur, quod urbis celeberrimae, Antiochiae, mentionem facere omisit; sed ita et alibi solet, ut in regionibus cognomines urbes simul innuat, de quo vid. ad 1, 16, 2.

Seleucia) Gr. Σελεύκεια. In Ciceronis epistol ad Atticum 11, 20. in. quidam ediderunt *Seleucea*, ut haec solent variari. Sic *Alexandrea*, *Antiochea* et plurima alia, in quibus etiam vel *ea* vel *ia* frequentiorem usum obtinuit. Sed vid. Oudendorp. ad Frontin. 1, 5, 9. 3, 11, 6. ad Lucan. 3, 281. A. Gronov. ad Iustin. 10, 1, 1 Muncker. ad Hygin. fab. 243. viri docti ad Valer. Max 6, 5, 2. Markland. ad Statii silv. 4, 3, 59. Staveren. ad Nepotem de regib. 3, 3. et quos nominant. *Antiochei* tuetur Ursinus apud Cicer. ad divers. 2, 10. ut *Alexandrea* ad 1, 4. ex illorum quidem temporum ratione, cum *ia* praeferat Oudendorpius. Nostra haec urbs, nam cognomines fuerunt plures, *Seleucia Pieria* adpellari solet. Si Plin. 5, 13. s. 12. et 18. s. 21. f. Cicero ad Attic. 11, 20 Ptolem. 5, 15. Stephan. s. v. Φάλγα, pro quo Strabo dicit 14. p. 465. s. 676. 16. p. 516. s. 749. Σελεύκεια ἡ ἐν Πιερίᾳ, et sic in numis multis legitur Σελευκέων τῶν ἐν Πιερίᾳ. Cognomen hoc tulisse videtur a Pieria Syriae monte, quem sic feminino genere efferunt Strabo 16. p. 517. s. 751. Ptolemaeus 5, 15. et ὄρος συνεχὲς τῷ Ἀμάνῳ dicit Strabo. Inde et regio Syriae *Pieria* vocata est, etsi Strabo 16. p. 516. s. 749. urbem in Seleucidis regionis tetrapoli ponit. Seleucidis tamen partem etiam Pieriam fecisse, voces ἐν Πιερίᾳ indicare videntur cum ad montem alia forma referri debuisset. Quod

eandem Σέλευκον a Stephano vocari putat Holftenius in notis p. 287. falsum esse adparet ex adiectis vocibus περὶ τῇ Ἀπαμείᾳ, quae Seleucum ad Belum intelligi debere docent, quam urbem memorat Ptolemaeus 5, 15. et deinceps ipse Stephanus. Nostram prolixe describit Polybius 5, 59. unde potiora haec discuntur: Sita fuit ad mare non longe ab ostiis Orontis fluvii inter Ciliciam et Phoenicen ad meridiem montis, quem Coryphaeum vocari ait, et profunda valle ab urbe separari, contra Cyprum. Ad Orontem ponunt et alii, erratque Ernesti in clave Ciceroniana, dum Euphratem habet, ubi alia fuit Seleucia, Parthorum urbs primaria. Fuerunt enim cognomines plures, caute discernendae. Nostrae hinc etiam signa quaedam addunt auctores, ut Συρίας (Appian. in Syr. cap. 4.) ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, (idem c. 58. c. l.) παραθαλασσία, (1 Maccab. 11, 8.) praeter id, quod supra notavi de *Pieria*. Celeberrimam hanc reliquarum cum alia ad Tigrim dicit Appianus cap. 57. c. l. Nomen debet Seleuco Nicatori, qui omnino 9 urbes cognomines condiderat, (Appian. cap. 57. c. l.) et, ut ex Strabonis ampla narratione lib. 16. p. 516. f. 750. discitur, eam instauraverat et ornaverat, mutato priori nomine, quod fuisse ait Ὕδατος ποταμοὶ, Malalas in chronogr. lib. 5. p. 59. Ven. Παλαιόπολις, quod respectu urbis instauratae usurpatum videtur. Hinc vero adparet, quomodo κτίζειν de Seleuco intelligi debeat in Iosepho antiqu. 18, 9, 8. et Appiani Syr. cap. 58. quem verbi usum in aliis etiam notarunt Wesseling. in observ. 2, 16. p. 208. Cuper. observ. 3, 9. aliique plures. Sic post de Laodicea. In numis saepe vocatur ἱερὰ et αὐτόνομος. Prioris caussam aperit Appianus in Syr. c. 58. in. quippe Seleuco in condenda urbe διοσημίαν κεραυνοῦ ἡγήσασθαι, quare is θεὸν κεραυνὸν (f. κεραύνιον) proposuisse, quem et hinc colant et celebrent. Ita Κεραύνιος ab Hesychio h. v. explicatur Ζεὺς ἐν Σελευκείᾳ, et in multis numis Ζεὺς Κάσιος adscribitur, in plurimis fulmen adponitur. Vid. Rasche in Lex. num. T. 4.

P. 2. p. 454 sqq. Αὐτόνομος autem vocatur, quia Pompeius eam, quod eiectum e Syria Tigrane non recepisset libertate donaverat. (ἐλευθέραν ἔκρινε Strabo 16. p. 517 f. 751.) Hinc et *liberam* vocat Plinius 5, 18. f. 21 Cf. Eutrop. 6, 14. f. 11. Fuit praeterea ἔρυμα ἀξιόλογον καὶ κρείττων βίας πόλις. (Strabo c. l.) Portum, excifo monte, inftruxit Conftantius. (Vid. vetus Orbis descriptio c. 17, 6. et ibi Gothofredus.) Ab ea urbe nomen nacta eft regio Syriae, *Seleucis*. Cives, in numis maxime vocantur Σελευκεῖς; Latinis a Seleucia omnino dicuntur *Seleucenses*, *Seleuceni*. Σελευκηνὸς tamen adfert etiam Stephanus. Hodie urbs ruinis obruta iacet, quorum aliqua viderunt et defcripferunt Pococke T. 2. p. m. 290. et Browne Reifen p. 544. Locus nunc adpellatur *Suedia*. Cf. Volney Tom. 2. p. 218. Et ita fe audiviffe adfirmat Niebuhr.

Paltos) Gr. Πάλτος, quod Stephanus addit, πόλις Συρίας. Commemoratur ea etiam a Strabone 16. p. 518. f. 753. Plinio 5, 18. f. 20. Geogr. Ravenn. 2, 15. (etfi ibi *Paethos*) et 5, 7. (ubi *Baltus*) in tab. Peuting. 10. D. ex quibus adparet, fitam fuiffe inter Balaneam (ita Plinius, fec. alios Balaneas, vel etiam paullo aliter) et Gabala. In Aradiorum ora ponit Strabo c. l. et, quod ex Ciceronis epp. ad Diverf. 12, 13. intelligitur, diftabat a Laodicea XX. M. P. quocum confentit tabula. Cf. Weffeling. ad Antonini itiner. p. 147. Gentile inde facit Παλτηνὸς Stephanus. Latinis eft Paltenfis. Vid. Berkel. ad Stephan. p. 621. Urbis veftigia hodie reperiri putat Shaw T. 2. p. 4. in ruinis prope oftia fluvii *Melleck*, 6 miliaribus a *Iebilee*, quae olim fuit *Gabala*. Vid. etiam Pococke T. 2. p. m. 290. ubi fe pofthac audiviffe fcribit, locum, in quo olim fita fuerit Paltos, hodie vocari *Boldo*.

Berytos) Gr. Βηρυτὸς, penultima, quod et diferte monet Stephanus, apud poetas producta. Idem κτίσμα

Κρόνου cum Euſtathio ad Dionyſ. v. 912. dicit, quod antiquitatis eſt indicium, nomenque deducit a voce Phoenicia Βὴρ i. e. Φρέαρ, quam ſignificationem apud Syros probat etiam Heſychius, vel praeeunte Hiſtiaeo a voce Βηρουτὶ (Βηροὺτ malunt) i. e. ἰσχὺς, uti βῆρυς explicat etiam Heſychius, etſi ibi vulgo legitur ἰχθύς; ἰσχὺς confirmat etiam Euſtathius c. l. De utraque disſerit proſixius Bochart. in Chanaan 2, 17. et *Baal Berith* Iudic. 8, 33. de idolis Beryti explicandum eſſe adſtruit. *Beroen* olim dictam fuiſſe praeter Euſebium, quem, dubium quidem teſtem, producit Mannert in Geogr. T. 6. P. 1. p. 379. tradit etiam Nonnus Dionyſ. 41, 364. quod emolliendi barbari ſoni cauſa factum putat Bochartus c. l. At de ſitu, quem Mela illi adſcribit, recte dubitatur, et, ſi vera eſt vox in libris, quam certe praeferunt, valde disiecit oppida. Nam diſerte Phoenices urbem faciunt auctores alii (Ioſeph. de B. Iud. 7, 3. in. Stephan. h. v. —) ex poſterioribus Theophanes in Chronogr. p. 25. Ven. et inter Ptolemaida et Byblum prope Sidonem conlocant. Vid. Strabo lib. 16. p. 520. ſ. 755. Scylax p. 42. Hudſ. et poſt, varie corrupto nomine, auctor expoſitionis totius mundi T. 4. p. 4. in Huſ. Geogr. min. (*Beritus*) Geogr. Ravennas 2, 15. (*Birithos*) 5, 7. (*Beritos*) tab. Peuting. 9. F. (*Beritho*) Antonini itiner. p. 149. — A Sidone circiter 400 ſtadiis removet Strabo c. l. etſi alii discrepant, et ſic tabula habet 29. M. P. Antoninus 30. itiner. Hieroſolym. 28. p. 583. ex recentioribus Willebrandus in itinerario terrae S. (ſaec. 13. in.) in ſcrr. hiſtor. Byz. T. 26. p. 11. diſtare eam a Sidone ait 6 miliaribus Gallicis. Ad mare ſitam fuiſſe curſus Melae ſuadet, et probat λιμὴν a Scylace commemoratus et diligenter deſcriptus (τεχνικῶς γενόμενος) a Io. Phoca, teſte, in Leonis Allatii Symmictis p. 3. (in ſcrr. hiſt. Byz. T. 26. Ven.) Ex parva magnam factam dicunt Stephanus et Euſtathius c. c. l. l. quod explicat Strabo c. l. quippe cuius aetate, cum eam olim devaſtaſſet Typho, inſtaurata eſſet a Romanis. Iidem

coloniam fecerunt et *Felicem Juliam* adpellarunt, (Plin. 5. 17. f. 20.) vel plenius *Col. Iul. Aug.* ut in num legitur. Vid. Rafche Lex. num. T. 1. P. 1. p. 1497 f. In quibusdam numis *Sec.* additur, unde Secundae legion veteranos in eam deductos fuiffe difcitur. Coloniam etiam dicit Iofephus de B. Iud. 3. in. Plura dabit Rafch p. 1499. c. l. Aftartem (Venerem) alii ad eius cultum in dicandum oftentant. Uvarum fuavitatem laudat Plinius 15. 18. f. 17. vini bonitatem 14. 9. f. 7. unde intellig tur, cur in numis Bacchus confpiciatur. Amoenitates praeter alios notant Dionyf. v. 911. (Βηρυτοῦ αἶαν ἐραι νὴν) et Ammianus 14. 8. Scholam pofterioris aevi fcri ptores celebrant, Iuris maxime fcientiae dicatam, unde e paffim *legum nutrix*, *mater Iurisprudentiae*, adpellatu quod et hic monuerat Schottus. Cf. Eunapius in vit Proaerefii p. m. 117. et quae de ea contulerunt Gothofre dus ad vet. orbis defcr. cap. 17. 3. Heineccius in antiqu Iur. Rom. P. 1. p. 256. et Bachius in Hift. Iur. p. m 486. Maxima urbis pars terrae motu concidit anno im perii Conftantii 12. i. e. a. Chr. 350. (Theophanes c. l.) poft etiam tota everfa. Cf. Iacobs ad Antholog. Gr. Vol. 3 P. 1. p. 21. Civis fecundum Stephanum dictus Βηρύτιος quod et Latinis in ufu eft. (Sueton. de inluftr. Gramm. cap. 24. in.) *Berutenfis* tamen etiam dici et *Berytenfis* docuerunt ad Stephanum Berkelius p. 222. et Holften p. 66. Sic *Berytenfis* in Muratorii thef. infcrr. Tom. 1 p. 231. n. 4. et *colonia* in Digeft. 15. 50. 1. Quod re centiores tradunt, fita urbs fuit ad occidentales radices iugi montium h. Kaftravan f. Kefroan, ut incolae vocant, quae pars eft Libani, (Mariti Reifen Tom. 2. c. 2. p. 19. ubi defcribit) in planitie ad mare usque porrecta, et nunc ab Arabibus vocatur *Bairut*, (Volney Tom. 2. p. 138.) vel *Beirut*, *Baruth*. (Mariti c. l. Browne Reifen p. 522.) Urbs hodie parva, cuius etiam portus faxis eft obftructus, (Mariti p. 28.) vel limo obductus, (Bruce Reifen Vol. 1. lib. 1. p. 76.) quod et de Tripoli, Laodicea narrant.

Urbis historiam dabunt Mariti c. l. Mignot sur les Pheniciens in Memoires de litterature — de Paris Tom. 34. p. 257 sqq.

Laodicea) Gr. Λαοδίκεια. Secundum Stephanum et Eustath. ad Dionyſ. v. 915. olim dicta est λευκὴ ἀκτὴ, (qualem describit etiam Shaw voyage T. 2. p. 1.) et antea etiam Ῥάμμθα; pro quo Ῥάμαιθα habet Eustathius, cuius causam repetunt a pastore, qui fulmine tactus exclamaverit Ramanthus i. e. ἀφ' ὕψος ὁ θεὸς, quia secundum Philonem Raman sit ὕψος et Athas ὁ θεός; super quo multi disseruerunt. Sed cf. Bochartus in Chan. 2, 12. Berkelius ad Stephanum p. 509. et quos hic producit. Vicum antea fuisse, nomine Mazabda, scribit Malalas in chronogr. lib. 8. pag. 85. Ven. Λαοδίκην vocat Dionysius c. l. ut Ἀπάμη dicit pro Ἀπάμεια. Nacta autem est hoc nomen a Laodice, Seleuci Nicatoris matre, secundum Stephanum et Eustathium c. l. vel filia, quod vult Malalas c. l. conl. Stephano s. v. Ἀπάμεια; ipsum Seleucum conditorem faciunt alii. Sic Appianus in Syr. cap. 57. ubi 6 cognomines urbes in matris honorem ab eo conditas tradit. At laxe nimis idem cum Eustathio c. l. in Phoenice ponit; qui situs et a Nostro ex vulgari capitum distinctione probari videtur. Alii enim, (Cicero epp. ad Diverſ. 12, 14. Plin. 5, 18. s. 20. Stephanus h. v. Malalas c. l.) Syriae omnino adscribunt; Strabo lib. 16. p. 517. s. 752. Seleucidi; Ptolemaeus 5, 15. quod perinde est, Cassiotidi. Nostram Strabo c. l. paullo ante distinguit adpositis verbis ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, numi προς θαλασσαν, (Rasche in Lex. num. T. 2. P. 2. p. 1472.) Cicero c. l. *ad mare;* Malalas c. l. παραλίαν vocat. Inde Iosephus de B. Iud. 1, 21, 11. Σελευκεῖς παραλίους dicit, et Dionyſ. v. 915. Λαοδίκην, ἥ κεῖται ἐπ' ἠϊόνεσσι θαλάσσης. Strabo praeterea εὐλίμενον πόλιν fuisse refert. Situm eius optime describit Appianus de B. Civ. 4, 60. ubi haec: ἐπὶ τὲ Χεῤῥονήσου (*in promontorio sita*) Plin.

5, 18. s. 20.) συνῳκισμένη, καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς ὠχυρωμένη, καὶ ἐς τὸ πέλαγος ἔχουσα ὅρμον — Adflicta est cum Dolabellam, qui in eam confugerat, Cassius obsideret de quo Strabo c. l. et Appian. c. l. Postea Antonius incolas fecit ἐλευθέρους καὶ ἀτελεῖς φόρων, (Appian. de B. Civ. 5, 7.) unde et *liberam* dicit Plinius 5, 18. s. 20. et plurimi numi αὐτόνομον (Rasche c. l.) et praeterea ἱερὰν ob Apollinis cultum; ἐξαίρετον καὶ ἀγαθὴν πόλιν vetus orbis descriptio c. 17, 5. Sub Severo Niger Imperator a senatu constitutus, funditus evertit, quod recipere eum incolae noluerant. (Malalas in chronogr. lib. 12. p. 125. Venet.) Feracitatem, vini maxime, praedicant Strabo c. l. et Arrianus in periplo maris Erythr. p. 4. Hudſ. Hodie vocatur *Latikea* s. *Latikia* (Bruce Reisen in praef. p. 51.) eiusque situm et ruinas describit Shaw T. 2. p. 1 sq. Cf. et Pococke Tom. 2. p. m. 284 sqq. qui vocat *Latichea*, ut Maundrel, Reise nach Ierusalem pag. 10. (in Paulus Sammlung. Tom. 3.) De stadio et theatro vid. Antiquities of Ionia Lond. 1797. f. P. 2. cap. 5. ubi n. 48 — 51. eorum figurae conspiciuntur; aquae ductus, quem Herodes fecerat, (Ioseph. de B. Ind. 1, 16.) rudera describit Shaw c. l. Portum hodie obstructum esse limo praeter superiores adfirmat etiam Volney Tom. 2. p. 131. cui nunc est *Latakie*. Ortelium in thesauro non moror.

Rhosos) Gr. Ῥῶσος. Sine adspiratione, quam nec posteriores negligunt, *Rosos* legitur in tabula Peuting. 10. D. et pro eo *Roselo* in Geogr. Ravenn. 5, 8. in. Ῥωσόπολις in Synodi 7. Act. 4. notante Cellario in Geogr. ant. 3, 12, 24. Alia dedi de scriptura in notis criticis p. 421. Nec magis consentiunt auctores in situ urbis designando, quem quidem plane neglexit Stephanus. Alii enim ponunt in Syria cum Nostro, ut Ptolemaeus 5, 15. in. Plin. 5, 18. s. 22. — in Cilicia alii, in quibus Strabo lib. 14. p. 465. l. 676. Theodoretus Tom. 3. in historia religiosa — cap. 10. p. 826. ed. Paris. 1642.

Malalas in Chronogr. lib. 8. p. 85. Ven. — Dissensionis caussa quaeri debet in utriusque regionis confinio eiusque vagis terminis. In confinio autem fuisse sitam adparet ex Plinio 5, 18. s. 22. et Strabonis loco lib. 16. p. 517. s. 751. Qui accuratius designant, ponunt ad portas Syriae a tergo, ut Plinius, inter Issum et Seleuciam, ut Strabo, inter Seleuciam et Alexandriam ad Issum, ut tabula, Geogr. Ravenn. c. l. In primis huc arcessi potest Theodoretus c. l. qui sic indicat: ἔστι Κίλισσα πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Κιλίκιον κόλπον. Inde ducitur gentile Ῥωσεὺς, (Stephanus et numi) tum Ῥωσικὸς, veluti σκόπελος, (Stephanus, Ptolemaeus c. l.) κέραμος, quem laudat Athenaeus lib. 6, 3. p. m. 229. et εὐανθέστατον vocat in luxu sumtibusque Cleopatrae notandis. Porro Ῥώσιος λιμὴν commemoratur a Polyaeno 4, 6, 9. Hodie ibi multa rudera conspici ex aliorum quidem sermonibus, ipsa illa regione relicta, cognoverat Pococke, (T. 2. p. m. 264.) qui et urbem ipsam in cognomini monte ponit. Certe mons Rhosicus (σκόπελος) nautis innotuit nomine *Capo Hog*, ut idem refert T. 2. p. m. 263. alias, eodem teste, *Iebel Totose*.

Lycos) Sic et Graeci. Fluebat, inter Palaebyblum (ut pro vulgato Βύβλος habent MSSti) et Berytum. (Strabo lib. 16. p. 520. s. 755.) Consentit Plinius 5, 17. s. 20. tantum quod post Berytum ostendit inter Leonton oppidum et Berytum. Flumen *Leon* esse videtur apud Ptolemaeum 5, 15. quia proximum illi facit. Adonidem fluvium, qui apud Plinium Lycon sequitur. Navigabilem facit Strabo 16. p. 519. s. 755. et inter duos montes praecipites in mare evolvi narrat Maundrel p. 48. (T. 1. in Paulus Sammlung —) Tractum eorum excisis rupibus pervium fecisse Antoninum philosophum, etiam adhuc monumenta testantur, uti notat etiam Mannert, Geogr. Vol. 6. P. 1. p. 381. etsi Aurelium memorat ex inscriptione Pococke Tom. p. m. 134. Hodie Arabes

vocant *Kelp;* sic Pococke c. l. qui addit, eundem esse Graecorum *fluvium caninum* ita dictum ab simulacro canis, quod ibi olim fuit. Alii vulgare nomen adferunt *Cane*, Arabum *Nahr Kelb*, quod idem vult. Conferri etiam de eo potest Mariti Tom. 2. cap. 7. p. 109. qui viam illam ex inscriptione rupi incisa Antonino etiam vindicat, comprobante inscriptione apud Gudium p. 72, 2. simulque refutat eos, qui eum veterum Adonida putent. Ceterum plures Lyci nomine fluvii in aliis regionibus occurrunt, qui et passim commiscentur, uti factum est ab Ortelio.

Baudos) Dubiam hoc nomen occupat sedem, de cuius causa expositum est in notis criticis p. 422 sqq. Videtur referendum esse ad fluvium prope Palton, qui h. vocatur *Melec* s. *Melleck.* Nam *Nahor-Kelb*, qui in notis criticis additur, ad Lycum pertinet, ut antea dixi.

Orontes) Gr. Ὀρόντης. *Orientem* etiam vocatum fuisse, tradit Isidorus Orig. 13, 21. et hinc *civitas Orientis* explicatur in Geogr. Ravenn. 5, 8. in. ubi cf. Porcheron, Ortelius in thesauro Geogr. h. v. Columbus ad Lactantium de mortibus persecutor. c. 50. ex Cuperi epistola, et Oberlin ad Vibium p. 161. Eadem tamen etiam in tab. Peuting. 10. D. unde suspicari licet, *Orientem* scriptum esse pro *Orontem*, ut volunt viri docti in Lactantio c. l. ubi sic legitur, ut in Hegesippo 3, 5. Antiquum nomen fuit *Typhon*, auctore Strabone lib. 16. p. 516. s. 750. a Typhone inditum, quem fabula deiectum ibi fulmine narrat; quae forte a Casio monte et Sirbonide palude, ubi ille latuit, huc translata est. Vid. Herodot. 3, 5. *Draconem* antea dictum cum aliis quibusdam ait Malalas in chronogr. lib. 8. p. 84. Ven. *Ophiten* Zonaras 13, 8. quae ad Typhonis historiam spectant, quem draconem fuisse quidam putarunt. (Strabo c. l.) *Thapsacus* ex Scylace p. 40. Hudf. notat Mannert Geogr. T. 6. P. 1. p. 448. et antiquum nomen Persicum fuisse suspi-

catur. Alia de nominibus dabunt Euſtathius ad Dionyſ. v. 919. Ortelius c. l. et Ballu ad Oppian. de venat. 2, 116. p. 195. *Axium* etiam, priſcum nomen, adfert Pococke T. 2. p. 205. idque ex Sozomeni hiſt. eccl. 7, 15. et numo adſtruit, in quo Απαμεων των προς τω Αξιω legitur ex Vaillant hiſt. Seleucid. p. 143. ed. 2. an. 1732. qui putat, ita a Seleuco Nicatore fuiſſe nuncupatum. Inde vero hodiernum, *Aſe*, deducit Pococke. Quod ſi eſt, Orontis nomen in Axium tranſiit. Ipſe Orontes, unde dictus fuerit, varie explicatur; vel ab eo, qui primus in illo pontem fecit, (Strabo c. l.) vel ab Oronte, Meliboeae amatore, (Oppian. cyneg. 2, 120.) vel a Cambyſis filio, (Zonaras 13, 8.) vel quaſi *oriens* ex τῇ Ῥωμαϊκῇ λέξει auctore Tiberio (Malalas in chronogr. lib. 10. p. 98. Ven. et Euſtathius ad Dionyſ. v. 919.) contra quam opinionem recte monet Chilmeadus ad Malalam c. l. Orontem iam a Polybio 5, 59. vocari, qui tamen ante Tiberium obiit. Fontes ponunt in Coele Syria, (Strabo, Euſtath. c. c. l. l.) inter Libanum et Antilibanum iuxta Heliopolin h. Baalbeck, (Plin. 5, 18. f. 21. Polyb. 5, 59 f.) quod eandem regionem diſtinctius indicat. Heliopolin autem ipſam inter Damaſcum et Laodiceam auctores conſtituunt ad Libanum. (Antonini itiner. p. 198. et ibi Weſſeling.) Falſo igitur in Bertii tabulis Ptolemaicis ad Iabruda urbem trans Libanum fontes monſtrantur. Quod enim tradit Plinius, egregie confirmat Pococke Tom. 2. p. m. 155. Hinc vero Syriae fluvius omnino vocatur, (Plin. 2, 106. f. 103. Vibius p. m. 15.) vel Syrus Orontes. (Iuvenal. 3, 62.) Sed quod Vibius a Caſio monte eum deducit, errat, quippe cuius radices tantum praeterlabitur in curſu ſuo, quod ibi monuerunt viri docti. Ab ortu terram ſubit, (Strabo c. l.) poſt iterum, ubi emerſit, inter Apameam et Antiochiam terrae hiatu, Charybdi, abſorbetur, et ſubter terram per 40 ſtadia labitur, dum iterum prodeat. (Strabo lib. 6. p. 190. f. 275.) Porro, quod nexus docet, lacum ingreditur, nec tamen miſcet aquas,

ant largiores evehit; (Plin. 2, 106. f. 103.) cuius locu
etiam meminit Pococke T. 2. p. 204. qui ponit ad ex
tremum Libanum versus orientem aestivum, et obstruct
amne demum ortum, cum veteres eum ignorent. Prae
terfluit Antiochiam, (Strabo priori loco, Vibius c. l.
vel, quod vult Plinius 5, 18. f. 22. eam dividit, de qu
ex auctoribus ad Vibium p. 160 sq. quaeritur. Cf. e
Polyb. c. l. Ostia eius sunt non longe a Seleucia Pieri
(Polyb. c. l. Plin. 5, 18. f. 22.) vel 40 tantum stadiis
(Strabo c. l.) Recentiora nomina varia congessit Orteliu
f. v. Orontes. Cf. et Oberlin. ad Vibium p. 161. Nome
Orontes plane ignorari ab accolis adfirmat Volney T. 2
p. 117. et adpellari tradit *El-aasi* i. e. seditiosus; Po
cocke T. 2. p. 204. remoto articulo habet *Asi*, Niebuh
Assi, Lucas voyage dans la Grèce T. 1. p. m. 285. *Assen*
sou, quidam, ut notat Pococke, *Macloub*.

Amanus) Penultima producta. Graeci, ut Strabo
τὸ Ἀμανὸν ὄρος, vel simpliciter τὸ Ἀμανὸν, sic ut ὄρο
ex nexu intelligatur, vel cum aliis coniunctum subiici
tur, veluti apud Iosephum in antiqu. Iud. 1, 8, 1. Ταύ
ρου καὶ Ἀμάνου τῶν ὀρῶν. Cf. §. 2. Stephanus h. v.
Ἄμανον ὄρος (diverso accentu) πρὸς τῇ Κιλικίᾳ. (Cf
infra ex Vibio.) Hinc adiectivum adiungitur, v. c. apu
Valerium Flacc. 1, 493. *in adverso Amano*. Idem sub
plendum puto, cum simpliciter in casibus obliquis Ἀμα
νὸν legitur, et hinc apud Plutarchum in Demetrio c. 48
Dionem Cass. 48, 41. in. τὸ pro τὸν Ἀμανὸν legendum
quod et Stephanus confirmat. Sic apud Latinos fere
veluti Ciceronem, a quo crebra eius fit mentio, in casibu
obliquis reperitur, ut *mons* subintelligi possit, et sic *qu*
mons continuo subsequitur in epp. ad divers. 2, 10. *Ama*
nus tamen simpliciter Vibius pag. 18. nempe in recensi
aliorum montium. Nomen eius ex tabula repetit Ste
phanus, et, qui eum reddidit, Suidas; quod Orestes ib
τῆς μανίας λύσιν εὗρε. Ab Hebraica voce Amana i. e

firmitas potius derivandum censet Bochart. in Chan. 1, 5. Vibius eum dat Cappadociae, Syriae Plinius 6, 56. f. 25. ad Ciliciam cum Suida ponit Stephanus; plerique in finibus Ciliciae et Syriae, ut Plin. 5, 18. f. 22. Ptolemaeus 5, 8. Nempe, quod adfirmat Cicero ad Attic. 5, 20. *Syriam a Cilicia aquarum divortio dividebat;* et hinc ad diverf. 2, 10. cum Bibulo, qui Syriam fortitus erat, communem fibi illum montem effe ait. Quod Vibius Cappadociae tribuit, aliquatenus verum eft, quia eam quoque ad Syriam Commagenen adtingit, ut notat Strabo 11. p. 359. f. 521. Amanus autem, quod ibi docet, Tauri pars eft, qui prope Syriam dividitur in Amanum et Antitaurum. Cf. etiam lib. 14. p. 465. f. 676. Inde Ἀμανίδες πύλαι dicuntur, qua verfus Syriam definebat, ut notat idem c. l. et Graeci plerumque vocant; Ἀμανικὰς tamen Ptolem. 5, 8. in. Arrian. de exped. Al. 2, 7. in. ex Latinis Curtius 3, 8, 13. et *portas Amani montis* Plin. 5, 22. f. 27. Πύλας autem et στενὰ ex fynonymia variat Polyb. 12, 17, 23. Cf. ad 1, 15. 2. Caute tamen eaedem portae diftingui debent a *portis Syriis*, quae erant ὅριον Κιλίκων τε καὶ Σύρων, ut adparet ex Strabone 14. p. 466. f. 676. et Cicerone in epp. ad diverf. 15, 4. ubi haec leguntur: *Duo funt aditus in Ciliciam ex Syria, quorum uterque parvis praefidiis propter anguftias intercludi poteft.* Commemorantur etiam *pylae Ciliciae*, per quas ex Cappadocia tranfitur in Ciliciam propriam, et luculenter defcribuntur a Diodoro Sic. 14, 20. in. et Xenophonte de exped. Cyri 1, 4, 4. omnes in itineribus militaribus Cyri minoris et Alexandri M. celebratae. Cf. praeter hos et Polybium c. l. Curtius 3, 4, 7. Arrianus de expedit. Alex. 2, 7, 1. et quae differunt interpretes eorum, Graevius ad Cicer. ad Attic. 5, 20. Wesseling. ad Itiner. Hierofolym. p. 578. Cellarius in Geogr. ant. 3, 6, 63. et in primis Mannert in Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 48 fqq. ex quibus adparet, nec auctores femper accurate diftinxiffe, nec viros doctos inter fe confentire. Cum

hic Amanides portae potissimum constitui possint, aucto res, ii maxime, qui de Darii itinere et transitu exposu runt, haec notant: Incipiunt post Aegas s. Aegae (Strabo 14. p. 465. s. 676.) haud procul ab Isso, qua Darius diversa via inde ab Assyria progressus in Cilicia cum eas superasset, ad Issum pervenit, interea cu Alexander ex Cilicia per Syriacas pylas in Syriam pen trasset. (Arrianus c. l. aliique antea memorati.) Syriaca vocantur etiam omnino in hac narratione πύλαι ἐν τ Κιλικίᾳ, ut a Callisthene, qui interfuerat expeditioni ill apud Polyb. c. l. vel ex transitu, quem in Syriam pat faciebant, notantur, uti apud Arrian. de exped. Alex. M 2, 5. in. et, quod ex illa narratione patet, ab hac par haud procul Isso aperiebantur. Posteriores auctores h pylas Amanidas ignorant; ex recentioribus prolixe de i exposuit Pococke T. 2. p. m. 256. ex veteribus min distincte. Ipse vero Amanus inclaruit Alexandri M. Darii transitu, ut superiora docent, et Ciceronis exp ditione et victoria de praedonibus, quales et hodie eu infestare adfirmat Pococke c. l. Incolae Ἀμανῖται apu Stephanum; Ciceroni in epp. ad divers. 2, 10. sunt *Ama nienses*. Hodie, quod tradit Belon in observat. 2, 10 p. 162. usitate vocatur *Monte Negro*. Mannert c. l. a fert *Almadaghy*; Borhek in Erdbeschr. von Asien T. p. 73. et 175. *Lukan.*

Statim) De locorum propinquitate continua, cap. 15, 3. et alibi.

Myriandros) Gr. Μυρίανδρος. Syriae urbe vocant Plin. 2, 112. s. 108. 5, 18. s. 22. Stephanus h. Martianus Capella lib. 6. p. 199. At in Cilicia ponu Scylax p. 40. Huds. Strabo 14. p. 465. s. 676. quod hic ex confinio intelligitur. At quum limites utriusqu regionis portis Syriacis ab ipso Strabone diserte const tuantur, omnino potius putem ab illo ibi recenseri urb

ad finum Issicum, qua patet, sitas, ubi ponunt fere omnes, in quibus Plinius 2, 112. f. 108. Agathemer. 1, 4. in. Martian. Cap. c. l. — In ora producit Plinius 5, 18. f. 22. ἐν vel ἐπὶ (in cod. Eteon.) τῇ θαλάττῃ Xenophon de exped. Cyri 1, 4, 6. ubi commercium et navium stationem commemorat; ad pylas Arrianus de exped. Alex. 2, 6. in. ita quidem, ut ab Alexandro ex Cilicia traiiciente superatas dicat. Quod igitur Stephanus Syriae urbem iuxta Phoenicen facit, arcessito Xenophonte, id hactenus explicari debet ex Xenophonte de exped. 1, 4, 6. quod Phoenices eam habitarunt, unde etiam Scylax c. l. Φοινίκων vocat. Posteriores de hac urbe plane silent. Gentile in Stephano excidit, quod Berkelius p. 573. et Holstenius p. 114. fuisse putant Μυριανδρηνός. Possessivum in Stephano mansit in Μυριανδρικὸς κόλπος, quae est pars Issici, ductum forte ex Herodoto 4, 38. ubi corruptionem immissam viri docti probant. Praeterea Μυριανδριτων ostendunt numi, de quibus cf. Rasche in Lex. num. T. 3. P. 1. p. 1005. et Eckhel in doctr. num. Vol. 1. P. 3. p. 322. Satis vero lepide Myriandros Syriae populos ex hoc Melae loco effingit Ortelius in thes. Geogr. h. v. uti contra adpellativum μυρίανδρος πόλις de Olyntho dictum apud Agatharchidem de Rubro mari pag. 17. Huds. ad nostram urbem refert interpres. A μυρίανδρος, voce Gr. nomen deductum putat Burmannus MS.

CAP. XIII.

CILICIA.

Cilicia) Nomen quidam inditum volunt a *Cilice* Agenoris filio, ut Hygin. fab. 178. Herodotus etiam 7, 91. Apollodor. 3, 1. in. aliique, quorum aliquos ibi producit Heynè. Fabulofum id cenfet Bochart. in Chan. 1, 5. et repetit ex חלקים i. e. lapides, quod lapidofa fit terra, unde a Turcis hodie etiam vocetur *ta Wileieth*, i. e. faxofa terra. Iofephus in antiqu. Iud. 1, 6. f. 7, 1. Tharfum olim adpellatam effe ait, nomenque impofitum a Tharfo, Iavani filio, Iapheti nepote indiciaque eius effe putat Tarfum, Ciliciae metropolim; quam Iofephi opinionem adtigit etiam Stephanus f. v. Ταρσός. Cilicem olim ibi regnaffe, tradiderat Diodorus, ut in fragmentis adfertur T. 2. p. 634. Cilices tamen iam occurrunt apud Homerum Il. 6, 397. 415. ita tamen, ut fedem habuerint fub Placo monte ad Theben, de quo confuli poteft disputatio Strabonis 12. p. 394. f. 572. et 13. p. 420. f. 611. qui et poft illorum migrationes indicat, et quae adtulit Mercerus ad Dictyn Cret. 2, 17. In Herodoto faepius occurrunt prope Armeniam et Cappadociam. Quibus inde terminis conclufa fuerit, ex Mela adparet, cui et addi poffunt Strabo 14. p. 459. f. 668. et Ptolemaeus 5, 8. Strabone auctore, facta divifione, dicebatur vel τραχεῖα, vel πεδιάς; τραχεῖαν commemorat etiam Ptolemaeus, etfi aliam adfert divifionem per varias partes defcriptam. Afpera, hinc Τραχειῶτις dicta, ut incolae Τραχειῶται, occupabat oram maritimam, cui Taurus imminebat, porrigebatur ad Ifauros usque et Pifidiam; campeftris a Solis et Tarfo patebat ad Iffum et Cappadoces, (Strabo c. l.) quae pofterior *Cilicia Propria* eft apud Ptolemaeum. Ad afperam tota Ifauria revocatur a Stephano f. v. Τραχεῖα, quem refpexiffe videtur Euftathius ad Homer. Il. 2, 633. Alibi vero Stephanus (f. v. Ἴσαυρα)

Isauriam inter Lycaoniam et Ciliciam seorsum producit. Ciliciae tamen et alii quidam Isaura s. Isaurum tribuunt, et Ciliciae arcem vocat Flor. 3, 6, 5. et auctor epitomes Livii 93. P. Servilium Isauros in Cilicia domuisse scribit, etsi minus accurate id fieri putat Dukerus ad Flor. c. l. Sic vero Ciliciae adnexam esse scribit Ammian. 14, 8. in. et duas inde provincias facit. An a Latinis *Trachea* etiam dicatur, de eo disserui ad Eutropium p. 508 sq. Quis vero praeter Strabonem πεδιάδα in eius divisione dixerit, ignoro, etsi, sine teste tamen, Salmasius in Solin. p. m. 543. scribit, Πεδιανοὺς Cilices hinc dictos, quos Latine reddere liceat *Campanos*, unde in Italia adeo et Gallo-Francia regionum nota illa nomina derivat. Alias omnino in Graecis τραχὺς, ut ὀρεῖος et πεδιὰς de natura regionum sibi obponi solent. Hanc tamen, ut recensus urbium docet, primam et secundam vocat Hierocles p. m. 704 sq. alteram, Isauriam p. 708. Omissa divisione Scylax, Mela, Plinius Ciliciam continuam unamque a Pamphylia ad Syriam producunt. Feruntur autem Cilices, in primis qui asperam inhabitabant, boni nautae, sed nauticae artis abusu praedones facti, unde passim Cilices et praedones coniunguntur, ut apud Ciceron. in Verrin. 4, 10. in. et diserte *Cilix pirata* dicitur a Lucano 3, 228. et πειρατικοὶ οἱ Κίλικες ab Eustathio ad Dionys. c. l. atque adeo piraticam in laude posuisse notat Sextus Empiricus in Pyrrhon. hypotyp. 3, 24. ubi alia dabit Fabricius. Cf. etiam Appianus in Mithridat. cap. 92. Mores eorum improbi omnino in proverbium abierant, ut docet notissimus versus: Καππάδοκες, Κρῆτες, Κίλικες τρία κάππα κάκιστα. Incola Κίλιξ, Cilix, unde *Ciliciensis* et alia ex Lexicis nota. Quando Romana provincia facta fuerit, multis disquirit Norisius in Cenotaph. Pisan. diss. 2. c. 11. p. 213 sqq. docetque eius aliquam portionem factam esse a. u. 681. cum asperam tenuerint piratae. Cf. et Sigonius de iure provinciar. 1, 11. ubi Ciceronem in Manil. c. 12. simul refutat, quod a Pompeio totam Ciliciam Romano

imperio additam narret, cum tamen postea Eleutherocilices occurrant, qui Romanos vexarint; etsi idem etiam adfirmat Appian. in Mithridat. cap. 106. et 118. Tum vero intelligitur, quod Suetonius refert cap. 8. a Vespasiano etiam Ciliciam in provinciae formam fuisse redactam. Cf. ad Eutropium 7, 19. not. 24.

§. 1. *recessu)* Flectentium se terrarum. Nam ab ipso ora iterum in occasum vertitur, ipsumque pelagus mediterraneum angusta admodum flexura cohibet, cui ab oppido iuxta olim sito Issici sinus nomen datum est. Intra vero sinum Issicum et illam flexuram, quam Euxinus facit iuxta Tibarenos et Colchin procurrentem Asiam in mediterraneum Appianus in prooemio [cap. 2.] et Strabo lib. 14. [p. 457. f. 664.] Cherronesum, seu grandem peninsulam, notat. VADIANVS. Sensus: in ultimo angulo Ciliciae locus est, ubi olim res magna fuit decertata; in quo de summa rerum cum Persis depugnarunt Macedones. Intelligitur autem illa planities 14 stadia patens inter Pyramum amnem et Issum urbem, quae erat tota monte clausa et recincta. Inde vocatur *recessus intimus*. Horatius dixisset *reductam vallem*. [cf. 1. od. 17, 17.] In hoc Alexander M. secundo Persas vicit et profligavit. De his campis intelligendus Cicero ad Attic. 5, 20. *castra paucos dies habuimus, ea ipsa, quae contra Darium habuerat apud Issum Alexander*. GRAEVIVS MS. Errat in *Pyramo*, quem confundit *cum Pinaro*, ut solet in libris etiam fieri. Vid. Freinshem. ad Curt. 3, 8, 28. Berkel. ad Stephan. pag. 426. Cellar. in Geogr. ant. 3, 6, 67. Verum nomen in Graecis etiam varie corruptum, de quo ad Strabon. 14. p. 465. f. 676. tuetur etiam Arrian. de exped. Alex. 2, 8, 8. *Pyramus* enim ulterius per campum Aleium fluit Tarso propior, uti adparet ex Curtio 3, 4, 7 sq. et Arriano 2, 5, 11. Pugnatum autem est prope Issum, cum capta illa urbe Darius ad Pinarum, flumen proximum, processisset. (Arrian. 2, 7, 2. et prae-

ter alios Callisthenes apud Polyb. 12, 17. ubi olim Πύρος parve legebatur.) Hodie *Mahersy*, quod, quia ex duobus vicinis fluviis maior sit, censet Pococke Tom. 2. p. m. 257. ubi etiam monumentorum exstructorum rudera describit. Alii enim volunt esse h. *Delisu*. Ipsum campum instructamque in eo aciem describunt Callisthenes apud Polyb. c. l. Arrian. 2, 8 sqq. Herodian. 3, 4. Diodorus 17, 33. Curtius 3, 8 sq. ex recentioribus Pococke c. l. et Mannert in Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 53 sqq. Quod vero *Arbelitis* huc de loco vocatur a Schotto, falsum est, quia id de tertia pugna valet. Sic hanc falso ὑστάτην μάχην dicit Herodianus c. l. Pugnatum autem est a. Chr. 333.

discriminis) Non periculo, ut solet ea vox vulgo sumi, sed sine eius respectu, in quo magna olim res decreta fuit et diiudicata, ut Cic. ad Attic. 16, 15. ubi Graevius in nota hunc quoque locum citat. I. GRONOVIUS *MS.* Nempe *discrimen*, ut saepe apud Ciceronem, est, ubi certatur de summa re, unde eius eventus potest cognosci et diiudicari. Sic Curtius 3, 8, 20. de hac pugna: *tanti discriminis eventus.*

fugientis) Nempe huic secundo proelio demum adfuit, quum primum contigerit ad Granicum inter Alexandrum et satrapas Darii. I. GRONOVIUS *MS.*

spectator) Sic rebus inanimatis tribuit aliquid proprium hominis, quod tamen elegantissimi non dubitarunt facere etiam ante Pomponium, apud quem sic 2, 3. *Marathon magnarum virtutum testis.* Livius 41, 25, 8. *Iovis Olympii templum potest testis esse.* Sic Cicero de offic. 1, 22. in. *Salamis clarissimae testis victoriae.* I. GRONOVIUS *MS.* Notus Horatianus locus 4. od. 4. 38. *testis Metaurum flumen.* Et sic plura occurrunt. Pro eo Rutilius in itin. 1, 499. dicit *Oceanus virtutum conscius.*

...propriè illa verba coniungit Livius 21, 43. f. virtut...
...spectator ac testis.

Isso) Gr. Ἰσσὸς, plerumque, rarius Ἰσσοὶ, ut ...
Xenoph. de exped. Cyri 1, 2, 24. 1, 4. in. ut Ταρσοὶ ...
..., 23. 26. In Cilicia omnes ponunt, cuius ἐσχάτη...
πόλιν (ad orientem) ἐπὶ τῇ θαλάττῃ vocat Xenophon c. ...
In utroque concinit Diodor. Sic. 14, 21. in. cum Ptol...
...maeo 5, 8. aliisque, qui de illa pugna scripserunt. Inte...
Syriam et Ciliciam, quasi dubius ponit Stephanus. Quo...
vero eandem ob Alexandri victoriam Nicopolim vocatam...
esse scribit, luculentius errat. Utramque enim apert...
distinguunt Strabo 14. p. 465. f. 676. et Ptolemaeus 5, 8...
qui adeo ab sinu Issico aliquantum removet, contra a...
Strabo, qui illi admovere videtur. Si, quod nexus e...
situs prope Dolichen et Germaniciam innuunt, Nicopoli...
eadem urbs est in Antonini itiner. p. 191. et Hierocl...
p. 713. indice etiam Wesselingio, a vero aberraverit...
Strabo, nisi velis promiscue et sine respectu litoris urbe...
proximas recensuisse. Aptiorem tamen in confinio sinu...
Issici sedem nominis causa flagitet, de quo etiam monu...
Cellarius in Geogr. ant. 3, 6, 77. Civis Issi, teste Ste...
phano, Ἰσσαῖος, unde *Issicus* descendit et Ἰσσιακος osten...
ditur in numis; habet tamen etiam Ammianus 22, 15. in.
H. *Lajazo* multi vocant, etsi Pococke T. 2. p. m. 253.
a quovis veterem Issum nunc *Bajas* haberi adfirmat.

celebris) Probatur ex gravi auctore Xenophonte c. l. qui vocat πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ut antea 1, 2, 23. Tarsum. Diodoro 17, 32. f. πόλις ἀξιόλογος; Straboni tamen c. l. tantum πολίχνιον, ὕφορμον ἔχον. Unde adparet eam decrevisse, et caute vereque Melam adposuisse *tunc*. Celebritas tamen mansit, quam vero illi servavit non instaurationis opulentia, sed Alexandri victoriae memoria. Quare et Cicero gloriatur ad divers. 2, 10. et ad Attic. 5, 20. quod victoria iusta imperator

apud Issum adpellatus fuerit. Ab Isso cognominabantur adeo vicinae quaedam urbes, ut Ἀλεξάνδρεια κατ' Ἰσσὸν, (Ptolem. 5, 15. in. et numi, quos recenset Rasche in Lex. num. T. 1. P. 1. p. 521. T. 2. P. 2. p. 987.) pro quo in tab. Peutinger. 10. D. legitur *Alexandria catisson*, et *cata isson* in Geogr. Ravenn. 5, 8. in. *Ciliciae Alexandriam* vocat Stephanus. Praeterea notandum hic est *celebris* masculine elatum, quod in bonis auctoribus non ita occurrit, certe dubium est, nec imitandum, iudice etiam Ernestio ad Tacit. Annal. 2, 88. f.

sinus Issicus) Gr. κόλπος Ἰσσικὸς, usitate quidem. Passim enim etiam a Cilicia cognominatur. Ita Κιλίκιος κόλπος Theodoret. Philoth. cap. 10. et sic *sinus Cilicius* pro *sinus Issicus*, quod habent reliqui libri, in Orosio substituit cod. Pragensis. Unde colligas, posteriori aetate hoc nomen magis frequentari coeptum esse. *Pamphylium* etiam vocari, notat Eustathius ad Dionys. v. 119. de quo infra. Nominis causa aperta est, et, quod in nota MS. iudicat I. Gronovius, ab Issi et Cilicum dominatione maritima valuit. Spectat autem contra insulam Cyprum (Oros. 1, 2. 3, 4. in.) *Romanique aequoris terminus* erat. (Avienus perieg. v. 169.) Quidam tamen eum latissime extendunt sensu laxiori, sic ut Pamphyliam, Chelidonias insulas, adeoque Patara in Lycia adtigerit, quod facit Dionys. v. 119 sq. ubi vid. Eustathius et Salmasius in Solin. p. m. 548. quare et eundem Pamphylium vocari scribit Eustathius. Contra ab altera parte proferunt quidam ad Phoenicen usque, et hinc Aradum in illo a Dionysio v. 510. poni monet Scholiastes. *Syrium mare* vocat Orosius 1, 2. Proprie tamen et usitate prope Issum commemoratur, et Amani montis extremitatibus includitur, (Strabo 12. p. 368. f. 535.) sic ut a Cilicio et Pamphylio mari distinguatur. Hoc vero artiori sensu dicitur etiam *Myriandricus* f. *Myriandenus* apud Stephanum f. v. Μυρίανδρος, ubi Herodotum 4, 38. respicere videtur, etsi ibi

varie libri turbant; *Parthenium mare* etiam vocari, not Ammian. 22, 15. in. et ipse sic vocat 14, 8. H. *Golf di Scanderoon.* (Pococke T. 2. p. m. 261.)

Ammodes) De hoc satis dictum est in notis critic p. 431 sqq. Eo igitur usque extendit ab hac parte Nost sinum Issicum. Tum vero videtur esse hodie *Capo Mall* quod commemorat Pococke T. 2. p. m. 255. cum aliu in hoc tractu promontorium non notetur.

Pyramum) Gr. Πύραμος. Oritur ad septemtrio nem a Cilicia in Cataonia, quam percurrit. (Strabo 12 p. 369. s. 536.) Diu tamen sub terra labitur, atque ind summo impetu erumpit; tum aperto per Taurum angust transitu in Ciliciam ruit, multum limi secum devolvens sic ut oraculum olim praedixerit, ex aucto ad ostia lim Ciliciam cum Cypro connexum iri. (Strabo 1. p. 36. s. 53 12. c. l. Eustath. ad Dionys. v. 867.) Exit enim in fretum, quod interluit Ciliciam et Cyprum. (Strabo lib. 1. c. l. et in primis lib. 12. ubi supra notavi.) Recte igitur εὐρυοδίνης vocatur in oraculo illo et ἠχήεις ab Euphorione apud Tzetzem ad Lycophr. v. 440. Stadii etiam latitudi nem illi tribuit Xenophon de exp. Cyri 1, 41. in. Prim nomen Λευκόσυρος fuit, ut tradit Stephanus, quod priscos accolas spectare videtur. *Pyramus* tamen habet etiam Scylax p. 40. Hudf. Hodie vocari putant *Takan* s. *Gehun*, vel etiam *Quinda.* Cf. Pococke Tom. 2. p. m. 264.

Cydnumque) Gr. Κύδνος; corrupte *Cygnus* in Geogr. Ravenn. 2, 19. Nomen a Cydno, Anchiales filio, ducit Eustathius ad Dionys. v. 875. Oritur in Tauro monte, unde per profundam vallem lapsus Tarsum transit. (Strabo 14. p. 463. s. 673. Arrianus de exped. Alex. M. 2, 4, 11.) Aquam volvit puram et frigidam (Arrianus c. l. Curtius 3, 4, 8. Stephanus s. v. Ταρσος aliique, a Radero ad Curtii locum arcessiti.) Innotuit maxime vitae

periculo, quod adiit Alexander M. dum amoenitate eius captus, plenus pulveris ac sudoris in praefrigidam aquam se proiecerat, ut narrant etiam Iustin. 11, 8, 3. et Plutarch. in Alex. M. cap. 19. Notae porro sunt epulae, quibus ad ostium Cleopatra exceperat Antonium. (Plutarch. in Antonio c. 26. Ioseph. in antiqu. Iud. 14, 23.) Quod auctore Solino cap. 41. s. 38. quidam ex alveo Choaspis derivari tradiderunt, refutat Salmas. p. m. 543. Bithyniae fluvium facit Stephanus s. v. Κύδνα, qui si est idem, corruptus est, et Κιλικίας cum Holstenio p. 176. legendum. Nostro olim virtutem insitam esse putabant, ut podagrae mederetur. (Strabo c. l. Vitruv. 8, 3. Plin. 31, 8. s. 2.) Aliis hodie est *Kara-Su*, i. e. aqua nigra, aliis *Baradan*, uti refert Oberlin. ad Vibium p. 96. De priori cf. Freinshem. ad Curt. c. l. In tabula *Tahan* fluvium nominavit Pococke, qui prope Mallon fluit, etsi a diversa parte.

Mallon) Gr. Μαλλὸς s. Μᾶλλος; hoc quidem apud Dionem Chrys. in orat. Tarsica altera T. 2. p. 57. ed. Reisk. Simplici λ legunt MSS. in Stephano s. v. Πύραμος. Incolae Μαλλῶται apud Stephanum et Dionem Chrys. c. l. pag. 39. 56. (simplici tamen λ) quales feruntur passim Crates, Proclus. Legitur etiam in numis et pro Μαλλοὶ, qui ad Indiam pertinent, ex MSS. recte emendabat in Arriano de exp. Alex. M. 2, 5. f. Gronovius, ubi nunc Schmiedero debetur Μαλλῶτοὶ, vel quod ex notae indicio edi voluit Μαλλωταί. Μαλλῶτιδα de agro dicit Strabo c. l. In conditoribus discrepant Strabo lib. 14. p. 464. s. 675. et Stephanus h. v. Ille κτίσμα facit Amphilochi et Mopsi ex Apolline et Manto; hic a Mallo simpliciter, quibus aliam caussam addit Eustath. ad Dionys. v. 875. ἀπὸ μαλλῶν, quos raptos ibi corvus deposuerat. Ἀργείων ἀποίκους vocat Arrian. 2, 5. f. ex quo Strabonis sententia confirmatur. Amphilochus enim Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος condiderat, ut refert Apollodor. 3, 7. f. et in primis Thucyd. 2, 68. cum adnotationibus doctorum viro-

rum. Tum, quod validius est, oraculum Malli habe Amphilochus, quod omnium sua aetate veracissimu praedicat Pausanias 1, 34. Cf. Heyne ad Apollodor. c. Hinc et Alexandrum ibi Amphilocho parentasse trad Arrianus c. l. Urbs sita erat in loco edito. (Strabo c. l Desertam iacuisse Pompeii tempore, ex nexu supicari lic apud Appian. in Mithrid. c. 96. quod eam piratis hab tandam concessit.

praeterfluit) Quod narrat Scylax p. 40. Hud adverso amne Pyramo ad eam navigatur, ad viciniam urbi ex Nostro referri debet; cum in excelso loco sitam fuisl proxima nota declaraverit. At egregie dissentit Ptole maeus 5, 8. qui cum maritimam urbem faciat, ostia tame fluvii eius ab urbe longius removet. Quae ita ex Stra bone c, l., conciliari studet Mannert in Geogr. Vol. 6. P. 2 pag. 60. ut ad Margasa vicum et emporium ipsius urbi prope ostium referatur. At vel sic nimis urbem a fluvi removere ex numerorum forte corruptione videtur. Ips autem singulorum situs et series optime ex Alex. M. iti nere apud Arrian. 2, 5. f. et Curt. 3, 7, 5. constituitu hoc ordine: Tarsus, Cydnus, Pyramus, Mallus, Issos Cum igitur Mela dixit *propior Isso*, nihil aliud volui indicare, quam, si quis ab Isso processerit, priorem habere Pyramum, qui Mallon praeterfluat, quam Cydnum, qu per Tarsum ultra exeat.

Tarsum). Gr. Ταρσός, passim tamen etiam Ταρσοί, ut apud Xenophontem de exped. Cyri 1, 2, 23. et, quo ibi producit Morus, Hesychium et Philostratum in vita Apoll. 1, 7. 6, 34. Adde, quod etiam hac forma, addita insuper adspiratione, in Reinesii syntagm. inscrr. antiqu. 7, 20. reperitur: *Iudaeus Tharsis oriundus*. In scriptura sacra Tarsis (תרשיש) vocari quidam putant, ex veteri bus Iosephus in antiqu. Iud. 1, 6. f. 7. et auctor libri Iudithae 2, 13. etsi hic incerta lectione. *Tharsis* olim etiam

Ciliciam vocatam, et poſt adſpiratione omiſſa *Tarſus* factum putat Freculphus Chron. T. 1. lib. 1, 27. At multa ſunt, quae obſtent. Tarſus enim portum non habuit, et in mediterraneis urbibus commemoratur. (Plin. 5, 22. ſ. 27. Ptolem. 5, 8.) Porro argenti venis nunquam ita inclaruit, ut quaſi praecipua eius metalli patria ab Ezechiele 27, 12. adpellari potuerit. Tum ex Palaeſtina per ſinum Arabicum nemo naviget, et hinc tertio demum anno redeat, et quae ſunt alia, quibus illam opinionem retudit Michaelis in Geogr. Hebr. ad Geneſ. 10, 4. P. 1. p. 82. praeeunte Bocharto in Phaleg 3, 7. qui Tarteſſo in Hiſpania vindicarunt; cum contra recentiorum quidam תרשיש nomen proprium eſſe negent, et de Oceano explicent; de quo cf. Paulus Memorabilien P. 5. p. 103 ſqq. Plerique ab aliis fontibus Tarſi nomen derivant et explicant; veluti a Bellerophontis lapſu, ex quo, cum plantam pedis (τὸν ταρσὸν) laeſiſſet, claudicavit, quod tamen alii ad Pegaſum eius equum referunt, (vid. Stephanus ſ. v. Ταρσὸς, et ex eo Euſtathius ad Dionyſ. v. 867. qui multa dabunt, Geneſius de rebus Conſtantinopol. lib. 3. p. 31. Ven.) alii de Perſeo narrant; (Malalas in Chronogr. p. 15. Ven. Glycas Annal. P. 2. p. 108. Ven.) vel a τερσανθῆναι, quia poſt diluvium terra aquis obruta in Tauricis montibus primum adparuerit; (Stephanus, Euſtathius, Geneſius c. c. l. l.) unde et urbem ipſam *Terſus* dictam volunt, de quo nomine ex numis prolixe diſſeruit Eckhel in numis vett. anecdot. Tom. 2. p. 235. denique a τερσαίνω, quod fructus ibi primum ſiccatos ad hiemem ſervaverint homines. (Eratoſthenes apud Stephanum et Euſtathium.) Nec magis in conditore conſentiunt. Sic commemoratur *Sardanapalus*, qui uno die opus perfecerit; (Strabo lib. 14. p. 462. ſ. 672. ex antiqua inſcriptione, Stephanus c. l. Syncellus p. 152. ſ. 165.) *Perſeus*; (Solin. cap. 41. ſ. 38. Ammianus 14, 8. et quos ibi nominat Valeſius) cuius indicium etiam exſtat in urbis numis; (vid. Eckhel de doctrina num. P. 1. Vol. 3. p. 74.)

Erichthonius ita, ut post Semiramis amplificaverit, desc latam uno die Ninive rex excitaverit, quod antea de Sardanapalo notavi; (Genesius c. l.) *Sandan*, Aethiops (Ammian. c. l. cum nota Valesii.) Ἀργείων ἄποικον faci Stephanus et ante eum Strabo 14. p. 463. s. 673. Ex quibus quidem antiquitas urbis satis declaratur. Quod tradit Malalas c. l. ante ibi steterat vicus *Andrasus*. Alii nomina post imposita, quae tamen cognomina potius au epitheta habenda sunt, ut ἱερά, recenset Stephanus. Celebritatem eius testantur multi. Sic a Xenophonte de exped. Cyri 1, 2, 23. adpellatur πόλις τῆς Κιλικίας μεγάλη καὶ εὐδαίμων, Diodoro 14, 20. μεγίστη τῶν ἐν Κιλικίᾳ πόλεων, Stephano ἐπισημοτάτη, Paullo, eius alumno, in act. apostolor. 21, 39. οὐκ ἄσημος πόλις. Ex Latinis Ammian. c. l. *urbem perspicabilem* vocat, vel, ut vult Salmasius ad Solin. p. m. 543. *perspicuam*; Plinius 5, 22. s. 27. *liberam*, unde et κοινόν, κοινοβούλιον in numis imperatoriis legitur; quod beneficium ab Antonio conlatum (Appianus de B. Civil. 5, 7.) diu servarunt. Μητρόπολις non solum dicitur in auctoribus, (Iosepho c. l. Dione Chrysost. T. 2. p. 8. Lips. Hierocle p. 704.) sed et in multis numis. Inclaruit praeterea philosophiae studio aliisque artibus doctorumque virorum natalibus in primis Paulli apostoli. (Strabo c. l. et Actor. 22, 3. Breithaupt de claris Tarsensibus, Goetting. 1748. 4.) In Imperatorum honorem varia adsumsit cognomina, ut Ἰουλιόπολις, (Dio 47, 24.) Ἀδριανή, (in numis, de quibus Eckhel in doctrina num. Vol. 1. P. 3. p. 76.) olim etiam, teste Stephano, *Antiochia*. In mediterraneis urbibus recensent, ut supra notavi, Plinius et Ptolemaeus, quare corruptum numerum in Strabone 14. p. 463. s. 673. non temere putat Cellarius in Geogr. ant. 3, 6, 70. sic ut pro 5 stadiis, quibus a mari removet, 50. legendum esse recentiorum etiam testium auctoritate motus censeat. Incola Graecis Ταρσεύς, et, quod ex Eratosthene notat Stephanus, Ταρσηνός etiam, ubi Holstenius p. 314. addit

ex Diogene Laërtio 4, (sic pro 9. scr.) 7. f. Ταρσικός. Sed et noti sunt Dionis Chrysostomi λόγοι Ταρσικοί. Latini *Tarsensis*. Plura dabunt de hac urbe conlecta Vindingius in Hellene p. 462. (Gronov. thes. Vol. 11.) Breithaupt c. l. Belley sur les monumens de la ville de Tarse in Memoires de l'academie des bell. lettr. — de Paris Tom. 37. p. 340 — 362. Nomen priscum et hodie retinuit, non item opulentiam. (Pococke T. 2. p. m. 255. Belon vero observat. 2, 99. pag. 136. illi hodie tribuit nomen *Hama* s. alias *Hamsa*.) Non procul inde, ubi h. *Adana*, ruinas cerni, locum paucis incolis habitari testatur Lucas voyage dans la Grèce T. 1. p. 349.

§. 2. *piratis*) Quales fuerunt in primis Cilices, adiunctis quidem sociis. Inde *bellum piraticum* dicitur, de quo Florus 3, 6. et passim Cicero de lege Manilia, Plutarchus in Pompeio cap. 26. Appianus in Mithridat. cap. 92. qui cap. 56. f. λῃστρικὸν πόλεμον vocat. — Hinc λῃστρίδες Κίλισσαι passim apud Plutarchum, ut in Crasso cap. 10. in Sertorio cap. 7. sc. νῆες, quod addit in Antonio c. 32. in. Diodor. Sic. 15, 95. in. pro quo πειρατικαὶ νῆες dicuntur a Plutarcho in Pompeio cap. 45. Ex Cilicia autem aspera id malum eruperat, ideoque, licet Syri, Pamphylii aliique Orientis populi piraticam facerent, Cilicibus tamen in primis tributum est; uti docet Appianus c. l. Ceterum vox *pirata*, proprie Graecae originis, a Latinis recepta et crebro usu frequentata est. Latine *praedones maritimi* dicuntur, ut in Nepote 2, 2, 3. Utramque coniungit Sextus Rufus cap. 12. f.

adsignante) Appianus in Mithridat. cap. 96. refert, Pompeium piratis devictis Mallum, Adana, Epiphaniam, et si quod erat oppidum Ciliciae asperae, habitatum concessisse. Sed Nostrum confirmat Strabo lib. 14. p. 462. f. 671. utpote urbem tunc κατανδρήσασαν

fuisse dicit, quod omnino congruit cum Appiani narr tione in Mithridat. c. 96. qua Pompeius piratis πολίσμ τα ἔρημα καὶ ὀλιγάνθρωπα adtribuit. Subacta ante illa urbs fuerat a Tigrane Armeniae (Solin. c. 41. f. 38 et, ut omnino Cilicia, (Appian. de reb. Syr. cap. 48. f devastata. (Dio Caff. 36, 20.)

Soloe) Gr. Σόλοι, quam terminationem Nos per *oe* reddit, ut 2, 1, 2. *Arimaspoe* et *Hamaxobioe*. S et ita alii etiam folent, ut *Hemerodromoe* boni codices Nepotis Milt. 4, 3. ubi vid. Keuchen. et Bofius; Pli 6, 35. f. 30. *Nigroe*. Sed cf. Oudendorp. ad Lucan. 693. Grotius ad 3, 180. et Muncker. ad Hygini po aftron. 2, 2. Libri inter utrumque fluctuantur paffi nec tulit *oe* in Germanici Arateis v. 25. et 63. Buhli Una vero fyllaba efferendum effe *oe*, docet metri ratio *Evoe* apud Horat. 2. od. 19, 7. et alibi. Ut a Solis Cy urbe cognomini diftinguantur, paffim additur Κιλίκι ut in Polybio 22, 7, 10. et fic Plinius 5, 22. f. 27. *So Cilicii*. Nomen eius a Solone (κέκληται) ducunt Stepl nus h. v. et auctor vitae Arati in. Diogen. Laert. 1, f. 51. (ᾤκισε κ. ἐκάλεσεν) Euftathius ad Dionyf. v. 87 auctor anonymus de incredibil. c. 21. in Gale opuf. p. 9 (ᾤκισε hic) At Plutarchus in Solone c. 26. Solos t tam in Cypro novit, quos Philocyprus, infulae rex, Solonis honorem, mutato priftino nomine Aepea, ita v tavit. Et folet utraque urbs paffim confundi, ut doce in opufculis ab Ackermanno conlectis p. 90. et hinc in utramque incertus pendet Suidas f. v. Σόλων et Σόλ et Vindingius in Hellene p. 463. (Gronovii thef. Vol. 1 de Cypro verifimilius putat, quod ibi Athenienfes ha tarint. At utrumque ftare poteft, quia de Cypri urbe commemoratur ante eius conloquium cum Croefo, ex q Ciliciam petiit, ubi Solos inftituit. Conftantior et cert videtur effe auctoritas eorum, qui cum noftro origin urbis ab Archivis f. Achaeis et Rhodiis deducunt, de q

cf. Strabo 14. p. 462. f. 671. Euftath. c. l. Hinc vero paffim Rhodii maxime cognationem cum hac urbe iactant propter communem originem ex Argis. Cf. Polyb. c. l. Liv. 37, 56, 7. In maritimis ponit Ptolemaeus 5, 8. et *maritimam* vocat Tacitus Ann. 2, 58. f. in quo confentit Xenoph. de exped. 1, 2, 24. Quod ad Pinarum (Πίναρον vulgo) ftatuit Theophraft. in hift. plantar. 2, 3. five Pinarum ibi legas, five Pyramum, a vero fitu recedit; quia non procul a Solis erat fluvius *Latmus*, (Strabo c. l.) f. *Lamus*, (Ptolem. 5, 8.) quod verius nomen cenfet Mannert in Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 69. Theophraftum tamen fequitur Apollonius Dyfcolus in hift. comment. cap. 43. Error inde patet, quod ab Alexandro iuxta illum fluvium pugnatum fuiffe addunt. Innotuit maxime urbs *Soloecifmi* verbo in rhetoricis, etfi quidam ad Cypri urbem referre malint, et certe dubium faciat Suidas c. l. Sed cf. Sallier fur les mots Solecifme et Barbarifme in hift. de l'academie de Paris T. 3. p. 313 fqq. et qui nominantur in Allgem. Welt-Gefch. Vol. 4. p. 650. Tulit viros doctos, in quibus Chryfippum, Stoicum, Philemonem, poetam comicum, et Aratum, aftronomum. (Strabo c. l.) Incolae vocantur Σολεῖς, in Cypro Σόλιοι, uti diferte monent Diogen. Laert. c. l. Strabo 14. p. 470. f. 683. auctor vitae Arati, Euftath. c. l. Utrumque tamen promifcue ex numis profert Rafche in Lex. num. T. 4. P. 2. p. 1358 fqq. et Σολιων Ciliciae etiam tribuendum cenfet Eckhel. in doctrina num. P. 1. Vol. 3. p. 68. Quod Nofter addit *Pompeiopolin* poftea vocatam effe, confirmant plurimi et a Pompeio nomen ducunt, a quo urbs inftaurata fuit, (ἀνεκτίσθη Stephan. f. v. Σόλοι) uti eadem de caufa Eupatoria nomen *Magnopolis* accepit, (Strabo 12. p. 383. f. 556.) vel *Pompeiopolis*. (Plin. 6, 2. f.) Noftra a Graecis fcribi folet Πομπηϊούπολις, (Strabo c. l. Appianus in Mithrid. c. 115. —) etfi docti quidam viri ex numis follicitant, quippe in quibus legitur gentile Πομπηιοπολιτων. Cf. Rafche in Lex. num. T. 3.

P. 2. p. 1682. Eckhel c. l. Notat tamen Stephanus h. v. Πομπηϊόπολις etiam a quibusdam scribi; et sic vere legitur in Dione 36, 20. Sic etiam in inscr. Gr. apud Gruter. p. 1084. n. 4. Latini posteriorem hanc formam, ut similibus exceperunt, quod etiam inscriptiones testantur. Cf. Donii inscrr. p. 274. n. 180. Ita quam Zosimus 1, 10. 5. Μαρκιανούπολιν vocat, *Marcianopolis* est Ammiano 27, 4. ad quem cf. Reitemeier. 1, 42, 2. Sic Κωνσταντινούπολις a Dionysio v. 145. Latinorum *Constantinopolis* dicitur, et sic alia. In Caroli a S. Paulo Geog. sacra c. notis Holstenii 1754. p. 29. scribitur Πομπηιούπολις. Quod Gesnerus in thesauro L. L. sub h. v. ex Stephano sine diserta tamen loci mentione scribit, post *Traianopolis* nomen nactam esse, quia ibi mortuus sit Traianus, falsum est, et ad Selinuntem Ciliciae pertinet, ut ex Dione 68, 33. intelligitur. Hodie ruinis demersa evanuit.

Arati) De quo in nota proxima. De tumuli vero mira natura quis praeter Melam scripserit, ignoro cum Vossio, qui tamen ibi sepultum fuisse ex Arati vita refert. In Antaei tumulo simile aliquid evenire tradit infra 3, 10. f.

dissiliant) Vitruvius 8, 3. *saxa Ciliciae, quae neque ignis, neque ferrum possunt per se dissolvere, quum ab igne sint percalefacta, dissiliunt aceto sparso.* D*issiliunt* i. e. rumpuntur, ut de pecoribus 3, 6, 6. cia[…] conive.

Corycos) Gr. Κώρυκος. Ptolemaeus 5, 8. hi[…] Ciliciae propriae initium facit. Strabo 14. p. 459. f. 66[…] etsi ipsius oppidi non meminit, in ultima Cilicia asp[…] locat, quia campestris initium a Solis facit. Alii omni[…] in Cilicia ponunt, ut Stephanus h. v. Hoc oppid[…] (nam fuit etiam Corycos in Pamphylia) propter port[…] in Cicerone ad divers. 12, 13, 8. intelligendum esse

Mela indicat Graevius, nec, opinor, erat, quod Corte dubitaret, ad quam regionem referenda esset. Gentile Κωρύκιος, *Corycius*, et hinc Κωρυκιώτης auctore Stephano h. v. et sic a cultu Mercurius Κωρυκιώτης in Orphei hymno 27, 8. Ipsa haec vox legitur in multis numis. Τὸ y a poetis in gentile corripitur, in ipso etymo, si quidem cognominem Pamphyliae urbem spectes, ancipitem habet usum, de quo Schrader. ad Avien. v. 1016. Recentius nomen varie proditur notatum in Ortelii thesauro et Ferrarii Lexico h. v. ut *Corcur, Curcho.* Dapper de l'Archipel p. 169. adfert *Coruco* s. *Coreos.* In tabulis Geogr. inveni *Courcou.*

portu saloque) Hinc Ἑρμείαο πόλιν ναυσίκλυτον ἄστυ Κωρύκιον apud Oppian. in Halievt. 3, 208. quod comprobant numi, in quibus ναυαρχις dicitur. Vid. Rasche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 1026. et Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 3. p. 53. Ceterum portum indicavit etiam Plin. 5, 22. s. 27. In Strabone 14. p. 461. s. 670. f. Κώρυκος ἄκρα memoratur. — Verbo autem *incingi* ita fere infra 2, 5, 6. utitur, ut alii simplici. Gr. περιέχεσθαι.

tergore) Lib. 2, 5, 6. *angusto aggere continenti adnectitur.* Livius 29, [35, 13.] *quod* (promontorium) *tenui iugo continenti adhaerens in aliquantum maris spatium extenditur.* CIACCONIVS. Iugis, vel faucibus, vel spatio terrae oblongae. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Prout multae aliae civitates talem situm quaesiverunt et elegerunt, ut sic ex continenti nullus in ipsorum urbem intrare posset invitis ipsis, quum angustias illas, quibus continenti adhaerebant, facile praesidiis poterant munire. Unde et Carthago nova in Hispania et vetus in Africa a Polybio [10, 10.] et Livio [26, 42. f.] sic describuntur. I. GRONOVIVS *MS.* 2. Ita Gordii situm prolixius describit Curtius 3, 1, 13. *Iugum* vocat etiam Livius 26, 42, 9. quod urbem in mari sitam continenti adnectit.

§. 3. *Specus)* Servius ad Virgil. Geo
4, 127. *antrum* vocat *famosum paene ab omnibus celebr*
tum; Stephanus f. v. Κώρυκος, (etsi commiscet) ἄντρ
Νυμφῶν, ἀξιάγαστον θαῦμα, et sic plures omni
Κωρύκιον f. Κωρύκειον ἄντρον memorant, ut Aristotel
ille de mundo cap. 1, 3. Cebes cap. 26. Descripsit Strab
lib. 14. p. m. 461. f. 671. in. ex quo Noster aliqua ha
sisse videtur. Ex Nostro suos agros irrigavit Solin
cap. 41. f. 38. Simpliciter enim tantum indicat Plini
6, 22. f. 27. quo uti alias solet. Fuerunt tamen, quo
ex Strabone et Nostro intelligitur, duo, qui ex nexu,
signis adpositis indicari et distingui debent. Alter Typh
neus in fabulis maxime celebratur, ut apud Pindarum i
Pyth. 1, 32. ubi Κιλίκιον ἄντρον dicitur Apollodor.
6, 3. et quos produxit Freinshem. ad Curt. 3, 4, 1
Fuit porro Corycium antrum non minus celebre in Ph
cide iuxta Parnassum, quod commemoravit Herodot
8, 36. eleganter calteque descripserunt Aeschylus i
Eumen. v. 22. et Pausan. 10, 32. adtigerunt plures, i
quibus Strabo 9. p. 287. f. 417. Antigonus in hist. mira
cap. 141. Plutarch. de Pythiae orac. in. aliique, qu
magno numero excitavit Ilgen ad Homer. in Apoll. Pyt
v. 189. p. 318. De utriusque diversitate cf. Barnes. a
Euripid. Bacch. v. 559. Hinc vero *antra Corycia* rec
dicit Plinius 31, 20. f. 2. Omnium vero, quod equide
sciam, copiosissime de hoc Melae antro eiusque desc
ptione exposuit Salmasius ad Solinum p. m. 544 f
Tractavit etiam nostrum locum et adiecta versione doc
explicavit Caylus sur l'antre de Coryce, in histoire
l'academie des inscr. de Paris Tom. 29. p. 154 sq. q
etiam Cebetis antrum Corycium huc maxime accomm
datum putat. Nominis vero causa dispar. Nostrum
Coryco urbe nomen nactum est, illud ad Parnass
a Nympha Corycia, ut tradit Pausanias 10, 6. et 32. i
inde Nympharum antrum dicitur, a Strabone lib. 9. c.
ubi γνωριμώτατον καὶ κάλλιστον vocat et a Cali

feiungit. Hinc *Corycides Nymphae* apud Ovid. Metam. 1, 320. in Parnasso nominantur. Longa hic est disputatio Vossii contra Salmasium, qui nimis cupide Melam ad Strabonis descriptionem adigere tentaverat; sed cum totam excutere nunc dubitem, potiora tantum delibasse et adspersisse sufficiat. Si, quod par erat, in plerisque consentiunt, sunt etiam, quae discrepent, etsi leviora illa, et quae ex parte componi possint. Quod enim Strabo 20 stadiis ultra Corycum promontorium ponit, et ipsum specum κοιλάδα κυκλοτερῆ dicit, quae habeat περικειμένην ὀφρὺν πετρώδη ἱκανῶς ὑψηλὴν, ita stare possint, si cum Mannerto in Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 75. intellexeris de profunda valle, continuo montis tractu clausa, per quem descensus pateat. Ita etiam, quod maxime in monte mari imposito moratur Salmasium, quem male promontorium existimari monet Vossius, narratio de amne expediri potest, si ex remoto latere eum prosilire cogites. Ipsius vero antri singularis et mira natura adeo Melam percussisse videtur, ut eius descriptionem vividissimis coloribus exornarit verborumque splendidissimis luminibus inlustraverit, recteque Harduinus ad Plin. 5, 22. s. 27. pronuntiat, tam eleganter haec scripta esse, ut nihil concinnius, nihil ornatius uspiam legi posse videatur. Kappius etiam ad h. l. quia nemo, nisi oculis viderit, tam scite apteque describere possit, Melam in Cilicia fuisse ipsumque perlustrasse hinc coniicit. Ceterum etiam *croco* inclaruit hoc antrum, quem optimum hic nasci adfirmat Strabo, etsi alii, ut Solinus c. 41. s. 38. in vicinia volunt. Hinc vero *Corycium crocum* plures commemorant, quorum loca adposuerunt ad Curtium 3, 4, 10. Freinshemius et Cellarius. De diverso genere vocis *specus*, quae hic masculino effertur, cf. notae criticae ad 1, 19, 7. p. 584. De subiecta voce *ingenio* eiusque simili supra dixi ad 1, 7, 5. p. 192.

patens) Pro simplici et vulgari habet grandem hiatum, quae magna est verbi elegantia ad rem vividius

declarandam. Ita nempe verbis generis ea fubftituun quae proxime rem expofitam declarent, eiusque naturai fpeciem, formam, modum fenfibus fubiiciant. Exemp plura congeffi in differtatione de Mela cap. 7. Simili fubminiftrat etiam haec antri defcriptio.

montem) Solinus c. l. *Specus, qui montem impo fitum mari a fummo cavat vertice, patulus hiatu am pliffimo.* De ipfo monte adeo dictum eft.

clivo) Defcenfum explicat hic Olivarius, quen ideo reprehendit Salmafius ad Solin. p. m. 544. fubpreffi quidem nomine, etfi ipfe de defcenfu dici poffe non negat probatque ex Gr. κλιτὺς et Virgiliano loco eclog. 9, 8 ubi: *qua fe fubducere colles incipiunt, mollique iugun demittere clivo.* Sed ex nexu talia in diverfo motu e progreffu, ut *acclivis* et *declivis*, reguntur. *Clivus* etian in gloffis Gr. explicatur ἀνάβασις. Gravius eft, quo Strabonem a Mela male intellectum effe iactat; nemp cum ille ad 20 ftadia fupra Corycum promontorium pona hoc antrum, Melam id ad ipfum montis huius verticen retuliffe, et numerum minuiffe, quia illa altitudo modun excedere videretur, cum Strabo tantum dicat, ὀφρὺ ἱκανῶς ὑψηλή. At quod monet Voffius, Strabo de ipfiu antri lateribus loquitur, quibus in oppofita montis part fpecus ille utrimque praecingitur; Mela de clivo monti adfito mari. Neque tantum aberrare a vera ratione Nofte potuit, ut intervallum de altitudine clivi intelligere Sed ipfa antri fpecies, quae fuiffe videtur, fatis fupra e declarata.

viret) Sic Rutilius in itin. 1, 285. *viret denfi vicinia lucis.* Eleganter vero et hoc pro habet, ibi fun Alio colore de Trinacrio fpecu Gratianus in Cynege v. 431. *cavique introrfus reditus, circum atrae moeni filvae.* De lectione loci in verbis *pendentibus* et *conten plari* confuli poffunt notae criticae ad h. l.

satiet) Videtur hoc imitari Plinius 37, 16. f. 5. *smaragdi soli gemmarum contuitu oculos implent, nec satiant.* I. GRONOVIUS *MS.* Ita Musaeus in Hero et Leandro v. 78. κόρον δ' οὐχ εὗρον ὀπωπῆς, ubi cf. Röver. Ita infinita suavitas et plane singularis eius vis in sensus indicatur. Sic et *satiare* saepe a Latinis dicitur, quod vel Lexica docent et κορέννυμι cum cognatis a Graecis. Hinc πλησμονὴ coniungitur sensu proprio apud Max. Tyr. 16, 1. f. Plutarch. in Qu. Rom. p. 133. (Vol. 7. Lips.) — Virgil. Aen. 6, 487. *Nec vidisse semel satis est, iuvat usque morari.*

asper) Strabo καταβάντι εἰς αὐτὴν ἀνώμαλόν ἐστιν ἔδαφος καὶ τὸ πολὺ πετρῶδες.

quingentorum et mile) Solinus habet duo milia et quingenta passuum, quod probat Salmasius c. l. tamquam verius, quod Strabo scribat 20 stadia. Sed haec aliena hinc esse, et intervallum inter specum et promontorium indicare, iam monui. Nec pugnat, quod supra in adscensu posuit 10 stadia, quae tantum efficiunt 1250 passus, cum adscensus fiat extra specum inde a montis radicibus, descensus sit in interiori specu, qui altius demittitur in cavam vallem.

agreste) Haec ex illis Strabonis versa esse putat Salmasius [p. 546. c. l.] μεστὸν ὕλης ἀειθαλοῦς τε καὶ ἡμέρου; Melam vero hic legisse ait ἀνημέρου. Sed quid fructibus cum sono? Strabo ait specum Corycium plantis perpetuo virentibus et mitibus refertum esse fructibus. Mela vero dicit, silvas asperum et agrestem edere sonum, utpote quae auris aquarum adlabentium semper adflentur et horrescant. Nulla ergo comparatio potest institui vel hic, vel in sequentibus verborum Strabonis et Melae, cum diversa de hoc specu prodiderint uterque, non tamen contraria. Omnia fere, quae de specu hoc narrat Strabo,

habet etiam Mela; hic autem multa habet, quae n[on] leguntur apud Strabonem. vossius. Hoc potest fieri p[er] ramos et folia, quae vento moto solent edere strepitu[m]. Sed auctor videtur hoc *resonare* per sequentia voluis[se] indicare, notata eius causa. Nempe per aliquot rivos [e] cacumine defluentes, qui sonus quum sit mere naturali[s], ideo dicit, *resonare quiddam agreste*, quia naturalis lapsu[s] strepitus dulcior est omni artificio, unde videtur distincti[o] hinc removenda. *Opaca silvae* sumsit ex Virgilio Ae[n.] 8. 716. *opaca locorum*. i. gronovius MS. Sic *opac[a] viarum* Virgil. Aen. 6, 633. et similia. De re Mela nih[il] aliud vult indicare, quam strepitum ferum, vastum, qu[i] sensus gravius feriat, quod facit ad augendam mira[m] specus naturam.

rivis) Solinus: *hinc inde fontium adsidua scatu[]rigine*, et de Corycio antro in Phocide Pausanias 10, 32. 5. ὕδωρ τὸ μὲν ἀνερχόμενον ἐκ πηγῶν, πλέον δ' ἔτι ἀπὸ τοῦ ὀρόφου στάζει. — Amnem infra commemora[t] Noster; et sic passim similia antra reperiuntur. Notabil[e] in primis est antrum in Anglia prope Castletonium urbem, quod vulgo vocatur *Devil's Cave*, et magnam cum Co[]rycio habet similitudinem. Vid. Buffon Allgem. Natur Gesch. P. 3. p. 56. Berol. Moritz Reise in Engell. pag. 218 sqq. Duo ibi manant fluvii, auditurque quasi con[]centus musicus. Moritz, dum propius accesserat, se vidiss[e] adfirmat pluvias guttulas esse, ex saxo desuper labentes. Idem forte est antrum, quod in Britannia notavit Clemens Alex. de quo paullo post.

Ubi ad ima) Solinus: *Ubi perventum ad ima primi sinus, alter rursus specus panditur.* Melam et hic cum Strabone comparat Salmasius, et malum interpretem egisse criminatur. Strabo enim ita: Ἔστι δὲ ἄντρον αὐτόθι ἔχον πηγὴν — Nempe quia Melae invito et reluctanti Strabonis interpretationem obtrudit.

cymbalorum) Tamquam huius instrumenti sonitus in campis et nemoribus olim auditus fuerit magis, quam aliorum musicorum organorum; unde repetit ad agros Aethiopiae 3, 9. I. GRONOVIVS MS. Cymbalum est signum praesentis Bacchi. BVRMANNVS MS. Idem de antro narrat in Britannia, quod cymbalorum ad numeros pulsatorum sonum referat, Clemens Alex. Stromat. lib. 6. p. 756. ed. Pott. Cf. supra. Clemens caussam soni illius quaerit in vento, qui in speluncam irruat et in fossae sinu adlidatur. Ventorum quidem impetum commemorant passim etiam alii, qui de antris scripserunt. Sic idem de antro Islandiae, quod vocatur *Surthoehle* I. apud accolas *Surtshellir* referunt Eggert Olaffens et Biarne Porelsens in Reise durch Island T. 1. p. 127 sqq. Alii tamen melius id explicandum putant ex ignibus Vulcaniis subterraneis. Vid. Knoll unterhaltende Natur-Wunder T. 2. p. 28 sq. ubi omnino exponitur de specubus sonantibus et reboantibus, caussae etiam adducuntur p. 38 sq.

divinitus) Nullo labore aut artificio humano illis fabricatorum. Ipse, quid intelligat per hoc adverbium, explicat per voces sequentes *magno fragore*, ut ille talis fuerit, qui plane in cymbalis collidendis ab homine non potest edi. I. GRONOVIVS MS. Nempe veteres, quorum caussam ignorabant, vel vim solito maiorem animadvertebant, Diis tribuebant, et divinitus fieri moverique putabant. Magna enim et augusta in divinitatis signis ponebantur, veluti in specie corporis insolita et supra vulgarem elata. Vid. la Cerda ad Virgil. Aen. 1, 593. 2, 773. et quos laudat Arntzen. ad Aurel. Vict. de V. I. 2, 13. Hinc Noster 3, 9, 6. *audiuntur tibiae sonantes maius humanis* in campis, quos ideo Panum Satyrorumque sedem fingebant.

crepitantium) Infra c. 4. *crepant cymbala et tympana*, ubi cf. notata.

obscurior) Solinus c. l. sic reddit: *Quod antru laxis primum patet faucibus, postmodum in processu p angustias obscuratur.*

ausos) Religione non impeditos, quo minus a deant. I. GRONOVIVS *MS.* I. Sc. progredi, ingredi u cognata vel connexa voce cum verbo *ducit*, quae exempl non rara sunt. In primis autem *audere* sic saepissime po nitur, ut verbum alterum desit, quod ex nexu deb subpleri. Vid. Bosius et Staverenus ad Nepot. 7, 10, 4 aliique, quos hic memorat, quibus addi possunt Barthiu et Burmann. ad Gratii Cyneget. v. 498. et Drakenb. a Sil. Ital. 9, 452. Dicitur autem saepe de re difficili labo risque plena, ut in Graecis τολμᾶν, de quo usu exempl dabit Duker. ad Flor. 1, 17, 3. et quos nominat. Hinc et in laude per nexum ponitur de rebus arduis, modo absolute, modo coniuncte cum adiectivis et infinitivis. Ita vero etiam *audax via* Ovid. de A. A. 2, 22. Phaedr 4, 6, 8.

cuniculo) Quae similitudo innuit, fuisse tantum unam illic viam, quasi in crypta effossam, ut erant anti quorum cuniculi, vel viae subterraneae ex castris, qua urbem aliquam obsidebant. Quae via progrediebatur a certum urbis locum, quem mechanici elegerant, ut pe noctem oppugnatores ibi exsilirent, et urbem opprime rent, quale accidit Vejis apud Liv. 5, 21. I. GRONC VIVS *MS.* Tales specus passim describuntur, quos no nisi scalis machinisque admotis, aut irrependo subire lice

amnis) Meminit eius etiam Strabo, non item Sol nus. Ille: ἄντρον ἔχον μεγάλην πηγὴν ποταμὸν ἐξιεῖσα καθαροῦ τε καὶ διαφανοῦς ὕδατος.

impetum) Ingenti velocitate non longe procurri *Impetum* dicit, quum re vera impetus nullus sit,

tantum naturalis processus, qui est velocior propter naturam amnis, perinde ut 2, 6, 6. *pelagus magno impetu admissum.* I. GRONOVIVS *MS.* *Impetus* motum celerem rapidumque in flumine indicat, ut de Nilo dicit 1, 9, 2. *praecipiti impetu egressus*, neo obstat gravis causa, cur in specu esse nequeat. Magis offendere in hoc nexu possit verbum traxit, sive *magnum impetum*, sive *brevem alueum* respicias. Infert enim notionem obiectae reluctationis molestaeque et longioris contentionis. Potest tamen aliquo modo probari, si cogites, insita fontis vi aquas propelli, et perpetuo constantique impetu procurrere.

demersus) Ποταμὸς εὐθὺς καταπίπτων ὑπὸ γῆν· ἐνεχθεὶς δ' ἀφανὴς ἔξεισιν εἰς τὴν θάλατταν. Ita Strabo, qui addit πικρὸν ὕδωρ adpellari. Solinus tantum fontium adsiduam scaturiginem memorat.

horribile) Reverendum et cum sacro timore adspiciendum, quoniam vere hic locus apud antiquos adeo fuit venerabilis. Hinc opportune Cebes in tabula [c. 16.] scribit, illos, qui sapientiam et rerum bonarum notitiam perceperunt, tutos et sacros esse, si antrum Corycium tenerent. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Facit huc commode locus Suetonii de Augusti loco natali in vita cap. 6. *concepta opinione veteri, quasi temere adeuntibus horror quidam et metus obiiciatur.* Cf. et Florus 2, 17, 12.

augustus) Apparet auctorem quoque voluisse sententiam suam edere de vi vocis. I. GRONOVIVS *MS.* Tradit autem Suetonius in Augusto cap. 7. *loca religiosa, et in quibus augurato quid consecratum, augusta dici.* Et sic Dio Cass. 53, 16. πάντα τὰ ἐντιμότατα καὶ τὰ ἱερώτατα αὔγουστα προσαγορεύεται, unde et Augustum a Graecis Σεβαστὸν vocari addit. Cf. Ovid. Fastor. 1, 609. Plura dabunt, quos ad Dionem laudat Reimarus p. 711. Ceterum in vicinia *Sebasten* urbem producit Ptolem. 5, 8.

quae antea dicta est *Eleusa*, quo nomine prope Corycia adtingit Oppian. in Halievt. 3, 209.

a Diis) Et ideo hominibus inaccessus, ut put bant loca remotiora a Diis teneri, et puniri, si quis hon illuc intraret. Vid. Florus 2, 17, 12. de Romanis venie tibus ad Oceanum in Hispania. I. GRONOVIVS *MS.* Sic notat Servius ad Virgil. Aen. 1, 168. quum Virgiliu dixisset, *Nympharum domus:* Talis locus est, ut domı credatur esse Nympharum. I. GRONOVIVS *MS.* 2. Inte ligit Nymphas. BVRMANNVS *MS.* Sic Homer. Odyſ 13, 103. ἄντρον — ἱρὸν Νυμφάων. Sed nota haec sun Cf. etiam ad 2, 1, 3. Mirum tamen sic videatur, cu non *deabus* dixerit, cum adeo *Nymphabus* in lapidibu legatur, et tum succurrat Solinus, qui adeo fanum Iovi in eo specu fuisse tradit. Attamen per usum linguae i Nymphis etiam subsistere licet. Ceterum utique nefa erat, loca a Diis habitata adire, de quo cf. Wernsdorf. a poet. Latin. minor. T. 4. p. 127. et quos nominat.

cum al. numine) Maiestate apud homines in usitata. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Res et locus dicitur ess cum aliquo numine, ut homo *cum vegeto corpore* apu Gellium 3, 1. [ubi tamen Gronovius expulit *cum*] Nu men ipsum tribui locis solitum apud veteres. Valeriu Flacc. [3, 428.] *Utque metum numenque loco sacramque quietem Addidit.* Vid. omnino Gronovii observ. 1, 13 ubi hunc et complura alia attulit loca. PERIZONIVS.

§. 4. *Typhoneum)* Curtius 3, 4, 10. *Typhonis specus et Corycium nemus, ubi crocum gignitur.* Hinc in Typhonis historia commemoratur Κωρύκιον ἄν-τρον, (Apollodor. 1, 6, 3.) Κιλίκιον ἄντρον, (Pindar. Pyth. 1, 32.) Cilicia autem notissima Typhonis fuit sedes et regio natalis; tantum Aetnae monti subiectum fuisse, fabulae tradunt. Plura de eo dabunt Homerus Il. 2, 780.

Strabo 16. p. 516. f. 750. Apollodor. c. l. Hyginus fab. 152. 196. Eustathius ad Homer. c. l. ex recentioribus Bochart in Chan. 1, 28. Raderus et Freinshem. ad Curt. c. l. Iablonsky in Panth. Aegypt. 5, 2. Olearius ad Philostrati vitam Apoll. 5, 16. p. 200. Heyne ad Apollodor. c. l. et quos excitant. Hinc forte enata est fabula de gigantibus, quos ibi olim per 150 annos dormiisse audiit Lucas. Vid. voyage dans la Grèce Tom. 1. p. 355 sq. qui haud procul a Tarso ponit.

pressus) Vel eminentiis hinc inde exstantibus tenebricosus ac densus, ut 3, 5, 5. *Araxes hinc atque illinc rupibus pressus*, vel humilis, ut apud Curtium 5, 1, 28 *cavernae ingentes in altitudinem pressae*. I. GRONOVIVS *MS.* 1. *Pressus* explico depressus, vel ut supra dixit, *alte demissus*. Nempe quae premuntur, solent recedere et retrahi. Hinc de locis profundis et humilibus dicitur, ut *vallis pressa* apud Gratian. in Cyneg. v. 52. Vid. Passerat. ad Propert. 3, 17. p. 516. At quia id, quod undique premitur, coit etiam et in se contrahitur, potest etiam angustiam notare, quod quidem ex nexu diiudicatur. Sic Noster 1, 1, 5. *ubi* (mare) *iterum pressit*, pro quo ante dixerat *artat*. Prius praetulerim, quia *angustius* praecedit, ita tamen, ut simul alteram notionem includat.

nocte) Adludit ad adpellationem Graecam. Τύφος enim est obscuritas et fuligo. I. GRONOVIVS *MS.* 1. Varia tamen fertur nominis illius etymologia. Alii enim a τύφειν, vel a τυφῶν derivant, forte rectius, quia tota fabula vim, impetum, ignem ostentat. Ad Hebraicum תופין confugit more suo Bochartus c. l. nempe ut a valle *Topheth* caussam petat, quae et *Gehinnon* dicitur, et Molochi sacris infamis fuit.

cubile) Homerus c. l. εὐναὶ, et sic alii eadem voce utuntur, qua monstri feritas apte indicatur. Εὐνὴ enim et *cubile* de feris bestiis dici, notum est.

exanimat) Hinc Lucanus 6, 91. *antra leti rabiem Typhonis anhelant.*

§. 5. *Sarpedon)* Ptolem. 5, 8. Σαρπηδὼ ἄκρα, quod male Latinus interpres reddidit: *Sarpedoni extrema;* Strabo 14. p. 469. f. 682. ἡ ἄκρα ἡ Σαρπηδὼ et 13. p. 431. f. 627. Σαρπηδόνος ἄκρα; Appianus Syr. c. 39. Σαρπηδόνιον, uti recte, monente etiam ol Cellario in Geogr. ant. 3, 6, 41. Reiskio et Drakenb. Liv. 38, 38, 9. edidit Schweighaeuserus pro Σαρπι νιον; Schol. Apollon. Rhod. ad 1, 216. Σαρπηδον πέτρα τῆς Κιλικίας. Apud Livium c. l. inter *Sarped nium* et *Sarpedonem* fluctuantur libri, quorum posteri quod et habet Plin. 5, 22. f. 27. praetulit Drakenbc chius. Ptolemaeus cum Strabone prope Calycadni flun nis ostia ponit, Carpasiam Cypri urbem. (Strabo lib. 1 p. 469. f. 682.) Innotuit in pace Romanorum cu Antiocho M. cui terminus regni hic constitutus est, referunt Appianus et Livius c. c. l. l. Cognomen in nactus est Apollo (Zosim. 1, 57.) et Diana, (Strabo 1 p. 465. f. 676.) quorum oracula et templa celebrant etsi omnino a Sarpedone nominis caussa repeti etia poterit. Sarpedonem urbem commemorat Scylax p. 4 Hudf. etsi adiectum πόλις dubium censet Cellarius c. In urbibus tamen, etsi depravato nomine, *Sapedon* 1 censetur etiam a Geogr. Ravenn. 5, 8.

Sarpedonis) Cellarius c. l. ducem eum Lyciorι fuisse putat, cuius mentio occurrit in Homero Il. 2, 87 5, 647. Confirmant id Herodotus 1, 173. Apollod 3, 1, 2. Diodor. 5, 79. Strabo 12. p. 394. f. 573. Cretensem, Minois fratrem, faciunt, narrantque Cr profectum Lyciam occupasse. Spectat igitur Noster l antiquissimos Lyciae terminos. Cf. Heyne ad Hom Il. 2, 876.

Anemurium) Gr. Ἀνεμούριον, quod commemorat etiam Strabo 14. p. 460. s. 669. et diserte Livius 33, 20, 5. Ciliciae promontorium dicit, quod, etsi Strabo in sequ. p. 461. s. 670. aliud cognomine Corycum versus adfert, ubi alii Zephyrium ponunt, de nostro, tamquam notiori, intelligendum videtur. Alii, omissa promontorii mentione, urbem tantum hic ostendunt, in quibus Plinius 5, 22. s. 27. Ptolemaeus 5, 8. tabula Peutinger. 9. F. ubi vitiose *Ammurio* scriptum legitur; *Anemuriam* vocat Geogr. Ravenn. 5, 8. sed et *Anemurium* 2, 17. utrumque tamen, et promontorium et urbem novit Scylax p. 40. Hudf. Urbem ibi stetisse adeoque sub imperatoribus floruisse, testantur praeterea numi plures, in quibus gentilia Ανεμουριεων, Ανεμοριεων cernuntur. Situm Strabo in priori loco indicat, cum scribit, proxime hinc Ciliciam a Cypro abfuisse, qua haec Crommyo promontorio in altum excedit. A recentioribus varie nunc nominatum inveni, *Anemurium*, *Stalemura*, *Anemurich*. Ceterum eadem Melae verba repetit Boccatius de montibus h. v.

distinguit) Discrepat hic ab aliis, vel latius et ex promontorio ultimo fines constituit, cum ab aliis alia loca ulterius memorentur. Sic Strabo 14. p. 459. s. 667. remotiori Coracesio Ciliciam terminat, quod postea, inversa progressione, πρῶτον τῶν Κιλίκων φρούριον vocat, quod clausis portis Antiochi regis impetum tenuerat, (Liv. 33, 20, 5.) Ptolemaeus etiam 5, 8. post Sidam Pamphyliae deinceps in litore subiungit Κορακήσιον, ubi vulgo Κορακήνσιον legitur. Plinius 5, 22. s. 27. post Coracesium Melam fluvium antiquum Ciliciae finem facit, quem Noster in Pamphylia ad Pamphyliam abducit. Hinc et ipsum Coracesium multi, posteriores maxime, Pamphyliae adscribunt, ut Hierocles p. 682. notit. eccles. ant. et concil. Constantin. 1. sed et diu antea Scylax p. 40. Hudf. Varios fuisse vario tempore Ciliciae terminos

declarat Solinus cap. 41. f. 38. nempe prout regnorum conversiones ferunt. Cum Mela fere consensit Artemidorus, qui Strabone teste 14. p. 460. f. 670. Celenderi itidem terminum statuit. Sed cf. quae de hac varietate differunt Salmasius ad Solin. p. m. 542. praeter Geographos. Incertus fluctuatur ipse Ptolemaeus, quippe qui 5, in descriptione Pamphyliae interpositas producit Cilic asperae urbes litorales, Syedram et Coracesium, p cap. 8. in. Pamphyliae urbem dicit, secutus, opin civilem rationem.

Celenderis) Gr. Κελένδερις. An et *Celendi* de eo dixi in notis criticis ad h. l. p. 456. Quod ref Apollodorus 3, 14, 3. urbem hanc condidit Sandacus, ex MSStis reposuit Heyne pro Sandocus, qui ex Sy advenerat: Neque tamen cum eo pugnat Noster, du Samiorum coloniam dicit, si temporum intervalla urbium vices spectentur. Portum commemorat Stra 14. p. 464. f. 670. et litoralem urbem facit Ptolemae 5, 8. quod simpliciter negat Salmasius ad Flor. 4, 2, Regio *Celenderitis*, cum oppido cognoscitur ex Plinio 22. f. 27. quod dignitatem illi adstruit, numis eti cusis confirmatam, in quibus Κελενδεριτων et Κελενδ ειων occurrit, etsi posteriorem formam impugnat Eckh in doctrina num. P. I, Vol. 3. pag. 52. Castellum aetate admodum munitum dicit Tacit. Annal. 2, 80. I diernum nomen varie notatum inveni, *Palopoli*, *Ch nero*, *Canderolo*.

Nagidos) Ναγίδος Stephano, qui vocat urb inter Ciliciam et Pamphyliam, quam Hecataeo auct in Asia Naugis gubernator condiderit. In situ notan caute egit Stephanus, vel, quod Cellarius putat in Geo ant. 3, 6, 36. Melam secutus est, si scilicet novit. Inc apud Stephanum Ναγιδεύς, et sic in numo L. Veri Na δεων repertum; in aliis Ναγιδικον, quod autem Eckh

in numis vett. anecd. pag. 233 sqq. ad cognominem Cypri urbem malebat referre, post in doctr. num. P. 1. Vol. 3. p. 61. cum aliis Ciliciae huic urbi vindicavit. Hodie sec. Ferrarium in Lex. Geogr. h. v. *Nigde*, Turcis *Nigidia*.

CAP. XIV.

PAMPHYLIA.

Pamphylia) Gr. etiam Παμφυλία. An in Latinis etiam per i scribatur, disputat Cellarius in Geogr. ant. 3, 6, 2. et pro hac scriptura adfert Ciceronis exemplum, lapides apud Gruter. p. 458. n. 6. p. 491. n. 12. et Hieroclem, etsi ex plerisque aliis y notat. Recte hoc. Ciceronis loca enim hodie veriorem scripturam exhibent, et in Hierocle pag. 679. sine variationis indicio υ dedit Wesselingius; de lapidibus ex aetatis ratione et more iudicari debet, quare et i fertur in Geogr. Ravenn. 2, 16. et tab. Penting. 9. F. Accedit praeter graviorem plurium auctoritatem nominis etymologia, quod a Pamphyle, Rhacii et Mantus filia, ducunt, vel a Pamphylo. (Stephanus h. v. et Eustathius ad Dionys. v. 854.) Antea *Mopsopiam* adpellatam esse, tradit Plinius 5, 26. s. 27. quod de Attica notius est, a Mopsopo quidem sic dicta, (Strabo 9. p. 273. s. 397.) vel a Mopsopia Oceani filia. (Suidas s. v. Εὐφορίων.) Hic autem Mopsus occurrit, quem Noster infra 1, 17, 2. Mantus filium dicit. Ad hunc enim, cum et alius fuerit, (vid. Burmann. in catalogo Argonautar. h. v. in aditu Valerii Flacci) referendum esse videtur ex vestigiis nominis antea memoratis, et quod Herodotus 7, 91. narrat, Pamphylios originem duxisse ab iis, qui cum Amphilocho et Calchante ex Troiana tempestate disiecti fuerint; quod ex eo repetunt Strabo 14. p. 459. s. 668. et Eustathius ad Dionys. v. 854. Ita vero *Mopsia* potius nominata fuerit; nec apud alium

Illud nomen inveni. Termini ad mare satis ex Mela in ligüntur, etsi, quod et in ipsa expositione adparebit, supra in Cilicia notatum est, alii discrepant. Strabo ex lib. 14. p. 459. f. 667. ab Olbia profert ad Ptolema prope Coracesium; Ptolemaeus 5, 5. ab Olbia ad Sid Secundum Plinium 5, 23. f. 27. Ciliciae Pamphyli omnes iunxere, neglecta gente Isaurica. Quae quid reprehensio Melam non ferit, qui oram describit, su quam olim parum recedebat, de quo consulendi G graphi. Incolae *Pamphyli*, quod praefert Herodotus tante Valckenario ad 7, 91. et *Pamphylii*, in libris p miscuo usu, etsi hoc adiective potius dici censet Schw haeuser. ad Appian. p. 114. Cf. de utroque Leop emendatt. 9, 2. et Torren. ad Valer. Max. 1, 8. ext Hinc vero Παμφυλίδες πόληες dicuntur a Dionysio per v. 854. Possessivum *Pamphyliacum* notat etiam Ste nus. Hodie partem Caramaniae constituit.

Melas) Gr. Μέλας, unde Μέλανος, qui c passim reperitur. Strabo c. l. ποταμὸν facit et ὕφορ In situ consentiunt auctores, qui prope Sidam eum flu narrant, veluti Pausanias 8, 28, 2. qui aquae frigore c Cydno Ciliciae comparat, Zosimus 5, 16, 7. A Mel tamen Sidam 50 stadiis removet Periplus biblioth Escur. (Mannert p. 123. c. l.) Antiquum Ciliciae fin fuisse scribit Plinius 5, 22, f. 27. Pamphyliae cum No adsignat Strabo c. l. Sed de utriusque regionibus su ad c. 13. extr. Vetus nomen in tabula Asiae minoris posuit Pococke.

Sida) Gr. Σίδη. Nomen derivat Stephanus a S Mentauri f. Tauri (Holsten. p. 291.) filia, Moli f. Cin (vid. ibi) uxore. Recentiores tamen probabilius deriv a Boeotica voce *sida*, quae malum Punicum signifi (Athenaeus 14, 17. p. 650. ex Agatharchide) confirn nummis, in quibus malum Punicum adparet. In Cil

vage posuit Syncellus p. 126. Ven. Cumaeorum ex Cumis Aeoliis coloniam faciunt plures, ut Strabo 14. p. 459. f. 667. Scylax p. 40. Hudſ. et in primis Arrian. de exped. Alex. 1, 26, 6. qui uberiora dabit. Portum eius commemorat Scylax c. l. cum Mela cap. sequ. Strabo c. l. Minervae templum, cuius effigiem adposito malo Punico numi etiam exhibent. Urbem non ignobilem fuiſſe inde luculentius poſtea adparuit, quod Pamphyliae I. metropolis facta eſt, ut docet Weſſeling. ad Hieroclem p. 682. et declarant numi, in quibus non ſolum λαμπροτατη, ἐνδοξος adponitur, ſed et πρωτα Παμφυλων, de quibus cf. praeter Raſchium atque Eckhelium Spanhemius de praeſt. — num. diſſ. 9. p. 591. Incola Σιδήτης, teſte Stephano, comprobantibus plurimis numis, ex quibus unum tantum adfert Raſche in Lex. num. Tom. 4. P. 2. p. 915. in quo ι pro η poſitum conſpicitur. Poterat ex Holſtenio ad Stephan. p. 292. alium addere cum inſcriptione in menſa. Hanc ſcripturam longa etiam diſputatione in Arriano c. l. tuetur Gronovius propter Sidetarum barbaram et inſolentem pronuntiandi conſuetudinem, quam numi caute devitent. Retinuit ibi etiam Schmiederus, ſed ad communem aliorum uſum revocavit adſpirantibus MSStis Schweighaeuſer. in Polyb. 5, 73, 4. et antea probaverat Holſten. c. l. Nota eſt utriusque literae confuſio. Recentiori aetate *Candelorum*, ut ex Sanuto refert Mannert p. 124. c. l. Notavi ipſe ex aliis *Scandalor*.

Eurymedon) Gr. Εὐρυμέδων. Prope Aſpendum omnes ponunt, eoque adverſo flumine ad 60 ſtadia ſubvehi Strabo 14. p. 459. f. 667. narrat. Quod a pluribus celebratur, eius cauſam adiungit ipſe Mela. Cf. de illo proelio Thucydides 1, 100. Nepos 4, 2, 2. et quos ad eum indicat Boſius.

Phoenicas) Hos tamquam primarios in arte nautica atque etiam fide erga Perſas ſolos nominat, et in qui-

hinc maxima vis Perſarum conſiſterit. I. GRONOVIVS. A
Cf. Plutarch. in Cimone cap. 12. Diodor. 12, 3.

ex edito) Nempe teſtatur Arrianus de exp Alex. 1, 27. in eam urbem ſitam fuiſſe in promonto munito et praerupto, quod praeterlaberetur Eurymed unde, licet 60 ſtadia abeſſet a mari, ut teſtatur Stra [c. l.] potuit tamen conflictum videre, ubi propri verbum eſt. Unde Phaedrus [2, 5, 9.] *villam, q monte ſummo poſita Luculli manu proſpectat Sicul mare.* Unde etiam rurſus 1, 17. f. dicuntur duae *u diverſa maria proſpectare.* I. GRONOVIVS *MS.*

proſpectat) Sic maluit loqui, quum videre magis proprium futurum *deſpectat*, quippe ex alto. S tamen Latini *proſpicere* et *proſpectare* maluerunt dic de locis ſublimibus prope mare, quaſi adludentes ad p ſpiciendum porro vel procul. I. GRONOVIVS *MS.* I. I eo redit. *Deſpectare* eſt omnino ex ſuperiori, exce loco in inferiorem, depreſſum ſpectare, qui, ſi deſc deris, eſt in eodem tractu, *proſpectare* ſimul involvit tionem loci remotioris et disſiti ab eodem tractu. Faci huc ſtadia 60. apud Strabonem, quibus a mari diſtal unde et Ptolemaeus 5, 5. in mediterraneis urbibus cenſet. Quod Salmaſius ad Solin. p. m. 549. prop verbum *proſpectat* propius mari a Mela eam urbem p tam fuiſſe exiſtimat, facit id ſine gravi cauſa, cum pi terea, quod ipſe monet, fluminis curſus recurvus diſt tiam a mari minuat.

Aſpendos) Gr. Ἄσπενδος. Ἀσπένδου κτίσ vocat Stephanus h. v. Ἀργείων cum Mela Strabo p. 459. f. 667. et ex eo Euſtathius ad Dionyſ. v. 8 qui tamen ad Homer. Il. 2, 745. p. m. 253. condito ipſos ſ. praecipuos auctores nomine deſignat, Polypoe et Leonteum, Troia reduces. Argivos autem in illo tra

et vicinia sedem posuisse et urbes constituisse, ex veteribus auctoribus non solum, sed ex nummis etiam discitur. De situ antea dictum est ex Arriano. Quod Zosimus 5, 16, 17. narrat, Eurymedontem eam interfluere, non repugnat, quia, ipso Arriano teste, pars urbis rupem, pars vallem subiectam occupabat. Πόλιν εὐανδροῦσαν ἱκανῶς dicit Strabo c. l. et Cicero in Verrin. 1, 20. vetus oppidum et nobile, cuius documentum exstat in Polybio 5, 73, 3. qui refert, in bello domestico tempore Seleucidarum quatuor milia militum submisisse ex ipsius agro sine dubio coacta. Celebratur Veneris cultus porcinis sacrificiis peractus, (Dionys. v. 852. et ex eo Avien. v. 1016.) cuius originem a Mopso derivatam explicat Eustathius ad Dionys. c. l. Postea adpellata est *Trimupolis*, uti scriptum exstat in Hierocle p. m. 682. rectius *Primupolis*, ut ibi docet Wesselingius. Incolae *Aspendii* in auctoribus Graecis, (e. c. Xenoph. hist. Gr. 4, 8, 30. Diodor. Sic. 14, 99. —) Latinis (Nepote 14, 8, 2, —) et nummis multis.

validissimi) Vel multitudine aquarum, vel impetu, quem ipsae adpellationes videntur innuere. I. GRONOVIUS MS. 1.

Cestros) Gr. Κέστρος, ut in Strabone 14. p. 459. f. 667. qui in illo subvectos 60 stadiis ad Pergam pervenire dicit. Dubius haeret Schol. Nicandri ad Alexiph. v. 401. utrum Pamphyliae, an Ciliciae tribuendus sit. At Pamphyliae debetur. Nomen Vossius repetit ex Graeco κέστρον i. e. ἀκόντισμα, cuius notam adposui in criticis p. 460. Tum eadem hic valet ratio, quae in Tigride observatur, quae vox in Medorum lingua sagittam significat. (Curtius 4, 9, 16.)

Catarrhactes) Gr. Καταῤῥάκτης, quem optime sic describit Strabo c. l. ἀφ' ὑψηλῆς πέτρας καταῤῥάττων ποταμὸς πολὺς καὶ χειμαῤῥώδης, ὥστε πόῤῥωθεν ἀκούεσθαι τὸν ψόφον. Eodem etiam spectat subiecta Melae

complicatio. TZSCHUCKE. Quid sit καταῤῥάκτην notum? Non ad aquarum tantum lapsum translatum hoc vocal bulum, verum etiam ad avi quoddam genus, quem itid catarrhacten appellant. Caussam nominis reddit Dionys Characenus in Ixeuticis, aliquando a nobis in lucem p ducendis. VOSSIVS. Nimis alte inde repetita est nomi caussa, et forte notandi Dionysii caussa quaesita; prop adest, quam Strabo ostendit. Idem de catadupis N constat. Strabo cursum eius inter Olbiam et Attali designat; post Olbiam et Attaliam Plinius 5, 26. s. et Ptolemaeus 5, 5. cum periplo Escurial. sua quiac progressione motus. Hodie vocatur *Dudah*, (Mann p. 129. qui adlegat Lucas second voyage T. 1. cap. 3 etsi Pococke in tabula illud nomen oppido adposuit, vato vetere fluvii nomine.

navigari) Quia in plano tantum celerrime cur cum Catarrhactes propter praecipites lapsus ex variis co bus impediat navigationem, perinde ut Nilus etiam suis Catadupis. I. GRONOVIVS *MS*. *Praecipitat* aut de fluviis notum, ut *praeceps*, de mari etiam incita Valer. Flacc. 4, 656. Lucan. 5, 649.

Perga) Gr. Πέργη, unde et *Perge* apud Geo Ravenn. 2, 18. in tab. Peuting. 9. F. A mari seu po ab ostiis Cestri 60 stadiis removet Strabo c. l. et in me terraneis locat Ptolemaeus 5, 5. longius tamen a m quod adeo supra Aspendum producitur; melius Scy p. 39. qui cum aliis litoralibus urbibus in recensu fa coniungit. Nota est urbs ex actibus Apostolor. 13, 13. et 14, 25. quam Paullus ingressus est ad debellandu quod videtur, superstitionem in cultu Dianae. Lyc adscribit Scylax p. 39. Hudf. et ab Aspendo Pamphyl urbes exorditur, quod, nisi illi errorem obtrudere ve ex latiori Lyciae ambitu, quo olim patuit, diiudic debet, uti Homerus Pamphylios ignorat, et Lyciam C ciae adnectit, de quo vid. Heyne ad Homer. Il. 2, 8

Posteriores dant Pamphyliae, cuius etiam μητρόπολιν facit Schol. Callimachi in Dian. v. 187. quod aestimandum est ex divisione posteriori Pamphyliae in duas partes, in quarum una Perga, in altera Sida metropolis esse coepit, ut docent acta conciliorum. Vid. Wesseling. ad Hierocl. p. 679. De numis, quos voluerat Spanhemius de usu — num. Tom. 1. diss. 9. p. 591. dubium reddit Eckhel. in doctrina num. P. 3. Vol. 1. p. 14. et Περγα pro Πετρα Arabiae male ab eo lectum fuisse censet. Prope Corycum, antiquam Pamphyliae urbem a Servilio Isaurico dirutam, cum Dionysio suo v. 855. ponit Avienus v. 1017. Incola Pergaeus in utraque lingua. Hodiernum nomen, si quidem locus habitatur, incertum; nam Pirgi s. Pirge inveni, et Kara hissar, quod posterius tamen Ptolemaei 5, 2. Prymnesiam esse, ex inscriptione iudicat Pococke T. 3. p. m. 120. Tum vero procul hinc distat in Phrygia.

Dianae — templum) Non in ipsa fuit urbe, sed in vicinia, quod adparet ex Strabone c. l. Ita enim ille πλησίον, inquit, ἐπὶ μετεώρου τόπου τὸ τῆς Περγαίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ἐν ᾧ πανήγυρις κατ' ἔτος συντελεῖται. Sed quod sit, ex vicinia urbis ipsi urbi tribuitur, unde et nomen additum. Quare Callimach. in Dian. v. 187. πολίων δέ τοι εὔαδε Πέργη, et Pergaea Diana maxime in numis, celebratur, quorum etiam aliqui adpositum templum ostentant, cuius sanctitatem vox ἀσύλου declarat. Recte igitur Cicero in Verrin. 1, 20. in. et antiquissimum et sanctissimum dicit. Rarius *Pergensis Diana* occurrit, quod ex numis Nervae et Traiani excitatur. Vid. Rasche pag. 837. c. l. et Eckhel p. 15. c. l. An eadem etiam *Pergasaea* adpellata fuerit, de eo quaesitum est in notis criticis p. 461 sq.

Sardemisos) Commemoratur etiam a Plinio 5, 26. s. 27. an ab alio praeterea, ignoro. Quod quidam

Sardessum hoc retulerunt, de eo dictum est in notis c ticis p. 462 sq. Ex Vadiani ad h. l. sententia hoc nom id Tauri iugum habuit, quod intra Lyciam et Pampl liam interno mari imminet. Sic Burmannus adnotaver partem Tauri esse et promontorium. Mannert p. 149. c. intelligit de Solymis, monte, apud Strabonem 14. p. 45 s. 666. prope Pisidiam et Milyadem. Cum *trans* sim complectatur Phaselidem, cuius situs fuit in litore, nec eo Sardemisos longius removeri potest, nec tamen e Tauri pars vel promontorium haberi, cum de his proxin capite exponat, ubi potius pro Tauri promontorio, uti his recte facit, Sardemisum repetiisset.

Phaselis) Gr. Φασηλίς, vel Φάσηλις, (Herodo 2, 178.) vel etiam Φασῆλις. (Ctesias apud Photiu p. 145.) In casibus obliquis *Phaselin* dixit Florus 3, 6, *Phaselidem* Eutropius 6, 3. Ipse etiam ager seu reg urbis *Phaselis* vocatur a Plinio 2, 110. s. 106. Incol vocantur Φασηλῖται; (Plutarch. in Cimone c. 12. Cicer in Agraria 2, 18.) unde Φασηλιτῶν χώρα dicitur ab A tigono in hist. mirab c. 182. In nummis et Φασηλιτων Φασηλειτων, ut in similibus etiam solet, occurrit. *Ph selinum* habet Plinius 23, 49. s. 4. de oleo lirino. Nome prius, teste Stephano, fuit Pityussa, cui successit Φάρσ λος, seu, ut emendat Salmasius, Φάσαλος s. omnin Φάσηλις. In hac urbe fluctuantur termini Lyciae e Pamphyliae. Lyciae enim tribuunt Scylax p. 39. Hud qui omnino latius profert Lyciam ad Pergam usque Strabo 14. p. 458. s. 666. et sequ. Ptolemaeus 5, 3 Eutrop. 6, 3. Ciceronem etiam aliqui addunt, quod Lyciis illam incoli dicit in Verrin. 4, 10. At Pamphylia cum Nostro adscribunt Plinius 5, 26. s. 27. (*ultiman eius orae* dicit) Dionys. v. 855. Martian. Capella lib. 6 p. 220. Stephanus h. v. Caute Livius 37, 23. in. i confinio Lyciae et Pamphyliae ponit, unde simul ambi guos fuisse utriusque terminos confirmatur. Cilicun

urbem hic quosdam dixisse notat Vossius, et de diversitatis illius caussis haec adfert: Phaselis a Lyciis olim fuit habitata, Lyciaeque adtributa primitus. Pamphyliis vero late oram maritimam tenentibus, Pamphyliae adnumerata fuit urbibus, licet incolae essent Lycii. Postmodum obportunitate situs adlecti et invitati a Cilicibus, ipsi quoque piraticae se adplicuerunt, aut saltem piratis receptaculo fuere, deserta communi Lyciorum societate vel sua sponte, vel eiecti ab illis. Tum Cilicum dicta fuit urbs Phaselis. Haec vossivs. De prisco Lyciae ambitu supra aliquid notavi. Praedonum, Cilicum maxime, olim domicilium fuisse, adparet ex Cicerone c. l. et Strabo 14. p. 462. f. 671. narrat, Zenicetum, (ε) illum praedonum ducem, Phaselidem et magnam Pamphyliae partem possedisse. Dorienses conditores facit Herodotus 2, 178. Πόλιν ἀξιόλογον vocat Strabo 14. p. 458. f. 666. et tribus portibus instructam fuisse addit. Neque sic repugnat Lucanus 8, 251. cui est *urbs parva*, scilicet, quod sequentia declarant, quia raros habebat tunc incolas domusque populis erant exhaustae. Ad eam enim conditionem redigebatur, cum Servilius Isauricus, victis piratis, eam etiam evertisset, uti recte explicant ibi Oudendorpius et hic Vossius. Cf. de re Cicero in Verr. 6, 10. Eutrop. 6, 3. De situ haec: Livius c. l. in altum penitus prominere refert, ita ut procul navium prospectum praebuerit. Hinc et *ardua* eius *tecta* praedicat Avien. v. 1017. et ἠνεμόεσσαν vocat Dionys. v. 855. i. e. ἐπὶ ὀρῶν κειμένην, ut ad Homerum Il. 2, 606. explicat eam vocem Eustathius. Prope illam ad mare angustias describit Strabo c. l. per quas Alexander exercitum traduxit. Maritimam omnes faciunt; aliqui etiam ex ea *phaselorum* navium originem repetunt, veluti Scholiast. Lucani ad c. l. etsi Campanum navigium vocat Nonius Marcel. cap. 13, 7. In numis quidem adponitur navis, quod praeter rem maritimam ad navigium etiam refert Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 3. pag. 6. teste usus

Isidoro orig. lib. 17. eumque in his, secutus Mannert p. 132. c. l. Sed quem vage notant Isidori locum ex Orig. lib. 17. c. 10. longe is diversa de oleribus, quorum erat phaselus s. faselus, persequitur. Cf. Schneider in indice ad scriptores rei rusticae h. v. Sed qui prolixam disputationem de hac voce eiusque etymologia desiderat, adire potest Vossium ad Catull. 4. in. Hodiernum nomen legi *Fionda.*

a Mopso). Eius mentionem iterat cap. 17. et de eo agit Seneca in Medea v. 356. [655.] etsi confundens duo Mopsos, quorum alter venit in Africam, hic noster praeter Phaselidem in Pamphylia conditam habet aliam memoriam, in Cilicia nempe Mopsvestiam. I. GRONOVIVS *MS.* Infra Mantus filium facit, ipsam Manto Tiresiae filiam, quod confirmat Strabo 13. p. 442. s. 642. aliique. In patre tamen dissentiunt. Alii enim ferunt Apollinem, ut Conon narrat. 6. Strabo 14. p. 464. s. 675. alii Rhacium, ut Pausanias 7, 3, 1. at in aetate circa Troiana tempora conveniunt. Saepe miscetur cum alio Mopso, Ampyci filio, ex Argonautis, uti monuit Burmannus aliique, quos laudat in catalogo Argonautarum sub h. v. et augere potest Barthius ad Statii Theb. 3, 521. Distinguit utrumque diserte notata cautione Strabo lib. 9. extr. Cf. supra capitis initio de Pamphylia et infra ad cap. 17, 2. At gravius valet ad Geographica, quod de eius migratione referunt auctores de urbibus ab eo in hoc Asiae tractu conditis, in Cilicia maxime, ubi eius memoriam servant Mallus, Mopsvestia — Certamen eius de imperio cum Calchante commemorat Strabo 14. p. 464. s. 675. et quos producit Heyne ad Apollodor. p. m. 655. et 1037. Inde, quod addi potest, intelligitur, cur in Cilicia cultus fuerit, clarumque habuerit oraculum, de cuius fide et auctoritate historiam habes in Plutarcho de oraculor. defectu p. 709. Vol. 7. Lips. et

sic Mopsvestia in numis vocatur saepe ιερα, ασυλος. Sed et Pamphyliam adiisse et incolis frequentasse, quaedam innuunt de Calchante apud Quintum Calabr. 14, 368. porro quod Plinius c. l. scribit, Pamphyliam antea Mopsopiam adpellatam fuisse. Sed satis certum adest testimonium Melae.

CAP. XV.

LYCIA.

§. 1. *Lycia)* Gr. Λυκία. Nomen Mela derivat a Lyco, Pandionis filio, in quo consentientes habet Herodotum 1, 173. Strabon. 12. p. 394. s. 573. Pausan. 1, 19, 4. Stephanum h. v. et ex eo Eustathium ad Dionys. v. 847. et ad Homer. Il. 2, 876. p. m. 279. ex quibus aliqui addunt, eum ab Aegeo, fratre, Athenis pulsum in hanc regionem ad Sarpedonem confugisse; ipsos Lycios antea Termilas dictos fuisse. TZSCHUCKE. Sed ratio temporis non congruit, ut in eandem aetatem referantur, Sarpedon, Minois I. et Rhadamanthi frater [cf. Apollodor. 3, 1, 1. Diodorus Sic. 5, 78.] et Lycus, frater Aegei, qui iam cum Minoe secundo atrox gessit bellum. [Cf. Diodor. Sic. 4, 60 sq.] Errorem inde ortum puto, quod in Lycia post Sarpedonem I. regnaverit dein alius eiusdem nominis circa belli Troiani tempora. Vide et, quae notavi in Aegyptiacis meis cap. 15. PERIZONIUS. De Sarpedonum, avi et nepotis, commistione apud alios etiam vid. Heyne ad Apollodor. 3, 1, 1. p. m. 528. Accurate utrumque distinxit Diodor. 5, 79. Nempe error sic deprehenditur, quod Sarpedonem hunc Minois I. fratrem Europaeque filium faciunt Herodotus et Strabo c. c. l. l. Aegeus autem, cuius frater fuit Lycus, diu post vixit, ut ex bello notissimo discitur, quod cum Minoe secundo, primi nepote, gessit. Recte igitur iam Eustathius ad Homer. c. l. monuit, utrumque Sarpedonem hic

distinguendum esse. Quae vero ante Lycum Lyciae populi nomina gesserint, discitur ex Herodoto et aliis, a quibus commemorantur *Solymi*, *Milyae*, *Termilae*. Homerus tamen Solymos et Lycios facit diversos, dum Il. 6, 184 sqq. refert, Bellerophontem Lyciae regis iussu Solymis bellum intulisse, quocum conferri etiam potest Strabo 14. p. 459. s. 667. probatque eos, qui Solymos Homeri post Milyadas dictos esse velint, Solymos autem ipse lib. 1. p. 12. s. 21. inter Lyciam et Pisidiam ponit in summis Tauri iugis, Homeri usus auctoritate ex Odyss. 5, 283. etsi ibi quidam malint ἐξ Ἐλύμων, de quo, cum nihil ad ipsam hanc quaestionem valeat, cf. Schlichthorst in Geogr. Homeri p. 13. Alii Solymos post Pisidas adpellatos fuisse tradunt, veluti Plinius 5, 24. s. 27. Stephanus s. voce Σόλυμοι, Eustathius ad Homer. Il. 6, 184. p. m. 493. aliique, quos produxit Holsten. ad Stephan. p. 302. Qui de Hierosolymis et inde de Iudaeis hic cogitant, in quibus Iosephus antiqu. Iud. 7, 3. Tzetzes chil. 7. hist. 149. plures omnino olim sec. Tacit. Histor. 5, 2. (Cf. Bochart. in Chanaan 1, 6.) audiendi non sunt. Referri etiam huc posse videtur, quod Chimaeram prope Solymos conlocant in Bellerophontis expeditione Homerus Il. 6, 179 sqq. et Pindarus Olymp. 13, 129. Chimaerae autem sedem adsignant in Crago Lyciae monte. (Strabo 14. p. 458. s. 665.) In nomine *Termilae* scriptura variatur. Adpositam sequuntur Herodotus 1, 173. 7, 92. et Strabo 14. p. 459. s. 667. Alia habet Stephanus s. v. Τέρμερα, ad quem vid. Holsten. pag. 319. et Muncker. ad Antonin. Liber. cap. 95. Transpositis literis Τρεμίλη etiam de Lycia adfert Stephanus h. v. quod confirmat Antoninus Liberal. cap. 35. ubi cf. Munckerus. Idem vero Antoninus in origine nominis Lycia ab aliis recedit, dum a lupis (λύκοι) derivat, qui Latonae, cum in Lyciam venisset, viam monstraverant. Nec in terminis constituendis sibi constant auctores, nec constare possunt propter mutationes vario tempore factas. Nempe Lycia

olim latius patuit et contigua fuit Ciliciae, de quo supra iam dicta sunt aliqua. Cf. etiam notae criticae ad h. l. pag. 467. Alia per ipsum locorum recensum exponentur. Gentile est de incolis et rebus *Lycius*, unde descendit porro Λυκιακὸς v. c. θάλασσα (Lucian in navigio c. 8.) πόλις. (de Phaselide Strabo 14. p. 458. f. 667.) Incolae Φιλοπόται dicuntur, de quo cf. Eustathius ad Homer. Il. 12, 311. p. m. 868. Ipsa regio hodie occupat *Caramaniae* partem sensu latiori sumtae.

Chimaerae) Satis hoc monstrum iactatum est in fabulis inde ab Homero (Il. 6, 181 sq.) et Hesiodo, (Theog. 319 sqq.) varieque versum et auctum. Homerus illi dat tria corpora, quibus tria etiam capita imponit Hesiodus. Utrumque adtingit Palaephatus cap. 29. Duo alii, alii unum tantum concedunt. Vid. Eustath. ad Homer. c. l. p. 491 sq. Quod vero omnes narrant, pugna illud devicit Bellerophon, de quo ipso cf. Freret in Memoires de l'academie — de Paris Tom. 7. p. 83 sqq. de pugna Boettiger in libro Griechische Vasen-Gemälde P. 1. sect. 1. ad n. 1. 2. Tum omnes in eo consentiunt, quod ignem evomuerit, at quo in corpore, vel capite eruperit, de eo, ut solet in his nugis, disputant. Cf. Heyne ad Apollodor. 2, 3, 1. Qui vero longam auctorum seriem cognoscere velit, a quibus haec fabula omnino tractata est, adeat Fischerum ad Palaephatum c. l. ubi etiam adiungi poterit Servius ad Virgil. Aen. 6, 288. Eadem in eius explicatione reperitur dissensio. Proprie fere intelligit Palaephatus de tribus animantibus, quae in Telmisso monte eiusque triplici aditu latuerint, insidiasque accolis struxerint; impendisse Chimaeram montem, et interiectum hiatum ignem eiaculatum esse. Alii flumina rapida fuisse volunt, alii tres Solymorum Deos, vel duces; (ut Bochart. in Chan. 1, 6. f.) quidam de coniuge Amisodari Chimaera

eiusque fratribus, Dracone et Leone explicant; su
porro, qui ad montem ignivomum revocent; sunt,
alia etiam adferant. Sed ne talia hic morer, multipli
auctorum sententias conlectas exhibet Banier in Göt
lehre Vol. 4. p. 368 sqq. et ex veteribus aliquas Eu
thius ad Homer. c. l. p. 491 sq. qui ἀναφυσήματα
ρὸς sua aetate ibi conspecta fuisse adfirmat. Ad ver
proxime accedere videntur ii, qui de monte ignivo
intelligunt, veterum utique sat multi, a quibus 1
Mela dissidet, etsi ne sic quidem omnes certo consen
Sic Strabo 14. p. 158. s. 665. prope Cragum mont
et urbem Φάραγγα fuisse tradit ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀ
τείνουσαν, et sic in loco consentit propius cum Pal
phato, qui χάσμα memorat inter Telmissum et Chim
ram, montes. De Crago et Telmisso scribit etiam Eu
thius c. l. Plinius vero 2, 110. s. 106. ipsum mont
Chimaeram *immortali diebus ac noctibus flamma* flagr
refert, ut 5, 28. s. 27. cum eoque idem statuunt Sol
cap. 42. s. 39. Martian. Capella 6. p. 220. Antigon.
hist. mirabil. cap. 182. Servius ad Virgil. Aen. 6, 28
In Phaselide (s. *Phaselitide*, vel cum libris *Phaselit*
ponit locum Plinius lib. 2. cum Antigono, nec proc
a Phaselide talem locum fuisse confirmat Ctesias ap
Photium p. 145. Omnino in ista regione, praetermi
locorum nomine, ex terra ignem emitti tradunt auctor
quorum aliqui etiam proximam urbem Hephaestiu
inde nomen nactum fuisse tradunt, uti Solinus c.
quippe in cuius vicinia Hephaestii montes flagraban
(Plinius 5, 28. s. 27. et 2, 110. s. 106. Scylax p. 3
Hudf.) etsi de Hephaestio regione id narrat Sene
epist. 79. Sic prope Myra, urbem, πῦρ αὐτόματον e
refert Malalas in chronogr. lib. 14. p. 25. Ven. vocatq
μυστήριον Θεοῦ.

Sidae portu) De huius loci difficultate in
obiecta, quod lacubus valde dissitis eundem sinu

claudit, cuius initium minime notaverat, dictum satis est in notis criticis p. 465 sqq. Neque adhuc eam removere potui, etsi hoc Melam dicere voluisse, aut debuisse adparet: Pamphylius sinus utrimque Sidae portu et Tauri promontorio concluditur.

promontorio) Tauri vocat, quia inde in mare prominet. Sic et Plinius 5, 28. s. 27. At habuit illud peculiare nomen, variatum licet. *Chelidonium* adpellat Plinius 5, 27. in. *Taurus mons*, inquit, *ab Eois veniens litoribus Chelidonio promontorio sinum disterminat. Chelidonium promontorium* habet etiam Livius 33, 41, 6. Scylax p. 39. Huds. *Chelidonias* de promontorio et duabus insulis ponit, cum alii contra illo nomine tres insulas complectantur, de quo ad 2, 7, 5. dicetur. Vossius Tauri promontorium in Chelidoniis quosdam statuisse putat, quod ulterius illae in mare promineant. Et sic Dapper in descr. des isles de l'Archipel p. 168. Chelidonias in Mela et Plinio de Tauri promontorio explicat. At Plinius in superiori loco Chelidonium promontorium aperte dat Tauro, et Noster 2, 7, 5. Tauri promontorium a Chelidoniis insulis satis luculenter distinguit; quare illa stare nequeunt, immo Scylax unum idemque nomen de promontorio et de insulis coniunxit, quod ab his ad illud nomen commune transiit. Alio nomine ἱερὰ ἄκρα producit Strabo 14. pag. 458. s. 666. unde Taurus incipiat, illique Chelidonias adiicit. Nec discrepat hoc situ Ptolemaeus 5, 3. Hodie vocatur *Capo delle Celidonia.* (Salmasius ad Solin. p. m. 551. Dapper p. 167. c. l.)

§. 2. *Eois)* Ita et Plinius in loco antea commemorato; proque eo paullo post *ubi primum ab Indico mari exsurgit*, quod reddidit Solinus c. 41. s. 38. Eodem vero etiam initio partiumque ordine, quo Mela, eum describit Iornandes de reb. Get. cap. 7. cum Mar-

timo Cap. lib. 6. pag. 220. Inverso ordine Strabo 11. p. 358. s. 520. Arrian. in Ind. cap. 2. a Lycia et Caria eius exordium ducunt. Sic Avien. in perieg. v. 839. *Ast Asiam incumbit vasto mons aggere Taurus, Interstatque iugo mediam, Pamphylia campo Qua iacet, incipiens, ac verticis ardua ducit Indorum ad pelagus*, quippe secutus hic et v. 1049. Dionysium suum v. 639. TSCHVCKE. Nempe suppofuit auctor, considerari debere situm nostri hemisphaerii, ut iaceat ab oriente versus occidentem. Ideo Taurus mons non accipit initium in Lycia, sed in oriente, ut in Lycia desinat. I. GRONOVIVS *MS.*

dextro latere) Si ab eius ortu in occasum prospicias. VADIANVS. Idem Plinius c. l. sic declarat: *dextro latere septemtrionalis — laevo meridionalis*, et Solinus c. l. *obiectus septemtrioni dextro latere.* Olivarius dextrum latus ad Imaum refert, sinistrum ad Damasium, Tauri ramentum, quem tecto nomine refutavit Salmasius ad Solin. p. m. 552. Nempe Mela non de ramentis Tauri loquitur, sed de eodem recto et perpetuo iugo, quod ab oriente exorsum contra occidentem pergat, unde quale sit dextrum latus, facile intelligitur, frontemque eius occidenti esse obversam. Eadem vero diligentia per partes singulas descripsit mare internum lib. 1. cap. 1. ob utriusque magnam celebritatem et in Romana historia frequentem usum.

gentium) Scythicarum et Indicarum, quaeque in occasum utrimque iuxta sunt. VADIANVS. Gentes et regiones, quas transit Taurus, discuntur ex narratione Strabonis 11. p. 358. s. 520. Praecipue autem notanda est divisio, quam facit, Asiae in septemtrionalem et meridianam, intra et extra Taurum, de qua vid. ad Eutropium 4. 4. p. m. 191.

dorsum agit) Est sermo metatorum et agrimensorum, prout dixerunt *agere cuniculum, agere limitem,*

unde etiam infra 2, 2. in. de Thracia dicitur, *agere latera.* I. GRONOVIVS *MS.* 2. *Dorsum* vero proprium est verbum de montibus. Sic *toto dorso procedit in pelagus* 2, 2, f. et apud Virgilium Aen. 1, 110. dorsum in mari dicitur pro exstante colle. I. GRONOVIVS *MS.* 1. *Dorsum* ex vi vocis propria non omnino est cacumen montis, sed significat continuata et protracta montium iuga, de quo usu varia conlegit Emmenessius ad Virgil. c. l. Sic *iuga montium perpetua* paullo post *dorsum* vocat Curtius 5, 4, 5. Tum, quod *agere* adiecit, apte motus progressionem indicavit, et pro simplici locutione dixit, qua iuga montis extenduntur, promoventur. At, quo minus ita explicari hic possit, obstare videntur proxima verba *perpetuo iugo*, porro series descriptionis et ipse usus illius vocis in Mela. Nam progressionem versus meridiem iam notavit, quare ulterior descriptio aliud quid postulat, quod declaretur in forma montis. Ita vero 1, 9. in. *Aegyptus ab hoc litore* (maris interni) *penitus immissa, donec Aethiopiam dorso contingat, ad meridiem refugit.* Ibi quidem de iugis montium cogitari nequit, nec cogitasse alios, ex ipsorum explicationibus adparet. Ita enim Plinius 5, 9. f. 4. *Aegyptus ad meridiem recedens, donec a tergo praetendantur Aethiopes.* Cum Plinio *tergum* etiam habent Solinus cap. 35. f. 32. in. et Martian. Capella lib. 6. p. 218. Omnes igitur de aversa parte, qua a litore versus Aethiopiam recedit, intellexerunt. Et sic Athos 2, 2. f. *non promontorio, ut alii, verum totus exstat, totoque longe dorso procedit in pelagus* i. e. ab utraque parte, a fronte et a tergo. Plinius 4, 17. f. 10. *a planitie excurrit in mare.* Sensus igitur hic subest: qua ab origine ad finem procurrit, et sic obponitur verbis: *ab Eois litoribus exsurgens.* Interpres Hispanus: *por donde toca con sus costados;* minus accurate. Atque inde etiam *magnae gentes* intelligi possunt.

diremit) Plinius 6, 27. *mediam distrahens Asiam, nisi obprimenti terras occurrerent maria. Resilit ergo*

a septemtrione flexusque immensum iter quaerit. Nempe inter aliquot maria flexibus torquetur, sed in nullum exit, nisi in Lycium seu Pamphylium.

totus ut —) De horum verborum et lectione et sensu satis, opinor, expositum est in notis criticis pag. 472 sqq. Hoc unum adiiciam hic, quod Huetius in libro hist. du commerce cap. 56. p. 403. ita emendat: *idem autem et Torus* i. e. Taurus; satis lepide. De variis autem Tauri nominibus et finibus exponunt etiam praeter Plinium 5, 27. Solinus cap. 41. s. 38. Orosius 1, 2. sic ut alii plura adferant nomina, alia pauciora.

Hemodes —) Omnes hae appellationes veniunt ex expeditione Alexandri M. unde primum Graeci hanc distinctionem didicerunt, in qua primum nomen est *Hemodes* s. *Imaus*, qui tractus montanus Indiam distinguit a Scythia, prout etiam *Caucasus* et *Paropanisus*, ex quibus *Caucasus* non ponitur suo loco. Nam non esse verum Caucasum antiquis poetis celebratum, per Promethea patet ex situ, quem cap. 19, 13. praebet Caucasiis montibus, ut idcirco Mela indulserit appellationi, quam creduntur Macedones indidisse illi tractui montano ad iactandam expeditionis Alexandri M. gloriam, quasi illa se extendisset ad verum Caucasum. I. GRONOVIUS *MS.* Vid. deinceps, et de *Hemode* ad 3, 7, 6.

Caucasus) Sic dictus fuit a Graecis, quum verum eius nomen esset *Graucasus*, hoc est, nive candidus. Sed Graecis notissimum erat Caucasi montis nomen inter Euxinum et Caspium mare siti, et ideo in Orientem, ubi nominis pene eiusdem, vel certe proximi, invenerunt montem, transtulerunt. Vide Salmasium ad Solinum p. 788. [s. 554.] et me in Curtio vindicato p. 137. et 257. ubi et de Paropamiso egi studiose et de Paropamisadis in monte isto habitantibus p. 154. et sqq. PERIZO-

siva. De vero Caucaso male huc ab Alexandri militibus translato adfirmant, Strabo 11. p. 348. f. 506. in. et poft. Arrian. de exp. Alex. 5, 5, 4. et in Indic. cap. 2. aliique plures omnino hic Caucafum commemorant cum Noftro, ut Plinius 5, 27. 6, 23. f. 20. Curtius 8, 9, 3. et ubi male mifcet 7, 3, 21. Plutarch. in orat. 2. de fortitudine Alex. p. m. 325. Dionyf. v. 1134. ibique Euftathius et ad Homer. Il. 2, 735. p. m. 251. Eodem modo Alexandri milites Iaxarten, Sogdianorum flumen Tanain putarunt et adpellarunt, uti monet Plinius 6, 18. f. 16. aliique, unde in errores quidam deducti funt. Cf. infra ad 1, 19, 18. et Harduinus ad Plin. c. l. Cautius alii agunt, a quibus, uter mons intelligendus, adiectis verbis declaratur. Ita Plinius 6, 23. f. 20. Indum effundi in iugo Caucafi montis, quod vocetur Paropamifus eodem modo, quo Arrian. de exped. Alex. M. 5, 3. f. 5, 4. in. fontes eius oftendit in Paropamifo vel Caucafo, quem pofteriorem hic folum commemorat Curtius 8, 9, 3. Ἰνδικὸν Καύκασον dicit Euftathius ad Homer. c. l. Bene etiam monito providit Arrianus 5, 5. quo fenfu Caucafum intellectum vellet. Ita vero proprie eos montes vocatos effe, qui ab Ariis excurrunt, tradit Strabo 11. p. 352. f. 511. Alii aliter explicant, et referunt ad Paropamifum, (Arrianus, Plinius, antea notati) ad Imaum, (Orofius 1, 2.) vel Paropamifum, Imaum et Hemodum. (Euftathius ad Dionyf. v. 1153.) Adparet inde, quanta fit veterum auctorum in definiendo hoc Caucafo inconftantia, quantasque in rebus Geographicis harum regionum turbas dederit expeditio Alexandri. Plura conlegerunt Goropius in Indo-Scythicis p. 475. Raderus ad Curt. 7, 3, 19. et Bayerus de muro Caucafeo in opusculis p. 113 fqq. et p. 208. De Scythico Caucafo vid. infra ad 1, 19, 13. et de *Paropamifo* ad 3, 7, 6.

Cafpiae pylae) Quae Mediam ab Affyria et vicinis regionibus feparabant, et in Alexandri M. expedi-

tione distinguunt etiam Medos et Parthos, ut patet ex Arriano lib. 3. [cap. 19.] ubi Alexander per eas insecutus fuit Darium. I. GRONOVIUS *MS.* Haec denominatio a Graecis est imposita, pro qua Asiatici in sua lingua sine dubio habuerunt aliam. Sed Graeci sic dixerunt propter angustum et difficilem transitum. — IDEM. Strabo 1. p. 44. f. 64. 11. p. 359. f. 522. vocat Κασπίους πύλας, Arrianus c. l. Κασπίας πύλας, uti Servius ad Virgil. Aen. 6, 799. cum Nostro; Dionys. Perieg. v. 1064. Κασπιάσας πύλας; Plinius 6, 12. f. 11. et 15. f. 13. Sueton. in Nerone c. 19. Ammian. 23, 6. — Latino vocabulo usi *Caspias portas;* utrumque variat Orosius 1, 2. qui *Caspias portas* dicit et *Armenias pylas.* De ipso autem vocabulo πύλαι hoc sensu cf. Perizon. ad Aelian. V. H. 3, 25. et Eustathius ad Dionys. v. 1054. Sic πύλαι θαλάσσης apud Aristid. T. 1. p. 21. ed. Iebb. — Sed *claustra Caspiarum* sc. portarum sunt Tacito Hist. 1, 6. quae omnia ad angustos aditus apte referuntur, qui locum aperiunt, claustra etiam ad illorum munimenta et difficultatem, uti multis exemplis docent Heinsius ad Vellei. 1, 3, 3. Broukhus. ad Propert. 3, 7, 55. Ernesti ad Tacit. Annal. 2, 59. Nominis causam addita descriptione exposuit etiam in nostris Plinius 6, 17. f. 15. Quippe interrupta angusto transitu iuga erant, ita ut vix singula meare possent plaustra, longitudine 8. M. toto opere manu facto. A Graecis κλεῖδάς etiam vocari, ex Dionysio v. 1036. notat Eustathius, ubi κλῇδες γαίης Ἀσιήτιδος legitur. Nomen tulerunt, ut mare, a gente Caspia, quae iis egressos excipit. (Plin. 6, 17. f. 15.) Quod negat ad Curtium 6, 4, 19. Freinshemius, gentem ibi Caspiam fuisse, diserte id adfirmat epitomator Strabonis lib. 11. p. 148. Hudf. quippe qui duas facit Caspias gentes, quarum haec Parthis vicina ad Caspias portas. Situs earum, uti iam supra indicavit Gronovius, optime intelligitur ex Alexandri expeditione, qui cum Darium persequeretur, undecimo die ab Ecbatanis in Media pervenit Rhagas unius diei itinere

procul ab his portis, quibus post penetratis Parthiam ingressus est. Sunt igitur inter Parthiam et Mediam in utriusque finibus. Vid. Arrian. de exped. Alex. 5, 19. et 20. Strabo 11. p. 361. s. 524. et Plinius 5, 17. s. 14 sq. 6, 21. s. 17. Mediae diserte tribuit Strabo 11. p. 359. s. 522. Quae si teneantur, aliqui non satis accurate, alii etiam vage posuisse videntur. Ita Ammianus 23, 6. Mediae quidem finibus proximas dicit, sed illos fines litorea navigatione designat. Iuxta mare etiam ponit Geogr. Ravenn. 2, 3. f. Servius ad Virgil. Aen. 6, 799. in finibus Assyriorum, quae aliquantum aberrant, nisi Mediam complectaris. Forte etiam cum *Meda porta* (Μηδικὴ πύλη) confundit Strabo 11. p. 362. s. 525. Zagri portas vocat Ptolemaeus 6, 2. quia, ut Strabo etiam indicat, Zagri montis ibi est transitus in Media, non procul a finibus Assyriae. Turbare etiam Plinius, nec satis sibi constare videtur, dum scribit 6, 17. s. 15. portas illas teneri a Pratitis, hos autem connecti Carduchis s. Corduenis, (Plinii aetate) praefluente Tigri, qui in Mediae et Parthiae vicinia cogitari nequeunt. Alibi tamen (6, 29. s. 25.) Pratitas Medos ab occasu Parthiae ponit, quod propius ducat ad situm portarum. At in situ Pratitarum notando sic minus accurate, nec ordine versatus est Plinius, et si Parthiae regnum et regionem miscuit, miscuit etiam Caspias pylas, et tum Pratitae ad extremam Mediam versus Armeniam reiici debent haud procul certe a Carduchis, ubi Caspia gens etiam fuit notior eadem, unde duplex mons Caspius facile explicatur. Ibi vero etiam portas Caspias a nonnullis poni, docent loca auctorum manifesta. Sic Ammianus 23, 6. Cadusios conterminos facit. Et hinc superiora etiam ad veram rationem revocari possunt. Denique notat Plinius 6, 12. s. 11. magno errore portas Caucasias, easdem etiam Iberiae, a multis Caspias dictas esse; quem locum in descriptione earum portarum reddit Martianus Capella lib. 6. pag. 222. sed neglecta Plinii notatione simpliciter dicit: *Caucasus portas habet,*

quas Caspias dicunt. At illud Plinii eo magis est mirum, quod 6, 15. s. 13. eum errorem ab iis commissum esse tradit, qui in Armenia res proxime cum Corbulone gesserunt. Idem contendit de Caspiis pylis, ad quas tendere contra Albanos Nero minabatur. (Sueton. in Ner. c. 19. Tacit. c. I.) At verendum est, ne Plinius ipse erret. Accuratius enim nosse poterant, qui interfuerunt. Deinde Albania interiacet inter has Caspias portas in finibus Armeniae et Mediae, et inter Caucasias, neque poterat ad has transire, nondum devictis illis gentibus, quibuscum bellum gerendum erat. Hinc etiam Procopius de B. Goth. 3, 3. in. Alanos (antea Albanos) a Caucaso monte ad portas Caspias tractum incolere dicit. Idem de B. Pers. 1, 10. in. his portis vicinos facit Iberos. Turbavit Plinium sine dubio, quod sciret, alias illas Caspias portas, quae in Alexandri M. expeditione in primis commemorantur, longe ab iis regionibus distare, Albaniam autem cum Caucaso connexam esse. Sunt igitur duplices portae Caspiae, bene distinguendae in auctorum narrationibus; aliae prope mare Caspium, ubi h. *Derbent*, quod putatur, (cf. Reinegg Beschr. d. Kaukasus T. 1. p. 113.) aliae inter Mediam et Parthiam, quos hodie a quibusdam *les portes de Teflis* adpellatas legi. Caucasiae vero etiam fuerunt, quas et Ptolemaeus 5, 9. Albanias vocat, sed ab Caspiis maxime diversae ut nomine, ita situ, etsi Stritterus in Memoriis populorum in indice Geogr. s. v. *Portae Caucaseae* adfirmat, eas saepe a scriptoribus Byzantinis Caspias vocari, quod ex superioribus iudicatur. At quod idem Tom. 3. p. 76. in not. dicit, portas Caspias a Geographis inter Mediam et Parthiam haud procul ab Oxo fl. poni, Oxus satis inde procul remotus est. Plura in hanc quaestionem disseruit Freinshem. ad Curt. 6, 4, 19. et quod ad portas Caucasias Bayerus de muro Caucaseo in opusc. p. 100 squ.

Niphates) Gr. Νιφάτης, ut recte effert Cod. Palatin. in Ptolemaeo 5, 13. pro Νυμφάτης. Νιφάτας

agnovisse videtur etiam Eustathius, quia ad Dionys. v. 988. flectit in Νιφάτα et Νιφάταν. Mons fuit Armeniae (Strabo 11. p. 364. f. 529. Stephanus h. v. alii) connexus cum Masio et Zagrio et ad Gordyaeos montes referendus. (Strabo 11. p. 359. f. 522.) In australi eius parte fontes sunt Tigridis, (Strabo c. l.) quas tamen ultra removet Ptolemaeus. Quaerendus omnino est in confinio Armeniae et Mesopotamiae. A voce Graeca νιφὰς nomen nactus esse videtur, quod et indicant poetae, uti Horatius 2. od. 9, 20. ubi *rigidum* vocat, etsi de fluvio ibi quidam interpretantur, in quibus Mitscherlichius, renitente tamen non temere Iani. Eadem de causa apud Scythas Caucasum vocatum esse *Craucasum* i. e. nive candidum, tradit Plinius 6, 19. f. 17. Fluvium cognominem norunt soli posteriores poetae, ut Sil. Ital. 13, 765. Lucan. 3, 245. Iuvenalis 6, 409. ubi Martialem 12, 21. addidit Ruperti, in quo tamen id non inveni. Inde vero post et montem et fluvium Niphatem produxerunt Servius ad Virgil. Georg. 3, 30. et Vibius Sequ. p 15. et 31.

Armeniae pylae) Unde cognomen tulerint, adparet, non item, ubi quaeri debeant, constat. Vadianus arbitratur, ubi in Moschicos montes, quae et ipsa Tauri iuga sunt, Taurus inclinat. Nec est, quod repugnet, quia Mela ad excursum Tauri et finem progreditur. Sunt autem trans Euphratem prope Armeniam minorem, et cum iis versus septemtrionem cohaeret Antitaurus, ut quidem eorum situm designat Strabo 11. p. 359. f. 521. Hinc vero male et turbato ordine Solinus cap. 41. f. 38. scribit ab Eois litoribus progressus: *Ubi dehiscit hiulcis iugis, facit portas, quarum primae sunt Armeniae, tum Caspiae* — Perperam enim putavit Plinium 5, 27. certum ordinem tenere, quem omnino portas indicare voluisse, repetitio adiectae particulae *alibi* suadet. Errat etiam Harduinus ad Plin. c. l. qui easdem esse putat Caucasias adpellatas a Plinio 6, 12. f. 11. Ita I. Grono-

vius MS., minus recte ponit inter Ciliciam et Syriam, vel Armeniam, ubi potius sunt Amani et Amanicae portae, quibus ex Cilicia exitus in Syriam. Cf. Plin. 5, 22. f. 27. et supra ad 1, 12. extr. Removeri igitur et hinc debent, ipso Mela suadente, quippe qui subiungit: *ubi iam nostra maria adtingit, Taurus iterum.* Id quidem iam evenit ad Ciliciae confinia, unde Procopius de B. Persico 1, 10. Taurum Ciliciae montem dicit, qui primum excurrat in Cappadociam; ubi Tauri pylas commemorat Cicero ad Att. 5, 20. Post Taurus in Cilicia et Armenia vocatus est *Maurus*, ut tradit Phocas in descr. Terrae Sanctae cap. 11. aliis comprobantibus. Lucas in voyage dans la Grèce — T. 1. cap. 35. p. 326. initium Tauri h. vocari scribit *Bougoli Dagler*, et montes adiacentes *Laiasse* pag. 345.

§. 3. *Limyra.*) Fluvium alii adpellant *Limyrum*, ut Strabo 14. p. 458. f. 666. Ptolem. 5, 3. Stephanus s. v. Λίμυρα. Cum Nostro consentit Plinius 5, 28. f. 27. ut omnino in urbis terminatione alii, etsi genere et numero discrepant. Nempe Straboni est τὰ Λίμυρα πολίχνη, quod neglecto articulo dubium relinquit accentus sedes. Cf. disputata ad Vellei. 2, 102. f., ubi *Limyra* repulso *Limyram* revocavit Ruhnkenius. Ἐν Λιμύρᾳ tamen dixit Basilius M. epist. 218. et *Limyren* Ovidius Metamorphos. 9, 645. unde utramque formam usum obtinuisse iudicat Wesseling. ad Hierocleni p. 683. Tum vero Limyre etiam in casu recto agnovit Ovidius, nisi *Limyram* ibi malis. A Stephano in Lycia commemorantur *Limyra* et *Limyra*, quas diversas urbes censet Salmasius ad Flor. 4, 12, 42. contra Lipsium, qui eandem putabat non sine veri specie ob notas Stephani vel depravationes, vel hallucinationes. Locum ex Strabone prave redditum esse, adparet; mutilatumque non temere existimat Holsten. p. 280. Urbs Μύρα, quam Strabo cum aliis in vicinia ponit, alteram invexisse videtur. Ceterum hi

mediterraneis recenset Ptolemaeus, ad mare locat Plinius; Strabo a Limyri ostio removet 20 stadiis, sed terrestri itinere facto, ita ut ambages fluvii ad calculum vocari debeant. Inde vero etiam Plinius cum Ptolemaeo componi potest. Nunc quidem de urbe.

multa) Plinius 5, 28. s. 29. *Lycia quondam* 70 *oppida habuit, nunc* 36 *habet*; quod repetit Martianus Capella lib. 6. p. 220. Narrat certe Arrianus de exped. Alex. 1, 25. s. 1, 24, 7. hunc praeter Pinara, Xanthum et Patara cepisse ἄλλα ἐλάττω πολίσματα ἐς τριάκοντα.

Patara) Graeci Πάταρα genere neutro, de quo dictum est in notis criticis p. 428. Unus forte Hesychius T. 2. p. 891. Παταρὶς dixit, πόλις καὶ ὄρος Λυκίας, pro quo tamen Παταρηΐς Vossius ex Dionysio Perieg. v. 129. *Sataros* antiquius nomen fuisse, auctor est Plin. 5, 27. Alterum derivant a Pataro conditore Strabo 14. p. 458. s. 665. et Stephanus, qui filium Apollinis et Lyciae, Xanthi filiae, facit; a Pataro, praedone antea, Eustath. ad Dionys. v. 129. Alexander apud Stephanum ἀπὸ πατάρας, quod interpretatur κίστην (vulgo κίστιν) τaεςav-σκε... Alio ordine Plinius haec oppida recenset, ac Mela. Ille quippe prius Xanthum, deinceps Patara nominat. Recte tamen uterque. Limyra enim proficiscentibus Xanthos oppidum vicinius erit Pataris. Verum Xanthi ostia remotiora, et ultra Patara erant sita. Xanthos enim mediterranea urbs est, Patara vero sita erant ad ipsum mare. Nam quod Scylax [p. 39. Hudf.] ait, ad Patara adverso amne Xantho navigari, id falsum est, et omnino verum est, vel errasse Scylacem, vel ita scripsisse, Ξάνθος, δι' οὗ ἀνάπλους εἰς πόλιν Πάταρα, ἣ καὶ [vulgo εἰς Πάταρα πόλιν, καὶ] λιμένα ἔχει. νοσεινα. Refutavit eum Gronovius ad Scylacem p. 93. ed. suae. Etsi enim post Xanthum Patara ponat Strabo, a Xanthi tamen ripa ideo non abigi; immo Appianus de B. Civil. 4. [c. 82.]

describere πόλιν ἐοικυῖαν ἐπινείῳ Ξανθίων, certe significare adpositam fuisse illi fluvio, per quem descensus erat ad eius velut navale; ἀνάπλουν igitur Scylacis ita posse accipi, ut non longe a mari fuerit remotus. Referri huc potest, quod proxime antea de Limyris notatum est. Eadem ratione Appian. de B. Civ. 4, 82. in. Myrensium navale facit Andriacen, quae ad mare ponitur, a Ptolemaeo 5, 3. in altera Limyri fl. ripa fere contra urbem Limyra. Sed eodem, quo Noster, ordine, inde a Caria progressus, ad quam noster demum tendit, has urbes recenset Strabo. Idem cum aliis, ut Scylace c. l. Livio 37, 17. f. — memorat portum, qui etiam ex Paulli navigatione innotuit; (Actor. 21, 2.) Παταρηΐδα ἄκραν Dionys. v. 129. quam cum Salmasius ad Solin. p. m. 550. de prominentia editi litoris explicasset, quae portum efficerit, expertus et hic est impetum Vossii, qui interpretatur de toto Lyciae promontorio, sive paene insula. At eodem modo, quo vult Salmasius, Telmessum promontorium ad urbem cognominem habere dicit Strabo 14. p. 457. f. 665. Tum diserte Hesychius eodem nomine urbem Lyciae et montem profert, quorsum etiam spectant *Patarea dumeta nivosis Lyciae iugis.* Porro Patara ad Lyciorum cherronesum ponit Alexander apud Stephanum. Denique nexus declarat, Dionysium voluisse locum illius ἄκρας designare. Sed ea ulterius non moror. Vossii explicationem improbavit etiam Mannert in Geogr. Vol. 6. P. 3. p. 171. De claro ibi Apollinis oraculo deinceps. Inclinatam urbis fortunam Mela voce *quondam* innuit. Incola Παταρεὺς, et hinc in numis crebro Παταρεων occurrit, Latini *Patareus* ad formam Graecam, sed et passim τετρασυλλάβως et penultima producta, etsi modo per *e*, modo per *ae* efferunt, quasi a Παταρειος vel Παταραῖος ductum, uti a nomine *Theseus*, adiectivum *Theseus*. Exempla dant Ovidius Metam. 1, 510. Statius c. l. Theatri descriptionem et formam vid. in Antiquities of Ionia P. 2. c. 5. n. 56. 57. H. *Patera*.

Apollinis) Qui inde Patareus dicebatur, ut ab Horatio 3. od. 4, 64. atque hinc ipse apud Ovid. Metam. 1, 516. *Pataream* etiam *regiam* iactat. Hinc et urbis numi Apollinem cum tripode sistunt. Templum habuisse antistitam refert Herodot. 1, 182. quae in templo concludebatur, quoties Deus aderat. Non enim, quod addit, semper aderat, idemque aliorum testimonia probant, adeoque constare scribit Servius ad Virgil. Aen. 4, 143. per sex menses hibernos Pataris, per sex aestivos in Delo oracula edidisse. *Hibernam* igitur *Lyciam* respectu Apollinis vocat Virgilius. Cf. etiam Turnebi adversf. 24, 26. Strabo c. l. nihil quidem de templo Apollinis adfert, etsi post ad Xanthum Latoi meminit, sed omnino tantum ἱερὰ πολλὰ ibi fuisse adfirmat. Suspicatur igitur Barthius ad Statii Theb. 1, 696. ἱερὸν Ἀπόλλωνος scripsisse, quod postea corruperint librarii.

opibus) Vel donariis illic consecratis propter accepta oracula, vel etiam, quas lauti homines, vel urbes, vel principes illic deposuerant securitatis gratia, ut solitos antiquos facere probat Deli templum et pecuniae a Graecis collatae et illic custoditae apud Iustin. lib. 3. f. 1. GRONOVIVS *MS.* 1. Sic *Troia gaza* in Iunonis templo reposita servabatur, ut est apud Virgil. Aen. 2, 763. ubi plura dabit Cerda, item Berneccer. ad Iustin. 3, 6, 4. et Irmischius ad Herodian. 1, 14, 5. et quos laudat.

Xanthus) Et fluvii et urbis cognominis multi fecerunt mentionem. Fluvius antea dictus est Σίρβης s. Σίρβις, teste Strabone 14. p. 458. f. 665. quod Arabicum vocabulum censet Bochartus in Chanaan 1, 6. significans ξανθός. Σίρβῳ pro vulgato Σίβρῳ commode huc referri potest ex Stephano s. v. Τερμίλη. Ita Xanthus urbs antea dicta est *Arna*, ut tradit Stephanus h. v. Xanthi nomen a Xantho conditore, dubia origine prolato, deducunt Stephanus h. v. Eustathius ad Homer. Il. 2. extr.

et ad Dionyſ. v. 129. qui in priori etiam loco eam vim aquis tribuit, ut oves flavo colore inficiat, quod alias de Xantho Troiano iactatur. Urbem in mediterraneis ponit Ptolemaeus 5, 3. et ab oſtio fluvii 70 ſtadiis i. e. 9. M. P. removet Strabo c. l. Plinius 5, 28. ſ. 27. iuſto longius, 15. M. P. Hinc vero diſcitur, non ſatis accurate Stephanum et ex eo Euſtathium ad illam urbem fluvium emittere; illam vero praeteriiſſe verſus occaſum adparet ex Alexandri M. itinere apud Arrian. 1, 25. ſ. 1, 24, 7. Urbium Lyciae maximam dicit Strabo, et prope ponit Latonae templum, (Λητῷον) in ipſa urbe Sarpedonis commemorat Appian. de B. Civ. 4, 78. Reparaverat igitur damna, quae olim Perſarum expugnatione, (Herodot. 1, 176.) poſt Bruti in primis fecerat. (Dio 47, 34. Appian. de B. Civ. 4, 80.) Ex poſterioribus eius memoriam ſervarunt Hierocles p. 684. H. adpellatur *Ekſenide*.

Cragus) Gr. Κράγος, prave Κέραγος Schol. Villoiſ. ad Homer. Il. 15, 193. Veteres poetae penultimam corripiunt; at producunt Avienus v. 1014. et Priſcian. v. 801. Cum Noſtro Lyciae montem multi faciunt, qui 8 verticibus exſtabat, et Chimaera inclaruerat. (Strabo 14. p. 458. ſ. 665. et ex eo Euſtath. ad Dionyſ. v. 847.) Cariae promontorium eſt Scylaci p. 38. ſ. Hudſ. quod ex confinio utriusque regionis et longo montis tractu intelligi poteſt; et ſic Lyciae promontorium dicit Plinius 5, 28. ſ. 27. et paullo ante Tauri partem, ut Euſtathius c. l. qui nomen a Crago ibi mortuo et culto impoſitum fuiſſe tradit. Cum mons fuerit late extentus, non ſolum parte ſui promontorium in mare extruſit, ſed et 8 urbes, quas recenſet Ptolemaeus 5, 3. adpoſitas habere potuit. TZSCHUCKE. Duobus iugis in mare excurrit, Daedalis nempe et Telmeſſo. Hic mons Telmeſſus eſt is, quem alii promuntorium Cragi vocant, alii ἄκραν Τελμεσσίδα, vel Τελμεσσιάδα, [vid. nota proxima] ab urbe Telmeſſo, ſita ad radicem montis. Surgere autem incipit

ab urbe Xanthiorum, et in mare descendit ad Telmessum urbem. Supra hunc montem alius est, Chimaera nempe. In medio horum est ignivomus terrae hiatus et convallis Chimaerae, quae usque ad mare pertingit. [Cf. Strabo c. l.] VOSSIVS. Ita, recte quidem, sustulit Salmasii ad Solinum p. m. 563. dubitationes de Crago monte et promontorio; et aliam ipsi moveat Scylax c. l. qui Cragi promontorium ponit in Caria, Telmessum in Lycia, de qua diversitate deinceps. Vicinus illi mons *Anticragus* dictus est, ut ex Strabone discitur. Hodiernum nomen fertur *Capo Serdeni* vel *Sette Capi.*

Telmessos) De scripturae multiplici variatione dictum est in notis criticis p. 480 sqq. de confusione cum *Termesso*, Pisidiae urbe, addi potest Eustathius ad Dionys. v. 859. Hic de situ notandum, alios in Lycia cum Nostro ponere, alios in Caria, ut Ciceronem de divin. 1, 41. Stephan. h. v. qui tamen simul monet, a Philone et Strabone Cariae dari, Clement. Alex. lib. 1. Strom. p. 334. Cum Nostro faciunt Strabo 14. p. 457. f. 665. Scylax p. 39. Hudf. Plin. 5, 28. f. 27. Solin. cap. 43. f. 40. Martian. Cap. 6. p. 220. Ptolem. 5, 3. Hierocles p. 684. Cf. etiam Perizon. ad Aelian. V. H. 12, 64. Caussa discrepantiae, ut iam aliquoties notatum est, in confinio utriusque regionis quaeri debet. Hinc et Livius 37, 16. f. scribit, Telmessicum sinum uno latere Cariam, altero Lyciam contingere. Portum commemorant plures, in quibus Scylax et Strabo, in quo legitur Τελμεσσὶς ἄκρα λιμένα ἔχουσαν. An igitur portum voluit, aut debuit dicere Livius? An intelligendus est Lyciae sinus, qui a Cragi promontorio incipit, et Telmessi portu claudebatur, uti quidem Salmasius ad Solin. p. m. 550. illum Livii sinum intelligit; aut Telmessi ille portum continebat et includebat, quia in sinu plures esse possunt portus; atque hoc magis accommodatum videtur. Auget Lucanus 8, 248. et *magnos sinus Telmessidos undae* commemorat.

In Strabone 14. p. 448 (C. 651.) videtur esse Glaucus, quem κόλπον εὐλίμενον vocat, et inde a Daedalis incipit. At fuit Cariae urbs *Telmissum* Halicarnasso cum 5 aliis ab Alex. M. contributa, in agro eius sita, 60 stadiis ab ipsa Halicarnasso remota, de qua cf. Plin. 5, 29. Suidas s. v. Τελμισσεῖς. Atque haec post adpellata est Ἀναστασιούπολις addito Ἁλικαρνασσοῦ, uti discitur ex Caroli a S. Paulo Geogr. Sacra (1754) p. 15. ubi tamen, quod et fit in altera apud Strabonem, Τελέμισσος scribitur. Posteriori nomine, quo prodit apud Hieroclem p. 689. ignotam sibi urbem esse fatetur Mannert p. 289. c. l. Nostra haec nobilitata fuit interpretationibus prodigiorum et haruspicum disciplina, de quo multi scripserunt, in iis Arrian. de exped. Alex. 2, 3, 4 sqq. Cicero de divin. 1, 41. et plures alii. Vid. Perizon. ad Aelian. V. H. 12, 64. Wesseling. ad Herodot. 1, 78. Davisius ad Ciceron. c. l. et quos illi nominant. Adtigit id iam Herodotus 1, 78. Hinc Plinius 30, 2. f. 1. eam *religiosissimam urbem* vocat. In bello Antiochico Eumenes eam a Romanis accepit, cuius regno sublato ad Lycios rediit, (Strabo c. l.) dum Lycia in formam provinciae redigeretur. Strabonis tempore πολίχνη erat, ut ille quidem vocat. Gentilia inde et cognata derivat Stephanus Τελμισσεὺς, (per ι editionum) Τελμίσσιος, Τελμισσὶς, (ἄκρα apud Strabon. c. l.) Τελμισσιας, (ἄκρα ex Artemidoro) quibus ex Livio addi potest Telmessicus sinus supra notatus. Locus, in quo olim stetit, nunc vocatur *Macri*.

CAP. XVI.

CARIA.

§. 1. *Caria*) Gr. Καρία. Incola *Car*, quod habent Nepos in Datame c. 1. Auson. idyll. 12, 90. De adiectivis hinc ductis multa adtulit Stephanus, ex quo pleraque hausit Eustathius ad Homer. Il. 2, 867. p. m. 277. Nomen a *Care* conditore ducit Stephanus, quem auguria ex avibus invenisse addit Plinius 7, 57. s. 56. In constituendis finibus variatur. Scylax p. 39. Hudf. a Maeandro fl. ad Cragum, promontorium extendit; Strabo 14. p. 448. s. 651. inde a Lycia primum ponit Daedala, (post Telmessum) finitque, ut ex narrationis serie adparet, in Iasio sinu; Ptolemaeus 5, 2, a Cauno incipit, quia post Caunum ponit Lyciam, et ultra Miletum et Heracleam ad Pyrrham usque profert, unde adeo quidam duplicem Cariam effinxerunt, cum id potius de variatis subinde terminis explicari debeat. Sic Hierocles p. 685 sqq. Caunum Lyciae adscribit, et Miletum cum Heraclea etiam in Cariae urbibus recenset. Patarorum promontorio Lyciam a Caria disterminat Eustathius ad Dionys. v. 129. In mediterraneis, ubi Phrygiam adtingit, non magis constiterunt termini, ut Geographi exponunt. Nostrum secutus est Plin. 5, 29. Multa quae ad Carum originem et mores pertinent, adtulit Strabo 14. p. 454. s. 661 sq. ex recentioribus Sevin in recherches sur l'histoire de Carie in Memoires de literature — de Paris T. 8. p. 113 sqq. Cf. et deinceps. Quod βαρβαροφώνους adpellat Homerus Il. 2, 867. de eo prolixius disquirit Strabo c. l. Quidam etiam nomen a Κὰρ i. e. barbarus derivant, non renuente Strabone. Quod Herodotus 1, 171. narrat, Cares ipsi se indigenas iactarunt, Cretenses vero tradiderant, *Lelegas* olim adpellatos Minoique subiectos insulas habitasse, ex quibus a Doriensibus et Ionibus eiecti in continentem concesserint, adsumto Carum nomine. Cf. et Strabo 12.

p. 394. f. 572. f. 14. p. 454. f. 661. et quae recte monuit Mannert Vol. 6. T. 3. p. 186. nempe Carilus, continentis incolis, Lelegas se adiunxisse, ex insulis profectos. Utrosque certe distinguit Homer. Il. 10, 429. et Strabo 13. p. 420. f. 611. octo urbes ab iis in hac regione conditas fuisse ex aliis refert. Cf. notae proximae. Accedunt *Caunii*, (Mannert Cauconii) quos Herodotus 1, 172. indigenas putat, cum ipsi se ex Creta migrasse ferrent. (Herodot. c. l. et Strabo 14. p. 448. f. 652. in.) Ipsa regio a Lydis transiit ad Persas, (Herodot. 1, 174.) quos Macedones exceperunt, (Arrian. de exped. Alex. 1, 20 sqq.) Alexandro mortuo cessit Syriae regibus, qui cum ad Antiochum tenuissent, huic ereptam Romani dederunt Eumeni Pergami regi, (Livius 37, 56.) donec ipsi eam sibi vindicarent, et imperatores eorum provinciam facerent. Nunc Natoliae pars est.

Indigenas) Graecis sunt αὐτόχθονες, quales se iactabant Athenienses, γηγενεῖς, terrigenae, quo verbo ignotam, vel obscuram originem indicabant. Cf. Heyne ad Apollodor. 2, 1, 3. Sic Cares se αὐτόχθονας ἠπειρώτας dixisse, refert Herodotus 1, 171. Cf. nota superior. *Indigenae* obponuntur *advectis* apud Tacit. in Agric. cap. 11. in. Vid. Longolius ad Taciti Germ. cap. 2. in. TZSCHUCKE. Magnum in iis apud antiquos erat momentum, ne cogerentur aliquam gentem agnoscere, cuius forent coloni, et cui propterea cogebantur praestare varia reverentiae documenta, ut praesertim decimas omnium praedarum, prout Carthago praestitit Tyro apud Iustin. lib. 19. [18, 7, 7.] I. GRONOVIUS *MS.*

Pelasgos) Quae gens erratica per omnes Graeciae regiones, unde toties eorum meminit hic auctor. [veluti 1, 18. 2. 19, 2. 2, 2, 10.] Sed apud Herodotum et alios patet, in omnibus partibus per aliquot tempus hos Pelasgos consedisse et tandem fuisse eiectos. I. GRONO-

vivs MS. De Pelasgis et antiquis eorum sedibus multa ex priscis auctoribus attulit Strabo 5. p. 152. s. 220. Cf. et Eustathius ad Homer. Il. 2, 840. et quae ex recentioribus nuper de iis prolixe disseruit Hetzel in libro über Griechenlands älteste Geschichte, qui a *Peleg* Semitarum gente nomen ducit. Homerus in variis eos locis ponit. Potiores sedes habuisse videntur in Thessalia, cuius urbem Argos ea de causa Pelasgicum vocat Homerus Il. 2, 681. ubi vid. Eustathius praeter Strabon. c. l. et Schol. Apollonii ad 1, 580. Hinc et Pelasgia illius regio dicta est, ut tradit Stephanus, et satis nota est Pelasgiotis. Inde forte in Peloponnesum transierunt, quae et olim Pelasgia vocata est, ut notat Schol. Apollonii ad 1, 1024. eoque refert ad Homerum c. l. Eustathius Pelasgicum Argos in Euripidis Oreste v. 1601. Cf. et Schol. Lycophron. v. 177. Hinc in alias terras migrasse et colonias deduxisse videntur. Contra Dionys. Halic. 1, 17. antiquissimam illis sedem adsignat in Peloponneso, et hinc in Thessaliam aliasque regiones ducit; cum alii ex Thracia arcessant. De discrimine eorum et Graecorum vid. de la Nauze in Memoires de l'academie des inscrr. — de Paris Tom. 23. p. 116 sqq. Ex variis auctorum narrationibus tandem id certe efficitur, originem esse incertam, nec quidquam de ea se explorati habere ingenue fatetur ipse Heynius in excursu 4. ad Virgilii Aen. lib. 7. Ephorus, teste Strabone c. l. Arcadas origine facit; contra Charax lib. 1. Chronicorum apud Stephan. s. v. Παῤῥασία Pelasgum Argis in Arcadiam venisse scripserat. Cf. et Schol. Euripid. ad Orest. v. 1646. Alii duos Pelasgos gentis auctores commemorari putant, ut solet in rebus reconditis et remotis. Cf. Heyne ad Apollodor. 3, 8, 1. Ceterum de Carum a Pelasgis origine nihil ab aliis traditur. At Lelegas commemorant plures, ut supra notatum est. Hinc ab auctoribus passim cum Caribus coniunguntur, (Virgil. Aen. 8, 725. Ovid. Metam. 9, 644.) et Καρικὸν ἔθνος vocat Schol. Homeri ad Il. 10, 429.

Cretas) Causa ex superiori nota patet, quia Minoi olim paruisse et insulas tenuisse ferebantur.

genus) Pro *gens*, de quo in notis criticis egi p. 486.

armorum) Rebus bellicis maxime deditos fuisse, documenta afferuntur ab Herodoto 1, 171. et Strabone 14. p. 455. s. 661: scutorum ansae et ligna, et galearum cristae, quae et Carica dicta fuisse ex poetarum locis probat Strabo. Ad cristarum inventum addidit Aristoph. in avib. v. 292. ὀμφάλους τῶν ἀσπίδων praeter λόφους illis tribuit Schol. Thucyd. ad 1, 8. *ocreas* et *cristas* Plinius 7, 57. s. 56. Sed de clypeis maxime plurima congessit Fischer. ad Anacreont. p. 403. Cum his armis sepultos et inde agnitos fuisse, narrat Schol. Thucydidis c. l. Quod noster *pugnae amans genus* dicit, pro eo Theocritus 17, 89. dat φιλοπτόλεμοι.

bella — agerent) Haec locutio, quam hic sollicitaverat Ciacconius, et insolentiorem olim existimaverant Bambinus ad Nepot. 23, 8, 3. et Cellarius ad Eutrop. 2, 10. s. 5. proba est et a bonis auctoribus frequentata. Cf. Ovid. de A. A. 1, 182. Nepos 23, 8, 3. Curtius 4, 10, 29. Claudian. in Eutrop. 2, 325. Gratian. in Cyneg. v. 334. ut omittam alios doctorumque virorum iudicia, quos in notis criticis p. 488. recensui. De discrimine inter *bellum agere* et *gerere* exposui ad Eutrop. 2, 9. p. 84. Recte vero *aliena bella mercede agere* dixit, ut contra alienae gentes Carum opera usi bella gerebant. Et sic Iustin. 25, 2, 9. *neque reges Orientis sine mercenario Gallorum exercitu ulla bella gesserunt.* Idem vero esse puto, quod Livius 4, 53. in. dixit: *Volscis voluntariis mercede secutis militiam.* Ceterum de re idem adfirmat Strabo 14. p. 456. s. 662. καθ' ὅλην ἐπλανήθησαν τὴν Ἑλλάδα μισθοῦ στρατεύοντες, quod de Gaesatis Gallo-

rum refert Plutarch. in Marcello c. 5. et Polyb. 2, 29. in. Κάρδακες, militum genus apud Persas, inde derivat Eustathius ad Homer. Il. 2, 867. p. m. 279. De ipsis Cardacibus consuli potest Bosius ad Nepot. Datam. 8, 2. Ob servile ingenium, et quod proposita mercede vitam proijcerent, contemti in prima acie ad excipiendos hostium impetus conlocabantur; unde sine dubio natum est proverbium: *In Care periculum*, quod adtigerunt praeter alios Plato in Euthydemo p. 33. (Bip.) Cicero pro Flacco cap. 27. Hesychius h. v. Sed vid. Zenobius Cent. 3, 59. Pausanias apud Eustathium c. l. et ex recentioribus Erasmus adag. 1, 6, 14. Ἀτιμοτάτους hac de causa habitos fuisse adfirmat etiam Schol. Villois. ad Homer. Il. 9, 378. I. Gronovius in nota MS. omnino monuerat, tamquam rem miram hoc Nostrum memorasse, quod antiqui operam suam in bello mercede locare non soliti fuissent.

aliquot) Ut *Daedala*. Strabo 14. p. 448. f. 651. χωρίον vocat; Ptolemaeus 5, 3. τόπον; Plinius 5, 29. f. 28. *oppidum* facit. Idem cum Ptolemaeo recenset hic oppida *Cyra*. *Calynda*, quae forte noster castella habuit. Ex periplo Escur. addi possunt *Callimache* et *Clydae*, haec in Ptolemaeo *Lydae* vel *Chydae*.

Crya) De scriptura utriusque promontorii dictum in notis criticis p. 488 sqq. Oppidum vocatur *Crya* a Plinio 5, 29. f. 28. et Stephano, qui tamen in Lycia ponit. Nempe Cariae et Lyciae fines, ut supra dictum, variant. Ptolemaeo 5, 3. est Καρύα, in Lycia item. Quis promontorium hoc nomine adferat, novi neminem. Scylax p. 38. extr. Huds. unum in hoc tractu commemorat Cragum. At si Plinium adeas 5, 28. f. 27. praecedunt hoc ordine Daedala adeoque Telmessos, ut in Mela. Strabo 14. p. 448. f. 651. item unum habet inter Daedala et Caunum, quod vocat Artemisium, ubi et Dianae fuit templum. Sed equidem pro certo minime adfirma-

verim, nostrum esse Crya. Quod post vidi, Artemisium, Cragi promontorium et Paedalium diversis nominibus de eodem promontorio intelligit Mannert Vol. 6. P. 3. p. 194. qui et Παιδάλιον per αι ex periplo Escurial. excitavit, cuius scripturam expressi.

secundum) Strabo 14. p. 448. f. 651. πληγόλον. Vid. ad 2, 1, 6.

Calbin) Gr. Κάλβις. A Strabone c. l. dicitur βαθὺς et ponitur prope Caunum. Et sic Ptolemaeus 5, 2. non procul a Cauno eius ostium commemorat. Plinius 5, 29. f. 28. hoc nomine fluvium ignorat, at pro eo hic substituit *Indum* in Cibyratarum iugis ortum, qui recipiat 60 fluvios perennes, torrentes amplius centum. Consentit in nomine et origine Livius 38, 14. in. et nomen ab Indo, quem deiecerit elephantus, impositum refert. Eundem putant Harduinus ad Plinium et Mannert (Geographie) Vol. 6. P. 3. p. 198. hic quidem ita, ut versus ostia nomen mutarit, ille etiam Cariam inde 1 Maccab. 8, 8. *Indorum regionem* dici addit, quod nuper adstruere studuit Cludius in Repertorium für Bibl. und Morgenl. Literatur T. 11. p. 80. ita tamen melius, ut inter Cariam et Ciliciam ad Cibyratarum iuga remittat. Quod *Ninum* in Plinio volebat Hermolaus Barbarus, ex Livio convincitur, ad quem cf. Drakenborchius. Stephanus *Calbium* fontem Lyciae producit, ex quo Calbim ortum putant; de quo cf. Berkelius p. 437. Equidem propter superiora incertum puto. Aliud nomen, *Mausolus*, illi tribuit Vossius ex Pseudo-Plutarcho de flum. f. v. Indus, quem Indiae falso dari putat, quod Caria in hoc nomine sibi vindicet.

Caunus) Gr. Καῦνος. Nomen traxit a Cauno, qui, ut turpem Byblidis sororis amorem frustraretur, laqueo vitam finivit, unde et Καύνιος ἔρως in prover-

bium abiit. Vid. Ovid. de A. A. 1, 283. et in primis Metam. 9, 452 sqq. Quod tradit Parthenius in Eroticis cap. 11. eius amoris caussa fugiens huc concessit. Plura etiam de nomine dabunt Stephanus h. v. Antonin. Liber. cap. 30. Conon narrat. c. 2. Eustath. ad Dionys. v. 533. Καρικὴν πόλιν vocat Scylax p. 38. Huds. cum aliis, portumque etiam eius memorat, ut Strabo c. l. Litoralem urbem faciunt etiam alii. Plinius 5, 29. s. 28. *oppidum* vocat *liberum*, cum antea Rhodiis Antiocho devicto adtributum paruisset, ut discitur ex Polybio 30, 5 sqq. Appiano in Mithr. c. 23. Incola Καύνιος. Quod Καυναῖος addit Stephanus, ad Καῦναι Aeolidis urbem referendum censet Holsten. pag. 166. cum Casaubono ad Athenaeum 3, 3. contra tueri studet Berkelius p. 463. Latini *Cauneus*, et hinc *Cauneae ficus* passim laudantur, quae et *Caricae* sunt aliis i. e. ἰσχάδες, Glossis siccatae ficus, de aliis etiam. Sed cf. Gronovii diatr. in Statium c. 14. p. 76 sq. et Creenius in comment. philol. T. 3. c. 1. p. 35 sq. Notissimae sunt ex historia Crassi ad Parthicam expeditionem ituri, et ominosa exclamatione pueri Caricas vendentis: *Cauneas*, quasi cave ne eas, de quo cf. Cicero de divin. 2, 40. Plin. 15, 21. s. 19. H. *Copi*, quod quidem nomen in tabula adposuit Pococke.

valetudine) Pestilenti coelo esse dicuntur. Hos cum intuitus esset Stratonicus citharoedus, homo salibus plenus, illum ex Il. 6, [146.] versiculum in eos recensuit: Tale quidem est genus hominum, quale est foliorum; livorem videlicet, quo omnes pallebant, sugillans. Caunii vero, cum hominem incessissent acrius, quod urbem ut morbidam carperet; ego, inquit, morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant, urbanius multo acriusque, quam prius, illudens. [Strabo 14. p. 448. s. 651.] VADIANUS. *Lienosi* omnes. Plinius lib. 11. cap. 37. [s. 47.] SCHOTTUS.

portum commemorat *Cressam*; Ptolemaeo 5, 2. Κρεσσα, vel Κρῆσσας sec. cod. Palatin. Strabo 14. p. 448. f. 652. hic habet *Physcum* πολίχνην cum portu, cui statim subjicit *Loryma*; ex quo magis pertinere videtur ad sequentem portum et urbem. De *Tisanusa* dictum in notis criticis p. 497.

Larumna) Aliorum, in primis Graecorum, est Λώρυμα. Oppidum faciunt plures, ut Ptolem. 5, 2. Stephan. h. v. A Plinio 5, 29. f. 28. vocatur locus, a Strabone c. l. vocatur παραλία τραχεῖα. Ex hoc simul (lib. 14. p. 451. f. 655.) adparet, neutro genere efferri, ut τὰ Λώρυμα, Λωρύμων, etsi apud Senecam in Natur. Quaest. 3, 19. *Lorymam* legitur, ut in Livii MSS. quibusdam et prioribus edd. 37, 17, 8. ubi simul portus adversus Rhodum memoratur, accuratius tamen descriptus 45, 10, 4. ubi 20. paullo amplius M. P. a Rhodo removetur, et ex adverso ipsi urbi ponitur. Errat igitur Stephanus, qui Rhodi portum facit, ut docet ibi Berkelius. Videntur tamen *Loryma* et *Larymna* differre inter se, cum non solum aperte distinguat Plinius 5, 29. f. 28. et postenus in eodem loco, quo Mela hic, ponat, sed et Λάρυμα λιμὴν contra Symen insulam a Constantino Porphyrog. de Themat. 1, 14. proferatur, satis hinc remote, non item in Plinio. Parum autem, si compares, in scriptura sibi constant auctores, et si Graeca Strabonis et Ptolemaei sequaris, utique hic *Loryma* scribendum fuerit, et *Larymna* contra Symen locum suum sortiatur.

Pandion — emissus) Notabilis haec descriptio, cum potuisset una voce dicere *promontorium*. Sed promontorium supponit sinum, et inde portum, ut ibi florere possit navigatio, quod apparet in hoc loco non fuisse. I. GRONOVIUS *MS*. In Strabone 14. p. 451. f. 655. Loryma sequitur Κύνὸς σῆμα; in Ptolemaeo 5, 2. Ὀνου γνάθος ἄκρα, quae forte huc pertineat, lect. Manuscr

p. 234. c. l. ad sequens *Aphrodisium* refert; nihil e praeter ea, quae in notis criticis p. 499. memoravi, ferri possunt. Nec de *Tymnia*, *Bubassio* et ceteris ad (*dum* usque quod addam, habeo.

Cnidus) Gr. Κνίδος. Incola *Cnidius*. Cond rem eius Triopan vocat Pausan. 10, 11. in. a quo *T pium* in Cnidia conditum ducit Diodor. 5, 61. quo mine promontorium indicat Scylax pag. 39. Hudf. ipsam urbem Cnidum Ἑλληνίδα dicit, ut Plinius 5, : f. 28. *liberam*. De ipso Triopio plura conlegit Spanh ad Callimach. in Cerer. v. 31. A Cnido distinguit D dorus c. l. contra Plinius c. l. Cnidum dictam antea tr *Triopiam*, dein *Pegusam* et *Stadiam*, quae forte sic c ciliantur, ut Cnidus Triopium exhauserit, nomenque promontorio vicino servatum manserit. Cnidum en priorem fuisse, ex notato Diodori loco discitur. De in nota proxima. Duos portus memorat Strabo p. 451. s. 656. Inclaruit variis rebus, ut Veneris cul quae inde dicta est *Cnidia*, et in multis numis adpo conspicitur; cf. Pausan. 1, 1, 3. qui ab ipsis Cnidiis E πλοιαν adpellatam esse addit; (scripsit de ea Bayerus commentar. acad. scientiar. Petropolit. T. 4. p. 259 s et plurima conlegit Prideaux ad marmora Oxon. n. 2 p. 91 sq. (ed. 1676.) porro victoria Cononis de cla Lacedaemoniorum; (Xenoph. hist. Gr. 4, 3, 10 sqq. P san. c. l. Nepos in Con. cap. 4, 4. et qui ibi adduntu tum natalibus virorum clarorum, in quibus Strabo c. ponit Eudoxum mathematicum, Agatharchidem hist ricum, qui rubri maris periplum scripsit, Theopompu Artemidorum, Ctesiam. H. *Gnido*, ubi *Capo Crio* f. *St dia*, uti vult Dapper des isles de l'Archipel p. 16 *Stadiam* iam olim adpellatam fuisse, ex Plinio discitu docetque Wesseling. ad Hierocl. p. 687. qui eam h nomine post etiam in concilio Nicaeno a. p. 52. occu rere notat.

cornu) Extremo prorfus angulo eius terrae, quae Cherfonefus, vel paene infula a fitu vocatur. Auctor nomen huius regionis hnc usque diftulit, quum id monere debuiffet poft Caunum, quippe poftquam egreditur. Sed illi haec occafio vifa eft commodior. I. GRONOVIUS *MS.* Plinius c. l. in promontorio fitàm fuiffe dicit, quod *Triopium* vocant Scylax p. 39. Hudf. et Schol. Theocriti ad 17, 68. Cf. fupra. Scylax ἱερὸν addit, quia ibi Apollo templum habebat, ipfe inde *Triopius* cognominatus, (Herodot. 1, 144. et alii) etfi facra ibi etiam Nymphis et Neptuno agebantur. (Schol. Theocriti c. l. et quae habet Salmafius in comment. ad infcript. Herodis Attici p. 33 fq.) Ad Apollinis templum, quinque Dorienfium urbes, a quibus templum exftructum erat, conveniebant et praeter facra ludos faciebant aliaque negotia tractabant. (Schol. Theocriti c. l. Dionyf. Halic. 4, 25. Stephanus h. v. et ad eum Holften. p. 325.) Cnidum autem praeiacebat parva infula, aggeribus continenti adnexa, quae urbem in duas quafi partes dividebat, uti refert Strabo c. l. pontem habet pro aggeribus Paufan. 5, 24. in.

Ceramicus) Herodoto 1, 174. Κεραμεικὸς κόλπος, etfi Codd. quidam ι praeferunt; Xenophonti in hift. Gr. 2, 1, 15. Κεράμειος, fed et 1, 4, 8. Κεραμικὸς, uti etiam cum Noftro effert Plinius 5, 29. et 5, 36. f. 31. A Scylace p. 39. Hudf. Κεραμιακὸς vocatur. Quod per ει quidam fcribunt, idem etiam notatur in Ceramico gemino Athenarum, cuius nomen pariter a Ceramo defcendere tradit Paufan. 1, 3. in. ad quem cf. Xylander. Cum Plinius 5, 29. a Cnido Doridis initium faciat, et poft Cnidum a Mela Ceramicus finus ponatur, idem *Doridis finus* eft in Plinio, inprimis cum Euthanas in eius urbibus recenfeat. TZSCHUCKE. Supponit tacite fuiffe illic urbem *Ceramon*, utpote a qua hic finus fingitur vocatus effe, quod notari debet fieri faepius ab auctore. I. GRO-

novius *MS.* Post Cnidum a Strabone c. l. comn ratur Ceramus; in Doridis urbibus maritimis prodit Ptolemaeum 5, 2. quare erravit Plinius 5, 29. et aliam cum nostra commiscuit, dum longius hinc mum mediterraneis adnumerat. Quod Pausan. 6, 1 Ceramum ἐν τῇ Θρακίᾳ Καρίᾳ adtingit, de eo cf. n ad 2, 2, 5. Plures, qui eius meminerunt, profert V ling. ad Hierocl. p. 687. H. *Golfo di Stanco* f. *Co*

Euthanae) De hac urbe dictum in notis c p. 510. Addo formas gentilium, quas adfert Step Εὐθηναῖος, Εὐθηνεὺς et Εὐθηνίτης. Mannert, G Vol. 6. T. 3. p. 237. Cerami portum fuisse suspicatu

§. 3. *Halicarnassos)* De scriptura not. crit. p. 493. Inde descendunt Ἁλικαρνασσεὶ Ἁλικαρνάσσιος, quorum prius amant numi. In La occurrunt *Halicarnassus* (Cic. de divinat. 2, 42.) et *i carnassensis.* (Liv. 33, 20. f.) Priora nomina fue *Isthmus*, *Zephyrium* et *Zephyria*, (Stephanus) vel *phyra*, uti ex Strabone 14. p. 451. f. 656. in Step etiam malunt Salmasius et Holsten. p. 26. Nomen p mum accepit ἀπὸ τοῦ ἁλὶ περιέχεσθαι, vel ἀπὸ τοῦ σασθαι Ἄνθην. (Stephanus, et quae ad eum notan Anthen enim Troezenium vel conditorem, vel instau rem faciunt Strabo et Stephanus, etsi ille etiam commemorari notat. Et sic Pausanias 2, 30, 8. Tro nios, posteros Aetii, Anthae filii, memorat, Strabo p. 449. f. 653. cum Aelio Dionysio apud Eustath. Homer. Il. β, 869. p. m. 279. Dorienses. Quod M Argivos nominat, ex Strabonis posteriori loco p confirmari, qui Dorienses illos se deducendae colo socios Althaemeni Argivo adiunxisse tradit. Ab A autem dicti etiam sunt cives Ἀνθεάδαι. (Stephanus Ἀθῆναι.) Habitatur inter duos sinus Ceramicum et Ias et sex oppida ab Alexandro M. adtributa acceper

(Plin. 5, 29.) Post longam obsidionem eam expugnavit Alexander M. magnaque adfecit calamitate, ut praeter alios narrat in primis Arrianus de exp. Alex. 1, 21 sqq. Inde vero exsistit dubitatio de 6. urbibus ab Alexandro illi contributis, quam et edidit Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 119. Sub Romanis libertate fruitam esse, docet vox αὐτόνομος in numis adposita. Urbs olim erat Cariae maxima et praecipua, regum, in iis Mausoli, sedes arcibusque praestantissimis instructa. (Diodor. 15, 90. 17, 23.) Strabo tamen modo unam arcem, modo duas commemorat 14. p. 451. s. 656. et sq. Unam novit, quam Salmacidem nominat, Arrian. de exp. Alex. 1, 23, 3. ita dictam a noto fonte ex rupibus prosiliente. (Vitruv. 2, 8. Strabo c. l. Ovid. Metam. 15, 319.) Accedunt portus, quorum unus erat clausus, alter circa insulam secundum Scylacem c. l. Insulam eam fuisse Arconnesum adparet ex Arriano c. l. Strabone 14. p. 451. s. 656. conlato Stephano h. v. In doctis civibus Strabo c. l. nominat Herodotum, celebrem illum historicum, Heraclitum poetam, et sua aetate Dionysium, historicum, cuius plerique libri etiam nunc exstant. H. *Bodru* s. *Budron*, (Voyage de Spon et Wheler T. 1. p. 365.) quamvis ruinae ibi relictae potius ad Myndum pertinent; Halicarnassenses *Okanstenches* vocantur, uti vult Wheler voyage T. 1. p. 333.

Mausoleum) Gr. Μαυσωλεῖον. Strabo lib. 14. c. l. Μαυσώλου τάφον vocat. Noster *monumentum*, ut μνῆμα Lucianus in dialog. mortuor. 24, 1. post cap. 2. etiam τάφον. Nomen traxit a Mausolo, potentissimo olim et opulentissimo Cariae rege, qualem se iactat apud Lucian. c. l. Vixit Olymp. 106, 2. s. a. Chr. N. 354. et Artemisiam sororem in matrimonio habuit. (Strabo c. l.) Si verum est, quod quidam tradunt, ut Gellius 10, 18. Valer. Max. 4, 6. ext. 1. — Artemisiam ossa cineremque mariti contusa odoribusque mista aquae indidisse et ebibisse, *cenotaphium* illud fuit. Celeberrimum autem illud

litus) Quum ubique circa maria habeatur litus, satis potest colligi, non esse hic communem huius vocis usum, sed imitationem Gr. locutionis, qua αἰγιαλὸς saepe ponitur pro loco frequenter habitato circa longitudinem maris, adeo ut habeat singularem appellationem, uti haec *Leuca*, quam tamen eximit urbium numero, perinde ut in fine cap. 18. nominat *Rhoetea litora*, sed in quibus tamen agnoscat duas claras urbes. I. GRONOVIVS *MS.* In prioribus scholis explicaverat de amoeno tractu circa mare. Forte plenius dictum est hoc litus λευκὴ ἀκτὴ, quo nomine in Libya commemoratur a Ptolemaeo 4, 5. *Licopolim* urbem hic sitam fuisse, cuius Plinius 5, 29. meminit, non temere existimant Harduinus ad c. l. et Mannert p. 241. Alii ab Halicarnasso ad Myndum alia interponunt, ut *Termerium*, Myndiorum promontorium, (Strabo 14. p. 452. f. 657.) *Scopiam* promontorium. (Ptolem. 5, 2.)

Myndos) Strabo 14. p. 452. f. 658. Μύνδος λιμένα ἔχουσα. Urbis mentionem faciunt etiam Ptolem. 5, 2. Stephan. h. v. Arrian. de exped. 1, 20, 8 sq. Eunapius in vitis philosophor. p. m. 69. Plin. 5, 29. — Incola Myndius in Arriano, Stephano, aliisque et numis. Coloniam Troezeniorum facit Pausan. 2, 30. f. Duplicem hoc nomine urbem in Caria commemorat Stephanus, ubi tamen Casaub. pro Καρίας legendum censet Ἀρκαδίας in lectt. Theocrit. c. 3. p. 34. ex Schol. Theocriti ad 2, 29. Sed cf. quae in utramque partem disputant ad Stephanum Holsten. p. 214. et Berkelius p. 571. Vitiose in Hierocle pag. 687. scribitur *Amyndos*. Situm iuxta mare indicat etiam portus a Strabone et Scylace p. 59. Hudf. notatus. Ipsam regionem vocant Μυνδίαν, ut Polyb. 16, 15. Strabo c. l. Palladis cultum indicat cognomen Μυνδία apud Lycophron. v. 950. et 1261. Palladisque imago in Myndiorum numis adposita. Cf. Eckhel. num. vett. p. 209. et quae conlegit Rasche in Lex. num. Tom. 3.

Sed cui cum apposita esset urbs *Bargylos*, interdum illa vicit, ut nomen suum isti sinui daret, quod egregie apparet ex Livio 37, 17, 3. *in Bargyletico sinu exscensionem ad Iasum fecerunt.* I. GRONOVIVS *MS.* Urbis eius crebra fit mentio, et Ἰασσὶς vocatur in orac. Sibyll. lib. 3. p. 398. De scriptura conf. not. crit. p. 514. Incola Ἰασσεὺς in numis etiam, cum duplex *s* auctores plurimi frequentent. In Iasio sinu ponit Plinius 5, 29. Stephanus urbem Cariae facit in insula eiusdem nominis; et sic Strabo 14. p. 453. f. 658. ἐπὶ νήσῳ, inquit, κεῖται προσκειμένη τῇ ἠπείρῳ, tribuitque illi portum, agrum sterilem, quare incolae piscoso maxime mari alantur et celebrem piscium mercatum agant. Eius exstant h. ruinae, et locus vocatur *Askem Kalesi.* (voyage de Spon et Wheler T. 1. p. 361.) Sinum commemorant etiam alii, et Thucydides 8, 26. vocat Ἰασικὸν, vel ex Cod. regio Ἰασιακὸν, quale supra in Ceramico adfuit, et apud Strabonem in his formis saepe notatur. Quod Ἰασσὶς dici in oraculis Sibyll. c. l. putat Holsten. ad Stephan. p. 142. confutant adiuncta oppidorum multorum nomina. Scylax, Strabo, Ptolemaeus hoc et altero nomine ignorant; alii, quod ille Livii locus probat, a Bargylo nomen petunt, variata quidem forma; atque hanc adpellationem usitatiorem fuisse, adfirmat Polybius 16, 12, 1. ubi vocatur Βαργυλιητικὸς, et hinc in Livio c. l. *Bargylieticus.* Pro eo Stephanus f. v. Βάργυλα dicit Βαργυλικὸς, etsi Berkelius emendat Βαργυλιακὸς, uti legitur in Constantino Porphyrog. de themat. 1, 14. ad quem id etiam monuit Bandurius.

Basilicus) Hunc ex Mela sine dubio refert Plinius 5, 31. f. 29. ita ut in principio Ioniae ponat. Nexus in utroque docet, non procul a Mileto abfuisse. Utrumque tamen lapsum esse, cum idem sit Iasius, indicat Mannert p. 250. c. l. et Bargylieticus substituit hic Minervino del Meandro cap. 3. p. 49. Tum vero h. est *Golfo di Milasso.*

Bargylos) Varie in auctoribus scriptum le
Stephanus h. v. dicit Βάργυλα οὐδετέρως, et post
γυλίαν vocat, quod cum in continuo nexu offendat
femininum occurrat, Berkelius et Holstenius confi
Βαργύλια scribendum censent, quod probant al
casibus obliquis, qui neutro genere in plurali esse
Sic Strabo 13. p. 420. s. 611. 14. p. 452. s. 658. P
17, 2. et alibi. Et sic *Bargyliis* apud Liv. 34, 3
unde etiam 33, 18, 18. *Bargylias*, etsi retinuit Dra
borchius, ab Ursino emendatur. Hinc etiam in
bone 14. c. l. Ptolemaeo 5, 2. in Βαργυλία retrah
centus debet. Inde vero ducitur Βαργυλιάτης sec.
phanum; auctores tamen praeferunt cum numis Β
λιήτης, ut Polyb. 16, 12, 3. Plutarch. in Flam
cap. 12. in. — De inscriptionibus addi potest Gr
p. 660. n. 8. Apud Ciceron. ad divers. 13, 56. *B
letae* legitur, pro quo *Bargyliatae* reponendum c
Berkelius ad Steph. p. 211. alii refutato eo ex f
usitata et nativa Ionica melius *Bargylietae*. Cf. D
ad Liv. c. l. Gavel in observatt. miscell. nov. To
p. 446. et quae de diversis formis notavit Holsten. a
phan. p. 63. De sinu antea dictum est. Urbs ipsa,
Cares tradunt, ab Achille condita, auctore Bellerop
nomen accepit a Bargylo, qui a Pegaso ictus in
(Stephanus h. v. qui et *Andanum* dictam addit, et
kelius ad posteriora tempora refert.) Hodie in
iacet.

CAP. XVII.

IONIA.

§. 1. *Ionia)* Gr. plerumque Ἰωνία, Strabo 9. p. 279. ſ. 404. etiam Ἰωνίς. Nomen ducunt ab Ione, Xuthi filio Herodot. 7, 94. 8, 44. Strabo 9. p. 264. ſ. 383. Pauſan. 7, 1, 2. quem Apollinis filium facit Stephan. ſ. v. Ἰωνία; a Iavane, Iapheti filio derivat Ioſephus antiqu. Iud. 1, 6. ſ. 7. cui et recentiores fere adſentiuntur. Sed cf. Bochartus in Phaleg 3, 3. Potter Gr. Archaeologie (ed. Rambach.) T. 1. p. 7 ſq. et qui memorantur. Quae auctores tradunt in ſummam contracta haec ſunt: Ion cum multa egregie apud Aegialenſes (Athenienſes priſco nomine) inſtituiſſet, imperium obtinuit, et regioni nomen abs ſe impoſuit, cum antea diceretur Aegialea. (ει.) Poſt aucta hominum multitudine colonia in Peloponneſi eam partem deducta eſt, quae Achajae nomine innotuit, et tunc a Pelaſgis litoralibus incolebatur, (Αἰγιαλεῖς) et a colonis novis Ionia vocabatur. Heraclidarum incurſu Iones expulſi in Atticam reverſi ſunt, denique ducibus Codri filiis in Aſiam migrarunt et iuxta Cariam conſederunt, ubi Ionia noſtra indicatur. Cf. interpretes Velleji ad 1, 4. et omnino, qui de his auctorum loca ſiſtit, Vindingius in Hellene p. 150 ſq. 439 ſq. (Gronov. theſ. Vol. 11.) Alia, quae ad Geographiam pertinent, in ipſa capitis explicatione adferentur; vel nota ſunt, vel aliena nimis. Fines, a Mela conſtitutos in conſpectu ſunt, artiores facit Ptolem. 5, 2. qui et Miletum in Caria ponit, prout iſta variat temporum ratio. Ioniae enim diſerte tribuit Herodotus etiam 1, 142. Nempe illum tractum, olim a Caribus habitatum, poſt Iones occuparunt. (Strabo 12. p. 597. ſ. 577.) Incolae Ἴωνες, unde alia deſcendunt a Stephano recenſita. Separatim tamen Ἰόνιον per ο de mari poſitum dedit, quare et poetae antepenultimam corripiunt. Cf. ad 2, 3, 3.

Regionis amoenitatem et salubritatem insigniter l
Herodot. 1, 142. 149. H. pars est provinciae *Ai*
s. *Natoliae*. Quidam adpellant *Surchan*.

ambagibus) Descriptionem huius regionis (
petit ex situ huius litoris, quippe quod freque
fractura ex sinuum numero incurvat et flectitur, ut
promineat, nunc introrsus recedat litus suum incu
pluresque habeat sinus, quam ulla alia regio. Und
nius dicit 6, 31. s. 29. *Ionia numerosiore ambitu lit*
flectitur. I. GRONOVIVS *MS*. Notanda elegans elo
pro vulgari ambages habet, facit.

Posideo) Proprie notat Neptuni templum
tracta voce pro *Posidonium*. [Cf. Salmas. ad Solin.]
47.] Procul dubio ibi fuit Neptuni templum quo
1, 19, 4. *in promontorio fert Neptuni fanum*, et 2,
in ipso Taenaro Neptuni templum, ut plerumque
montoria a Graecis consecrata fuerunt Neptuno, nil
gularis causa averteret ad alios Deos. I. GRONOVIVS
De scriptura nihil addo notis criticis p. 516 sq. P
5, 31. s. 29. in ipsa Ionia conlocat, quam ab Iasio
incipit. Ut Noster, ita etiam Strabo lib. 14. in. ubi
Ποσείδιον τὸ Μιλησίων. H. *Capo di Melasso*.

Branchidae) Nomen a *Branco* vel *Br*
quem alii faciunt filium, alii amasium Apollinis, und
denominativum fictum est. Uti videtur, aliquis ex
ritate Branchi illud oraculum ibi statuit, cuius pra
mentio apud Statium Theb. 8. 198. Sed erat hic i
nia locus appellatus *Didymon*, unde producta est
adpellatio, et quidem serior, ut adparet ex verbis au
Et ita nominat etiam Herodotus 1, 157. ubi docet
tas divitias eo quoque misisse Croesum. I. GRONOVIV
De Brancho copiose in primis exposuit Lutatius a
s. 1. ex Varronis libris rerum divinarum, et ex La

Boccatius de Genealog. Deor. 5, 10. Cf. inde Rhodiginus in lectt. ant. 4, 23. p. 215. Filium plerique Apollinis faciunt, de cuius partu mira narraverat Varro; amasium eius Strabo 14. p. 436. f. 634. Terentian. Maurus pag. 84. b. ed. Parif. 1531. Vaticinandi arte instructus cum subito postea evanuisset, templum nactus est, quod *Branchiadon* f. *Branchiadion*, uti Lutatium c. l. emendat Barthius, nominatum est. Inde *patrio aequalis honori Branchus* Statius Theb. 3, 478. cf. 8, 198. Successit ei in cura et praefectura oraculi Evangelus et hinc apud Milesios fuit ἀρχὴ γένους Εὐαγγελιδῶν, uti est in Cononis narrat. 44. Branchum ex Machaei posteris tantum oraculo praefuisse, scribit Strabo 9. p. 290. f. 421. Oraculum ipsum a multis celebratur. Vaticinia edidit mulier χρησμῳδὸς, teste Iamblicho de myster. 3, 11. pag. 74. Ex Branchi carminibus unum versum servavit Clemens Alex. Strom. 5. p. 570. ed. Sylb. Plures tamen de Apolline in Branchidis referunt, cuius etiam ibi aeneum simulacrum fuisse, a Xerxe abreptum, a Seleuco Milesiis remissum, tradit Pausan. 8, 46, 2. Hinc θεὸς ὁ ἐν Βραγχίδῃσι apud Herodot. 1, 157. et ἱρὸν ἐν Βραγχίδῃσι 5, 36. Croesi tempore in Graeciae oraculis valuisse, constat ex eodem 1, 46. Plinius 5, 31. f. 29. Melam secutus ita habet: *oraculum Branchidarum adpellatum, nunc Didymei Apollinis.* Strabo autem 14. p. 436. f. 634. μαντεῖον vocat τοῦ Διδυμέως Ἀπόλλωνος τὸ ἐν Βραγχίδαις. Et sic omnes consentiunt in plurali, et quod Iamblichus apud Stobaeum sent. 79. p. 471. ἐν Βραγχίδῃ θεὸς habet, ea de causa corruptum censet Wesseling. ad Herodot. 1, 92. Si auctore Vossio, dictus est Apollo Βραγχίδης f. Βραγχιάδης, etiam Mela ab usu antiquitatis deflexit. At ita nusquam adpellatur, nec ab sacerdote et praefecto oraculi sic recte adpellari potuisse videtur. Immo si a Brancho nomen deducamus exsistat potius *Branchius*, uti pro Βάκχις in Orphei hymno 33, 7. malebat Thryllitius. Minus etiam id tribui possit Branchi posteris et genti, ad

quam ab eius auctore sacerdotium tamquam hereditari transiit, ut in aliis solebat, quod exemplis probat Sp hem. ad Callimach. in Pall. v. 34. Succurritur au Melae, si Branchidas oppidum, vel locum fuisse puten quod non solum admittunt multa loca, sed et postul Ita enim Branchidas Milesiorum dicit Herodotus 1, τῆς Μιλησίας. Ita Pausanias 7, 5, 2. Βραγχίδαι τῆς Μ λησίας, idemque 5, 7, 3. κατὰ Βραγχίδας Alpheum terra emergere refert. Porro Seleucus ἐν Βραγχίδ oraculum consuluisse refert Diodor. Sic. 19, 90. pro q Appian. in Syr. c. 56. scribit, responsum tulisse ἐν Δι μείῳ, vel, ut Schweighaeuser. edidit, ἐν Διδυμέως μαντείῳ. Tum uti ἐν Βραγχίδαις dicitur, ita etiam eodem oraculo ἐν Διδύμοις, ut illud de Apolline He dotus 1, 157. hoc Pausanias 2, 10, 4. 7, 2, 4. in quo alterum legitur 8, 46, 2. Sed et aperte Βραγχίδαι sacerdotibus usurpatur apud Strabon. 14. p. 436. s. 63 Suidam h. v. Postero autem tempore locus ille et o culum dictum est *Didyma*, Branchidis templo prod cum Xerxe fugientibus. (Strabo c. l. item 11. p. 35 s. 518.) At remanserat Branchidarum fama, quare i passim Didymis habitare dicuntur, veluti in Suida h. Cononis narrat. 33. ubi de Branchus ab Apolline ἐπίπν μαντικῆς γεγονὼς ἐν Διδύμοις, τῷ χωρίῳ, vaticina esse narratur. Proprie tamen prius, a Mela relatum val Vates autem ex aquis vaporem hauriebant. (Iamblicl de myster. Aeg. 3, 11. in. cf. postea.) Plura de Bran et Branchidarum oraculis dabunt Boulenger de orac et vatibus c. 9. et Olearius ad Philostrat. 4, 1. p. 14

Didymei) Nomen a *Didyma* ductum, de qui haec Stephanus: *Δίδυμα οὐδετέρως τόπος καὶ μαντ Μιλήτου, ἀφιερωμένον Διῒ καὶ Ἀπόλλωνι.* Sic Co c. l. χωρίον vocat, et templum Apollinis et oracul Didymis fuisse refert Pausan. 7, 2, 4. Atque hinc pas apud aucores ἐν Διδύμοις τοῖς Μιλησίων dicitur, ve

Pausan. 2, 10, 4. 5, 13, 6. quod antea in Βραγχίδαι notavi. Notatum etiam, hoc nomen successisse, ut ex Nostro repetit Plin. 5, 31. s. 29. Antiquum templum cum a Xerxe igni deletum esset, novum idque amplissimum Milesii exstruxerunt, unde *Didyma* nomen illi impositum fuisse videtur, et hinc *Apollo Didymeus* quasi bis natus. Alii tamen aliter sentiunt, et sic Lucianus de astrol. cap. 23. a signis Geminorum in coelo repetit, de quo vid. Miscell. observ. Tom. 6. p. 483 sq. a gemina luce, quam et soli et lunae praebet Macrob. Saturn. 1, 17. f. Ipsum templum Didymeon vocat Curtius 7, 5, 28. ubi de scriptura per *ae* et *e* disputant interpretes. Didymaeum enim editur etiam in Plinio 34, 19. s. 8. et Stephanus cum Etymologo p. 272. Διδυμαῖος et Διδυμεὺς tantum notant. Sunt tamen formae locorum similes, in quibus valet etiam *ει*, et Διδύμεια Mileti in agonibus memorant marm. Oxon. n. 3. p. 71. (ed. 1676.) In multis numis legitur Διδυμεια et Διδυμευς Μιλησιων. Antiquitatem templi Ionum migrationem excedere adfirmat Pausan. 7, 2, 4. Oracula autem, ut Delphis, edebantur voce, quod refert Origenes contra Celsum lib. 1. f. p. 384. (ed. 1733.) vatesque baculum tenebat. (Iamblichus de myster. Aegypt. 3, 11. ubi plura etiam de ritu proferuntur.) Conticuisse autem cum aliis sub adventum Christi, refert Nazianzenus in carmine ad Nemesium fin. Omnium autem oraculorum post Delphicum fuit celeberrimum, (Conon. narrat. 33.) illique Apollini aras statuit Demodamus, Seleuci et Antiochi regum dux, ut narrat Plin. 6, 18. s. 16. et ex eo Martian. Cap. 6. p. 223. et Solin. c. 52. s. 49. Idem vero Apollo dictus etiam est *Philesius*, ut ex Plinio 34, 19. s. 8. discitur; nempe ab osculo Branchi, de quo cf. Barthius ad Statii Theb. 8, 198. De amabili tamen Solis luce explicat Macrob. Saturn. 1, 17. Vid. etiam Larcher ad Herodot. 6, 19. ubi multa leges de hoc templo.

Miletum) Gr. Μίλητος; Μείλητος tamen leg in marmorr. Oxon. n. 3. p. 71. (ed. 1776.) f. n. p. 71. (ed. 1763.) et in numis quibusdam Μειλησι quod gentile, alias Μιλήσιος inde ducitur. Olim di est haec urbs Λελεγηΐς (Stephan. f. v. Μίλητος Plin. 31. f. 29.) f. Λελεγὶς (Eustathius ad Dionyf. v. 456. 825.) ab expulfis prifcis incolis Lelegibus, quibus ad Caras et Mygdonas Aelian. in Var. hift. 8, 5. Caras m prifcos incolas faciunt, in quibus Conon narrat. cap. Pherecydes apud Strabon. lib. 14. in. Tum Πιτυοῦσ (Stephanus et Plinius c. c. l. l. Schol. Apollonii ad 1, 18 vel quod ibi primum pinus prodierit, (Stephanus) vel largum earum arborum proventum. (Idem et Sch Ariftoph. ad Plut. v. 586.) Porro *Anactoria* f. *Anac rium*, (Stephanus, Plinius, Schol. Apollonii et Arif phanis) ab Anactore f. potius, Anacte, quod ad Steph num pag. 560. monuit deditque Berkelius, et proba Paufan. 1, 35, 5. 7, 2, 3. et Euftathius ad Homer. 1, 7. p. m. 16. Deinde *Afteria*, (Schol. Apollonii c. ab Afterio, quem Anactis filium faciunt. Denique *Milet* a Mileto, qui ex Creta profugus urbem eam condidit, plurimi narrant. Cf. Paufan. 7, 2, 3. Apollodor. 3, 1, Antoninus Metamorph. cap. 30. Ovid. Metam. 9, 44 Schol. Apollonii c. l. aliique. Ex Ariftocrito tamen alii caufam nominis refert Schol. Apoll. quia mater Miletu infantem ex Apolline fufceptum ἐν μίλακι repofuer Duplicem tamen urbem facit Strabo 14. p. m. 436. f. 63 conf. 12. p. 394. f. 573. veterem, quam ad mare con derint Cretenfes, auctore Sarpedone, impofitoque non ne a Mileto, Cretae urbe. Cf. etiam Schol. Apoll. c. Alteram Strabo exftruxiffe narrat Neleum, (Νηλέα, Νειλέα) quem Codri filium quidam faciunt, (Herod 9, 97. Paufan. 7, 2. in.) Euftathius etiam ad Dion v. 823. Pylium virum, qui ex Homero (Odyff. 3, notus eft. Alii tantum, prifcis incolis eiectis, Miletum eo occupatam fuiffe tradunt, quod et verius effe vide

et de nova colonia intelligendum. Cf. Herodot. 9, 97. Pausan. c. l. Conon narrat. 2. Schol. Apollonii ad 1, 1076. Aelian. V. H. 8, 5. et quae ibi notavit Perizonius, et in Hellene p. 451. (in Gronovii thes. Vol. 11.) Vindingius. Quatuor eius portus satisque amplos memorat Strabo c. l. Multis rebus inclaruit, maxime coloniarum multitudine, sic ut Plinius super 80 urbium per cuncta maria genitricem vocet, etsi Seneca in consol. ad Helviam cap. 6. 75 (al. 70.) habet. Effudit enim colonos in totum Euxinum Pontum, Propontidem et alias terras, (Strabo c. l.) de quibus vid. Spanhem. de usu — num. T. 1. p. 575. et in Singulari libello de Mileto eiusque incolis (1790.) Rambachius. Accedunt cives clari, quorum aliquos Noster producit. Laudatur porro ovium lanaeque praestantia, ad quam adludit Martialis 8, 28, 10. Sed plura dabunt Meursius ad Apollon. Dyscol. cap. 20. et in primis Fischerus in indice Palaephati s. v. Μίλητος. Quod multi in Caria ponunt, ut Scylax p. 39. Huds. Stephanus, Ptolemaeus 5, 2. Hierocles p. 687. et fere recentiores, in iis maxime Scholiastae, et quos indicat Muncker. ad Hygin. fab. 14. ex antiqua Carum sede intelligi potest. Neque enim inde duplicem Cariam fingere liceat, unam inter Ioniam et Lyciam, alteram Ioniae circa Miletum, quod a Ryckio monitus fecit Muncker. c. l. Posteriori tamen tempore Cariae adscriptam fuisse, ut alias Ioniae urbes Asiae proconsulari, adparet ex Hierocle. In calamitatibus eius refert Strabo c. l. expugnationem a Persis factam (Herodot. 6, 18.) alteram ab Alexandro M. (Arrian. de exp. 1, 19. s. 20.) Alias conversiones ex auctoribus proponit Vindingius in Hellene c. l. Ipsi Milesii olim valebant robore et fortitudine, unde etiam ἄλκιμοι dicti sunt. Cf. Aristoph. in Pluto v. 1003. et 1076. et Schol. ad v. 1003. ubi multa adtulit. Post luxu, qui et in proverbium abiit, dissoluti, elanguerunt; ut ex Aristotele refert Eustath. ad Homer. Il. 24, 444. p. 1494. 6. Hodie ruinis demersa iacet, atque locum vocari putant

Palatsha. Cf. Dapper p. m. 256. Wheler voyage 274 sqq. Chandler Reise in Klein-Asien p. 206. qui posteriores urbis etiam dederunt descriptionem. At dubitationes movit Cellarius in Geogr. ant. 3, 3. veterum Geographorum indiciis excitatus. Nempe stadiis austrum versus a Maeandro iacebat, teste S bone c. l. quippe qui cum Ptolemaeo c. l. duas inter Maeandri ostia interponit Heracleam et Pyrrham ut ab Heraclea ad Pyrrham navigatio maritima esset stadiorum, paullo amplius a Mileto Heracleam, si intrentur, contra 30. quot terrestri itinere, a Pyrrh Maeandri ostia 50. quae brevissima via inita effici 180 stadia, vel, si 30 stadia recto cursu ab Heraclea Pyrrham posueris, tantum 110 stadia, consentiente hoc Plinio 5, 31. s. 29. etsi ibi vulgo 10 tantum leg tur. Tabula Peuting. 9. E. habet 56. M. P. s. 448 st a Mileto ad Minden i. e. Maeandrum numero aperte fa aut corrupto. Ex Strabonis subputatione igitur Pyrr urbi, non Mileto, rudera contra Sponium adtribue censet Whelerus, quia 2 horis traiecto Maeandro Palatschiam profectus erat. Mannert tamen Vol. 6. P p. 264. ad Myuntem et nomen Palatsha et rudera rel Tum vero Pyrrha sibi vindicat theatri ruinas, quas scribit Chandler c. l. et splendidum opus Antiquitie Ionia P. 2. cap. 5. n. 46. 47. exhibet.

principem). Plinius 5, 31. s. 29. et ex eo S cap. 43. s. 40. et Martian. Cap. 6. p. 221. *Ioniae c* vocant; πρώτην πόλιν ex Panionii urbibus Herodo 142. πόλιν ἀρίστην καὶ ἐνδοξοτάτην Strabo 14. p. s. 634. Quod addit noster, spectat *Panionium, quon* devastationes posteras, de quibus antea dixi.

Thaletis) Gr. Θαλῆς. Eius vita, studia et doct peti debent ex Diogene Laertio 1, 1. et ex iis, qui n aetate historiam philosophiae composuerunt,

Brucker Tom. 1. p. 458. Tiedemann in libro Griechenlands erste Philosophen. Strabo c. l. de eo sic: ὁ πρῶτος φυσιολογίας ἄρξας ἐν τοῖς Ἕλλησι καὶ μαθηματικῆς. De priori parte idem affirmat Cicero de nat. Deor. 1, 10. Laudatur autem eius studium rerum divinarum et humanarum, commendatio astronomiae Graecis facta, quam ab Aegyptiis acceptam retulerat, unde et *astrologum* illum antiquo usu vocat Mela. Sic coelum in 5 zonas divisit, conversiones solis notavit, ursae minoris sidus designavit, gnomonem invenit, etsi in hoc dissentiunt auctores. Sed haec, quae huc maxime valent, et alia exposite persequuntur antea laudati scriptores, quibus addo Canaye in Memoires — de Paris T. 14. p. 1 sq. (ed. Hag.)

Timothei) Κιθαρῳδὸν vocat Stephanus s. v. Μίλητος, et carmina eius prolixa notat; in διθυραμβοποιοῖς ponit Diodor. 14, 46. f. clarum in arte tibiarum fert Quinctilianus 2, 3, 3. additque *duplices ab iis, quos alius instituisset, solitum exigere mercedes, quam si rudes traderentur.* Floruit autem Philippi et Euripidis temporibus, et multa in musicis innovavit, citharam pro 7 chordis 11. intendit, (Pausan. 3, 12, 8. etsi alii minorem habent numerum, de quo Plin. 7, 57. s. 56. et ad illum notata) et molliorem sonantioremque reddere studuit. Hinc eius καινοτομία notatur a Plutarcho in libello, an seni gerenda sit respublica p. m. 175. (ed. Lips.) et a Lacedaemoniis chordas additas fuisse narrat Dio Chrysost. Tom. 2. p. m. 28. (ed. Reisk.) Memorabile etiam in eum a Spartanis decretum editum exstat, quod servavit Boethius de musica cap. 1. et ex codd. Oxonn. cum commentario evulgavit Oxonii 1777. 8. vir doctus, ex Cantabrig. codice inlustratum Gronovius Vol. 5. thesauri inseruit. De eius operibus consuli potest Suidas h. v. versus aliquos ex eius carminibus repetiit Athenaeus. Plura de eo dabunt Pinedo ad Stephan. pag. 275 sqq. Martini in storia della Musica T. 2. p. 283. et Forkel in Gesch. der

Maeandri) Gr. Μαίανδρος, quam terminationem Gr. retinuit Hyginus in prooemio p. 7. ed. Staver. et sic *Meandrus* dixit Aethicus in Cosmogr. p. 720. (ed. Gronov.) uti (per ε) editur etiam in Hierocle p. 659. Fluvius est celeberrimus. De eius fontibus, cursu et exitu consulendi sunt Strabo 12. p. 397. s. 577. Livius 38, 13, 7. Plin. 5, 31. s. 29. Brevius alii describunt, aut passim memorant. Plinius e lacu in Alacrene monte cum Solino c. 43. s. 40. et Martiano Cap. 6. p. 221. ducit, de quo nomine prolixe disputat Salmas. in Solin. p. m. 586. Alii, in quibus Livius, fontes eius ostendunt in arce Celaenarum, quae fuit Phrygiae urbs primaria, ita tamen, ut varie locum designent. Sic Κελαινῶν λόφον dicit Strabo, urbemque cognominem adponit, ex qua Antiochus Soter incolas Apameam deduxit, adsentiente Livio. Xenophon de exp. Cyri 1, 2, 7. prope Celaenas ἐκ τῶν βασιλείων oriri scribit. Pococke Tom. 3. p. 116. *Dinglar* hodie adpellari ait. Testem fontis αὐτόπτην habemus Maximum Tyrium, qui 8. s. 38, 8. Celaenarum hic etiam mentionem facit, et ex eodem fonte Maeandrum et Marsyam excitat, qui cum ante urbem terram subierit, iterum in ipsa urbe se extollens duobus illis fluviis et aquam et nomina distribuit. Strabo utrumque fluvium ex uno lacu educit. Hinc vero *Marsyas* Celaenaeus vocatur a Martiale 10, 62, 9. Livius vero Marsyam haud procul a Maeandri fontibus oriri narrat. Sed vid. Schwartzius ad Cellarii Geogr. ant. T. 2. p. 136. ubi dissensiones illas auctorum conciliare studet. Recepto Marsya auctus, quem tamen in campis consumi refert Max. Tyrius, Phrygiam petit, ex qua in Cariam latiori ambitu, (vid. supra ad v. Miletus) fertur, quam a Lydia disterminat, (Strabo, Quintus Calaber 1, 283. —) et flexuoso cursu in mare excurrit, receptis antea variis fluviis, veluti *Marsya*, *Obrima* et *Orga*. (Plinius 5, 29. Strabo.) Quod Pausanias 2, 7, 8. scribit, Marsyae tibias in Maeandrum ex Marsya fuisse devectas, et hinc in Asopum, ex quo in Sicyonios agros (in Peloponneso) eiectas,

Sinum inde Latmium dictum, notat Strabo 14. p. 437. f. 635. Effunditur in eum Maeander inter Miletum et Prienen. (Solin. cap. 40. f. 43.) Adiacebat urbs olim Latmos dicta, post Heraclea sub Latmo. (Strabo, Ptolem. 5, 2. Plinius 5, 31. f. 29. Schol. Apollonii ad 4, 57.) An idem, quod putavit Hecataeus, sit Homeri Il. 2, 868. Φθειρῶν ὄρος, disputat Strabo. De eodem intellexit etiam Schol. Homeri cum Apollonio in Lex. Homer. p. 688. Prolixius illum descripsit Pococke T. 3. p. 86. hodiernum nomen Ferrarius in Lex. Geogr. adiecit *monte di Palatia.*

Endymionis) Fabulam plures commemorarunt, vel adtigerunt. Ex recentioribus neminem melius excoluisse, quam Tassonem in celebri carmine *Secchia rapita*, iudicat Penzel. ad Strabon. Vol. 3. p. 188. Somnus eius in Latmo abiit in proverbium de otiosis somnoque quasi saginatis. Vid. Erasmus in adag. 1, 6, 63. Pulcritudo passim ad insigniendos formosos iuvenes transfertur, veluti apud Iuvenal. 10, 318. Eius adytum in illo monte adtingit Pausan. 5, 1, 4. et iuxta in spelunca sepulcrum Strabo 14. p. 437. f. 636. quale etiam Olympiae fuisse docet Pausan. 6, 20, 6. A Latmo autem *Latmius puer* dicitur a Statio silvar. 3, 4, 40. Ipsam fabulam varie intellectam fuisse, adparet ex Schol. Apollonii ad 4, 57 sq. Quod igitur volunt plerique, contemplandis sideribus operam dedit, quare noctu invigilavit, interdiu plerumque dormiit, (auctor anonymus de incredibil. cap. 12.) quod ad lunae contemplationem propius accommodat Plinius 2, 5. f. 9. et inde Lunae amorem explicat. Cf. ibi Harduin. et quos nominat, Heyne in opusc. academ. Vol. 2. pag. 347. notatique ad Fulgentii Mythol. 2, 19. et Iuvenal. c. l. De somno, quia cursum lunae invenerit, per 30 annos eum dormisse commentos esse quosdam, refert Fulgent. c. l.

Latinis est *Prienensis* ex etymologiae ratione. *Prienaeus* tamen occurrit in Sidonio Apollin. Carmin. 15, 48. Nunc in ruinas delapsa iacet, et locus adpellatur *Samson - Kalesi*.

Gaesi) Quod ex situ inter Prienen et Miletum intelligitur, idem est, quem Archestratus et Neanthes apud Athenaeum 7, 17. p. 311. vocant *Gaesonem* s. *Gaesonidem* lacum, mari iunctum, Ephorus fluvium, qui in illum lacum influat. Gaesonem iuxta Mycalen locum indicat Herodotus 9, 97. Plinius 5, 31. s. 29. vocat *Gessum*, amnem in ora, quae *Trogylia* adpellatur. Cf. etiam Strabo 14. p. 438. s. 636. et Ptolem. 5, 2. An hodie sit *Kali-Beck-Osmak*, (non *Osmal*) quem describit Chandler p. 205. de eo dubitat Mannert p. 266. c. l. cum eius ostium Mela in ora ostendat, in qua nemo invenerit. At compara superiora, ex quibus Mela regitur.

Panionium) Optime describitur ab Herodoto 1, 148. his verbis: Πανιώνιόν ἐστι Μυκάλης χῶρος ἱρὸς, πρὸς ἄρκτον τετραμμένος κοινῇ ἐξαραιρημένος ὑπὸ Ἰώνων Ποσειδέωνι Ἑλικωνίῳ. Eius mentionem faciunt multi. Conlecti ad Mycalen, montem, ex 17 urbibus Iones sacrificium Neptuno Heliconio celebrabant; urbes illas recenset Herodot. 1, 143. quae fuerunt *Miletus*, prima earum, *Myus*, *Priene*, *Ephesus*, *Colophon*, *Lebedos*, *Teos*, *Clazomenae*, *Phocaea*, *Samus*, *Chius* et *Erythrae*, in quibus etiam consentit Strabo lib. 14. in. et Aelian. V. H. 8, 5. f. ita ut Ephesiis auctoribus postea adiuncta fuerit Smyrna, uti etiam tradit Pausan. 7, 5. in. Diodorus 15, 49. in loco quidem consentit, sed 9. tantum urbes agnoscit. Stephanus vocat τέμενος καὶ πόλιν ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Ἐφεσίων καὶ Σαμίων, ex quo locus ille in urbem postea transiisse videtur. Sacrificio praefuerunt Prienenses. (Strabo 14. p. 440. s. 639. conl. lib. 8.

p. 265. f. 384.) Heliconii Neptuni cum Strabo
etiam hic meminerunt. Cognominatus autem is
Helice, Achaiae urbe, ubi templum habuit, quo
ex Homero discitur Il. 8, 201 sq. Quidam adeo
runt, ad Panionia illa adludi Il. 20, 403. ut
Strabo 8. p. 265. f. 384. ubi tamen addit, alios
ligere de eodem sacrificio, quod postea Priense
tulerint. Certe Iones Achaiam olim incoluisse,
constat. De sua etiam aetate Strabo c. l. refert,
Neptunum colere, et ibi in eius templo Panionia
brare. Mactabatur vero taurus, et perlitatum
batur, si taurus ille mugiisset. (Homer. Il. 20,
Strabo 8. p. 265. f. 384.) Consultasse etiam de
publicis adparet ut ex aliis, sic ex Herodoto 1,
In numis praeterea legitur κοινον Πανιωνιον, κοι
f. γι πολεων, Πανιονιου, de quibus cf. Spanhem.
— num. diss. 9. p. 644. Rasche in Lex. num. T. 3
p. 477. et Eckhel in doctr. num. T. 1. Vol. 2. p
Similes conventus commemorantur Πανελλήνια,
Θήναια, Παμβοιώτια. (Eustath. ad Homer. Il. 2,
p. m. 203. Meursius in Graecia feriata, his voce
historia R. notae sunt *feriae Latinae.* Hodie
quaerunt, ubi vicus est *Changlee.* (Angl. Pococke
pag. 79.)

Phygela) De duplici scriptura dixi in not
p. 525. Πολίχνιον vocat cum templo Munychiae
Strabo 14. p. 440. f. 639. πόλιν περὶ τὴν Ἔφεσον
Etymol. p. 695. Gentile est ex altera scriptura
λεύς. (Stephanus h. v. Xenophon hist. Gr. 1, 2, 2

Ephesus) Gr. Ἔφεσος, unde descendunt
σιος, in Gr. et Lat. Ἐφεσίτης et Ἐφεσεύς. Olim,
tradit Strabo 14. p. 440. f. 640. tenuerunt Ca
Leleges, quibus Pausan. 7, 2, 4. addit Lydos. D
post colonia Androclus, Codri filius, eos, qui su

rem urbis partem incolebant, expulit, areae facrae accolas, foedere icto, tutos reliquit, et montana circum loca occupavit. Croefi tempore posteri in campestria descenderunt, et circa templum consederunt. (Strabo, Paufanias c. c. l. l.) Post Alexandrum Lysimachus cum urbem, qualis fuit Strabonis tempore, moenibus cingere vellet, nec sponte solo cederent incolae, deiectis imbribus cloacisque obstructis, eos migrare coegit, (Strabo) novisque incolis, Lebediis et Colophoniis, lacunam explevit. (Pausan. 1, 9, 8.) Varia eius nomina recenset Plinius 5, 31. s. 29. Sunt autem haec: 1) *Alopes*, cum apud Troiam pugnatum est. (Hygin. fab. 14.) 2) *Ortygia*, (Stephanus) quo nomine lucum prope Ephesum, ubi Latona partus ediderit, commemorat Strabo 14. p. 440. s. 640. Cf. etiam Eustathius ad Dionys. v. 823. et quos addit Holsten. ad Stephan. p. 123. 3) *Morges*; 4) *Smyrna*, cognomine *Trachea*; de quo nomine cf. Strabo 14. p. 438. s. 633. Stephanus, Eustath. ad Dionys. v. 828. 5) *Samornion*; (Stephan. *Samorna*, Hesychius *Samornia*) 6) *Ptelea*. (Stephanus, Eustathius.) Plura de iis dabunt Holsten. ad Steph. c. l. et Salmas. ad Solin. p. m. 568 sqq. Fuerunt haec fere urbis partium nomina. Ephesi nomen ab Ephefo, templi conditore ducit Pausanias 7, 2, 4. ab Amazone Heraclides Ponticus de politiis s. v. Ἔφεσος, ubi et alia etymologia additur. Cf. Berkelius ad Stephan. pag. 366. ab Ephefo, muliere, Eustathius ad Dionys. v. 828. Conditores feruntur varii; a Strabone 14. in. et aliis Androclus, quod de colonia intelligendum esse, superiora declarant; *Amazonum opus* vocat Plinius c. l. et ex eo *Amazonum fabricam* Solinus c. 40. s. 43. Cf. Iustin. 2, 4, 15. Orosius 1, 15. Refutat tamen Pausan. 7, 2, 4. et *Ephesum*, certe nominis auctorem, producit; *Androniscum* dat Syncellus p. 144. s. 181. Per adulationem numi Augustum κτίστην vocant. Vid. Eckhel de doctr. num. P. 1. Vol. 2, p. 514. An Troiani

belli tempore steterit, dubium facit Strabo 13. p. 4
f. 620. In Lydia ponit Herodotus 1, 142. forte
Lydorum olim fuit, atque hi Carum consanguinei,
antea simul Ephesum tenuerant. Vid. supra, ubi et
de urbis mutationibus aliqua notavi. Sed agrum E
sium, Ἐφεσίαν, late olim ad Tmolum usque porrec
patuisse, adeo ut partem Maeoniae s. Lydiae compl
retur, confirmat Strabo 13. p. 427. f. 620. Docet e
πεδίον Καΰστριον, de quo paullo inferius dicetur. Q
sub Romanis erat, talem in primis instruxerat Lys
chus; et nomen *Arsinoe*, quod ab uxore imposu
illo mortuo *post* abolitum est. Vid. Strabo 14. p. 4
f. 640. Pausan. 1, 9, 8. Stephanus h. v. Terrae m
concussam adiuvit Imper. Claudius. (Malalas in C
nogr. lib. 10. p. 104. Ven.) Situs ad mare discitu
portu, quem plures commemorant. Ἐμπόριον μέγι
Asiae intra Taurum sua aetate fuisse, adfirmat Strabo
p. 441. f. 641. Inclaruit autem omnino multis re
quare *lumen Asiae* vocat Plinius c. l. Stephanus π
ἐπιφανεστάτην, et Duris Elaites in epigr. apud Ste
num Ἰάδων πολλὸν ἀοιδοτάτην. Idem testantur n
numi sub Caesaribus cusi, in quibus varie praec
eius dignitas et principatus confirmatur, v. c. I
σιων πρωτων Ασιας, μονων πρωτων Ασιας, A. A
quod idem vult. Vid. Rasche in Lex. num. T. 2. I
p. 667. et Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 5
de ipso illo elogio Spanhem. de usu — num. Ton
p. 636 sq. Tulit porro claros cives in iis Heracli
et Hermodorum, philosophos, Hipponactem, poe
Parrhasium et Apellem, pictores, Alexandrum co
mine Lychnum, oratorem, historicum et poetam,
commemorat Strabo 14. p. 441. f. 642. Maxime ta
inclaruit Dianae templo, de quo deinceps, et a
Christianos epistola Pauli. Nunc pagus est, quem T
adpellant *Ajasolouk*, (Pococke T. 3. p. 67. ubi et
multa de hac urbe, Tournefort voyage T. 3. p.

ed. 1727.) Itali *Efeso*. De antiquae urbis veſtigiis prolixius expoſuerunt Tournefort, Pococke aliique, quos indicant auctores Angli hiſt. univerſ. Tom. 6. pag. 233. n. 239.

templum) Nobiliſſimum, maximum, celeberrimum pulcerrimumque, ut vocat Ampelius cap. 8. περιώσιον ἀνδράσι θαῦμα (Dionyſ. v. 829.) τοῦ οὔτι θεώτερον ὄψεται ἠώς, οὐδ' ἀφνειότερον, (Callimach. in Dian. v. 249.) et plura eiusmodi. Hinc in 7 orbis miraculis ponunt Philo Byzant. c. 6. auctor anonym. de incredibil. cap. 2. in. Galei opuſc. p. 85. Hygin. fab. 223. aliique ibi a Munckero notati. Conditores feruntur varii. In antiquiſſimis adparent Amazones, (Ampelius, Avien. in perieg. v. 992. ſecutus Dionyſ. v. 828. —) quibus accedit Noſter, et Hyginus fab. 223. et 225. qui ex Amazonibus *Otriram* (*Otreren* ut. 112. ex Gr. Ὀτρήρην) nominat; *Hippo* apud Callimach. in Dian. v. 239. Plura ſubpeditabunt, Spanhem. ad Callimach. c. l. Staveren. ad Hygin. c. l. et qui de Amazonibus ſcripſere, Petit p. 382. et Guyon p. 136 ſqq. Alii tantum de ſimulacro Dianae intelligunt, quod ſub fagino trunco ab iis dedicatum eſt ſecundum Callimach. v. 239. etſi νηὸν in eodem nexu ponit Dionyſ. v. 827. Quod quidam probante hic Voſſio ex libris mſcrr. βωμὸν praeferendum cenſent propter adiuncta admitti vox poteſt, utrumque tamen omnino componi, ſi νηὸν, qualis tunc et in illo loco eſſe potuit, cogitemus. Sed in utramque partem haec quaeſtio verſatur. Apud Tacitum enim Annal. 3, 61. ipſi Epheſii narrant, Liberum patrem, (igitur ante Herculem,) ſupplicibus Amazonum, quae aram inſederant, ignoviſſe. Cf. Pauſan. 7, 2, 4. Idem hic 4, 31, 6. dedicationem fani et ſimulacri ab Amazonibus factam ad famam reiicit, et alibi 7, 2, 4. verum templi conditorem producit Greſum, indigenam. Vid. quae disputat Spanhem. ad Callimach. in Dian. v. 238. Cteſiphonti ſ. *Chreſiphonti*, architecto

eiusque filio *Metageni* hoc opus tribuit Vitruvius in pı lib. 7. p. 125. et alibi, ille à Strabone 14. p. 440. ſ. 6 vocatur *Cherſiphron*, in MSStis etiam *Archiphron*, a nio 7, 38. ſ. 37. *Cteſiphon*, et 36, 21. ſ. 14. *Cherſiph* quod ob libros Graecos minus in his vitioſos praefe dum cenſet Turnebus in adverſ. 11, 2. p. 319. An ficavit poſt alius, ut addit Strabo c. l. Demetrium ipſius Dianae ſervum et Peonium Epheſium Vitruvius Quod narrat Syncellus p. 142. ſ. 178. primum incei runt Amazones, iterum conflagravit Platonis aei (p. 206. ſ. 258.) Alii tamen eius facinoris aucto ferunt Heroſtratum, qui ſic nominis ſui memoriam petuam facere voluerit. At bene conſuluerant Epl decreto memoriam teterrimi hominis abolendo, Theopompus vulgaſſet, ut ſcribit Valer. Max. 4, 18. ex Tantum Lygdamin vocat Heſychius, quod tamen ex limacho in Dian. v. 251. de minis et conatu intel. Alberti Tom. 2. p. 502. Factum id autem eſt ann Olymp. 106. a. Chr. 355. in eadem nocte, qua natu Alex. M. (Plutarchus in vita Alex. cap. 3.) Succ novum templum priori praeſtantius, multis item ſu bus perfectum, cui operi praefuit Chiromocrates (St 14. p. 441. ſ. 441.) vel Dinocrates, ut quidam libri lant, vero quidem ſimilius, quod eundem Alexandı exſtruxiſſe, addit Strabo, atque hunc auctores ita n mant. Vid. Plinius 7, 38. ſ. 37. et ibi Harduinus. Sep autem reſtitutum fuiſſe, refert Plin. 16, 79. ſ. 40. P templum, quod ex architecti nomine adparet, deſcri Plinius 36, 21. ſ. 14. longum fuit 425 pedes, latum 2 habuitque columnas 127, altas 60 pedes. Olim et S bonis aetate aſyli ius habuit, quod confirmant et numi, etſi illud ſubinde limitibus eſt mutatum. Sa dotes fuerunt Eunuchi, quos adpellarunt Megaloby magno honore praediti adiutique in obeundo mune virginibus. Ita Strabo. Aliis tamen ſunt Megabyzi, Plinio 35, 36. ſ. 10. et 40. ſ. 11. Xenophonti de ex[

Cyri 5, 3, 7. qui explicat Ἀρτέμιδος Ἐφεσίας νεωκόρον. — Qui plura de his desiderat, consulat Harduin. ad Plin. c. l. Burmann. ad Quinctil. 5, 12. p. 456. Perizon. ad Aelian. V. H. 2, 2. et in primis Hemsterhus. ad Luciani Timon. cap. 22. et quos memorat ad Hesychium T. 2. p. 552. Alberti. Quod de virginibus addit Strabo, egregius in hanc rem locus exstat apud Plutarchum in libello, a seni sit gerenda respublica pag. 176. ed. Lips. unde adparet, eandem fuisse earum disciplinam et rationem, quae in virginibus Vestalibus usum obtinuit. Ipsa autem Diana in plurimis Ephesiorum numis conspicitur; νεωκορος etiam legitur. Cf. Rasche in Lex. num. T. 3. P. 1, p. 1194. et quos laudat, itemque Bernard ad Thom. Magistr. s. v. ζάκορος p. 404. et Eckhel. in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 520. Templi formam quadrato oblongo, qualem rudera et ruina exhibent, repraesentarunt Sponius in itin. Tom. 2. p. 109. Pococke Tom. 3. p. m. 75 sq. Caylus sur la Diana d'Ephesus et sur son temple in Memoires de litterature — de Paris Tom. 30. p. 428 sqq. Tournefort voyage T. 3. p. m. 393 sqq. auctor libri antiquities of Ionia P. 2. c. 5. n. 39 — 45. aliique. Rudera ex itineribus descripsit Dapper p. 244. c. l. Contra nullum fere hodie templi vestigium reperiri nuper testatus est Sauveboeuf (Reisen) T. 2. p. 194. De Diana Ephesia multi exposuerunt, quos enumerare non adtinet. Vid. Wolfii curae ad actor. 19, 27. et Allg. Welt-Geschichte T. 6. p. 235. not. Spoliatum autem est templum et incensum a Scythis, Gothorum populis sub Gallieno. (Trebellius Pollio in vita Gallienor. cap. 6.)

Caystros) Gr. Κάϋστρος. Latini *Caystrus* vel etiam, ut hic *Caystros*, in quibus Ovid. Metam. 5, 386. An etiam *Cayster* vocetur, quod adferunt Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 94. Gesnerus in thesauro L. L. h. v. et Mannert p. 305. c. l. de plerisque auctoribus Latinis adfirmat, certo id exemplo non confirmatur; in Ovidio

enim c. l. meliores libri, teste Heinsio, praeferunt *stros*. Pro Κάϋστρος Homerus dixit Καΰστριος, de vid. ibi Eustathius. Alias etiam ex periphrasi Καΰσ ποταμὸς occurrit, (Herodot. 5, 100. Schol. ad Arist Acharn. v. 68.) Nomen derivatur a Caystro Penthes et Amazonis filio, (Eustath. ad Homer. c. l. Etymol h. a.) vel quia vicinam habeat regionem κατακεκαυμ ut tradit Stephan. h. v. ad quem de illa regione Berkel. p. 495. Originem eius ducit Plinius 5, 31. s. ex Cilbianis iugis, quorum situs constitui potest ex Ci nis agris supra Ephesum. (Plinius 33, 37. s. 7.) I Vitruvius 7, 8. commemorat *agros Ephesiorum Cil nos;* Strabo 14. p. 432. s. 629. prope Tmolum ve Orientem conlocat. Hinc Nicander in Theric. v. 63, fontes eius designat prope Tmolum et Parthenium n tem, Scholiastae Lydiae promontorium, quod poste tamen offendit. Sic non male quidem Lydiae fluvi dicit Schol. Aristoph. c. l. sed male idem ad Milet translocat, uti sec. numeros adpositos ad Phrygiam fo reiicit. Per Hypaepa decurrit, (Vibius h. v.) quod oppidum Lydiae prope Tmolum (Strabo 13. p. 4 s. 627. Ovid. Metam. 11, 152.) et prope Ephesum mare exoneratur, unde Ephesi portus ob limum a Cay advectum vadosus erat factus, (Strabo 14. p. 441. s. 6 et Plinius 5, 31. s. 29. Ephesum *Caystro adlui* scri Cf. et Herodot. 5, 100. Recte igitur Caystrum a No deinceps positum esse notat hic Vossius, et *Ortygiu* Propertio 3, 21, 15. vocari, quia Ephesus antea ad lata fuerit Ortygia. Cf. quae disseruerunt ad Properti Bronkhus. et Burmannus. Proprie autem Ortygia lu fuit prope Ephesum, per quem fluebat Cenchrius, ut adfirmat Strabo 14. p. 440. s. 639. confirmantibus Pausania 7, 5, 5. et Tacito Annal. 3, 61. qui in Cayst influit. (Tournefort T. 3. p. m. 390.) Hypaepa Pt maeus 5, 2. ut numeri suadent, propius adponit Her fluvio. Dirimit, opinor, illam dubitationem tabula P

tinger. 9. E. in qua Ypepa (sic) inter duos fluvios Hermon et Castur (i. e. Caystrum) ponuntur, hic autem prope Ephesum in mare emittitur. A Caystro dicitur campus s. ager Caystrius Gr. πεδίον Καύστριον s. Καϋστρηνόν. Vid. Eustathius de scriptura ad Dionys. v. 837. et Homer. Il. 2, 461. et quae notantur ad Strab. 13. p. 430. s. 626. Ἐφεσίας πεδίον vocat Stephanus, quod ad Sipyli agros extendit Diodor. Sic. 14, 80. in. ab altera parte versus Cymen 14, 79. Caystri autem illam planitiem, per quam ipse labitur, adtigerunt etiam recentiores, in iis Pococke T. 3. p. m. 67. s. 9. Nobilitatur porro fluvius, cygnorum commorationibus, Homeri etiam tempore. Vid. Homer. Il. 2, 459. Virgil. Georg. 1, 383. Ovid. Metamorph. 2, 252. 5, 386. — Inde *Caystrius ales* de cygno apud Ovid. Trist. 5, 1, 11. Cf. etiam Cellar. in Geogr. ant. 3, 3, 94. Graeci h. vocant *Kara-su* i. e. aquam nigram, Turci *Kutschuk Minder* i. e. Maeandrum minorem, quia ut testantur Pococke c. l. et Tournefort T. 3. p. m. 389. flexuosus et ipse est, ut Maeander. De eius cursu consuli potest etiam Spon in voyage Tom. 3. p. 250. Oloribus, *Koukou* dictis, etiam nunc obsideri, adfirmat Villoison in prolegom. ad Homer. p. 54.

Lebedos) Λέβεδος. Tenuerunt olim Cares, quibus expulsis Andraemon, Codri filius, Ionum dux, occupavit. (Pausan. 7, 3, 2.) At Strabo 14. in. narrat, Androcopum (o) sive, uti libri etiam volunt, Andropompum Lebedum condidisse, loco quodam, Artide, occupato, s. Aspide insula, post Arconneso, in vicinia. (Strabo 13. p. 443. s. 643. Stephan. s. v. Ἀσπίς.) Destruxit postea Lysimachus, eiusque incolas Ephesum traduxit, (Pausan. 1, 9, 8. et 7, 3, 2.) Paullo tamen aliter de illa conversione exponit Strabo 14. p. 443. s. 643. qui praeterea addit, post ab Attalo cives Myonnesum inter Teon et Lebedon deductos deinde Lebedon rediisse. Neque tamen sic ad pristinum vigorem emergere potuit. Certe

Horatius 1. epist. 11, 7. *Scis*, inquit, *Lebedos quam sit Gabiis desertior atque Fidenis vicis.* Numeratur in 12. urbibus Panionii, (Herodot. 1, 142. et alii) omninoque floruit, solemnesque excepit conventus et annua certamina in honorem Bacchi. (Strabo 14. p. 442. s. 643.) At ordinem turbat Mela, qui hic est: *Ephesus*, *Colophon*, *Lebedos*, *Teos* — ut adparet ex Strabone c. l. et Ptolemaeo 5, 2. tab. Peutinger. Geogr. Ravenn. 5, 8. et 9. — nisi Melam forte defendendum putes in mutata Colophonis sede, de qua infra. Aliorum tamen eumque probabiliorem ordinem, relicto Mela, tenet etiam Plinius. Lebediorum cum vicinis de Camandodo (*w*) controversiam productus Hipponactis versus diremit. (Sext. Empir. 1, 13, 275. et 293.) Civis *Lebedius*, quod etiam testantur numi, etsi rariores. H. *Lebeditzi* - *Chisar*, ut adfirmat Leunclavius in Ferrarii Lexico Geogr. h. v. Sed quod scribit Chandler (Reisen in Klein-Asien) p. 144. locus plane desertus est et sine incolis.

Clariique Apollinis) Nomen traxit a Claro, vel luco, vel fano, vel etiam oppido, inter quae dubius pendet Cellarius in Geogr. ant. 3, 3. 92. Antiquiores fere prope Colophonem ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος memorant, ut Strabo 14. p. 442. s. 642. — et eius ἱερὸν ibi Scylax p. 38. Hudf. Plerique simpliciter Claron, feminino genere, efferunt, et πολίχνην vocat Nicander in Theriac. extr. vel πόλιν posteriores in primis Scholiastae, (cf. ad Apollon. 1, 308.) etsi in nemoribus recenset Vibius p. m. 25. Eustathius ad Dionys. v. 442. νεώριον τῆς Κολοφῶνος dicit, nomenque petit ἀπὸ τοῦ κλήρου ἤτοι τοῦ λάχους, cui alias duas caussas addit Schol. Apollonii c. l. vel a Manto, Tiresiae filia et nato ibi ab eius lacrymis fonte, vel a Claro heroe. Ex aliis addit, sortitionem a Neptuno et Marte ibi factam. Cf. et Spanhem. ad Callimach. in Apoll. v. 70. Oraculi igitur celebritas eo adtraxerat colonos, ut urbs inde nasceretur. Magis tamen

praedicatur lucus et fanum cum oraculo. Vid. Croix ad Vibium p. 265. (ed. Oberl.) qui multa de Claro conlegit. Maxime huc valet Pausanias 7, 3, 1. ubi narrat, Cares ista loca olim tenuisse, post Cretas e Graecia colonos advenisse Rhacio duce; post Thebani cum Manto, quos iusserat oraculum Delphicum coloniam capessere, ad Claron adpulsi et a Rhacio in societatem recepti sunt. Quam autem ambigue de Claro auctores omnino locuti sint, exposuit Salmas. ad Solin. p. m. 604. qui cum Martiano Cap. lib. 6. p. 221. in urbe Colophone ponit, a qua tamen seiungit Plinius 5, 31. s. 29. parum tamen sibi constans, quod 2, 106. s. 103. Colophone Clarii Apollinis specum esse scribit. Nempe olim, opinor, a vicina urbe haec dicta sunt, antequam ipse locus in urbem excresceret, vel quia in Colophoniorum agro Clarus erat sita. Hinc et Antimachus a Cicerone in Bruto cap. 51. Clarius poeta adpellatur, qui aliis est Colophonius. Idem in Nicandro observatur. Vid. Spanhem. ad Callimach. in Apoll. v. 70. Neque alius in Colophoniorum numis Apollo adparere videtur. Fuit praeterea ibi fons, quem respicit Anacreon 15, 5. et Colophonis fontem ab Clemente Alex. [in admon. ad gentes p. m. 9.] dici putat Salmas. ad Solin. p. m. 604. Poterat Taciti locum Annal. 2, 54. huc transferre, ubi in oraculi eius specu arcanus fons commemoratur. Adtigit eum etiam Plinius 2, 106. s. 103. Vates eius aquam bibebant, unde repleti numine vaticinia edebant. (Iamblich. de myster. Aegypt. 3, 11.) Quod Strabo 14. p. 442. s. 642. scribit, ἄλσος τοῦ Κλαρίου Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ μαντεῖον ἦν ποτε παλαιόν, coarguitur ex Tacito c. l. qui illud a Caesare Germanico consultum fuisse refert. Cf. etiam 12, 22. et Ovid. fastor. 1, 20. Et sic sub imperatoribus numi Clarium Apollinem sistunt. (Rasche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 569. et T. 1. P. 1. p. 95.) Ritum vaticinantium et adparatum describit Tacitus Ann. 2, 54. *Non femina illic*, inquit, *ut apud Delphos, sed certis e familiis et ferme Mileto accitus*

sacerdos, numerum modo consultantium et audit: tum in specum degressus, hausta fontis aqua, ignarus plerumque literarum et carminun responsa versibus compositis super rebus, quas qui concepit. Plura de hoc oraculo conlecta dabit va de oraculis diss. 1. p. 133. Clarii etiam Iovis or ex aliis refert Eustathius c. l. De adiectivo notu quod in numis Κλαρηνων etiam legitur. H. Zillé, pagus. (Chandler p. 148 sqq. c. l.)

Manto.) Sata Tiresia, venturi praescia Ovid. Metam. 6, 157. et sic alii Tiresiae filiam Unus, quod sciam, Diodor. Sic. 4, 66. in eadem Daphnen Tiresiae filiam inducit, quod perperam codicibus factum monuit Barth. ad Statii Theb. 4 Historiam prolixius narrat Pausan. 7, 3, 1. Cum sander et Argivi Thebas cepissent, inter capti Apollinem Delphos abducta est Manto, tamquam praeda Apollini consecranda. Cf. etiam Schol. A ad 1, 308. Apollodor. 3, 7, 4. Diodor. c. l. Cap monito oraculi, ut coloniam quaererent, in Asiam cerunt, et ad Clarum adpulsi sunt. Cretes, qu Rhacio duce illa loca occuparant, armati accurru ad Rhacium eos ducunt. Qui cum ex Mantus o adventus caussam cognovisset, eam uxorem duxit, tes socios sibi adiunxit. Cf. Pausan. 9, 33. in. ubi refert, sed de oraculo nihil; immo in priori loco adventu Clarum iam fuisse, innuit. Haec ad explic *fugam* pertinent. Manto autem ipsi originem etiam alios tribuisse, intelligitur ex Schol. Apoll. c. praeterea fontem supra notatum ex eius lacrymis tradit. De Tiresia locus classicus exstat apud Apol 3, 6, 7. Cf. etiam Spanhem. ad Callim. in Pallad. Barthius ad Statii Theb. 2, 95. et alibi, Burma Ovid. Metam. 3, 322. quos iam laudavit Heyne ad lodor. c. l. Narrationem de Tiresia habes etiam

Hygin. fab. 75. Nota autem sunt omnino solertia eius in auguriis et vaticinationibus, longa vita, caecitas — quae persequi non est huius loci.

Epigonos) Sunt filii 7 ducum, qui olim Thesei tempore grave bellum contra Thebanos commoverant, in quo quidem omnes, praeter Adrastum, cum ingenti militum strage perierunt. Atque ita explicant vocem auctores, ut Apollodor. 3, 7, 2. οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες. Cf. etiam Diodor. 4, 66. in. Hygin. fab. 70. 71. Haec quidem adpellatio, *Epigoni*, solemnis est, quam et ex Latinis retinuerunt aliqui, in iis Cic. de off. 1, 31. et ad milites quosdam in Alexandri M. exercitu transtulit Iustin. 12, 4, 11. Alia de adpellationis illius variatione dedit Muncker. ad Hygin. fab. 71. ipsa nomina ducum Pausan. 10, 10, 2. Apollodor. 3, 7, 2. — etsi in his dissentiunt, ut diligenter notavit Heyne ad Apollodorum c. l. De ipso bello consuli potest Diodor. Sic. 4, 66. Apollodor. c. l. et Pausanias 9, 5. et 9. qui tamen alios auctores secutus est. Materiem etiam subministravit poetis, quam carminibus tractarent, uti adparet ex Cic. c. l. et Tuscul. qu. 2, 25. aliisque ab Heynio notatis.

Colophon) Gr. Κολοφὼν vel etiam Κολοφῶν. De conditore deinceps. Olim locum tenuerunt Cares, quibus expulsis successerunt Cretes, Rhacio duce, de quo Pausan. 7, 3, 1. Post Lysimachus incolas cum Lebediis, eversis eorum urbibus, Ephesum deduxit. (Pausan. 1, 9, 8.) Post aut instaurata est urbs, aut Notium, portus antea Colophoniorum, in novam urbem accrevit, quod ex Livio probabilius esse videtur, qui 37, 26, 5. Notium, Colophonium oppidum, a vetere Colophone duo ferme M. P. abesse scribit, et 38, 39, 8. victo Antiocho, Colophoniis, qui in Notio habitabant, immunitatem concessam. Cf. etiam Polyb. 22, 27. Reliqua, quae ad urbis veteris et Colophoniorum historiam pertinent, exposuerunt

Vinding. in Hellene p. 447. (in Gronov. thes. Vol. 11.) et Wasse ad Thucyd. 3, 34. — In maritimis igitur urbibus alteram recensent Ptolem. 5, 2, aliique, qui etiam huic situi apta addunt, veluti adpellere Colophona aliaque a navigatione petita. Nauticas etiam Colophoniorum copias magnas olim fuisse, refert Strabo 14. pag. 442. s. 643. Qui igitur Colophonem in mediterraneis ponunt, ut Scylax p. 37. Hudf. meliori adiutus distinctione, Plinius 5, 31. s. 29. (promiscue ex aliis sua excerpens) — veterem urbem intelligunt, quae diruta incolarum partem Notium emisit. (Thucyd. 7, 14. in.) De utroque prolixam disputationem, instituit Schneider ad Xenoph. hist. Gr. 1, 2, 4. Sive igitur ipsum Notium successit Colophoni veteri, sive prope nova Colophon exstructa est, ita tamen post opibus invaluit, ut Antiocho posset resistere. (Liv. 37, 26. m.). Cum Mela aperte, indicato conditore, veterem recenseat, cum nova ad mare sita commiscet, tum vero etiam post Lebedon ponit, secus atque alii faciunt. (Vid. Strabon. 14. p. 442. s. 643. Scylax c. l. inversa hic progressione, ut Ptolem. 5, 2. tabula Peutinger. 9. E.) Varie autem urbs inclaruit. Nati enim in ea sunt Mimnermus, elegiarum scriptor, Xenophanes, physicus, sillorum auctor, Polymnastus, musicus. (Strabo c. l.) Quidam etiam Homerum eius civem fecerunt. (Idem et Cicero de Archia cap. 8. Antimachus et Nicander apud auctorem Homeri vitae in. in Galei opusc. mythol. pag. 283.) Sed posteriores hi duo patriae amore ducti, quippe ipsi Colophonii, ut pluribus docet Schellenberg. in praefat. ad Antimachi reliquias p. 5 sqq. Excelluit porro urbs equitatu, ita ut eius ope bella impedita et difficilia dirimerentur, unde proverbium enatum est, τὸν Κολοφῶνα ἐπέθηκεν. (Strabo c. l. aliique paroemiographi, et ex recentioribus Erasmus adagior. 2, 3, 45.) Id vero Plinius 8, 61. s. 40. cohortibus canum tribuit, quae primae in acie dimicaverint; quare etiam hunc canem referunt, in nummis adpositum. Vid. Rasche in Lex. num.

T. I. P. 2. p. 697. Celebratur porro *Colophonia resina* Dioscorid. 1, 93. Scribon. 206. Plin. 26, 38. f. 8. Incola *Colophonius*, unde Colophoniacus descendit, de Homero apud Virgil. in Ciri v. 65. Hodie urbs ruinis diruta iacet. Quod tamen tradunt auctores Anglicani hist. univerf. T. 6. p. 231. quibusdam est *Altobosco* vel etiam *Belvedere*.

filius) Mimnermus teste Strabone 14. p. 435. f. 633. Andraemonem Pylium conditorem iactaverat cum aliis.

filius) Manto quidem innubam dicit Statius Theb. 4, 464. nempe dum Tiresias vivebat. Post enim ab Alcmaeone, furiis agitato, compressa, liberos genuit duo Amphilochum et Tisiphonam; Mopsum demum, cum in Asiam advenisset, ex Rhacio, de quo supra dictum est. (Pausan. 7, 3, 1.) Apollinem tamen plerique patrem faciunt. Alius Mopsus Ampyci et Chloridis filius occurrit in Hygino fab. 14. qui in Argonautis numeratur, cum noster Troiani belli tempore vixerit. Vid. Strabo 14. p. 442. f. 642. Barth. ad Statii Theb. 3, 521. Valef. ad Ammian. 14, 8. et in primis Burmann. in catalogo Argon. praefixo Valerii Flacci editioni h. v.

§. 3. *At promontorium)* Quaeritur, quod promontorium innuat. Cum in angustis cervicibus confocet, succurrit *Argennum*, quod inter Erythras et Clazomenas ostendit Ptolemaeus 5, 2. et luculentius designat Strabo 14. p. 443. f. 644. qui Erythraeae promontorium vocat, antea autem Erythraeos intra ipsum isthmum habitare dicit, in ipso isthmo ab utraque parte Teios et Clazomenios. Tum post Argennum Strabo (14. p. 443. f. 645.) ponit ἄκραν μέλαιναν, quae ex Mimante vicino monte excurrere videtur, ut Argennon proxime abesse scribit a Posidio Chiorum. Tum vero est prius Plinii 5, 31. f. 29.

promontorium Corynaeum. Mimantis promontorium hodie vocatur *Kara-Burun* s. ut effert Pococke Tom. p. 60. *Caraboumou*.

Smyrnaeum) Tacite sic innuit, fuisse ibi Smyrnam. 1. GRONOVIVS *MS*. 1. Uti facit in aliis. Cf. sup. 1. 10, 5. de Antiochia. De *Smyrna* potiora haec: Σμύρνα, vel etiam passim Ζμύρνα in codicibus, num lapidibus. De nummis vid. Rasche in Lex. num. P. 2. p. 1266 sqq. de inscriptt. marmor. Oxon. n. pag. 120. (ed. 1763.) de MSStis Lipsius et Ernest. Tacit. Ann. 4. 56. et, quos hic producit, quibus Garaton. ad Cicer. pro Balbo cap. 14. quinadsere si. Utra scriptura probanda, disputatum jam est olim, et utramque invaluisse, adparet ex Sexto Empirico ad Mathem. 1. 9. in. segm. 169. etsi per Z damnat I. dianus apud Hermann. de emendanda Gr. Grammatione p. 305. Furti etiam Σ incusat Z apud Lucian. iudicio vocalium cap. 9. Incola *Smyrnaeus*. Alia Conditorem urbis facit *Tantalum* Stephanus, *T.* Isidor. Originn. 15. 1. Aristides T. 1. p. 270. ed. I. et quae habet Meurs. in Thes. a. 1. *Cymaeos* Her. in vita Homeri c. 2. *Tantalum*, *Theseum*, vel *unam* zonum ipsi Smyrnaei apud Tacit. Annal. 4. 56. *An nem* Plinius 5. 31, s. 29. *Colophonem* Herodot. 1, (κτίζειν) quod ex lib. 1, 150. sic intelligendum est exactis Aeoliis, priscis incolis, Colophonii Smy suis incolis occuparint; (Pausan. 7. 5. in.) unde Aeolios, quales fuerunt Cymaei, antea tenuisse, etiam omnino *Aeolias* conditores vocat Velleius 1, Primum nomen fuit *Naulochus*, alterum *Smyrna*, ab zone *Smyrna*, (Stephanus) quam alii vel conditorem (vid. antea) vel auctorem nominis dicunt. (Strabo 1 Eustath. ad Dionys. v. 828.) *Myrinam* addit Euse cum. Chron. pag. 135. ubi cf. Scaliger. Haec de an Smyrna, quae a Lydia diruta per 400. annos κα

[redacted]

tantum habitata fuit. (Strabo 14. p. 444. f. 645 fq.) Restituit Alexander M. (Plin. 5, 31. f. 29. Paufan. c. l.) de quo tamen ex itinere eius non temere dubitat Mannert V. 6. P. 3. p. 334. vel, uti vult Strabo c. l. Antigonus ac postea Lyfimachus, 20 tamen ftadiis a vetere. Poft terrae motu concuffam adiuvit Claudius. (Malalas in Chronogr. 10. p. 104. Ven.) Tres illas aetates urbis perfequitur Ariftides T. 1. p. 229. ed. Iebb. ex quo difcitur, primam fteiffe in Sipylo monte, alteram fub Sipylo. Portum habuit aliaque memorabilia. (Strabo 14. p. 444. f. 646.) Incolae civem iactarunt Homerum, ut refert Strabo aliique multi, nummis etiam celebrarunt; (Rafche in Lex. num. T. 4. P. 2. p. 1265. et Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 4. p. 341 fq.) et monumentis fervarunt, quae funt 'Ομήρειον, porticus quadrata cum templo Homeri et fimulacro. (Strabo c. l. et quae conlegit Cuperus de apotheofi Homeri p. 13. (ed. 1683.) Quae Homeri memoria ad noftram aetatem propagata eft. (Sauveboeuf Reifen T. 2. p. 197.) Acceffit Ariftidis aetate ad urbis dignitatem Aefculapii templum et cultus. (Cf. Iebb. in vita Ariftidis ad an. u. 918. §. 9. praefixa editioni, Paufan. 2, 26, 7. et 7, 5, 4.) Olim etiam 12. Ioniae urbibus, ex quibus Panionium conftabat, adiuncta eft. (Herodot. 1, 143. Paufan. 7, 5, 1. Strabo 14. p. 436. f. 633.) Maxime laudatur in marmorr. Oxon. adpend. n. 5. p. 296. his verbis: η πρωτη της Ασιας καλλει και μεγεθει και λαμπροτατη και μητροπολις και γ. νεωκορος των Σεβαστων (cf. etiam de nummis Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 559.) — κοσμος της Ιωνιας. Plurima etiam in eius laudem data opera effudit Ariftides in orat. in Smyrnam T. 1. p. 229 fqq. ed. Iebb. Sic Smyrnaei in nummis faepe vocantur πρωτοι Ασιας, fc. minoris. Praeterlabens fluvius, Meles, etiam Homeri natalibus celebratus eft, quod docuerunt Harduinus ad Plin. 5, 31. f. 29. aliique, et Wernsdorf. ad Himerium orat. 11, 2. p. 576. Inde Homerus etiam Μελησιγενὴς adpellatur; (Herodot.

in vita cap. 3.) antrum praeterea ad eius fontes commemoratur, in quo carmina sua scripsit (Pausan. 7, 5, 6. Cf. etiam Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 81.) Denique Smyrnaeus inde innotuit *sinus*, quem Σμυρναίων κόλπος vocat Strabo 14. p. 444. f. 645. Stephanus Σμυρναϊκόν, quam adiectivi formam etiam ibi p. 501. ex Luciano de imaginibus in. notat Holsten. cui addi potest Aristides T. 1. pag. 229 sqq. ubi Σμυρναϊκὸς λόγος prostat. Extendit illum Mela ad urbem usque Leucam; at Strabo alium sinum subiungit, ad quem vetus Smyrna condita fuerat, cui etiam Leucam adponit. Cuius nomen subprimat, non potest alium intelligere, quam *Hermeum*, (11) in cuius recessu Cymaei Smyrnam exstruxerant, uti Herodotus ille in vita Homeri c. 2. refert, quae sibi apte componuntur. Si recentiorum, veluti Pocockii, tabulas consideres, recte in Hermeo sinu ponitur Smyrna. Tum vero, quem postea vocat Smyrnaeum, ille potius est sinus h. *Vourla*, ad Clazomenas veteres, quas *Vourla* nunc putant, (Tournefort voyage Tom. 3. p. m. 377.) et ubi vetus Smyrna stetit, eodem teste Anglorum est *Peeg's hole*. Vid. T. 3. p. 51. et 59 sq. Hermeo certe conterminus est Smyrnaeus versus septemtrionem. Ipsa urbs, cui nos antiquum nomen tribuimus, a Turcis vocatur *Ismir*, cuius rudera, quae tamen pauca superesse adhuc testatus est nuper Sauveboeuf Reisen T. 2. p. 197. copiosius descripserunt Pococke Tom. 3. p. 55 sqq. Tournefort Tom. 3. p. 380 sqq. Tavernier voyage (1724.) T. 1. p. 101 sq. et Chandler Reise p. 86 sqq.

cervicibus) I. e. ubi primum ex ora procurrit, tenui isthmo incipit, et tandem dilatatur. Sic 1, 19, 2: *in cervice paene insulae*. I. GRONOVIVS MS. I. Sic vocat transitum, qui relinquitur venientibus ex continente in hanc paene insulam, ut tenuis illic sit terrae isthmus, non secus ac cervix in corpore humano. A. GRONOVIVS MS. A. Significatio et usus vocis ex locis parallelis bene potest

intelligi. Quod enim Nostor 2, 5, 7. dicit: *Isthmos angustio tramite Helladi Peloponnesum adnectit*, sic reddit Plinius 4, 5. f. 4. *angusta cervice Peloponnesum continet Hellas*. Ceterum similis huic locus est 2, 3, 3. *tenui tramite in latus effunditur*; contra 2, 1, 5. *Tum terra longe distenta excedens tenui radice litori adnectitur*. Post simpliciter vocat *angustias*. Graeci sic ponunt etiam αὐχὴν, ut Xenoph. de expedit. 6, 4, 2. Strabo 12. p. 577. in. f. 646. Cf. Wesseling. ad Herodot. 1, 72. in. 4, 85.

facies) De inanimis amat Noster hoc verbum ad formam eorum et speciem notandam, vel illustrandam. Sic 2, 1, 6. *terra — facie positi ensis adlecta est*; 2, 2, 8. *iugo facie vallis includitur*; 2, 3, 9. *specus alteri facie et fabula similis*; 3, 5, 4. *facie amnium spargitur* i. e. instar, ut de Sardiniae situ Sallust. in fragm. histor. lib. 2. in. *facie vestigii humani prominet*. Exempla ex aliis auctoribus congessit dedit Cortius ad Sallust. Iug. 78, 3. Catil. 31. in. multa etiam Gesner. in thes. L. L. Expolsult autem iam olim de vi et usu illo verbi Gellius 13, 29. quo indicat rerum habitum. Quare etiam passim cum *species* in libris commutatur, uti docet Burmann. ad Propert. 4, 2, 31. Et sic quidam volnerat in Frontino 2, 12, 1.

Teos) Gr. ἡ Τέως. Incolae, teste Stephano, Τήιος, Τεΐος, et Ionice Τήϊος, quod usitatissimum est, a nummis etiam frequentatum, et a Latinis servatum, in quorum versibus dactylum efficit. Condidit urbem Athamas, unde eam Ἀθαμαντίδα vocavit Anacreon; (Strabo 14. in. et ex eo Stephanus, qui etiam nominis caussam adiunxit.) Pausanias tamen 7, 3, 6. Athamantem Orchomeniorum eo coloniam deduxisse, et Cares ibi cum Graecis permistos consedisse, refert. Successerunt post alii coloni, de quibus, diverse quidem, tradunt Strabo et Pausanias. Fuit in Ioniae 12. urbibus, (Herodot. 1, 142.) etsi Lydiae, ut

Colophonem, Ephesum, tribuit Herodotus c. l. quia olim fuerat Lydorum. In paene insula cum Nostro ponit etiam Strabo 14. p. 443. f. 644. et cum Scylace p. 37. Huds. portum habuisse refert, simulque aliunm adiungit 30 stadiis ab urbe remotum, quem vocat Χέῤῥαιδαι; de quo omnino consulendus est Pococke T. 3. p. 62. not. 12. Forte hic idem est, quem ab incolis Geraesticum vocari scribit Livius 37, 27. f. — quippe ab tergo urbis situm. Plinius in Ioniae urbium recensu nostram omisit, at insulis adnumeravit, (5, 38. f. 31.) etsi in Ioniae descriptione 5, 31. f. 29. facta pro iuxta eas Pintianus emendandum putat iuxta Teos, quia praetermittere ibi non potuerit. Negligenter quidem egit, attamen omnino non omisit. Prima etiam in Velleio 1, 4, 3. notatur; ubi consulendi interpretes. Claros habuit cives, in quibus maxime Anacreontem, quem Teium memoravit iam Herodotus 3, 121. Plurima alia veterum loca conlegit Fischerus in proleg. ad edit. p. 59 sqq. Apellicnem addit Strabo 13. p. 419. f. 609. et 14. p. 443. f. 644. et in posteriori loco etiam Hecataeum, historicum; Protagoram philosophum, et Scythinum poetam Stephanus. H. prope Segigiek (Angl.) parvam urbem ruinae conspiciuntur, quibus nomen dant Bodrun. Vid. Pococke c. l.

Clazomenae) Gr. Κλαζομεναὶ, recentioribus etiam, ut Hierocli p. m. 660. in notitia eccles. p. 27. Κλαζομενή. Plurali tamen efferunt etiam Latini. Incola *Clazomenius* in utraque lingua; in nummis etiam Κλαζομηνιων, rarius Κλαζομηνων, quae certe adfert Rasche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 604 sq. Condidit urbem Paralus (Strabo 14. in.) vel Parphorus, Colophoniorum dux, (Pausan. 7, 3, 5.) Quod prius *Gryniam*, quae erat urbs Aeolidis, dictam fuisse scribit, Rasche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 601. unde Grynaeus Apollo nomen tulerit, ex Stephano certe probari non potest, in quo secure secutus est Ortelium in thes. Geogr. h. v.. Nec, quod vult Ser-

vius ad Virgil. Aen. 4. 345. Apollinem in Grynaeo luco prope Clazomenas cultum fuisse, indicat Horatius Sermon. 1, 7, 5. Idem error manavit ad auctores hist. univers. Tom. 6. p. 229. At refert Strabo 14. p. 444. f. 645. pristinam sedem fuisse in loco, quem *Chytrium* vocat. Idem et alii innuunt, etsi mutato leviter nomine, uti docent ad Strabonem Casaubonus et Penzelius, hic T. 3. pag. 1892. ex priori quidem. Secutae tamen sunt aliae mutationes. Nempe incolae Persarum metu territi in insulam aliquam secesserunt, (Pausan. 7, 3, 5.) in qua belli Peloponnesiaci tempore fuisse, ex Thucydide 8, 14. adparet. Cum continenti eam coniungere aggere facto tentavit Alexander, (Pausanias c. l.) quod et factum videtur, quia auctores in continenti ponunt. Quae quidem explicari debent ex Strabonis narratione de prisca urbis sede, et sitis ante Clazomenas 8 minutis insulis, quam bene adiuvat Pococke T. 3. p. m. 59 sq. Portum urbis commemorat Scylax c. l. et 12. Ioniae urbibus in Lydia quidem, de quo supra, adnumerat cum aliis Herodotus 1, 142. et 2, 178. Victo Antiocho magno, Syriae rege, immunitatem incolis concesserunt Romani et Drymusam insulam, (Liv. 38. 39, 9.) quam hodie Turci vocant *Kiuslin*. (Pococke T. 3. p. m. 61.) Post Augustus instaurasse aut auxisse videtur, quia κτιστης in numis quibusdam vocatur. (Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 510.) Tulit clarum civem Anaxagoram, physicum. (Strabo c. l.) In nomine hodierno variatur. Dapper (Asien p. 262.) ex recentioribus adfert *Grine*, *Furla*, *Relisman*. Pro *Vourla* (sic) tamen pugnat Pococke T. 3. p. m. 59. ubi plura de situ urbis leguntur. Hodie in ruinis iacet, et pauca rudera invenit Chandler, Reise p. 123. Plura de urbe illa dabunt Morelli in specim. rei num. p. 201. et Bandurius T. 1. numism. p. 133. Ceterum hunc Melae de utriusque urbis situ locum Strabo 14. p. 443. f. 644. ita inlustrat: τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ πλευρὸν ἔχουσι Τήϊοι, τὸ δὲ πρόσβορον Κλαζομένιοι.

terga agunt) Ut supra 1, 15, 2. de Tauro: *qua dorsum agit.* De sensu huius loci dictum est in notis criticis p. 532. et post p. 533. de Coryna.

Hermus) Gr. Ἕρμος. De eo consulendi maxime Strabo 13. p. 430. f. 626. et Plinius 5, 31. f. 29. Oritur in monte sacro Dindymenae Cybeles; (Strabo et Herodot. 1, 89.) iuxta Doryleum, Phrygiae civitatem (Plin.) *multosque conligit fluvios, inter quos Phrygem, qui nomine genti dato, a Caria eam disterminat; Hyllum et Cryon et ipsos Phrygiae, Mysiae, Lydiae amnibus repletos.* (Plinius.) Addunt alii *Pactolum*, ut Herodot. 5, 101. Ptolem. 5, 2. etsi cum eo contra male Hermum confundi scribit Vibius p. 20. Idem Lydiae fluvium dicit cum Nonno Dionys. 12, 124. eo nempe sensu, quo supra dixi. Transibat Sardianum agrum, ubi Pactolo augebatur, (Herodot. 5, 101. Strabo) et inde per continuos campos ad mare fluebat. (Strabo) Notus in primis Hermi campus, qui quam late patuerit, adparet ex iis, quae notaverunt Salmasius ad Solin. p. m. 606. et Berkelius ad Stephan. p. 352. De Smyrnaeo campo quod contra Plinium nititur Salmasius, Hermum per illum fluere diserte adfirmat Strabo 13. p. 427. f. 621. et hinc ipsi Smyrnae tribuitur fluvius, ut et numi testantur, de quibus cf. Rasche in Lex. num. T. 2. P. 2. p. 241. In mare excurrebat prope Phocaeam in sinum Smyrnaeum. (Herodot. 1, 80. et Strabo.) Δονακώδης vocatur a Nonno c. l. πολυηχὴς a Quinto Cal. 1, 294. *aurifer* etiam passim a poetis praedicatur, etsi id ex commistione cum Pactolo fieri putat Dausqueius ad Sil. Ital. 1, 159. qui tamen refutatur a Drakenborchio ad c. l. et Heynio ad Virgil. Georg. 2, 137. H. *Sarabat*, et, ut notat Oberlin. ad Vibium p. 120. ab antiquo oppido Cadis *fluvius Kedus.*

Leuea) Straboni 14. p. 444. f. 646. Λεῦκαι, ubi vocat πολίχνιον. In Plinio 5, 31. f. 29. est *Leuce oppi-*

dum. Innotuit in bello contra Aristonicum, qui Pergamum, P. R. hereditate ab Attalo relictam, armis sibi vindicabat. Quia Hermus iuxta Phocaeam in mare elabitur, Leucam illi praeponendam fuisse monet hic Vossius. H. ut putat Mannert Geographie Tom. 6. P. 3. p. 338. *Fokia nova.*

Phocaea) Gr. Φώκαια, usitatiori quidem forma. Nempe quod notat Eustath. ad Dionys. v. 437. Φώκη etiam dicta videtur, ut Νίκη, Νίκαια. Sed de his expositum est in notis crit. p. 537 sq. Gentilia inde notat Stephanus Φωκαεὺς, Φωκαιεὺς et Φωκαΐτης. Priores duae formae non in auctoribus solum occurrunt, sed et in numis adparent. Sic per αι frequentatur ab Herodoto, in Strabone 3. p. 124. s. 179. per α legitur eodem modo, quo Νικαιεὺς et Νικαεὺς a Νίκαια ducitur. De numis cf. Rasche T. 3. P. 2. p. 1225 sqq. et Eckhel P. 1. Vol. 2. p. 533 sq. An vero etiam Φωκεὺς recte dicatur, de hoc contendunt. Stephanus hanc formam non adtigit. At Scholiastes Thucydidis ad 1, 13. f. haec habet: Φωκεῖς οἱ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ Φωκίδος πόλεως· Φωκαεῖς οἱ τῆς Ἰωνίας ἀπὸ Φωκαίας πόλεως. Et sic Eustathius ad Dionys. v. 437. Librariis igitur tribuendum est, cum Φωκεῖς etiam de Phocaeensibus occurrit, ut in Herodoto 4, 138. Diodor. 5, 13. et in aliis multis, ubi meliores codices variora statuunt. Sic soli librarii ex ipsa Eustathii praeceptione incusari debent, qui ad Dionys. v. 70. Φωκεῖς de Massiliae conditoribus obtrudunt, uti etiam recte censet Salmas. in Solin. p. m. 66, et auctores veteres comprobant. Sed plura de his formis earumque confusione monuerunt Dukerus et Gottleber. ad Thucyd. 1, 13. Wessel. ad Diodor. 5, 13. 13, 100. Salmas. c. l. Staveren. ad Hygin. fab. 14. p. 43. Cf. etiam infra ad Melam 2, 5, 3. Latini dicunt *Phocaeus*, ut Mela c. l. vel *Phocaeensis*, ut Plin. 3, 4. s. 5. in eodem nexu. Nomen Heraclides Ponticus de politiis Graecorum h. v.

ducit vel a *Phoco*, vel a *phoca marina*. Posterius solum novit Stephanus addita explicatione, quod conditores phocae multae secutae fuerint, unde et phocae in nummis adpositae videntur. Vid. Rasche et Eckhel c. c. l. l. Ipsum autem conditorem Strabo facit lib. 14. in. Atheniensium ducem Philogenem, cui Pausanias 7, 3. f. addit Damonem Atheniensem, utrumque Atheniensem, sociis Phocensibus. In Lydia, ut de aliis supra monui, ponit Herodot. 1, 142. sed et idem cum aliis in 12 antiquis Ioniae urbibus recenset. Quod Noster Ioniae ultimam dicit, consentientes habet Strabonem lib. 13. in. et 14. in. ut contra idem Aeolias urbes ad Hermi ostia profert 13. p. 402. s. 584. Plinium 5, 31. s. 29. aliosque. Luculentam et disertam situs descriptionem exhibet Livius 37, 31. f. Portum urbis notavit Scylax p. 37. Hudf. duos Livius c. l. In sinu locat Strabo 14. p. 445. f. 647. quem Hermeum esse supra dixi. *Extra* igitur in Nostro non sinum spectat, sed *paene insulam*, et opponitur verbis praecedentibus: *In ipsa paene insula* — Ipsi Phocaeenses Graecorum primi longis navibus usi sunt, et primi Persas fugientes navibus viam in Hadriam, Tyrrheniam, Iberiam atque Tartessum patefecerunt. (Herodot. 1, 163.) Massiliam praeterea condiderunt, (Mela 2, 5, 3. et ibi notata) colonos in Cyrnum s. Corsicam deduxerunt, et inde Rhegium traiecerunt. (Herodot. 1, 165 sq.) In bello contra Antiochum, etsi deditam, non captam, Romani tamen milites spoliarunt. (Liv. 37, 32, 12 sqq.) Plura ad historiam urbis expromserunt Vinding. in Hellene pag. 449. (Gronov. thes. Vol. 11.) et Dapper in Klein-Asien p. 258 sq. — ad situm Chandler Reise p. 109. a quo locus, ubi olim stetit, adpellatur *Palaeophoggia*, ab aliis omnino *Fokia*.

CAP. XVIII.

AEOLIS.

§. 1. *Aeolis)* Gr. Αἰολὶς, quam formam retinuit Noster, et cum eo Plinius 5, 32. f. 30. Amat etiam Livius, ut ad 37, 8, 5. docuit Drakenborchius. Altera enim Latinorum forma est Aeolia, qua et usus est Plin. 5, 31. f. 29. Inde Αἰολεῖς, Latinis *Aeoles* et, sicut hic, *Aeolii*, latissimae significationis populi. Nomen traxisse feruntur ab Aeolo, Thessaliae vel regionum vicinarum rege, (Apollodor. 1, 7, 3.) de cuius origine incerta cf. Eustath. ad Dionys. v. 820. Vinding. p. 339. c. l. ubi et alia de vocis etymo habebis, et Staveren. ad Hygin. fab. 186. p. 309. Primam illis sedem adsignat Conon in narrat. 27. inter Asopum et Enipeum, Peloponnesi fluvios, unde latius extra isthmum etiam dispersi sunt, de quo in primis consuli debet Strabo 8. pag. 229. f. 333. Thessaliam etiam olim Aeolida dictam fuisse refert Diodor. Sic. 4, 67. quo valet Herodotus 7, 95. qui Aeolios olim a Graecis Pelasgos vocatos esse adfirmat, quorum priscae sedes in Thessalia fuisse videntur, de quo dixi ad 1, 16. in. Tum vero, quod et superiora confirmant, Aeolii ex Thessalia in Peloponnesum et inde in alias regiones migrasse videntur, in primis cum idem Apollodorus 1, 7, 5. scribat, Endymionem eos in Elidem deduxisse. Ex Graecia effuderunt se in Asiam, longissimeque acti erroribus inlustres obtinuerunt locos clarasque condiderunt urbes, ut Smyrnam, Myrinam, Mitylenen. (Vellei. 1, 4, 4.) Undecim antiquas foedere coniunctas Aeolenses urbes, (nam Smyrna post inde exemta est, ut etiam monet Pausanias 7, 5, 1.) recenset in hoc tractu Herodotus 1, 149. ad quas tamen non pertinuisse dicit alias Aeolicas in Ida; alias in insulis, maxime in Lesbo, ponit. Cf. hic omnino Strabo 13. in. et p. 428. f. 622. et quae ex aliis congessit Vindingius in Hellene p. 429 sq.

Ex his adparet, quam late olim patuerit Aeolis, q quae etiam Troada et Mysiam sit complexa. Atqu sensu sumit Mela, terminosque statuit; secutus Ephorum, qui teste Strabone 13. pag. 401. s. 58: Abydo ad Cymen usque Aeolida extendit. Pr autem, ut diserte refert Pausanias 3, 2. in. de suo pore, Aeolis inter Ioniam et Mysos conclusa fuit. I Scylax pag. 36. Huds. post Troada ponit Aeoliam; sequ. miscet et Lydiae antiquo sensu pleraque urbe scribit. Ptolemaeus Graecus 5, 2. Aeolida sic ab parte describit, ut terminos statuat Caenen promonto et Hermum ultra Phocaeam. H. pars provinciae *Asia*

facta) Nominata, ut 2, 1, 8. *deinde, aliter* (Danubium) *adpellantibus incolis, fit Ister.*

Mysia) Gr. Μυσία. Dionys. v. 805. Μυσὶς Mysiae, Phrygiae, Bithyniae et vicinarum regionum mini etiam antiquitus sic turbati confusique erant, ut Strabo 12. p. 388. s. 564. eos difficile distingui posse nuntiet. Duplicem tamen facit 12. p. 393. s. 571. u Bithyniae vicinam, alteram circa Caicum. Ptolem 5, 2. in. minoris Mysiae meminit, in qua Cyzicum, rion, Lampsacum ponit, quas urbes Mela cap. 19 Bithyniam reiicit. Quas vero hic Mela in Aeolide censet, praeter Abydum, eas Ptolemaeus ponit au Hellesponto, aut in Phrygia maiori, praeter Asso Troade s. Phrygia minori. Longum vero est, conlecta promere. Causas adfert Strabo 12. p. 339. s. 565. Ne Phryges olim ista occupaverunt loca, Mysi post Troiae cidium, deinde Lydi post Aeolenses et 4 aetatibus (v. lib. 13. in.) Iones, quibus deinde successerunt Pe Macedones, Romani, quorum priores nominum et mutationem adtulerunt. Nec magis certa sunt et c probata, quae de priscis Mysorum sedibus adve que in haec loca traduntur. A Caribus originem c

[redacted]

ductam fuisse patet ex Herodoto 1, 171. Ante Troica tempora in suscepta bellica expeditione cum Teucris in Europam transgressi Thraciam subegerunt, expulsis incolis, qui contra in Asiam migrarunt et a sedibus ad Strymonem fl. Strymonii, post Bithyni adpellati sunt; (id. 7, 20. et 75.) Homerus igitur Mysos in Asia novit et in Europa. (Il. 2, 858. et 13, 5.) Tum vero Troianis erant conterminі. Post eversam igitur Troiam ulterius progressi sunt versus Ioniam, ut supra Strabo indicavit. Alibi tamen idem (7. p. 204. s. 295. et 12. p. 373. s. 541.) refert, alios a Mysis Europaeis alios deduxisse. Cf. et Plin. 5, 41. s. 42. Duplicem enim fuisse Mysiam Europaeam et Asiaticam, et eodem nomine ab auctoribus Graecis commemorari, satis est notum. Vid. Eustath. ad Dionys. v. 809. Schol. Apollonii ad 1, 1116. et quos producit Staverenus ad Hygini poet. astron. 2, 14. p. 450. Europae illa, quam Noster Thracia complexus est; nam Thraces etiam post Mysi dicti sunt sec. Strabon. 12. p. 373. s. 542. Latinis adpellatur Moesia, (Plin. 3, 29. s. 26.) etsi saepe vicissim Moesiam et Mysiam auctores confundunt, posteriores maxime et librarii. Sic Servius ad Virgil. Georg. 1, 102. Sed cf. Muncker. ad Hygin. fab. 14. 99. Mercerus et Vinding. ad Dictyn Cretens. 2, 1. Sylburg. et Verheyk. ad Sext. Ruf. cap. 3.

Troas) Gr. Τρωάς. Stephanus adfert Τρωϊὰς, ἡ χώρα τοῦ Ἰλίου, ἡ ἐκαλεῖτο Τευκρὶς, καὶ Δαρδανία, καὶ Ξάνθη, ubi vero interpretes malunt Τρωάς. Repetit tamen s. v. Τροία, ubi et pro Ἰλίου melius scribit Ἀσίας, et alia nomina addit. *Troia* vox Latinis est usitatior; sed auctores fere de urbe ponunt Ilio, quod et monuit Servius ad Virgil. Aen. 1. in. Sic Homer. Il. 1, 129. 4, 33. promiscue dixit πόλιν Τροίην et Ἰλίου πτολίεθρον ἐξαλαπάξαι. Sed de Ilio post. Ipsa Troas regio latiori sensu, si eius partes et ditiones simul complectaris, a Caico patuit ad Aesepum, (Strabo lib. 13. in.) iusto tamen latius, ut

docet Mannert Vol. 6. P. 3. p. 450. angustiori a maiori ad Aesepum. (Schol. Apollon. ad 1, 1115.) finibus Schlichthorst in Geogr. Homeri p. 130. La sensu Homerus Troianos vocat, qui ex reliqua Asi ianis auxilio venerant; (Il. 4, 437 sq.) quod un bellum illud valet. Sic Strabo de terminis t et postea contractis valde queritur, cuius culpam de in Aeolios maxime, qui totam eam regionem occu ex quo tempore Troas vario sensu sit dicta et inte De Aeoliorum autem occupatione post Ilii eversion Herodot. 5, 94. 122. et in primis Pausan. 1, 35, 12. f. ubi sua aetate eos Ilium tenuisse adfirmat. cuntur vero inde gentilia, *Tros*, *Troius*, *Troic* quae persequitur Stephanus. Latini usitate *Tro* Homerus Τρῶες modo latius de belli sociis, (Il. 4, 4 conf. Il. 2, 803 sq. et Strabo 12. p. 395. f. 594.) proprie et stricte. (Il. 2, 816.) Latissime Troiani Phryges adpellantur, de quo cf. ad 1, 19, 4. Ce ipsius Troadis antiquae et hodiernae situm, form conditionem comparavit tabulisque inlustravit W in adpendice ad ipsius librum: Ueber das Original- des Homer p. 83 sqq. (ed. 1778.) Quae cernitur rerum conversio, terrae motibus ille tribuit. C etiam praeterea debent, qui de Troiae situ disquisi Lechevalier eiusque interpretes, Bryant aliique, in praefatione iudicat Lenzius. (Die Ebene von 1798.)

Myrinam) Gr. Μυρίνα f. Μύρινα passim. penultimam producunt, ut Homer. Il. 2, 814. (ub ram *v* recte sustulit Heyne, praeeunte etiam Strabo p. 394. f. 573. contra ac vult Eustathius probat eum Polito T. 2. p. 760.) Apollon. Rhod. 1, 60 gramma apud Gruter. p. 383. n. 7. consentientib mis. Commemorantur autem plures, non duae, u Salmas. in Solin. p. m. 607. huius nominis urb

Aeolide, in Lemno insula, (Stephanus h. v. Plin. 4, 23. f. 12. —) in Creta, (Plin. 4, 20. f. 12.) in Thracia, (Agathias in.) in Mysia, f. Lydia, (Scylax pag. 36.) in Troade, (Tzetzes ad Lycophron. v. 243.) quae ultima ex superioribus componuntur. Nostram Aeolidi diserte dant Herodot. 1, 149. Strabo 13. p. 427. f. 622. Plin. 6, 32. f. 30. Ptolem. 5, 2. Stephanus et praeter alios Agathias, qui ibi natus erat. Atque hinc etiam in epigrammate apud Gruterum pro Ἄργολις, ubi nulla fuit Myrina, leg. est Αἰολίς. An eadem dicta fuerit *Smyrna*, de eo quaesitum est. De recentioribus concedit Salmasius ad Solin. p. m. 607. et hinc passim etiam Agathiam Smyrnaeum vocari. Cf. et Scaliger ad Euseb. p. 54. Renuunt tamen alii, ut Petavius in miscellan. exercitt. Iuliano subiunctis p. 383. Vinding. in Hellene p. 453. Holsten. ad Stephan. p. 215. Adsunt etiam recentiorum testimonia, in Geogr. Ravenn. 2, 18. 5, 9. (etsi hic corrupte *Myrenna*) in tab. Peuting. 9. E. (*Marinna*) quare librariorum errore illud obtrusum videatur. Obstant tamen Syncellus p. 144. Ven. qui a nonnullis *Smyrnam* vocari adfirmat. Cf. etiam Wesseling. ad Hierocl. p. 661. At ipsam se *Sebastopolim* vocasse tradit Plin. 5, 32. f. 30. Gentile Μυριναῖος, quod et probant numi, etsi aliqui Μυρειναιων ferunt. Conditorem noster indicat *Myrinum*, ceteri fere *Myrinam*, Amazonem, ut Strabo lib. 11. p. 348. f. 505. lib. 12. p. 394. f. 573. lib. 13. p. 428. f. 623. Diodor. Sic. 3, 55. ubi omnino multa de eo conlecta invenies. An in numis eius effigies adposita cernatur, quaeritur, et alii verius ad Apollinem referunt. Vid. Rasche in Lex. num. pag. 1007. et 1010. c. l. et Petit traité des Amazones, chap. 33. p. 430 fqq. Alii tamen aliam *Myrinam* conditorem narrant, Crethei filiam, Thoantis uxorem, ut Schol. Apollonii ad 1, 604. auctor Etymol. M. h. v. qui et aliam etymologiam adposuit. De Myrina femina autem varias opiniones proposuit Staveren. ad Hygin. fab. 163. p. 322. Urbis situm optime

deſcripſit Agathias, eius alumnus, init. ad oſtia P
amnis, qui ex Lydia profluens ſe in ſinum Elai
exonerat. *Pythious* autem fl. eſt *Caicus* vel co
prolatus, vel ſic vere cognominatus ab Apolline
Grynii, in Myrinae vicinia, fanum habebat et ora
vetus. Portum memorant Scylax c. L. et Strabo 13. p.
ſ. 622. Terrae motu cum aliis Aſiae urbibus conl
adiuvit Tiberius, (Tacitus Annal. 2, 47. Syncell
Chron. p. 254. Ven.) poſt Traianus. (Oroſius 7,
Inſtauratam etiam fuiſſe, poſteriorum auctorum
narrationes probant. Quod vero *primam urbium*
Mela, id antiquiſſimam eius originem ſpectare
Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 70. Certe ad ord
ſitus referri non poſſe videtur, cum a Phocaea C
primam eſſe ſatis conſtat. Veſtigia eius h. non rep
tur. Pocockius in tabula Aſiae minoris adpoſuit
nomini *Sandali*.

Oenomao) De quo rurſus memorabit lib. 2.
[§. 4.] ubi etiam notavit locum, ubi regnavit. N
filiam [Hippodamiam] nuptum dare, niſi illi, qui
gando ipſum viciſſet, quod fecit Pelops, Tantali
corrupto eius auriga, ut everteret currum. I. GR
VIVS *MS.* Celebres ſunt illae nuptiae, omninoque
haec narratio, etſi, quod ſolet, varie refertur. Vid.
ter eos, quos laudat Heyne ad Apollodor. 2, 4, 2.
nus fab. 84. Euſtathius ad Homer. Il. 2, 104. p. m.
Salvagnius ad Ovidii Ibin v. 367. ſ. et qui prolixi
deſcriptionem ex MS. Pariſ. deſcriptam dedit Band
in comment. in antiqu. Conſtantinopol. lib. 3. p. 496.
Poetae, quod par erat, non ſolum carminibus cel
runt, ut Pindarus Olymp. 1. Ovidius c. l. ſed et in
produxerunt, ut Sophocles, Euripides ex Graecis
Latinis Attius. Vid. Burmann. ad Ovid. Triſt. 2, 38

reverſus) Nempe Pelops Piſam, Pelopo
urbem, regiam Oenomai ſedem, venit, eamque,

illo et ex aegritudine mortuo, vel occiso, tenuit. (Pausan. 5, 1, 5. Diodor. Sic. 4, 73.) An vero victo Oenomao reversus sit in Asiam, et urbem exstruxerit, dubium videri potest. Pelops enim eiectus est ex Phrygia (a quo *Pelopeia arva* apud Ovid. Metam. 8, 622. de Phrygia dicuntur,) ab Ilo vi et armis (Pausan. 2, 22, 4.) et victo mortuoque Oenomao in Peloponneso consedit, (Diodor. Sic. c. l.) ubi etiam ipse obiit. Narrat enim Pausanias 5, 13, 3. cum vates monuissent, non posse ante Troiam expugnari, quam praeter alia unum etiam ex Pelopis ossibus adportatum esset, Pisa id petiisse. Cf. etiam 6, 22. in. At si urbem statuisse velis, imposuisse etiam illi debet nomen, quod quale id fuerit, nusquam inveni. Munsterus quidem ad h. l. *Pelopeiam* vocat, sed simpliciter et nullo auctore adiutus. Possit videri *Pelopia*, vicus Lydiae iuxta Phrygiam apud Stephanum.

Cyme) Gr. Κύμη, quam formam etiam Latini auctores servant, vel ex melioribus MSStis pro *Cyma*, *Cymae* reposuerunt interpretes. Cf. quae disputarunt Dukerus et Drakenb. ad Liv. 37, 1. f. et Cellarius in Geogr. ant. 3, 3, 71. Sic etiam scribitur in tab. Peutinger. 9. E. a Geogr. Ravenn. 2, 18. 5, 9. eademque ratione libri saepe efferunt magnae Graeciae urbem, quae *Cumae* vocatur usitate, de quo multa Drakenb. ad Sil. Ital. 8, 533. *Amazonium* etiam vocatam esse, tradit Stephanus s. v. Κύμη. Praeterea cognomen tulit Φρικωνὶς vel Φρικωνῖτις, uti docent Herodotus 1, 149. et Strabo lib. 13. in. qui et causam addit, quia veteres urbis conditores vel coloni a Phricio Locridis monte, priori sede, huc venerant. Cf. et de nomine Herodot. in vita Homeri cap. 38. et ibi Wessel. Tzetzes ad Hesiodi opp. in. p. m. 2. Recte igitur reprehenditur, quod diversa haec nomina urbium putat. In conditore dissentiunt. Cymen vocat Noster cum Stephano; certe hic ἀπὸ ponit. Diodor. Sic. 3, 55. *Myrinam*, nomen ab Amazonum duce impositum refert,

ut omnino ab Amazone Strabo 12. p. 379. f. 556. lil
p. 428. f. 623. Alii post bellum Troianum a Gra
Locride profectis conditam scribunt, ut Strabo 13. p.
f. 621. inque ducibus nominat in. Clevam et Ma
Herodotus in vita Homeri cap. 2. Thessalos prodit,
Thessalo, Eumeli filio, qui in Troiano bello Th
praefuit. (Homer. Il. 2, 714.) Sed si Cyme iam
bellum Troianum stetit, κτίζειν, ut saepe in aliis
colonia debet intelligi, vel duae omnino fuerunt C
Amazonium (Stephanus) et *Phriconitis*, uti etiam
Petit des Amazones p. 440. Accedat ad antiqui
urbis ultra Troiana tempora remotam, si verum sit,
constare pronuntiat Salmas. in Solin. p. m. 52. C
Campaniae, illius coloniam, Aeneae tempore iam st
Sed dubium id faciunt ea, quae monuerunt viri do
Vellei. 1, 4. in. In Aeolide cum aliis ponit Herod
123. 7, 104. Lydiae, ut Myrinam, adscribit S
p. 37. Hudf. de quo supra. Portum idem comme
aliique, Strabo 13. p. 428. f. 622. Aeoliarum urbi
maximam et optimam, et una cum Lesbo reliquarum
tropolin praedicat. Croesus cum reliquis sibi sub
videtur. (Herodot. 1, 6. 28.) Sub Persis tyrannos h
(Herodot. 5, 38.) Democratiam post invectam s
Thrasymachus. (Aristoteles Polit. 5, 5.) Victo Anti
impetravit a Romanis immunitatem. (Livius 38, 3
Nocturno terrae motu conlapsam refovit Tiberius, (
Annal. 2, 47.) et hinc in servatis ad suam aetatem
bus ponit Plin. 5, 32. f. 30. In claris civibus en
Ephorus, Isocratis discipulus, (Strabo 13. p. 428. f.
et Hesiodus; (ipse in Opp. v. 636. Strabo c. l. e
phanus) de Homero dubium; (Strabo c. l.) etsi o
incolae stoliditatis incusabantur, (Stephanus) quod
plis declarat Strabo c. l. Incola Κυμαῖος, a Cumis
contra Κυμεὺς, monente Stephano; etsi in numis
promiscue observatur, ut docent libri numarii.
etiam de illo discrimine dubitant viri docti, ut Clu

Ital. ant. 4, 2. Stephanumque ineptire putat Holsten. p. 178. cum et auctores Graeci sine discrimine utrumque ponant, ut Latini *Cumanus* et *Cumaeus.* Hoc quidem de Italiae urbe occurrit in Livio 38, 39, 8. *Cymaeus fundus* in Cicerone pro Flacco cap. 20. et sic Strabo de ea Κύμαιος lib. 1. p. 15. s. 22. lib. 5. p. 167. s. 242. Cf. de *Cymaeus* viri docti ad Valer. Flacc. 1, 5. Ulitius ad Gratii Cyneg. v. 35. ubi plurima habebis exposita. Frequentius etiam inde in veterum locis reperiri, quam Cumanus, statuit Burmann. ad Propert. 2, 2. f. Nempe, quod vel Lexica docent, reperitur etiam *Cumanus* de Italica urbe, an et de Aeolica, dubito. Urbs a quibusdam h. creditur esse *Foia nuova*, de quo supra in Ionia. Pococke in tabula Asiae minoris adposuit *Calate,* Mannert Vol. 6. P. 3. p. 390. pagum nunc ibi esse *Sanderli* dubia sententia notat.

Caicus) Gr. Κάϊκος, penultima longa. Olim dictus *Adurus*, post *Astraeus*, denique *Caicus*, ut tradit Pseudo-Plutarchus de fluviis h. v. Idem Mysiae vocat fluvium, ut Virgil. Georg. 4, 370. Ovid. A. A. 3, 196. *Mysum Caicum*, et ex Mysia deducit Plin. 5, 32. s. 30. Et sic Herodotus 6, 28. τοῦ Καΐκου πεδίον Mysis tribuit, quod quidem paullo remotius a mari, quia Pausanias 5, 24, 1. scribit, Elaitas inde digressos Aeolidem in ora maritima tenuisse. Proprie fontes habuit in *Teuthrania,* quae supra Aeolida et partem Troadis in mediterraneo sita erat, antiquitus a Mysis possessa, ut accuratius designat Plinius 5, 33. s. 30. Hinc *Teuthrantius Caicus* apud Ovid. Metam. 2, 243. Teuthras autem Mysis olim imperavit, unde Pindarus Olymp. 9, 108. Τεύθραντος πεδίου, monente ibi Scholiaste, pro Mysia posuit; Pausanias 8, 4, 6. Teuthrantem imperio illum campum tenuisse adfirmat. Cf. etiam de illo Strabo 13. p. 423. s. 615. et Plutarch. c. l. qui vicinum fluvio adpositum fuisse dicit Teuthrantem montem. In Phrygia maiori fontes ponit

Ptolem. 5, 2. nempe in Aeolidis confinio. Non pr fontibus excipiebat *Myſium* ex Temno ortum, (Stra p. 424. ſ. 616.) quem tamen mutato nomine et putat Ovid. Metam. 15, 277. quod etiam ſtatuit M Vol. 6. P. 3. p. 397. Decurrebat inter Elaeam e nen, (Noſter et Plin. 5, 32. ſ. 30.) ita ut a Pitane 30 ſtadiis, ab Elaea 12. (Strabo 13. p. 423. ſ. 61 tandem in Elaiticum ſinum effunderetur. (Strabo H: *Mandragorai.*

Elaeam) Gr. Ἐλαία. Olim dicta *Cidaenis*, Stephano. Conditorem nacta eſt Mneſthea et Atheni qui illum ad Troiam ſecuti erant, ut ex Homero 652. probatur. Ita referunt Strabo 13. p. 428. ſ. (Stephanus) Mneſthei etiam nomen adpoſito capite ferunt numi quidam. (Raſche Lex. num. Tom. 2. p. 551. Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. Urbis autem nomen ab Amazone petit Euſtath. ad D v. 828. quod ſi valeat, illud de Mneſtheo ad colo revocandum ſit, quod tamen dictorum auctorita patiatur. In Aeoliis urbibus, quibus adnumeran omiſit Herodot. 1, 149. Attalicorum regum port fuit et navale. (Strabo c. l. et p. 423. ſ. 615.) Hin lemaeus Latinus 5, 2. ad *Elaea* addit *Pergamorum valia.* Aberat tamen a Pergamo 120 ſtadiis, (Stra poſter. loco) vel 16 M. P. (tabula Peuting. 9. D.) et Ariſtides T. 1. p. 348. Iebb. ſcribit, ſe Elaeae re viſſe, et poſtero die inde Pergamum veniſſe. Sub iano terrae motu concuſſa eſt. (Syncell. pag. 276. Ducitur ab Elaea Ἐλαΐτις regio (Strabo 13. p. 423. ſ. et Ἐλαϊτικὸς κόλπος, in quem paullo ante Ca effluere notavi. Gentile Ἐλαιίτης apud Stephanum tamen Holſten. p. 108. ex MS. regio producit Ἐλ quod et comprobant multi numi. Et ſic ex aucto Pauſan. 5, 24, 1. Nomen hodiernum, ſi qua urbi ſtant veſtigia, fide certa repetere nequeo.

Pitanen) Gr. Πιτάνη. Aeolidi tribuunt auctores sat multi, unde et *Aeoliam Pitanen* vocat, penultima correpta, Ovid. Metam. 7, 357. Latina terminatione Oros. 6, 2. *Pitanam* dixit. Quod in Lydia recenset Scylax p. 37. Hudf. de eo iam supra aliquoties est dictum. Conditorem Myrinam, Amazonem, auctorem nominis Amazonum ducem, Pitanen, obfert Diodor. Sic. 3, 55. Portum unum novit Scylax c. l. duos Strabo 13. p. 422. s. 614. qui et iuxta demittit Evenum fluvium. Ptolemaeus Latinus 5, 2. Pytanen fl. circa urbem fluere scribit. Plinius 5, 32. s. 30. urbi subiungit *Canaium* amnem, forte a vicino oppido *Canae*, quae tunc iam interciderat. Sub Traiano eadem ex terrae motu gravem experta est calamitatem. (Orosius 7, 12.) Gentile in Stephano Πιταναῖος, quod ita probant numi, ut addant Πιτανέων. Quod habet Stephanus Πιτάναι et inde Πιτανάτης s. v. Βοῖον, pertinet ad Laconicae urbem, quae ab aliis vocatur etiam Πιτάνη, ut adparet ex Pausania 3, 14, 2. Sed cf. notata ad Hesych. T. 2. p. 966. et de cognominibus aliis Spanhem. ad Callimach. in Dian. v. 152. Recentius nomen ignoro.

tulit) Sic Eustath. ad Homer. Il. 1, 594. p. m. 119. de Lemno: ἤνεγκέ ποτε χαλκεῖς ἄνδρας. Sed cf. ad 3, 6, 4.

Arcesilan) De forma dictum est in notis criticis p. 541. Civem etiam facit Strabo 13. p. 422. s. 614. et hinc Πιταναῖος dicitur a Diog. Laert. 4, 6. s. 28. et Pausan. 8, 49. in. Male autem hic Pitanen Laconicae cum nostra miscet Solinus cap. 13. s. 7. et ex illa ortum scribit Arcesilan, castigatus ideo a Salmasio p. m. 98.

nihil adfirmantis) Posterioris, cum prior Academia Platonis fuerit, quae certas et firmas statuebat sententias, haec de omnibus dubie et ambigue disputabat.

Ὁ τῆς μέσης Ἀκαδημίας κατάρξας ὁ πρῶτος — Di Laert. c. l. et sequ. et ibi Menagius. Sextus Emp Pyrrhon. hypotyp. 1, 33. f. 232. τῆς μέσης Ἀκαδ προστάτης καὶ ἀρχηγός. Et sic Lactant. 3, 4, 11. *demiae conditorem* vocat et 3, 6. *ignorantiae magis* Sed cf. Cicero in academ. quaest. 4. 5. de oratore 3 Suidas in ἐπέχε, Diogenes c. l. aliique. Ex recen bus in primis consulendus Brucker. in hist. philos. p. 746 sqq.

§. 2. *Cana)* In numero parum sibi co auctores, ut ex notis crit. patet p. 542 sq. Strab p. 423. f. 615. sic: Κάναι, πολίχνιον Εὐβοϊκὸν ἢ Λε τῶν ἐκ Κύνου κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ Λέσβου τὰ νοτιώτ κείμενον ἐν τῇ Καναίᾳ, quae descripsit Stephanus, i men, ut aliena admisceret, de quibus v. ibi Berk p. 442. Proxime post Strabo montem memorat, q aetate Κάνη et Κάναι vocabatur. Κάνης ὄρος nov etiam Herodotus 7, 42. Καινὴ ἄκρα est in Ptol. pro Κάνη. Hinc Καναία de regione (Strabo c. l Καναῖος Ζεύς, de quo Berkel. et Holsten. ad Ste pag. 443. et 158. Urbs aetate Plinii interciderat 32. f. 30.)

pronus) Per sequentia optime explicat, qu telligat per rarissimam hanc significationem. Nem cuius interiora non tam facile quis procedat navig ut solet in aliis sinubus fieri. Ad superficiem aqua nam transfert id, quod solet considerari in locis ele ribus, ut illi contrarium sit *supinus* perinde ferm Ennius apud Gellium 6, 6. dicit *portum prae* I. GRONOVIVS *MS.* In Gellio edito Gronovius ex ad quem facilis et fausta navigatio; quo ducit ipse G *Pronus* per vim insitam ad omnia transfertur, qu uno impetu inclinantur, aut feruntur. Ipsam acc dationem eiusque veram rationem nexus regit. I

flexu dicitur, qui fit uno totoque impetu; contra est mollis, *curvatura molliter circumacta*, ut dicit Vitruv. 10, 17. Sic ad loca transfertur, per quae expedita patet et fine remoratione et ambagibus via, veluti apud Ovid. epist. 18, 121. *ad te via prona videtur; a te cum redeo, clivus inertis aquae.* Intelligitur autem hic finus *Adramyttenus*, de quo in primis adeundus est Strabo 13. p. 416. f. 605. p. 417. f. 616. Noster a Cana ad Asson, Strabo a Cana ad Lectum promontorium ad ima montis Idae extendit.

Molliter) Sensim, paullatim, leniter. Sic Virgil. eclog. 9, 8. *qua se subducere colles incipiunt mollique jugum demittere clivo;* ubi praeceps obponi possit. Sic fastigium et alia multa, quae a Lexicis subministrantur.

ima) Quia mons duos habebat pedes, teste Strabone, [lib. 13. p. 401. f. 583.] unum versus Cyzicum, alterum ad meridiem versus promontorium Lectum; et inde posterum hunc intelligit Mela per vocem *ima.* I. GRONOVIVS *MS.* Nempe ab hac parte incipit Ida mons, efficitque promontorium Lectum, vel, si contra tendas, in eo desinit.

adspersus) Apte ad notandam disiectarum urbium multitudinem, unde etiam *Sporades* dictae sunt notae illae insulae.

Cisthena) Gr. Κισθήνη. Strabo 13. p. 417. f. 606. Κισθήνη πόλις ἔρημος, ἔχουσα λιμένα. Plinii aetate (v. 5, 32. f. 30.) interciderat, nec adtigit Ptolem. 5, 2. Mela igitur vetustiores Strabone secutus est, aut eius tenuitatem, ad quam suo tempore deiecta erat, adspernari noluit.

gremio) Est illud, quod intra isthmi angustias iacet. SOONVS. Corporis humani partes per comparatio-

nem ad formas situsque locorum transferri, notum Sic vero *gremium* etiam a Nostro adhibetur 1, 2, 3, 4. 3, 3, 4.

Thebe) Herodot. 7, 42. Θήβης πεδίον, ut notis crit. p. 546 sq. producti. Patebat inter Car urbem et Adramyttium, (Herodot. c. l.) inter Antan et Adramyttium. (Xenoph. de exped. Cyri 7, 8, 4.) contermina omnino loca indicant, ut Astyren, Plin. 5, s. 30. conl. Xenoph. in hist. Gr. 4, 1. f. Adramytt Liv. 37, 19. f. qui *opulentum agrum* vocat, in quo sentientem habet Strabonem 13. p. 421. s. 612. quod addit *carmine Homeri nobilitatum*, disputation movit, cum campi illius nusquam Homerus memin sed unice Thebes Il. 1, 366. 6, 397. — quare etia Livio quidam vulgatam lectionem, codice praeterea inti, immutant. Livium tamen Vossius ad nostrum lo vindicat, quia Il. 6, 397. Homerus addiderit ὑπὸ Πλ ὑλῃέσσῃ. Addi potest Strabo, qui 13. p. 404. s. adfirmat, Theben et Thebes campum promiscue, ut dici. Accedit, quod Achilles Theben urbem ev (Il. 2, 691.) et, si vel instaurata fuit, deserta ta iacuit Strabonis aetate (lib. 13. p. 421. s. 612.) et P plane interciderat, (5, 32. s. 30.) facile evenit, ut antiquitatis studiosi, modo Theben commemo modo eius campum. Quod Theben hanc Ciliciae Stephanus, ductum est ex Homero Il. 6, 397. priscam Cilicum sedem et ditionem pertinet. At cu posteriori Cilicia ponit Curtius 3, 4, 10. graviter errat, etsi tueri illum tentant Raderus ad c. l. et Sa sius in Solin. p. m. 545. Cf. etiam Turneb. adv 13, 16. Luculentius vero temereque errare videntur Theben et Adramyttium eandem urbem ferunt, ut a Etymol. M. h. v. Didymus ille ad Homer. Il. 1, Diaconus ad Hesiodi scut. v. 49. Eustath. ad Il. 2, pag. 245. f. (ubi Ἀδραμυττηνὴ Θήβη) cum au

[redacted]

utramque distinguant; Strabo etiam lib. 13. pag. 421. f. 612. utramque 80 stadiorum spatio seiungat. Certe nullo indicio editur, Thebes incolas Adramyttium deductos fuisse. Tum recentiores idem de Thebe et Lyrnesso referunt, ut Hierocles p. 661. not. eccles. p. 27.

Adramyttion) De variata scriptura nihil iis adde, quae prostant in not. crit. p. 548. nisi insolitas terminationes, Ἀδραμύττα apud Theophr. in hist. plant. 8. 4. in. et *Adramytteos* apud Plin. 5. 32. f. 30. Urbis conditorem Adramytten, Croesi fratrem, faciunt Stephanus et alii; Eustathius ad Homer. Il. 6, 397. p. m. 512, 21. Adramystin, Pelasgum, unde primum Adramystia dicta fuerit, post leniori sono inflexa a posterioribus. Cognomines alios indicabunt Vinding. in Hellene p. 435. Berkel. ad Stephan. p. 35. itemque Holsten. p. 8. Lydos commemorat Strabo 13. p. 422. f. 613. de quo cf. a Stephano monita. Antiquius tamen nomen *Pedasus* adfert Plinius 5. 32. f. 30. quod et antiquiores conditores innuat. Successerunt praeterea coloni, in his Athenienses, (Strabo 13. p. 417. f. 606.) Delii ab Atheniensibus suis sedibus expulsi. (Thucyd. 8. 108. Pausan. 4. 27. 5.) In Phrygia maiori ponit Ptolemaeus 5. 2. Strabo 13. p. 422. f. 613. Lydis conditoribus tribuit, post Mysis. De priori adsentitur Scylax p. 36. Hudf. de posteriori Stephanus, de quibus supra dixi. Portum eius et navale memorat Strabo c. l. Civem tulit Xenoclem oratorem, (Strabo 13. pag. 422. f. 614.) quem inde Cicero in Bruto cap. 91. Adramyttenum vocat, quod gentile etiam antea de sinu notavi. In hodierno nomine discrepant, de quo cf. Wesseling. ad Antonini itin. p. 335. et Ferrarius in Lex. Geogr. h. v. Plerique, ut Bueschingius, habent *Adramit* f. *Edremit*.

Astyra) Gr. τὰ Ἄστυρα. Plinius 5. 32. f. 30. *Astyre*. Mysiae dat Strabo 13. p. 422. f. 613. et prope Adramyttion ponit. Idem tamen cognominem etiam

novit urbem prope Abydum sua aetate devast (lib. 13. p. 407. s. 591.) Sic et inde duo hic co morat Stephanus, ad quem cf. Berkel. p. 189. et H pag. 55. Ceteri unam tantum hoc nomine nov quare etiam Berkelius c. l. suspicatur, ex duabus u unam factam, et dirutam illam pagi forma ren Plinius adeo nostram, quia Chrysen subiungit, suo pore intercidisse scribit, nec Ptolemaeus et alii adtig Commemoratur lucus, in quo Diana colebatur, dicta Ἀστυρηνὴ Ἄρτεμις, (Strabo c. l. et p. 417. s. 606. phanus) vel Ἀστυρινὴ apud Xenoph. in hist. Gr. 4. 1 etsi praestat prius, cum et in numis Ἀστυρηνεων scri

Chrysen) Gr. Χρύση, ut Stephanus, vel X ut Strabo 13. p. 421. s. 612. qui praeterea dup commemorat, unam in Adramyttena ad Thebes cam ad mare sitam portuque instructam, alteram prop maxitum in ipsa Troade ad Lectum Idae promontor (lib. 13. p. 415. s. 604.) Utram Homerus Il. 1, 3 intelligat, ubi erat Apollinis Sminthei templum, (sesque sacerdos, Chryseidis pater, prolixius disquiri Strabone lib. 13. p. 421. s. 612. qui pro illa propu adsentitur Eustathius ad Homer. c. l. contra ren Mannert Vol. 6. P. 3. p. 431. et 463. etsi in eo h quod Adramyttenae soli portum tribuit Strabo, que indicat Homer. Il. 1, 432. Sminthei tamen Ap templum commemorat Strabo etiam in altera. Cf. Allatius de patria Homeri pag. 128. Salmas. ad Do aram p. 146.

Antandron) Gr. Ἄντανδρος, unde gentil τάνδριος; de numis incertum, uti monet Eckhel de num. P. 1. Vol. 2. p. 449. etsi eos producit Rasc Lex. num. T. 1. P. 1. p. 707 sq. Urbis mentio r tur in Herodoto 7, 42. Thucyd. 8, 108. Xenoph. Gr. 1, 1, 26. Diodoro Sic. 13, 42. — e Latinis in

ad Quint. fratr. 1, 2, 2. ex posterioribus in Hierocle p. 661. etsi ibi Ἄτανδρος. Monet quidem Wesselingius, Ἄττανδρος etiam vocari in actis conc. 2. p. 589. attamen superiorem formam praefert, quam et retinent tab. Peutinger. 8. F. Geogr. Ravenn. 2, 18. et 5, 9. De caussis nominis Noster satis prolixe et praeter morem, neque consentientibus aliis. Herodotus τὴν Πελασγίδα vocat, quod Pelasgos conditores innuit vel incolas, Mela adstipulante, quem in his reddidit fere Servius ad Virgil. Aen. 3, 6. Pelasgos incolas memorat etiam Conon in narrat. 41. Aeolas facit Thucydides, a quorum duce nomen etiam repetit Stephanus. Ab Edonis et Cimmeriis incolis adpellata etiam est Edonis et Cimmeris, (Aristoteles apud Steph. et Plin. 5, 32. s. 30.) quod tamen, si cum Nostro ab Andriis conditam statueris, de colonis explicandum censet hic Vossius, ut κτίζειν et condere dici solent. Λελέγων πόλιν vocat Alcaeus apud Strabon. 13. p. 417. s. 606. quos olim circa loca Idae vicina consedisse hic narrat lib. 7. p. 222. s. 321. Scepsius eodem teste (in priori loco) in confinio Lelegum posuit, sic ut Cilicibus contiguis olim tribuisse videatur. Si situm spectes, Strabo eam ponit in interiori sinu Adramytteno ad montem Alexandriam, in quo celebre illud Paridis iudicium factum dicit. (13. p. 417. s. 606.) Latiori tamen nomine alii montem illum Idam vocant. (Thucyd. 4, 52. Stephan. conl. Herodoto 7, 42.) In eo tamen a Nostro discedit Strabo, quod ille in altero sinus latere statuit. Maritimam vero urbem fuisse satis haec declarant, iisque etiam adnumerat Ptolem. 5, 2. Praeterea locum illum fabricandis navibus ob lignorum copiam inserviisse, suadet Xenophon in hist. Gr. 1, 1, 25. quare etiam Aeneas classem ibi suam instruxit. (Virgil. Aen. 3, 6.) Finitima regio inde nomen obtinuit *Antandria*. (Strabo 13. p. 417. s. 606. et pag. 421. s. 612.) Hodie, quod quidem Sophiano auctore notant Ortelius in thes. Geogr. h. v. et Cerda ad Virgil. c. l. vocatur *S. Dimitri*.

regnaret) Nam ſtatuunt nonnulli veteres, A
non navigaſſe ex Troia, ſed ibi manſiſſe, relicto
ſucceſſoribus regno. I. GRONOVIVS MS. 1. Cf. D
Halic. 1, 53. et quae ex recentioribus adtulerunt (
rius in Ital. ant. lib. 3. p. 832. et Bochartus in di
tione, quae adnexa eſt eius operibus, quos refutat Ry
in diſſ. de primis Italiae colonis et Aeneae adventu (
Ceterum non Aſcanium, ſed Polydorum captum
urbe redemtum fuiſſe, refert Servius ad Virgil. Aen.
Conon narrat. 41. ubi utramque nominis cauſam
immutatione adfert, Aſcanium ipſum ſe ea data rede
ſcribit.

§. 3. *Gargara*) Gr. Γάργαρα, πόλι
Τρωάδος ἐπὶ τῇ ἄκρα τῆς Ἴδης. (Stephanus) Pr
Gargarum Idae vertex fuit, uti adfirmant Strabo
p. 401. ſ. 583. Heſych. h. v. Macrob. Saturnal. 5
aliique, in primis Homer. Il. 14, 292. ubi vocat ἀ
Ἴδης ὑψηλῆς, et 8, 47. μητέρα θηρῶν. Neque ta
minus plurali etiam numero aliqui efferunt, ut Epi
mus apud Macrob. c. l. Stephanus h. v. Ovidius (
a 6, 107. Statius Theb. 1, 549. Plinius 5, 32. ſ. 30.
utroque numero monuerunt Euſtath. ad Homer. Il.
292. p. m. 978, 40. et Servius ad Aen. 5, 732. I
dabunt Solanus et in primis Hemſterhuſ. ad Luciani
Deor. 12. in. *Gargarus* inſolentius dixit Vibius p.
Cauſam nominis non eandem adferunt Grammatici,
Stephanus h. v. Euſtath. c. l. et ad Il. 8, 48. p. m.
44. Etymol. M. h. v. Ἄκραν ipſum Gargarum vo
Strabo 13. p. 417. ſ. 606. et Stephanus, ἀκρωτήριον
ſychius c. l. quod ab altera parte includebat Adramy
num ſinum, (Strabo c. l.) cum contra Plinius 5, 32. ſ
a litore removeat. Sed cf. deinceps. In illo vero m
ſ. promontorio urbs olim ſtetit *Gargarus*, (ἡ Γάργα
quam inhabitarunt Leleges. (Alcman apud Stephan. h
et Etymol. M. h. v.) Femininum facit etiam no

Schol. Villoif. ad Homer. Il. 14, 292. Poftea immodico frigore cives compulfi novam urbem in fubiectam monti planitiem deduxerunt, mutataque paullum forma τὰ Γάργαρα vocarunt; priorem relictam παλαιὰν Γάργαρον. (Etymol. M.) Ita Γάργαρον et τὰ νῦν Γάργαρα, πόλιν Αἰολικὴν diftinguit Strabo 13. p. 401. f. 583. quem et refpicit Stephanus, quod ita ex Hellanico explicat Strabo 13. pag. 420. f. 610. ut, cum proprie Affiorum fuerit colonia, Aeolica tamen dicatur, quia Affum condiderint Aeolii, quam vicinam habuit ab una parte, ut ab altera Antandrum, uti ex Ephoro et Philea docet Macrobius c. l. et de Antandro adfirmat etiam Hefychius c. l. Antiquam urbem adtingit etiam Stephanus, et ab eo novae originem petit Strabo 13. p. 401. f. 583. ubi, ut fenfus conftet, pro ἐν ᾗ ex MSStis et vetere interprete leg. eft ἀφ' οὗ. fc. τόπου. Et fic Macrobius c. l. urbem eam fub cognomini monte pofitam ex auctoribus defcribit. Ad corruptiones nominis pertinent, cum Hellanicus vocat *Gargafum*, (monente ipfo Stephano) Ptolem. 5, 2. *Jarganon*, Hierocles pag. 661. *Gadara*. Urbis ad pofteriora tempora confervatio difcitur ex Nicaeno 2. Conc. p. 350. ubi Nicephorus Γαργάρων πρεσβύτερος memoratur. Incolae etiam in auctoribus obvii Γαργαρεῖς, quod Macrobius *Gargares* reddit pro Gargarees, vel ufitatius Gargarei, aut Gargarenfes ex analogia aliorum. Ager urbis maxime a poetis celebratur ob fertilitatem, ut a Virgilio Georg. 1, 103. Ovid. A. A. 1, 57. Seneca in Theb. v. 608. Cf. quae conlegit Macrobius c. l.

Affon) Gr. Ἄσσος, ἡ; Ptolemaeo 5, 2. Ἄσσον. In Plinio 5, 32. f. 30. eft *Affos*, et fic pofteriores etiam, Hierocles p. 661. tab. Peutinger. 8. F. Geogr. Ravenn. 2, 18. Gentile Ἄσσιος in auctoribus et numis; Stephanus tamen addit Ἀσσεύς. Ponitur varie, quod fit in regionum vicinia terminorumque mutatione. In Troade ad Idam montem agnofcit Paufan. 6, 4, 5. Plin. 2, 98.

f. 96. 36, 27. f. 17. Ptolemaeus 5, 2. in. in A
Stephanus, et ipfe Plinius 5, 32. f. 30. quia ante l
ponit, quod Aeolida et Troada disterminare refert.
vitet hinc lapfus eft Stephanus, qui tres *Affos* pro
unam in Lydia, (vulgo male Lycia, ut docet H
p. 53.) alteram in Aeolide, tertiam ex Alcmane in
cum tamen ad eandem omnes revocari debeant, u
coerunt Holften. c. l. Berkelius p. 184 fq. et Sal
ad Solin. p. m. 847. Aeolicam urbem cum Noftr
Hellanicus, Methymnaeorum opus Myrfilus. (Stra
p. 420. f. 611.) An *Apolloniae* etiam nomen ge
incertum, et fola Plinii fide nititur, nifi forte huc
tur Myfiae Apollonia apud Stephanum in illarum n
recenfu, uti quidem exiftimant Berkel. p. 148. et
rius in Geogr. ant. 3, 3, 25. Situs eius ex fuperior
innotuit, et ipfo Melae connexu. Secundum Strab
13. p. 420. f. 610. fuit ἐρυμνὴ καὶ εὐτειχὴς ἀπὸ θ
σης καὶ τοῦ λιμένος. Idem in claris civibus comme
Cleanthem, philofophum Stoicum, et ex eo Steph
In agro vicino nafcebatur *Sarcophagus* lapis, qui c
corpora confumebat. (Plin. 2, 98. f. 96. 36, 27.
Diofcorides 5, 142. Stephanus, alii; ex recentioribu
maf. p. m. 847. et ad noftrum locum Voffius.)
tritici tanta erat bonitas, ut Perfarum inde reges pet
(Strabo 15. fin.) Tyrannum eius, apud quem Arift
commoratus erat ob adfinitatem, commemorat iden
p. 420. f. 610. infidiis captum et a Perfis occifum f

Tum) Inde a promontorio Lecto, (Strabo
p. 416. f. 605.) quo Aeolida et Troada disterminari f
Plinius 5, 32. f. 30. Troadi dat cum Affo urbe l
maeus 5, 2. H. *Capo Baba* et *S. Maria*.

finus —) Hinc Livius 37, 9, 7. plane vocat
vorum portum, in quo id notabile eft, quum finus n
portus, fed det occafionem portubus faciendis, ut

in uno finu possint esse plures portus. I. GRONOVIUS MS. Ἀχαιῶν λιμὴν in hoc tractu occurrit etiam in Strabone 13. p. 410. f. 595. p. 412. f. 598. Appiano in Syr. cap. 23. f. Mithrid. c. 77. et alibi. *Achaeorum* (non *Achivorum*) *portum* vocant Liv. c. l. et Plin. 5, 33. f. 31. qui ad certiorem notationem addit: *in quem influit Xanthus, Simoenti iunctus*, eumque fubiicit ordine Sigeo urbi. Dictus autem ita est ab Achivis, qui Troiam expugnatum venerant, quare et Strabo 13. p. 410. f. 595. deinceps fubiungit τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, (*Achivorum bellantium statio* Melae) ut et alia Achivi nominis vestigia ibi haeferunt, veluti κρατῆρες Ἀχαιῶν. (Scylax p. 36. in Hudf.) Verum autem finum putasse Melam, cui post Achivorum adventum portus nomen datum fuerit, adparet inde, quod infra fcribit: *Extra finum.*

Ilio) Gr. Ἴλιόν. Stephanus Ἴλιον πόλις Τρωάδος, ἀπὸ Ἴλου, ἣν οἱ Τρῶες Ἄτην ἐκάλουν. At fuisse hunc collem, cui Ilium Ilus fuperstruxerit, adparet ex Apollodoro 3, 12, 3. et notatis ibi ab Heynio et Polito ad Eufiath. in Homer. T. 1. p. 297. Quod de genere nominis addit Stephanus, omnes neutro efferre, praeter Homerum, qui femininum amet, quare etiam Aristarchus in illo (Il. 15, 71.) Ἴλιον αἰπὺ fpurium cenfuerit, probari fimpliciter nequit. De Homero cf. Politus ad Eufiath. in Homer. Tom. 3. pag. 973. et in primis p. 1091. Heyne ad Il. 15, 71. De aliis haec fufficiant. Quint. Calab. in Paralip. 6, 551. dixit Ἴλιον ἱρὴν, Orpheus Argon. 484. Δαρδανίην, etsi fcio, quid contra moneri possit, et in posteriori loco metri etiam caufa nuper Ἴδην pro Ἴλιον repofuit Schneiderus. Latini promifcue genere neutro utuntur et feminino, ut ipfe Horatius variat, terminatione etiam mutata, *Ilios* et *Ilion* odarr. 4, 9, 18. 4, 4, 53. et alibi. Virgilius neutrum cum Homero praefert, de quo cf. Servius ad Aen. 3, 3. Sed vid. quae de genere disputant praeter fuperiores Schol. ad

Homer. c. l. Broukhus. ad Propert. 3, 1, 31. B ad Horat. 3. od. 3, 23. Burmann. ad Ovid. ep 48. — *Ab Ilio* autem, quod ait Plinius 5, 33. *omnis rerum claritas*, quo respicit bellum Troian expugnationem urbis a Graecis factam; nam et ab Hercule et Amazonibus expugnatam tradunt. haec non moror. De situ Ilii iam olim quaesitu Remanserat in illo tractu Strabonis aetate Ilie pagus. Nam quod postea dictum est Ilium, ali diversoque situ, ut prolixius ex Homero docuit S 13. pag. 408 sqq. s. 593 sqq. ex quo discitur, 3 stadiis a vetere Ilio versus orientem abfuisse. Ad r tius referri debent expugnationes a Charidemo tarch. in Sertorii vita in. Polyaen. 3, 14.) et a Fin (Strabo 13. p. 408. s. 594. Appian. in Mithrid. c. etsi non recte Orosius 6, 2. *antiquam illam Roma rentem* vocat. Romani illi immunitatem concesse (Plin. c. l. conl. Suetonio in Claudio cap. 25.) Se qui de Ilio omnia nuper (1802.) ex auctoribus quisita proposuit Chandler in the history of Iliu Troy. Ilii ruinas sat amplas descripsit Belon ob 2, 6. p. 80. veteris tamen ne vestigia quidem supe docuit Woodius, qui illa loca perlustraverat. vero, quae vidit lapidum et columnarum fragm Pococke T. 3. p. 155. ad novum Ilium referri del Nostra aetate de Ilii situ quaestio referbuit, ex quo pore diligentiori cura illam regionem perlustraru descripserunt viri docti, in quibus Choiseul, Le valier, quorum libri editi aliorumque etiam studi interpretationibus inlustrati sunt, vel etiam disput nes aliorum excitarunt, quales emiserunt Bryant, zel. — Vetus Ilium saepissime latiori sensu ab ipso mero *Troia* vocatur, quae proprie regio est, in qua Ilium, monente Servio ad Virgil. Aen. 1. in. Cf. C rius in Geogr. ant. 3, 3, 48. Ab Ilio autem desce gentile Ἰλιεὺς, et hinc in multis nummis legitur Ἰλι

Homerus quidem, etsi Ilii saepe iniicit mentionem, nusquam tamen incolas vocat Ἰλιεῖς, sed Τρῶας, uti monuit etiam Eustathius ad Il. 2, 127. p. m. 144, 24. eodem modo, quo Ἄβαντας dicit, non Εὐβοεῖς, de quo cf. praeterea Strabon. lib. 10. in. Latini dicunt Ilienses, ut Sueton. in Tiber. cap. 52. et alibi, Tacit. Annal. 4, 55. Alias formas addit Stephanus, ut Ἰλιὰς, Ἴλιος, Ἰλιακὸς, quae et in Latinis occurrunt, et ab Holstenio p. 145. augentur vocibus Ἰλήϊος et Ἰλιόθι. De prioribus cf. etiam Eustath. in praefat. ad Il. α. p. m. 4. et ibi Politus T. 1. p. 12.

Sigeum) Gr. Σίγειον. Conditum fuit ab Archaeanacte Mitylenaeo ex eversi Ilii lapidibus, (Strabo 13. p. 412. f. 599.) Mitylenaeis eripuit Pisistratus, qui Hegesistratum, filium nothum, ibi tyrannum constituit, unde varia bella mota sunt, dum Periander, arbiter constitutus, Atheniensibus adiudicaret, (Herodot. 5. 94. Strabo c. l.) Inde cum Aeoliis civitatibus reliquis (Herodot. 1, 28.) Persis, post Alexandro paruisse videtur, quo mortuo Lysimachus expugnavit praesidiumque imposuit. (Diodor. 20, 107.) Strabonis tempore eversum ab Iliensibus iacuit, (13. p. 410. f. 595.) quare Plinius 5, 33. f. 30. *in promontorio quondam Sigeum oppidum.* Notius fuit *Sigeum* promontorium, de cuius etymologia cf. Servius ad Virgil. Aen. 2, 312. Σιγειάδα ἄκραν vocat Strabo 13. p. 410. f. 595. Σίγειον ἄκρον Ptolem. 5, 2. Iuxta stetit *Achilleum* oppidum, cum Achillis templo et monumento, de quo cf. Herodot. 5, 94. Strabo 13. p. 410. f. 596. p. 413. f. 600. Plin. 5, 33. f. 30. A Sigeum autem descendit Σιγειεὺς, Σιγειακός. (Stephanus) *Sigeïa tellus* legitur in Ovid. epist. 1, 33. Celebratur inde *inscriptio Sigea*, quam detexit Sherard, descripserunt Chishull et Chandler. H. vocatur *Capo di Ianissaro, Yeni-sher, Yeni-hisari, Gauissari,* vel similiter, prout fert populorum lingua et pronun-

tiandi usus. Male tamen vocari *le cap des Iani* cum significet nouveaux chateaux, monet d'Anv descr. de l'Hellespont in Memoires — de Paris pag. 327. Sigeum urbem nunc pagum esse, n *Giaurkioi*, refert Chandler Reisen in Klein-Asien p

statio) Quia classis Agamemnonia totum sinum insedit et implevit, ut unus esset quasi bellantium, prout *statio* solet dici de navibus i positis ad ancoram, ut apud Virgil. Aen. 2, 23. *male fida carinis*. Ceterum ab hac similitudine de navalia castra, ut proprie dicebant Romani, Graec quoniam navibus subductis in terram solebant foss vallum circumdare, ad instar castrorum aliorum, clarissimum exemplum est apud Liv. 36, 45, 8. E stationi iungit Sigeum, quoniam illic proprie sed navium Achillis, unde etiam deinde illic conditu oppidum Achilleum. I. GRONOVIVS *MS*. Strab p. 410. s. 595. prope Sigeum ostendit ναύσταθμ Ἀχαιῶν λιμένα καὶ τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον. Ad enim subductas Graecos castra habuisse notum est, ad naves fugere perinde valet atque ad castra fi Quod Achaeorum statio a Plinio 4, 18. s. 11. in fonesi obliqua fronte ponitur, ea non bellantium Troia expugnata abeuntium. Cf. argumentum He Euripidis in. et v. 35. et Salmas. in Solin. c. 16. p. m. 117. Omnino autem castra Graecorum Rhoeteum (iuxta Scamandrum) et Sigeum patuis dentur, de quo diligentius hodie in libris supra memoratis quaesitum est. Lechevalier, quod testi τόπτης adfirmat in Geogr. Ephemerid. Tom. 1. p. non satis accurate in tabula haec descripsit.

Idaeo monte) Pro *Ida*, ut *Oetaeus mons* A apud Cicer. de nat. Deor. 3, 16. Hygin. fab. 36 quo promiscue libri apud Lactant. 1, 9. s. *Oeta*,

Cicer. Verrin. 2, 8. *Erycinus.* Ita vero et infra 2, 7, 12. *Idaeus mons* et Virgil. Aen. 3, 105. In Gr. etiam passim Ἰδαῖα ὄρη, ut Homer. Il. 8, 170. Callimach. in Iov. v. 6. ubi cf. Graevius. Eodem modo dicuntur *urbs Romana* (Liv. 3, 61. in. 7, 1. f. Flor. 1, 13. f.) et similia. Plura Drakenb. ad Livii epit. 49. et quos laudat. De ipso monte post.

Scamander) Gr. Σκάμανδρος. Ex periphrasi Horat. epod. 13, 20. Virgil. Aen. 4, 143. *Scamandri fluminis*, ut in aliis solet. De causa nominis cf. Pseudo-Plutarch. de flumin. h. v. qui et antiquius nomen commemorat *Xanthus*, quod probat Homer. Il. 20, 74. ὃν Ξάνθον καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον. Nempe ubi duplex nomen memoratur, quod Dii frequentarunt, antiquius significat, uti etiam ad Homer. c. l. notat Scholiastes. Plura exempla diversae utriusque linguae dabunt Sellius in observatt. miscell. c. 1. Lackemacher. observ. P. 3. obs. 4. p. 250 sq. et Koeppen. ad Homer. Il. 1, 404. quem et ibi probat Heyne, cum Eustathius p. m. 93. f. nobilius et augustius Diis daret. Priori tamen sensu in Xantho praeter Plutarchum intelligit etiam Aelian. H. An. 8, 21. Ipse tamen Homerus utroque nomine promiscue utitur. Sic *Scamander* Il. 5, 774. *Xanthus* Il. 6, 4. At Virgilius constanter et sine variatione dicit *Xanthus*, de quo et monuit Erythraeus in ind. Xanthi nomen ducunt ab aquis, quarum potus oves rufo colore inficiat. Sic Aristot. H. A. 3, 12. Aelian. H. A. 8, 21. Antigon. in hist. mirab. cap. 84. Plin. 2, 106. f. 103. Ita enim Vitruvius 8, 3. Plin. c. l. ξανθὰ πρόβατα Graecorum *rufas oves* interpretantur, quibuscum in voce ξανθὸς consentiunt glossae. Vid. Salmas. ad Solin. p. m. 419. Contra *flavum* Latine dici refert Vibius p. 20. Latius aquarum illam vim profert Schol. Villois. ad Homer. Il. 20, 74. 21, 2. ubi nomen inde derivat, quod Minervae, Iunonis, Veneris

primis, aliique. Mutatum fluvii curſum deſcribunt auctores, qui de Troiae ſitu expoſuerunt. Ad utriusque ſimilitudinem duo fluvios in Sicilia circa Aegeſtam poſt denominavit Aeneas. (Strabo 13. p. 418. ſ. 608. Diodor. 20, 71. Virgil. Aen. 5, 634.) H. Scamander ante commiſtionem cum Simoente vocatur *Gosdah-ſu*, eaque facta *Mandras-ſu*. Pococke T. 3. p. m. 155.

Simois) Gr. Σιμόεις. Virgil. Aen. 1, 618. *Phrygii Simoentis ad undam.* Ab Ida itidem ducit Homer. Il. 12, 22. Reliqua proxime antea notavi. Inde vero dicitur Σιμοείσιον πεδίον, ut a Scamandro Σκαμάνδριον, per quae uterque fluvius deferebatur, (Strabo 13. p. 411. ſ. 597.) utrumque proeliis ex Homero notiſſimum. Ceterum noſtrum locum ante oculos habuit et fere reddidit Boccatius de fluminibus ſ. v. Camander, et de montibus ſ. v. Ida.

§. 4. *mons)* Gr. Ἴδη. Latinis uſitate *Ida*; nam in poetis etiam *Ide*, *Iden* legitur, de quo cf. Heinſ. ad Ovid. epiſt. 5, 73. Virgilius praefert *Ida*. Antiquum nomen *Gargarum* fuiſſe, tradit Pſeudo-Plutarchus de flum. ſ. v. Σκάμανδρος, ſatis iam refutatus a Mauſſaco in notis. Cf. poſt. De cauſa nominis cf. Stephanus. Celebrem famam hic mons nactus eſt ex Homeri carmine, in quo variis epithetis inſtruitur, quae conlegit Schlichthorſt in Geogr. Homeri pag. 133. Adpellatur enim altus, ſilvoſus, feris frequens et in primis fontibus irriguus ab aliis etiam. Cf. Il. 8, 47. — et praeterea poeta apud Athen. 15, 8. f. p. 682. Horatius 3. od. 20, f. Ovid. Metam. 2, 218. Faſtor. 6, 15. Ipſe Homerus Il. 12, 20 ſqq. recenſet fluvios, qui inde eduntur. Quam late pateat, docet in primis Strabo 13. p. 401. ſ. 583. Spectat enim diverſas coeli plagas et maria, ut Helleſpontum, Propontidem, et cum multis partibus promineat et ſcolopendram forma referat, duabus ex-

tremitatibus terminatur, quarum una est ad Zeliam, (44) altera Lectum vocatur promontorium prope Assum. Porro exsurgit in aliqua cacumina, in quorum tamen numero et notatione variant auctores. Sic Homerus Il. 14, 292. *Gargarum* vocat ἄκρον Ἴδης; cf. supra; *Lectum* Idae partem facit in Aegaeum mare exstantem Il. 14, 284. quod Plinius 5, 32. s. 30. aliique promontorium adpellant. Secundum Schol. Nicandri ad Alexipharm. v. 40. quatuor sunt Idae κορυφαὶ vel ἐξοχαί, *Phalacra, Lectum, Sigeum* et *Gargara*. Tzetzes ad Lycophron. v. 24. et 1170. recenset 4 eius promontoria *Phalacra, Lectum, Gargarum, Pergamum,* nempe quia aliqua cacumina simul in mare prominebant. Tria vero tantum agnoscit Schol. Homeri ad Il. 8, 48. Ceterum ab hoc et Cretensi monte celsus quisque vocabatur etiam Ida, ut notat Eustath. ad Homer. Il. 2, 821. p. m. 267. Noster autem a Cretensi nomen tulit. (Strabo 13. p. 416. s. 604. et ex eo Eustath. ad Dionys. v. 498.)

Divarum) Ovid. epist. 16, 65. *tresque simul Divae, Venus et cum Pallade Iuno.* Quod sequitur iudicium Paridis, plurimi auctores adtigerunt, vel tractarunt. Vid. Eurip. in Iphig. in Aul. v. 1307. Hel. v. 24. Troad. v. 976. Virgil. Aen. 1, 27. Ovid. c. l. et Fastor. 6, 44. Strabo 13. p. 417. s. 606. aliique, qui nominantur a Drakenb. ad Sil. Ital. 7, 437. in primis Coluthus de raptu Helenae, et Lucianus in dialog. Deor. 20. praeter Ovid. epist. 16. et Sil. Ital. c. l. Quod, ignorasse Homerum, quidam contendunt, in iis maxime Macrob. Saturn. 5, 16. leguntur quidem de eo aliqua Il. 24, 28 sq. sed spuria et obtrusa habentur. Cf. Ursin. in Virgilio c. Gr. scriptor. conl. p. 196. et Heyne ad Homer. c. l. Accessit non solum Hemsterhusius ad Lucian. c. l. sed et commentum illius iudicii post Homerum demum prodiisse existimat, quippe qui alias hanc belli caussam exornare omissurus non fuisset. Dabit idem plura. Ser-

varunt porro eius memoriam monumenta prisca, veluti Cypseli illa arca auctore Pausania 5, 19, 1. et ex iis, quae aetatem tulerunt, marmor antiquum apud Begerum in spicil. antiqu. p. 135. quod exhibuit etiam Drakenb. in editione Silii p. 372. Numos praeterea indicabit Rasche in Lex. num. T. 3. P. 2. p. 579. Omnino ad eius historiam conferri potest Patinus in dissertatione peculiari: Iudicium Paridis — in numismate Imper. Antonini Pii expressum. Locum iudicii omnino, ut Noster, Idam plures commemorant, etsi variis signis declaratum; eius etiam natum inde singulare nomen Καλλικολώνην ex Demetrio Scepsio adfert Schol. Homeri ad Il. 20, 53. Quidam Idae aliquam partem hic nominant, ut *Gargarum* Lucianus c. l. *Alexandream* Strabo 13. p. 417. s. 606. ex Timosthene, opinor, quod suadet Stephanus h. v. qui fuit mons prope Antandrum ab Ida productus nomenque a Paride, qui idem Alexander vocabatur, nactus; denique *Phalacram* innuit Coluthus de raptu Helenae v. 14. Cf. praeter Hemsterhus. c. l. Munckerus et Staverenus ad Hygin. fab. 92.

aliter) Usitatius in hoc nexu, ubi simpliciter et sine negatione ponitur, subiici solet *ac* vel *atque*. Sunt tamen, etsi rariora, huiusmodi exempla, uti docet Tursellin. de particulis 21, 11. p. m. 76. Sic Plaut. Stich. 1, 1, 42.

ex summo) Conferendus est hic locus cum Lucretiano 5, 662. s. ex quo tamen adparet, nihil esse mirabile, quum id unicuique obiiciatur, eludente oculos humanos aere. 1. GRONOVIUS *MS.* H. *Kas-Dahi* Turcis.

ingens) Propter humores nondum disiectos vel adtenuatos. Nam quod Seneca Qu. Nat. 1, 6. dicit, *omnia per aquam videntibus longe sunt maiora.* Et sic sol iis, qui in ora maris stant, maior adparet, ut notat

etiam Strabo 3. p. 95. f. 158. Sed res est nota, et ex radiis fractis in dioptrica explicatur.

adtollitur) Totum hunc locum paucis mutatis, vel additis reddidit Boccatius de montibus f. v. Ida; Diodorum Sic. 17, 7. a Nostro redditum putat ad c. l. Wesselingius; ad verbum paene descriptum vel hunc, vel communem auctorem hic Vossius, qui et in diversis comparationem instituit et rem ipsam prolixius declaravit. Conferri etiam de hoc ostento in Ida potest Lucretius 5, 662 sqq. et similia fere, quae de Aetna narrat Brydone (Reise nach Sicilien und Malta) T. 1. p. 169. Noster rem solitam aut insolite auxit et adornavit, aut singularem et rariorem exposuit. Si eadem, quae Diodorus, narrat, obiicitur id visum κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολήν, et hanc temporis notationem Noster male neglexit. Tum vero de solis exortu circa mediam noctem intelligi nequit, cum Caniculae ortus ibi fiat auctumnali tempore f. Octobri mense, sed potius explicandum videtur de aurora boreali, quod fecit Mentelle in libro: die vergleichende Erdbeschreibung Vol. 1. p. 156 sq. ubi idem ex veterum narrationibus de Olympo adfirmat. Ex utroque tamen narratio commista videtur, quia aurora borealis in solis globum non coit. Vid. quae de ipsa hac re docte disseruerunt Bredow et Hellwag in Genius der Zeit, Altona an. 1797. pag. 303 sqq. Hodie tamen etiam volantes ignes inde conspici narrant, qui, cum ante ortum solis versus occasum aera pervagentur, orto sole coeant. Vid. le Chevalier voyage de la Troade (ed. 3. an. 1802.) T. 2. p. 181 sqq. ubi conlegit, quae de eo adtulerunt Clarke, Crips et Franklin. Idae vero Cretensi hoc tribuit Solinus c. 17. f. 11. quem castigaverunt Salmas. p. m. 120. et hic Vossius. Sic de Cretensi narrat etiam Priscian. in perieg. v. 528. Quod Plinium 2, 8. f. 11. huc arcessiverunt Salmasius et Vossius, refutavit Harduinus.

ingens) Τρίπλεθρον διάστημα illi tribuit Diodor. c. l.

§. 5. *Rhoetea)* Stephanus h. v. Ῥοίτειον, idque ἄκραν ab Oro vocari addit; et sic diserte vocat Servius ad Virgil. Aen. 2, 312. 3, 108. 6, 646. et cum Sigeo sic coniungit Schol. Apoll. 1, 929. ubi nomen a Rhoetea, Protei filia, ducit. Usitatius ἀκτὴ additur, ut Ῥοιτειὰς Apollon. Rhod. c. l. Tryphiodor. v. 216. Ῥοιτήιαι ἀκταὶ Antipater in Anthol. Gr. Tom. 2. p. 24. n. 65. ed. Iac. *Rhoeteum litus* Virgil. 6, 595. et sic *Rhoeteum rapax* Ovid. Fast. 4, 279. Propter Troiae viciniam *Rhoeteus* pro Troianus passim late dicitur. Vid. Drakenb. ad Sil. Ital. 1, 115. et Heyne ad Virgil. Aen. 3, 108. 12, 456. H. promontorium vocatur *Cap Barbieri*, (Wood Versuch — p. 92.) quod tamen alii negant, (vid. Lenz Ebene von Troia p. 170.) et ad Dardanium refert Pococke T. 3. p. m. 152. Magis urbs celebratur, quam sitam fuisse Strabo 13. p. 409. f. 595. indicat in colle, qui ad illud promontorium sine dubio pertinet. Post p. 411. f. 597. prope Rhoeteum et Sigeum Idae inflexas partes in mare porrigi refert. Prope Dardanum, Abydo vicinam (Herod. 7, 43.) adparet in Scylace p. 35. Hudf. Posteriores Geographi ignorant, ut periisse videatur. Omnes autem in scriptura per ει, quam probat diserte Eustath. ad Homer. Il. 2, 648. p. m. 237. consentiunt; tantum Thucydides 4, 52. et 8, 101. per ι, ut olim in Strabone. Ceterum hunc locum expressit Plinius 5, 33. f. 30. Hodie Pococke T. 3. p. 156. quaesivit prope vicos *Telmes* aut *Iaurcui*.

Dardania) Gr. Δάρδανος, ut Strabo 13. p. 409. f. 595. et sic plures; ex recentioribus tab. Peuting. 8. F. Antonin. in itin. p. 334. Hierocles p. 662. Geogr. Ravenn. 2, 18. 5, 9. Servius ad Virgil. Aen. 8, 134. Eustath. ad Homer. Il. 2, 822. — In casu tamen recto

aperte dixit Δάρδανον Ptolem. 5, 2, in. *Dardanio* legitur in Plinio 5, 33. f. 30. nisi malis *Dardano* vel *Dardania*. *Dardania* de regione dici solet, et sic ab urbe distingui. Neque tamen vel sic insolenter locutus est Noster, ut docent Homerus Il. 20, 215. ubi Schol. Conon narrat. 21. auctor Chrestom. Strabon. lib. 7. f. Isidor. orig. 16, 1. et quos hac de causa produxit Staveren. ad Hygin. fab. 275. Prius nomen *Teucris*, (Stephanus) quia Teucri eam regionem olim tenebant, quibus successit cum sociis Dardanus, quem conditorem faciunt Homerus, Conon, Diodor. 4, 75. Apollodor. 3, 12, 1. alii. Antiquitatem urbis testatur Homerus, dum ante Ilium stetisse ait. Regio, quae supra Ilium ad Zeliam (ει) usque patebat, ditioni subiecta erat Aeneae et duorum Antenoris filiorum. Vid. Homer. Il. 2, 819 sqq. conl. Strabone 12. p. 389. f. 565. et 13. p. 410. f. 596. Incolas Homerus modo *Dardanios* vocat, (Il. 2, 819.) modo *Dardanos*, (Il. 15, 425.) uti etiam monet Strabo 13. p. 407. f. 592. et de Virgilio idem Servius et Heyne ad Aen. 4, 662. etsi *Dardanus* de Aenea tantum intelligere malit Erythraeus in indice h. v. Passim latius utraque forma dicitur pro Troianus, ut Δάρδανος ἀνὴρ apud Homer. Il. 16, 807. At *Dardana Troia* dixit Ovid. Trist. 5, 10, 4. quo debet originem spectare, ut *Dardana gens* et *Dardanidae*, de quibus cf. Messala de progenie Aug. cap. 3 sq. Urbem conterminam Abydo facit Herodot. 7, 43. unde tamen 70 stadiis removet Strabo 13. p. 409. f. 595. quae repugnant, nisi novam Dardanum statuas, quae in priscae urbis dirutae locum successit, et ab ipso Strabone κτίσμα ἀρχαῖον vocatur. Nova igitur succrevit ab Abydo remotior, in qua Sulla cum Mithridate Eupatore de sancienda pace congressus est. (Strabo c. l. Plutarch. in Sulla cap. 24. in.) Tum vero rectius dicere debebat Dardanus de sua aetate, in quo tamen promiscuam aliorum formam secutus esse videtur. Inde vero Δαρδανὶς ἄκρα dicitur a Strabone 13. p. 409. f. 595. pro quo antea (p. 404.

ſ. 587.) dicit Δαρδάνειον ἄκρον. Promontorium h. Turcis est *Kepo-Bornou*, Europaeis *Capo Berbier* ſ. *Berbieri* ſecundum Pocockium T. 3. p. m. 152. qui in eius confinio ipſam urbem ponit.

ſepulcro) Αἰάντειον vocat Strabo 13. pag. 409. ſ. 595. prope Rhoeteum, et hinc Euſtathius ad Homer. Il. 2, 648. p. m. 237. Ita et vocat et locat Plin. 5, 33. ſ. 30. Male miſcet Solinus c. 43. ſ. 40. qui in Sigeo Aiacis tumulum ponit, in Rhoeteo Achillis, ut Ampel. cap. 8. Schol. Lucani ad 9, 963. et in primis Seneca Troad. v. 1120. Achillis enim tumulus ad Sigeum fuit. (Strabo 13. p. 410. ſ. 596. p. 413. ſ. 600. et hinc de utroque recte Servius ad Virgil. Aen. 6, 505.) Pococke T. 3. p. m. 153. Aeantei veſtigia in colle prope Rhoeteum ſe vidiſſe putat. Iuxta mare tamen fuiſſe, inde diſcitur, quod, cum a maris adluvione aditus factus eſſet, ex repertis eius oſſibus, quantus fuerit ille, adparuit. (Pauſan. 1, 35, 3. Philoſtrat. in Heroic. 1, 2.)

artius) Ob Thraciae Cherſoneſum prominenti ſeſe Aſiae orae opponentem. VADIANVS. *Adluit* proprium maris et fluviorum de tranſitu. *Rurſus*, quia idem factum erat in freto Gaditano.

Dividens) Remota enim litora non dividit, ſed adluit; nec latus faciunt terrae, ſed litus. Ubi vero ſunt anguſtiae, ibi terminantia terrarum oras latera ſunt magis, quam litora. De illo vero loco ſic libro 5. [cap. 40. in. ſ. 32.] Plinius: *Impetum deinde ſumit Helleſpontus, et mare incumbit, vorticibus limitem fodiens, donec Aſiam abrumpat Europae.* VADIANVS. Initium Helleſponti a Trapeza promontorio poſt Rhoeteum ducit Plin. 5, 33. ſ. 30. *Qua fluit* ſc. Helleſpontus.

latera) Scilicet, quae prope ſe contingant, vel quae navigantibus utrimque appareant. SOONVS. I. e.

efficit, ut terrae, inter se angusto spatio divisae, iterum similes sint, sicut ad fretum Herculeum. KAPPIUS *in ind. s. v. latera. Latera* in mari magno non esse supponit auctor, quia ab utraque parte nihil ibi videtur, nisi mare, cum in fluviis appareant terrae sinistrae et dextrae. I. GRONOVIUS *MS.* 1. Sic lib. 1. cap. 3. in. dixit Europam Hellesponto latere adiacere, quod in aliis partibus de ea dici non potest.

CAP. XIX.

BITHYNIA, PAPHLAGONIA, ALIAEQUE PONTICAE ET MAEOTICAE GENTES IN ORA ASIATICA.

§. 1. *Interius)* Ex more de terris mediterraneis et a mari remotis dicit, ut opposita docent hic et alibi. Cf. not. crit. p. 558.

Bithyni) Gr. Βιθυνοί. Poetae priores syllabas producunt; primam tamen ancipiti usu ponit Iuvenalis, de quo Ruperti ad 7, 15. An etiam *Bithynius* recte dici possit, disputant viri docti ad Hirtium de B. Alex. c. 66. probantque. Regio ipsa vocatur Βιθυνία, etsi in nummis sub Augusto et post Βειθυνία etiam occurrit. Olim Bithyni, quod tradit Strabo 12. p. 373. s. 541. *Mysi* dicti sunt, quos Bithyniam inhabitasse 12. p. 389. s. 566. Scylacis fide adfirmat, nomenque tulerunt a Bithynis et Thynis Thraciae populis, (Herodot. 1, 28.) qui huc commigraverant. (Cf. et Schol. Apollon. ad 1, 1110.) Mysos vero etiam Homeri aetate in Thracia consedisse, probat Strabo 7. p. 204. s. 295. ut in priori loco Bebrycas antiquas Mysiae incolas Thraces existimat. Herodotus 7, 175. refert Bithynos olim Thracas fuisse, Strymonios etiam dictos a flumine, quod accolebant, a Teucris et Mysis exactos, et post Bithynos adpellatos. Hinc Bithyni

Thraces passim dicuntur in Asia, ut apud Thucyd. 4, 75. Scylac. p. 34. Hudſ. Cf. ad Xenoph. exped. Cyri 6, 4. in. Regio ipsa varia tulit nomina, in quibus sunt *Bebrycia*, (Sallustius in Isidor. orig. 14, 3. Stephanus h. v. Servius ad Virgil. Aen. 5, 373. et in primis Appian. in Mithrid. c. 1.) unde *Bebrycium regnum* apud Valer. Flacc. 4, 99. qui cum Apollonio Argonautarum tempore Bebrycas novit, quos ex Mysia huc progressos esse refert Apollodor. 1, 9, 20. et Thracas ex Troiano bello reversos dicit Appianus. Cf. etiam Berkel. ad Stephan. p. 214. *Mygdoniam* addunt Ammianus 22, 8. et Isidor. c. l. quia Mygdones ex Macedonia huc migrarunt, quorum sedes in hoc tractu adtingit etiam Strabo 12. p. 388. ſ. 564. Plura nomina adposuit Plin. 5, 40. ſ. 32. in quibus desideratur *Mariandyna*, quam adspersis quidem scripturae vitiis commemorant Syncellus p. 126. Ven. Ammian. c. l. et Isidor. orig. 15, 1. etsi ita pro *Maliande* in Plinio etiam legere malit Harduinus. Unde Bithynia dicta fuerit, de eo cf. Appianus c. l. Stephanus et ibi Berkelius. Exorditur autem Mela ab interiori Hellesponto et inde ab Abydo ad Tium in Paphlagoniae confinio, sic ut Mariandynos complectatur, vel, si hos excluseris, ad Heracleam usque. Cf. §. 7. Strabo 12. p. 387. ſ. 563. definit Paphlagonia et Mariandynis ab ortu, Sangarii ostiis usque ad Chalcedonem a septemtrione, Propontide ab occasu, et Mysia et Phrygia ab meridie. Et sic alii modo latioribus modo artioribus terminis concludunt, ut Geographi docent, et singularum urbium descriptiones, pro aetatis suae quisque ratione, et variis mutationibus bello Mithridatico maxime inlatis, quare etiam Strabo de difficultate in constituendis terminis queritur 12. p. 388. ſ. 564. Quam autem perlustrat hic oram Mela, eam proprie tenuerunt *Thyni*, ut diserte monet Plinius 5, 43. ſ. 32. interiora *Bithyni*, quasi *Bi-Thyni* praefixo articulo, quos tamen promiscue hic ponit, ut solet, ex vicinia, et propter communem originem ex Thracia, (Strabo 12. p. 373.

f. 541.) unde etiam Xenophon de exped. Cyri passim, ut 7, 2, 12. Thynos in Thracia, et Thraciam in Asia (6, 4. in.) commemorat. Cf. Herodot. 3, 90. Post tulit usus, ut, quia Bithynia de tota hac regione diceretur, Thyni etiam Bithynis continerentur. Igitur Claudian. in Eutrop. 2, 246. *Thyni Thraces arant, quae nunc Bithynia fertur.* Promiscui usus exempla in poetis maxime sunt obvia. Cf. Horat. 1. od. 35, 7. et Mitscherlich. ad 3, 7, 3. Thyniae tamen memoriam servavit Ammianus c. l. quam Bithyniae partem facit. Contra hinc duplicem Bithyniam in Asia et in Europa circa Salmydessum producit Schol. Apollonii ad 2, 177. Olim fuit regio fertilis et opulenta, unde Apollon. Rhod. 2, 723. ἐριθηλέα γαῖαν vocat et Dionys. v. 793. λιπαρὴν χθόνα. Plura omnino conlegit Stuckius in Arriani peripl. Ponti p. 117 sqq. H. est pars *Anadoli* provinciae.

Mariandyni) Gr. Μαριανδυνοί. De scripturae variationibus vid. not. crit. p. 559. Poetae penultimam producunt, ut Apollon. Rhod. 2, 725. Valer. Flacc. Argon. 4, 171. *Mariandyniam* ipsorum regionem vocavit Eupolis teste Stephano, *Mariandenam* Ammian. 22, 8. qui Bithyniae partem dicit. Cf. supra. De causa nominis cf. Stephanus, Eustath. ad Dionys. v. 788. Schol. Apollonii ad 2, 140. 725. 785. Ex Thracia eosdem arcessit Strabo 7. p. 204. f. 295. Eorum fines ad Heracleam statuit Noster §. 7. cum quo consentiunt Xenophon de exped. Cyri 6, 2. in. et Scylax pag. 34. Hudf. Bithyniam Strabo 12. p. 387. f. 563. profert ad Sangarium flumen, a quo Plinius 6, 1. Mariandynos sinus incipere dicit sequente Heraclea. Quae ex Herodoto 4, 38. de illo sinu ad Phoenicen posito obiiciuntur, meliori lectione expedierunt docti viri, qui consuli possunt praeter Holsten. ad Stephan. pag. 214. Boeotos olim eorum regionem tenuisse ex Euphorione notat Schol. Apollonii ad 2, 352. Fines eorum subinde mutati, vel varie notati

ex ſequentibus adparebunt. Quo ſitu Mela poſuerit, intelligitur ex lib. 2, 7, 2. ubi *Thyniada* eorum finibus admovet.

Graiae urbes) Quae fuit prudentia Graecorum, ut has anguſtias coloniis ſuis inſiderent, ita comparantes ſibi liberam navigationem verſus pontum, unde cogebantur petere ſuae artae regioni alimenta, praecipue frumenta et ſalſamenta. I. GRONOVIVS *MS.* Expertus ſubinde eſt haec commoda Xenophon in reditu ex Perſide, unde ſaepe πόλεις Ἑλληνίδας commemorat. Cf. 6, 6, 2. Contra 6, 4. in.

Abydus) Gr. Ἄβυδος penultima longa, quam tamen praeter morem corripit Avien. in perieg. v. 693. Incolae Ἀβυδηνοὶ etiam in numis et lapidibus. (Muratorius p. 1019, 3.) Antiquitas eius diſcitur ex Homero Il. 2, 837. Poſt Troica tenuerunt, ut alia in hoc tractu, Thraces, inde Mileſii, (Strabo 13. p. 406. ſ. 591.) quorum coloniam faciunt plures, (Thucyd. 8, 61. Athenaeus 12, 5. p. 524. Euſtath. ad Homer. c. l. et ad Dionyſ. v. 513.) idque Gyge Lydorum rege, cui tota illa regio tunc paruit, concedente factum, ſcribit Strabo. Disſentit Scymnus Chius, qui v. 709. Aeoliorum facit coloniam, quos certe tamquam indigenas Seſtum tenuiſſe refert Herodotus 9, 115. De ſitu urbis ad fauces Propontidis et portu commodo adeundi Strabo c. l. et Polybius 16, 29. unde *fauces Abydenae* commemorantur a Virgilio Georg. 1, 207. τὰ κατ' Ἄβυδον στενὰ a Strabone 13. p. 401. ſ. 583. et ſimilia ab aliis. Cf. Oudendórp. ad Frontin. 1, 4, 13. Ab obpoſita Seſto brevi ſpatio marique diviſa diſtabat, 7 nempe ſtadiorum, (Herodot. 7, 34.) ubi Xerxes ponte Helleſpontum iunxit, de quo ad 2, 2, 7. Variam urbis fortunam enarrarunt Polybius 16, 29. ſqq. Livius 31, 17. Strabo 13. p. 496. ſ. 591. Incolae olim male audiebant ob fraudulentiam, calumnias et luxuriam,

unde iactatum proverbium μὴ εἰκῇ εἰς τὴν Ἄβυδον sc. πατεῖν, quod addit Stephanus. Vid. de eo Schottus in proverb. Gr. p. 1. 294. et 308. Pantinus ad Apoftol. p. 248. Euftathius ad Homer. Il. 2, 836. p. m. 836. et quae ibi ex aliis addidit Politus T. 2. p. 771 fq. de luxuria in primis Athenaeus c. l. Multi unum ex iis caftris effe putant, quae vulgo *Dardanellen* vocantur. At nulla ibi confpiciuntur rudera, nec in freti anguftiffimo loco illa pofita funt, ubi contra faxorum rudera confpiciuntur. Vid. Dapper Befchr. von Afien p. 237. et de l'Archipel p. 488. ex Sponio. Cum porro Strabo 13. p. 409. f. 595. Rhodium fl. (h. *Chaie*) inter Abydum et Dardanum, quae urbes diftabant invicem 70 ftadiis, in mare deducat, qui nunc inter unum illorum caftrorum effluit, facile adparet, quam falfa fit vulgaris illa opinio. Vid. quae disfernerunt de fitu Pococke T. 3. p. 151. et d'Anville in defcr. de l'Hellefpont in Memoires — de Paris T. 28. p. 333. qui Abydum ftetiffe olim putat, ubi nunc prominet faxum Nagara.

Lampfacum) Gr. ἡ Λάμψακος, ut plerumque Latini, qui tamen neutro etiam genere efferunt, de quo dictum eft in notis crit. p. 561. Gentile *Lampfacenus*, paffim etiam, quod omifit Stephanus, *Lampfacius*. Vid. Martial. 11, 17. Gruter. infcr. p. 95. et Cuper. ad calcem apotheof. Homeri p. 299. Antiquius nomen fuit *Pityuffa* (Strabo 13. p. 405. f. 589. Plutarch. de virtut. mulier. p. 42. Opp. Vol. 7. Lipf. Stephanus h. v. Plinius 5, 40. f. 32.) Homeri Il. 2, 829. Πιτύειαν effe, cum antea Laomedontia diceretur, ex Epaphrodito refert Stephanus, cum quo cf. Schol. Apollonii ad 1, 933. etiam de huius nominis caufa, Orpheus in Argon. v. 484. f. 486. et Etymol. M. h. v. Strabo tamen 13. pag. 405. f. 588. Πιτύειαν a Lampfaco diftinguit, et inter Priapum et Parium ponit, Lampfacum autem, ut feries docet, inter Abydum et Parium. Βεβρυκίαν Lampfacenorum agrum

a Bebrycibus incolis olim adpellatum fuisse Charon adfirmat ap. Schol. Apoll. ad 2, 2. De conditoribus et nomine deinceps. Scylax p. 35. Hudf. in Phrygia, quam a Rhyndaco fl. et Myrlea ad Abydum profert, ponit; in Hellesponto Cicero in Verr. 1, 24. Strabo c. l. *εὐλίμενον καὶ ἀξιόλογον, καὶ καλῶς συμμένουσαν* vocat; *εὔοινον* Stephanus, *πολυοινότατον* Thucydides 1, 138. et quae *ἀμπελόφυτον χώραν πολλὴν* habuerit Diodor. Sic. 11, 57. f. qua de causa etiam Themistocli olim ab Artaxerxe dono data fuit, ut constat ex Thucydide c. l. Strabone 13. p. 404. f. 587. Stephano, Nepote in Themist. c. 10, 3. et Ammiano 22, 8. Locum ipsum *εὐάμπελον* Gergethium dictum adfirmat Strabo 13. p. 405. f. 589. Obsceno Priapi cultu maxime innotuit, de quo Athenaeus 1, 23. f. p. 30. f. 1, 54. qui Bacchum eundem esse addit. Cf. Ovid. Fastor. 6, 345. Trist. 1, 10, 26. Pausan. 9, 31, 2. quare *Hellespontiacum Priapum* in Virgilio Georg. 4, 111. huc refert Servius, et Demosthenes, teste Stephano, urbem a Priapo conditam fuisse tradiderat. Fata urbis persequitur Vinding. in Hellene p. 428. Tulit eadem viros doctos, Charonem, historicum, Adimantum et Anaximenem rhetoras, — (Strabo c. l.) H. *Lamsaki*. De situ eius cf. Pococke T. 3. p. 162. qui praeter murum nulla ibi rudera vidit.

Phocaeis) Idem tradunt Stephanus, Polyaenus 8, 37. quare pro *Φωκέων* apud Stephanum f. v. *Ἄβαρνος* leg. *Φωκαέων* recte monetur, quae commutatio est frequens. Cf. ad 2, 5, 3.

nomen ex eo —) Alii, ut Stephanus, Polyaenus, Plutarchus c. c. l. l. a Lampsace puella ducunt. Cum Mela tamen facit auctor Etymol. M. p. 556. Ita vero fulminis signum datum Seleuco in condenda Seleucia, (Appian. in Syr. c. 58. in.) et de Harmate simile aliquid refert Strabo 9. pag. 278. f. 404. Cf. infra ad §. 14. de *Cyeno*.

Parion) Gr. Πάριον. Gentile Πάριος, civis Παριανὸς sec. Stephanum, et hinc Παριανεὺς, etsi Scaliger ad Eusebii chron. p. 78. *Parianus* ducit a Pario, *Parius* a Paro. De Parius cf., si cupis plura in utramque sententiam, Holsten. ad Stephan. p. 245. et Salmas. ad Solin. p. m. 246. *Parianus* apud Xenoph. de exped. 3, 7, 3. Plin. 4, 18. s. 11. — et in numis occurrit. Plinius 5, 40. s. 32. *Adrasteam* (ει) Homeri Il. 2, 828. putat, contra Strabo 13. pag. 404. s. 588. utramque situ etiam distinguit. At exstinctis urbibus pluribus in hoc tractu incolae alias sedes quaesiêrunt. Nomen a Pario Iasionis filio, quem etiam aliqui ipsum conditorem ferunt, (Stephanus h. v. Ammian. 22, 8. Arrianus apud Eustath. ad Homer. Odyss. 5, 125. p. m. 213, 46. et ad Dionys. v. 517.) adeoque in numo *Pario Condit.* legitur. Cf. Eckhel. doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 460. et Holsten. ad Steph. p. 245. Alii tamen aliunde colonos arcessunt, ut a Milesiis, Erythraeis et Pariis insulanis Strabo c. l. ab Erythraeis solis Pausan. 9, 27. in. Urbem maritimam portuque instructam ostendit Strabo c. l. Plinii aetate colonia fuit (4, 18. s. 11. 5, 40. s. 32.) qualem etiam numi norunt, et quidem iuris Italici ex Ulpiani fide L. L. Digest. tit. 5. Cf. de illa colonia Belley in hist. de l'academie — de Paris T. 25. p. 94 sqq. Fuerunt ibi, quod memorabile notat Strabo, ὀφιογενεῖς, Psyllorum genus, qui a serpente morsis mederi poterant, quem probant etiam Varro apud Priscian. p. 894. in Putschii synt. (vulgo ibi *Pharii*) et Plin. 7, 2. Pococke Tom. 3. p. m. 162. ibi situm iudicat, ubi nunc conspicitur vicus *Kimere*, quem d'Anville in Memoires — de Paris Tom. 28. p. 336. vocat *Kamaris*.

Priapos) Gr. Πρίαπος, unde Πριαπηνὸς, Πριηπὸς, Πριαπεὺς et regio Πριαπὶς apud Stephanum, quorum aliqua in auctoribus et numis leguntur. Vid. Holsten. p. 262. et Rasche Lex. T. 4. P. 1. p. 51 sq. ubi additur

Πριαπείων. Hellespònti urbem, ut priores alii etiam, dicit Stephanus; Mysiae minori dat Ptolem. 5, 2. in. cum Lampsaco. Fuit urbs maritima cum portu. (Strabo 13. p. 404. s. 587.) Conditores habuit Milesios, vel Cyzicenos, nomen a Priapo, quem et coluerunt. (Strabo c. l.) Prope *Caraboa* illi nunc sedem adsignat d'Anville p. 336. c. l. Ceterum eodem ordine urbes eas, etsi adlitis scripturae vitiis, recensent tab. Peutinger. 8. F. et Geogr. Ravenn. 2, 18. et 5, 19. ex quibus tunc stetisse videntur.

amoris commercio) Sic eleganter describit id, quod Abydenus prae amore fecisse dicitur, ut identidem tranenataret ad urbem Sestum non aliter, quam videtur mercator cum mercibus suis. — Hanc metaphoram transfert ad amorem, sicut Iustin. [9. 1, 5.] scribit, Philippum mutuatum fuisse pecuniae commercium de piratica. I. GRONOVIUS *MS.* Ita vero etiam alias Sueton. in Calig. cap. 36. *commercium antiqui stupri;* Valer. Max. 8. 2, 2. *libidinis;* Liv. 5, 15, 5. *sermonis* et similia. Ipsa historia de Leandro et Hero in vulgus est nota, quam et prolixius tractavit in carmine Graeco Musaeus, Ovidius in epist. 18. et 19. elegantibus versibus brevius descripsit Virgil. Georg. 3, 258 sqq. Adlusit huc iterum Mela 2, 2, 7. Ipsam vero narrationem, quam aliqui explodunt, tuetur de la Nauze, poetarum quidem auctoritate numorumque fide, in Memoires de l'academie des inscr. T. 7. p. 74. et 240.

responsum erat) Verbum de oraculis solemne. Vid. Staveren. ad Nepot. 4, 5. f. et quos ibi laudat. Nempe consultantes, interrogantes spectat.

fulsisset) Prout in hoc sensu λάμπειν usurpatur Actor. 12, 7. Auctor Etymol. M. c. l. τὸ *fulsisset* explicat: ἀστραπῆς γενομένης εἶδον τὸν τόπον καὶ ἔκτισαν τὴν πόλιν. In quo quidem cum Vossium offendisset,

quod Lampsacenis illud oraculum datum fuisse dic
I. Gronovius recte monuit, per prolepsin talia esse
canda. Hanc vero nominis caussam fax ardens in
eorum adposita servasse videtur, quem indicat Ra
Lex. num. Tom. 2. P. 2. p. 1442. Ceterum e
urbium conditoribus vel alio migrantibus data fe
ut Cadmo, (Ovid. Metam. 3, 10.) Carano, (Iustii
9.) Chalcidensibus. (Vellei. 1, 4. in. ubi cf. Ruh
Sic Galli auguriis, quas Dii dedissent sedes, qu
(Livius 5, 34, 3.) Cf. praeterea Macrob. Saturn
Oracula vetera ap. Opsopoeum p. 12. et Heyne
cursu 4. ad Virgil. Aen. lib. 4. Idem, quod hic
bium nominibus statuendis evenisse passim tradit
de Mycenis, Mycalesso, Ardea, Cycno.

§. 2. *apertius)* Supra 1, 1, 5. *Pro*
ubi expandit. Plinius 5, 40. s. 32. *Propontis adp*
ubi se dilatat mare. Stephanus recte explicat:
τοῦ Πόντου τοῦ Εὐξείνου θάλασσα, et Apule
Mundo p. m. 6. *vestibulum Ponti* vocat. Ponitu
Hellespontum et Bosporum Thracium, per quem
iungitur. (Polyb. 16, 29, 7 sq. 4, 39, 2. 43, 1
Eius longitudinem a Troade ad Byzantium Str
pag. 86. s. 185. computat 1500 stadiis, latitudin
aequali. Consentit Agathemer. 2, 14. Aptius ad
formam Herodot. 4, 85. latitudinem facit stadioru
longitudinem 1400. Thevenot Reisen Tom. 1.
a Gallipoli ad Constantinopolim numerat 125 n
Et sic alii aliter, prout initium mensurae ducunt. I
di Marmora a praecipua insula.

Granicus) Gr. ὁ Γρανικὸς, apud Ho
Il. 12, 21. Ionica dialecto, accentu etiam retracto,
κος, quam formam praefert etiam Ptolemaeus 5,
Hesychio. Plinius 5, 40. s. 32. *flumen Granicum*
recto, etsi 5, 33. s. 50. usitate etiam *Granicus* cu

habet. Prius igitur dixit, ut Horat. de arte poet. v. 18. *flumen Rhenum* et odarr. 4, 4, 38. *Metaurum flumen* et passim similia leguntur. Oritur in Corylo, Idae montis cacumine, non procul a Scamandro et Aesepo, (Demetrius Stepsius apud Strabon. 13. p. 414. f. 602.) unde inter Priapum et Aesepum profluit per Adrasteum (ει) campum, (Strabo 13. p. 404. f. 587.) et tandem in Propontida excurrit. (Plin. 5, 33. f. 30. Ptolem. 5, 2. in.) Eius cursus intelligitur etiam ex itinere Alex. M. apud Arrian. de exped. 1, 12 sq. quippe qui a Priapo ad Granicum processerat; ita enim pro Πρίαμον πόλιν, quae nulla hic erat, cum Blancardo leg. arbitror, ex Plinio 4, 24. f. 12. Cf. Holsten. ad Stephan. pag. 261. et Freinshem. in indice Curtii sub Priapenorum urbs. In hodierno nomine variatur. Pococke T. 3. p. m. 163. adponit *Teker Chaie*.

pugna) Recte *nobilem* vocat, quippe quae a multis auctoribus celebratur, et per se magni ad Persicum bellum fuit momenti, et Asiam intra Taurum atque Euphratem Alexandro subiecit. Ita Strabo 13. p. 404. f. 587. Cf. praeterea Arrian. de exped. 1, 14 sq. Plutarch. in Alex. cap. 16. Diodor. Sic. 17, 18 sqq.

sedet) De industria captatum, ut innuat fundamenta eius non esse in collibus, aut montano tractu, sed in superficie plana telluris, ut infra *vasto mari adsidentes*. Ovidius Trist. 1, 10, 29. describit: *Propontiacis haerentem Cyzicon oris*. I. GRONOVIVS *MS*. Cf. Burmann. ibi et ad Valer. Flacc. 2, 636. Sic vero etiam alibi noster *sedere* ponit, ut 2, 2, 6. 3, 1, 9. Sed cf. de hoc et cognatis ad 3, 9. in. et in situ locorum, quae adtulit exempla, Wernsdorf. ad Avien. perieg. v. 732.

Cyzicum) Gr. ἡ Κύζικος; et sic plerumque Latini efferunt; rarius, ut hic, neutro genere, de quo vid. not. crit. p. 561. Stephanus dicit urbem Propontidis, ut

alii, sitam in Chersoneso, quod quidem reprehen
Interpretes, cum alii insulam faciant, noster pae
lam. Ipsa res ex Strabone 12. p. 596. f. 575. de
ubi haec: νῆσος συναπτομένη γεφύραις δυσὶ πρ
ρον — Hinc Schol. Apollonii insulam antea fuisse
post continenti iunctam paene insulam factam. C
936. 940 sqq. 962. ubi plura dedit. Mutation
auctorem indicat Plinius 5, 40. f. 32. *insula*, inqui
continenti iunxit Alexander. Priora nomina
Arctonnesus, (Plinius, Stephanus) *Dolionis* f. 1
(Plinius, Callimach. apud Schol. Apoll. ad 1, 957.
ipse ad 1, 983. 1082. et 1115.) a priscis incoli
nibus, quos quidem Strabo c. l. habitasse dicit ab
ad Rhyndacum circa Cyzicum, et hinc Eustath. ad
Il. 9, 480. p. m. 673. ad Isthmum Schol. Apoll.
De ipsis autem Dolionibus cf. idem ad 1, 962. E
et Holsten. ad Stephan. p. 307. et 102. Ipse St
dubia fide ex Homero commemorat. Tertium a
men Plinius *Dindymis*, de quo v. ibi Harduin
men imposuit Cyzicus, (Mela, Schol. Apoll. ad
qui ex Thessalia Doliones adduxerat, (Conon na
Chron. Pasch. p. 65. Ven.) et hinc Dolionum r
tur ab Apollodoro 1, 9, 8. Cf. Muncker. ad Hygin.
Hinc ipsa urbs *Haemoniae nobile gentis opus* pr
Ovid. Trist. 1, 10, 3. At Milesiorum colonia
Anaximenes Lampsacenus teste Strabone 14.
f. 635. ipsum Apollinem conditorem iactat Aristi
p. 237. 414. Iebb. Apollinem numi, quod de
tione intelligit Harduin. in operr. p. 88. Bithynia
dicit Syncellus p. 304. Ven. metropolim provin
lesponti magnam Malalas in chronogr. lib. 11. p
Sita autem erat ad duos pontes, quibus insula c
iungebatur, (Strabo 12. p. 396. f. 575.) secundum
in cervice paene insulae, cum quo et alii con
(Ovid. c. l. Valer. Flacc. 2, 636. Schol. Apollo
936. et Burmann. ad Ovidium et Valerium.)

nervis in simili connexu cf. ad 1, 17, 3. Luculentissime situm describit Aristides T. 1. p. 237. ed. Iebb. Duo eius portus commemorat Strabo lib. 12. c. l. ubi et plura ad eius laudem adferuntur et dignitatem. Add. Flor. 3, 5. et Aristides c. l. Alcibiadis tempore ἀτείχιστον fuisse, scribunt Thucyd. 8, 107. et Diodor. 13, 40. quod tamen Oudendorp. ad Frontin. 3, 9, 6. explicat: parum munitam. Innotuit in bello Mithridatico, Mithridatis maxime obsidione, (Strabo c. l. Appian. in Mithrid. c. 72 sqq.) unde praemium libertatis tulerat, qua fruebatur Strabonis aetate, post ob violentiae crimina adversum cives Romanos eripuerat Tiberius. (Tacit. Ann. 4, 36. et ibi Lipsius, Sueton. in Tiber. cap. 37.) Terrae motu concussam adiuvit liberalitas Hadriani. (Malalas in chronogr. lib. 11. p. 118. Ven.) Incolae dicuntur Κυζικηνοὶ in auctoribus et numis, unde possessivum adfert Stephanus Κυζικηνικός, quod vulgo legebatur in Aristophane de Pace v. 1176. ad quem cf. Brunckius et Invernizius. Hodie urbis exigua restant vestigia, ex quibus amphitheatrum commemorat Lechevalier in voyage de la Propontide. Sed plura de iis contulerunt Pococke T. 3. p. 166 sqq. et Lucas voyage dans la Grèce T. 1. p. 36 sqq. 379 sq. Stetit prope *Antaki*.

Minyis) De nominis origine multa dabunt Vossius ad Valer. Flacc. 1, 310. Heyne ad Apollodor. 1, 9, 3. et 16. aliique, quos indicant et viri docti ad Stephan. s. v. Μινύα, ex quibus fere efficitur, ex Orchomeno circa Iolcum consedisse, et tamquam expeditionis principes pro Argonautis poni. Teste Schol. Pindari ad Olymp. 14, 5. dicti etiam sunt Μινυῖδαι vel, ut vult Heyne, Μινυάδαι. Necem autem hic commemoratam Argonautis imprudentibus tribuit etiam Apollodor. 1, 9, 18. ubi pleniorem habes historiam; ipsorum duci Iasoni Hygin. fab. 16. Cf. Valer. Flacc. 3, 240. Apollon. Rhod. 1, 1032. Herculi Orpheus in Argon. v. 520.

Cyzicus nempe Pelasgos hostes ratus, adgressus et inde noctu interfectus est.

Placia) Herodoto 1, 57. Πλακίη, Scylaci p. 35. Hudf. πόλις Πλακίου, pro quo Πλάκιον malit Vossius, aut Πλακίη; Stephano Πλάκη, πόλις Ἑλλησποντίας, quod ex Πλακία contractum putat Berkelius, aut mutandum in Πλακίη. Plinius 5, 40. f. 32. ut Noster, habet *Placia*. Strabo, Ptolemaeus eam ignorant. Ex Scylacis lectione vulgata Holstenius ad Stephan. p. 256. sententiam eorum confirmari posse putat, qui Πλάκιον montem in illo tractu ponunt, et ad Homeri Il. 6, 425. Ὑπόπλακος et similia referunt, de quo cf. praeter Holstenium Schlichthorstius in Geogr. Homeri pag. 142. f. Maffeium, qui negaverat, Placiam urbem ad Hellespontum et Propontida usquam fuisse, refutat Wesseling ad Herodot. 1, 57. Incola apud Stephanum Πλάκιος et inde Πλακιανὸς, quod legitur in Herodoti loco, unde repetiit Dionys. Halic. 1, 29. Oppiduli vestigia frustra exquirantur.

Scylace) Gr. Σκυλάκη, ut apud Herodot. 1, 57. Stephanum, qui citra Cyzicum ponit, et testem producit Hecataeum. Eodem nomine commemoratur a Plinio 5, 40. f. 32. *Scylaceion* vocat Valer. Flaccus 3, 36. quod ex nexu et Rhyndaci vicinia intelligitur, etsi in varia discedunt interpretes. Incola Σκυλακηνὸς et Σκυλάκιος apud Stephanum. In conditoribus Noster refert Herodotum, Nostrum de situ ad Olympum Plinius.

Olympus, ut incolae) Non sc. poetae tantum exteri, qui soliti erant passim sic eum vocare ad differentiam montis eiusdem nominis. Sed hic postea vehementer innotuit proelio Cn. Manlii contra Gallo-Graecos vel Galatas apud Livium 38, 20. et forsan hoc cognomen illi fuit additum, ut pateret, huc usque pertinuisse

regionem illam, quae modo *Myfia*, modo *Aeolia* vocatur, quum fl. Rhyndacus illam terminet a Bithynia. I. GRONOVIVS *MS.* Sex omnino cognomines montes recenfent Strabo 10. p. 524. f. 470. et Schol. Apollonii ad 1, 598. de quo cf. ad 2, 3, 2. Ortelius h. v. adeo conquifivit 12. *Myfium* vocant hunc plures, de quo et nominis caufa dictum in notis criticis p. 564 fqq. De-fcribit prolixius Strabo c. l. ex quo in fumma eius parte erant magnae filvae, loca natura munita et recipiendis praedonibus apta; hinc adtingebat Bithyniam, illinc Troiam. Accolas idem vocat Ὀλυμπηνοὺς, quos etiam memorant Stephanus, et Euftathius ad Homer. Il. 1, 18. p. m. 21. et ad Dionyf. v. 810. Turcis hodie vocatur *Keshesh Daug*, mons monachorum, a monafterio, quod in eo eft pofitum. (Pococke T. 3. p. m. 175. qui illum adfcendit et defcripfit.) Alii tamen, ut Dapper in Afia p. m. 284. alia nomina adferunt.

§. 3. *Rhyndacum)* Gr. Ῥυνδακὸς, penultima correpta. (Apollon. Rhod. 1, 1165. Valer. Flacc. 3, 35. ubi *Rhundacus* maluit dare Burmannus, aliique.) Secundum Plinium 5, 40. f. 32. antea dictus eft *Lycus.* Cf. Stuckius ad Arriani periplum Ponti p. 127. Poftera aetate obtinuit nomen *Megiftus*, (Schol. Apollon. ad 1, 1165.) vel, ut vult Holften. ad Stephan. p. 275. *Macefius* ex Strabone 12. p. 396. f. 576. ubi quidem dicit Maceftum a Rhyndaco excipi, unde forte commune natum eft nomen. At Megiftum a Polybio 5, 77. extr. etiam probari alii putant. Omnino tamen repugnat Euftath. ad Homer. Il. 13, 771. p. m. 940. qui fuo tempore Rhyndaci nomen eum fervaffe adfirmat. Oritur in Azanitide, Phrygiae parte, quam Ἐπίκτητον vocant Graeci, (Strabo c. l.) quare etiam eum Phrygiae adfcribunt Stephanus et Schol. Apollonii c. l. in ftagno Artynia iuxta Miletopolim, (Plin. c. l.) quam urbem inter Cyzicum et Bithyniam ponit Stephanus; ftagnum illud autem a Strabone 12.

p. 396. f. 575. Miletopolitin vocari existimat Pal in auctorr. Gr. p. 338. Noster fontes eius in ipso O ponit, quod sic conciliari potest, ut eius aqua p lacu conligatur. In cursu excipit Macestum a fluvios, (Strabo, Plinius) Asiamque et Bithyniam minans (Plinius) praeterfluit Apolloniam, cuius situm et auctores et numi hic designant, et in Pr dem exoneratur prope insulam Besbicum, (Strabo) *Iolimno*, (Pococke T. 3. p. m. 169.) quam Stepha Cyzicum ponit. Medio eum Ponto flavere scribit Flacc. 3, 35. Deducuntur inde variis formis vo ut 'Ρυνδακίδες προχοαὶ, (Apollon. 1, 1165.) 'Ρυ προχοαί. (Orpheus Argon. v. 631.) Recentiores sibi in hodierno nomine constant, ut adparet ex Ortelii, Ferrarii. *Mehullith* vocat Pococke c. l.

angues) Ducta haec narratio videtur ex doro, quem eius auctorem nominat Plinius 8, 1 consuli potest cum Aeliano in hist. an. 2, 21. Schneiderus. Idem de Aethiopicis serpentibus refe cap. 66. Melam reddidit Boccatius de fluminibus l

fugerunt) Notanda hic concinna brevita commodatione apta verbi unius ad res diversas, alias simpliciter nexu adiuvatur, ut apud Palaeph 13, 5. σώζεσθαι εἰς τὴν γῆν. Sic *avocare*, *al emittere*, *avertere*, de quibus Drakenb. ad Liv. 1, 6, 23, 8. et alibi.

hiant) Non ut aera captent, sed, quidqui est, simul adtrahant, unde Cic. in Verrin. 3, 8. *hiare* et *poscere*. Sic Pedo Albinovanus in con Liviam v. 97. *non animam adposito fugientem hiatu*. I. GRONOVIVS *MS*. Posterius veterum spectat satis notum in moribundis, Gr. ψυχοροφ quo viri docti ad Virgil. Aen. 4, 684. et omninc

mann. de funeribus Roman. 1, 5. Hic ad captandam praedam refertur, cuius fervidam cupiditatem indicat verbum *hiant*. Confuli poteft praeter Philen Aelianus, qui luculentius illam venationem defcribit, etfi in quibusdam variat.

ferantur) De avium volatu fimpliciter, cum et alias addatur *pennis*, (Virgil. Aen. 3, 258.) vel *volatu*, (Catull. 55, 24.) aut fimile aliquid.

Dafcylos) Effertur varie. Δασκύλειον Strabo 12. p. 396. f. 575. Herodot. 3, 120. 126. 6, 33. Ptolem. 5, 1. Δασκύλιον Xenophon hift. Gr. 3, 4, 13. 4, 1, 15. Hierocles p. 693. Stephanus, etfi hic f. v. Βρύλλιον per ει etiam prodit. Sic ipfi libri auctorum variant, nec minus derivatum Δασκυλῖτις et Δασκυλεῖτις in ipfo etiam Strabone. Si verus eft Galbae numus apud Goltz. p. 213. praeferri debet ι. Plinius 5, 40. f. 32. cum Noftro habet *Dafcylos*, et fic Δασκύλου κώμη apud Athen. 2, 5. f. 17. et Paufan. 4, 35, 6. etfi propter Cardiae viciniam, Voffio etiam ad h. l. indice, ad hanc referri certo non poteft. De nominis caufa cf. Stephanus et Voffius in notis criticis. Urbs fita erat ad lacum, Δασκυλῖτις λίμνη Straboni, eadem et alias Ἀφνῖτις, ut tradit 13. p. 404. f. 587. Nifi eadem, certe in vicinia fuit Ἀσκανία λίμνη, quam in Dafcylitide terra ponit Dionyf. Halic. 1, 47. m. Cf. etiam Strabo 12. p. 389. f. 565. Ptolem. 5, 1. Plin. 5, 43. f. 32. Non ignobilem olim fuiffe urbem docet Δασκυλῖτις σατραπεία apud Thucyd. 1, 129. Occurrit etiam Δασκύλιον in notitiis epifcopatuum. Plinius c. l. in ora ponit. Hodie fitus quaerendus videtur, ubi adparet *Montagne*.

Myrlea) Gr. Μύρλεια, unde Μυρλεανὸς et Μυρλεάτις de agro apud Stephanum. Conditor fuit Myrlus, Colophoniorum dux, (Stephanus) quos omnino commemorat cum Plinio 5, 43. f. 32. Mela. Alii aliter apud

Stephanum. Evertit eam Philippus, rex Mace
Persei pater, deditque Prusiae, Bithyniae regi, fo
instauratam ab uxore *Apameam* (Gr. Ἀπάμειαν) i
vit, (Strabo 12. p. 388. s. 563.) etsi in ea nomin
alii discrepant. Vid. Stephanus s. v. Ἀπάμεια et M
et quae monuit Casaubonus ad Dion. Chrysost. o
p. 527. ed. Reisk. et de ipsa nominis mutatione I
ad Homer. Il. 2, 856. p. m. 275. ad Il. 11, 632
816. Suidas s. v. Ἀσκληπιάδης. Plinius c. l.
quae *nunc*, *Myrlea Colophoniorum*. Hinc anti
unice Myrleam proferunt, ut Scylax p. 35. Huds.
tiores fere Apameam, ut Ptolem. 5, 1. aliique
Mela, ut solet, antiquum retinuit. Numi utrumq
iungunt Ἀπαμεων Μυρλεανων. Vid. Eckhel doct
P. 1. Vol. 2. p. 405. Φρυγιανὴν πόλιν vocat Eust
Homer. Il. 11. c. l. Bithyniae ab aliis accuratius tr
In ora ponunt cum Mela Ptolemaeus et alii,
Plinius 5, 40. et 43. s. 32. ad interiora inde re
Illos probat in primis Dio Chrysost. in orat. 40.]
ed. Reisk. Postero tempore coloniam Romanam
esse, discitur ex Strabone c. l. Pliniis 5, 43. s. 32
epist. 10, 56. confirmantibus idem numis, quor
censum egit Sestinius. (Lettere P. 3. p. 11.) Civi
μεὺς, unde Ἀπαμεων in numis. In Plinii tamen ep
Apamaei etiam scribitur. Ceterum tres Apameas a
uxore nominatas commemorat Appian. in Syr. c
plures Stephanus h. v. In eius vicinia nunc st
Montagne. (Pococke T. 3. p. m. 180. Wheler
T. 1. p. 209.)

§. 4. *sine nomine*) Mirum hoc
videri, cum tamen alii omnes *Cianum* vocent, ita
a Cio, ut sequens *Olbianus* ab Olbia. Verum s
mine hic accipiendum est pro *ignobilis*. VOSSIVS.
Cios urbs satis floruerit divitiis et commerciis,
certe oportet, cur non inde *Cianus* sinus dictus si

recte auctor noster, cum ista appellatio nuspiam occurrat. I. GRONOVIVS *MS.* Vossio adsentiuntur Burmannus MStus et Arntzenius ad Pacati Panegyr. cap. 45. *Sine nomine* utique de obscuris saepe dicitur, ut in Graecis ἀνώνυμος pro ἄσημος, et contra ὀνομαστὸς pro ἐπίσημος, ἔνδοξος. Apertum hoc est in primis, ubi ipsa nomina propria adduntur, ut in Floro 3, 16, 1. *C. Gracchus homo sine nomine.* Sic Ovid. Metam. 9, 679. Virgil. Aen. 9, 343. Sil. Ital. 12, 317. Sed plura dabunt omnino Perizon. in orig. Babyl. c. 11. p. 218 sq. Burmann. et Cerda ad Ovid. et Virgil. c. c. l. l. Hic tamen propria significatio tenenda videtur, quae valet ad geographicam locorum notationem, cum praeterea alibi sic Mela loquatur, ut 3, 6, 1. 2 et extr. Nec aliter intellexisse videtur Plinius 5, 40. s. 32. quia simpliciter dicit: *Postea sinus, in quo flumen Ascanium.* Porro etiam Strabo 12. p. 388. s. 563. tantum: τῷ Ἀστακηνῷ κόλπῳ ἄλλος συνεχής ἐστιν, ad quem Cium ponit. Denique oppositio nominis *Olbianos* diserta id satis hic probat. Neque tamen plane *sine nomine* illum sinum fuisse, adparet ex Scylace p. 35. Huds. ubi Κιανὸς vocatur, et sic post a Constantino Porphyrog. de them. 1, 17. Nomen igitur Melam latuit, aut Mela scriptorem secutus est, qui id, antequam Cios emporium evasit, tradiderat.

Cion) Gr. Κίος, pro quo Κεῖος vitiose ap. Steph. s. v. Προῦσα. Cives Κιανοὶ penultima producta; Apollon. Rhod. 1, 1354. Theocrit. 13, 30. ubi Schol. Κιανοὶ, οἱ τὴν Κίον οἰκοῦντες. Et sic in numis ΚΙΑΝΩΝ occurrit. Hinc Κιανὶς γαίη Apollon. 1, 1177. De caussa nominis et origine varia adferunt auctores. Sic Herculem conditorem, ab expeditione Colchica reducem, Strabo c. l. et ex eo Eustath. ad Dionys. v. 806. Polyphemum habent Apollon. 1, 1321. et 4, 1470. cum Schol. et ex eo Eudocia in violario p. 341. Apollodor. 1, 9, 19. A Cio, qui Milesios colonos deduxerat, nomen impositum tradit

Aristoteles ἐν Κιανῶν πολιτείᾳ apud Schol. Apoll
a, 1177. 1344. a Cio, Olympi filio, Schol. Theoc
30. Hygin. fab. 14. ubi cf. notata. Verius a Cio fl.
commemorant Scylax p. 35. Hudf. Plin. 5, 40. f.
alii, dictum censet Heyne ad Apollodor. c. l. etsi e
nomen a Cio, Milesiorum duce, petit Schol. Ap
1, 1344. Conditores omnino Milesios indicat Plin.
f. 32. veteres incolas Schol. Apoll. ad 1, 1177.
Caras et Milesios. Situs eius ex nexu patet. Pl
emporium vocat etiam Plinius, 5, 40. f. 32. hac
addita explicatione: non procul accolentis, condi
loco, qui Ascania Phrygiae vocabatur. Nempe erat
Ascania Phrygia propius Troiam, quam ab Homero
863. innui putat Strabo 12. p. 388. f. 564. Circu
bat. Cium fluvius cognominis; (Schol. Apolloni
1177.) mutationem subiit status et nominis. (
enim vastavit Philippus, Demetrii filius, Persei
deditque συγκατασκάψαντι Prusiae, ut refert Stra
p. 388. f. 563. et in primis Polybius 15, 21 sq.
novam ex ruderibus excitavit et a se Prusiada adp
(Strabo c. l.) Turbant tamen hic auctores. Sic M
ap. Photium cap. 29. p. m. 727. Prusiada Κίερου
dictam fuisse refert, quod repetit cap. 43. p. 738.
et cap. 20. Κιεριανοὶ dicuntur. Salmasius ad Solin
m. 616, et 624. quia Κίος est aliis omnibus, en
Κίειον πόλιν, uti Τίειον πόλιν dixerint pro Τίον.
liger tamen in notis MSStis apud Strabonem c. l. en
Κίερος pro Κίος. At Memnonem erraffe, dum
pro Cio scripsit, pluribus evincere nisus est Eck
doctrina num. P. 1. Vol. 2. p. 434. in primis eo,
ad mare ibi ponitur. Maior dubitatio in posteriori
ne urbis eiusque situ obiicitur. Quidam enim Pr
vocant, ut Memnon, Strabo, Stephanus, Eustath
Dionys. v. 809. Alii Prusiadem et Prusiam pro
dictam referunt, ut auctor Etymol. M. h. v. nec
nis libri satis sibi constant. Alii, ut Stephanus, utr

nomen distinguunt. Tum Ptolemaeus 5. 1. duas omnino Prusas commemorat, unam iuxta Hypium fl. alteram iuxta Olympum montem; Prusiada autem in ora ad Ascanium lacum. Plinius 5, 43. f. 32. tres Prusas, Prusiada nullam novit, unam sub Olympo, alteram prope Nicaeam (quam et adtingit Dio 74, 6. ubi cf. Reimarus) tertiam sub Hypio monte. Posteriores, ut Hierocles p. 692. Geogr. Ravenn. 5, 9. tabula Peutinger. 8. F. modo Prusiam commemorant, modo Prusiada, ut vix discernere liceat. Nostra *Prusias*, cum ceterae nimis a cursus progressione hinc distent, fuit ad Ascanium lacum, ubi ponit Ptolemaeus, et in maritimis urbibus, ubi Cios antiqua stetit (Plinius 5, 40. f. 32.) ad Cianum sinum. (Strabo c. l.) Hinc discriminis caussa in nummis legitur Προυσιεων προς θαλασσῃ (Eckhel c. l.) et Προυσιεις απο θαλασσης in epigrammate apud Muratorium pag. 1073. Hanc equidem summam ex auctorum indiciis confeci. Qui plura ab aliis disputata desiderat, adire potest Cellar. in Geogr. ant. 3, 8, 6. Holsten. ad Stephan. pag. 263. Berkel. ad eundem p. 648. Politum ad Eustathium in Homer. T. 2. p. 790. qui unam tantum Prusiada agnoscit, Cianam, reliquas duas Prusas, et in primis Salmas. c. l. Revixit tamen vetus nomen, ut docent posteriores auctores antea memorati. Hodie vocatur *Gemblic.* (Pococke T. 3. p. m. 179.)

Phrygiae) Gr. Φρυγία. Incolae Φρύγες, unde Φρύγιος, Φρυγικός. De nominis origine disserunt auctores hist. univers. Vol. 4. p. 553. et inde Guthrie et Gray Tom. 2. p. 105. Terminos, veteres maxime, difficulter distingui posse, monuit ipse Strabo 12. p. 388. f. 564. et sic de posterioribus ambigi docuit Cellarius in Geogr. ant. 3, 4, 31 sq. De ipsa regione, quam Mela hic tantum et quasi ad viam adtingit, potiora delibabo. Mela cum aliis Bithyniae facit finitimam, quae fuit Phrygia maior; auctores enim, ut Ptolem. 5, 2. Phrygiam etiam

minorem commemorant, in qua Troada ponu etiam Strabo 2. p. 89. f. 129. 12. p. 593. f. 57 et veteres Phrygiam eo proferunt, atque hinc T saepe Phryges vocant, ut Propert. 4, 1, 2. Pari chifum aliosque Ovid. epist. 16, 196 sqq. Tragicc eos id maxime fecisse et ad alios propagasse notant 12. p. 395. f. 673. et Eustathius ad Homer. Il. p. m. 476. cum ipse Homerus utrumque populum guat, et Phrygiam inter Ascanium lacum et Sanga contineat. (Il. 2, 862 sq. et Il. 16, 719.) Nemp Strabo 12. p. 389. f. 565. refert, Phryges et M Troiam dirutam haec loca occuparunt. Tertian giam commemorat Eustathius ad Dionys. v. 815. *tum*, quam Strabo cum Phrygia ad Hellespontu Olympum coniungit.

haud longe) Plin. 5, 40. f. 32. mutatis eadem sic reddit: *quod fuit emporium non proci lentis Phrygiae* i. e. finitimae.

Olbianos) Nomen traxit ab *Olbia* urbe, commemorant praeter alios etiam Plinius 5, 43 et Stephanus h. v. qui tamen male distinguit Olb Ponto et in Bithynia, ut ibi monuerunt viri docti; enim et Bithyniae confinia saepe miscentur. Ptol 5, 1. in Bithynia ad Propontidem ponit, ubi e ostendit Olbianum sinum; Plinius in ultimo Ascan qui nullus est, pro lacu. Inde vero error natus es Nicaeam antea dictam fuisse addit. Vere enim sita erat ad lacum Ascanium, at, ut ipse lacus, p mari. Cf. etiam Cellarius in Geogr. ant. 3, 8, 32 nert Vol. 6. P. 3. p. 570. Sed de recentiori turbant tamen alii. Nempe Stephanus f. v. Νικ hanc dicit olim Olbiam dictam fuisse, cum plure mediae antiquius nomen Astacum referant, ut P 5, 12, 5. Trebellius Pollio in Gallienis duobus

Cedrenus in hift. p. 133. Ven. Tum vero Aftacus antea Olbia fuerit, et nominis huius caufa inde exftiterit, quod Aftacus Neptuni et Olbiae filius Aftacum urbem condidit. Vid. Stephanus h. v. et ad eum Berkelius et Stephanus p. 592. et 225. Sunt denique alii, qui Aftacum, Olbiam et Nicomediam feparant, in his Ptolemaeus 5, 1. quae quidem intelligi non poffunt, nifi antiqua tempora recentioribus mifceri et deleta excitari ftatuamus, quo nomine Ptolemaeus etiam in aliis reprehenditur. Exempla dabit Salmafius in Solinum p. m. 828. Male tamen aliunde intrufa illa non temere iudicat Mannert p. 580. Omnium maxime errat Plinius, cum contra omnes Nicomediam a Nicaea diftinguat, utramque etiam terrae motu collapfam ab Hadriano refectam fuiffe diferte narret Cedrenus p. 197. Reftat igitur, quod alii tradunt, Nicomediam ex Aftaco natam fuiffe, de quo deinceps. Quod vero Nofter *Olbianum finum* dixit, fecutus eft antiquam adpellationem, dum ftetit Olbia cum portu; et fic refert etiam Scylax pag. 35. Hudf. Poftea enim, Melae etiam aetate, Aftacenus finus dictus eft. Cf. Strabo 12. p. 388. f. 563. Plinius 5, 43. f. 32. — Sic et Nicetas in annalibus de Ifaacio Angelo 1, 3. in. H. *Golfo di Comidia* (Harduinus ad Plin.) vel *Ifmit*, quod eft Nicomediae recens nomen. Cf. Pococke T. 3. p. m. 140. *Ifmid* Zannoni in tabula.

promontorio) Plinius 5, 43. f. 32. fic: *Leucatas promontorium, quo includitur Aftacenus finus.* In Ptolemaeo 5, 1. hic indicatur Ἀκρίτας ἄκρα. Sed de Neptuni fano nihil uterque. Apte vero *fert*, quafi oftentat confpiciendum. Contra 1, 17, 1. de flexu: *cingit oraculum Apollinis.* Ceterum folebant promontoria Neptuno maxime confecrare, de quo cf. ad 1, 17, 1.

Aftacon) Plinius 5, 43. f. 32. in cafu recto *Aftacum.* Gr. Ἄστακος, unde Ἀστακηνὸς κόλπος, de quo

antea. Alia adiectiva recenset Stephanus, qui e
nominis causa ab Astaco exponit, quocum conf. N
cap. 21. apud Photium p. 722. qui etiam Mega
cum Mela coloniam facit. Athenienses socios addi
12. p. 388. f. 563. Addit idem, instaurasse ea
dalsum, destruxisse Lysimachum. Memnon c. l
nienses, post Megarenses sub Dydalso (sic) inco
tum opibus crevisse scribit. Aliquantum recedit P
5, 12, 5. qui Zypoeten, Thracem, conditorem n
ex ipsoque nomine adstrui posse putat. Uterque
in regibus Bithyniae prodit, de quo cf. Sevin in
res — de Paris T. 18. p. 489 sqq. sed posterioren
fuisse Zypoetem s. Zipoetem satis ex Memnone
Cf. Liv. 38, 16, 18. et ibi notata. Sed con
κτίζειν latius saepe et de instauratione dicuntur.
movetur disputatio de posteriori urbis nomine
Nicomediam fuisse multi tradunt, ut Strabo c. l.
nias c. l. Ammian. 12, 8. Trebell. Pollio in Gallie
bus cap. 4. Eusebius an. 1807. Minus tamen
rate vereque tradi, graviores docent testes. Ita St
p. 316. f. 459. non solum Astacum prope Nico
commemorat, ut Memnon e regione Astaci posit
et in superiori loco dicit, Astacum a Lysimacho
et incolas Nicomediam traductos esse. Lysimachu
aequalis fuit Zypoetae, quo patre usus est Nicome
Ex deleta igitur Astaco crevit circa idem temp
Nicomedia, quae urbs propter deductos eo Astacen
stetisse debet. Conditorem tamen alii faciunt Nic
Nicomedem, veluti Strabo, Memnon, Stephanu
plura de hoc disseruit Salmas. ad Pollionem c. l
Solin. p. m. 617. Mela, qui Astacum tamquam
tem suo tempore producit, suo more antiqua
Strabo enim de ea dicit ἦν, Plinius *fuit*. Po
etiam solam hic habent Nicomediam, ut Hierocles
Geogr. Ravenn. 5, 9. tab. Peuting. 8. C. Astace
men sinum et sic multi, ut supra dictum, memorar

tamen *Nicomedicus* est dictus, ut et hodie, cum nautae Nicomediam vocant *Comidia.* In tabula Peuting. ex ed. Scheybii illud nomen, quod antea legebatur, quacumque de causa evanuit. Ipsa Nicomedia sub imperatoribus maxime floruit et pulcerrimis aedificiis et operibus exsplenduit, quae descripsit Libanius in monodia de Nicomedia terrae motu (imperante Constantio) devastata. Metropolim et primam Bithyniae ferunt Dio Chrysostomus in orat. 38. p. 144. Reisk. et numi. (Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 430 sq.) Innotuit nunc nomine *Ismit.* (Pococke T. 3. p. m. 140.)

§. 5. *propiores)* Plinius 5, 43. f. 32. *rursus coeuntibus terris angustiae.* Noster supra 1, 1, 4. *litoribus ex diverso prope coeuntibus in artum agitur,* et deinceps: *ubi iterum se pressit.* Plinius 4, 24. f. 12. *rursus* (aequor) *in artum coit.* Et sic alii variata forma.

exituri) Videtur putare, mare Aegaeum exire in Pontum, et magis quidem aperte id indicavit 1, 1. ubi a freto Gaditano venire mare internum dicit, et varios flexus et mutationes subire, dum paludi Maeotidi committatur. Sic et Strabo 2. p. 85. f. 124. ἐκδίδωσι. At falsum hoc esse praeter veteres plures auctores, quos laudat Harduinus ad Plin. 2, 100. f. 97. adfirmant etiam recentiores. Ex multis cf. Gyllius de Bosporo Thracio lib. 1. cap. 1. et 4. Tournefort voyage T. 2. lettre 15. p. m. 400 sq. Ipsum tamen fluxum esse rapidum et modo huc, modo illuc ferri et referri, adfirmat Gyllius 1, 4. c. l. et ex veteribus docuit Polybius 4, 43. Duplicem alii fluxum commemorant, supernum, qui in Propontidem ex Ponto feratur, internum, qui in Pontum tendat, ut Procopius de B. Goth. 4, 6. et Macrob. Saturn. 7, 12. Ex qua opinionum diversitate nunc ἐκβολαὶ, nunc εἰσβολαὶ Πόντου in auctoribus indicantur. Totum autem fretum Noster vocat *aequalem,* et post partibus designat.

stadiis quinque) Variant, ut solet in his, au
rea. Strabo 2. p. 86. s. 125. τετραστάδιον facit, ut
Herodotus 4, 85. post Agathemer. 2, 14. de quo c
ceps, Philostrat. imagin. 1, 12. et Eustath. ad Dio
v. 140. Plinius 4, 24. s. 12. eadem mensura latitudi
D. P. quocum ex more consentiunt Solinus c. 18. s.
et Martian. Cap. lib. 6. p. 213. quinque circiter st
numerat Polyb. 4, 43. stadia 6 Agathemer. 1, 3. se
pugnans, unde numerum corruptum censet Tennu
Quae quidem discrepantia a locorum variorum term
intelligitur, cum angustissimus sit Bosporos ad fa
Iovis, minus ad Hermaeum promontorium, uti do
Gyllius de Bosporo 1, 3. p. 49. qui ipse 4 stadiorum
tudine esse solo quidem oculorum iudicio adiutus co
cum ab alia mensura accolae eum deterruissent. Tou
fort voyage T. 2. lettre 15. p. 398. latum dicit circ
a miliare Gallicum, ad Hermaeum 800 passus. I
vero Plinius lib. 6. in. adfirmat, cantus canumque la
tus invicem audiri, vocis etiam commercia inter d
orbes manente conloquio, nisi cum id ipsum venti a
rant. Eadem in statuenda longitudine ex termino
variis intervallis notatur diversitas, et aliqui 120 st
s. 15 M. P. adferunt, de quo tamen, quia ad Nost
proxime non valet, cf. Gyllius 1, 2. c. l. et Tourne
c. l. de difficili navigatione Polybius 4. 43.

disterminat) Sic Aeschylus in Prometh. v. 7
Bosporum Cimmerium ἠπείρων ὅρον vocat.

Bosporus) Gr. Βόσπορος, dictus a *bubus mea*
transitu. (Plin. lib. 6. in.) Huc referunt fabulam d
in vaccam mutata, quae illud fretum traiecerit, (Apo
dor. 2, 1, 3. Dionys. v. 1140. Schol. Apollonii ad
1114. 2, 168. —) etsi id alii de Cimmerio referunt
Aeschylus in Prometheo v. 739. Hyginus fab. 145.
unde et hic a Callimacho in Dian. v. 254. βοὸς π

Ἰναχιώνης vocatur, alii de utroque intelligunt, ut Ammian. 22, 8. Eustath. ad Dionys. v. 140. Sed de has aliisque nominis caussis conferri possunt Eustath. c. l. Schol. Apollonii ad 2, 168. qui etiam πάντας τοὺς στενοὺς πορθμοὺς ita vocari tradit, et quae ex recentioribus notarunt Cellarius in Geogr. ant. 2, 6, 33. Gyllius de Bosporo 1; 1. Stuckius ad Arrian. peripl. Ponti p. 109 sq. Antea πέρον Θράκιον dictum fuisse, adfirmat Apollodorus c. l. Post idem etiam vocatus est Μύσιος Βόσπορος ab accolis, ut tradunt Strabo 12. p. 389. f. 566. Arrianus apud Eustath. c. l. Schol. Apollon. c. l. post usitate Βόσπορος Θράκιος, etsi Θρακικὸς etiam ex Philea refert Schol. Aeschyli ad Aiacem v. 879. Hinc vero Strabo evincit, Mysos Thraciam gentem fuisse. Herodotus, etsi Thracium (Θρηΐκιον, ut poetae) etiam nominat 4. 83. post cap. 85. ab urbe adsita designat Βόσπορον τῆς Καλχηδονίης. Alii porro varie denotant, ut *Bosporium mare*, (Ovid. Trist. 2, 298.) κατὰ Βόσπορον πορθμὸς, (Aelian. hist. anim. 15, 8.) τὸ στόμα τοῦ Πόντου, (Xenoph. de exp. Cyri 6, 4. in.) πορθμὸς ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου πόντου, (Procop. in hist. arc. cap. 25. in.) τὸ στόμα, sc. τοῦ Πόντου, τὸ κατὰ Βυζάντιον καὶ Χαλκηδόνα, (Strabo 12. p. 387. f. 563.) et sic omnino vocem στόμα plures adhibent, ut Aeschylus in Persis v. 875. Herodotus 4, 85. 118. Dionys. v. 140. Polyb. 4, 39, 4. ut modo Πόντου addant, modo Βοσπόρου. Et sic Latini vocant *os Ponticum*, (Tacit. Annal. 2, 54. in.) *ostia Ponti*, (Priscian. in perieg. v. 135.) *ostium Ponti*, (Cic. in Tuscul. 1, 20. in.) qualia conlegit etiam Stuckius ad Arrian. pag. 110. c. l. Noster distinctius totum vocat *canalem*, eius partes *fauces* et *os*. Veteres fere incipiunt inter Byzantium et Chalcedonem et finiunt ad templum Iovis Urii, ut Herodotus 3, 85. Dionysius apud Strabon. c. l. Menippus apud Stephan. s. v. Χαλκηδὼν, Polyb. 4, 39, 4. cum angustioribus terminis concludi verius debeat, uti monet Tournefort T. 2. lettre 15. p. 397.

Recentiores Graeci Gyllii aetate nominarunt λαιμὸν, nur quod refert Bioernstahl (Briefe P. 4. p. 347.) to Bogetis mavris thalassas. Nos vulgo: Meer-Enge von Konstantinopel. Ceterum memoratur etiam Bosporus urlunde Bosporani dicuntur.

faucibus) Sic has quoque partes ab similitudi humani corporis designat, intelligens initia maxime angusta, sicut in urbe Roma dicit Martialis 2, 17, 1. Suburae fauces primae. 1. GRONOVIVS MS. Fauces Bosporo plures ponunt, ut Plin. 5, 43. s. 32. 6, Martian. Capella lib. 6. p. 221. Lucan. 9, 954. Ovi Trist. 1, 10, 31. Sic de freto Herculeo Lucan. lib. 8. i dixit Herculeas fauces. Graecis, veluti Herodoto 4, 8 118. hic usurpatur αὐχὴν, simplicius τὰ στενὰ, uti Agathemero 1, 3. in. Et sic omnino Livius 32, 5. Latinorum fauces στενὰ a Graecis vocari adnotat. M autem hic eam indicat Bospori partem, quae erat int Chalcedonem et Byzantium, ut ab aliis Bosporum not antea monui, ipsum os vocat Ponti aditum.

Calchedón) In Gr. Καλχηδὼν reperitur et Χαλκηδὼν, unde haec varietas ad Latinos etiam transiit, quo expositum in notis crit. p. 573 sqq. Addo Καλχηδων in marmore, cuius inscriptionem exhibuit Caylus libro recueil d'antiquités T. 2. p. 172. qui et ipse ha scripturam probat. Posteriores etiam dant Chalcedon ut Antoninus in itin. p. 139. Iornandes de rebus G cap. 10. et passim libri, ut in Eutropio 6, 6. s. 5. v Calcedonia, ut in Antonino. Et sic legitur in tab. Pe tinger. 8. C. et Calcidonia in itiner. Hierosol. pag. 57 Quod ab Herodoto 4, 86. Chalcedoniam etiam voc putat Gyllius 3, 10. c. l. ad regionem commode refe potest, ut in Xenoph. de exped. Cyri 6. fin. Chalced tamen dixit adeo Geogr. Ravenn. 2, 19. etsi prave 5, Calcidon. Idem observatur in Babylon et Babylon

De nominis origine adeundi Berkelius et Holsten. ad Stephan. p. 751. et 352. Gyllius 3, 10. et Codinus de antiqu. Constantinop. p. m. 3. Megarensium cum Nostro coloniam ferunt et alii, ut Strabo 7. p. 221. f. 320. 12. p. 387. f. 563. Thucyd. 4, 75. f. Antiqua eius nomina recenset Plinius 5, 43. f. 32. quae sunt *Procerastis*, *Colpusa*, *Caecorum oppidum, quod locum eligere nescissent, septem stadiis distante Byzantio, tanto feliciore omnibus modis sede;* de quo cf. etiam Herodot. 4, 144. Strabo 7. p. 221. f. 320. Tacit. Annal. 12, 63. quem malum loci delectum confirmat Tournefort T. 2. p. 413. c. l. Attamen Constantinus M. urbem a Persis destructam reficere et imperii sedem constituere decreverat, a quo aquilarum advolatu absterritus destitit. (Cedrenus in comp. hist. p. 224. Ven.) Incola Καλχηδόνιος et Χαλκηδόνιος ex diversa scriptura. Urbs obposita iacebat Byzantio, (Strabo lib. 7. c. l. Stephanus, alii) et hinc Avien. in perieg. v. 973. *moenia Byzae adspicit.* Alii situm a Bosporo varie designant, ut Thucyd. c. l. et Strabo lib. 12. c. l. ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου, *post ostia Ponti* ponit Priscian. in perieg. v. 770. inter templum Iovis et sinum Olbianum Scylax p. 34. Hudf. Plura de hac urbe eiusque situ, operibus et conversionibus dabit Gyllius 3, 10. p. 356. Portum commemorat Appian. in Mithrid. c. 71. quare etiam et ob commodum situm commercia ibi vigebant, (Lucianus in Pseudom. c. 9.) templo item Apollinis antiquissimo inclaruit, (Lucian. cap. 10. c. l.) cuius signa in nummis conspiciuntur. Eius eversionem supra attigi. Excitatam tamen laetius effloruisse inde adparet, quod primo loco in Bithyniae urbibus prodit apud Hieroclem p. 690. metropolis etiam eius passim vocatur, etsi nomine tantum tenus, cum fuerit vere Nicomedia, ut iudicat ibi Wesselingius, denique concilium ibi contra Eutychianos saeculo 5. medio excepit. Post in vicum exiguum decrevit prisco nomine servato, (Gyllius c. l.) nec rudera eius ulla detexit Pococke. (Vid. T. 3. p. 46.) In exiguo

vico consentit Tournefort Tom. 2. p. m. 415. et Illi tribuit *Cadiavi*, (i. e. vicus iudicis) Caylus c minat *Kasi Kievi*, alii *Kadi-Kevi*, quae sunt scr conversiones. Cf. etiam Lucas voyage dans la Grèc ch. 6. p. 41. qui tamen aliquas superesse ruinas te

templi numen) Templi plures hic memi vel omnino, ut Herodotus 4, 87. Stylax p. 34. Polyb. 4, 43. in. — vel addito eius numine. Noster Iovem dicit, indicat sine dubio templum quod Διὶ Οὐρίῳ tribuunt Menippus apud Stepha Χαλκηδὼν, Arrianus in periplo Ponti p. 1 b. Ma Heracl. p. 68. Hudf. et in ore Ponti ponunt. corrupte legitur in tab. Penting. 8. C. (olim *Iovis* et *Urion* in Geogr. Ravenn. 5, 9. *Iovem* eundem *ratorem* diserte vocat Cicero in Verrin. 4, 57. Cf. S ad Arrian. p. 113. Valef. ad Harpocrat. p. 55. et We ad Petitum de leg. Att. p. 503. et in primis Ta marmor Bosporanum Iovi Urio sacrum. Locus ill nunc vocatur *Ioro* a corrupto ἱερὸν, ut testatur T fort Tom. 2. p. m. 398. et 431. ubi nomen eius *Village de Ioro*; Pococke T. 3. p. m. 148. *Amu* Alii etiam hic aliorum Deorum templa ponunt, nius 5, 43. f. 32. Aristides in orat. in Nept. T. 1. Iebb. *Neptuni*, cuius conditores Argonautas fa mosthenes ap. Schol. Apollonii ad 2, 532. conse Pindaro in Pyth. 4, 364. templum *Dianae* I 5, 1. in. etsi pro ea Οὐρίου Διὸς emendant hic Pi et ad Solinum Salmaf. p. 618. quorum conatus strum locum coercuit Vossius. Omnino autem fam bat, Iasonem e Colchide reversum in hac Asiae part decim Diis, quos recenset Schol. Apollonii c. l. ar tuisse et sacrificasse, ut discitur ex Apollon. Rho et Polyb. 4, 39, 6. Phryxum tamen arae eius au commemorat Dionysius Byzantinus, Phryxi fili mosthenes c. l. De Iasone, quem Noster huius

conditorem producit, in aliis nihil exstat, quare deperditos auctores Melam secutum esse putat Vossius. Cf. etiam Graevius ad Cicer. Verrin. 4, 58. Stetit autem in hoc templo simulacrum aeneum cum inscriptione, quam detexerunt Whelerus et Sponius, explicavit Chishul in antiqu. Asiat. p. 61.

§. 6. *Hic)* Ubi fanum est. Sic et Polyb. 4, 39, 6. et alii. Procopius de B. Goth. 4, 2. in. Pontum a Byzantio et Chalcedone minus accurate aut adiuncto Bosporo incipit. Sed de his adeundus est Gyllius 1, 2. c. l. qui Bosporum post fanum illud ad Cyaneas insulas terminari, et hinc Pontum incipere ait; Tournefort T. 2. p. m. 397. ad columnam Pompeii.

Pontus) Euxinus, de quo deinceps. Eius descriptionem dant Strabo 2. p. 85. f. 124. Plin. 4, 24. f. 12. Procopius de B. Goth. 4, 2—5. aliique per ipsum explicationis cursum memorandi. De eius ambitu varie definito cf. Herodot. 4, 85. a quo dimidio maiorem fieri contendit Chardin voyage en Perse T. 1. p. 146. quia orae mensuram veteres sint secuti; Strabo 2. pag. 85. f. 125. Plinius, Procopius c. c. l. l. Eratosthenes apud Ammian. 22, 8. Varro apud Martian. Cap. 6. p. 214. Agathemer. lib. 2. f. unde discitur circiter 24000 stadiis aestimatum. De recentioribus cf. Dapper de l'Archipel p. 516. et Pococke Tom. 3. p. m. 149. a quo longitudo statuitur 900 miliarium, latitudo 350, et Mannert Geogr. T. 4. p. 319 sq. Stagnasse olim, nec exitum per Bosporum habuisse, putavit olim Strato, teste Strabone 1. p. 54. f. 49. Cf. Diodor. Sic. 5, 47. cum nota Wesselingii, Tournefort T. 2. epist. 15. p. m. 404 sq. et qui Diodorum probat Buffon Allgem. Natur-Gesch. T. 2. p. 253. ed. Berol. Sic et aliquando limo oppletum iri praedixerunt Strato c. l. et Polyb. 4, 40. et hodie quidem existimant, ut Penzel ad Strabon. p. 404. Buffon Tom. 1.

p. 150. et 235. c. l. contra quam opinionem disputant Gyllius de Bosporo Thrac. 1, 4. p. m. 62. et Tournefort T. 2. p. 410. An gelu altius constringatur, quod dubium reddere studuit Macrobius 7, 2. vid. ibi Pontanus et Dapper et Buffon c. c. l. l. A Graecis h. vocatur *Mauri thalassa* i. e. nigrum mare (Biörnstahl, Briefe Tom. 4. p. 347.) ob coelum caliginosum, ut putat Gyllius 2, 19. quale olim notavit Valer. Flacc. 4, 729. Turci vocant *Caradenize*, (Pococke c. l.) Germani *das schwarze Meer*. Periplum huius maris scripserunt Arrianus, anonymus in Hudsoni Geographis, ex recentioribus de Brosses in Memoires — de Paris T. 32. p. 627 sqq. T. 35. p. 475 sqq. ubi pluribus de eo exposuit.

aperit) Supra 1, 1, 6. *ubi effundit*. Priscian. v. 138. *panditur*, ut Ammian. 22, 8. Et sic alia in aliis.

promontoria) *Carambis* §. 8. et Κριοῦ μέτωπον 2, 1, 3.

huc atque illuc) In litore meridiano a Bosporo in ortum versus ad usque flexuram, a qua Colchis incipit, cuius infra meminit. VADIANVS. Recte, opinor. Ipse hoc Mela declarat §. 12. *Inde is locus est, ubi finem ductus a Bosporo tractus accipit.* Nec aliter forma Scythici arcus cum nervo intelligitur. Illarum particularum vis unice regitur a voce *promontoria*, ita ut *huc* sit cis promontoria, *illuc* ultra, trans. Adiuvat Strabo 2. p. 86. f. 125. ubi dicit, dextrum Ponti latus comparari cum nervo arcus, Ponti autem oram esse a faucibus ad recessum intimum prope Dioscoriada, quod omnis illa ora, excepta Carambi, parum procedat et recedat. Si quis tamen propter numerum in voce *promontoria* alterum latus simul adiungere velit, magis id recedit, nec commode similem formam reddit.

sinuatus cetera) I. e. secundum reliqua litora in sinum leniter ab angulis flexus. Flaccus lib. 4. [v. 727.] *atque haec Europam curvis anfractibus angit:* [l. *urguet*, ut vult Heinsius] *Hac Asiam Scythicum specie mutatus in arcum.* VADIANVS.

contra minus) In meridiem. Nam in septemtrionem dextro et sinistro circum circa Cimmerium Bosporum litore paullatim et leniter se flectit, fastigatque, donec per angulos rectum litus attingat, quod fit, ut arcus tensi speciem habeat. Nam Bithynorum, Paphlagonum et Cappadocum litus rectum chordae tensae respondet, reliqua ab angulis trans Cimmerium flexura arcum incurvum reddit. Laevum autem et dextrum secundum latera ortus occasusque sumenda sunt. Esto aliter Ponti dextrum a Strabone ponatur lib. 12. [p. 375. s. 541.] VADIANVS. *Contra* hoc est ad septemtrionem, *dextram* —. hoc est ad orientem et occidentem. SOONVS. Aliorum explicationes dedi in notis criticis p. 577 sqq. Locus disiectis lucis radiis obscurus. Eius explicatio praeposita est in notis criticis p. 579.

9

mollibus) Leniter et paullatim litora, quae latius aliquanto distabant, contrahit in artius, ut Africam dixit [1, 4. 1.] se *fastigantem molliter.* I. GRONOVIVS MS. De formae, figurae leni paullatimque inversa mutatione. Sic Virgil. ecl. 9, 7. *qua se subducere colles incipiunt, mollique iugum demittere clivo;* pro quo Caesar de B. G. 2, 8. *collis paullulum ex planitie editus et contra in fronte leniter fastigatus paullatim ad planitiem redibat.* Sic Noster praeter 1, 4. 1. etiam 2, 2, 8. dixit *mollis ambitus;* hic deinceps *non molle litus* i. e. praeceps, arduum; Straboni contra 1. p. 36. s. 52. παραλία διαμμος, μαλακή. Similia dederunt Ciaccon. ad h. l. Drakenb. ad Sil. Ital. 4, 491. Burmann. ad Valer. Flacc. 1, 365. Longol. ad Tacit. Germ. cap. 2. Pro eo *clementer*

dixit Sil. Ital. 1, 274. ut Tacit. Ann. 13, 38. q
cem cum *mollis* idem coniungit de Germ. c. 1. (
eodem modo in Ponti descriptione locutus est A
22, 8. *latus austrinum molli devexitate subducti*
obponit *patulum* 23, 6. Contra idem conium
10. m. *devexitatem facilem et mollem.* Avien.
brachia Pontus finibus Arctois molliter inclinans.

Scythici arcus) Frequentant hanc com
nem prisci auctores, ut Strabo 2. p. 85. s. 125.
v. 157. Agathemer. 2. extr. Valer. Flacc. 4, 72(
4, 24. s. 12. Manilius 4, 753. Priscian. v. 147 sq.
v. 238. Ammian. 22, 8 Sallustius apud Serv
Virgil. Aen. 3, 533. brevius alii, alii prolixius.
quidem comparatio ut intelligi possit, cognosce
Scythici arcus forma, cuius signa exhibent auctor
rationes et monumenta. Sic rusticus quidam rud
Agathonem Tragicum in Telepho, cuius versus
Athenaeus 10, 20. p. 454. dum figuris Thesei
describit, eius tertiam literam, σίγμα, Scythic
similem esse dicit. Qua autem olim forma illa li
pressa fuerit, verissime docent exempla numorum
dum, quae descripserunt Montfaucon in Palaeogr
1. s. 4. 10. Rasche in Lex. num. T. 4. P. 1. p. 1
Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 1. proleg. p.
ex quibus discitur, illo maxime tempore, quo
ista Ponti comparatio, per angulos fere fuisse infle
lunatam alteram, C, rarius certe ante Domitiani t
adparuisse. Nempe passim etiam C in vetustioribu
conspicitur, et hinc sub Augusto Cleomedes p. 75.
cornutam σιγμοειδέα τῷ σχήματι describit. Vid
in opusc. p. 31. ed. Klotz. Quod notandum est
qui secus de priori forma statuunt. Cf. Vales. ad A
22, 8. Salmas. ad Solin. p. m. 927. Harduinus i
populor. et urb. p. 275. De posteriori aetate test
primis stibadia, quae inde *sigmata* ab auctoribu

solent, uti pluribus docuit Ursinus in append. ad Ciacon. de tricl. p. m. 254 sqq. Contra ap. Euripidem in Theseo apud Athenaeum c. l. imperitus pastor tertiam in Thesei nomine literam, σῖγμα, comparat βοστρύχῳ εἱλιγμένῳ. Concinunt cum iis etiam epitheta, quae passim de Scythico s. Parthico arcu leguntur, ut εὐκαμπὲς, (Theocrit. 13, 56.) περιηγὲς, (Dionys. v. 157.) quod Eustathius explicat καμπύλον, et ipsi Parthi ἀγκυλότοξοι dicuntur. (Dionys. v. 1040.) Quod putat Winckelmann Gesch. d. Kunst. P. 1. cap. 3. p. 98. s. 162. Latini, ut Ovid. Metam. 8, 30. talem arcum *patulum* vocant, usitatum et tantum in extremitate curvatum *sinuosum*. (Ovid. Amor. 1, 1, 23.) Utriusque generis descriptionem habes apud Ammian. 22, 8. p. m. 244. ubi Scythicum dicit *circumductis utrimque introrsus pandis et patulis cornibus* ostendere *effigiem lunae decrescentis, medietatem recta et rotunda regula dividente.* Cum Hercules tali arcu armatus fuerit, (Schol. Theocr. 13, 56. ex Herodoto s. Herodoro et Callimacho) itaque in numis et gemmis adpareat, luculentius eius forma cognosci potest. Cf. praeter auctores, qui de iis monumentis data opera exposuerunt, Winckelmann c. l. et, qui nuper accessit, Millin in monumens antiques inedits T. 1. ad n. 2. Habebat igitur similitudinem quandam literae Σ obtusioribus tantum angulis et ad rotunditatem vergentibus. Tales limitum comparationes vel similitudines, Graecis σχήματα, primum invexisse Eratosthenem putat Dodwell in diss. de Scymno Chio §. 10. p. 99. Geogr. Huds. Vol. 2. Iam de ipsa eius figurae accommodatione aliqua restant dicenda. Extremas igitur arcus partes repraesentant sinus s. flexus duo ad orientem et occidentem. *Orientalem* definit Strabo ad Pityuntem et Dioscuriadem. (11. p. 345. s. 497.) Sic vero Nostro infra §. 12. *locus est*, (prope Colchida) *ubi finem ductus a Bosporo tractus accipit, atque unde se in sinu adversi litoris flexus adtollens angustissimum Ponti facit angulum.* Inde qui sit contra *occidentalis*

patet, notatus etiam a Mela 2, 2, 5. Reliqua supra et in notis criticis p. 579. Recedit vero ab explicatione Ammian. 22, 4. Ceterum *arcus* servit notandis flexibus. Cf. Virgil. Aen. 3, 533 Metam. 14, 51. Noster infra 3, 8, 1.

brevis) De sensu vocis vid. not. crit. p. 58 *non profundus*. Propter vada autem et saxa ca multas periculosam ferunt navigationem, quae navigiis modicis pateat. Vid. Pietro della Valle Schr. P. 3. pag. 236. Hinc et olim naves ibi h quarum alveus erat planus, *camaras* dictas, uti ex Strabone 11. p. 341. s. 495. f. et Tacit. Hist Vid. ad utrumque interpretes.

atrox) Explicat in sequ. *fluctuosus atque* Porro *nebulosum* etiam vocat Ammian. 22, 8. et et *pruinis caedi* dicit. Ob nebulas *nigrum* vocat tant etiam aliqui, ut supra notavi ad vocem Periculosum esse mare, et ventis, maxime aqui obnoxium, rarisque stationibus testatur etiam T. 3. p. m. 149. Tempestatem a vento motam n saevitiam expertus erat Arrianus, ut ipse narrat in pag. 4. Huds. et teste Gerlachio apud Martinum in Turco-Graecia p. 201. quotannis circiter 60 in eo pereunt.

molli) Sic Strabo 1. pag. 36. s. 52. ad Pl Κολχικὴν παραλίαν dicit esse δίαμμον καὶ ταπει μαλακὴν, ut μαλακὸς saepe et *mollis* hoc sensu, supra. *Molle litus* Caesar de B. G. 5, 8.

Axenus) Notus est locus Ovidii Trist. 4, *Frigida me cohibent Euxini litora Ponti; Dictus tiquis Axenus ille fuit.* In nomine eiusque mu auctores veteres consentiunt, ut Strabo 7. p. 296.

Plin. 4, 24. s. 12. Cf. Wesseling. observatt. 1, 22. Schol. Apollonii ad 2, 550. Poetae tamen plerumque ἄξεινος dicunt, quod etiam propter alterum εὔξεινος praeferendum censet Salmas. ad Solin. p. m. 203. nisi ubi metrum aliud exigit, quamquam in his dominatur usus. Passim etiam pro eo dicunt κακόξεινος, (ut explicat Schol. Apoll. c. l.) ἐχθρόξενος, ἀπόξενος, ut docent Stuckius ad Arriani peripl. p. 5. et Schmidius ad Pindari Pyth. 4. p. 207. *Inhospitalem*, converso Gr. vocabulo, olim nominatum tradit Ammian. 22, 8. uti ἄξεινος Aeschyli de Caucaso reddit Horat. 1. od. 22, 6. Nominis caussam plerique cum Nostro quaerunt in truci et saevo accolentium ingenio, Scytharum maxime, qui adeo hospites immolarint et comederint. Vid. Strabo c. l. Diodor. 4, 40. Lucian. in Toxari cap. 3. Plin. 6, 1. Schol. Apollonii ad c. l. Videtur hoc nomen ab Argonautis traxisse, quorum aetate hac de caussa infamis fuit, ut colligere licet ex Diodoro c. l. etsi iam antea hoc nomen gessisse refert Lucianus c. l. Aliam caussam addit Strabo, διὰ τὸ δυσχείμερον, Euxini autem nomen accepisse ab Ionibus, qui primi urbem in ora posuerint. Caussam *mollitis* accolarum *moribus* adscribit Mela. Quod quidem ad Scythas maxime pertinere patet ex Herodoto 4, 46. qui, cum Darii adhuc aetate ἀμαθέστατα ἔθνεα eum accoluisse refert, inde tamen eximit Scythas, idque Anacharsidis exemplo probat. Scythas vero olim fuisse saevissimos, notum. *Euxinum* tamen dictum esse vult κατὰ σχῆμα εὐφημισμοῦ Eustath. ad Dionys. v. 146. *a contrario per cavillationem* Ammian. 22, 8. Etsi vero frequentari coepit posterius hoc, quod iam hic ibi in Herodoto legitur, non tamen plane illud intercidit. Sic usurpatur, apte quidem, a Pindaro Pyth. 4, 361. quia Argonautarum cursum respicit, seu simpliciter a Prisciano v. 663. quod metri caussa factum creditur, etsi librarii quidam *Euxinus* maluerunt. Alia ad Mythographos Latinos notantur pag. 7. et 911. Usitata mansit Ponti Euxini adpellatio, quae non nisi variationis

5, 91. Cf. Burmann. ad Valer. Flacc. 1, 34. Heyne ad Apollodor. 2, 5, 9.

Heraclea) Gr. Ἡράκλεια, unde apud Stephanum descendunt Ἡρακλεύς, Ἡρακλειώτης, Ἡρακλεώτης. Primum rarius occurrit, alterum in Diodoro 14, 31. Strabone 12. p. 374. f. 543. in. — tertium in Scylace p. 34. Hudf. Xenoph. de exp. Cyri 6, 2, 2. Paufania 5, 26, 6. — et in numis. (vid. Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 416 fqq.) Cum plures fuerint cognomines, uti docent Stephanus et Ortelius, noftra vel ex nexu intelligitur, vel additis verbis ἐν Πόντῳ vel ἡ ἐν Πόντῳ defignatur ab auctoribus et in numis. Euftathius etiam ad Dionyf. v. 787. addidit κατὰ τὸν Πόντον. Ptolemaeus 5, 1. Ἡράκλεια Πόντου, Schol. Nicandri ad Alexiph. v. 15. Ποντική. Mariandynis cum Noftro adfcribunt Scylax c. l. Xenophon de exped. 6, 2. Strabo 12. p. 373. f. 542. Poft adtributa eft Ponto regioni, ut refert idem Strabo, cuius aetate Pontica provincia Bithyniae partem conftituebat. Minus recte Thraciae urbem dicit Stephanus, etfi ad Thraciam Bithynorum referre ex Scylace c. l. malit Berkelius. In notanda origine Herculem Nofter producit, de cuius rebus in illo tractu geftis auctores in proxima nota laudati; famam adpofita eius effigie numi etiam teftantur. Certiora tradunt alii plerique, qui Megarenfes conditores faciunt adiutos etiam a Tanagraeis ex Boeotia, (Xenoph. de exp. 6, 2. in. Diodor. 14, 31. Paufan. 5, 26, 6. Iuftin. 6, 3, 7. alii) praeter Strabonem 12. p. 373. f. 542. qui Milefios fubftituit notante etiam Euftathio c. l. Πόλιν Ἑλληνίδα ideo vocant Scylax p. 34. Hudf. Xenophon c. l. Adpofitam fuiffe Lyco cum Plinio fuo 6, 1. narrat Solin. c. 45. f. 43. etfi vulgo *oppofitum* legitur, quos refutat Salmaf. p. m. 610. ex Arriano in periplo p. 14. Hudf. qui inde removet 20 ftadiis, ut 4 M. P. i. e. 32 ftadiis tab. Peutinger. 9. A. Xenophon 6, 2, 2. c. l. per agrum fluere Lycum fcribit. Plinium

tamen tuetur Harduinus, facto discrimine inter *adpositus* et *impositus*. Idem Plinius a Ponti ore removet 200,000 P. Strabo 12. pag. 374. f. 543. a Calchedoniorum templo, quod situm erat in Bospori faucibus, circiter 1500 stadiis i. e. 188 M. P. Πόλιν ἀξιόλογον et εὐλίμενον vocat Strabo, διάσημον Stephanus, quae confirmat historia. Deduxit etiam colonias Cherronesum et Calatin (Strabo) misitque adeo naves 40 contra tyrannos Bosporanos, (Aristotel. Oecon. lib. 2. p. 284. ed. Lugd. 1590.) et Xenophontem ex Perside cum exercitu Graecorum redeuntem navibus adiuvit. (Xen. 6, 2, 11. Diodor. 14, 3. 1.) Historiam eius exposuerunt Stuckius ad Arriani peripl. p. 127 sq. Vinding. in Hellene p. 424. (Gronov. thes. Vol. 11.) Mannert Geogr. Vol. 6. P. 3. p. 611 sq. In hodierno nomine discrepant. Harduinus ad Plin. c. l. Stuckius c. l. *Penderachi* adpellant; Oberlinus in orbe ant. p. 209. *Eregli;* alii, ut Büsching. T. 5. P. 1. p. m. 116. scribunt *Eregri*, altero etiam nomine adposito; sunt etiam, qui *Erekli* praeferant; Belon in observ. 1, 68. p. 66. antiquum nomen retinuisse adfirmat.

Acherusia) Nomen traxit ab Acheronte fl. quem hic memorant Apollon. Rhod. 2, 355. 743. et alibi, Valer. Flacc. 4, 595. Orpheus v. 1131. et Schol. Nicandri ad Alexiph. v. 13. Megarenses cum huc migrassent, Σοωναύτην vocarunt. (Apollon. 2, 746. Tzetzes ad Lycophron. v. 695.) Andron Teius tamen apud Schol. Apoll. ad 2, 354. nomen ab Acheronte, illius terrae rege ducit. Inde variis formis vocabula descendunt, ut Ἀχερουσιὰς, Ἀχερουσὶς, de quibus cf. not. crit. pag. 685. Ἀχερωΐδες ὄχθαι Nicander in Alexiph. v. 13. uti pro Ἀχερωνίδες reposuit Schneiderus; Ἀχερουσία Χεῤῥόνησος Diodor. 14, 31. ἄκρα Schol. Apoll. ad 2, 729. χύσις Lycophr. v. 695. quae quidem adiectivi forma de lacu maxime est usitata, omninoque Latinorum usu frequentata. *Acherusidas oras* tamen dixit Valer. Flacc. 5, 73.

Specus autem triplici fere inversione designatur, *Acherusius*, (Mela 2, 3, 9. vulgo, Solin. c. 45. f. 43. Martian. Cap. 6. p. 221.) *Acherusia*, (hic et in Plinio 6, 1.) et *Acherusium*. (Ammian. 22, 8. qui addit μυχοπόντιον ab accolis vocari.) Σπέος 'Αΐδαο vocat Apollon. 2, 735. ubi eius vividam habes descriptionem, cui adiunge Quintum Smyrnaeum 6, 470 sqq. In Mariandynis ponit Apollonius, alii prope Heracleam ostendunt; ultra Trapezunta nimis removet Ammianus. Locum tamen, unde Cerberus extractus est, varie iidem designant. In Mariandynis omnino Avien. v. 960. prope Heracleam Plin. 27, 2. Schol. Apoll. ad 2, 354. ad Acherusiada Cherroneson Xenoph. de exp. Cyri 6, 2, 2. Diodor. 14, 31. et ex hoc Eustath. ad Dionys. v. 791. prope Acherontem Schol. Nicandri c. l. Cf. Spanhem. ad Callim. in Delum v. 291. Alii hic ignorant et ad Taenarum remittunt. Rei tamen famam invaluisse vulgoque iactatam ab Heracliensibus, docent numi sub Macrino, in primis sub Gordiano, in quibus Hercules adducta ambabus clava minitansque cerberum trahit. Vid Rasche Lex. num. T. 2. P. 2. p. 111 sq. et quos adlegat. Egregiam etiam eius facti imaginem exhibent gemmae, quarum ectypa dedit Lippertus in dactylioth. milenar. 1. n. 593 sq. maxime n. 596. explicationem in comment. p. 219 sq. Gemma n. 596. antri speciem sistit et post tergum Herculis enatum aconitum, quare minus recte ad Taenarium specum refertur, nec prodest locus Ovidii Metam. 7, 409. ad quem cf. quae monuerunt Heinsius et Burmannus, etsi de hoc etiam multi narrant, ut solent in his loca variare, quod docent Apollodor. 2, 5, 12. Pausan. 2, 31. in. 3, 25, 4. Seneca in Herc. fur. v. 813. de Taenaro, at de Laphystio Boeotiae monte Pausan. 9, 34, 4. Nempe aconitum provenire scribunt auctores prope Heracleam (Theophrast. hist. pl. 9, 16. Theopompus apud Antigon. in hist. mirab. cap. 131.) f. omnino in Heracleotide (Strabo 12. p. 374. f. 543.) vel in Acone, vicino portu, (Plin. 6, 1. Solin.

cap. 45. f. 43. Martian. Cap. lib. 6. p. 221.) ve
conas, urbem vicinam, (Stephanus h. v.) vel in
Mariandynorum montibus, (auctor Etymol. M.
quibus levi dissensione aut nulla alii Acheronter
taunt. (Nicander in Alexiph. v. 13. et ibi Eut
De fabuloso eius ortu vel ex spuma Cerberi, ve
mitu, cf. de illa Ovid. Metam. 7, 415. Plin. 7, 2
hoc Schol. Nicandri ad c. l. Apollonii ad 2, 354.
habet Salmas. ad Solin. p. m. 623. De ipso
(Eisenhütlein, Wolfswurz) cf. Salmas. ex veteri
619 sqq. ex recentioribus quae conlegit Krünit
cyklop. T. 1. p. 364 sqq.

extractum) Gr. ἀνάγειν, (Diodor. 14. 3
γειν, (Schol. Nicandri c. l.) ἄγειν, (Euripid. in H
v. 25. Pausan. 3, 35.) εἰς φῶς ἀνάγειν, (Euripid.
c. l.) et similia. Causam adfert Apollodor. 2, 5
Πλούτων, inquit, ἐπέταξεν ἄγειν, χωρὶς ὧν εἶχ
κρατοῦντα. Quamquam nolo in his argutari
tamen plerumque dicunt *adtrahere, abstrahere,* e
(cum Nostro Plin. 27, 2.) uti exempla docent ab
ad Ovid. Met. 7, 413. excitata. Cum Graeci
v. 960. *superas produxit in auras.* Ceterum π
λευτὰν fuisse eam expeditionem refert Euripides
fur. v. 427.

§. 8. *Tios)* Stephano est Τίος, ut a
aliter patitur literarum ordo; Straboni 12. p. 374
et alibi Τήϊον, pro quo Τίειον emendat Salmas. a
p. m. 624. repugnante Vossio ad Scylac. p. 82.
novii Geogr. ant.) qui ex Constantino Porphyrog
stathio vulgatum tuetur, idemque pro Τίθιον in
reponit, uti post Politus ad Eusttath. in Homer.
pag. 787. At Τίειον ex Strabone citat etiam St
tamquam minus solitam formam. Plerique enim
reliqui omnes, Τίος habent aut Τίον, (Ptolem

unde Tianus formatur in numis etiam obvium, etsi hi et Τειος habent et Τειανων. (Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 438.) Milesiorum coloniam cum Nostro faciunt Stephanus, qui etiam de nomine monet, Arrianus in periplo p. 14. Hudſ. qui simul πόλιν Ἑλληνίδα Ἰωνικὴν vocat, ut Scylax p. 34. Hudſ. Strabonis aetate fuit oppidulum, quod nihil adferebat memoria dignum praeter Philetaerum alumnum, unde Attalici reges genus duxerunt. Sub imperatoribus R. floruiſſe docent numi a Domitiano ad Gordianum. H. *Tilios*, *Tios* ſ. *Neapolis*. (Büſching p. m. 112.)

Paphlagonum) Nomen derivant a Paphlago vel a Paphlagone, de quibus cf. Stephanus, Euſtath. ad Homer. Il. 2, 851. p. m. 273. et ad Dionyſ. v. 787. Conſtantin. Porphyr. de them. 1, 7. Bochart. in Chan. 12, 10. Terminos utrimque Mela conſtituit Tion et Armenen; Strabo 12. p. 374. ſ. 543 ſq. Conſtantin. Porphyrog. de them. 1, 7. Parthenium et Halyn, quod ad idem redit; Plinius poſt Tium inde a fluvio Billi (Billaeo aliis) ad Euarchum fl. Cappadociae conterminum, in quo conſentiunt etiam Marcian. Heracl. p. 73. Hudſ. et Menippus apud Stephanum ſ. v. Καππαδοκία. Sinopen Paphlagoniae dat Xenophon de exped. 6, 1, 9. Bithyniae et Galatiae adtribuit omnino Ptolem. 5, 1. et 6. Nempe varii vario tempore fuerunt eius termini, de quibus diſſerit praeter Geographos Politus ad Euſtathium in Homerum Tom. 2. p. 787. Mela antiquiora ſectatur. Tium autem Paphlagoniae cum Noſtro tribuit etiam Stephanus, Mariandynis Plinius.

Carambis) Gr. Κάραμβις, addito ἄκρα, (Strabo 12. p. 375. ſ. 545. Ptolem. 5, 6. Marcianus pag. 72. Hudſ. —) Καραμβιακὴ ἄκρη, (Orpheus v. 735.) vel ἀκρωτήριον. (Marcian. pag. 71.) Μεγάλην ἄκραν vocat Strabo, ἀκρωτήριον ὑψηλὸν καὶ μέγα Marcianus, ἠλίβα-

cuius caussam adfert Ammian. 22, 8. et antea Apollon. 2, 904 sqq. quare non tam emendatio videtur, quam negligentia Stuckii, qui ad Arriani peripl. p. 130. refert καλλίῤῥοον. Nomen *Parthenius* varie explicant, de quo cf. Apollon. 2, 937. cum Scholiasta, Stephan. h. v. Valer. Flacc. 5, 104. Scymnus Chius in fragm. v. 228. Plerique ad lavacrum Dianae referunt, aliqui ad lenem cursum, quem praeterea praedicat Eustath. ad Homer. Il. 2, 854. p. m. 274. s. 362. Ictu tamen rapido in mare decurrere adfirmat Ammian. 22, 8. et sic *rapacem* vocat Ovid. ex Ponto 4, 10, 49. Strabo autem 12, p. 374. s. 543. caussam nominis inde ducit, quod per florida loca deferatur. Vid. quae de Parthenii et Callichori nominibus docte disseruit Mitscherlichius ad Homeri hymn. in Cer. v. 99. pag. 145 sqq. At diversi fuerunt fluvii, quos separat Scylax c. l. et ipse Apollon. 2, 904 sq. et 937. cum Valer. Flacco 5, 75. et 104. ubi cf. Vossius, Ilgen ad Homerum c. l. pag. 528. et Schneider. ad Orph. p. 167 sq. etsi Iac. Nic. Loensis in miscell. epiphyll. 6, 17. ex Orpheo, et quia Parthenii tantum meminerint alii, eundem esse utrumque contendit, parum quidem iis armis valide. Paphlagoniae adtribuunt Plinius 6, 2. s. 1. et Schol. Apollonii ad 2, 938. — alii in finibus Bithyniae et Paphlagoniae ponunt, ut Arrian. in periplo p. 14. Huds. Fontes habet in Paphlagonia, (Strabo 12. p. 374. s. 543. Eustath. ad Homer. Il. 2, 855. p. m. 274. m.) et inter Tium et Amastrim (Ptolem. 5, 1.) prope Sesamum (Schol. Apoll. ad 2, 938. de quo tamen vid. deinceps) in mare excurrit. Hodie, quod scribit Büsching Vol. 1. P. 1. p. m. 111. vocatur *Geredesu*, s. *Gerede-Su*, (Pococke T. 3. p. m. 136.) a Graecis *Bartin*, a Turcis *Dolap*.

Sesamus) Gr. Σήσαμος (Scylax pag. 34. Huds. Strabo 12. p. 375. s. 544. Eustath. ad Homer. Il. 2, 853. p. m. 274. alii) vel Σήσαμον. (Stephanus h. v. Plin. 6, 2. —) Fuit urbs antiqua, cuius mentionem faciunt

Homerus c. l. Apollon. 2, 941. et origo ref
priscis historiis, teste Eustathio, ad Phinea, in his
bus celebratum, quem et ibi habitasse et regnasse
Scymnus Chius in fragm. v. 217. et Stephanus.
minis causa adeundus Schol. Apollonii ad 2, 941
Milesiorum classis ex Ionia eo adpulit, et plur
condidit, quas Amastris, Darii neptis, post I
Heracleensium tyranni, uxor, in unam conlegit,
nomine *Amastrin* adpellavit. (Scymnus c. l. Str
Schol. Apollonii ad c. l. ubi vitiose Δάματρις l
Milesiorum opus agnoscere etiam videtur Scyla
πόλιν Ἑλληνίδα vocat, uti post Amastrim Arri
periplo p. 15. Huds. Ita autem, abolito pristino
dictam fuisse adfirmant etiam alii, ut Plin. 6, 2
Apollonii c. l. quare etiam posteriores auctores
mine proferunt, et in nummis maxime Ἀμασ
mentio reperitur. Hinc promiscue Parthenius p
Arrianorum urbem fluere dicitur, ut in Stephano
vis non accurate, cum Arrianus c. l. inde 90 st
moveat. Demosthenes tamen apud Stephanu
Ἄμαστρις ab Amazone nomen deduxit. Quod v
Stephanus Cromnam ante dictam fuisse scribit,
nus tantum probari potest, quia ex 4 urbibus,
Cytoro, Cromna et Tio Amastris coaluit. (Stra
Cytoros, Cromna et Tios a posterioribus etiam
morantur, at pro Sesamo Amastris. Cf. tab. Peuti
ubi corruptionem facile deprendas. Igitur ad S
potius nominis mutatio referri debet. Noster
captat. Pro *Amastris* tamen quidam etiam dicu
strion et *Amastra*, de quo vid. Wesseling. ad
p. 696. In tabula *Amasia* pro *Amastris* huc refert
ad Solin. cap. 44. f. 46. p. m. 624. *Mastrum* l
Geogr. Vol. 6. P. 3. pag. 27. melius, propter f
mare, quod probat statio, quae ibi fuit navium
nus c. l.) et intervallum ab ea ad Cromnam

Marcian. Heracl. p. 71. Hudſ. facit 150 ſtadiorum, cum in tabula 7. M. P. i. e. 56 ſtadiis invicem diſtent. Et ſic diſerte urbem maritimam dicit Procop. de B. Goth. 4, 2. in. Lucianus in Toxari cap. 57. qui a Carambi non multum diſtare ſcribit, et alii. Sed quod teſtatius facit, Strabo in paene inſula ponit. H. *Amaſtro*.

Cromnos) Gr. Κρῶμνα, Κρῶμνα, Κρώμνη (Hoc legitur apud Tzetz. ad Lycophr. v. 522. ex dialecto.) De inſolita terminatione in *os* dixi in not. crit. p. 588. Stephanus inde derivat Κρωμνίτης, Κρωμναῖος et Κρωμναιεὺς, pro quo Euſtathius ad Homerum Il. 2, 855. p. m. 274. reddit Κρωμιωεύς. Stephanus urbem Paphlagoniae dicit, alii etiam χωρίον Ἀμάστριδος, eodem teſte. Quod ipſe poſt *Amaſtrim* nominatam eſſe adfirmat ſub h. v. in quo adſentientem habet Geneſium de rebus Conſtantin. lib. 3. p. 28. Ven. id ex ſuperiori nota iudicari poteſt. Cf. tamen praeterea Politus ad Euſtathium in Homer. Tom. 2. p. 784. Urbis antiquitatem tuetur Homerus Il. 2, 855. et Apollonius 2, 942. In edito loco ſitam fuiſſe, adparet ex Valerio Fl. 5, 106. ubi *Cromnae iuga* commemorantur, etſi ad viciniam etiam referri poſſit, uti vult Heinſius. In numis commemoratur adpoſito capite Iovis. (Raſche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 1084.) Neptunum tamen in ea cultum fuiſſe tradit Tzetzes ad Lycophr. v. 522. Hactenus urbs innotuit.

Cytiſoro) In nomine variant auctores. Herodot. 7, 197. Apollon. Rhod. 2, 1157. Κυτίσσωρος; Κυτίσωρος cum Latinis plerique alii, et in metro Valer. Flacc. 5, 463. idque genuinum cenſet Valckenar. ad Herodot. c. l. alterum metri cauſa ponendum eſſe, Cf. etiam notae criticae ad h. l. pag. 589 ſq. et quae ad Apollon. c. l. monuit Brunckius. Quidam *Cytorum* eundum vocant, quod nexus declarat, ut Strabo 12. p. 376. ſ. 545. Ste-

phanus h. v. Phryxi filium cum Nostro faciunt tus, Apollonius, Strabo, Apollodor. 1, 9, 1. St Anonymus in vita Apollonii extr. Ipse Phryxu tione sua et traiectu satis vel ex Palaephato c. est, ubi vid. quos laudavit Fischerus.

posita) Sic a, a. f. et apud alios pro Exempla conlegerunt la Cerda ad Virgil. Aer Heinsius ad Ovid. Fastor. 4, 72. idem et Burn Ovid. Metam. 3, 13. hic etiam ad Phaedr. 2, 5, *positor* de conditore Ovid. Metam. 9, 448. sensu *constituere* Noster 1, 11, 2. *statuere* Vellei. et alii. Vid. Ruhnken. ad Vellei. 1, 2, 5. *Fu ponere* promiscue adhibuit Phaedr. 3, 9, 2. 6. Graecis τίθημι.

Cytoros) Gr. Κύτωρος plerumque. Va men genus. Nam ὑλήεντα Κύτωρον dicit. Apollo 2, 942. etsi passim talia in Homero de feminin vantur conlecta ab Eustathio ad Il. 2, 567. p. qui diserte ad Il. 2, 853. p. m. 274. in. praepo Strabo 12. p. 375. f. 545. Ptolem. 5, 1. neutr usurpant. Latini *Cytoros* f. *Cytorus.* An ead etiam fuerit Κοτύωρα, disceptatur. Sed vid. d phanus, Suidas, Eustathius c. l. et ex recentiori sus ad Scylacem p. 81. (ed. Gron.) Wesseling. dor. 14, 31. et in primis Berkelius ad Stephan et 486. et de utriusque permutatione Politus ad in Homer. T. 2. p. 783 sq. Berkelius putat a nomen fuisse Cytorum, a Cotye Paphlagon propter insigne beneficium in Cotyora transiisse mortuo priscum revocatum esse. Strabo, qui C vocat, a Cytoro situ etiam distinguit. Cotyorum et alii vocant, (Scymnus Chius in fragm. v. 1 Tibarenorum fuit versus Cerasunta (Strabo, Xe exped. Cyri 5, 5, 3. Plin. 6, 2. et 4. Ptolem. 5

et hinc Cytorum a Carambi 180 stadiis removet, Cotyora a Cerasunte 330. Arrianus in periplo Ponti p. 15 sqq. Hudſ. Incola Cytori Κυτωριεὺς, Κυτωρίτης, Κυτώριος, (Stephanus et ex eo Euſtath. c. l.) et pro hoc Κυτοριος in numis. (Raſche in Lex. num. T. 1. P. 2. p. 1171.) Πόλιν Ἑλληνίδα vocat Scylax, emporium Sinopenſium Strabo. Montem eodem nomine memorat Plin. 6, 2. et inde Martianus Cap. 6. p. 222. quem falſo Macedoniae dat Servius ad Virgil. Georg. 2, 437. a multis ideo notatus. *Cytorios montes* tamen etiam dixit Plin. 16. 28. ſ. 16. ut tractum montium innuat. Inclaruit autem maxime *buxo* ſive mons, ſive ager, unde Catull. 4, 13. *Cytoros buxifer.* Cf. Strabo c. l. Theophr. in hiſt. plantar. 3, 15. Plin. 16, 28. ſ. 16. Euſtathius c. l. Hinc ὑλήεντα explicat Schol. in Apollonii l. c. et in Valerio Fl. 5, 106. *pallentem Cytorum* Heinſius et Burmannus. Hinc *Cytoriacus pecten* intelligitur apud Ovid. Metamorph. 4, 311. Cf. 6, 133. et la Cerda ad Virgil. c. l. Nomen antiquum ſua aetate tenuiſſe adfirmat Euſtathius, recentius *Kiedrus* in tabula Aſiae adiunxit Pococke; portum *Quitros* laudat hic Tavernier voyage 3, 6.

Cinolis) Gr. Κίμωλις, Κιμωλὶς, ſ. Κίνωλις, Κινωλίς; priorem formam praeferunt Plin. 6, 2. Ptolem. 5, 4. et in Strabone 12. p. 376. ſ. 545. libri editi; poſteriorem Strabonis codices, Marcianus Heracl. p. 72. Hudſ. (Κινώλης vulgo) Arrian. p. m. 15. anonymus in deſcript. Ponti Euxini, in Hudſ. Geogr. min. Vol. 3. p. 3. ex quo alia formae mutatio diſcitur. Ita enim ille, Κίμωλις, inquit, νῦν Κινώλης λεγομένη, etſi in poſterioribus ſcriptoribus urbis mentionem non inveni. Tum idem κώμην vocat, ut Marcianus. Ab Arriano emporium et ſtatio navium ibi commemoratur. Scylaci, etſi vulgo ibi male Κορωνὶς legitur, eſt πόλις Ἑλληνίς. Abulfeda tab. 18. p. 309. nominat *Kinuli* ad mare.

Anticinolis) Graeci per μ et ν, ut praec scribunt. Producunt Strabo, Marcianus. (ubi ta rupte Ἀντικίνων.) Plinius, Ptolemaeus aliique Nominis caussa, ut in similibus, non est obscura.

Armene) Gr. Ἀρμένη, cum et fine adsp quam reiecit etiam Plinius 6, 2. et, quod gra Geogr. Ravenn. 2, 17. 5, 10. (*Armone* perperan aetate eam praemittere solebant. Unus, quod sci nophon de exped. 6, 1, 9. quod et ex eo notat nus, scribit Ἀρμήνη, quod ex dictantis voce natu tur. Arrianus enim p. m. 15. ex Xenophonte redd Incola Ἀρμεναῖος apud Stephanum. Scylax p. 3 πόλιν Ἑλληνίδα dicit cum portu, quem et noru nus et Marcianus p. m. 72. Strabo 12. p. 376. et alii. Iidem κώμην plerumque adpellant, (Sino addit Strabo adsentiente Xenophonte) ἄκρον tan tome Strabonis p. 155. Hudf. Plinii aetate int docet formula in his frequentata *fuit*, (6, 2.) at citatam, mentio eius in Geogr. Ravenn. c. c. l. l. Mela hic terminos Pamphyliae statuit, alii ulter movent, de quo supra dictum est ad *Paphlagonu*

§. 9. *Chalybes)* Gr. Χάλυβες. Q de nomine et situ. A Chalybe, Martis filio, Schol. Apollonii ad 2, 374. In Homero Il. 2, 85 zones, qui procul Alybe venerant, huc arcessit St p. 379. s. 549. ubi prolixam interposuit disput quam talium cupidi ipsi legant, additis Eust Homerum et Dionys. v. 767. Stephano et He Homer. c. l. Nempe Ἀλύβη pro Χαλύβη dictum quod non inusitatum esse exemplis probat Bo Phaleg 2, 17. f. Alii Chaldaeorum id priscum fuisse putarunt, de quo cf. Strabo et Eustathius. simpliciter Plutarch. in Lucullo cap. 14. ad Pontu renis vicinos ponit Chaldaeos, ubi Chalybes al

[redacted]

dunt. Utrum Chaldaei ex Babylonia huc commigrarint, ut docere nititur Ditmar über das Vaterland der Chaldäer, an corruptio adſperſa fuerit nomini, quod putat Euſtathius ad Dionyſ. v. 768. dubium eſt. Contra hanc Chalybum terram antiquiſſimam Chaldaeorum patriam putat Michaelis in ſpicilegio Geogr. Hebr. P. 2. p. 77. ubi et ſqq. de iis etiam a Forſtero prolixe exponitur, et duplex inde Chaldaea conſtituitur, ad orientem una, altera ad boream; ipſi populi Hebraeis ſunt כַּשְׂדִּים. Quod Strabo de nominis mutatione obſtare videtur, ita illum locum facta inverſione legit: οἱ νῦν Χάλυβες Χαλδαῖοι τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, quod Strabonis aetate Chalybum nomen notius fuerit et uſitatius. Xenophon de exped. lib. 7. extr. utrumque populum diſtinguit, ut in ipſa narratione 5, 5, 1. et 9. vicinum tamen facit. Nihil vero, nec niſi nominis forma, differre cenſet Mannert Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 411. et Perſice Chaldaeos eſſe vocatos. Cf. Conſtantin. Porphyr. de them. 1, 8. Promiſcue adhiberi coeptos Chalybes et Chaldaeos docet Plutarchi locus, magisque confirmant, quae ex auctoribus innoteſcunt et declarant, poſt nomine contracto regionem dictam eſſe Χαλδίαν, gentem Χάλδους, de quo conſule Euſtathium c. l. et in primis Conſtantin. Porphyrog. c. l. Hinc et Geogr. Ravenn. 2, 16. hic ponit patriam Chaldaeorum. Conſtantinus cauſam nominis a Samariae captae incolis ducit, quos huc deduxerint Aſſyrii, ſacra ſcriptura teſte. Cf. 2. Reg. 17, 2—6. 18, 9—11. Ex migrationibus et commiſtionibus explicat etiam Uphagen in parerg. hiſtor. p. m. 147. — Sed de ſedibus aliqua. Herodotus 1, 28. conlocat inter Mariandynos et Paphlagones; ſed paullo id latius. Et ſic multi alii, poſteriores maxime, omnino Ponticam gentem adpellant, ut Schol. Eurip. ad Alc. v. 983. Vibius Sequ. p. 34. Quod etſi omnino verum eſt, propius tamen alii ita deſignant, ut parum ſtabiles fuiſſe adpareat. Ultra Halym enim Argonautarum tempore ad Thermodonta et Amazonum terram

removet Apollon. 2, 1000. subiunctis iisdem
quos Mela deinceps commemorat. Cf. etiam S
2, 374. etsi idem fluctuatur ex posteriorum narra
et ad 1, 1523. et 2, 374. Scythiae gentem fa
Thermodontem, et ad 2, 141. Mariandynis c
nam. De Thermodonte consentit etiam Scylax
Hudf. cum Strabone 12. p. 378. f. 548. Po
ad Halyn processerunt, intra quem Croesi tempo
Herodotus c. l. Xenophon de exped. Cyri 5, 5.
iter describit, ut a Mossynoecis Chalybas adierit
ad Tibarenos pervenerit. Omnino autem aucto
praeter Scylacem, Strabonem Plinius 6, 4. St
f. v. Χάλυβες, Dionys. v. 768. et ex eo Priscian.
Avien. v. 947. — in terminis ponunt Thermodo
modo propius admovent, modo longius separant,
noque Geogr. anonym. in descr. Ponti pag. 11. (
Geogr. Hudf.) prius habitasse dicit a Polemonio
Thermodontis flexus. Constantinus c. l. ulterius a
tem reiicit, dum Trapezuntem illorum metropoli
Cf. etiam praeter Geographos Oberlin. ad Vibium
De eorum armis et adparatu hostili narrat Xenoph. 4
In primis autem illorum regio ferro duriori innot
hinc σιδηροφόρον γαῖαν f. χθόνα vocat Apollon.
2, 141. 1005. ipsos incolas agriculturam plane neg
et Schol. ad 2, 1008. victum ferro vendito sibi
scribit, cum terra sterilis fuerit. De ferro praete
riores auctores cf. etiam Aeschyl. in Prom. v. 720.
ροτέκτονας vocat) Virgil. Georg. 1, 58. Valer. F
611. Plin. 7, 57. f. 56. alii. Hinc et factum
chalys post de ferro durissimo frequentaretur. S
notatus Homeri locus Il. 2, 857. huc valet, olim
ἀργύρου γενέθλη, et post defecit, nisi cum Gurlitt
Homerum ferri illius colore argenteo deceptum
Vid. Fabricii bibl. Gr. Vol. 4. p. 642. ed. Harl.

Amiſon) Gr. Ἀμισὸς, in Theophraſti hiſt. pl. p. 416. f. vitioſe Ἀμυσὸς, poſteriores etiam, ut Suidas, Conſtantin. Porphyrog. de them. 1, 7. et alibi Ἀμινσὸς, ut olim vulgo in Strabone 2. p. 47. ſ. 68. *Miſſos* in tabula Peut. 9. C. et genere neutro Plinius 6, 2. *Amiſum liberum*, etſi *Amiſos* etiam ſcribit 3, 37. ſ. 9. in. ut in priori loco emendat Pintianus, cum alii feminino genere efferant, et in numis Ἀμισου ελευθερας legatur. Hinc deſcendit Ἀμισηνός. Stephanus etiam addit Ἀμίσιος ex Philone. An etiam Ἀμισεὺς, de eo vid. ad Polyb. 25, 4, 9. Scylax et Xenophon non adtingunt, etſi Datamis aetate ſtetiſſe ex Polyaeno 7, 21. ſ. adparet. An olim *Heneta* fuerit nominata, incertum eſt, et unius Zenodoti auctoritate nititur, qui in Homero Il. 2, 852. pro ἐξ Ἐνετῶν teſte Strabone 12. p. 374. ſ. 543. legit ἐξ Ἐνετῆς, et ad Amiſum retulit. Plura de eo dabit Salmaſ. ad Solin. cap. 44. ſ. 46. p. m. 624. Πόλιν Ἑλληνίδα et Ἑλλήνων ἄποικον vocat Conſtantin. Porphyr. c. l. Atheníenſium coloniam Arrian. in periplo pag. 16. Hudſ. et Appian. in Mithrid. cap. 8. Priores tamen inducit ex Theopompo Strabo 12. p. 377. ſ. 547. quibus ſucceſſerint Athenienſes et tunc Piraeeum vocatam, unde et quidam Πειρα in numis ad eam referunt; quod tamen valde incertum eſſe pronuntiat Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 390. Scymnus Chius tamen in fragm. v. 184. Phocaeenſes ex Ionia gente conditores memorat. An ab Amazonibus fuerit condita, de eo ex numo apud Patinum de Imperr. R. p. 227. disquirit Petit ſur les Amazones pag. 454 ſqq. De urbis dignitate et opulentia teſtantur multi. Sic Strabo c. l. et ex eo Stephanus vocant πόλιν ἀξιόλογον, Plutarch. in Lucullo cap. 14. m. εὐδαίμονα καὶ πλουσίαν. Cicero pro L. Manilia cap. 8. in ea et Sinope iactat regis (Mithridatis) domicilia, omnibus rebus ornata atque referta. Tulit etiam viros eruditos, in quibus Strabo nominat Demetrium, et, quo praeceptore uſus erat, Tyrannionem Grammaticum.

Ipsam urbem a Ponticis regibus subactam in bell datico expugnavit Lucullus, (Strabo 12. p. 377 Appian. in Mithrid. c. 78. Plutarch. in Lucullo in bello civili diripuit Pharnaces, (Strabo c. l. Ap B. Civ. 2, 91.) Iul. Caesar libertate donavit, regibus subiecit, in priorem libertatem restituit attributis aliis urbibus. (Strabo c. l.) Hinc libera in auctoribus (Plinio 6, 2. et altero in epist. 10, nummis. Secundum Plinium 6, 2. f. illi iunctum f dum Eupatoria, (Strabo c. l.) a Mithridate co (Appian. in Mithr. cap. 78.) quo victo una cum Pompeiopolis nomen tulit. Eupatoria autem h debet confundi cum cognomini ad Lyci et Iris c tem, ut docent Cellarius in Geogr. ant. 3, 8, Schweighaeuser. ad Appian. in Mithr. c. 115. ab Mithridate Eupatore conditam, ob receptos F post dirutam, Pompeius instauravit et *Magnop* cavit. (Appian. c. l. Strabo 12. p. 383. f. 556. cum idem sit, quod Pompeiopolis, videtur misce nius et ad priorem Eupatoriam transtulisse. Nam nomen suum ad posteros propagatum servavit. Ravenn. 5, 10.) Situm eius pro temporum ratio indicant auctores; in Galatiae ora maritima Pt 5, 4. cf. ad §. 8. de Paphlagonibus; in Ponto St Eutrop. 6, 8. f. 7. Orosius 6, 2. f. uti aliae urbes miscae in Ponto vel in Paphlagonia ponuntur; c Homeri ad Il. 2, 855. Leuco-Syris dat Scymni in fragm. v. 181. qui Cappadoces sunt aliis, (vid bo. p. 377. f. 544. Marcian. pag. 75. Hudf.) in gonias urbibus recenset Plin. 6, 2. Sitam fuiss docet Melae cursus, et sic diserte παραθαλασσί vocat Constantin. Porphyr. de them. 1, 7. ἰσθμῷ memorat Eustath. ad Dionys. v. 620. H. vocatur

: *Sinopen*) Gr. Σινώπην, et sic cod. Leid. ... p. 702. ubi vulgo Σινώπῃ. Incola, teste S

Σινωπεὺς et Σινωπίτης, quorum illud etiam nummi praeferunt. Σινωπαῖος apud Schol. Apollonii ad 2, 958. Σινωπικὸς ap. Strabon. 12. p. 373. f. 640. et de agro Σινωπῆτις. Latini *Sinopeus*, ut Ovid. ex Ponto 1, 3, 67. *Sinopensis* in numis. (Rasche in Lex. num. T. 4. P. 2. pag. 1108.) De causa nominis vid. Scymnus Chius in fragm. v. 205. Anonym. in descr. Ponti p. 8. (Vol. 3. Geogr. Hudf.) Eudocia p. 375. et Schol. Apollonii ad 2, 948. Urbem Graecam vocat p. m. 33. coloniam Graecorum Constantin. Porphyr. de them. 1, 7. Milesios nominat Strabo 12. p. 376. f. 545. aliique plures apud Cellar. in Geogr. ant. 3, 8, 55. Coloniae deducendae praefuit forte Critias Cous, cuius eam κτίσμα dicit Eustath. ad Dionyf. v. 775. ex quo recte emendant in Stephano vitiatum κτίσμα Μαυριτίου, nisi ex Scymno c. l. et anonymo in descr. Ponti c. l. legendum est Κριτίνου. Autolycum tamen conditorem colebant incolae. (Strabo.) Antiquissimam certe eius originem ad Argonautarum tempora refert Strabo, unde post Milesii occuparunt. Alii, ut Scymnus, Plutarchus in Lucullo c. 23. Appian. in Mithrid. c. 83. hac serie recensent, Amazones, Syros, Graecos. Hinc etiam a Sinope Amazone nomen ducunt praeter superiores Apollon. Rhod. 2, 949. cum Scholiasta, Diodor. 4, 72. Priscian. in perieg. v. 751. Genesius de rebus Constantin. lib. 3. p. 27. Ven. et quos producunt Wessel. ad Diodor. c. l. et Schrader ad Avien. v. 953. Celeberrimam urbem praedicant multi. Olim diu fuit libera, post expugnata sub Pharnacis fuit ditione, unde post Mithridatem, qui regni sedem ibi constituerat, Romanis cessit. (Strabo c. l.) Hinc in Ponto conlocatur a Scylace p. m. 40. Stephano h. v. Vitruvio 7, 7. Plinio 35, 13. f. 6. — magis proprie in Paphlagonia a Diodoro 14, 31. Imposita fuit cervici paene insulae, quae longe in mare prominebat, de quo situ maxime consulendi sunt Polyb. 4, 56. et Strabo 12. p. 376. f. 546. Marcian. pag. 72 sq. Hudf.

Naturam arte etiam adiutam fuisse addit Str praeterea moenia, gymnasium, forum, portici laudat. Cum bis expugnata fuisset, primum a l post a Lucullo, facta est colonia Romanorum vocant Strabo, Plin. 6, 2. et in primis numi, legitur C. I. F. S. (Colonia Iulia Felix Sinope) Aug. F. Sin. (Col. Iulia Augusta Felix Sinope) Rasche in Lex. num. T. 4. P. 2. p. 1105 sqq. rubricae genus (μίλτος) inclaruerat nomine de quo Plin. 35, 13. s. 6. et quae notarunt H ad e. l. Salmas. in Solin. c. 53. f. 56. p. m. 81 de ipsa urbe congesserunt Fontenu in Memoir Paris T. 10. p. 465 sqq. et Belley sur les ères T. 26. pag. 456 sqq. de epochis etiam Sin Eckhel in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 391 sqq

Diogenis) De eo vid. in primis Diog 6, 2. Brucker in hist. philos. T. 1. p. 871 sqq. historica. Inde simpliciter *Cynicus Sinopeus* ex Ponto 1, 3, 67. vocatur. Porro notandu usitate *Cynicus* in Graecis et Latinis postponitu que ex Strabone alii cives clari addi possunt.

Halyn) Gr. Ἅλυς; quod nomen traxiss ἀπὸ τῶν ὀρυκτῶν ἁλῶν. (Strabo 12. p. 386. quae Eustath. ad Dionys. v. 784. adposuit omissae adspirationis.) Quod tradit Herodo ex Armenio monte defluit per Cilices, et i Matienos et Phrygas, tum versus septentrion Cappadoces, (Syros 1, 6. simpliciter, de quo ut a mari, quod Cypro obiectum est, inferior Pontum usque dirimat. Quae ex hac descript cultates obiiciuntur, expedire studuerunt Ce Geogr. ant. 3, 8, 57. et Mannert Vol. 6. P. Armenium montem, quod equidem puto, par prope Armeniam minorem vocavit, Cilic

Armeniis et Cappadocibus facit finitimos et inde extendit ad mare Cyprium, quod constat ex lib. 5, 49. Ita vero, quod Cilices tantum noverat versus Euphratem, propius fontes ad oram australem admovet 1, 6. quo nomine reprehensus est olim ab Arriano in periplo Ponti p. 16. Hudſ. et Anonymo de Ponto Euxino p. 9. (Vol. 3. Geogr. Hudſ.) qui monent, ab ortu potius solis decurrere, etsi Wesselingius Herodotum ad 1, 6. ita tuendum suscipit, si de ortu solis hiberno intellexit. Armenium autem montem, in quo et alii fontes aperiunt (Dionyſ. v. 786. et Priscianus v. 757.) Ταύρου ἀπόσπασμα vocat Eustathius ad Dionyſ. v. 694. παρατεῖνον ἕως καὶ εἰς Ἀρμενίαν. Quam enim late Armenius mons ſ. montes pateant, discitur inde, quod Phasim etiam in iis oriri scribit Dionyſ. v. 694. pro quibus alii Moschicos ponunt, ut infra notabo, porro v. 775. Thermodontem et v. 856. Euphratem. Hinc vero Plinius 6, 2. in radicibus Tauri fontes agnoscit; Strabo 12. pag. 377. ſ. 546. in magna Cappadocia ostendit prope Ponticam provinciam apud Cambysenam. (Camisenam). Si recentiorum narrationes consulas, (vid. Büsching Tom. 5. P. 1. p. 129.) versus orientem a Siwas prope Kodsche - Hisar in planitie oritur, et inde cursu ab oriente tendit ad occidentem. Olim, Croesi tempore, Lydorum et Medorum regna dividebat, (Herodot. 1, 72.) post Paphlagoniam versus occasum terminabat, (Strabo 12. p. 374. ſ. 544.) unde etiam Paphlagoniae fluvium vocat Schol. Apollonii ad 2, 366. uti ad 2, 965. Leucosyriae i. e. Cappadociae. Quam Croeso fuerit fatalis, ut loquitur Lucan. 3, 272. constat ex notissimo illo oraculo. Cf. quos indicat Davisius ad Cicer. de divin. 2, 56. et Max. Tyr. 19, 5. Excurrit in Pontum inter Chalybes, (Noster et ex eo Boccatius de flum. h. v.) prope Carambidis litora (Apollon. 2, 366. Dionyſ. v. 785. et interpretes Latini) inter Sinopensium et Amisenorum agros, (Arrian. in periplo p. 16. Anonym.

de Ponto c. 1.) crebro vortice tortus. (Ovid. 4, 10, 48.) H. vocatur Kisil-Irmak s. Kizil-I

Thermodonta) Gr. Θερμώδων. Si sp tarcho de fluviis p. 765. (ed. Lips.) fides hab nomen olim gessit *Crystallum*, quod tamen eti firmat Eustathius ad Dionys. v. 781. *Araxem* e minatum fuisse, scribit Schol. Apollonii ad 2, 4, 153. contra alii ex Araxe Lycum, Phasin modontem derivabant, de quo cf. Apollon. Rhod et Orpheus in Argon. v. 748. et quae ibi m Caussa in eo quaerenda videtur, quod fueru Amazones Sauromatides, ad quas pertinet Araxes, unde nomen ad alios fluvios trans latius etiam usurpatum est, de quo ad 3, 5, 5. in Armenio monte, (Dionys. v. 733. Avien. Ammian. 22, 8.) quem paullo ante indicavi. 6, 4. oriri eum scribit ad Phanaroeam castellu terque radices Amazonii montis labi, in quo ip ponit Apollon. 2, 977. unde vario flexu dif procurrat. Sed Strabo, qui optime illa loc lib. 12. p. 377. s. 547. Phanaroeam supra versus Pontum in illa convalle ponit per eamqu ducit. Idem non dispergi in rivos dicit, sed e rivis uno alveo conligi. Quae conciliari sic po rivi illi ex Amazonio monte defluant, dum pr naroeam coniungantur. Tum vero Amazonii removeri debent ad recessum illius convallis Pha ubi aliis sunt Armenii montes, qui sic latissime gantur. Ptolemaeus 5, 6. ex indicio graduum ponit in confinio Ponti Polemoniaci et Cap Labitur per Themiscyrium agrum (Strabo) iux urbem (Anonym. de Ponto Euxino T. 3. Geog p. 11.) et hinc in Pontum effluit sub flexuos montorium, (Apollon. Rhod. 2, 984.) Ceteru beatum ob sedes maxime Amazonum. Cf. ad

pag. 205. a viris doctis notata. At quia Amazones e Marte geniti feruntur (Apollon. Rh. 2, 990. Eustath. ad Dionys. v. 654.) vel bellicosae erant (Eustath. ad Dionys. v. 774. —) ipse fluvius inde vocatur Ἐνυάλιος, (Dionys. v. 774.) *Martius amnis*, (Prician. v. 748.) *Gradivo sacer*. (Valer. Flacc. 5, 123. conf. 4, 602.) *Citum* dicit Ovid. Metam. 2, 249. Εὖρος illi tribuit τριῶν πλέθρων (300 pedum) Xenophon de exped. 5, 6, 3. aequale Iridi propinquo. *Vatiza* hodie, quod nomen in tabula Asiae minoris adposuit Pococke. De *Lycasto* dictum est in notis crit. pag. 598. Initium inde ducit Plinius Themiscyrenae regionis, contra Menippus apud Stephanum a Chadisio.

campus) Commemoratum inveni Θοιάντιον πεδίον Θερμώδοντος apud Schol. Apoll. ad 2, 990. de quo deinceps. At quia in eo campo Noster Themiscyrum ponit, Themiscyrius est ille campus, vel uterque pars Phanaroeae, quae late hic patebat, et parvis montibus dividebatur; (Strabo 12. p. 377. s. 547. f. et p. 383. s. 556.) *Phanagoriam* campum vitiose adpellat Ptolem. 5, 6. Plures hinc ad Thermodontem campos commemorat Plutarch. in Lucullo cap. 14.

Themiscyrum) Gr. Θεμίσκυρα, ἡ, (Strabo 12. p. 377. s. 547. alii) Θεμίσκυραι, (Plutarch. c. l.) rarius Θεμίσκυρον, de quo vid. not. crit. p. 600. Adiacebat Thermodonti (Herodot. 4, 86. Appian. in Mithrid. cap. 78. —) prope exitum (Anon. de Ponto Eux. p. 12 Vol. 3. Geogr. Hudf.) Πόλιν μεγάλην vocat Diodor. 2, 45. f. in eaque ponit regiam Amazonum 4, 16. in. Πόλιν Ἑλληνίδα vocat Scylax p. 33. Hudf. ab Amazonibus conditam fuisse refert Diodor. 2, 45. et ab Amazone nomen inditum Appian. c. l. ubi eius obsidionem a Lucullo factam commemorat, post quam forte expugnata et devastata est, quod Mela utitur verbo *fuit*.

Multi eodem nomine designant etiam campum, πεδίο vel etiam χώραν, ut Strabo 1. p. 36. s. 52. 12. p. 377. s. 547. et epitome, Hecataeus apud Stephanum s. v. Χαδισία, perque eum campum Strabo lib. 12. c. l. Thermodontem et Iridem ad mare deducit. Sic apud Plinium 6, 3. s. 24, 102. s. 17. *Themiscyrena regio* occurrit, *Themiscyrii campi* apud Iustin. 2, 4, 2. Sallust. fragm. lib. 6. 13. Curt. 1, 2, 15. vel *Themiscyrae*, Curt. 6, 5. 24. *Themiscyraei* (melius per *e* pro *ae*) luci, quos interlabitur Thermodon, Ammian. 22, 8. Sed Apollon. Rhod. 2, 373. vocat Δοίαντος πεδίον et v. 988. Δοιάντιον, ubi cf. Schol. In Nonni Dionys. 13, 516. δάπεδον Δοίαντος pro eo legitur. Nomen traxit a Doeante, (Schol. Apoll. ad 2, 373. et 988.) quia fuit πόλις Ἑλληνὶς, (Scylax) et hinc Themiscyra Δοιαντὶς dicitur ab Orpheo v. 737. uti pro Βοιαντὶς voluerunt viri docti et nuper reposuit Schneiderus. De aliis nominibus dictum est antea. De sedibus notis Amazonum cf. Petit sur les Amazones pag. 347 sqq. et Guyon hist. des Amazones p. 130 sqq. Hinc ipsae etiam Themiscyriae (ει) vocantur ab Apollonio Rh. 2, 995. et, quam 2, 371. dixit Θεμισκύρειον ἄκρην, post v. 965. Ἀμαζονίδων λιμενήοχον ἄκρην effert. Portum memorant Apollodor. 2, 5, 9. Schol. Lycophr. ad v. 1327.

Amazonum) De antiquis earum sedibus versus septemtrionem et ultra Pontum cf. infra ad §. 19. et ad 3, 5, 1. A Tanai, incertum quam ob causam, huc digressae sunt, ut dicit Sallust. apud Servium ad Virgil. Aen. 11, 659. ubi *Threiciae* hinc adpellantur i. e. Scythicae s. Sarmaticae sensu latiori. E Scythia enim venisse docet locus classicus Iustini 2, 4. in. Causam exponit Ammianus 22, 8. Hyrcaniae finitimas facit Curtius 6, 5, 24. in Caucaso, qua mare Hyrcanum spectat, ponit Plutarchus in Pompeio cap. 35. et inde huc venisse contendit Procop. de B. Goth. 4, 3. Cf. Aeschylus

in Prometheo v. 728 sqq. quae ex variis migrationibus intelligi debent. Herodotus tamen 4, 110 sq. antiquam illarum sedem ad Thermodonta constituit, ut Diodor. 2, 45. unde ab Hercule victae ad paludem Maeotida versus Scythiam migraverint. Cf. et Dionys. v. 653 sqq. Inde tamen iterum adiunctis Scythis ad Thermodonta rediisse videntur, traiectoque Bosporo Cimmerio per Thraciam profectae denique in Atticam irrupisse. Vid. Diodor. Sic. 4, 28. et infra ad §. 19. *Castra* igitur in rei memoriam dicti sunt Themiscyrii campi, ubi consederant, quos hinc *Amazonum campos* vocat Curtius 6, 4, 17. et hanc regionem τὸ τῶν Ἀμαζόνων οἰκητήριον Strabo 12, p. 377. f. 547. ut alia omittam de re decantata. Sed, ut Noster, Ἀμαζόνων στρατόπεδον ad Thermodonta commemorat etiam Procop. 4, 2. c. l.

Amazonium) Plinius 6, 4. in oppidis recenset, ita tamen, ut de situ iudicari certo non possit. Sic in Attica Ἀμαζονεῖον eadem de caussa memorat Diodor. 4, 28. Sed cf. notae criticae p. 602.

§. 10. *Tibareni)* Gr. Τιβαρηνοὶ usitate, vel, ut Stephanus s. v. Τιβαρηνία notat, etiam Τιβαρήνιοι. Iidem etiam ex alia dialecto supra 1, 2, 5. appellavit *Tibaranos*, ad quem locum cf. notae criticae p. 120 sqq. Regio Τιβαρηνία, (Stephan. s. v.) Τιβαρηνὴ, uti ex codice refinxit Wesselingius in Diodoro Sic. 14, 30. f.) vel pluribus verbis Τιβαρηνῶν χώρα, (Xenoph. de exped. Cyri 5, 5. in.) Τιβαρηνὶς γαῖα (Apollon. Rh. 2, 1010.) — In sedibus cum Nostro consentiunt et alii, ut Apollon. Rhod. 2, 375 sq. Strabo 12. p. 384. f. 555. Xenoph. c. l. Accuratius de situ indicari potest ex eo, quod Xenophon Cotyora (*a*) urbem iis tribuit, aliique (Scymnus Chius in fragm. v. 177. et anonymus de Ponto Euxino p. 12. Vol. 3. Geogr. Hudf.) a Cotyoro (sic) ad Polemonium continuis agris habitasse scribunt;

in Ponto igitur Polemoniaco, de quo Ptolem. 5, 6. Latius extendit Strabo 7. p. 214. f. 309. ad confinia Trapezuntis, ut Scythicam gentem facit, qua originem forte, Schol. Apoll. ad 2, 377. et 1012. Regionem ipsam Xenophon, testis oculatus, πεδινὴν vocat et χωρία ad mare ἧττον ἐρυμνὰ memorat, ipsos incolas πολύῤῥηνας Apollon. R. 2, 377. Dionyf. v. 767. et hinc *gentem pecorum divitem* Prifcian. v. 743. De moribus poft. Ceterum fecundam fyllabam corripiunt poetae praeter Avien. v. 947. ubi cf. Schraderus.

bonum) Scymnus Chius in fragm. v. 179. γελᾶν σπεύδοντες ἐκ παντὸς τρόπου εὐδαιμονίαν εἶναι ταύτην κεκρικότες, quae repetit anonymus de Ponto Eux. c. I. Eadem paene notavit Ephorus, tefte Stephano h. v. cuius verba brevitate Romana Melam hic transtulisse existimat Rutgerfius Varr. lectt. 4, 20. Morem eorum alium, hoc omiffo, commemorat Apollon. Rhod. 2, 1011 fqq. ut viri pro feminis edito partu vicem fuscipiant in lecto cubantes, quod Scholiaftes Nymphodori teftimonio confirmat; ipfa verba ex parte reddit Valer. Flacc. 5, 149. Similem morem de Hifpaniae feptemtrionalis populis narrat Strabo 3. p. 114. f. 165. de Corficis viris Diodor. Sic. 5, 14. Prolixius et data opera de eo ritu (Männer-Wochen) expofuit Meiners. Iustiffimos praeterea eos dicit Schol. Apoll. ad 2, 1012. qui pugnam non committant, nifi indicto antea loco, die et hora pugnae.

Mofyni) Gr. Μόσυνοι vel Μοσύνοικοι, modo fimplici σ, modo duplici. Pofterius nomen frequentant Graeci, prius Latini, etfi nec alterum utrique fpernunt, ut Orpheus v. 740. et Ammian. 22, 8. Nomen ductum eft a μόσυν f. μόσσυν, uti tradunt Apollon. Rh. 2, 1018. Dionyf. Hal. 1, 26. Euftath. ad Dionyf. v. 766. Schol. Apoll. ad 2, 379. — Explicant autem πύργος, (Apollon. c. l. Hefychius, Euftath. c. l.) οἰκία ξυλίνη, (Etymol. M.)

nempe, quod Noster ait, quia turres ligneas subibant. Hinc satis quidem remote et duriter *Durateûm* gentem vocat Avien. v. 946. quia Dionysius c. l. dixerat: οἳ μόσσυνας ἔχουσι δουρατέους, cum alii, in iis Ortelius, nomen proprium gentis esse voluerint. Chalybas et Tibarenos et alii faciunt conterminos, in primis Xenophon de exped. Cyri 5, 4. Cf. et Apollon. Rh. 2, 379. In Ponto locat illorumque urbem Metropolim commemorat Stephanus. Ad Tanain iusto longius reiicit Tibull. 4, 1, 146. Accuratius situm indicat a Cotyoro ad Cerasunta anonymus de Ponto Eux. p. 12. (Vol. 3. Geogr. Hudf.) etsi Xenophon artioribus limitibus continet. Metropolim adtigit idem 5, 4, 7. et ex eo Diodor. 14, 30. Ceterum eadem de causa Tyrrhenos sic olim adpellatos fuisse quidam putarunt teste Dionys. Hal. 1, 26. et a domiciliis Troglodytae populi quidam.

persignant) Plin. 6, 4. *notis signantes corpora.* De re Xenoph. c. l. ποικίλοι τὰ νῶτα καὶ τὰ ἔμπροσθεν πάντα ἐστιγμένοι ἀνθέμιον. Pro στίζειν Diodor. Sic. 14, 30. dicit καταποικίλλειν. Similia narrantur de Thracibus, (Eustath. ad Dionys. v. 322. στίζονται) de Agathyrsis, (Mela 2, 1, 10.) de Britannis. (3, 6, 5.) Sic hodie Mauri et Maurae pulvere pyrio et antimonio notas sibi imprimunt, (Poiret voyage en Barbarie P. 1. p. 33.) aliique multi, ut Novi Hollandi, Selandi, Ottaheitenses — de quibus adeundi, quos testes produxit Iselin Gesch. der Menschheit T. 1. p. 170 sqq. (ed. 5.) et ego indicavi ad citata Melae loca. Ceterum de Mosynis Xenophon etiam haec tradit: λευκοὶ πάντες οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες.

propatulo) Adiici alias solet praepositio in, ut pluribus locis docuit Wassius ad Sallust. Catil. 13, 3. De re omnino Xenophon c. l. ἐν ὄχλῳ ὄντες ἐποίουν, ἅπερ ἄνθρωποι ἐν ἐρημίᾳ ποιήσειαν, ἄλλως δὲ οὐκ ἂν τολμῷεν· μόνοι τε ὄντες ὅμοια ἔπραττον, ἅπερ ἂν μετ' ἄλλων ὄντες,

quae cum levi variatione descripsit Eustath. ad v. 766. Sic Scymnus Chius in fragm. v. 165. et de Ponto Eux. c. l. ἐν φανερῷ ἕκαστα πράττ Cf. etiam Apollon. Rh. 2, 1022. Quod de ci Mela, idem supra 1, 9, 6. de Aegyptiis dixerat. tem alimenta commemoravit Xenophon c. l. i etiam reperitur vinum.

concumbunt) Hoc vivide in primis Apollon. Rhod. 2, 1024. Οὐδ' εὐνῆς αἰδὼς ἐ ἀλλά, σύες ὥς φορβάδες, οὐδ' ἠβαιὸν ἀτυζόμ σόντας, Μίσγονται χαμάδις ξυνῇ φιλότητι γ Diodor. Sic. 14, 30. ταῖς γυναιξὶν πλησιάζουσι ὁρώντων. Testatur Xenophon 5, 4, 18. Idem tradit etiam Herodot. 3, 101. de incolis Caucasi crito Strabo 15. p. 488. f. 710. Cf. etiam de p et publico coitu Sextus Empir. in Pyrrhon. Hypo 209. et ibi Fabricius, Aristoteles Politicor. 2, 2 etiam mos ille dominatur in barbaris gentibus, golis, Sibiris. (Georgi Beschr. der Russ. Völker Pallas Nordische Beyträge P. 1. p. 261.) Pro autem concubitum pluribus tribuunt, ut Agath rodot. 4, 104. Caspii maris accolis idem 1, 2 tannis Zonaras 12, 10.

vinculis) Idem refert Scymnus Chius i v. 166. et ex eo anonym. de Ponto c. l. τόν τ βασιλέα δεδεμένον ἐν πύργῳ τε συγκεκλεισμένο ἐπιμελῶς τὴν ἀνωτάτω στέγην ἔχοντα. Confe terea possunt Nicolaus Damasc. de moribus genti 3851. (in Gronov. thes. Vol. 6.) et Apollon. Rh. Xenophon de exped. Cyri 5, 4, 16. Diodor. c. l.

inedia) Apollon. c. l. ἦν γάρ πού τι θεμ ἀλίτηται, Λιμῷ μιν κεῖν' ἦμαρ ἐνικλείσαντες Similia tradunt Scymnus, anonymus de Ponto,

(hic λιμῷ ἀποκτείνουσι) c. c. l. l. Ephorus et Nymphodorus apud Schol. ad Apollon. c. l. Idem fere de rege Taprobanes insulae narrat Plinius 6, 24. f. 22. *rex, si quid delinquit, morte multatur, nullo interimente, aversantibus cunctis, et commercia etiam sermonis negantibus.*

asperi) Ἔθεσι καὶ νόμοις καὶ ἔργοις βαρβαρικοῖς fuisse dicit Scymnus c. l. quae quidem superiora spectant. Quod pernoxii adpulsis fuisse Noster scribit, id omnino adfirmat Valer. Flacc. 4, 613. de populis post Chalybas ad Colchida. Ipsa vox *pernoxii* videtur esse unici exempli. Aliud enim ignorant Lexica, nec mihi occurrit.

§. 11. *Macrocephali)* Graeca hac adpellatione commemorant Scylax p. 33. Hudf. Plinius 6, 4. Stephanus h. v. et quidam alii. Scylax eadem eos serie ponit, qua Noster, item Plinius, iuxta Colchos Stephanus. Palaephatus in Troicis, quod testantur Harpocration et Suidas h. v. posuit in Libya supra Colchos, satis miro nexu. Adiuvat tamen et difficultatem expedit Stephanus, qui Libystinos (vid. h. v.) producit, gentem olim Colchis vicinam, unde *Cytaea Libystica* urbs in Colchis commemoratur a Lycophr. v. 1312. ubi vulgo male Αἰγυστικῇ legitur, Κύτα Stephano, Κύτος auctori Etym. M. utrique in Colchide, unde et Κυταιεὺς Αἰήτης dicitur ab Apoll. Rh. 2, 403. Cf. Holsten. ad Stephan. p. 189. Cerasunta oppidum iis subiungit Plinius. Nominis causa in promtu. Negant tamen alii, tales unquam populos exstitisse, et narrationes de iis ad fabulas reiiciunt, ut Strabo 1. p. 29. f. 43. de Hesiodo et de Scylace Philostratus in vita Apollonii 3, 47. quem dicit ᾄδειν. Neque tamen a vero abhorret, si audias Hippocratem de aer. cap. 35. Nempe recens natorum infantium capita manibus fasciisque ita eos coegisse, ut ad eam formam excrescerent, quam temporis progressu ipsa natura adiuverit. Ita nominis caussam explicat etiam Muretus Varr. Lectt. 12, 8. Idem Genuensium

exemplis confirmat Scaliger ad Theophrast. de c
5. 9. pag. 287. Tales etiam in pagis aliquot (
Tauricae inveniri ex amico audiverat Pallas. (
nal für Fabrik — T. 15. P. 2. p. 118.) Cum
crones hanc capitis formam habuerint, eosdem
contendit ex auctorum comparatione Olearius
strati vitam Apoll. 3, 47. p. 134. Convenit ut
et vicinia populorum, quos hic Mela recenset,
scitur ex Apollonio Rhod. 2, 1242. Dionysio
Prisciano v. 740. Avieno v. 946. Sic praeter al
Strabo 12. p. 378. s. 548. Macrones in hoc trac
Cum Mosynoecis et Tibarenis coniungit Herod
conf. 7, 78. ad Thermodonta versus Colchos po
2, 104. Sannos postea dictos refert Strabo c. l.
thius ad Dionys. c. l. et quod hic addit, magi
posteriori aetate, confirmante id Procopio de
4, 1. *Tzanos*. Plura dabit de iis eorumque in
sedibus idem Procopius de B. G. 4, 2. de aedific
Rem plane conficit anonym. de Ponto pag. 14.
Geogr. Hudf.) qui a Trapezunte ad insulam
olim Cerasunta, prius habitasse scribit *Acrones*
cephalos, in quo aberratio librarii facile deprend
Sic locorum etiam series consentit in anonymo
copio de B. Goth. 4, 2. Quod Plinius 6, 4. facit
et primum Macrocephalos, post interiectis aliis
Macrones et post Sannos ponit, secutus est,
diversos auctores, incurius, utrum re, an verbi
discreparent. Numi, quos quidam ad Macrocep
ferunt, in primis Goltzius, dubii sunt, vel Co
scribi debent. Vid. Rasche in Lex. num. Tom.
p. 70. et Eckhel in doctrina num. P. 1. Vol. 2.

Becheri) Gr. Βέχειρες, rarius, ut certe
adpareat, Βέχειροι, de qua variatione dictum e
critic. pag. 613. Ποντικὸν ἔθνος καὶ Σκυθικὸν
Eustath. ad Dionys. v. 762. Situs ex connexu

cognoscitur. Postea Sannis s. Tzanis adnumeratos fuisse, inde adparet, quod Lazi sunt antiqui Colchi, Tzani autem Lazis fuerunt contermini, uti contendit Procopius de B. Goth. 4, 1. Late per oram sparsos Bechirum sedes patuisse, ex Argonautarum cursu adparet apud Apoll. Rh. 2, 394. et 1244. eorumque etiam urbem et portum commemorat Scylax p. m. 33. Macrias Bechirum gentem quosdam olim habuisse, refert Schol. Apoll. Rhod. ad 1, 1024.

Buzeri) Usitatius *Byzeres*, de quo dictum est in notis criticis p. 613. Post Colchos inversa progressione ponit Scylax p. m. 32. Βυζηρικὸς λιμὴν notatur a Stephano et Eustathio ad Dionysium v. 762. Ipsos *vagos* adpellat Valer. Flacc. 5, 153. et Heptacometarum genti adscribit Strabo 12. p. 378. s. 549. et ex eo Stephanus, quam Strabo conlocat in vertice montis Scydisses, qui cum Moschicis montibus in Colchide connectitur.

Cerasus) Gr. Κεϱασοῦς, incolae Κεϱασούντιοι (Xenoph. de exped. 5, 5, 7.) s. Κεϱασόντιοι, quod ex numo adfert Rasche in Lex. num. Tom. 1. P. 2. p. 477. cum, teste Eckhelio in doctr. num. P. 1. Vol. 2. p. 350. alii exhibeant per ου. Nomen ἀπὸ τῶν φυτῶν τῶν κεϱάσων derivat Eustath. ad Homer. Il. 2, 853. p. m. 273. et ad Dionys. v. 456. similium adpositis exemplis, etsi alii contra ab ipsa urbe cerasa dicta volunt, de quo deinceps. Πόλιν Ἑλληνίδα vocant Scylax p. m. 33. et Diodor. Sic. 14, 30. qui addit Σινωπέων ἄποικον, adsentientibus Xenophonte de exp. 5, 3, 4. et Arriano in periplo Ponti Eux. p. 17. Huds. Ποντικὴν πόλιν vocat Eustathius c. l. *civitatem Ponti* Servius ad Virgil. Georg. 2, 18. propius in Ponto, qui post Polemoniacus dictus est, locat Hierocles pag. 702. in Cappadocia Ptolem. 5, 6. quod ex diversa descriptione diverso tempore facta explicandum est. Colchidis urbs vocatur a Xenoph. c. l. ex quo etiam maritimam urbem fuisse adparet 5, 7. c. l. ubi plura de ea narrantur. Innotuit maxime, et ideo forte Noster inlustrem vocat, quod cerasa inde ante incognita in Italiam

devexit Lucullus in bello Mithridatico, ut narra
in quibus Athen. 2, 11. s. 35. Plin. 15, 30. s.
tullianus in Apolog. c. 11. p. 12. Ammian. 22
ronym. ad Eustach. p. 131. Servius c. l. — qu
dubium reddunt, utrum ab urbe, an contra n
tum fuerit. Sed qui plura desiderat, dabunt
Encyklopädie T. 39. p. 21 sq. Penzel ad Strab
p. 1854. et qui de veterum cerasis exposuerunt S
ad Pallad. 11, 7. p. 178 sq. et Beckmann de hi
vett. p. 50. Ipsam urbem κατοικίαν μετρίαν
monassa vocat Strabo 12. p. 378. s. 548. Cet
putationem movit Arrianus c. l. ubi dicit, olim
tam ita fuisse *Pharnaciam*, ex quo bis idem re
nymus de Ponto c. l. Nempe alii utramque
nomine, ita situ distinguunt, in quibus Plin. 6, 4
6, 6. et in primis Strabo 12. c. l. qui adeo dif
augere videtur, dum Pharnaciam ex Cotyoro
fuisse scribit. Quod etsi de colonia intelligi
debet, quia alii etiam has urbes separatim mem
pugnat tamen superioribus. Cellarius in Geog
8, 74. expediri difficultatem sic posse putat,
aetate Cerasus plane fuerit eversa, nisi obstet, q
Cerasus tamquam urbs episcopalis memoratur,
Pharnaciae fiat mentio. Si vera retulit Arrianu
tinas vicissitudines illo tempore utraque urbs e
Stuckius ad Arrianum pag. 125. duas Pharna
putat, unam veterem Trapezunti viciniorem
Arriani novam, olim Cerasunta. Consuli eti
Mannert Vol. 6. P. 2. p. 386. H. a Graecis vo
Sontho, (Büsching Geogr. Vol. 5. P. 1. p. m. 1
Cerasonte. Plura de hac urbe narrat Tournefo
du Levant Tom. 2. lettre 17. p. 98 sq.

Trapezus) Gr. Τραπεζοῦς, incolae T
τιοι, ut et Latini; numi quidam Τραπεζουντιω
Lex. num. Tom. 5. P. 1. p. 1573.) Praeterea
adfert Τραπεζούσιος, unde Τραπεζουσία χώ

ab Eustathio ad Dionys. v. 687. Ipsa urbs alio nomine olim dicta est Οἴζηνίς. Nominis caussam a forma, quae quadrati oblongi speciem repraesentat, ducunt Büsching p. m. 169. c. l. et ante eum Stuckius ad Arrianum in periplo Ponti p. 67. Πόλιν Ἑλληνίδα vocat Scylax p. 33. Hudſ. cum Strabone 12. p. 377. f. 548. Σινωπέων ἀποικίαν Xenophon de exp. Cyri 4, 8, 17. et ex eo Diodorus c. l. et sic Arrianus, qui ab ea periplum ingreditur, et Stephanus c. l. Σινωπέων ἄποικον, Eustathius ad Dionys. c. l. Σινωπέων κτίσμα; latius Constant. Porphyr. de them. 1, 8. Ἑλλήνων ἀποικίαν. Ex Arcadia Trapezuntios huc migrasse et receptos fuisse ut ὁμωνύμους scribit Pausan. 8, 27, 4. Possedit postea Mithridates, quo devicto *libera* facta est, uti eam vocat etiam Plin. 6, 4. Macrocephalis tribuit Scylax, in Ponti regione ponit Aristoteles de mir. auscult. c. 17. et Agathemer. 2, 9. magis distincte Xenoph. de exp. 4, 8, 17. et ex eo Diodor. c. l. et Eustath. in Dionys. v. 772. in Colchide; Strabo 12. p. 378. f. 549. sua aetate prope Colchida et 7. p. 214. f. 309. iuxta Tibareniam et Colchida; Ptolemaeus 5, 6. in Ponto Cappadocio et latius Stephanus ad Pontum Euxinum, pro quo a Xenophonte dicitur ἐν, maritimam urbem indicans. Ὅρμον ibi fuisse, in cuius loco portum moliebatur Hadrianus, discitur ex Arriani periplo p. 17. Hudſ. Insulae arduae oppidum adeo vocat Ammian. 22, 8. cum Pityunte, vage, cum id alii ignorent, et Plinius tantum *vasto monte clausum oppidum* fuisse scribat. Celebritatem urbis varie declarant: Zosimus 1, 33, 2. πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, Eustath. ad Dionys. v. 687. μέγα ἐμπόριον. Post etiam facta est Chaldiae metropolis. (Constantin. Porphyr. c. l.) In rebus porro memorabilibus reponitur mel venenatum, quod sanos in insaniam convertat, insanos reparet. Testis rei adest Xenoph. de exp. 4, 8, 16. narrantque alii multi, quos recenset Beckmann. ad Aristotel. p. 44 sq. c. l. ubi et de eo melle disquirit. H. *Tarabosan* f. *Trebisonde*. De recentiori statu v. Tournefort voyage du Levant T. 2. lettre 17. p. m. 101 sqq. Sauveboeuf Reisen durch die

Türkey T. 1. pag. 210. ex quibus adparet, eti urbem esse satis amplam et incolis frequentem, neglectum. Historiam urbis enarrat Allgem. Wel T. 8. p. 291.

§. 12. A Bosporo, inquit, Thraciae litoris maris porrigitur longo spatio in oriente ad Trapezunta et hinc recurvatur in angulum, q habitant Colchi. MVENSTERVS. *Phasiacum ang* cat Noster 2, 2, 5. Graeci μυχὸν, quem ad l ponit etiam Apollon. Rh. 2, 1246. Cf. Valeri 5, 155. Καμπὴν autem hanc ἀξιόλογον St p. 342. s. 497. a Trapezunte extendit ad Dioſco quam longissime versus orientem Pontus porriga

Colchi) Colchos, ut solet etiam in ali innuit. Gr. Κόλχοι, regio Κολχὶς, vel auct Κολχὶς γῆ, (Eusthath. ad Dionys. v. 688.) Κόλχ (Arrianus pag. 4. Huds.) Κολχικὴν etiam vocan mer. 2, 6. Syncellus in Chronogr. p. 283. Ve olim in Horatii epod. 5, 21. et Ovid. epist. 6, 1 batur *Colchos*, sublatum nunc est. Inde genti tur *Colchus*, *Colchicus*, *Colchis*. Ipsi Colchi ex huc descendisse feruntur a multis, quos memora derus et Wernsdorf. ad Avien. v. 874. Cf. etian ad Herodot. 2, 104. T. 2. p. m. 573 sq. et, q sententia fortiter pugnat, Bochart in Phaleg 4 adiungi potest Martin in dissert. sur — Espagn quae adnexa est eius libro hist. des Gaules T. 1. Factum hoc est, ut quidem tradunt Herodot Valer. Flacc. 5, 419. cum Sesostris prima bella ferret; etsi reluctatur in hoc Bochartus, alia viam aperiunt, in his Strabo 12. pag. 34 Diodor. 1, 28. et 55. — Iudaeorum tamen putat Stuckius ad Arrian. p. 99. Postero temp dictos fuisse, regionem ipsam Lazicam, ex plurib Vid. Procop. de B. Goth. 4, 1. s. Tzetzes ad v. 887. — Hinc et in Lazorum patria Ph

Geogr. Ravenn. 2, 12. In ora tamen Colchidis maxime habitasse, adfirmat Ptolem. 5, 10. ubi tamen prave Λάζαι vocantur, ut ex Plinio 6, 4. adparet, qui in Colchorum populis recenset. Plura conlegit Stuckius ad Arrian. pag. 103. De Colchorum nomine cf. Eustath. ad Dionys. v. 689. Regio olim late patuit, quippe cui Xenophon de exped. 5, 3, 4. adtribuit Cerasunta, et 4, 8, 17. Trapezunta, quod quidem eius ditionem spectare videtur. Arrianus in periplo p. 11. Huds. conterminos facit Trapezuntios. Nempe post artius contracti sunt limites. Ita Strabo 11. p. 342. s. 497. 12. p. 378. s. 548. a Trapezunte incipit. Ptolemaeus 5, 10. intra Phasidem et Coracem fl. prope Dioscoriadem includit, et Procop. de B. Goth. 4, 2. impugnat eos, qui ad Trapezunta extendant, veterum finium immemor. De Colchorum moribus et doctrina consuli potest Bochartus c. l. de recentiori statu Tournefort p. m. 102. c. l. H. vocatur *Mingrelia.*

Phasis) Gr. Φᾶσις s. passim Φάσις, Φάσιδος, penultima longa et genere masculino, ut poetarum loca docent. Cf. etiam Burmann. ad Lucan. 3, 271. Ex nota periphrasi dicitur *Phasidos, Phasiacae undae.* Prius nomen fuit *Arcturus,* (Pseudo-Plutarch. de fluviis s. v. Phasis) cui successit *Phasis,* a Phaside, in quo quidem consentientem habet Eustathium ad Dionys. v. 689. A Syris tamen repetit Bochartus in Phaleg 4, 31. ut sit rivus, flumen. De eius ortu discrepant auctores, ex quibus tamen omnium minime audiendus est Orpheus Argon. v. 748. qui ex Araxe deducit. Plinius 6, 4. fontes ostendit in Moschis, Solinus c. 20. s. 75. in Moschorum montibus. Secundum Strabonem 12. pag. 343. s. 498. quem reddit etiam epitomator, oritur in Armeniae montibus supra Iberiam et ex multis fontibus conligitur. (Idem 12. p. 345. s. 500.) Sic Dionys. v. 694. ἀπ' οὔρεος Ἀρμενίοιο ἀρξάμενος, uti et repetit Priscian. v. 675. et tradiderat Eratosthenes, teste Schol. Apollonii Rh. ad 2, 401. Amarantorum, Colchici populi, montes

natalem eius locum facit Apollon. Rh. 2, 401. et 3, 1220. quos Colchidis montes esse ex Herodiano et Ctesia notavit Scholiastes. Consentiunt Stephanus et Vibius p. m. 16. ubi corrupte legitur: *qui de monte Garamante fluit.* Hinc ipse Ἀμαράντιος vocatur ab Apollonio 3, 1220. Ad Caucasum ablegat Aristotel. Meteor. 1, 13. adnuentibus Avieno v. 876. Procopio de B. Goth. 4, 2. Agathia lib. 2. p. 42. Ven. et Geogr. Ravenn. 4, 20. Quae opinionum diversitas nata esse videtur ex vaga illorum montium notione, qui proprie uno omnes nomine Ceraunii, ex aliis aliisque populis accolentibus diverso adpellantur, quod optime postea explicat Mela. Intelliguntur igitur montes, qui adtingunt Armeniam, (hinc *Armenii*) *Iberas*, (*Moschici*) *Amarantos*, (*Amarantii*). Atque huc etiam extendi Caucasios montes, adparet ex Ptolemaeo 5, 9. Ex Armenia huc delabi, adparet etiam ex narratione Xenophontis de exp. 4, 6, 3. Hinc vero non longe ab eius ostio remotos esse fontes scribit Agathemer. 2, 10. recteque Relandus in differt. misc. 1. p. 10. reiicit spatium 900 M. P. quod currere dicitur a Iulio Honorio p. 697. (ed. Gron. ad Melam) meliusque Aethicus in Cosmogr. pag. 719. Gron. 305 M. P. habet. Latius *Scythicum fluvium* vocat Valer. Fl. 1, 2. Scythiae fluvium Pseudo-Plutarchus c. l. Plura de origine dabit Hesselius ad Vibium p. 163. ed. Oberl. Ut refert Procop. de B. Perf. 2, 29. in Armenia, in qua oritur, nomen gerit *Boas*, post auctus, ubi Caucasus et Iberia terminantur, alterum sortitur. In cursu excipit *Glaucum* et *Hippum*, quibus aliisque auctus fit navigabilis. (Strabo c. c. l. l.) In aliis autem Plinius 6, 4. nominat *Cianeum* praeter Hippum, Agathias c. l. *Doconum* (ω) non procul ab insula. Qualem veteres cognoverint, docent epitheta passim obvia, ut εὐρυμενὴς (Orpheus Argon. v. 1050.) καλλίροος (id. v. 655.) καλλιρέεθρος (id. v. 757.) δινήεις (Apollon. Rhod. 2, 401.) Latina ex Lexicis facili opera petuntur. Sic *gelidas* eius *undas* vocant Claudian. in Eutrop. 2, 575. et Lucan. 2, 585. In primis autem de hoc fluvio eiusque cursu pluri-

bus exposuit Arrianus in periplo p. 8 sq. Hudf. ubi aquam dulcem, putredinis immunem adeoque levem describit, ut Ponto innatet. Posterius confirmat etiam Procop. de B. Pers. 2, 30. m. et similia adfert Plin. 2, 106. f. 103. In eo pugnant auctores, quod multi lenem placidumque vocant, ut docuit Nicolaus Loënsis in miscell. Epiph. 4, 4. alii contra fluvium esse volunt τραχέα, βίαιον (Strabo 12. p. 345. f. 500.) δινήεντα (Apollon. Rhod. 2, 401.) *rapidum* (Ovid. Metam. 7, 6.) *celerem* (Priscian. v. 675.) *fremebundo cursu* (Ammian. 22, 8.) et sic porro, de qua discrepantia aliqua notavit Nic. Loënsis c. l. plura Burmann. ad Valer. Flacc. 5, 180. qui litem hanc dirimit ex variis anni temporibus, quod et de aliis valeat; ceterum Chardino teste rapidum ferri. Cf. Chardin voyage en Perse T. 1. pag. 148. (ed. 1735.) et praeterea Herodot. 4, 45. Olim eum terminum Asiae et Europae statuebant, ut et notat ex Aeschyli Prometheo soluto Arrian. p. 19. aliique, in quibus Agathemer. 1, 1. auctor Peripli Ponti in. (Vol. 1. Geogr. Hudf.) Procop. de B. Goth. 4, 2. et in primis, ubi plura, ex veterum etiam locis adfert, 4, 6. Respicere hos Europae terminos ab Herculis columnis ad Phasin videtur Plato in Phaedone p. 247. (ed. Bip.) Eos non probat Geogr. Ravenn. 2, 20. sed pro Tanai pugnat. Causa autem forte quaerenda est in eo, quod Phasin olim navigationis terminum ponebant, de quo cf. Strabo 11. p. 343. f. 497. (etsi hic de Colchidis parte explicat) et ex eo Eustath. ad Dionys. v. 687. Accedit etiam Argonautarum expeditio, qua Phasis inclaruit. Eius accolae versus Armeniam, ut nexus docet, vocantur Φασιανοὶ a Xenophonte de exp. Cyri 4, 6, 3. et ex hoc a Diodoro 14, 129. et hinc Φασιανὴ χώρα teste Eustathio c. l. Latet adhuc eius nomen in Phasianis avibus, quas inde Argonautae avexerunt et propagarunt. Vid. praeter alios Martialis 13, 72. Petron. in Satyr. 93. in. et Eustath. ad Dionys. v. 689. Plura de Phaside conlegit Stuckius ad Arriani peripl. pag. 88 sqq. Urbs cognominis sita erat ad ostia. (Agathias lib. 1. p. 68. Ven.) Cf. deinceps. Ipse fluvius

posteriori tempore dictus est *Erax*, ut refert Constantin. Porphyr. de administr. imp. cap. 45. Hodie nominatur *Fasz*, vel, ut adfirmat Chardin c. l. Turcis *Fachs*, accolis *Rione*. Cf. et Güldenstädt Reisen Vol. 1. p. 393 sq. Reineggs Beschr. des Caucasus T. 2. p. 35 sq.

oppidum) Commemorant plures, in iis Stephanus, qui ad flumen ponit, ut Strabo 11. p. 345. s. 498. In ora autem sitam fuisse, adparet ex Scylace p. 32. Hudf. et Ptolemaeo 5, 10. Sed et Strabo ab una parte a mari cingi refert, et in *faucibus fluvii* ponit Plinius 6, 4. ad eius ostia Agathias lib. 1. p. 68. Ven. Urbem Graecam vocat Scylax, et a Milesiis conditam scribit Stephanus. Primum etiam Heniochos, post Milesios ad fluvium habitasse diserte narrat Heraclides Ponticus de Politiis Gr. s. v. Phasiani. *Deductum*, quo verbo hic utitur Noster, notum est coloniae indicium. Vid. Arntzen. ad Aurel. Vict. de V. I. 5, 3. Quis vero praeter Melam conditorem faciat Themistagoram, ignoro. Repetiit tamen ex Mela Boccatius in Genealogiis Deor. 13, 68. Colchorum emporium fuisse, ex Strabone discitur. Gentile Φασίτης cum aliis a Stephano notatur. Hodie, quod refert Baudrandus in Ferrarii Lexico h. v. ab Italis vocatur *Faso*, a Gallis *Fase*, et adhuc urbs est amplissima. Alii putant dici *Polistonia*, (Oberlin ad Vibium p. 166.) vel *Putili* aut *Poli*. (Mannert Geogr. Vol. 6. P. 2. p. 360.)

templum) De eo in primis consuli potest Strabo 11. p. 343. s. 498. qui narrat, a Phrixo in honorem Leucotheae exstructum esse, et eius Deae oraculum habuisse; post a Pharnace et Mithridate vastatum. Dubitari tamen potest, an sit idem, quia ponit in Moschis supra fluvios Phasin et Cyrum. Quodsi tamen idem fuit, succedit alia dubitatio, an recte hic Mela commemorare potuerit. Contra in aditu Phasidis ad sinistram Phasianam Deam constitutam fuisse refert Arrian. p. 9. quod ad templum etiam pertinere potest. Ipse ex specie et forma Rheae similem existimavit. Aliud ἱερὸν s. fanum a Phrixo, cum Colchos peteret, prope Byzantium fuisse conditum, con-

memorat Dionys. Byzantin. de Bosporo Thracio pag. 19. (Vol. 3. Geogr. Hudf.). De Phrixo et aureo vellere in vulgus omnia sunt nota.. Cf. tamen Palaephat. cap. 31. et quos ibi nominat Fischerus. Ceterum Nostrum iisdem paene verbis reddidit Boccatius de fluminibus s. v. *Fasis.*

§. 13. *Rhipaeis)* Vid. ad finem capitis.

exporrigunt) Extendunt. Sic 3, 1, 10. Coniungit Seneca de vita beata cap. 4. *diffundi*, et obponit *conligi* et *cogi*. Plinius 6, 5. in. ita haec descripsit: *Sequitur Ponti regio Colica, in qua iuga Caucasi ad Rhipaeos montes torquentur, altero latere in Euxinum et Maeotin devexa; altero in Caspium et Hyrcanum mare. Reliqua litorum ferae nationes tenent* — (uti quibusdam interpolitis Noster progreditur.) De Caucaso tantum narrat, quod Noster de Cerauniis montibus adfert. Sed ut hic Mela, ita fere Plinius alios addit, alios eximit. Locum vero illum male ad Ceraunios Epiri transfert Solin. c. 41, f. 38. quo nomine castigatur a Salmasio p. m. 562.

Ceraunii) Gr. Κεραύνια ὄρη, vel etiam subintellecta posteriori voce. Plinius 5, 27. ubi Nostrum fere exscripsit, singulis nominibus recensitis, subiicit: *in universum fere Graece Ceraunius.* At desidero auctorem Graecum ex nostris, qui hic Ceraunios commemoret eo quidem ambitu, etsi in multis regionibus Ceraunii commemorantur, veluti in Epiro maxime, de quibus suo loco; in Libya; (Mela 3, 8. extr. Diodor. 3, 67.) in Phrygia, ubi Sipylum olim ita dictum esse scribit Pseudo-Plutarchus de fluviis s. v. Maeander. Sed quis Graecorum, vel Geographorum veterum inde ab hoc flexu ad Rhipaeos usque Ceraunios porrectos fuisse scripserit, ignoro. Commemorantur illi quidem in Asia, sed ita, ut partem Caucasi montis efficiant, qua hic iuxta Iberiam Caspium mare adtingit, ut diserte eos designat Strabo 11. p. 345. f. 501. etsi idem p. 347. f. 504. Caucasi partem, maxime septemtrionalem ita dictam fuisse scribit, ubi olim

Amazones habitarint, quarum tamen sua aetate nec nomen, nec memoriam relictam fuisse adfirmat Procopius de B. Goth. 4, 3. in. Ad septemtrionem vero Caucasi borealis ponit etiam Eustath. ad Dionys. v. 389. Alii, qui in Asia ponunt, minime sibi constant, in iis Plinius 6, 10. et 11. s. 10. Ibi Armeniam, Sophenis tantum interpositis, ab iis claudi scribit; hic Colchicarum solitudinum latus ad Ceraunios verti, ubi Moschorum est tractus ad Iberum amnem, qui in Cyrum defluit. Quae notio fluxa et vaga orta est ex Ceraunorum descriptione in varios montes, quibus illud nomen contineretur. Vid. Plin. 5, 28. s. 27. Ulterius autem Noster progreditur, dum 3, 5, 4. Rha fl. ex iis deducit, si comparemus Ptolemaeum, etsi et hic ultra Caucasum Ceraunios montes promovet. At ceteri omnino Caucasum ad Colchida ponunt, et inde versus Caspium mare extendunt. Sic apud Strabonem 11. p. 363. s. 527. Caucasus Albanos, Iberas circumdat, Armeniam adtingit, et cum Moschicis Colchicisque montibus ad Tibarenos coniungitur. Sic Argonautae, ubi propius ad Colchida advecti sunt, dicuntur Caucasum, Promethei cubile, conspexisse. (Apollon. Rh. 2, 1246 sq. Valer. Flacc. 1, 155 sq.) Arrianus etiam pag. 12. testis adfirmat, se a Dioscuriade Caucasum vidisse, quem inter Euxinum et Caspium mare Isthmum occupare ait Strabo 11. p. 342. s. 497. Cf. etiam Procop. de B. Goth. 4, 3. in. Prope Caucasum Colchos ponit Dionys. v. 690. et hinc Priscian. v. 672. Sic et Plinus de Caucaso idem narrat, quod de Cerauniis hic Mela, etsi de Ceraunorum nominibus singulis cum Nostro consentit, Graecorumque etiam auctoritatem ostendit. Effici hinc posse videtur, utrumque montem non solum promiscue dictum fuisse, adeoque latius Ceraunios patuisse. Forsitan igitur Ceraunorum nomen est antiquius, quod Colchi Epiri montibus imposuerunt, cum frustra quaesita Medea, nec sine ea domum redire ausi ibi consedissent. Varia enim novorum domiciliorum vestigia passim posita reperimus, in quibus sunt Pola, Absyrtides — Cf. Eustath. in

Dionyf. v. 488. Quod tamen Apollonius Caucafum commemorat, fuae aetati tribuit. Proprie igitur et ex ufitata ratione, ut ex fuperiori Strabonis loco difcitur, incipiunt hinc montes Colchici, qui progreffi cum aliis cohaerent.

Taurici) A Tauricis f. Tauris accolis prope Maeotin et Euxinum mare nomen nacti videntur, maxime cum Plinius 6, 5. iuga Caucafi, quem in eodem nexu nominat pro Cerauniis Melae, in Euxinum et Maeotida devexa effe dicat. At quia nulli montes Taurici ibi memorantur, immo proximus adiacet *Corax*, quem Nofter fubiungit, ne temere tranfilire et vagari cogatur, ad ordinem propius facit, de Tauro fenfu ftrictiori intelligere, qui erat in Armenia prope Elegiam, unde facilis eft tranfitus ad Mofchicos montes. Vid. Plin. 5, 20. f. 24. Obftat, quod fentio, hoc, quod a gentibus accolentibus nomina fumta fuiffe Nofter profitetur. Tum Taurus ille proprio nomine pertinet ad Armeniam ab hac ora, quam hactenus defcripfit, (dicit enim *hinc*) remotam, vel fic vocari poteft: Tauricos vero montes nusquam apud alios inveni. Plinius 5, 27. f. praeponit hoc ordine *Paryaradres*.

Mofchi) Gr. Μοσχικὰ ὄρη. Plinius 5, 27. in fingulari *Mofchicus*. Nomen traxerunt a Mofchis populis, de quibus fuo loco. Quod ad fitum, Strabo 11. p. 339. f. 492. f. Colchida et Caucafum adponit, poft pag. 359. f. 521. ab iis Armeniam ad Iberas et Albanos circumdari refert, et p. 363. f. 527. Caucafum, ubi Armeniam adtigit, cum iis connecti. Sic 1. p. 42. f. 61. iisdem et Cyro fl. Iberiam ab Armenia feparari fcribit. Confentit Plutarchus in Pompeio cap. 34. qui Iberas ad Mofchicos montes et Pontum, Albanos ad Cafpium mare pertinere narrat. Cf. fupra ad §. 12. et de Amazonicis montibus ad §. 9. ubi de fontibus Thermodontis disquiritur.

Cafpii) Aliquoties in Ptolemaeo unitatis numero 5, 13. commemoratur Κάσπιον ὄρος, et fic *Cafpius*, fc. mons, in Plinio 5, 27. τὸ Κάσπιον in Strabone 1. p. 63. f. 91. legitur. Ita vero Caucafum ab accolis vocari tradi-

ferat Eratosthenes, teste Strabone 11, pag. 343. f. 497. a Caspiis forte, ut quidam volunt, portis, quae tamen hinc nimis remotae sunt, si Caucasus a Colchide ad Caspium mare extenditur. In priori loco Eratosthenes a Dioscuriade removit 5 dierum itinere, Hipparchus 1000 stadiis i. e. 31 miliaribus Germanicis. At multum discrepat Ptolemaeus 5, 13. qui Caspium montem ponit inter Armeniam maiorem et Mediam, et ad gradum 42. extendit haud procul ab Artaxatis. Quod Strabo a Caspiis derivat nomen, ad populos commodius referri potest, de quibus ad 3, 5, 4.

Coraxici). Modo in singulari, modo in plurali efferuntur. Illo a Plinio 5, 27. et ipso Mela 3, 5, 6. hoc a Plinio 6, 10. 15. f. 13. Nomen habent a Coraxis, quos ponit post Heniochos Scylax pag. 31. Hudf. Cf. et Mela in sq. Unde intelligitur, cur iidem a Plinio 6, 10. *Heniochii* etiam adpellentur. Inde et situs ipsius montis disci potest, supra Dioscuriadem, quae urbs erat in finibus Heniochorum, ut infra adfirmat Noster. Tum vero idem est Κόραξ ὄρος Ptolemaei 5, 9. in hoc tractu positum. Neque tamen sic expedita res est. In illis enim montibus Cyri fl. fontes aperiunt auctores, ut Noster infra 3, 5, 6. Plin. 6, 10. et 15. f. 13. In quo si alia comparemus, enascitur difficultas. Ex illo enim Corace Ptolemaei nullus exsistit hoc nomine fluvius, et, qui inde deducitur, Corax fluvius, supra Dioscuriadem in Pontum effluit, cum Cyrus a Nostro 3, 5, 6. per Iberas et Hyrcanos in Hyrcanum sinum emittatur, a Plinio c. c. l. l. in mare Caspium, quod ad idem omnino redit. Neque tamen diverso sensu et usu idem nomen recte adhibere Mela potuit. Cyri igitur quaeri debent fontes, ut ipsorum montium illorum situs cognoscatur. Iam vero Strabo 11. p. 344. f. 500. oriri Cyrum dicit in Armenia et per Albaniam in Caspium mare elabi, cum in cursu Arrabonem ex Caucaso missum exceperit. Plutarch. in Pompeio c. 34. (ubi Κύρνος vocatur) ex Ibericis montibus eum deducit, ex Caucaso monte Ptolemaeus 5, 12.

in quo Κύῤῥος ex curfu de Cyro agnofcitur. Ex quibus quidem efficitur, parum ftabile fuiffe hoc nomen et ad Caucafum referri debere. Sic et Cambyfen in Caucafiis montibus oriri dicit Plinius 6, 15. f. 13. qui infra apud Noftrum 3, 5, 6. ex Coraxico monte editur.

Caucafii.) Sic et Plin. 6, 15. f. 13. Καυκάσια ὄρη Strabo 11. p. 347. f. 504. Agathemer. 2, 9. in. Dionyf. v. 665. aliique. Proprie uno verbo *Caucafus* vocatur, per periphrafin varie, ut *Caucafiae rupes, iuga* — Intelligitur autem hic verus ille Caucafus, quem multi cum Indico confundunt, de quo aliqua monui fupra ad 1, 15, 2. plura Salmafius ad Solin. p. m. 554 fqq. De finibus varia leguntur, et Euftathius adeo ad Dionyf. v. 663. maxime boreale Tauri fegmentum dicit promovetque ad mare Cranium et Rhipaeos olim montes; prope Cafpium mare ponit Eratofthenes apud Schol. Apollonii Rh. ad 2, 1251. per Afiam alii ducunt verfus mare Orientale, de quo vid. Heyne ad Apollodor. 2, 5, 11. Poetae Scythiae montem vocare folent, ut Ovid. Metam. 2, 224. 8, 798. unde varia illi tribuuntur, quae afperitatem eius geluque declarent. Verius fines defcribunt Geographi, in iis maxime Strabo 11. p. 342. f. 497. ubi dicit: inter Euxinum et Cafpium mare ifthmum intercludere, verfus auftrum adtingere Iberiam et Albaniam, Sarmatiam verfus boream; cum quo confentiunt in fingulis partibus varie indicatis Herodot. 1, 204. Eratofthenes apud Schol. Apoll. c. l. Plutarch. in Pompeio c. 34. in. Avien. v. 875. Orofius 1, 2. Theodor. Gaza de origin. Turcor. pag. 121. Ven. Euftathius ad Dionyf. v. 689. — Vid. Stuckius ad Arriani peripl. p. 106. Docent id etiam Caucafiae portae, per quas ex Sarmatia itur in Iberiam, ut ex Plinio 6, 12. f. 11. adparet, qui fimul monet, male a nonnullis confundi cum Cafpiis. Cf. Cellar. in Geogr. ant. 3, 10, 7. et Plin. 6, 15, 13. De Cafpiis autem portis vid. fupra ad 1, 15, 2. Cafpium tamen eundem etiam vocari ab accolis antea notavi. Porro eius altitudo celebratur, unde etiam ὀρῶν μέγιστον vocat Stephanus, et hoc nomine cum Rhipaeis

comparat Agathemer. 2, 9. cum Alpibus Celticis Arrianus in periplo p. 12. Hudſ. nubibus altiorem praedicat Procopius de B. Goth. 4, 3. in. ut nec nix unquam, nec pluvia eius cacumen tangat, etsi poetae *nivalem* dicunt, ut Seneca in Herc. Oetaeo v. 1451. Cf. antea et Strabo 11. p. 348. ſ. 506. ubi etiam de difficili eius adſcenſu. Ariſtoteles Meteorol. 1, 13. inde a Maeotide conſpici poſſe adfirmat. In fabulis innotuit Promethei cubili, uti vocat Valer. Flacc. 5, 155. Iugum eius Strobilum nominari adfirmat Arrian. c. l. Locum illum viſendi cupiditate ductus adſcendit Pompeius in bello Mithridatico (Appian. in Mithrid. c. 103.) viſit etiam Apollonius. (Philoſtrat. in vita 2, 2 ſq.) Nomen autem montis antiquius fuit *Boreae lectus*, poſt *Caucaſus*, ut refert Pſeudo-Plutarch. de fl. ſ. v. Phaſis, ubi et habes cauſas. Ceterum ex dictis adparet, quam varia et fluxa fuerit illorum montium adpellatio, cuius cauſa quaerenda eſt in multis Tauri Caucaſique ramentis, quae a variis accolis varie vocabantur vel ob vicinitatem commiſcebantur. Plures autem montes fuiſſe ad Caucaſum praeter alios refert Plutarch. in Lucullo cap. 14. varia eius nomina Oroſius 1, 2. Idem cum Tauro coniungi negat, contraque ſentientes refutat, in quibus eſt in primis Plin. 5, 27. At quibusdam partibus cum Tauro connecti et Strabo 11. p. 342. ſ. 497. refert, et recentiores confirmant. Plura autem omnino dabunt de Caucaſo Salmaſ. ad Solin. p. m. 555. et, qui data opera nuper de eo expoſuerunt, Lünemann et Rommel. Varia hodie gerit nomina, v. c. *Kaern*, *Tau*, *Aente*, vel, adſcitis accolarum nominibus, *Karakalkan-Daglar* — de quibus vid. Reineggs Beſchr. des Caucaſus T. 1. p. 3.

aliis —) Plin. 5, 27. ſ. *plurimis ſe gentium nominibus hinc et illinc implet.* Solin. c. 41. ſ. 38. *a populis adpellationem trahit.* Ceterum haec Melae formula varietatem, multitudinem indicat, eamque inluſtravit exemplis Geſner. in theſ. L. L. h. v. Ex Livio etiam multa congeſſerunt Gronov. et Drakenb. ad 24, 20, 9. ex Salluſtio ad B. Iug. 72, 2. Corte. Plerumque et ex

frequentiori usu propter sequentem vocalem interponitur *atque*.

§. 14. *iam curvi)* Iam procedentis versus septemtrionem. I. GRONOVIVS *MS*.

constituisse) Sic supra cap. 11, 2. *constituta urbs mirae magnitudinis Babylon;* cap. 17, 2. *Colophon, quam Mopsus statuit.* Sic Caesar de B. Civ. 1, 15. in. *quod oppidum Labienus constituerat.* Cf. Virgil. Aen. 2, 295. Eutrop. 1, 1. et Ruhnken. ad Vellei. 1, 2. f. Aeque frequenter hoc sensu *ponere* dicitur, de quo supra ad §. 8.

caeca) I. e. obductis nubibus, sic ut sidera, vel solem, quae duo antiqui solebant contemplari et observare, agnoscere non possent. I. GRONOVIVS *MS*. Sic *caeca nox* Cicero pro Milone cap. 18. Ovid. Metam. 10, 476. Trist. 3, 6, 32. *tenebrae* Lucret. 3, 87. *turbo* Ovid. in Nuce. v. 161. et similia, in quibus indicat, nihil tunc conspici potuisse. *Agere* verbum aptum et sic usitatum; gravius *iactare*.

cycni) Servius ad lib. 1. Aen. 397. *Cygni (augurium) nullis dant, nisi nautis. Sicut lectum est in Ornithologia.* [Macri Aemilii] *Cycnus in auguriis nautis gratissimus ales; Hunc optant semper, quia nunquam mergitur undis.* CIACCONIVS. Plura in hanc rem ad Virgil. c. l. conlegit Cerda. Apollini dicatos fuisse et ab eo divinationem habuisse dicit Cicero in Qu. Tusc. 1, 30. Sic vero *Ardea* ab augurio avis nominata est, ut refert Hyginus de Italicis urbibus apud Servium ad Virgil. Aen. 7, 412. Sic *Mycalessus* a mugitu (ἀπὸ τοῦ μυκήσασθαι) Gorgonum vel vaccae Cadmi; (Eustath. ad Homer. Il. 2, 498. et ibi Politus Tom. 2. p. 535. et de Thebis et Boeotia idem ad Eustath. Il. 2, 535. Tom. 2. p. 545.) Celebrantur in hoc praeterea *corvi* et *columbae*, velut in Cyrenis, (Callim. in Apoll. v. 66.) Cumis Italiae. (Vellei. 1, 4.) Vid. quae de eo disseruit Gaetano d'Ancora (Neap. 1796.) p. 8 sq. et quae ego adtuli ad init. capit. de eiusmodi signis.

Cyanum) Unus, quod sciam, Plin. 6, 4. duo oppida huius nominis commemorat, quorum unum, situm ad Phasin, interciderat, alterum longius hinc aberat. Holstenio ad Stephan. p. 331. videtur esse Τυῆνις Stephani. Vid. ibi plura.

incultae) De populis passim. Sic infra 3, 6, 5. de Britannis. Alia conlegit Heinsius ad Vellei. 2, 90.

Melanchlaeni) De iis cf. ad 2, 1, 13. De illorum sedibus in Asia aeque atque in Europa dixi in notis crit. p. 622. ubi in notatione Herodoti 4, 20. pro Asia, ut docet nexus, legi debet Europa. De proximis populis etiam aliqua narrant notae criticae p. 622 sqq. *Coli*, Gr. Κῶλοι, ad Caucasum ponuntur a Stephano h. v. Earum regio vocatur Κωλική, (idem) quam Plin. 6, 5. Ponto adsignat.

Coraxi) Stephanus: Κόραξοι, ἔθνος Κόλχων, πλησίον Κώλων. Scylax p. 31. Hudf. Achaeis, Heniochis et Colicis facit finitimos. Post Melanchlaenos ponit Plin. 6, 5. qui illis tribuit Dioscoriadem, et ex adverso Coraxorum gentis 2, 105. s. 102. cum Aristotele in Meteorolo 1, 13. βαθέα πόντου, quae vocant, commemorat, ubi altissimum est mare. Ipsa regio a Stephano vocatur Κοραξική χώρα.

Phthirophagi) Gr. Φθειροφάγοι, qui pediculos vorant. Contermines iis facit Soanes Strabo 11. p. 344. s. 499. ponitque in summo Caucasi cacumine supra Dioscoriadem. Cf. 11. p. 342. s. 497. Ex Strabone adstingit tantum Stephanus. Vicinos iis facit *Suanos* Plin. 6, 4. quos a recentioribus *Salas* nominari adfirmat. Illorum sordes, quas et nomen indicat, notavit Strabo, qui praeterea auriferos eorum fluvios commemorat, unde fabula de aureo vellere enata sit. Ex Strabone idem repetiit Eustath. ad Dionys. v. 689. Ceterum easdem sordes in vorandis pediculis commemorat de Budinis Herodotus 4, 109. et ex eo Arrian. in periplo p. 18. Hudf. sed hic tantum de gente Scythica, quae olim prope Niticam habi-

tavit; Nitica autem a Dioscuriade, si intervalla computes, abest 500 stadiis. Quod $\Phi\vartheta\epsilon i\rho$ de pediculo pisce intelligunt auctores Anglicani historiae universalis T. 4. p. 128. refragantur veterum narrationes, adsuntque recentiorum de Tataris hodiernis testimonia.

Heniochi) Gr. Ἡνίοχοι, regio Ἡνιόχεια teste Stephano; at melius, opinor, in Strabone 11. p. 342. f. 495. et Eustathio ad Dionys. v. 680. Ἡνιοχία, etsi in priori codices mei variant. Idem Strabo adfirmat, Lacones eam inde ab Iasonis expeditione occupasse, et hinc Dionys. v. 687. scribit: Ἡνίοχοι Ζυγοί τε Πελασγίδος ἔκγονοι αἴης, et Lacedaemonios vocat Lucan. 3, 269. Cf. Priscian. v. 668. Avien. v. 871. Nominis caussam arcessunt a duobus aurigis Castoris et Pollucis, etsi in nominibus discrepant. Sic Rhecas et Amphistratus scribit Strabo c. l. Telchius et Amphitus Plin. 6, 15. et Solin. c. 20. f. 15. etsi a libris etiam adfertur Cercius; Amphitus et Cercitus Ammian. 22, 8. Isidor. orig. 15, 1. Fudius (al. Rhecas) et Amphistratus Iustin. 42, 3, 3. Cf. etiam Muncker. ad Hygin. fab. 275. Quod scribit Heraclides Ponticus de politiis Gr. f. v. Φασιανῶν, ad Phasin initio habitarunt. Ultra Trapezunta ante Lazos ponit Plin. 6, 4. et Arrianus in periplo p. 11. Hudf. qui et regem eorum sua aetate producit Anchialum. Ulteriora etiam loca occuparunt, quia Dioscuriadis originem illis, certe aurigis memoratis, quidam tribuunt; Achaeis eos finitimos describit Scylax p. 31. Hudf. cum Plinio 6, 12. f. 11. ubi tamen plura eorum genera indicat. Cf. etiam Strabo 11. p. 342. f. 496. de situ. Eorum feritatem plures notant, in iis Plin. 6, 5. Lucan. 2, 590. 3, 269. Avien. v. 870. et ἀνθρωποφάγους adeo olim fuisse adfirmat Heraclides.

Achaei) Gr. Ἀχαιοὶ, regio Ἀχαΐα, (Strabo 11. p. 342. f. 495. ex quo male Φθία refertur in Eustathio ad Dionyf. v. 682.) Originem eorum repetit Strabo a Phthiotis Achaeis, qui in expeditione Iasonis ibi consederant. Alii in Troiano bello Troia vento huc devectos

esse scribunt, ut Dionys. v. 683. et ex eo Priscian. v. 665. et Avien. v. 868. In primis vero Appianus in Mithrid. cap. 102. ubi Achaeos Scythicos vocat; et Ammian. 22, 8. Ἀλκήεντες vocat Dionys. v. 682. feritatem notant plures, quos producit Vales. ad Ammian. c. l. In situ ultra Heniochos versus Maeotida consentiunt auctores.

Cerceti i) Gr. Κερκέται, (Strabo 11. p. 342. s. 496 sq. Scylax p. 31. Huds. Nicolaus Damasc. de moribus Gr. h. v.) et sic *Cercetae* Latini. Sed cf. notae crit. p. 627. *Cercetii* etiam ex Dionysio v. 682. vocantur a Prisciano v. 663. De utraque forma in hoc nomine et aliis vid. Gavel in observatt. miscell. T. 4. p. 454. An etiam *Cercitia gens* ex periphrasi dicatur, ut Κερκῖται, de eo disquirit Schrader ad Avien. v. 866. Κερκεταῖοι Palaephatus et Hellanicus dixerunt teste Stephano s. v. Χαριμάται. Syllabam *ce* producit unus Avienus. Regio, ut notat Eustath. ad Dionys. c. l. vocata est ἡ Κερκετός. In Sindonum autem et Achaeorum confinio ponere eam solent auctores, etsi discrepare monet Strabo c. l. eos, qui de rebus Mithridaticis exposuerunt. Cf. Stuck. ad Arrian. pag. 102. et quae conlegit de hac gente et vicinis, etsi Kercetticen Ptolemaei 5, 10. Colchidis regionem hinc dissitam minus bene ad eos refert.

Sindones) Gr. Σίνδοι vel Σινδοί; accentus sede variata, uti et monet Schol. Apollonii Rh. ad 4, 322. Nec aliter Latini efferunt, de quo omnino monui in not. criti p. 628. Vitiose apud Scylacem p. 31. Hudf. Σιντοὶ legitur, cum deinceps Σινδικὸς λιμὴν recte scribatur. Ita apud Polyaenum 8, 55. ubi cf. Casaubonus. Ex Orpheo v. 1044. ubi antea ambigebant interpretes, nuper τ mutavit in δ Schneiderus. Σίντοι enim, hinc alieni, Thraces fuerunt, de quibus ad 2, 7, 8. Loca de Sindis conlegit de St. Croix in Memoires de literature — de Paris T. 46. p. 403. *Sindones* insolenter dixit Noster. Ipsa regio Σινδική vocatur, pro quo passim absorpto σ legitur Ἰνδική, ut apud Herodot. 4, 86. ubi cf. Wesseling. et interpretes

ad Hesych. Tom. 2. p. 234. Apollonius Rh. c. l. Sindis tribuit ἑρημαίου μέγα πεδίον. Prope Cimmerios, post Tanain et Sauromatas, ponunt Dionysius eiusque interpretes Latini, et Maeoticis populis adnumerat Strabo cum Mela. Cf. et Stephanus h. v. et quae ex Hellanico retulit Schol. Apollonii. Quidam etiam teste Stephano Μαιωτῶν ἀπόσπασμα dixerunt. In Europa tamen Sindos ponit prope Achilleon dromon Ammian. 22, 8. eosque post heriles in Asia casus coniugiis dominorum et rebus potitos esse refert, unde et *degeneres* vocat Valer. Flacc. 6, 86. Hinc et *Scythia Sendica* s. *Sindica* ad Hypanim in Europa commemoratur a Plinio 4, 26, s. 12. potestque huc referri, quod de Scythis eorumque uxoribus narrat Iustin. 2, 3. 5. Nostros autem ἀγερώχους vocat Orpheus c. l. Sepulturae ritum apud eos usitatum commemorat Nicolaus Damascenus c. l. Ipsos Zichos etiam dictos fuisse, vel a nonnullis habitos, notat Eustathius ad Dionys. v. 680. Sindones nostri sedes olim habuerunt in hodierna regione *Anap* s. *Anapa*. Cf. Reineggs T. 1, p. 277.

Dioscorias). Graeci fere Διοσκουριάς, ut docui in notis criticis p. 629. In Latinis modo *u*, modo *o* reperitur. In Scylace p. 32. Huds. exstat Διοσκουρὶς πόλις, quod ad usitatam formam revocat Vossius; in Appiano de Mithrid. c. 101. ἐν Διοσκούροις forsitan de gente, quam et *Tyndaridas* vocat Dionys. v. 689. et ex eo Priscian. v. 670. vel de urbis incolis, uti et intelligit Wernsdorfius, qui etiam cum Cellario in Geogr. 3, 9, 19. de simili Plinii lectione 6, 4. consuli potest. Διοσκουρὶς χώρα est in Eustathio ad Dionys. v. 687. Nomen fluxit a *Dioscuris*, quales per excellentiam vocantur Castor et Pollux, tamquam eius conditoribus, quos et agnoscunt alii, ut Appianus c. l. Hygin. fab. 275. Isidor. Orig. 15, 1. Milesiorum coloniam dicit Arrian. p. m. 11. Quod Noster scribit: *Pontum ingressis* Argonautarum expeditionem spectat. Antiquius tamen nomen fertur *Aea*, quod ex Nicanore adfert Stephanus h. v. ipse Colchorum urbem vocat, ut Herodot. 7, 197. cf. 193. Apollon. Rhod. 2, 1095. —

nude eluceat, iam Argonautarum tempore stetisse. Quod si est, *condere*, ut Graecorum κτίζειν, sensu latiori valet: At praeter Nicanorem nemo novit eam nominis mutationem, immo Stephanus Dioscoriadem cum aliis ad Pontum ponit, Arrian autem inde 300 stadiis removet, 25. M. P. et hinc dimidio spatio minus; omninoque verius, si Ptolemaeum 5, 10. ex codice Palatino, qui pro Θιάπολις adfert Αἶα πόλις. Succedit nomen *Sebastopolis*, quod Dioscoriadi quidam tribuunt, ut Arrian. p. m. 11. et 18. Ptolem. 5, 10. (ex cod. Palat.) Stephanus s. v. Διοσκουριάς. Diserte tamen utramque urbem distinguit Plin. 6, 4. et 5. et Ammianus 22, 8. Dioscoriadem sua etiam aetate notam fuisse adfirmat; quod quidem de servata nominis prisci memoria valere possit, si reliqua de situ congruunt. Plinius autem Sebastopolim tribuit Absilis, Sannigarum vicinis, in quibus etiam ostendit Arrian. p. 12. Attamen Plinius 6, 5. ita habet: *a Dioscuriade oppidum Heracleum; distat a Sebastopoli* 70. *M. P.* quae obscure dicta ad intervallum inter Dioscoriadem et Sebastopolim referri nullo modo iudicat Cellarius in Geogr. ant. 3, 9, 17. ubi de hoc dissidio disquirit; bidui enim itinere Sebastopolim a Pityunte removeri a Procopio de B. Goth. 4, 4. in. quod efficiat circiter 45 M. P. in quo consentiant de intervallo Dioscoriadis et Pityuntis Strabo et Arrianus. Mannert (Geogr. Tom. 4. p. 405.) ita expedit, ut Plinium nomen antiquius et recentius coniunxerit. Forte sic intelligi potest. Plinius 6, 4. Sebastopolim a Phaside removet 100. M. P. Arrianus p. m. 10. si singula computes, 800 stadiis i. e. 101 M. P. Dioscoriadem vero Strabo 600 stadiis. Plinius 6, 5. sua aetate desertam urbem fuisse dicit, unde forsitan in eius locum successit vicina Sebastopolis, quod et de aliis sic passim notatum est; uti et eandem Sebastopolim castellum reparatam post et in urbem evectam a Iustiniano fuisse adfirmat Procop. de aedif. 4, 7. Ceterum Dioscorias adeo olim clara fuit, ut Timosthenes, teste Plinio, 300 nationes dissimilibus linguis in eam descendisse prodiderit. Cf.

et Strabo c. l. qui commercii frequentia causa id factum esse docet. Idem eam c. l. et 2. p. 86. f. 125. in intimo Ponti recessu locat, ut Dionys. v. 688. et Agathem. extr. et terminum imperii R. ibi statuit Arian. p. m. 18. etsi alii aliter, scilicet diverso tempore, de quo cf. Cellarius in Geogr. ant. 3, 9. 15 sq. Hodie in illo tractu invenitur *Iskuriah*.

Sindos) Ptolem. 5, 9. Σίνδα κώμη, ut Stephanus; Plin. 6, 5. *Sindica civitas.* Usitatum autem hoc nomen et urbi et regioni fuisse videtur; unde epitomator Strabonis lib. 11. p. 141. Hudf. παραθαλάσσιος πόλις Σινδικὴ τὸ τῶν Σινδῶν βασίλειον, ubi Strabo 11. p. 341. f. 495. ἐν τῇ Σινδικῇ τὸ βασίλειον τῶν Σινδῶν. Hinc idem p. 342. f. 496. Σινδικὸς λιμὴν καὶ πόλις, uti habent libri quidam pro vulgato Σινδιακός. Et sic saepe *Sindica* occurrit, ut ad utrumque possit referri, tantum pro eo aliquoties absorpto σ legitur Ἰνδικὴ, de quo cf. Vossius ad Scylac. pag. 74. (ed. Gron.) Wesseling. ad Herodot. 4, 86. Holsten. ad Stephan. p. 294. Ad mare et Bosporum omnes ponunt, et hinc saepe memoratur Σινδικὸς λιμὴν, ut in Scylace, Strabone. In Sarmatia Asiatica urbem et portum recenset Ptolem. 5, 9. Hesychio videtur esse Scythiae pars, quod scribit: ἡ Σινδὶς ἡ Σκυθία. Teste Scymno in fragm. v. 155. unde sua hausit auctor peripli Ponti Euxini in portus habuit οἰκήτορας Graecos, qui huc ex propinquis locis venerant. Forte Milesios respicit, quos Arrianus p. m. 11. Dioscoriadem dicit deduxisse, ut alii in alia loca. Cf. post Cepoe et coniuncta. De Sindis supra.

§. 15. *Obliqua*) Respectu eius, quam modo transiit, quae leniter quidem inflexa, velut recto tamen cursu procedebat. I. GRONOVIUS *MS.* Asia enim ad Sindicam regionem hinc Euxino, illinc Maeotide urgente, valde angusta est, et prope paene insula. Plin. 6, 6. latitudinem minimam duorum iugerum esse scribit; eam Eionem vocari, quo vocabulo Graeci proprie litoris quasi

teniam significant, uti docet Hermolaus. VADIANVS. Cf. Noster 2, 1, 2. Hanc vero ionui et Isthmum vocari ab Aeschylo in Prometh. v. 735. putat Schütz. p. 190. nec aliter patitur itineris progressio, quod factura erat Io. De Ponto cf. supra, de palude §. 16.

Bosporum) De Bosporis v. omnino supra. Hunc Cimmerium vocant plerumque, ut Strabo 1. pag. 4. f. 6. Herodot. 4, 12. 100. — Plin. 6, 5. f. 6. Homeroque etiam cum Cimmeriis populis innotuisse contendit Strabo. Cf. Homer. Odyss. 11, 14. Nomen traxit a Cimmeriis populis, ut adfirmat Strabo 7. p. 214. f. 309. 11. p. 340. f. 494. quos Mela 1, 2, 5. super Amazones et Hyperboreos ponit, et inde a Bosporo ad Ioniam ante Homerum, vel Homeri aetate omnia loca devastasse scribit Strabo 1. p. 4. f. 6. 11. p. 340. f. 494. Cf. et Plutarch. in Mario cap. 11. Ita autem στόμα Μαιώτιδος vocari ait Strabo 7. p. 214. f. 310. item anonymus in periplo Ponti pag. 4. Hudf. Eustath. ad Dionys. v. 549. pro quo στόμιον habet Scymnus Chius in fragm. v. 134. Maeoticum inde vocari, notat Eustathius ad Dionys. v. 143. ubi et angustias maximas 20 fere stadiis definit. Strabo 7. p. 214. f. 310. ubi opposita est Phanagoria, latum facit 70 stadiorum, sed desinere addit in fretum aliquanto angustius. Longitudo 78 est stadiorum. (Agathemer. 1, 3.) Quod multos Cimmerios ad eum habitare refert Dionys. v. 167. antiqua respicit tempora. Posteriores enim accolas vocant *Bosporanos* Europaeos et Asiaticos, ut in primis Strabo 11. p. 341. f. 495. Cf. et 7. p. 215. f. 310. Uturguros sua aetate accolas dictos esse adfirmat Procop. de B. Goth. 4, 4. m. qui cum aliis et hic ponit Bosporum urbem, de qua vid. Cellarius in Geogr. ant. 2, 6, 33. De nominis varietate addi potest, quod narrat Procopius c. l. Tanaim ab indigenis vocari, quippe quem multi per Bosporum in Pontum deducunt. *Patares angustias* vocat Ammian. 22, 8. de qua obscura adpellatione cf. ibi interpretes, et Vossius ad anonymi periplum Ponti pag. 4. Hudf. qui melius emendat *Panticapes angustias*, ut Holsten. ad Stephan.

pag. 71. H. *Stretto di Caffa* s. *bocca di S. Giovanni*; *Meer-Enge von Zabache*.

Corocondamae) Locus non satis distincte expositus a Nostro, unde et varie tentatus est et explicatus, de quo cum satis dictum videatur in not. crit. p. 651 sqq. sequentia non moror.

quatuor) Quas adpellatio ipsa dictat esse Graecas. Unde adparet, quantopere omni arte curaverint hoc Graeci, ut essent potentes omnium litorum, quae circa hanc partem circumdant Pontum Euxinum, ut, si nihil aliud, certe frumentum et salsamentum ex his regionibus conquirere possent. I. GRONOVIUS MS.

Hermonassa) Ἑρμώνασσα Strabo 11. p. 341. s. 494. et Stephanus h. v. qui insulam dicit cum urbe cognomini. Ἑρμώνειαν vocari a Scymno monet idem, ubi tamen hodie in fragm. v. 152. legitur Hermonassa, ut in anonymi periplo p. 2. Huds. qui illum reddere solet. Stephani tamen lectionem probat Berkelius p. 352. Iones conditores facit Dionys. v. 553. his verbis: ναιετάουσιν Ἰωνίδος ἔκγονοι αἴης, ubi vitiose in Eustathio legitur: Παιόνων ἄποικοι πόλεις, nempe Hermonassa et Phanagoria. Ionas tuetur etiam Metaphrastes cum Prisciano v. 565. Graecos omnino nominat Ammian. 22, 8. De nomine vid. Eustathius c. l. Quod vero Stephanus putat, a Strabone lib. 7. pag. 211. s. 306. Hermonactis pagum vocari, fallitur, quia Strabo hunc ponit ad Tyrae ostia satis hinc remota, atque idem probat Ptolemaeus 3, 10. Εὔκτιτον vocat Dionys. c. l. et in primo aditu Bospori conlocat Plin. 6, 6. non longe a Sindico portu Ptol. 5, 9. Cognomine oppidum fuit prope Trapezuntem, de quo Strabo 12. p. 378. s. 548.

Cepoe) In numero variant Graeci. Scymnus in fragm. v. 151. Κῆπος, sed, qui eum exscripsit, anonymus in periplo Ponti p. 2. Huds. habet Κῆποι. Eodem modo Κῆπος adlegat Harpocration ex Aeschine (in Ctesiphont. p. 562. Reisk.) ubi tamen Κῆποι hodie exstat. Κῆποι etiam habet Scylax p. 31. Huds. ut libri scripti in Stra-

... l. 1. p. 341. s. 495. *Cepi* Plin. 6, 6. Cf. Diodor. 20, 24. et ibi Wessel. et Procop. de B. Goth. 4, 5. Promiscue posteriori maxime aetate *Cepi* et *Cepos* dictum fuisse videtur, cum hoc in tab. Peuting. 9. B. occurrat, *Geppos* in Geogr. Ravenn. 5, 10. Nomen illud urbs sine dubio nacta est a loci amoenitate. Conditores faciunt Scymnus et Plinius Milesios, quos eiusdem in Ponticis plures urbes fundasse vel frequentasse constat. Ad insulae superioris sinistram partem locat Strabo; in ipsa insula cum Nostro anonymus ille c. l. prope Chersonem Procopius, ad Bosporum Harpocration. Ad Maeandri ostia τόπος οἱ Κῆποι κατὰ τὴν παράλιον memoratur a Cedreno p. 444. Ven.

Phanagoria) In Gr. modo per ει, etsi negant Cellar. in Geogr. ant. 3, 9, 4. et Wernsdorf. ad Avien. v. 733. modo per ι effertur. Prius exstat in Scymni fragm. v. 152. (de quo cf. deinceps ex anonymo) Stephano, Arriano ap. Eustath. ad Dionys. v. 306. et 549. posterius magis quidem frequentatur. Cf. Strabo 11. p. 341. s. 494. et epitomator, Ptolemaeus 5, 9. Agathem. 2, 14. anonymus in periplo Ponti p. 2. Hudf. — Luculentius alii variant. Ita Dionys. v. 552. Φαναγόρη, quod repetunt Metaphrastes, Priscian. v. 565. Avien. v. 733. et pro eo Eustathius Φαιναγόρα. Ipse Stephanus parum sibi constans s. v. Ταυρική scribit Φαναγόρας; Ammian. Marcell. 22, 8. *Phanagorus*; Procopius Φανάγουρις; Scylax pag. 31. Hudf. Φαναγόρου πόλις, quam tamen a Phanagoria distinguit anonymus in periplo c. l. nempe quia iudice Vossio alterum de insula valet, etsi in eo alii minime consentiunt. Strabo enim c. l. paullo post utrumque promiscue sic dici scribit, et epitomator servat Φαναγορία in utroque loco. Qui Strabonis illum locum adlegat Constantin. Porphyrog. de them. 2. fin. inde refert Φαναγόρειον. Stephanus Φαναγόρεια de urbe et insula ponit, de hac etiam Φαναγόρη. Insulam autem etiam vocari, ad Corocondamen monitum est. Ut Mela, sic et Plin. 6, 6. auctor urbis fere. Eustathius ad Dionys. c. l. ...

goras: ἡ Τήϊος, uti pro Τῖος leg. ibi est ex Scymno et anonymo c. c. l. l. qui Teios conditores faciunt; Ionas Dionys. c. l. Graecos omnino Ammian. 22, 8. Phanagorae etiam originem adscribit Stephanus. Non ignobile oppidum fuisse adparet inde, quod Strabo huc merces tamquam in emporium ex Maeotide et sitis ultra regionibus devectas esse putat; Veneris etiam insigne templum ibi fuisse refert, denique ipsam urbem metropolim Bosporanorum vocat. *Taman* ibi hodie stare censet de l'Isle in adnotationibus in tabulas Geographicas ex Constantino Porphyrogeneta adornatas.

(*Cimmerium*) In Strabone 11. pag. 340. f. 494. vocatur Κιμμερικόν; Κιμμερὶς apud Scymnum in fragm. v. 148. et anonymum in periplo Ponti p. 2. Huds. cum Nostro in *Cimmerium* consentit Plin. 6, 6. Aliud oppidum *Cimmericum*, quod cum nostro confundi non debet, ponitur in Chersoneso Taurica a Scymno in fragm. 91. anonymo in periplo Euxini p. 5. Huds. et Ptolem. 3, 6. qui tamen mediterraneis accenset contra atque illi. Cf. Vossius ad anonymum in periplo c. l. Nostrum antea *Cerberion* vocatum esse, tradit Plin. c. l. eadem quidem illa caussa, qua Cimmerium, quod a tyrannis Bosporanis conditum nomen sortitum esse scribit Scymnus cum anonymo c. l. Cimmerii enim dicti olim sunt Cerberii, ut tradit Eustath. ad Homer. Odyss. 11, 14. consentiente Hesychio h. v. in utroque. Scribit enim alios urbem Κερβερίαν, alios Κιμμερίην vocare, etsi genere discrepat. Urbs secundum Strabonem fossa et aggere claudebat isthmum, ceteroquin in paene insula sita. Ad oris exitum ponit Scymnus v. l. et in ultimo ostio Plinius c. l. De ipsis Cimmeriis cf. ad 1, 2, 5. et Heyne in excursu ad Virgil. Aen. 6, 107.

§. 16. (*lacus*) Maeotis, qui Graecis usitate dicitur Μαιῶτις λίμνη, ut Straboni 2. p. 50. f. 73. p. 86. f. 125. — Stephano f. v. Μαιῶται et sic tantum non omnibus; Herodoto forma sua Μαιῆτις λίμνη, ut 1, 104.

4, 86. — semel, ni fallor, Μαιῶτις, quae inconstantia forte a librariis repeti debet, ut Μαιῶτις ex lib. 4, 45. adfert Procop. de B. Goth. 4, 6. Saepe etiam absolute Μαιῶτις in Graecis et Latinis dicitur, quam rationem sequitur Noster, vel etiam λίμνη, ex nexu scilicet, ut in Strabone, lib. 11. in Scymno Chio fragm. v. 134. Casus obliqui penultimam, quod sciam, habent impuram, praeter accusativum, qui facit Μαιώτιδα et Μαιῶτιν in iisdem etiam auctoribus; etsi posterior forma est frequentior. Sic Latini *Maeotim* dicunt, ut Plin. 10, 10. s. 8? et *Maeotide*, ut Mela 1, 3, 1, 2, 1, 1. Cf. quae de flexione utraque monuit Arntzen. ad Mamertini genethliac. Maximiano dictum cap. 16. An *Maeotis* in genitivo dicatur, ut in Plinio 4, 24. s. 12, 37, 1. in. disputatur; probat tamen Garaton. ad Cic. de leg. agrar. 2, 19. et contra Rullum 2, 19. Cf. ad Qu. Tusc. 5, 17. Porro a Graecis usitate vocatur λίμνη, a Latinis *lacus*, etiam *Maeotius lacus*, (Plin. 6, 1. 15. s. 13.) passim tamen etiam *palus*, ut a Nostro 1, 2. extr. a Plinio 2, 67. s. 66. *palus Maeotica*, ut et libri quidam habent apud Lucan. 2, 641. pro *Maeotia palus*. Cf. Pier. ad Virgil. Aen. 6, 799. Heins. ad Georg. 3, 349. Levi variatione aliis dicitur *Maeoticum aequor*, (Avien. in ora v. 32.) *Maeotia aequora*, (Valer. Flacc. 4, 720.) *unda*, (Virgil. Georg. c. l.) *Maeotides undae*, (Lucan. 3, 277.) *Maeotides paludes*. (Oros. 1, 2.) A priscis accolis designatur, ut *Cimmeriae paludes*, (Claudian. in Eutrop. 1, 249.) *mare Bosporicum* s. *Cimmerium*, (Gellius 17, 8.) *Scythicae undae*, *paludes*, (Ovid. Epist. 6, 107. Trist. 3, 4. 49.) Scytharum nomen, teste Plinio 6, 7. fuit *Temerinda*, de quo verbo cf. Ortel. in thesauro Geogr. h. v. teste vero Tzetze Chil. 8, 773. Καρπαλοὺκ, quod matrem significat, de quo deinceps. Posteriores Galatiam nominarunt, ut legitur in notit. Gr. episcop. p. 348. Ven. *Tanais* excitat ex Evagrio 4, 22. Ortelius. *Maeotin* autem vocem esse multi volunt Graecae originis, unde etiam μητέρα τοῦ Πόντου vocant, ut Dionys. v. 165. [illegible] sit τροφός.

Cf. Eustath. ad Dionyf. v. l. Wesseling. ad Herodot. 4, 86. Schrader ad Avien. v. 245. Wernsdorf ad Priscian. v. 155. Berkel ad Stephan. p. 528. Nempe ex ea Pontum nasci aliqui putabant. Cf. Procop. de B. Goth. 4, 6. Agathemer. 2, 14. Quosdam a Scythis nomen derivasse tradit Eustath. ad Dionyf. v. 549. quod ad superiora redire videtur. Certe a Maeotica gente dictum putat Scymnus in fragm. v. 126. et ex eo anonymus in periplo Ponti p. 4. Hudf. idemque p. 2. a Maeotis Iaxamatis. Cf. et Plin. 4, 26. f. 12. Ipfam paludem non multo minorem putat Herodot. 4, 86. dimidio Scylax p. 30. Hudf. Qui mensuram adscribunt, plerumque 9000 stadia numerant, ut Strabo 2. p. 86. f. 125. 7. p. 215. f. 310. Arrian. in periplo pag. 20. Hudf. Agathemer. 1, 3. quae efficiunt 1200 M. P. ut diserte monet anonymus ille init. Plinius 4, 24. f. 12. ex aliis paullo plus minusve habet. Porro veterum quidam septemtrionalis Oceani finum esse crediderunt, ut Caspium mare, quod notant Plin. 2, 67. f. 66. Plutarch. in Alex. cap. 44. Procop. de B. Goth. 4, 6. Arrian. in periplo maris Erythraei extr. quem quidem errorem, ut alios, advexit aetas et expeditio Alexandri. Rectius plerique cum Ponto connectunt. Noster 1, 1, 4. cum aliis interni maris finem facit, quo et respicere putant quidam Scythicam vocem *Temerinda*, quasi maris terminus. Quod Polyb. 4, 40. una cum ipso Ponto oppletum iri praedixit, tempus minime comprobavit. H. adpellatur *mar delle Zabacche, della Tana*. Alia populorum nomina dabit Dapper de l'archipel p. 519.

terras) Cum Asiae, tum Europae. Iterum enim illic adproximant, ad Tanain coiturae. VADIANVS.

incurvo) Nusquam recto tractu, ut est Pontus in latere meridiano. I. GRONOVIVS *MS.*

recurvali) Ut ita compellat in eum similis descriptio, quae attribuitur finui Persico 3, 8, 2: *Prope Ponto*, non ut habeat plenam speciem arcus Scythici, sed ut etiam circa introitum habeat in utroque latere rectam marginem,

et in obverſa parte verſus ſeptentrionem habeat omnia curvata. Neque id ulterius extendi debet, prout facit errans Voſſius, qui quaerit ſpeciem arcus Scythici, de quo hic nihil cogitari poteſt. 1. GRONOVIVS MS. Vocem praecedentem *obductus* explicat Kappius in indice h. v. in anguſtum contractum, ut 3. 6, 4. a, *tergore obductus*. Ob eſt circum, et ad Melae deſcriptionem valet; anguſtiae notio eſt in lacu. Cf. ad 3, 3, 1.

§. 17. *Maeotici*) Ita et cum Noſtro vocat Plin. 6, 7. in. Graecis ſunt Μαιῶται, ut Straboni 11. pag. 340. ſ. 493. Dionyſio v. 653. Stephano, Schol. Apollonii ad 3, 199. *Maeotas* ex Latinis habent etiam Priſcianus v. 644. Avien. v. 853. Ammianus 22. 8. Ias dialecto Herodotus 4. 123. Μαιῆται. Femina Μαιῶτις apud Polyaen. 8, 56. in. Gentem Scythicam maximam et numeroſam dicit Stephanus, bellicoſam Strabo c. l. et ex eo Euſtath. ad Dionyſ. v. 549. Regioni, quae Μαιῶτις nominatur ab Appiano in Mithrid. cap. 102. Mithridatico tempore praeerant multi reguli. Continentur autem eo nomine omnes, qui a Boſporo ad Tanain usque habitabant. (Strabo cum Mela.) In iis Ixamatas fuiſſe, aperte declarat anonymus in periplo p. 2. Hudſ. In aliis diſſentiunt, aut certe variant, quia illi populi ſedes ſaepe mutarunt. Ab ipſo Strabone 11. p. 341. ſ. 495. Maeotis adnumerantur *Sindi, Dandarii, Toreatae, Agri, Arrichi, Tarpetes* (η), *Obidiaceni, Sittaceni, Doſci, Aſpungitani*, omiſſis aliis. Ex iis Toretas alii propius ad Pontum locant iuxta Cercetas, ut Dionyſ. v. 682. cum ſuis interpretibus. Antiquae illius ſedis veſtigia deprehenduntur in Τορετικὴ ἄκρα, uti pro Ταρετίκη apud Ptolem. 5. 9. legunt alii editores; recte quidem, quia ad Cerceticum ſinum ponitur. Ita Sindos Noſter ad confinium Maeotidis ponit, de quo vid. ad §. 14. Reliqui Strabonis populi praeter Arrechos et Dandarios obſcuri ſunt. Plinius, Melae ſectator, 6, 7. in. ad Tanain usque a Boſporo in Maeoticis recenſet [illegible] [illegible] *Arrechos*, [illegible] *Pſeſſos*, Ptolem.

maeus 5, 9. a Tanai inde ad flexum Maeotidis ostendit *Iaxamatas*, sub iis *Serucenos*, et versus Coraces montes in illo tractu *Arichos*, *Zinchios* et *Conapsenos* et quosdam alios, praeteritis Dandariis. In *Arrechis* omnes consentiunt, etsi in scriptura variant, de qua cf. notae criticae p. 637 sqq. ubi et de proximis populis. Qui postea populi hic consederint, docet Procop. de B. Goth. 4, 5.

ostio) Nimirum maximo, et quod habet aquas magis affluentes, unde id unum ponit auctor, cum certe constet, Tanain 2 ostiis in mare illabi. I. GRONOVIUS *MS.* Cf. post ad §. 18.

Ixamatae) De scriptura vid. not. crit. p. 640 sqq. Maeotas facit anonymus in periplo p. 2. Hudf. ex Scymno in fragm. v. 139. Situm fatis Mela declaravit. Plinius 6, 7. hic Sarmatas ponit, pro quibus quidem Iaxamatas substituebat Hermolaus. At Plinii narrationem de Sarmatis s. Sauromatis confirmant etiam alii, ut Scymnus, anonymus et c. l. l. qui iis subiungunt Maeotas Ixamatas. Cf. Scylax pag. 31. Hudf. Dionyf. v. 653. qui eis proximos addunt Sindones. Ita vero Sarmaticae genti tribuit Ixamatas.

merent) Sic Livius etiam 24, 18, 9. et de Orbilio Sueton. in inluftr. Grammat. cap. 9. *equo, corniculo*. Similia alia subministrabunt Lexica. Ceterum etiam Galactophagorum mulieres militasse narrat Nicolaus Damascenus de moribus Graecorum in. Cf. de mulieribus Scytharum Diodor. Sic. 2, 44. Sarmatarum Mela 3, 4. 3. Plura congit Bochart in Phaleg. 3, 13.

conficiunt) Sic dum loquitur, ostendit, se alludere ad amphitheatrum Romanorum, ubi id verbum proprium erat de adversariis devictis, sive homines forent, sive belluae, cum interficerent, ut saepe occurrit apud Suetonium. Itaque sic tacite hic subponit fieri aliquid simile, quod fiebat in amphitheatro Romano, nempe inter retiarios et secutores, de quibus agit Lipsius Saturnal. 2, 8. nisi quod illi utebantur reti, hi laqueo. I. GRONOVIUS *MS.*

Eundem pugnandi morem habitumque Sagartiis, Persico populo, tribuit Herodotus 7, 85. Anacharsis Valer. Flacci 6, 132. quae quidem iam Vossius exempla hic adposuerat. Addo de Sauromatis, quos et huc referri posse ex superiori nota intelligitur, Pausan. 1, 21, 8. qui ob ferri penuriam his et similibus armis eos uti monet. Ita vero vel laqueo vel reti adversarium conficere docuerat olim Pittacus, etsi ab illo hic repetere vanum sit. Vid. Menagi ad Diogen. Laert. 1, 74.

modus) Non aetate nubiles, sed factis aestimant. SCHOTTVS. Non aestimatur annorum numero, ut fiebat a Iure consultis Romanis. I. GRONOVIVS MS. Idem vero de Sauromatis, qui cum Amazonibus coaluerant, narrat Herodotus 4, 117. ut de Sarmatis, quos promiscue dicunt, Mela 3, 4. f. Cum Herodoto et Mela consentit Nicolaus Damascenus h. v. ita: παρθένον οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ. Numerum hostium adeo definit Hippocrates de aere cap. 42. μέχρις ἂν, inquit, τῶν πολεμίων τρεῖς ἀποκτείνωσι. Similia de aliis contulit Bochart in Phaleg. 3, 13. Cf. etiam Tacit. de Germ. cap. 18. et notata ad Melam 3, 4. f.

§. 18. *Tanais*) Gr. Τάναϊς. Olim, quod tradit Plutarchus ille de fl. h. v. nomen gessit *Amazonius*, ab Amazonibus accolis vero similius, quam quod alii iactarunt, ab earum in illo lavacris. Aliud nomen a Scythis frequentatum fuit *Silis*, (Plin. 6, 7. Eustath. ad Dionys. v. 14.) etsi illud proprie ad Iaxarten refert Plinius. Multi sive ignorantia, sive adulatione cum Alexandri militibus Caspium mare Maeotida paludem dixerunt, et Iaxarten, qui in id elabitur, Tanain. (Cf. Strabo 11. p. 551. f. 510. Arrian. de exped. Alex. lib. 3. f. Plutarch. in Alex. cap. 45. f. Suidas f. v. Ἰαξάρτης, et quos nominat Schweighaeuser. ad Polyb. 10, 48. in.) A vero Tanai diserte alterum distinguit Arrian. c. l. De nominis causa conferri possunt Pseudo-Plutarchus c. l. Eustath. ad Dionys. v. 14. ex recentioribus Uphagen in parergis histor. p. m. 21. et

quos memorat. De origine fluvii et fontibus variae exſtant veterum narrationes. Noſter illum deducit ex Rhipaeo monte, ut Plin. 4, 24. ſ. 12. Lucan. 3, 272. Procop. de B. Goth. 4, 6. Sidon. Apollinar. carm. 2, 243. Iornandes de rebus Geticis cap. 16. ex ſitus comparatione Ptolemaeus 3, 5. aliique. Sunt porro, qui ex Caucaſiis montibus edi ſcribunt, ut Theophanes apud Strabonem 11. p. 340. ſ. 493. Dionyſ. v. 663. Priſcian. v. 653. (etſi libri quidam Rhipaeos montes praeferunt) Avien. v. 861. Ammian. 22, 8. Alii ex Araxe derivant, ut Ariſtotel. Meteorol. 1, 13. Orpheus Argon. v. 747 ſqq. Scymnus in fragm. v. 28. anonymus in periplo Ponti pag. 4. Hudſ. Nempe, quod tradit Ariſtoteles Meteorol. 1, 13. pars eſt Araxis, ex quo ſeiunctus in paludem perfluit, unde et Avien. v. 30. de Tanai dicit: *ſciſſus Araxeo prius aequore*. At hoc verum eſſe non poſſe, niſi Araxes de Rha fl. (Wolga) intelligatur, docuit Voſſius ad Melam 3, 5, 4. Tum vero de foſſa intelligi debet, quae flumen Rha cum Tanai committebat, a Scytharum ſervis facta et ab Herodoto memorata 4, 3. Cf. Bouhier in diſſert. Herod. c. 6. p. 191. et Wernsdorf. ad Avien. c. l. At falſo, opinor, Scytharum illa foſſa huc refertur, quippe quam ab altera, nempe occidua Maeotidis parte a Taurica Cherſoneſo fuiſſe ſatis clare adparet ex Herodoto 4, 20. eamque ipſam eſſe, quam poſt obrutam et in denſam ſilvam converſam eſſe narrat Conſtantin. Porphyrog. de adminiſtr. imperii cap. 42. et monet ad Herodot. 4, 3. Weſſeling. Neque hinc alteram foſſam deſignatam hodie inveni. Cf. Büſching. T. 1. P. 1. Geogr. p. m. 705. Alii denique ex vaſta palude arceſſunt, cuius terminos deſcribi nequeat, ut Herodot. 4, 57. cuius ſententiam reddunt Arrian. c. l. Euſtath. ad Dionyſ. v. 14. et Ephoro tribuunt Scymnus et anonymus c. c. l. l. Incognitos omnino eius fontes eſſe pronuntiat Strabo 11. pag. 339. ſ. 492. quia ipſa terra ultra Tanaim ſit incognita; et ſic Agathemer. 1, 14. Marcianus pag. 55. Hudſ. Omnes tamen iſtarum regionum periti a ſeptentrione eum deducere.

contendit Strabo p. 73. ſ. 107. et inde aliorum opiniones refutat. Hodie res eſt comperta, adparetque, Herodotum omnium veriſſima retuliſſe. Prodit enim ex lacu magno, quem *Iuan* vocat Bayer in opuſc. pag. 85. ed. Klotz. ubi plura de hoc fluvio leguntur, Büſching c. l. *Iwan-Oſero;* Hermann (Schilderung von Ruſsland) pag. 138. *Iwanowskoe* in Tatariae minoris et Ruſſiae Magnae confinio. Antiquiora teſtimonia de lacu, veluti Aeneae Sylvii, adtulerat Stuckius ad Arriani peripl. Ponti p. 150. Quod de Caucaſo monte ſcribitur, ad Tanain minorem, (h. *Donetz*) qui in maiorem influit, pertinere putat Cluver. in Germ. ant. 1, 1. Hic enim oritur prope Belgorod urbem, Sarcel olim, ut quidam putant, etſi repugnante Büſchingio p. 874. c. l. Certe inde Tanain arceſſit Conſtantin. Porphyrog. de adminiſtr. imp. cap. 42. et, quod prope Belgorod cretati ſunt montes, non ſolum intelligitur, cur vocem Sarcel album hoſpitium explicet Conſtantinus, ſed Tanain *album* vocet Sidon. Apollin. c. l. niſi quis velit ad calcis colorem referre, quem trahit eius aqua. De montibus Rhipaeis vid. infra. Exit autem, ut tradunt ex multis Herodot. 4, 123. Dionyſ. v. 14. in Maeotida, duobus oſtiis, (Strabo 11. p. 340. ſ. 493.) tribus hodie fere obrutis. (Büſching p. 705. c. l.) Non enim audiendus eſt Seneca in Troad. v. 9. qui ſeptena iactat. Sed et hic quidam impediunt, qui Tanain in Pontum vel ſimpliciter, vel ex Maeotide erumpere ſcribunt, ut Tibull. 4, 1, 146. ubi pro Iſtro poſitum putat Voſſius ad anonymi periplum p. 80. Hudſ. Ovidius ex Ponto 4, 10, 55. conlatis antecedentibus et praeter poetas Arrian. in periplo Ponti p. 19. Hudſ. Nec expedit Voſſius, qui ad c. l. Tanain omnino Boſporum Cimmerium dictum eſſe docet. Magis huc valet, quod Procop. de B. Goth. 4, 4. narrat, alveum illum, qui a Maeotide in Pontum effluit, Tanain vocari. Hinc anonymus ille p. m. 4. bifidam tribuit Tanaidi aquam, quod exeat vel in Maeotida, vel in Boſporum.

Hunc vero alterum Tanain canalem arbitror, qui Corocondamen insulam facit, de qua supra. Maeotidis ostium *Burlic* vocat Constantin. c. l. In maximis autem Europae fluviis Tanais recensetur. (Scylax p. 30. Hudf. Agathemer. 2, 10. —) Terminum Asiae et Europae in illo plerique statuunt, ut dictum est ad 1, 1. f. Scythiae tribuunt multi, ut Plutarchus ille c. l. Vibius Sequ. h. v. Servius ad Virgil. Georg. 4, 517. et hinc *Scythicum* vocat Lucan. 9, 413. Nempe per Scythiam et Sarmatiam fluebat, ut refert Dionyf. v. 15. et quia Sarmatia saepe pars Scythiae fertur, latiori etiam id sensu fit, quod de Maeotide, de quo cf. Oberlin. ad Vibium Sequ. p. 279. H. *Don*, Tataris *Tuna* f. *Duna*.

deiectus) Apte sequentia, impetus notione subposita verbo. Praecipitem cursum illi tribuunt etiam alii, et Dionyf. v. 664. adeo, πηγαὶ, inquit, τῆλοϑι μορμύρουσιν.

iuxta) Pari modo, pariter. Sallust. Catil. [2, 8.] *eorum ego vitam mortemque iuxta aestimo*. VADIANUS. Imitari videtur Noster voluisse Livium 5, 6, 5. *iuxta hieme atque aestate bella gerere*, ubi *iuxta* ex praepositione degenerat in adverbium. I. GRONOVIUS *MS*. De hac dicendi forma cf. Corte ad Sallust. c. l. ubi et hunc Melae locum adposuit, Drakenb. ad Liv. 41, 6, 10. In ipsa autem re dissentiunt alii, et Dionyf. v. 667 sqq. glaciem ex variis effectis vivide describit, etsi Hill pag. 246. de aquis ad ripas intelligi vult. Dionysium et hic reddunt Avien. v. 33. et Priscian. v. 655. Quod de brumali rigore praemittit Noster, confirmant alii prolixius. Vid. Herodot. 4, 28. Strabo 7. p. 212. f. 307. quorum etiam testimoniis usus est Eustath. ad Dionyf. c. l. Notae sunt Ovidii querelae in epist. ex Ponto 4, 7, 7 sqq. Cf. etiam Macrobius Saturnal. 7, 12. et ibi Pontanus. Ceterum totum hunc locum, ut alia quaedam, parvo discrimine repetiit Iornandes de reb. Geth. c. 19.

Sauromatae) Asiatici, Latinis sec. Plin. 4, 25. f. 12. *Sarmatae*. Hinc utramque gentem Scythicam

vocat Stephanus, aliique, Graeci etiam, promiscue Sauromatae dicunt et Sarmatae. Ptolemaeus 3, 5. et 5, 9. Sarmatiam in Europa habet et in Asia. Sic Strabo supra Maeotin inde a plaga glaciali versus austrum 1. p. 78. s. 114. ponit Sauromatas et Scythas, idem 11. p. 349. s. 507. Sarmatas et Scythas inter Tanain et Caspium mare. Eodem contra modo Iazygas Sarmatas 7. p. 212. s. 306. inter Istrum et Borysthenem, et lib. 11. c. 1. Sauromatas ultra Pontum et Istrum. Sic Sarmatas memorat in Asia hac sede Scymnus fragm. v. 137. et ex eo anonymus in periplo p. 2. Huds. contra Sauromatas vocant ad Tanain Scylax p. 31. Huds. Dionys. v. 653. Priscian. v. 645. Sarmatas Avien. v. 442. et 854. Sed ut pluribus exemplis parcam, ipse Mela hic et 2, 1, 2. habet Sauromatas, cum alii commemorent Sarmatas, et mirum videtur, quod Sarmatas ponit Plin. 6, 5. in Caucasi iugis et a vicinis Sauromatis distinguit. Veteres tamen fere Sarmatas trans ultraque Istrum ponere videntur. Sauromatas ad Tanain nominat Herodot. 4, 57. ut Scylax p. 31. Huds. cum hic Syrmatas in altera Europae ripa pag. 30. producat. Cf. etiam Stephanus h. v. Erant autem Sauromatae gens Scythica, de cuius origine et migratione ex Media, incrementis et sedibus ad Tanain vid. Diodor. Sic. 2, 43. conl. Plinio 6, 7. et Bocharto in Phaleg 3, 14. f. unde et Sarmatarum et Scytharum saepe fit commistio. Sarmatiam Asiaticam igitur extendunt a fontibus Tanaidis ad ostia eius et Bosporum et hinc ad Caspium mare et Scythiae fines. Cf. Ptolem. 5, 9. Agathemer. 2, 6.

§. 19. *haerentia*) Proxima. Ex mediterraneis innuit Tanain labi in regionem Scythicam; [cf. antea] ripas autem tam in Asia, quam in Europa intelligit. I. GRONOVIUS *MS*. De Asiaticis tantum Sauromatis intelligit Vadianus. Certe Europaeos lib. 2, cap. 1. in. designat.

S s 2

gens) Loquitur more Romano, et inde vult hos populos cognofci omnes Sauromatas, fed qui dividuntur in varias familias et plures nationes, ficut Romani diftinguebant gentem et populum, de qua diverfitate agit pater meus ad Liv. 5, 34. 5. I. GRONOVIVS MS. Nempe gens continet populos; et fic alibi coniunguntur. Vid. Oudendorp. ad Lucan. 6, 443. et ad Apulei. Metam. lib. 4. p. 314. Graevius ad Cicer. pro Fonteio cap. 2. Heyne ad Virgil. Aen. 10, 202. Burmann. ad Ovid. Metam. 2, 215. Ita vero, ut hic Mela, Tacitus in Germ. cap. 43. *Lygiorum nomen in plures civitates diffufum;* unde populi recenfentur.

Maeotidae) Sic et Vopifcus in Tacito c. 13. et Aureliano c. 16. ubi Salmafius explicat Μαιῶται, quos antiqui dixerint. Sed eos hic indicare Mela *non poteft*, quippe qui iam praeceflerint ad paludem, et quod curfus iam proceflerit ad Tanaidis ripas, quare Voflius hic explicat Maeotarum et Amazonum foboles, cum Maeotides fint Amazones; *Amazonum connubia* apud Plin. 6, 7. Ceteri habent Sauromatas γυναικοκρατουμένους.' De ipfa commiftione Amazonum cum Sauromatis plura commemorat Herodot. 4, 110 fqq. Cf. et Dionyf. v. 655. et ibi Euftathius, Prifcian. v. 645. Avien. v. 855. anonymus in periplo Ponti p. 2. Hudf. ex Scymno in fragm. v. 145. Maeotis illos Sauromatas, uti cum aliis vocat, conterminos facit Scylax pag. 31. Hudf. unde diverfos utrosque effe adparet. Idem vero pluribus verbis tradit Nicolaus Damafcenus de moribus Gr. f. v. Σαυρομάται. Ad Thermodontem olim habitaffe refert Diodor. Sic. 2, 45. in. quod, ut reliqua ibi narrata, Amazonas innuit earumque maritos, quibuscum egiffe varia indicia declarant, et pluribus docuit Petit in libro traité des Amazones cap. 4. Talem etiam gentem in Libya ponit idem Diodor. 3, 53. cui et reliquos Amazonum mores tribuit, et de Agilaeis (f. Augilis apud Noftrum) in Oriente Glycas Annal. P. 2. p. 211. Ven. αἱ γυναῖκες ἀνθίστανται τῶν ἀνδρῶν, καὶ πορθεύουσιν, ὡς βούλονται. Noftras autem

Sauromatidas vocat Plato de legibus lib. 7. pag. 357. Bipont.

regna) Haec et memorat Iustin. 2, 1, 3. Prope Maeotida et ultra cis Tanain in Asia consedisse Amazones, multi narrant. Cf. Nicol. Damascen. s. v. Γαλακτοφάγοι praeter alios, quos supra iam indicavi. Primam tamen et antiquam regni sedem ad Thermodonta ponit Diodor. 2, 45. ex qua finitimos populos ad Tanain usque bello adortae subegerint. Cf. Petit cap. 10. c. l. De sedibus in Libya; Aethiopia (Schol. Apoll. Rhod. ad 2, 967.) — nolo hic quaerere.

Budini) Duxit ex Herodoto 4, 108. qui etiam urbem ligneam vocat Γελωνὸς, pro quo Stephanus in MSStis posuit Γελωνοὶ, quod et ex eo refert Eustath. ad Dionys. v. 310. etsi Herodotum adlegat Stephanus, qui etiam cum Eustathio nomen eius a Gelono, Herculis filio, ducit. Quod hanc urbem in Sarmatia Europaea conlocat Stephanus, Gelonos, Budinos in Europa recenset Plin. 4, 26. s. 12. Noster cum Herodoto in Asia, de eo dixi in notis criticis p. 647. plura desideranti in utramque partem subministrabunt de Guignes et d'Anville in Memoires de litterature — de Paris Tom. 35. p. 543 sqq. et p. 584 sqq. quorum hic Poloniae prope Tyram admovet et hinc in Europa ponit, ut Plinius et Ammian. 31, 2. Migrationem eorum innuit Herodot. 4, 108. eosque Graecae originis dicit, qui ex emporiis suis expulsi inter Budinos egerint; tum promiscue a Graecis Budinos et Gelonos ferri, quare etiam Budinis Gelonon urbem tribuit Herodotus cum Nostro. Ipsi Budini (Herodoto Βουδῖνοι) gens Scythica laxius, ut in Sauromatis vidimus, dicuntur a Stephano, qui nomen a Graeca lingua parum probabiliter derivat. Quod in Ponticis gentibus referat Noster, reprehendit Uphagen in parergis histor. p. m. 222. et eum merum Herodoti non satis intellecti exscriptorem vocat; de quo supra monui. Ipse [illegible] 3. eosdem esse censet, quos [illegible] s. [illegible],

nempe Balthicos, male cum Hadriaticis commiſtos. In Ptolemaeo 3, 5. certe memoratur Budinus mons, qui ſi gentis veſtigia exhibet, ad ſinum Venedicum utique progreſſi ſunt; et ſic Bayerus in opuſculis pag. 88. ed. Klotz. Budinos et Gelonos ad occidentem habitaſſe putat, ubi nunc Palatinatus eſt Chelmenſis et Brzeſtienſis in Polonia. Cf. etiam Mannert Geogr. T. 3. p. 6 ſqq. Ceterum de moribus eorum, in primis pediculorum comeſtione cf. Herodot. 4, 108 ſq.

Thyſſagetae) De nomine dictum eſt in not. crit. pag. 648. Herodotus 4, 22. de iis haec habet: ἔθνος πολλὸν καὶ ἴδιον· ζώουσι δὲ ἀπὸ θήρης. Habitarunt olim ſupra Budinos ad Boream ultra deſertum 7 dierum, de quo cf. Bayer in opuſc. p. 91. vel, quod magis expoſite declarat de Guignes p. 550. c. l. in utraque ripa fl. Rha (*Wolga*) verſus mare Caſpium, in planitie *Captchac*, quae permittitur ad fl. *Ibi*; et hinc porro, ubi h. lacus *Satſſan Iurcae*, de quibus expoſui in notis criticis p. 649 ſq.

Arimphaei) De ſcriptura cf. not. crit. p. 651. De moribus eorum, ſi quidem ſunt Argippaei, Herodot. 4, 23 ſq. plura, ex quibus haec Melam illuſtrant: πάντες φαλακροὶ ἐκ γενεῆς γενόμενοι — ζῶσι δὲ ἀπὸ δενδρέων — ὑπὸ δενδρέῳ ἕκαστος κατοίκηται — τούτους οὐδεὶς ἀδικέει ἀνθρώπων· ἱροὶ γὰρ λέγονται εἶναι — ὃς ἂν καταφεύγων καταφύγῃ ἐς τούτους, ὑπ' οὐδενὸς ἀδικέεται. Similia vel ex hoc, vel ex Noſtro repetunt Plin. 6, 14. ſ. 13. Solin. c. 22. ſ. 17. Martian. Capella lib. 6. p. 214. quae variationis notandae cauſa conſuli poſſunt, et inter ſe comparavit Salmaſius ad Solin. pag. 148. *Iuſtos homines* vocat Ammian. 22, 8. et *placiditate cognitos*. Melam deſcripſit Boccatius de fluminibus ſ. v. Garambucis. Ita vero de Hyperboreis refert Solin. cap. 16. ſ. 21. *Domus ſunt nemora vel luci*. Iuxta Rhipaeos montes collocat etiam Plinius, in Europa Ammianus, quod in his populis non eſt mirum.

nuda) Male Solinus c. l. caput eos tondere dicit, cum calvi nascantur, ut refert Herodotus c. l. quem melius reddiderunt Mela et Plinius. Ita et Myconios nasci tradit Plin. 11, 47. s. 37. etsi Strabo 10. p. 335. s. 487. tantum κάθος ἐπιχώριον vocat.

surgit) Usitate et apte de montibus. Cf. infra 2, 2, 10. Ovid. Metam. 1, 43. — Pro eo passim *adsurgere* legitur, ut apud Liv. 22, 4, 2. et alios, quos ibi producit Drakenborchius. Ad variationem ex Nostro faciunt *consurgere, adtolli, in altitudinem abire*, de quibus cf. diss. de Mela cap. 7.

Rhipaeus) Usitate Graeci dicunt Ῥίπαια s. Ῥιπαῖα ὄρη. Stephanus simpliciter Ῥιπαία, ὄρος Ὑπερβορέων, alii sic ὄρη subintelligunt. Latinis sunt *Rhipaei montes*, quo numero et Mela utitur 3, 5, 1. rarissime, ut hic, singulari efferuntur. Ita tamen Lutatius ad Statii Theb. 1, 420. Ex variatione adpellantur *Rhipaea iuga*, (Plin. 4, 27. s. 13.) *iugum*, (Solin. c. 20. s. 15.) *arces*. (Virgil. Georg. 1, 240.) Secundum Athenaeum 6, 4. pag. 233. post dicti sunt Ὄλβια, ipsius aetate *Alpes*, quae tamen male misceri monet Casaubonus. Nomen a ῥίπτειν, ab impetum Boreae, ducit Servius ad Virgil. Georg. 3, 382. et certe Boream inde flare quidam dixerunt. Cf. Eustath. ad Dionys. v. 34. Alii a Tatarica voce *Rif-aut*, i. e. altus, ducunt, (vid. St. Croix ad Vibium p. m. 365.) alii ex Ostacorum, priscorum accolarum, lingua, in qua *Rawp* est mons. (Schloezer in Allgem. Welt-Gesch. N. Zeiten T. 13. p. 112.) Altissimos esse montes cum Caucasis scribit Agathemer. 2, 9. in. Situm varie constituunt. Plin. 6, 5. in. Caucasi iuga ad eos torqueri refert; Marcianus in periplo p. 56. Hudf. inter Maeotida ponit et Sarmaticum Oceanum; Plutarch. in Camillo c. 15. in. versus Oceanum septemtrionalem; Mela 3, 5, 1. Plin. 4, 26. s. 12. Eustath. ad Dionys. v. 311. — ante Hyperboreos, et post Arimaspos Eustath. ad Dionys. v. 34. et Arimphaeos Ptolem. 6, 7. et hic Noster. Inde Hyperboreorum montem vocat Stephanus h. v. et propter

viciniam, etsi laxius (cf. Herodot. 4, 21 sq.) in Scythia ponunt Hesychius h. v. Vibius p. m. 32. Servius ad Virgil. Georg. 1, 240. Lutatius ad Stat. Theb. 1, 420. in Sarmatia Europaea Ptolem. 3, 5. et Marcian. c. l. qui Turunten fl. (*Dwina*) ex iis deducit, quidam etiam Tanain, de quo cf. Casaub. ad Strabon. p. 207. s. 299. Oberlin. ad Vibium p. 365. Gedoyn recherches sur les Hyperboreens in Memoires de litterature — de Paris Vol. 7. p. 118. Herodotus eorum nomen ignorat, etsi ipsos novisse videtur. Supra Argippaeos enim, qui sunt Melae et Plinii Arimphaei, commemorat montes inaccessos, quos nemo transcenderit. Strabo tamen 7. p. 204. s. 295. et Hyperboreos et hos montes locorum ignoratione fictos esse putat, cui adsentitur Vossius ad §. 18. cum in toto septemtrione montes non sint, qui insignem habeant excelsitatem, et sic nullos omnino in his regionibus esse montes, nisi ultra fl. Rha (Wolgam), adfirmat praeter alios etiam Bayerus in opusculis p. 86. et 82. Quidam cum Alpibus commiscuerunt, de quo ad 2, 4, 10. et Sudetes adeo montes prope Silesiam et Bohemiam intelligit Vaissette in notis ad hist. de Languedoc. T. 1. p. 694. Alii melius quidem omnino inde ab ostio et promontorio Obii porrigunt super Tataros Nogaios, sed quia sint cognati teste Mela 1, 19, 13. explodit Cluver. in Germ. ant. 1, 1. p. 11. qui de iis etiam disseruit in Ital. ant. 1, 22. pag. 226. Uraios montes saepe quidem intelligi posse concedit Uphagen in parerg. histor. p. 42. at propter situm Ponto borealem, ubi satis exstans iugum non reperiatur, fictos esse. Forte montes Herodoti in plerisque Rhipaei ex situ de Werchoturiis explicari possunt. Cf. Bayerus in opusc. p. 86. et quae adtulit Schloezer c. l.